يېڭى تۈزۈلگەن ئەرەب تىلى

اَلْجَدِيْدُ فِى اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ

新编阿拉伯语

اَلْفَهْرَسُ

اَلدَّرْسُ الأَوَّلُ   حَرَكَاتُ النُّطْقِ.. 1

اَلأَحْرُفُ: ب – م – ن – و – ى – أ

اَلدَّرْسُ الثَّانِى   أَهْلاً وسَهْلاً.. 7

اَلأَحْرُفُ: ت – د – ف – ل – ر – ه

اَلدَّرْسُ الثَّالِثُ   مَا اِسْمُكَ.. 14

اَلأَحْرُفُ: س – ص – ز – ك – ق

اَلدَّرْسُ الرَّابعُ   أَمِيْنٌ طَالِبٌ.. 22

اَلأَحْرُفُ: ش – ج – ض – ط

اَلدَّرْسُ الْخَامِسُ   أَنَا مَسْرُورٌ بِلِقَائِكَ.. 23

اَلأَحْرُفُ: ث – ذ – ظ – ح – ع

اَلدَّرْسُ السَّادِسُ   هَذَا كِتَابِى.. 41

اَلأَحْرُفُ: خ – غ

اَلدَّرْسُ السَّابعُ   مَرْحَبًا بِكَ.. 52

اَلدَّرْسُ الثَامِنُ   أَيْنَ عَامِرٌ.. 63

اَلدَّرْسُ التَّاسِعُ   مَكْتَبَتُنَا.. 72

اَلدَّرْسُ الْعَاشِرُ   لِى أَخٌ.. 81

اَلدَّرْسُ الْحَادِىَ عَشَرَ   هَذَانِ مُوَظَّفَانِ.. 91

اَلدَّرْسُ الثَّانِى عَشَرَ   كَمْ طَالِبًا فِى فَصْلِكُمْ... 99

اَلدَّرْسُ الثَّالِثَ عَشَرَ   مَا حَضَرْتُ الدَّرْسَ الْيَوْمَ.................................... 107

اَلدَّرْسُ الرَّابِعَ عَشَرَ   تَحِيَّاتٌ وَتَعَارُفٌ.. 123

اَلدَّرْسُ الْخَامِسَ عَشَرَ   اَلزِّيَارَةُ... 139

اَلدَّرْسُ السَّادِسَ عَشَرَ   أُسْرَةُ كَمَالٍ... 157

اَلدَّرْسُ السَّابِعَ عَشَرَ   بَيْتُ مُهَنْدِسٍ... 176

اَلدَّرْسُ الثَّامِنَ عَشَرَ   رِسَالَةٌ عَلَى الإِنْتِرْنَتْ.. 194

اَلدَّرْسُ التَّاسِعَ عَشَرَ   اِخْتَارُوا يَوْمًا... 212

اَلدَّرْسُ الْعِشْرُونَ   نُزْهَةٌ مُمْتِعَةٌ... 229

اَلدَّرْسُ الْحَادِى والْعِشْرُونَ فِى الْمَطْعَمِ... 246

اَلدَّرْسُ الثَّانِى وَالْعِشْرُونَ   اَلْفُصْحَى والْعَامِّيَّةُ.. 266

اَلدَّرْسُ الثَّالِثُ والْعِشْرُونَ   زَيَارَةُ وَزِيْرِ الْخَارِ   جِيَّةِ الصِّيْنِيِّ لِمِصْرَ 273

اَلدَّرْسُ الرَّابِعُ وَالْعِشْرُونَ   تَدْرِيْبَاتٌ عَامَّةٌ... 300

اَلْمُلْحَقُ الأَوَّلُ   تَصْرِيْفُ بَعْضِ الأَفْعَالِ غَيْرِ السَّالِمَةِ 307

اَلْمُلْحَقُ الثَّانِى   اَلتَّدْرِيْبُ عَلَى الاِسْتِمَاعِ.................................... 310

مۇندەرىجە

بىرىنچى دەرس تەلەپپۇز بەلگىلىرى... ....

ھەرىپلەر: أ — ى- و- ن- م- ب...........

ئىككىنچى دەرس ياخشىمۇ سىز!... ....

ھەرىپلەر: ە- ر- ل- ف- د- ت

ئۈچىنچى دەرس ئىسمىڭىز نېمە؟... ....

ھەرىپلەر: ق- ك- ز- ص- س

تۆتىنچى دەرس ئەمىن بىر ئوقۇغۇچى ....

ھەرىپلەر: ط- ض- ج- ش

بەشىنچى دەرس مەن سىز بىلەن ئۇچراشقانلىغىمدىن خوشالمەن......

ھەرىپلەر: ع- ح- ظ- ذ- ث

ئالتىنچى دەرس بۇ مېنىڭ كىتابىم... ....

ھەرىپلەر: غ- خ

يەتتىنچى دەرس سىزنى قارشى ئالىمەن ....

سەككىزىنچى دەرس ئامىر نەدە؟... ....

توققۇزىنچى دەرس بىزنىڭ كۇتۇپخانىمىز ....

ئونىنچى دەرس مېنىڭ بىر ئوغۇل قېرىندىشىم بار ....

ئون بىرىنچى دەرس بۇ ئىككىسى خىزمەتچى ....

ئون ئىككىنچى دەرس سىلەرنىڭ سىنىپتا قانچە ئوقۇغۇچى بار ......

ئون ئۈچىنچى دەرس مەن بۈگۈن دەرىسكە قاتناشمىدىم ....

ئون تۆتىنچى دەرس سالام بېرىش ۋە تونۇشۇش ....

ئون بەشىنچى دەرس يوقلاش... ....

اَلدَّرْسُ الأَوَّلُ بىرىنچى دەرس

حَرْكَاتُ النُّطْقِ تەلەپپۇز بەلگىلىرى

حَرْكَاتُ النُّطْقِ : تەلەپپۇز بەلگىلىرى

اَلسُّكُونُ	(سۇكۇن)	: ـْـ
اَلْحَرْكَةُ	(قىسقا سوزۇق تاۋۇش بەلگىسى)	: ـَـ ـِـ ـُـ
اَلْمَدُّ	(سوزۇلما سوزۇق تاۋۇش بەلگىسى)	: ـَـا ـِـى ـُـو
اَللَّيْنُ	(قوشما سوزۇق تاۋۇش بەلگىسى)	: ـَـيْ ـَـوْ
اَلتَّنْوِيْنُ	(نۇنلاشتۇرۇش بەلگىسى)	: ـًـا ـٍـ ـٌـ

اَلأَحْرُفُ (ھەرىپلەر) : ب — م — ن — و — ى — أ

تەلەپپۇز بەلگىلىرى (حَرْكَاتُ النُّطْق)

ئەرەب تىلىدا ئۈزۈك تاۋۇشلار ئايرىلغان ھالدىكى مۇستەقىل سۇزۇق تاۋۇشلار يوق. سۇزۇق تاۋۇشلار تەلەپپۇز بەلگىلىرى ئارقىلىق ئۈزۈك تاۋۇشلار بىلەن ئوقۇشتىن ھاسىل بولىدۇ. شۇنىڭ تەلەپپۇز بەلگىلىرىنى توغرا ئۆزلەشتۈرۈش ئىنتايىن مۇھىم. ئەرەب تىلىدا ئون ئۈچ تەلەپپۇز بەلگىلىرى بار، ئۇلار مۇنۇلار:

بىر سۇكۇن: ـْ

- ئۈچ قىسقا سوزۇق تاۋۇش بەلگىسى: ـَ ـِ ـُ
- ئۈچ سۇزۇلما سوزۇق تاۋۇش بەلگىسى : ـَا ـِى ـُو
- ئىككى قوشما سوزۇق تاۋۇش بەلگىسى : ـَيْ ـَوْ
- ئۈچ نۇنلاشتۇرۇش بەلگىسى: ـًا ـٍ ـٌ
- بىر تەكرار تەلەپپۇز بەلگىسى : ـّ

بىز بۇ دەرسدە تەكرار تەلەپپۇز بىلگىسى(ـّ)دىن باشقا ئون ئىككى تەلەپپۇز بەلگىسىنى ئۆگىنىمىز.

▲ سۇكۇن (اَلسُّكُونُ) : ـْ

بۇ ھەرىپنىڭ ئۈستىگە قويۇلىدۇ. بۇ بەلگە قويۇلغان ھەرپ سۇزۇق تاۋۇشسىز، ئۈزۈك تاۋۇش ھالىتىدە تەلەپپۇز قىلىنىدۇ. بۇ بەلگە قويۇلغان ھەرىپنىڭ ئۈزۈك تاۋۇش ئالدىدىكى ھەرىپنىڭ سوزۇق تاۋۇشقا قوشۇلۇپ ئوقۇلىدۇ. « ـْ » قويۇلغان ھەرىپ يېپىق بوغۇم ئاخىرى بولىدۇ.

قىسقا سۇزۇق تاۋۇش بەلگىسى

▲ پەتھە (اَلْفَتْحَةُ): ـَ

تەلەپپۇز قىلىنغاندا ئېغىز يېرىم ئېچىلىش شەكلىدە بولىدۇ، تىل ئۈستى تەبىئى ھالىتىنى ساقلايدۇ،

تىل ئۇچى تۆۋەندىكى چىشقا تېرىلىدۇ، بۇ بەلگە خەلقئارا ترانسكىرىپسىيەدە] [e بىلەن [a]نىڭ ئارىلىقىدا تەلەپپۇز قىلىنىدۇ.

▲ كەسرە (اَلْكَسْرَةُ): ــِ

تەلەپپۇز قىلىنىلغاندا لەۋلەر تەكشىلىنىش شەكلىدە بولىدۇ. تىل ئۇچى تۆۋەندىكى چىشقا تېرىلىدۇ تىل ئۇستى يۇقۇرى كۆتۈرىلىدۇ. بۇ بەلگە خەلقئارا ترانسكىرىپسىيەدە] i [گە يېقىن تەلەپپۇز قىلىنىدۇ.

▲ دەممە (اَلضَّمَّةُ): ــُ

تەلەپپۇز قىلىنىلغاندا لەۋلەر يۇمۇلاقلىشىش شەكلىدە بولىدۇ. تىل ئۇچى تۆۋەندىكى چىشقا تېرىلىدۇ تىل ئۇستى يۇقۇرى كۆتۈرىلىدۇ. بۇ بەلگە خەلقئارا ترانسكىرىپسىيەدە] u [غا يېقىن تەلەپپۇز قىلىنىدۇ.

سوزۇلما سۈزۈق تاۋۇش بەلگىسى (اَلْمَدُّ)

▲ سوزۇلما پەتھە (اَلْفَتْحَةُ الْمَمْدُودَةُ)

بۇ بەلگە تامامەن پەتھەنىڭ تەبىئى سوزۇلىشى ئەمەس، يىگىرمە سەككىز ھەرپىنىڭ سوزۇلما پەتھە بىلەن كېلىشمۇ تامامەن ئوخشاش ئەمەس، ئۆگىنىش جەريانىدا كۆڭۈل قويۇپ دوراپ ئوخشىتىش لازىم. بۇ تاۋۇشتا ئېغىزنىڭ ئېچىلىش دەرىجىسى خەلقئارا ترانسكىرىپسىيەدە] : [a بىلەن] e [ئارىلىقىدا بولىدۇ. سوزۇلۇش دەرىجىسى تەخمىنەن پەتھەنىڭ ئۈچ باراۋىرى ئەتراپىدا بولىدۇ.

▲ سوزۇلما كەسرە (اَلْكَسْرَةُ الْمَمْدُودَةُ): ــِى

بۇ تاۋۇش كەسرىنىڭ تەبىئى سوزۇلىشى بولۇپ، سوزۇلۇش دەرىجىسى كەسرىنىڭ تەخمىنەن ئۈچ باراۋىرى ئەتراپىدا بولىدۇ.

▲ سوزۇلما دەممە (اَلضَّمَّةُ الْمَمْدُودَةُ) : ــُو

بۇ تاۋۇش دەممەنىڭ تەبىئى سوزۇلىشى بولۇپ، سوزۇلۇش دەرىجىسى تەخمىنەن دەممىنىڭ ئۈچ باراۋىرى ئەتراپىدا بولىدۇ.

قوشما سۈزۈق تاۋۇش بەلگىسى (اَللِّيْنُ): ــَيْ

تەلەپپۇز قىلغاندا ئېغىز شەكلى يېرىم ئېچىلىشتىن تەكشىلىككە ئۆزگىرىدۇ. ئۇ پەتھە (ــَ)بىلەن سۇكۇنلۇق(يْ) قوشۇلۇشىدىن كېلىپ چىققان تاۋۇش، بۇ بەلگە خەلقئارا ترانسكىرىپسىيەدە [ai] بىلەن [ei] ئارىلىقىدا تەلەپپۇز قىلىنىدۇ

قوشما سۈزۈق تاۋۇش بەلگىسى (اَللِّيْنُ): ــَوْ

تەلەپپۇز قىلغاندا ئېغىز شەكلى يېرىم ئېچىلىشتىن يۇمۇلاقلىششقا ئۆزگىرىدۇ. ئۇ پەتھە بىلەن سۇكۇنلۇق« وْ » نىڭ قوشۇلۇشىدىن كېلىپ چىققان تاۋۇش. بۇ بەلگە خەلقئارا ترىنسكىرىپسىيەدە [au] گە يېقىن تەلىپپۇز قىلىنىدۇ.

نۇنلاشتۇرۇش بەلگىسى (اَلتَّنْوِيْنُ)

▲ نۇنلاشقان پەتھە (اَلْفَتْحَةُ مَعَ التَّنْوِيْنِ)

بۇ تاۋۇش- پەتھە بىلەن دىماغ تاۋۇشى سۇكۇنلۇق «نْ»قوشۇلۇشى بولۇپ، «نْ» يېزىلمايدۇ. تەلەپپۇز قىلغاندا قىسقا سۈزۈق تاۋۇش« ــَ» تەبىئى ھالدا «نْ»گە ئۇلىنىپ «ــَنْ» نى ھاسىل قىلىدۇ. بۇ بەلگىنىڭ تەلەپپۇزى خەلقئارا ترانسكىرىپسىيەدىكى[an] بىلەن [en]نىڭ ئارىسىدا تەلەپپۇز قىلىنىدۇ.

▲ نۇنلاشقان كەسرە(اَلْكَسْرَةُ مَعَ التَّنْوِيْنِ): ــٍ

بۇ تاۋۇش قىسقا سۈزۈق تاۋۇش « ــِ»بىلەن«نْ»نىڭ قوشۇلۇپ تەلەپپۇز قىلىنىشى بولۇپ « ــِنْ » گە باراۋەر. بۇ بەلگىنىڭ تەلەپپۇزى خەلقئارا ترانسكىرىپسىيەدىكى[in]گە يېقىن.

▲ نۇنلاشتۇرۇلغان دەممە (اَلضَّمَّةُ مَعَ التَّنْوِيْنُ): ـٌ

بۇ تاۋۇش قىسقا سوزۇق تاۋۇش « ـُ »بىلەن«نْ»نىڭ قوشۇلۇپ تەلەپپۇز قىلىنىشى بولۇپ« ـُـنْ» گە باراۋەر. بۇ بەلگىنىڭ تەلەپپۇزى خەلقئارا ترانسكرىپسيەدىكى [un]گە يېقىن.

ئىزاھات:

1. پەقەت نۇنلاشقان پەتھەدىلا ئەلىف كېلىپ « ـً ا» شەكلىنى ھاسىل قىلىدۇ.
2. نۇنلاشقان بەلگىنى تەلەپپۇز قىلغاندا، تەلەپپۇزنىڭ ئاخىرى بىرئاز ئۇزارتىلىدۇ، توختاپ ئوقۇغاندا نۇنلىشىش ئوقۇلمايدۇ.

اَلْأَحْرُفُ وَنُطْقُهَا :

ھەرىپلەرنىڭ نامى	سۇكۇن	قىسقا سوزۇق تاۋۇش	سوزۇلما سوزۇق تاۋۇش	قوشما سوزۇق تاۋۇش	نۇنلىشىش
	ـْ	ـَ ـِ ـُ	ـَا ـِی ـُو	ـَی ـَو	ـًا ـٍ ـٌ
اَلْبَاءُ	بْ	بَ بِ بُ	بَا بِی بُو	بَیْ بَوْ	بًا بٍ بٌ
اَلْمِيْمُ	مْ	مَ مِ مُ	مَا مِی مُو	مَیْ مَوْ	مًا مٍ مٌ
اَلنُّونُ	نْ	نَ نِ نُ	نَا نِی نُو	نَیْ نَوْ	نًا نٍ نٌ
اَلْوَاوُ	وْ	وَ وِ وُ	وَا وِی وُو	وَیْ وَوْ	وًا وٍ وٌ
اَلْيَاءُ	یْ	یَ یِ یُ	یَا یِی یُو	یَیْ یَوْ	یًا يٍ یٌ
اَلْأَلِفُ	أْ	أَ إِ أُ	آ إِی أُو	أَیْ أَوْ	أً إٍ أٌ

ھەرىپلەرنىڭ تەلەپپۇزىنىڭ رەسىملىك چۈشەندۈرۈلىشى

(اَلْبَاءُ–ب)تەلەپپۇز ئورنى- قوش لەۋ تاۋۇشى، تەلەپپۇز ئۇسۇلى جەھەتتىن جاراڭلىق پارتلىغۇچى تاۋۇش، تەلەپپۇز قىلىنغاندا ئىككى لەۋ ھىملىشىدۇ، ئاندىن تۇيۇقسىز ئېچىلىپ ھاۋا ئېقىمى ئېغىز بوشلۇقىدىن ئېتىلىپ چىقىدۇ، ئاۋاز پەردىسى تىترەيدۇ. بۇ تاۋۇش خەلقئارا ترانسكرىپسيەدىكى[b] گە يېقىن.

(اَلْمِيْمُ–م) تەلەپپۇز ئورنى- قوش لەۋ تاۋۇشى؛ تەلىپپۇز ئۇسۇلى جەھەتتىن دىماغ تاۋۇشى. تەلەپپۇز قىلىنغاندا ئىككى لەۋ ھىملىشىپ ھاۋا ئېقىمى دىماغ بوشلۇقىدىن چىقىدۇ. بۇ تاۋۇش خەلقئارا ترانسكرىپسيەدىكى [m]گە يېقىن.

(اَلنُّونُ–ن) تىل ئۇچى- چىش تۈۋى تاۋۇشى؛ تەلەپپۇز ئۇسۇلى جەھەتتە دىماغ تاۋۇشى. تەلەپپۇز قىلغاندا تىل ئۇچى يۇقۇرى چىش تۈۋىگە تېرىلىدۇ. ھاۋا ئېقىمى دىماغ بوشلۇقىدىن چىقىدۇ، ئاۋاز پەردىسى تىترەيدۇ. بۇ تاۋۇش خەلقئارا ترانسكرىپسيەدىكى [n]گە يېقىن.

(اَلْوَاوُ–و) تەلەپپۇز ئورنى- قوش لەۋ تاۋۇشى؛ تەلەپپۇز ئۇسۇلى

جەھەتتىن جاراڭلىق- سىيرىلاڭغۇ تاۋۇش، تەلەپپۇز قىلغاندا، ئىككى لەۋ يۇقۇلاقلىشىپ سەل-پەل ئالدىغا سوزۇلىدۇ، ھاۋا ئېقىمى ئىككى لەۋ ئارىسىدىن يەڭگىل سىيرىلىپ چىقىدۇ، ئاۋاز پەردىسى تىترەيدۇ. بۇ تاۋۇش خلقئارا تىرانسكرىپسىيەدىكى[w] گە يېقىن.

(اَلْيَاءُ–ى) تەلەپپۇز ئورنى- تىل ئۇستى تاۋۇش؛ تەلەپپۇز ئۇسۇلى جەھەتتىن جاراڭلىق، سىيرىلاڭغۇ تاۋۇش، تەلەپپۇز قىلغاندا تىل ئۇستى ئوتتۇرا قىسمى قاتتىق تاڭلايغا كۆتۈرۈلۈپ، تىل ئۇچى تۆۋەنكى چىشقا تېرىلىدۇ. لەۋلەر ياپىلاقلىشىدۇ. ھاۋا ئېقىمى تىل ئۇستى بىلەن قاتتىق تاڭلاي ئارىسىدىن سىيرىلىپ چىقىدۇ، ئاۋاز پەردىسى تىترەيدۇ بۇ تاۋۇش خەلقئارا تىرانسكرىپسىيەدىكى [y] گە يېقىن.

(اَلأَلِفُ–أ) تەلەپپۇز ئورنى- بوغۇز ئاستى تاۋۇشى (ئاۋاز قاپقىسى تاۋۇشى)؛ تەلەپپۇز ئۇسۇلى جەھەتتىن پارتىلىغۇچى تاۋۇش. تەلەپپۇز قىلغاندا ئاۋاز پەردىلىرى بىرئاز يېپىشىپ، ئاۋاز قاپقىسى ئېتىلىپ توسالغۇ شەكىللەندۈرىدۇ، ئاندىن ئاۋاز قاپقىسى تۇيۇقسىز ئېچىلىپ ھاۋا ئېقىمى ئېغىز بوشلۇقىدىن راۋان چىقىپ كېتىدۇ. بۇ ئەرەب تىلىغا خاس بىر تاۋۇش. ئۆگەنگەندە چۇقۇم ئىنچىكە پەرقلەندۈرۈپ، دوراپ ئۆگىنىشكە كۆڭۈل قويۇشى لازىم.

اَلتَّدْرِيْبَاتُ عَلَى النُّطْقِ: (تەلەپپۇز مەشىقلىرى)

1

بَ – بَ بْ	بِ – بِ بْ	بُ – بُ بْ	أَبْوَابٌ
مَ – مَ مْ	مِ – مِ مْ	مُ – مُ مْ	أَمْنٌ
نَ – نَ نْ	نِ – نِ نْ	نُ – نُ نْ	مَنْ
وَ – وَ وْ	وِ – وِ وْ	وُ – وُ وْ	نَوْمٌ
أَ – أَ أْ	إِ – إِ أْ	أُ – أُ أْ	نَأْيٌ

2

بَا	نَا	مَا	وَا	يَا	آ
نَا	مَا	وَا	يَا	آ	بَا
مَا	وَا	يَا	آ	بَا	آ

3

بَيْ	نَى	مَيْ	وَيْ	يَيْ	أَيْ
بَوْ	نَوْ	مَوْ	وَوْ	يَوْ	أَوْ

4

بًا   نًا   مًا   وًا   يًا   أً

بٍ   نٍ   مٍ   وٍ   ىٍ   إٍ

بٌ   نٌ   مٌ   وٌ   ىٌ   أٌ

5

أُ _____ وٌ   أُو _____ وُو   أُ _____ وٌ

وُ _____ أٌ   وُو _____ أُو   وٌ _____ أٌ

6

ىِ   وُ   نُو   مِ   يَا   وٍ   بَ   إٍ   يُو   نٌ

آ   مِى   وَا   بْ   وُو   نَا   وِى   مَى   نْ   أَ

بِى   ىٍ   أُو   نَوْ   بٌ   نٍ   مَا   ئِى   يَوْ   أَىْ

نَى   وٌ   مٍ   بًا   أً   وَا   مِى   بِ   وِ   أٌ

7

أَبٌ   أَمْ   أَوْ   أَىْ   مَنْ   مِنْ   أَنَا (أَنْ)   بَاءٌ

مِيْمٌ   نُونٌ   وَاوٌ   يَاءٌ   بَابٌ   مَاءٌ   يَوْمٌ   نَوْمٌ

آبَاءٌ   أَبْوَابٌ   أُمَمٌ   أَمِيْنٌ   أَمَامَ   أَيْنَ   أَمْنٌ   أَيْمَنُ

اَلْخَطُّ :

قوشۇمچە مەشىقلەر(اَلتَّدْرِيْبَاتُ الإضَافِيَّةُ)

1. ئۈنئالغۇغا ئەگىشىپ ھەرپلەرنىڭ تەلەپپۇز جەدۋىلىنى ئوقۇش، ئۆلچەملىك تەلەپپۇز قىلىشقا تىرىشىڭ.

2. ئۈنئالغۇغا ئەگىشىپ تەلەپپۇز مەشىقلىرىنىڭ 71~ گىچە ئۈنلۈك ئوقۇش. قىسقا سوزۇق تاۋۇش، ئۈزۈك تاۋۇش، سوزۇلما سوزۇق تاۋۇش، قوشما سوزۇق تاۋۇش، دىماغ تاۋۇشلىرىنىڭ بوغۇم ئورغۇسىغا دىققەت قىلىڭ.

3. تۆۋەندىكى ئەگرى سىزىقنى بىربەتكە مەشق قىلىڭ

4.قول يازما مەشققىنى بەش قېتىم يېزىڭ.

اَلدَّرْسُ الثَّانِي   ئىككىنچى دەرس

أَهْلاً وَسَهْلاً   ياخشىمۇ سىز

اَلأَحْرُفُ (ھەرىپلەر) : ت — د — ف — ل — ر — ه

التَّرْكِيْبَاتُ الْجُمْلِيَّةُ (جۈملە شەكىللىرى) :

– مَنْ أَنْتَ   سەن كىم؟

– أَنَا أَمِيْنٌ   مەن ئەمىن.

اَلْحَوَارُ (دىئالوگ) : أَهْلاً وَسَهْلاً

قَوَانِيْنُ النُّطْقِ وَالقِرَاءَةِ   (تەلەپپۇز ۋە ئوقۇش قائىدىلىرى)

1 . اَلْمَقْطَعُ وَنَبَرُهُ   (بوغۇم ۋە ئۇنىڭ ئۇرغۇسى)

اَلأَحْرُفُ ونُطْقُهَا :

	ـْ	ـَ ـِ ـُ	ـَا – ـِى ـُو	ـَىْ ـَوْ	ـًا ـٍ ـٌ
اَلتَّاءُ	تْ	تَ تِ تُ	تَا تِى تُو	تَىْ تَوْ	تًا تٍ تٌ
اَلدَّالُ	دْ	دَ دِ دُ	دَا دِى دُو	دَىْ دَوْ	دًا دٍ دٌ
اَلْفَاءُ	فْ	فَ فِ فُ	فَا فِى فُو	فَىْ فَو	فًا فٍ فٌ
اَللاَّمُ	لْ	لَ لِ لُ	لاَ لِى لُو	لَىْ لَوْ	لاً لٍ لٌ
اَلرَّاءُ	رْ	رَ رِ رُ	رَا رِى رُو	رَىْ رَوْ	رًا رٍ رٌ
اَلْهَاءُ	هْ	هَ هِ هُ	هَا هِى هُو	هَىْ هَوْ	هًا هٍ هٌ

ـ ھەرىپلەرنىڭ تەلەپپۇزىنىڭ رەسىملىك چۈشەندۈرۈلىشى

(اَلتَّاءُ– ت) تەلەپپۇز ئورنى- تىل ئۇچى چىش تۈۋى تاۋۇشى؛ تەلەپپۇز ئۇسۇلى جەھەتتىن جاراڭسىز پارتىلىغۇچى تاۋۇش. تەلەپپۇز قىلغاندا تىل ئۇچى يۇقارقى چىش تۈۋىگە تىرىلىپ   توسقۇنلۇق شەكىللىنىدۇ. كېيىن تىل ئۇچى بىراقلا ئاجراپ ھاۋا ئېقىمى ئېغىز بوشلۇقىدىن ئېتىلىپ چىقىدۇ. ئاۋاز پەردىسى تىترەيدۇ. بۇ تاۋۇش

خەلقئارا تىرانسكرىپسىيەدىكى [t]گە يېقىن.

(اَلدَّالُ– د)تەلەپپۇز ئورنى- تىل ئۇچى چىش تۈۋى تاۋۇشى؛ تەلەپپۇز ئۇسۇلى جەھەتتىن جاراڭلىق پارتىلىغۇچى تاۋۇش.«د»نىڭ تەلەپپۇز ئۇسۇلى«ت»بىلەن ئوخشاش. «ت» تەلەپپۇز قىلغاندا ئاۋاز پەردىسى تىترەيدۇ. بۇ تاۋۇش خەلقئاراتىرانسكرىپسىيە دىكى [d]گە يېقىن.

(اَلْفَاءُ– ف)تەلەپپۇز ئورنى- چىش لەۋ تاۋۇشى: تەلەپپۇز ئۇسۇلى جەھەتتىن سىيرىلاڭغۇ جاراڭسىز تاۋۇش. تەلەپپۇز قىلغاندا يۇقۇرقى چىش تۆۋەندىكى لەۋگە سەل- پەل تېگىشىپ تۇرىدۇ. ھاۋا ئېقىمى لەۋ بىلەن چىش ئارىلىقىدىكى يوچۇقتىن سىيرىلىپ چىقىدۇ. ئاۋاز پەردىسى تىترەيدۇ. بۇ تاۋۇش خەلقئارا تىرانسكرىپسىيەدىكى [f] بىلەن يېقىن.

(اَللاَمُ–م) تەلەپپۇز ئورنى- تىل ئۇچى ئالدى تاڭلاي تاۋۇشى؛ تەلەپپۇز ئۇسۇلى جەھەتتە تىل يېنى يەنى قوۋۇز تاۋۇشى. تەلەپپۇز قىلغاندا تىل ئۇچى يۇقۇركى چىش تۈۋىگە يېقىنلىشىپ، تىل ئۇستى قاتتىق تاڭلايغا كۆتۈرۈلىۋالىدۇ، ھاۋا ئېقىمى تىلنىڭ ئىككى يان تەرىپىدىن سىيرىلىپ چىقىدۇ. ئاۋاز پەردىسى تىترەيدۇ. بۇ تاۋۇش خەلقئاراتىرانسكرىپسىيە دىكى [l]گە يېقىن.

(اَلرَّاءُ– ر)تەلەپپۇز ئورنى- تىل ئۇچى ئالدى تاڭلاي تاۋۇشى؛ تەلەپپۇز ئۇسۇلى جەھەتتە تىترىگۈچى تاۋۇش. تەلەپپۇز قىلغاندا تىل ئۇچى يۇقارقى چىش تۈۋىگە يېقىنلىشىدۇ، ھاۋا ئېقىمىنىڭ كۈچلۈك ئېتىلىپ چىقىشى تىل ئۇچىنى قىسقا ۋاقىت ئىچىدە كۆپ قېتىم تىترىتىدۇ. ئاۋاز پەردىسى تىترەيدۇ.

(الهاءِ– ه) تەلەپپۇز ئورنى- ئاستى تاۋۇش؛ تەلەپپۇز ئۇسۇلى جەھەتتىن جاراڭسىز سىيرىلاڭغۇ تاۋۇش. تەلەپپۇز قىلغاندا ئاۋاز قاپقىسى سەل-پەل ئېچىلىدۇ. ئاۋاز پەردىلىرى يىغىلىپ تار يوچۇق ھاسىل قىلىدۇ. ھاۋا ئېقىمى بۇ تار يوچۇقتىن سەل- پەل سىيرىلاڭغۇلىشىپ، ئېغىز بوشلۇقىدا توسقۇنلۇققا ئۇچۇرماي چىقىدۇ. ئاۋاز پەردىسى تىترەيدۇ. بۇ تاۋۇش خەلقئاراتىرانسكرىپسىيە دىكى [h]گە يېقىن.

اَلتَّدْرِيْبَاتُ عَلَى النُّطْقِ : (ھەرىپلەر ۋە ئۇنىڭ تەلەپپۇزى)

1

تَ دِ فُ رِى لَو تَىْ رْ فَوْ تْ

دَا رَا فْ تِى فُو دَىْ فَىْ رَ فًا

تٌ لَو فٍ أَ وٍ هَا مَىْ لَْ هَوْ

لاَ لِ هًا رَا دَوْ بٍ مًا هِى هَوْ

2

تْ تَ تِ تُ تَا ىِ

مَتْنٌ أَنْتَ أَنْتِ أَنْتُمْ تَافِهٌ تِيْنٌ

تُو تَىْ تَوْ تًا تٍ تٌ

تُوتٌ تَيْمُورٌ تَوْرَاةُ بَيْتًا آتٍ مَوْتٌ

3

دْ دَ دِ دُ دَا دِى

أَدْرِى دَفْتَرٌ دِرْهَمٌ هِنْدٌ دَارٌ دِيْنٌ

دُو دَىْ دَوْ دًا دٍ دٌ

دُونَ دَيْنٌ دَوْرٌ أَبَدًا نَادٍ يَدٌ

4

نْ نَ نِ نُ نَا نى

مَنْ مَدِيْنَةٌ نمْتَ نُرِيْدُ نَارٌ نِيْلٌ

نُو نَىْ نَوْ نًا نٍ نٌ

نُورٌ نَيْلٌ نَوْمٌ فُلاَنًا آنٍ لَوْنٌ

5

لْ لَ ل لُ لا لِى

هَلْ لَهَا أَلِفٌ أَمِيْلٌ لاَمٌ وَلِيْمَةٌ

لُو لَىْ لَوْ لاَ ل لٌ

أُلُوفٌ لَيْلٌ لَونٌ أَهْلاً بَالٍ هَوْلٌ

6

رْ رَ رِ رُ رَا رِى

بَرْدٌ رَأْىٌ بَارِدٌ دَفْتَرُهُ رَاهِبٌ رِيْفٌ

رُو رَىْ رَوْ رًا رٍ رٌ

بُرُودَةٌ رَيْبٌ تَرَوْنَ أَمْرًا أَمْرٍ مُنِيْرٌ

7

هُ	هَ	هِ	هُ	هَا	هِي
أَهْلاً	هَلْ	هِيَ	هُوَ	هَالَ	يِهِيْلُ
هُو	هَىْ	هَوْ	هًا	هٍ	هٌ
يَلْهُو	هَيْفَاءُ	هَوْلٌ	مُنْتَهًى	هِنْدُ	مِيَاهٌ

اَلتَّرْكِيْبَاتُ الْجُمْلِيَّةُ : (جۈملە شەكلى)

* مَنْ
أَنْتَ ؟
أَنْتِ ؟
هُوَ ؟
هِيَ ؟

أَنَا
أَمِيْنٌ — أَمِيْنَةٌ

هِيَ هِنْدٌ   هُوَ نِيْلٌ

اَلْحِوَارُ : (دىئالوگ)

أَهْلاً وَسَهْلاً

أَمِيْنَةُ – أَهْلاً وَسَهْلاً!
أَمِيْنٌ – أَهْلاً وَسَهْلاً!
أَمِيْنَةُ – مَنْ أَنْتَ ؟
أَمِيْنٌ – أَنَا أَمِيْنٌ . وَمَنْ أَنْتِ؟
أَمِيْنَةُ – أَنَا أَمِيْنَةُ.
أَمِيْنٌ – أَهْلاً وَسَهْلاً!
أَمِيْنَةُ – أَهْلاً وَسَهْلاً!
أَمِيْنٌ – مَنْ هُوَ؟
أَمِيْنَةُ – هُوَ نَبِيْلٌ.
أَمِيْنٌ – وَمَنْ هِيَ؟
أَمِيْنَةُ – هِيَ هِنْدُ.
أَمِيْنٌ – أَهْلاً وَسَهْلاً!
نَبِيْلٌ وَهِنْدُ – أَهْلاً وَسَهْلاً!

اَلْكَلِمَاتُ الْجَدِيْدَةُ : (يېڭى سۆزلەر)

مَنْ   كىم . (سوئال ئالمىشى)

أَنْتَ	سەن
أَنْتِ	سىز (ئاياللىق جىنسى تۈر)
أَنَا	مەن
هُوَ	ئۇ
هِيَ	ئۇ (ئاياللىق جىنسى تۈر)
أَمِيْنٌ	ئەمىن (ئەرنىڭ ئىسمى)
أَمِيْنَةُ	ئەمىنە (قىزنىڭ ئىسمى)
نَبِيْلٌ	نەبىل (ئەرنىڭ ئىسمى)
هِنْدُ	ھىندۇ (قىزنىڭ ئىسمى)
أَهْلاً وَ سَهْلاً	ياخشىمۇ سىز، خوش كېلىپسىز
وَ	ۋە، ھەم (باغلىغۇچى)

اَلْقَوَانِيْنُ النُّطْقِ وَالْقِرَاءَةِ (تەلەپپۇز ۋە ئوقۇش قائىدىلىرى)

اَلْمَقْطَعُ وَنَبَرُهُ (بوغۇم ۋە ئۇنىڭ ئۇرغۇسى)

1ـ بوغۇم:ئەرەب تىلىدىكى بوغۇملار قىسقا بوغۇم ۋە ئۇزۇن بوغۇم دەپ ئىككىگە بۆلىنىدۇ.

1.1قىسقا بوغۇم يەنى قىسقا سوزۇق تاۋۇش بىلەن كېلىدۇ:بُ- أَ-لَ-وَ-فَ

2.1ئۇزۇن بوغۇم ئۈچ خىل ھالەتتە بولىدۇ:

① سوزۇلما سوزۇق ياكى قوشما سوزۇق تاۋۇش بىلەن كېلىدۇ: مَا- لِي- نَو-مَو

② بىر قىسقا بوغۇمغا بىر سوكۇنلۇق تاۋۇش قوشۇلىدۇ:هَلْ-مَنْ-هُمْ-أَنْ-مِنْ

③ نۇنلاشقان بولىدۇ:مًا-نٍ-بٌ-مِنْ

2. يەككە سۆزنىڭ ئۇرغۇسى: ئەرەب تىلىدىكى يەككە سۆزلەر بىر بوغۇملۇق سۆز ئىككى بوغۇملۇق سۆز، كۆپ بوغۇملۇق سۆزگە بۆلىنىدۇ. بۇ دەرىستە پەقەت بىر بوغۇملۇق سۆز ۋە ئىككى بوغۇملۇق سۆزنىڭلا ئۇرغۇسىنى سۆزلەپ ئۆتىمىز. كۆپ بوغۇملۇق سۆزنىڭ ئۇرغۇسىنى تۆتىنچى دەرىستە سۆزلەيمىز.

1.2بىر بوغۇملۇق سۆز، يەنى:بى قىسقا بوغۇم ياكى بىر ئۇزۇن بوغۇمدىن تەركىپ تاپقان سۆز ئادەتتە ئۇرغۇلۇق ئوقۇلىدۇ: وَ-فَ-بِ-مَا-لاَ-لِي-هَلْ-مَنْ-أَيْ-أَمْ-لَوْ

2.2 ئىككى بوغۇملۇق سۆز، يەنى:ئىككىلىسى قىسقا بوغۇمدىن ياكى بىرى قىسقا بوغۇم يەنە بىرى ئۇزۇن بوغۇمدىن تەركىپ تاپقان سۆزنىڭ بىرىنچى بوغۇمى ئۇرغۇلۇق ئوقۇلىدۇ:

هُوَ-هِيَ-أَنَا-لَهُ-أَنْتَ-أَنْتِ-مَاءٌ-لاَءٌ

اَلْخَطُّ (قولىيازما شەكلى)

قوشۇمچە مەشقلەر (اَلتَّدْرِيْبَاتُ الإِضَافِيَّةُ)

1. ئۇنىئالغۇغا ئەگىشىپ، بىرىنچى، ئىككىنچى دەرستە ئۆگىنىلگەن ھەرپلەرنى ئۇنلۇك ئوقۇڭ ۋە ئۇنىئالغۇدىكىگە سېلىشتۇرۇڭ.

2. ئۇنىئالغۇغا ئەگىشىپ تەلەپپۇز مەشقلىرى(71～)نى ئۇنلۇك ئوقۇڭ ۋە ئۇنىئالغۇدىكىگە سېلىشتۇرۇڭ.

3. ئۇنىئالغۇغا ئەگىشىپ جۈملە شەكلى ۋە دىئالوگنى ئۇنلۇك ئوقۇڭ، ۋە ساۋاقداشلىرىڭىز بىلەن «مَنْ»نى قوللىنىپ دىئالوگ ئېلىپ بېرىڭ.

4. تۆۋەندىكى يەككە سۆزلەرنى ئوقۇڭ، ئىككى بوغۇملۇق سۆزلەرنىڭ ئۇرغۇسىغا دىققەت قىلىڭ.

هُوَ	هُمَا	أَنَا	لَهُ	لَهَا	أَنْتَ	أَنْتِ	أَنْتُمْ
لاَمٌ	بَاتٌ	مَاءٌ	لَوْنٌ	لَيْلٌ	نَوْمٌ	أَمْنٌ	مَتْنٌ

5. تەلەپپۇز مەشقلىرىنىڭ بىرىنچىسىنى ۋە مۇنۇ يەككە سۆزلەرنى ئاڭلاپ يېزىڭ.

مَنْ أَنْتَ أَنْتِ أَنَا هُوَ هِيَ أَمِيْنٌ أَمِيْنَةُ

6. قولىيازما شەكلىنى بەش قېتىم يېزىڭ.

اَلدَّرْسُ الثَّالِثُ ئۈچىنچى دەرس

مَا اِسْمُكَ ئىسمىڭىز نېمە؟

اَلشَّدَّةُ ــّ   (شەددە)

اَلْأَحْرُفُ : س — ص — ز — ك — ق

اَلتَّرْكِيبَاتُ الْجُمْلِيَّةُ :   (جۈملە شەكىللىرى)

- مَا اِسْمُكَ   ئىسمىڭىز نېمە؟

- اِسْمِي سَمِيْرٌ   مېنىڭ ئىسمىم سەمىر.

اَلْحِوَارُ (دىئالوگ) : مَا اِسْمُكَ

شەددە ۋە ئۇنىڭ تەكرارلىنىشى (اَلشَّدَّةُ ــّ)

1. شەددە(ــّ) بەلگىسى تەلەپپۇزى ئوخشاش ئىككى تاۋۇشنىڭ بىرىنىڭ سۇكۇنلۇق، بىرىنىڭ سۇزۇق تاۋۇش بەلگىسى بىلەن تەكرارلىنىپ كېلىشىنى كۆرسىتىدۇ، سۇكۇن ئېلىپ كەلگەن ھەرپ ئالدىدىكىسى بىلەن قوشۇلۇپ يېزىلمايدۇ.

فَنٌّ= فَنْنٌ   أُمٌّ= أُمْمٌ   رَدٌّ= رَدْدٌ   بَتٌّ= بَتْتٌ

2. تەكرارلانغان تاۋۇشنىڭ تەلەپپۇز قىلىنىشى.

1.2 ئەگەر تەكرارلانغان تاۋۇش پارتىلىغۇچى تاۋۇش بولسا، سۇكۇنلۇق كەلگەن ھەرپ تاۋۇشنى نەپەسلىك تەلەپپۇز قىلماي سەل- پەل توختاپ، ئۇنىڭدىن كېيىنكى سۇزۇق تاۋۇش بەلگىسىنى تەلەپپۇز قىلىش لازىم. بُدَّ   رَدٌّ   بَتٌّ

2.2 ئەگەر تەكرارلانغان تاۋۇش سىيرىلاڭغۇ تاۋۇش ياكى پارتىلىغۇچى- سىيرىلاڭغۇ تاۋۇش، دىماغ تاۋۇشى، تىترەك تاۋۇشى بولسا، سۇكۇن ئېلىپ كەلگەن ھەرپنىڭ تەلەپپۇز ئاساسىدا تەلەپپۇز قىلىنىدۇ: مُرٌّ   مَلٌّ   أُمٌّ

3. تەلەپپۇز قىلغاندا ئالدى كەينىدىكى ئىككى ھەرپ تاۋۇش تەبىئى بىرلەشتۈرۈلىدۇ.

4. تەكرارلانغان تاۋۇشلارنى تەلەپپۇز قىلغاندا سۇزۇلما سۇزۇق تاۋۇش بىلەن ئارىلىشىپ كېتىشتىن ساقلىنىش لازىم.

(ھەرپلەر ۋە ئۇنىڭ تەلەپپۇزى) **اَلْأَحْرُفُ وَنُطْقُهَا :**

	ــْ	ــَ ــِ ــُ	ــَا ــِي ــُو	ــَيْ ــَوْ	ــً ــٍ ــٌ
اَلسِّيْنُ	سْ	سَ سِ سُ	سَا سِي سُو	سَيْ سَوْ	سًا سٍ سٌ
اَلصَّادُ	صْ	صَ صِ صُ	صَا صِي صُو	صَيْ صَوْ	صًا صٍ صٌ

اَلزَّایُ	زْ	زَ زِ زُ	زَا زِی زُو	زَیْ زَوْ	زًا زٍ زٌ
اَلْكَافُ	كْ	كَ كِ كُ	كَا كِی كُو	كَیْ كَوْ	كًا كٍ كٌ
اَلْقَافُ	قْ	قَ قِ قُ	قَا قِی قُو	قَیْ قَوْ	قًا قٍ قٌ

ھەرپلەرنىڭ تەلەپپۇزىنىڭ رەسىملىك چۈشەندۈرۈلۈشى

(اَلسِّيْنُ– س) تەلەپپۇز ئورنى- تىل ئۇچى- چىش تۈۋى تاۋۇش، تەلەپپۇز ئۇسۇلى جەھەتتىن جاراڭسىز سىيرىلاڭغۇ تاۋۇش. تەلەپپۇز قىلغاندا تىل ئۇچى تۆۋەندىكى چىشقا تىرىلىدۇ، تىل ئۈستى ئالدى يۇقۇرى چىش تۈۋىگە يېقىنلىشىدۇ. ھاۋا ئېقىمى تىل ئۈستى ئالدى بىلەن چىش تۈۋىنىڭ تار ئارىلىقىدىن سىيرىلىپ چىقىدۇ. ئاۋاز پەردىسى تىترەيدۇ. بۇ تاۋۇش خەلقئارا ترىنسكرىپسىيەدىكى[S]گە يېقىن.

(اَلصَّادُ– ص)تەلەپپۇز ئورنى- تىل ئۇچى- كۆتۈرۈلمە تاۋۇشى، تەلەپپۇز ئۇسۇلى جەھەتتىن، جاراڭسىز سىيرىلاڭغۇ تاۋۇش، تەلەپپۇز قىلغاندا تىل ئۈستى ئالدى يۇقۇرقى چىش تۈۋىگە يېقىنلىشىدۇ، تىل ئوتتۇرا قىسمى ئىگەر شەكىلدە پەسلەيدۇ، تىل كەينى قىسمى يۇمشاق تاڭلايغا يۇقۇرى كۆتۈرۈلىدۇ. ھاۋائېقىمى تىل ئۈستى ئالدى بىلەن يۇقۇرقى چىش ئارىلىقىدىن سىيرىلىپ چىقىدۇ، ئاۋاز پەردىسى تىترەيدۇ. ئۇنىڭ «س»بىلەن پەرقى شۇكى:« ض»نى تەلەپپۇز قىلغاندا تىل ئۇچى« س»نى تەلەپپۇز قىلغاندىكىدىن كەينىگىرەك تىرىلىدۇ،تىل كەينى قىسمى يۇقۇرى كۆتۈرىلىدۇ،« س»نى تەلەپپۇز قىلغاندا تىل مۇسكۇلى تەكشىلىنىدۇ. بۇ تاۋۇشدىن كېيىن ئۆگىنىدىغان « ض ط ظ»قاتارلىق ئۈچ تاۋۇش ئەرەب تىلىغا خاس تاۋۇشلار بولۇپ «كۆتۈرۈلمە»تاۋۇش دېيىلىدۇ.

(اَلزَّایُ– ز) تەلەپپۇز ئورنى ۋە ئۇنىڭ تەلەپپۇز ئۇسۇلى جەھەتتىن «س»بىلەن ئوخشاش، پەقەت «س» نى تەلەپپۇز قىلغاندا ئاۋاز پەردىسى تىترىمەيدۇ، ئەمما«ز»نى تەلەپپۇز قىلغاندا ئاۋاز پەردىسى تىترەيدۇ. شۇنىڭ ئۈچۈن«س» جاراڭسىز سىيرىلاڭغۇ تاۋۇش بولىدۇ. ئەمما «ز» جاراڭلىق سىيرىلاڭغۇ تاۋۇش بولىدۇ. بۇ تاۋۇش خەلقئارا ترانسكرىپسىيەدىكى [Z]گە يېقىن.

(اَلْكَافُ– ك) تەلەپپۇز ئورنى- تىل تۈۋى تاۋۇشى، تەلەپپۇز ئۇسۇلى جەھەتتىن جاراڭسىز پارتلىغۇچى تاۋۇش. تەلەپپۇز قىلغاندا لەۋلەر سەل-پەل ئېچىلىدۇ، تىل كەينى قىسمى يۇقۇرى كۆتۈرىلىپ، يۇمشاق تاڭلايغا يېپىشىپ توسالغۇ ھاسىل قىلىدۇ، ئاندىن كېيىن ھاۋا ئېقىمى بۇ توسالغۇنى يىمىرىپ چىقىدۇ. ئاۋاز پەردىسى تىترىمەيدۇ. بۇ تاۋۇش خەلقئارا

تىرانسكرىپسىيەدىكى[k]گە يېقىن.

(اَلْقَافُ– ق) تەلەپپۇز ئورنى- تىل تۈۋى كىچىك تىل تاۋۇشى. تەلەپپۇز ئۇسۇلى جەھەتتىن جاراڭسىز پارتىلىغۇچى تاۋۇش. تەلەپپۇز قىلغاندا تىل كەينى قىسمى يۇمشاق تاڭلايغا يۇقۇرى كۆتۈرۈلىدۇ، تىل تۈۋى كىچىك تىلغا تېگىپ توسقۇنلۇق شەكىللەندۈرىدۇ. ھاۋا ئېقىمى بۇ توسالغۇنى يىمىرىپ چىقىدۇ، ئاۋاز پەردىسى تىترەيدۇ.

اَلتَّدْرِيْبَاتُ عَلَى النُّطْقِ : (ھەرىپلەر ۋە ئۇنىڭ تەلەپپۇزى)

1

سَ	صِ	زُ	قْ	صُ	زَا	كًا	سَىْ	كْ
سٍ	صُوْ	زٌ	قَىْ	كَوْ	سَا	صَوْ	زْ	قَا
قِ	صَا	كٌ	زُو	سِى	زَىْ	صِى	سَ	كَ
زًا	صَ	زٍ	كِى	قٌ	زَوْ	صٍ	سْ	قَ

2

سْ	سَ	سِ	سُ	سَا	سِى
اِسْمٌ	سَهْلاً	سَلْمٌ	سُدْسٌ	لِسَانٌ	نَسِيْمٌ
سُو	سَىْ	سَوْ	سًا	سٍ	سٌ
سُورٌ	سَيْلٌ	سَوْسَنُ	أَسَاسًا	نَاسٍ	أَنِيسٌ

3

صْ	صَ	صِ	صُ	صَا	صِى
مِصْرُ	صَدَقَ	صِدْقٌ	صُلْبٌ	صَابُونٌ	مِصِيرٌ
صُو	صَىْ	صَوْ	صًا	صٍ	صٌ
صُورَةٌ	صَيْرُورَةٌ	صَوْتٌ	صَنْدَلٌ	نَوَاصٍ	رَصَاصٌ

4

زْ	زَ	زِ	زُ	زَا	زِى
أَزْهَرُ	زَمِيْلٌ	زِفَافٌ	زُمَلاَءُ	زَارَ	أَزِيْزٌ
زُو	زَىْ	زَوْ	زًا	زٍ	زٌ
تَزُوْرُ	زَيْتٌ	زَوْرَقٌ	فَوْزًا	مُتَوَازٍ	رَمْزٌ

5

كْ	كَ	كِ	كُ	كَا	كِى
أَكْلٌ	كَمْ	كِرَامٌ	كُرَةٌ	كَامِلٌ	كِيلُو

كُو　　كَىْ　　كَوْ　　كًا　　كٍ　　كٌ

كُوبٌ　　كَيْلٌ　　كَونٌ　　هَلاَكًا　　بَاكٍ　　مَلِكٌ

6

قْ　　قَ　　قِ　　قُ　　قَا　　قِى

أَقْلاَمٌ　　قَلَمٌ　　قِسْمٌ　　قُدْرَةٌ　　قَالَ　　قِيْلَ

قُو　　قَىْ　　قَوْ　　قًا　　قٍ　　قٌ

تَقُولُ　　قَيْدٌ　　قَوْلٌ　　تَوْفِيْقًا　　رَاقٍ　　فَرْقٌ

7

سِ　تْ　تٌ　–　سِتٌّ　　　رَ　دْ　دٌ　–　رَدٌّ　　　دُ　بْ　بٌ　–　دُبٌّ

بُ　دْ　دٌ　–　بُدٌّ　　　دَ　قْ　قٌ　–　دَقٌّ　　　فَ　كْ　كٌ　–　فَكٌّ

أُ　مْ　مٌ　–　أُمٌّ　　　مَ　لْ　لٌ　–　مَلٌّ　　　مُ　رْ　رٌ　–　مُرٌّ

سِ　نْ　نٌ　–　سِنٌّ　　　فَ　نْ　نٌ　–　فَنٌّ　　　نَ　صْ　صٌ　–　نَصٌّ

كُتَّابٌ　　سُكَّانٌ　　رَسَّامٌ　　دَبَّابَةٌ　　سَيَّارَةٌ　　بَوَّابَةٌ

8

كَتَبَ　　كَتَبَتْ　　كَتَبْتَ　　كَتَبْتِ　　كَتَبْتُ

كَتَبَا　　كَتَبَتَا　　كَتَبْتُمَا　　كَتَبْتُمَا

كَتَبُوا　　كَتَبْنَ　　كَتَبْتُمْ　　كَتَبْتُنَّ　　كَتَبْنَا

9

دَرَسَ　　دَرَسَتْ　　دَرَسْتَ　　دَرَسْتِ　　دَرَسْتُ

دَرَسَا　　دَرَسَتَا　　دَرَسْتُمَا　　دَرَسْتُمَا

دَرَسُوا *　　دَرَسْنَ　　دَرَسْتُمْ　　دَرَسْتُنَّ　　دَرَسْنَا

اَلتَّرْكِيبَاتُ الْجُمْلِيَّةُ :　　(جۈمله شەكىللىرى)

مَا ｛
اسْمُكَ ؟
اسْمُكِ ؟
اسْمُهُ ؟
اسْمُهَا ؟

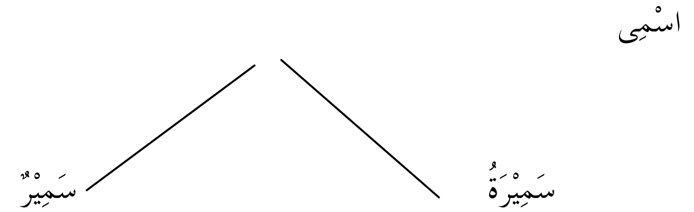

اِسْمُهَا كَرِيْمَةُ.　　　　اِسْمُهُ كَرِيْمٌ.

★ دىققەت: كَتَبُوا دَرَسُوا دىكى « أ » تەلەپپۇز قىلىنمايدۇ، ئەمما يېزىلىدۇ.

اَلْحِوَارُ : (دىئالوگ)

مَا اسْمُكِ ؟

سَمِيْرَةُ – أَهْلاً وَ سَهْلاً !
أَمِيْنٌ – أَهْلاً بِكِ .
س – مَنْ أَنْتَ ؟
أ – أَنَا أَمِيْنٌ. وَمَا اسْمُك ؟
س – اِسْمِى سَمِيْرَةُ.
أ – مَا اسْمُهُ ؟
س – اِسْمهُ كِرِيْمٌ .
أ – مَا اِسْمُهَا ؟
س – اِسْمُهَا كَرِيْمَةُ.
أ – إِلَى اللِّقَاءِ !
س – إِلَى اللِّقَاءِ !

اَلْكَلِمَاتُ الْجَدِيْدَةُ : (يېڭى سۆزلەر)

مَا	نىمە (سوئال ئالمىشى)
اِسْمٌ	ئىسىم

اِسْمُكَ	سىنىڭ ئىسمىڭ
اِسْمُكِ	سىزنىڭ ئىسمىڭىز
اِسْمُهُ	ئۇنىڭ ئىسمى
اِسْمُهَا	ئۇ (قىز) نىڭ ئىسمى
اِسْمِي	مىنىڭ ئىسمى
سَمِيْرٌ	سەمىر (ئوغۇلنىڭ ئىسمى)
سَمِيْرَةُ	سەمىرە (قىزنىڭ ئىسمى)
كَرِيْمٌ	كەرىم (ئوغولنىڭ ئىسمى)
كَرِيْمَةُ	كەرىمە (قىزنىڭ ئىسمى)
أَهْلاً بكَ (بكِ)	سىزمۇ ياخشىمۇ؟
إِلَى اللِّقَاءِ	خەير خوش

اَلْخَطُّ (قولىيازما شەكلى)

قوشۇمچە مەشقلەر (اَلتَّدْرِيْبَاتُ الإضَافَةُ)

1. ئۇنئالغۇغا ئەگىشىپ ھەرىپ جەدۋىلىنى ئۈنلۈك ئۇقۇڭ ۋە ئۆلچەملىك تەلەپپۇز قىلىشقا ئىنتىلىڭ ۋە ئۈنئالغۇدىكىگە سېلىشتۇرۇڭ.

2. ئۈنئالغۇغا ئەگىشىپ تەلەپپۇز مەشقلىرى(**91**～)نى ئۈنلۈك ئوقۇڭ ۋە ئۈنئالغۇدىكىگە سېلىشتۇرۇڭ.

3. سوئال ۋاستىسى« مَنْ » ،« مَا » ۋە تۆۋەندىكى ئورنىغا ئالمىشىپ كېلىدىغان سۆزلەرنى ۋە سىنىپتىكى ساۋاقداشلارنىڭ ئىسمىدىن پايدىلىنىپ سوئال- جاۋابنى مەشق قىلىپ بېقىڭ ۋە ئۈنئالغۇغا خاتىرىلەڭ.

أَنْتَ	أَنْتِ	هُوَ	هِيَ	أَنَا
أَمِيْنٌ	سَمِيْرَةُ	كَرِيْمٌ	هِنْدُ	نَبِيْلٌ
اِسْمُكَ	اِسْمُكِ	اِسْمُهُ	اِسْمُهَا	اِسْمِي

4. مۇنۇ يەككە سۆزلەرنىڭ ئۇرغۇسىنى بەلگىلەپ چىقىڭ ۋە ئۈنلۈك ئاۋاز بىلەن ئوقۇڭ:

لَمْ	كَمْ	لَنْ	لَمَّا	لَيْسَ
مَا	مَنْ	مَتَى	مِنْ	مِمَّا
هُوَ	هِيَ	هُمَا	هُمْ	هُنَّ
أَنْتَ	أَنْتِ	أَنْتُمَا	أَنْتُمْ	أَنْتُنَّ

5. تۆۋەندىكى بىرقانچە گۇرۇپپا يەككە سۆزنى ئوقۇڭ ۋە تاۋۇشلارنىڭ تەكرارلىنىشىغا دىققەت

قىلىڭ.

هَبَّ	يَهُبُّ	هَيَّا	صَبَّ	يَصِبُّ	صَبًّا
دَقَّ	يَدُقُّ	دَقًّا	وَدَّ	يَوَدُّ	وَدًّا
سَمَّ	يَسُمُّ	سَمًّا	مَرَّ	يَمُرُّ	مَرًّا
نَصَّ	يَنُصُّ	نَصًّا	رَنَّ	يَرِنُّ	رَنًّا

6. تەلەپپۇز مەشقلىرى (**1**) نى ۋە تۆۋەندىكى يەككە سۆزلەرنى ئاڭلاپ يېزىڭ.

اِسْمُكَ	اِسْمُهُ	اِسْمُهَا	سَمِيْرٌ	سَمِيْرَةُ	كَرِيْمٌ	كَرِيْمَةُ

اَلدَّرْسُ الرَّابِعُ   تۆتىنچى درس

أَمِيْنٌ طَالِبٌ   ئەمىن ئوقۇغۇچى

الأَحْرُفُ (هەرىپلەر) : ش – ج – ض – ط

اَلتَّرْكِيْبَاتُ الْجُمَلِيَّةُ (جۈملە شەكىللىرى) :

– أَمِيْنٌ طَالِبٌ ئەمىن ئوقۇغۇچى مۇ؟

– هَلْ أَمِيْنٌ طَالِبٌ ئەمىن ئوقۇغۇچى.

اَلْحِوَارُ : أَنَا طَالِبٌ

قَوَانِيْنُ النُّطْقِ والقِرَاءَةِ 2. قِرَاءَةُ الْجُمْلَةُ الإِسْتِفْهَامِيَّةِ بِحَرْفِ هَلْ

قَوَانِيْنُ النُّطْقِ والْقِرَاءَةِ 3. نَبْرُ الْكَلِمَاتِ بِمَقَاطِعَ عَدِيْدَةٍ

اَلْقَوَاعِدُ النَّحْوِيَّةُ 1. أَقْسَامُ الْكَلِمَاتِ وَضَمَائِرُ الرَّفْعِ الْمُنْفَصِلَةُ

اَلأَحْرُفُ وَنُطْقُهَا(هەرىپلەر ۋە ئۇلارنىڭ تەلەپپۇزى) :

	ـْ	ـَ ـِ ـُ	ـَا ـِى ـُو	ـَىْ ـَوْ	ـًا ـٍ ـٌ
اَلشِّيْنُ	شْ	شَ شِ شُ	شَا شِي شُو	شَيْ شَوْ	شًا شٍ شٌ
اَلْجِيْمُ	جْ	جَ جِ جُ	جَا جِي جُو	جَيْ جَوْ	جًا جٍ جٌ
اَلضَّادُ	ضْ	ضَ ضِ ضُ	ضَا ضِي ضُو	ضَيْ ضَوْ	ضًا ضٍ ضٌ
اَلطَّاءُ	طْ	طَ طِ طُ	طَا طِي طُو	طَيْ طَوْ	طًا طٍ طٌ

هەرىپلەرنىڭ تەلەپپۇزىنىڭ رەسىملىك چۈشەندۈرۈلىشى

(اَلشِّيْنُ– ش)تەلەپپۇز ئورنى- تىل ئۈستى تاۋۇشى، تەلەپپۇز ئۇسۇلى جەھەتتىن جاراڭسىز، سىيرىلاڭغۇ تاۋۇش، تەلەپپۇز قىلغاندا تىل ئۈستى قاتتىق تاڭلايغا كۆتۈرۈلىدۇ، ھاۋا ئېقىمى تىل ئۈستى بىلەن قاتتىق تاڭلاي ئۇزۇن تار ئارىلىقىدىن سىيرىلىپ چىقىدۇ، ئاۋاز پەردىسى تىترىمەيدۇ. بۇ تاۋۇش خەلقئارا تىرىنسكرىپسىيەدىكى[x]گە يېقىن.

(اَلْجِيْمُ– ج) تەلەپپۇز ئورنى ۋە تەلەپپۇز ئۇسۇلى جەھەتتىن « ش » بىلەن ئاساسي جەھەتتىن ئوخشاش، لېكىن تىل ئۈستى تەلەپپۇز قىلغاندا قاتتىق تاڭلايغا تېگىدۇ، ئاۋاز پەردىسى تىترەيدۇ، شۇڭا ئۇ پارتىلىغۇچى ۋە سىيرىلاڭغۇ تاۋۇش، بۇ تاۋۇش خەلقئارا تىرانسكرىپسىيەكى[d3] گە يېقىن.

(اَلضَّادُ– ض)تەلەپپۇز ئورنى- تىل ئۇچى كۆتۈرۈلمە تاۋۇشى، تەلەپپۇز ئۇسۇلى جەھەتتىن جاراڭلىق   پارتىلىغۇچى تاۋۇشى. تەلەپپۇز قىلغاندا تىل ئۇچى يۇقۇرى چىش تۈۋىگە سەل- پەل ھىملىشىدۇ، تىل نىڭ ئوتتۇرا قىسمى ئىگەر شەكلىدە پەسلەيدۇ، تىل كەينى قىسمى يۇمشاق تاڭلايغا يۇقۇرى كۆتۈرۈلىدۇ، ھاۋا ئىبقىمى بۇ توسالغۇنى يىمرىپ چىقىدۇ.ئاۋاز پەردىسى تىترەيدۇ.

(اَلطَّاءُ– ط   ) تەلەپپۇز ئورنى ۋە تەلەپپۇز ئۇسۇلىدا   «ض»بىلەن ئوخشاش، تەلەپپۇز قىلغاندا پەقەت ئاۋاز پەردىسلا تىترەيدۇ. شۇنىڭ ئۈچۈن ئۇ جاراڭسىز پارتىلىغۇچى تاۋۇشى.

اَلتَّرِيْبَاتُ عَلَى النُّطْقِ (تەلەپپۇز مەشقلىرى) :

1

طَ طْ جِى ضًا جُو جَىْ طَوْ يَا جَ

طَوْ طَىْ جًا طِ شِى ضَىْ شْ جَىْ طِى

شِ طُ ضُ جَا شْ طًا شُو شَىْ جُ

جٌ طٍ شُ ضَوْ طُو جٍ شَا ضٍ شِى

2

شْ شَ شِ شُ شَا شِى

رُشْدٌ شَمْسٌ شِمَالٌ شُكْرًا شَامِلٌ يَمْشِى

شُو شَىْ شَوْ شًا شٍ شٌ

مَنْشُودٌ شَيْءٌ شَوْكَةٌ هَشَاشًا مَاشٍ رِيْشٌ

3

جْ جَ جِ جُ جَا جِى

وَجْهٌ جَدِيدٌ جِسْمٌ جُمْلَةٌ جَاءَ جَيْلٌ

جُو جَىْ جَوْ جًا جٍ جٌ

يَجُوزُ جَيْشٌ جَوٌّ جَنْبٌ جِنْسٌ

دُرْجٌ

4

ضْ ضَ ضِ ضُ ضَا ضِى

يَضْرِبُ ضَرَبَ ضِمْنَ ضُبَّاطٌ ضَابِطٌ ضِيْقٌ

ضُو ضَىْ ضَو ضًا ضٍ ضٌ

وُضُوءٌ ضَيْفٌ ضَوْءٌ أَيْضًا قَاضٍ أَرْضٍ

5

طْ	طَ	طِ	طُ	طَا	طِي
يَطْلُبُ	طَبِيْبٌ	طِبٌّ	طُلاَّبٌ	طَالِبٌ	طِيْلَةٌ
طُو	طَىْ	طَوْ	طًا	طٍ	طٌ
طُولٌ	طَيْرٌ	طَوْرٌ	طَنْطَا	سَاطٍ	بَطٌّ

7

ضَرَبَ	جَلَسَ	قَرَأَ	اِجْتَهَدَ	اِشْتَرَكَ	اِنْقَلَبَ
جَمِيلٌ	سَلاَمٌ	طَالِبٌ	زَيْنَبُ	سُهَيْلٌ	جُيُوشٌ
صَابُونٌ	مَنْصُورٌ	طَالِبَاتٌ	مُجْتَهِدُونَ	أَسَالِيبُ	يَتَضَارَبُونَ
جَدٌّ	ضِدٌّ	شَكٌّ	جَيِّدٌ	طَيِّبٌ	ضَيِّقٌ
مَكَّةُ	فِضَّةٌ	مُدَرِّسٌ	مُمَرِّضٌ	تَفَضَّلْ	اِطْمَأَنَّ

★ دىققەت: «ء» «ھەمزە» (اَلْهَمْزَةُ) دېيىلىدۇ. « ا » ھەرپى سوزۇلما سوزۇق تاۋۇشى بەلگىسى بولۇپ كەلگەندە «ئەلىف» (اَلأَلِفُ) دېيىلىدۇ.

8

ضَرَبَ	ضَرَبَتْ	ضَرَبْتَ	ضَرَبْتِ	ضَرَبْتُ
ضَرَبَا	ضَرَبَتَا	ضَرَبْتُمَا	ضَرَبْتُمَا	
ضَرَبُوا	ضَرَبْنَ	ضَرَبْتُمْ	ضَرَبْتُنَّ	ضَرَبْنَا

يَضْرِبُ	تَضْرِبُ	تَضْرِبُ	تَضْرِبِينَ	أَضْرِبُ
يَضْرِبَانِ	تَضْرِبَانِ	تَضْرِبَانِ	تَضْرِبَانِ	
يَضْرِبُونَ	يَضْرِبْنَ	تَضْرِبُونَ	تَضْرِبْنَ	نَضْرِبُ

اَلتَّرْكِيبَاتُ الْجُمْلِيَةُ (جۈملە شەكىللىرى) :

أَمِينٌ طَالِبٌ .   أَمِينَةُ طَالِبَةٌ

سَمِيرٌ طَبِيبٌ   سَمِيرَةُ مُمَرِّضَةٌ.

كَرِيمٌ مُهَنْدِسٌ.   كَرِيمَةُمُدَرِّسَةٌ

هَلْ	أَمِيْنٌ طَالِبٌ ؟ كِرِيْمَةُ طَالِبَةٌ ؟	نَعَمْ ،	هُوَ طَالِبٌ هِىَ طَالِبَةٌ	لاَ،	هُوَ مُدَرِّسٌ. هِىَ مَدَرِّسَةٌ.
هَلْ	سَمِيْرٌ طَبِيْبٌ ؟ سَمِيْرَةُ طَبِيْبَةٌ ؟	نَعَمْ ،	هُوَ طَبِيْبٌ . هِىَ طَبِيْبَةٌ .	لاَ،	هُوَ مُهَنْدِسٌ هِىَ مُمَرِّضَةٌ .

اَلْحِوَارُ (دیئالوگ) :

أَنا طَالِبٌ

أَمِيْنٌ – أَهْلاً وَسَهْلاً !

سَمِيْرٌ – أَهْلاً بكَ !

أَ – أَنَا أَمِيْنٌ . وَمَا اِسْمُكَ ؟

س – اِسْمِي سَمِيْرٌ .

أ – هَلْ أَنْتَ طَالِبٌ ؟

س – نَعَمْ، أَنَا طَالِبٌ.

أ – مَنْ هِىَ ؟

س – هِىَ سَمِيْرَةٌ.

أَ – هَلْ هِىَ طَالِبَةٌ أَيْضًا؟

س – لاَ، هِىَ طَبِيْبَةٌ.

أ – مَا اِسْمُهُ ؟

س – اِسْمُه نَبِيْلٌ .

أ – هَلْ هُوَ طَالِبٌ ؟

س – نَعَمْ هُوَ طَالِبٌ. هُوَ زَمِيْلِى.

أ – شُكْرًا !

س – لاَ شُكْرًا عَلَى وَاجِبٍ.

أ – إِلَى اللِّقَاء.

س – إِلَى اللِّقَاءِ .

اَلْكلِمَاتُ الْجَدِيْدَةُ (يېڭى سۆزلۈكلەر)

هَلْ	...مۇ؟ (سوئال ئۇلانمىسى)
نَعَمْ	شۇنداق، ھەئە (جاۋاب قوشۇمچىسى)
لاَ	ياق (جاۋاب قوشۇمچىسى)
طَالِبٌ م طَالِبَةٌ	ئوقۇغۇچى
مُدَرِّسٌ م مُدَرِّسَةٌ	ئوقۇتقۇچى
طَبِيْبٌ م طَبِيْبَةٌ	دوختۇر
مُمَرِّضٌ	سېستىرا
مُمَرِّضَةٌ	سىستىرا (ئايال)
مُهَنْدِسٌ م مُهَنْدِسَةٌ	ئىنژېنېر
زَمِيْلٌ م زَمِيْلَةٌ	ساۋاقداش، خىزمەتداش
أَيْضًا	...مۇ، ھەم
شُكْرًا	رەھمەت
لاَشُكْرَ عَلَى وَاجِبٍ	رەھمەت ئېيتقۇچىلىكى يوق، قىلىشقا تېگىشلىك

★ دىققەت: «م»بولسا«مُؤَنَّثٌ» (ئاياللىق جىنسي تۇردىكى ئىسىم)نىڭ قىسقارتىلمىسى.

تەلەپپۇز ۋە ئوقۇش قائىدىلىرى (قوانين النطق والقراءة)

2. قوشۇمچە «هَلْ» بىلەن كەلگەن سوئال جۈملىنىڭ ئوقۇلۇشى (**قَوَنِيْنُ النُّطْقِ والْقِرَاءَةِ 2. قِرَاءَةُ الْجُمْلَةِ الاِسْتِفْهَامِيَّةِ بِحَرْفِ هَلْ**)

«هَلْ»سوئال ئۇلانمىسى بولۇپ، ئۇنىڭ بىلەن سوئال قويۇلغان جۈملە ئومۇمىي سوئال جۈملە(اَلْجُمْلَةُ الإِسْتِفْهَامِيَّةُ الْعَامَّةُ) بولىدۇ. ئىنتوناستىيە كۆتۈرۈلۈپ ئوقۇلىدۇ.

هَلْ أَنْتَ طَالِبٌ ؟ ↖ سەن ئوقۇغۇچىمۇ؟

هَلْ أَمِيْنٌ مُدَرِّسٌ ؟ ↖ ئەمىن ئوقۇتقۇچىمۇ؟

هَلْ هُوَ مُهَنْدِسٌ ؟ ↖ ئۇ ئېنژېنېرمۇ؟

هَلْ هِيَ مُمُرِّضَةٌ ؟ ↖ ئۇ سېستىرامۇ؟

3. كۆپ بۇغۇملۇق سۆزدىكى ئۇرغۇ() كۆپ بۇغۇملۇق يەككە سۆزنىڭ ئۇرغۇسى تۆۋەندىكى بىر قانچە خىل ئەھۋالغا ئايرىلىدۇ: (قَوَانِيْنُ النُّطْقِ وَالقِرَاءَةِ 3. نَبَرَ الْكَلِمَاتِ بِمَقَاطِعَ عَدِيْدَةٍ)

① ئەگەر ئاخىرىدىن ھېسابلىغاندا ئىككىنچى بوغۇم قىسقا بوغۇم بولسا، ئۇرغۇ ئاخىرىدىن ھېسابلىغاندائۈچۈنچى بۇغۇمدا بولىدۇ:

كَتَبَ – ضَرَبَ – مَرِضَ – سَأَلَ – طَلَبَ – إِشْتَرَكَ

②ئەگەر يەككە سۆزنىڭ تەركىۋىدە بىرلا ئۇزۇن بۇغۇم بولسا، بۇ ئۇزۇن بۇغۇم ئۇرغۇلۇق ئوقۇلىدۇ.

طَالِبٌ – كِتَابٌ– سَلاَمٌ – كَرِيْمٌ – رُسُومٌ – سُهَيْلٌ

③ ئەگەر يەككە سۆزنىڭ تەركىۋىدە ئىككىدىن ئارتۇق ئۇزۇن بۇغۇم بولسا، ئەڭ ئاخىرقى

ئۇزۇن بۇغۇم ئۇرۇغلۇق ئۇقۇلىدۇ:

طَالِبَاتٌ – صَابُونٌ – مُدَرِّسُونَ – صُنْدُوقٌ – طُلاَبٌ

④ئەگەر يەككە سۆز تەركىۋىدە تەكرارلانغان تاۋۇش بولسا، تەكرارلانغان تاۋۇشنىڭ ئالدىدىكى بۇغۇم ئۇرغۇلۇق ئوقۇلىدۇ:

مُدَرِّسٌ – مُمَرِّضٌ – مُجِدٌّ – إِسْتَرَدَّ - إِطْمَأَنَّ

⑤سوزۇلما بۇغۇم سۆزنىڭ ئاخىرىدا كەلگەندە ئورغۇلۇق ئوقۇلمايدۇ.

أَنَا – هُنَا – طَنْطَا – أَبٌ – كِتَابٌ – سَلاَمٌ

گىراماتىكىلىق قائىدىلەر(اَلْقَوَاعِدُ النَّحْوِيَّةُ)

1. سۆز تۈركۈملىرى ۋە باش كېلىشتىكى مۇستەقىل كىشىلىك ئالماش (أَقْسَامُ الْكَلِمَاتِ وَضَمَائِرُ الرَّفْعِ الْمُنْفَصِلَةُ)

① ئەرەب تىلىدىكى سۆزلەر ئۈچ تۈركۈمگە بۆلىنىدۇ:ئىسىم (اَلإِسْمُ)، پېئىل (اَلْفِعْلُ)، ۋە قوشۇمچە(اَلْحَرْفُ). بىز ئۆگىنىپ ئۆتكەن«مَنْ،أَنْتَ، إِسْمُ، أَمِيْنٌ، طَالِبٌ، مُمَرِّضَةٌ ......» قاتارلىقلارنىڭ ھەممىسى ئىسىمدۇر. ئەرەب تىلىدىكى ئالماشلار، سۈپەتلەر، ئورۇن تەرەپ سۆزلىرى قاتارلىقلارمۇ ئىسىمغا مەنسۇپ. ئىسىملار ئۆزىنىڭ جۈملىدىكى گىراماتىكىلىق ئورنىنىڭ ئوخشىماسلىقىدىن باش كېلىش ، چۈشۈم كېلىش، ئىگىلىك كېلىشتە كېلىدۇ. ئىسىملارنىڭ كېلىشلىرى ھەققىدە كېيىنچە تەپسىلى سۆزلەپ ئۆتىمىز. ئەرەب تىلىدىكى پېئىللار زامانغا ئىگە بولۇپ، شەخس جەھەتتىن تۈرلىنەلەيدۇ. ئالدىنقى مەشقنىڭ تەلەپپۇز مەشقلىرى(9)ۋە تەلەپپۇز مەشقلىرى(10)ۋە بۇ دەرسنىڭ تەلەپپۇز مەشقلىرى(8)ۋە تەلەپپۇز مەشقلىرى(9)ئايرىم- ئايرىم ھالدا كَتَبَ(يازدى)، دَرَسَ(ئۆگەندى)، ضَرَبَ(ئۇردى) پېئىللىرىنىڭ ئۆتكەن زامان ۋە ھازىرقى زاماننىڭ كىشىلىك ئالماشلار قوشۇلغاندىن كېيىن تۈرلەنگەن شەكلىدۇر. بۇ دەرستە ئۇچرىغان ھَلْ- سوئال ئۇلانمىسى، « نَعَمْ » جاۋاب قوشۇمچىسى، « لاَ » ئىنكار مەنىسىنى بىلدۈرىدىغان جاۋاب قوشۇمچىسى. ئۇنىڭدىن باشقا ئالدىدا ئۆگەنگەن باغلىغۇچى « و» ، ئالدىقوشۇلغۇچى « إِلَى،بِ » مۇ قوشۇمچىلاردۇر. ①②③

② بىز ئۆگەنگەن أَنَا،أَنْتَ،هُوَ،هِيَ ئەرەب تىلىدىكى باش كېلىشتىكى مۇستەقىل كىشىلىك ئالماش.

ئۇلار بىرلىك، ئىككىلىك، كۆپلۈك سان جەھەتتىن، ئەرلىك، ئاياللىق جىنسىي تۈر جەھەتتىن پەرىقكە ئىگە. تۆۋەندىكى جەدۋەلگە قاراڭ:

باش كېلىشتىكى مۇستەقىل كىشىلىك ئالماشلار جەدۋىلى(جَدْوَلُ ضَمَائِرِ الرَّفْعِ الْمُنْفَصِلَةٌ)

(جَدْوَلُ ضَمَائِرِ الرَّفْعِ الْمُنْفَصِلَةِ)

شەخس / جىنىس / سان	3- شەخس		2- شەخس		1- شەخس
	ئەرلىك	ئاياللىق	ئەرلىك	ئاياللىق	

بىرلىك	هُوَ	هِيَ	أَنْتَ	أَنْتِ	أَنَا
ئىككىلىك	هُمَا	هُمَا	أَنْتُمَا	أَنْتُمَا	
كۆپلۈك	هُمْ	هُنَّ	أَنْتُمْ	أَنْتُنَّ	نَحْنُ

اَلْخَطُّ : (قوليازما شەكلى)

قوشۇمچە مەشىقلەر(اَلتَّدْرِيْبَاتُ الإِضَافِيَّةُ)

1. ئۈنئالغۇغا ئەگىشىپ بۇ دەرستىكى ھەرپلەر جەدۋىلىنى پىششىق ئوقۇڭ ۋە ئۆلچەملىك تەلەپپۇز قىلىشقا ئىنتىلىڭ.

2. **3**ـ**4**ـدەرستە ئۆگەنگەن ھەرپلەرنى ئۈنئالغۇغا سېلىشتۇرۇپ ئۈنلۈك ئوقۇڭ.

3. ئۈنئالغۇغا ئەگىشىپ تەلەپپۇز مەشىقلىرى(**1**ـ**9**)ئۈنلۈك ئوقۇڭ.

4. بولۇشلۇق ۋە بولۇشسىز شەكىلدە تۆۋەندىكى جۈملىنى تولۇقلاڭ.

هَلْ أَمِيْنٌ طَالِبٌ ؟ نَعَمْ ، ________ . لاَ ، ________ .

هَلْ سَمِيْرٌ طَبِيْبٌ ؟ نَعَمْ ، ________. لاَ ، ________ .

هَلْ نَبِيْلٌ مُدَرِّسٌ ؟ نَعَمْ ، ________. لاَ ، ________ .

هَلْ أَمِيْنَةُ طَبِيْبَةٌ ؟ نَعَمْ ، ________ . لاَ ، ________ .

هَلْ سَمِيْرَةُ مَدَرِّسَةٌ ؟ نَعَمْ ، ________ . لاَ ، ________ .

هَلْ كَرِيْمَةُ مُمَرِّضَةٌ ؟ نَعَمْ ، ________ . لاَ ، ________ .

هَلْ هِنْدُ طَالِبَةٌ ؟ نَعَمْ ، ________ . لاَ ، ________ .

5. «هَلْ»نى قوللىنىپ بەش سوئال جۈملە ئېيتىڭ، ئىنتوناتسىيەگە دىققەت قىلىڭ.

6. مونۇ يەككە سۆزلەرنىڭ ئۇرغۇسىنى بەلگىلەپ چىقىڭ ۋە ئۈنلۈك ئاۋاز بىلەن ئوقۇڭ.

كِتَابٌ كُتُبٌ كِتَابَانِ كَتَبَا كَتَبْنَ

صُورَةٌ صُوَرٌ صُورَتُهُ صُوَرُنَا صُوَرُكُنَّ

دَفْتَرٌ دَفَاتِرُ دَفْتَرُهَا دَفَاتِرُنَا دَفَاتِرُكُنَّ

صَيْرُورَةٌ مَنْشُودٌ مُهَنْدِسٌ مَشْرُبَاتٌ مُنْتَجَاتٌ

سَدٌّ صَفٌّ جَوٌّ فَنٌّ بُدَّ

فَكَّةٌ فِضَّةٌ شَقَّةٌ دُرَّةٌ لُغَةٌ

مُدَرِّسٌ مُدَرِّسَةٌ مُمَرِّضٌ مُمَرِّضَةٌ مَدَرِّبٌ

صِيْنِيٌّ يَابَانِيٌّ مِصْرِيٌّ فَرَنْسِيٌّ أَمْرِيْكِيٌّ

7. تەلەپپۇز مەشىقلىرى(**1**)نى ۋە تۆۋەندىكى يەككە سۆزلەرنى ئاڭلاپ يېزىڭ.

هُوَ هِيَ طَالِبٌ طَالِبَةٌ طَبِيْبٌ زَمِيْلٌ

مُدَرِّسٌ مُدَرِّسَةٌ طَالِبَةٌ مُهَنْدِسَةٌ طَبِيْبَةٌ زَمِيْلَةٌ

8. قوليازما شەكلىنى بەش قېتىم يېزىڭ.

اَلدَّرْسُ الْخَامِسُ   بەشـنچی دەرس

أَنَا مَسْرُورٌ بِلِقَائِكَ

اَلأَحْرُفُ : ث – ذ – ظ – ح – ع

اَلتَّرْكِيْبَاتُ الْجُمْلِيَّةُ :

- هَذَا حَافِظٌ
- هُوَ صِيْنِىٌّ
- مَا جِنْسِيَّتُكَ

اَلْحِوَارُ : أَنَا مَسْرُورٌ بِلِقَائِكَ

اَلْقَوَاعِدُ النَّحْوِيَّةُ 2. ضَمَائِرُ الْجَرِّ الْمُتَّصِلَةُ

اَلْقَوَائِدُ النَّحْوِيَّةِ 3. أَسْمَاءُ الاِشَارَةِ

اَلأَحْرُفُ وَنُطْقُهَا (ھەرپلەر ۋە ئۇلارنىڭ تەلەپپۇزى) :

	ــْ	ــَ ــِ ــُ	ــَا ــِي ــُو	ــَيْ ــَوْ	ــًا ــٍ ــٌ
اَلتَّاءُ	ثْ	ثَ ثِ ثُ	ثَا ثِي ثُو	ثَيْ ثَوْ	ثًا ثٍ ثٌ
اَلذَّالُ	ذْ	ذَ ذِ ذُ	ذَا ذِي ذُو	ذَيْ ذَوْ	ذًا ذٍ ذٌ
اَلظَّاءُ	ظْ	ظَ ظِ ظُ	ظَا ظِي ظُو	ظَيْ ظَوْ	ظًا ظٍ ظٌ
اَلْحَاءُ	حْ	حَ حِ حُ	حَا حِي حُو	حَيْ حَوْ	حًا حٍ حٌ
اَلْعَيْنُ	عْ	عَ عِ عُ	عَا عِي عُو	عَيْ عَوْ	عًا عٍ عٌ

ھەرپلەرنىڭ تەلەپپۇزىنىڭ رەسىملىك چۈشەندۈرۈلىشى

(اَلثَّاءُ– ث) تەلەپپۇز ئورنى چىش ئارىلىقى تاۋۇشى، تەلەپپۇز ئۇسۇلى جەھەتتىن سىيرىلاڭغۇ جاراڭسىز تاۋۇشى. تەلەپپۇز قىلىنغاندا تىل ئۇچى تەكشىلىپ يۇقۇرى- تۆۋەن چىش ئارىلىقىدىن سەل- پەل چىقىپ تۇرىدۇ. ھاۋا ئېقىمى تىل بىلەن چىش ئارىلىقىدىكى يوچۇقتىن سىيرىلىپ چىقىدۇ، ئاۋاز پەردىسى تىترىمەيدۇ. بۇ تاۋۇش خەلقئارا ترانسكرىپسىيەدىكى [θ]گە يېقىن.

(اَلذَّالُ– ذ) تەلەپپۇز ئورنى ۋە تەلەپپۇز ئۇسۇلى جەھەتتىن «ث» بىلەن ئوخشاش. پەقەتلا ئاۋاز پەردىسى تىترەيدۇ، شۇڭا ئۇ سىيرىلاڭغۇ جاراڭلىق ئۇزۇك تاۋۇش. بۇتاۋۇش خەلقئارا ترانسكرىپسىيەدىكى [ð]گە يېقىن.

(الظاءِ– ظ) تەلەپپۇز ئورنى چىش ئارىلىقى كۆتۈرۈلمە تاۋۇشى، تەلەپپۇز ئۇسۇلى جەھەتتىن جاراڭلىق سىيرىلاڭغۇ تاۋۇش. تەلەپپۇز قىلىنغاندا تىل ئۇچى يۇقۇرى- تۆۋەن چىش ئارىلىقىغا كەلتۈرۈلىدۇ(ياكى يۇقۇرى چىشقا يەڭگىل تېگىپ تۇرىدۇ)، تىل ئوتتۇرا قىسمى ئېگەر شەكلىدە پەسلەيدۇ، تىل كەينى قىسمى يۇمشاق تاڭلايغا كۆتۈرۈلىدۇ. ھاۋا ئېقىمى تىل- چىش ئارىلىقىدىكى يۇچۇقتىن سىيرىلىپ چىقىدۇ. ئاۋاز پەردىسى تىترەيدۇ.

(اَلْحَاءُ– ح) تەلەپپۇز ئورنى- بوغۇز ئۈستى دىۋارى تاۋۇشى، تەلەپپۇز ئۇسۇلى جەھەتتىن جاراڭسىز سىيرىلاڭغۇ تاۋۇشى. تەلەپپۇز قىلىنغاندا بوغۇز مۇسكۇللىرى يېغىلىدۇ. تىل كەينىگە

سىلجىپ، تىل تۈۋى بوغۇز ئۈستى دىۋارىغا يېقىنلىشىدۇ، ھاۋا ئېقىمى تىل تۈۋى بىلەن بوغۇز دىۋارى ئارىلىقىدىكى بوشلۇقتىن يەڭگىلللىگىنە سىيرىلىپ چىقىدۇ. ئاۋاز پەردىسى تىترىمەيدۇ. بۇ تاۋۇش ۋە كېيىن ئۆگىنىدىغان « ع» تاۋۇشى ئەرەب تىلىغا خاس تاۋۇشلاردۇر.

(العين– ع) بۇ تاۋۇش تەلەپپۇز ئورنى ۋە تەلپپۇز ئۇسۇلىدا« ح» بىلەن ئاساسي جەھەتتىن ئوخشاش، پەقەت ئورۇن جەھەتتىن« ح» گە نىسبەتەن كەينىدىرەك. ئاۋاز پەردىسى تىترەيدۇ. شۇڭا ئۇ جاراڭلىق سىيرىلاڭغۇ تاۋۇش.

اَلتَّرِيْبَاتُ عَلَى النُّطْقِ(تەلەپپۇز مەشىقلىرى) :

1

ثَ ذْ عِ ظَا عُو ثَى ذَو ثَا عُ

ثَوْ ذَى عًا زَ حِى ظَىْ عَىْ حْ ظًا

ثِ ذِ ظَ عَا عِى ثْ ذًا حُو ظًا

ثًا ذٍ حُ عٌ ظَىْ ذُو عٍ حَا ظٍ

2

ثْ ثَ ثِ ثُ ثَا ثِى

اِثْنَانِ ثَلاَثَةٌ ثِيَابٌ ثُلْثٌ ثَالِثٌ كَثِيْرٌ

ثُو ثَىْ ثَوْ ثًا ثٍ ثٌ

ثُومٌ ثُلْثَيْنِ ثوْبٌ مُثَلَّثًا جَاثٍ حَادِثٌ

3

ذْ ذَ ذِ ذُ ذَا ذِى

يَذْهَبُ ذَهَبَ ذِهْنٌ أُذْنٌ ذَاتَ لَذِيْذٌ

ذُو ذَىْ ذَوْ ذًا ذٍ ذٌ

بُذُورٌ ذَيْلٌ ذَوْقٌ إِذًا مُؤْذٍ أُسْتَاذٌ

4

ظْ ظَ ظِ ظُ ظَا ظِى

مَظْهَرٌ ظَلِيْلٌ نَاظِرٌ ظُهْرٌ نظَامٌ نَظِيْرٌ

ظُو ظَىْ ظَوْ ظًا ظٍ ظٌ

مَنْظُورٌ يَحْظَيْنَ يَحْظَوْنَ حِفْظًا وَعْظٍ حَافِظٌ

5

حْ	حَ	حِ	حُ	حَا	حِى
أَحْمَدُ	حَسَنٌ	حِبْرٌ	حُلْمٌ	حَافِظٌ	حِيْنَ
حُو	حَىْ	حَوْ	حًا	حً	حٌ
حُوتٌ	حَيْثُ	حَوْلَ	حَنَّ	صَاحٍ	فَلاَّحٌ

6

عْ	عَ	عِ	عُ	عَا	عِى
لُعْبَةٌ	عَلَيْكُم	عِلْمٌ	عُمْرٌ	عَامِرٌ	سَعِيْدٌ
عُو	عَىْ	عَوْ	عًا	عٍ	عٌ
عُوْدٌ	عَيْنٌ	عَوْنٌ	مَعًا	دَاعٍ	تِسْعٌ

7

ذُو	ذَا	ذِى	ذَاتُ	ذَوَاتُ
هَذَا*	هَذِهِ	ذَلِكَ*	كَذَالِكَ	لِمَاذَا
صِيْنِىٌّ	مِصْرِىٌّ	سُورِىٌّ	سُعُودِىٌّ	يَابَانِىٌّ
صِيْنِيَّةٌ	مِصْرِيَّةٌ	سُورِيَّةٌ	سُعُودِيَّةٌ	يَابَانِيَّةٌ

8

جَمَعَ	يَجْمَعُ	جَمْعًا	جَلَسَ	يَجْلِسُ	جُلُوسًا
فَتَحَ	يَفْتَحُ	فَتْحًا	حَدَثَ	يَحْدِثُ	حُدُوثًا
عَلِمَ	يَعْلَمُ	عِلْمًا	حَضَرَ	يَحْضُرُ	حُضُورًا

9

عَمِلَ	عَمِلَتْ	عَمِلْتَ	عَمِلْتِ	عَمِلْتُ
عَمِلاَ	عَمِلَتَا	عَمِلْتُمَا	عَمِلْتُمَا	
عَمِلُوا	عَمِلْنَ	عَمِلْتُمْ	عَمِلْتُنَّ	عَمِلْنَا
يَعْمَلُ	تَعْمَلُ	تَعْمَلُ	تَعْمَلِيْنَ	أَعْمَلُ
يَعْمَلاَنِ	تَعْمَلاَنِ	تَعْمَلاَنِ	تَعْمَلاَنِ	
يَعْمَلُونَ	يَعْمَلْنَ	تَعْمَلُونَ	تَعْمَلْنَ	نَعْمَلُ

10

حَضَرَ	حَضَرَتْ	حَضَرْتَ	حَضَرْتِ	حَضَرْتُ
حَضَرَا	حَضَرَتَا	حَضَرْتُمَا	حَضَرْتُمَا	
حَضَرُوا	حَضَرْنَ	حَضَرْتُمْ	حَضَرْتُنَّ	حَضَرْنَا
يَحْضُرُ	تَحْضُرُ	تَحْضُرُ	تَحْضُرِيْنَ	أَحْضُرُ

يَحْضُرَانِ   تَحْضُرَانِ   تَحْضُرَانِ   تَحْضُرَانِ

يَحْضُرُونَ   يَحْضُرْنَ   تَحْضُرُونَ   تَحْضُرْنَ   نَحْضُرُ

اَلتَّرْكِيْبَاتُ الْجُمْلِيَّةُ :(جۇملە شەكىللىرى)

هَذَا

عَامِرٌ.   مَاجِدٌ.   حَافِظٌ.

سُعُودِيٌّ   مِصْرِيٌّ   صِيْنِيٌّ

هُوَ

هَذِهِ

سُعَادُ .   نَجْوَى   سَمِيْحَةُ .

سُعُودِيَّةٌ .   مِصْرِيَّةٌ .   صِيْنِيَّةٌ

هِيَ

مَا	جِنْسِيَّتُكَ ؟ جِنْسِيَّتُكِ ؟ جِنْسِيَّتُهُ ؟ جِنْسِيَّتُهَا ؟	أَنَا	صِيْنِيٌّ . صِيْنِيَّةٌ .
		هُوَ	سُورِيٌّ .
		هِيَ	سُورِيَّةٌ .

اَلْحِوَارُ : **(دىٔالوگ)**

أَنَا مَسْرُورٌ بِلِقَائِكَ

سَمِيْحَةُ – اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ !

حَافِظٌ – وَعَلَيْكُمُ السَّلاَمُ !

س – مَا اسْمُكَ ؟

ح – اِسْمِى حَافِظٌ . وَمَا اِسْمُكِ ؟

س – اِسْمِى سَمِيْحَةُ .

ح – أَنَا مَسْرُورٌ بِلِقَائِكِ .

س – وَ أَنَا كَذَلِكَ .

ح – هَلْ أَنْتَ صِيْنِيَّةٌ ؟

س – نَعَمْ، أَنَا صِيْنِيَّةٌ . وَمَا جِنْسِيَّتُكَ ؟

ح – أَنَا مِصْرِيٌّ. أَنَا طَالِبٌ مِصْرِىٌّ. هَلْ أَنْتَ طَالِبَةٌ أَيْضًا .

س – لاَ، أَنَا طَبِيْبَةٌ .

ح – مَنْ هُوَ ؟

س – هُوَ مَاجِدٌ. هُوَ زَمِيْلِى.

ح – فُرْصَةٌ سَعِيْدَةٌ .

م – فُرْصَةٌ سَعِيْدَةٌ .

ح – مَنْ هِيَ ؟

س – هِيَ نَجْوَى . هِيَ طَبِيْبَةٌ سُورِيَّةٌ .

ح – أَهْلاً وَسَهْلاً !

ن – أَنَا مَسْرُورَةٌ بِلِقَائِكَ !

ح – مَعَ السَّلاَمَةِ .

س – مَعَ السَّلاَمَةِ .

اَلْكَلِمَاتُ الْجَدِيْدَةُ :	(يېڭى سۆزلۈكلەر)
هَذَا	بۇ (ئەرلىك جىنسى تۈر)
هَذِهِ	بۇ (ئاياللىق جىنسى تۈر)
حَافِظٌ	هاپىز (ئوغۇلنىڭ ئىسمى)
مَاجِدٌ	ماجىد (ئوغۇلنىڭ ئىسمى)
عَامِرٌ	ئامىر (ئوغۇلنىڭ ئىسمى)
سَمِيْحَةُ	سەمىھە (قىزنىڭ ئىسمى)
نَجْوَى	نەجۋا (قىزنىڭ ئىسمى)
سُعَادُ	سوئاد (قىزنىڭ ئىسمى)
صِيْنِيٌّ م صِينِيَّةٌ	جوڭگولۇق
مِصْرِيٌّ م مِصْرِيَّةٌ	مىسىرلىق
سَعُودِيٌّ م سَعُودِيَّةٌ	سەئۇدى ئەرەبىستانلىق
سُورِيٌّ م سُورِيَّةٌ	سۈرىيەلىك
جِنْسِيَّةٌ	دۆلەت تەۋەلىك
مَسْرُورٌ م مَسْرُورَةٌ بِ لِقَاءٌ	خوشال
بِ	ئالدى قوشۇلغۇچى « .....دىن.....دە.. » « ...بىلەن.. » قاتارلىق مەنىلەردە كېلىدۇ
اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ	ياخشىمۇ سىز، سالام سىزگە
وَعَلَيْكُمُ السَّلاَمُ	سىلەرگىمۇ سالام
كَذَلِكَ	ئاشۇنداق، ئاشۇنىڭغا ئوخشاش
فُرْصَةٌ سَعِيْدٌ	بەختلىك پۇرسەت
مَعَ السَّلاَمَةِ	ئاق يول بولسۇن، خەير خوش

(ئىزاھات) اَلْمُلاَحِظَاتُ

1. بۇ دەرىستە ئۆگىنىگەن «اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ» ۋە ئۆگىنىپ بولغان « أَهْلاً وَسَهْلاً» كۆرۈشكەن چاغدىكى«ياخشىمۇسىز» دېگەن مەنانى ئىپادىلەيدۇ. لېكىن مەدەنىيلىكتە ئۆزئىچىگە ئالغان مەنىسىدە بىرئاز پەرقلىنىدۇ. ئالدىنقىسى مۇسۇلمانلار كۆرۈشكەندە قوللىنىدىغىنى،كېيىنكىسى كەڭرەك دائىرىدە قوللىنىلىدۇ.

2. بۇ دەرىستە ئۆگىنىگەن «مَعَ السَّلاَمَةِ» ۋە ئۆگىنىپ بولغان «إِلَى اللِّقَاءِ» «خەيرخوش»دېگەننى بىلدۈرىدۇ. لېكىن مەنا جەھەتتىن بىرئاز ئوخشىماسلىق بار، ئالدىنقىسى «خەيرخوش» مەنىسىنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ ۋە يەنە بىر قېتىم كۆرۈشۈش ئارىلىقىدىكى ۋاقىت ئۇزاقراق بولىدۇ. كېيىنكىسى ئۇچرىشىشنى كۈتۈشنى بىلدۈرىدىغان«ئۇچرىشارمىز» دېگەن

مەنانى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ ۋە يەنە بىرقېتىم كۆرىشىش ئارىلىقىدىكى ۋاقىت قىسقىراق بولىدۇ.

گىراماتىكىلىق قائىدىلەر(اَلْقَوَاعِدُ النَّحْوِيَّةُ)

3. ئىگىلىك كېلىشتىكى قوشۇلغۇچى كىشىلىك ئالماشلار(ضَمَائِرُ الْجَرِّ الْمُتَّصِلَةُ)

تۆۋەندىكى جۈملىلەرنى كۆرۈپ باقايلى:

– مَا اسْمُكَ؟ سىزنىڭ ئىسمىڭىز نېمە؟

– مَا اسْمُهُ؟ ئۇنىڭ ئىسمى نېمە؟

– مَا اسْمُهَا؟ ئۇ قىزنىڭ ئىسمى نېمە؟

– إِسْمِى أَمِيْنٌ. مېنىڭ ئىسمىم ئەمىن.

– مَا جِنْسِيَّتُكَ؟ سىزنىڭ دۆلەت تەۋەلىكىڭىز نېمە؟

– هُوَ زَمِيْلِى. ئۇ مېنىڭ ساۋاقدىشىم.

يۇقۇرىدا سىزىق بىلەن ئايرىلغان يەككە سۆزلەرنىڭ تەرىپىدىكى« كَ ُهُ هَا – ى » بىر ئىسىمنىڭ ئاخىرىغا ئۇلىشىپ كېلىپ، تەۋەلىكنى بىلدۈرۈپ، ئورۇن جەھەتتە ئىگىلىك كېلىشتە كەلگەن، ئۇلار ئىگىلىك كېلىشتىكى قوشۇلغۇچى كىشىلىك ئالماش دېيىلىدۇ. ئۇلار يەنى ئەرلىك، ئاياللىق جىنسي تۈرگە، بىرلىك، ئىككىلىك، كۆپلۈك سانغا ئايرىلىدۇ. مۇنۇ جەدۋەلگە قاراڭ.

ئىگىلىك كېلىشتىكى قوشۇلغۇچى كىشىلىك ئالماشلار جەدۋېلى(جَدْوَلُ ضَمَائِرَ الْجَرِّ الْمُتَّصِلَةُ)

شەخس / جىنس / سان	3- شەخس		2- شەخس		1-شەخس
	ئەرلىك	ئاياللىق	ئەرلىك	ئاياللىق	
بىرلىك	___ هُ	___ هَا	___ كَ	___ كِ	___ ى
ئىككىلىك	___ هُمَا	___ هُمَا	___ كُمَا	___ كُمَا	
كۆپلۈك	___ هُمْ	___ هُنَّ	___ كُمْ	___ كُنَّ	___ نَا

4. كۆرسىتىش ئالماشلىرى(أَسْمَاءُ الإِشَارَةِ)

① ئەرەب تىلىدىكى كۆرسىتىش ئالماشلار ئەرلىك، ئاياللىق جىنسي تۈر، بىرلىك، ئىككىلىك كۆپلۈك سان پەرقىگە ئىگە. تۆۋەندىكى جەدۋەلگە قاراڭ:

كۆرسىتىش ئالماشلار جەدۋېلى(جَدْوَلُ أَسْمَاءِ الإِشَارَةِ)

شەخس / جىنس / سان	ئەرلىك		ئاياللىق			
	بىرلىك	ئىككىلىك	كۆپلۈك	بىرلىك	ئىككىك	كۆپلۈك

يېقىن	هَذَا	باش كېلىش	هَذَانِ	هَؤُلَاءِ	هَذِهِ	باش كېلىش	هَاتَانِ	هَؤُلَاءِ
		چۈشۈم كېلىش	هَذَيْنِ			چۈشۈم كېلىش	هَاتَانِ	
يىراق	ذَلِكَ			أُولَئِكَ	تِلْكَ			أُولَئِكَ

②كۆرسىتىش ئالماشلار مۇستەقىل قوللىنىلىدۇ.

هَذَا كِتَابٌ. بۇ كىتاب. هَذِهِ صُورَةٌ. بۇ بىر پارچە سۈرەت.

③كۆرسىتىش ئالماش ئېنىقلىق ئالامىتى« اَلْ »بىلەن كەلگەن، بىر ئىشارە قىلىنغۇچى (اَلْمُشَارُ إِلَيْهِ)بىلەن كۆرسىتىش ئالماشلىق بىرىكمە (اَلْمُرَكَّبُ الإِشَارِيُّ) هاسىل قىلىدۇ. ئۇ جىنسىي تۈر، سان، كېلىش جەھەتتە ئىشارە قىلىنغۇچى بىلەن بىردەك كېلىدۇ.

هَذَا الْكِتَابُ بۇ كىتاب تِلْكَ الصُّورَةُ ئاۋۇ رەسىم

اَلْخَطُّ (قولىيازما شەكلى)

قوشۇمچە مەشقلەر(اَلتَّدْرِيْبَاتُ الإِضَافِيَّةُ)

1.ئۇنئالغۇغا ئەگىشىپ هەرپ جەدۋىلىنى پىششىق ئوقۇڭ ۋە ئۆلچەملىك تەلەپپۇز قىلىشقا ئىنتىلىڭ .

2. ئۇنئالغۇغا ئەگىشىپ تەلەپپۇز مەشىقلىرى(**1-10**)نى ئۇنلۇك ئوقۇڭ ۋە ئۇنئالغۇنى سېلىشتۇرۇڭ.

3. «هَذَا»ۋە «هَذِهِ»بىلەن مۇنۇ جۈملىلەرنى تولۇقلاڭ.

________ أَمِيْنٌ . ________ سَمِيْحَةُ .

________ كَرِيْمٌ . ________ سُعَادُ .

________ سَمِيْرٌ . ________ نَجْوَى .

________ نَبِيْلٌ . ________ أَمِيْنَةُ .

________ مَاجِدٌ . ________ كَرِيْمَةُ .

________ حَافِظٌ . ________ سَمِيْرَةُ .

________ عَامِرٌ . ________ هِنْدُ .

4. مۇنۇ ئىسىملىق جۈملىلەردىكى كىچىك تىرناق ئىچىگە مۇناسىپ ئىگىلىك كېلىشتىكى قوشۇلغۇچى كىشىلىك ئالماشلارنى تولدۇرۇڭ.

اِسْمِي مَاجِدٌ. مَا اسْمُـــ ( ) ؟

اِسْمُهَا سَمِيْحَةُ . مَا اِسْمُـــ ( ) ؟

اِسْمُهُ نَبِيْلٌ . مَا اِسْمُـــ ( ) ؟

هَلْ اِسْمُكَ نَجْوَى ؟ نَعَمْ، اِسْمِـــ ( ) ؟ نَجْوَى .

حَافِظٌ صِيْنِيٌّ . مَا جِنْسِيَّتُـــ ( ) ؟

سُعَادُ سُعُودِيَّةٌ .   مَا جِنْسِيَّتُـــ (   ) ؟
أَنَا مِصْرِيٌّ .   مَا جِنْسِيَّتَـــ (   ) ؟
هِيَ سُورِيَّةٌ .   مَا جِنْسِيَّتِـــ (   ) ؟

5ـ تۆۋەندىكى ئۈچ گۇرۇپپا سۆزدىن جۈملە تۈزۈڭ، تۈزۈشتە كۆپ ئىشلىتىلىشىنى نەزەردە تۇتۇڭ.

أ	ب	ج
أَمِيْنٌ	طَبِيْبٌ	سُورِيٌّ
كَرِيْمٌ	طَالِبٌ	صِيْنِيٌّ
حَافِظٌ	مُدَرِّسٌ	مِصْرِيٌّ
مَاجِدٌ	مُهَنْدِسٌ	سُعُودِيٌّ
سَمِيْحَةٌ	مُمَرِّضٌ	سُورِيَّةٌ
سُعَادُ	طَبِيْبَةٌ	صِيْنِيَّةٌ
هِنْدُ	طَالِبَةٌ	مِصْرِيَّةٌ
كَرِيْمَةُ	مُدَرِّسَةٌ	سُعُودِيَّةٌ

6ـ يۇقۇرقى**5**ـ كۆرسەتمىدىكى سۆزلەرنى بىر دىئالوگ تۈزۈڭ ۋە ئۆنلۈك ئوقۇڭ.

7ـ تەلەپپۇز مەشىقلىرى ۋە تۆۋەندىكى جۈملىلەرنى ئاڭلاپ يېزىڭ.

حَافِظٌ طَالِبٌ صِيْنِيٌّ .   مَاجِدٌ مُهَنْدِسٌ مِصْرِيٌّ .
سَمِيْحَةُ طَبِيْبَةٌ سُعُودِيَّةٌ .   سُعَادُ مُمَرِّضَةٌ سُورِيَّةٌ .

8ـ قولىيازما شەكلىنى بەش قېتىم يېزىڭ.

اَلدَّرْسُ السَّادِسُ   ئالتىنچى دەرس

هَذَا كِتَابِي

اَلأَحْرُفُ : خ – غ

اَلتَّرْكِيْبَاتُ الْجُمْلِيَّةُ :

- مَا هَذَا

- هَلْ هَذَا كِتَابُكَ

- هَلْ هَذَا الْكِتَابُ مُفِيْدٌ

- لِمَنْ هَذَا الْكِتَابُ

اَلْحِوَارُ : هَذَا كِتَابِى

قَوَانِيْنُ النَّطْقِ والْقِرَاءَةِ 4. قِرَاءَةُ " ال "

اَلْقَوَاعِدُ النَّحْوِيَّةُ 4. تَذْكِيْرُ الأَسْمَاءِ وتَأْنِيْثُهَا وإِفْرَادُهَا وتَثْنِيَّتُهَا وَجَمْعُهَا وَتَعْرِيْفُهَا وتَنْكِيْرُهَا

اَلْقَوَاعِدُ النَّحْوِيَّةُ 5. اَلنَّعْتُ والْمَنْعُوتُ (1)

اَلأَحْرُفُ وَنُطْقُهَا(ھەرىپلەر ۋە ئۇلارنىڭ تەلەپپۇزى)

	ـْ	ـَ ـِ ـُ	ـَا ـِى ـُو	ـَىْ ـَوْ	ـًا ـٍ ـٌ
اَلْخَاءُ	خْ	خَ خِ خُ	خَا خِى خُو	خَىْ خَوْ	خًا خٍ خٌ
اَلْغَيْنُ	غْ	غَ غِ غُ	غَا غِى غُو	غَىْ غَوْ	غًا غٍ غٌ

ھەرىپلەرنىڭ تەلەپپۇزىنىڭ رەسىملىك چۈشەندۈرۈلىشى

(اَلْخَاءُ– خ) تەلپپۇز ئورنى- بوغوز ئۇستى تاۋۇشى، تەلەپپۇز ئۇسۇلى جەھەتتىن جاراڭسىز سىيرىلاڭغۇ تاۋۇشى. تەلەپپۇز قىلغاندا تىل كەينى قىسمى يۇمشاق تاڭلايغا يۇقۇرى كۆتۈرۈلۈپ تار يوچۇق شەكلەندۇرىدۇ. ھاۋا ئېقىمى بۇ تار يوچۇقتىن سىيرىلىپ چىقىدۇ. ئاۋاز پەردىسى تىترەيدۇ.

(اَلْغَيْنُ– غ)بۇتاۋۇشنىڭ تەلەپپۇز ئورنى ۋە ئۇسۇلى« خ» بىلەن

ئاساسي جەھەتتىن ئوخشاش. پەقەت ئورنى بىرئاز كەينىدە. ئاۋاز

پەردىسى تىترەيدۇ، شۇڭائۇ جاراڭلىق سىيرىلاڭغۇ تاۋۇش.

اَلتَّدْرِيْبَاتُ عَلَى النُّطْقِ: (تەلەپپۇزى مەشقلىرى)

1

حَ خِ خُ عَا غِي عَوْ خَيْ جَوْ عًا غٍ

خٌ حِي خِي حٌ عٌ جَا غَوْ خْ جٍ عَيْ

غَوْ غًا خَ عَ جٌ خٍ غُ خَا غَ عَ

2

حَا عَا خَا غَا حًا عًا خًا غًا

حِي عِي خِي غِي حٍ عٍ خٍ غٍ

حُو عُو خُو غُو حٌ عٌ خٌ غٌّ

حَيْ عَيْ خَيْ غَيْ حَوْ عَوْ خَوْ غَوْ

3

خْ خَ خِ خُ خَا خِي

أُخْتٌ خَمْرٌ خِدْمَةٌ خُبْزٌ خَادِمٌ بَخِيْلٌ

خُو خَيْ خَوْ خًا خٍ خٌ

أَخُوكَ خَيْرٌ خَوْفٌ خَنْدَقٌ خِنصَرٌ أَخٌ

4

غْ غَ غِ غُ خَا خِي

نَغْمٌ غَدًا غِنَاءٌ غُرْفَةٌ غَالٍ رَغِيْفٌ

غُو غَيْ غَوْ غًا غٍ غٌ

غُوطَةٌ غَيْرٌ غَوْثٌ غَنَّى صَاغٍ فَارِغٌ

5

خَبَرٌ – غَنَمٌ　　خُرْدَةٌ – غَرْفَةٌ　　خَيْرٌ – غَيْرٌ

أُخْتٌ – نَغْمٌ　　خِطَابٌ – غِيَابٌ　　خَائِفٌ – غَائِبٌ

رَخِيْصٌ - صَغِيْرٌ   فَخُورٌ - مَشْغُولٌ   تَارِيْخٌ - فَارِغٌ

6

اَلأُسْتَاذُ	اَلْبَابُ	اَلْجِنْسِيَّةُ	اَلْخَرِيْطَةُ	اَلْحَقُّ	اَلْعِلْمُ
اَلْفُرْصَةُ	اَلْقَلَمُ	اَلْكِتَابُ	اَلْمُهَنْدِسُ	اَلْهَاتِفُ	اَلْوَرَقُ
اَلتِّلْمِيْذُ	اَلثَّلْجُ	اَلدَّفْتَرُ	اَلذَّكَاءُ	اَلرَّئِيْسُ	اَلزَّمِيْلُ
اَلشَّمْسُ	اَلصُّورَةُ	اَلضَّيْفُ	اَلطَّالِبُ	اَلظَّلاَمُ	اَللِّقَاءُ

اَلْغُرْفَةُ
اَلْيَابَانُ
اَلسَّلاَمُ
اَلنُّورُ

7

دَخَلَ	دَخَلَتْ	دَخَلْتَ	دَخَلْتِ	دَخَلْتُ
دَخَلاَ	دَخَلَتَا	دَخَلْتُمَا	دَخَلْتُمَا	
دَخَلُوا	دَخَلْنَ	دَخَلْتُمْ	دَخَلْتُنَّ	دَخَلْنَا

يَدْخُلُ	تَدْخُلُ	تَدْخُلُ	تَدْخُلْنَ	أَدْخُلُ
يَدْخُلاَنِ	تَدْخُلاَنِ	تَدْخُلاَنِ	تَدْخُلاَنِ	
يَدْخُلُونَ	يَدْخُلْنَ	تَدْخُلُونَ	تَدْخُلْنَ	نَدْخُلُ

8

غَسَلَ	غَسَلَتْ	غَسَلْتَ	غَسَلْتِ	غَسَلْتُ
غَسَلاَ	غَسَلَتَا	غَسَلْتُمَا	غَسَلْتُمَا	
غَسَلُوا	غَسَلْنَ	غَسَلْتُمْ	غَسَلْتُنَّ	غَسَلْنَا

يَغْسِلُ	تَغْسِلُ	تَغْسِلُ	تَغْسِلُ	تَغْسِلِيْنَ	أَغْسِلُ
يَغْسِلاَنِ	تَغْسِلاَنِ	تَغْسِلاَنِ	تَغْسِلاَنِ	تَغْسِلْنَ	نَغْسِلُ

اَلتَّرْكِيْبَاتُ الْجُمْلِيَةُ.(جۈملە شەكىللىرى)

مَا ⟵ هَذَا ؟ (ذَلِكَ)

مَا ⟵ هَذِهِ ؟ (تِلْكَ)

هَذَا (ذَلِكَ)

دَفْتَرٌ.   قَلَمٌ .   كِتَابٌ

هَذِهِ (تِلْكَ)

خَرِيْطَةٌ.   صَحِيْفَةٌ.   صُورَةٌ.

هَلْ
- هَذَا كِتَابُكَ (ــــكِ) ؟   نَعَمْ ، هَذَا كِتَابِى. لاَ، هَذَا كِتَابُهُ .
- هَذِهِ صُورَتُكَ (ــــ كِ) ؟   نَعَمْ ، هَذِهِ صُوْرَتِى . لاَ، هَذِهِ صُوْرَتُهَا .
- تِلْكَ غُرْفَتُكُمْ ؟   نَعَمْ ، تِلْكَ غُرْفَتُنَا. لاَ ، تِلْكَ غُرْفَتُهُمْ .

هَلْ
- هَذَا الْكِتَابُ مُفِيْدٌ ؟   نَعَمْ ، هُوَ مُفِيْدٌ .   لاَ ، هُوَ تَافِهٌ .
- تِلْكَ الصُّورَةُ جَدِيْدَةٌ ؟   نَعَمْ ، هِيَ جَدِيْدَةٌ .   لاَ ، هِيَ قَدِيْمَةٌ .
- غُرْفَتُكُمْ كَبِيْرَةٌ ؟   نَعَمْ ، هِيَ كَبِيْرَةٌ .   لاَ ، هِيَ صَغِيْرَةٌ .

لِمَنْ هَذَا الْكُتُبُ ؟

هَذَا الْكِتَابُ
- لِى . (هَذَا كِتَابِى .)
- لَهُ . (هَذَا كِتَابُهُ .)
- لَهَا . (هَذَا كِتَابُهَا .)

لِمَنْ هَذِهِ الْكُتُبُ ؟

- لَنَا (هَذِهِ كُتُبُنَا) .

هَذِهِ الْكُتُبُ لَهُمْ (هَذِهِ كُتُبُهُمْ) .

لَهُنَّ (هَذِهِ كُتُبُهُنَّ) .

اَلْحِوَارُ : (دیالوگ)

هَذَا كِتَابِى

كَرِيْمٌ – اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ !

مَاجِدٌ – وَعَلَيْكُمُ السَّلاَمُ !

ك – مَا اسْمُكَ ؟

م – أَنَا مَاجِدٌ .

كَ – هَلْ أَنْتَ طَالِبٌ ؟

م – نَعَمْ، أَنَا طَالِبٌ .

كَ – مَا هَذَا ؟

م – هذَا كِتَابٌ .

ك – هَلْ هَذَا كِتَابُكَ ؟

م – نَعَمْ ، هَذَا كِتَابِى .

ك – هَلْ كِتَابُكَ مُفِيْدٌ ؟

م – نَعَمْ، كِتَابِى مُفِيْدٌ .

ك – هَلْ تِلْكَ كُتُبٌ أَيْضًا ؟

م – لاَ، تِلْكَ دَفَاتِرُ .

ك – هَلْ هِيَ دَفَاتِرُكَ ؟

م – لاَ ، هِيَ دَفَاتِرُ زُمَلاَئِي .

ك – هَلْ دَفَاتِرُكُمْ كَثِيْرَةٌ ؟

م – نَعَمْ ، دَفَاتِرُنَا كَثِيْرَةٌ .

ك – هَذِهِ صُورَةٌ جَمِيْلَةٌ . هَلْ هِيَ صُورَتُكَ ؟

م – نَعَمْ ، هِيَ صُورَتِي . إِلَيْكَ الصُّورَةَ .

ك – شُكْرًا !

م – عَفْوًا .

ك – طَيِّبٌ ، مَعَ السَّلاَمَةِ !

م – مَعَ السَّلاَمَةِ !

اَلْكَلِمَاتُ الْجَدِيْدَةُ : (يېڭى سۆزلۈكلەر)

ذَلِكَ	ئاۋۇ (ئەرلىك جىنسى ئۈر)
تِلْكَ	ئاۋۇ (ئاياللىق جىنسى ئۈر)
كِتَابٌ جــ كُتُبٌ	كىتاب
قَلَمٌ جــ أَقْلاَمٌ	قەلەم
دَفْتَرٌ جــ دَفَاتِرُ	مەشىق دەپتىرى، دەپتەر
صُورَةٌ جــ صُوَرٌ	رەسىم، سۈرەت
صَحِيْفَةٌ جــ صُحُفٌ	گېزىت
خَرِيْطَةٌ جــ خَرَائِطُ	خەرىتە
غُرْفَةٌ جــ غُرَفٌ	ياتاق، بۆلمە
مُفِيدٌ م مُفِيْدَةٌ	پايدىلىق
تَافِهٌ م تَافِهَةٌ	ئەرزىمەس، ئەھمىيەتسىز، پايدىسىز
جَدِيْدٌ م جَدِيْدَةٌ	يېڭى
قَدِيْمٌ م قَدِيْمَةٌ	قەدىمى، كونا
كَبِيْرٌ م كَبِيْرَةٌ	چوڭ
صَغِيْرٌ م صَغِيْرَةٌ	كىچىك
لَكَ (لَكِ ، لَهُ، لَهَا، لِي، لَنَا، لَهُم، لَهُنَّ ...)	سېنىڭ (سىزنىڭ، ئۇنىڭ، ئۇ قىزنىڭ، مېنىڭ، بىزنىڭ، ئۇلارنىڭ، ئۇ قىزلارنىڭ)بار
لِمَنْ	كىمنىڭ
زَمِيْلٌ جــ زُمَلاَءُ	ئىشداش، ساۋاقداش
كَثِيْرٌ م كَثِيْرَةٌ	نۇرغۇن
جَمِيْلٌ م جَمِيْلَةٌ	گۈزەل، چىرايلىق
عَفْوًا	ئەرزىمەيدۇ، كەچۈرۈڭ
طَيِّبٌ	بولىدۇ، ياخشى

★دىققەت:«ج»بولسا«جَمْعٌ» (كۆپلۈك سان)نىڭ قىسقارتىلمىسى

تەلەپپۇز ۋە ئوقۇش قائىدىلىرى(قَوَانِيْنُ النُّطْقِ وَالْقِرَاءَةِ)

4. ئېنىقلىق ئالامىتىنىڭ ئوقۇلىشى(قِرَاءَةُ «اَلْ»)

1. ئېنىقلىق ئالامىتى« اَلْ »ئېلىپ كەلگەن ئىسىملار ئېنىق ھالەتتىكى ئىسىم (اَلإِسْمُ الْمَعْرِفَةُ) بولىدۇ. ئېنىقلىق ئالامىتى ئېلىپ كەلگەن ئىسىملارنىڭ ئاخىرى تۇنلاشتۇرۇلمايدۇ.

2. « اَلْ »نىڭ تەركىۋىدىكى« لْ» بەزىدە ئوقۇلىدۇ، بەزىدە ئوقۇلمايدۇ. بۇ ئىسىملارنىڭ بىرىنچى هەرپىنىڭ قوياش هەرپى(اَلْحَرْفُ الشَّمْسِيُّ) ياكى ئاي هەرپى(اَلْحَرْفُ الْقَمَرِىُّ) ئىكەنلىكىگە قارىلىدۇ. مۇنۇ جەدۋەلگە قاراڭ.

ئاي هەرپلىرى		قۇياش هەرپلىرى	
أ	ف	ت	ش
ب	ق	ث	ص
ج	ك	د	ض
ح	م	ذ	ط
خ	ه	ر	ظ
ع	و	ز	ل
		س	ش

1.2 ئەگەر ئېنىقلىق ئالامىتى ئېلىپ كەلگەن ئىسىمنىڭ بىرىنچى هەرپى ئاي هەرپ بولسا، « اَلْ »دىكى« لْ »تەلەپپۇز قىلىنىدۇ. مەسىلەن: اَلْكِتَابُ اَلْقَلَمُ

2.2 ئەگەر بىرىنچى هەرپ قۇياش هەرپى بولسا، « ل »ئوقولمايدۇ، بەلكى قۇياش هەرپى سۈكۈنلۇق ئوقۇلۇپ، بۇ هەرپىنىڭ ئۈستىگە ـّ(شەددە)يېزىلىدۇ. مەسىلەن: اَلصُّورَةُ اَلدَّفْتَرُ

3. ئېنىقلىق ئالامىتى ئېلىپ كەلگەن ئىسىم ئالدىدىكى سۆز بىلەن قوشۇلۇپ ئوقۇلمىغاندا « اَلْ »دىكى« ا »ئوقۇلىدۇ. مەسىلەن: اَلْكِتَابُ اَلدَّفْتَرُ اَلصُّورَةُ اَلْخَرِيْتَةُ .

ئەگەر ئالدىدىكى سۆز قوشۇلۇپ ئوقۇلغاندا « أ » ئوقۇلمايدۇ. مەسىلەن:

4. « اَلْ » دىكى« أ » ياكى « ل » تەلەپپۇز قىلىنمىسىمۇ يېزىلىدۇ. مەسىلەن: اَلْكِتَابُ هَذَا الْكِتَابُ اَلصُّورَةُ هذه اَلصُّورَةُ

5. ئەگەر ئېنىقلىق ئالامىتى ئېلىپ كەلگەن ئىسىمنىڭ ئالدىدا سوزۇلما سوزۇق تاۋۇش بولسا ئۇ قىسقا سوزۇق تاۋۇشقا ئۆزگەرتىلىپ ئوقۇلىدۇ. مەسىلەن: هَذَا الْكِتَابُ ← هَذَا لْكِتَابُ

إِلَى اللِّقَاءِ ← إِلى لِّقَاءِ

گىراماتىكىلىق قائىدىلەر(اَلْقَوَاعِدُ النَّحْوِيَّةُ)

4ـ ئىسىملارنىڭ ئەرلىك جىنسى ۋە ئاياللىق جىنسى تۈردە كېلىشى؛ بىرلىك سان، ئىككىلىك سان ۋە كۆپلۈك ساندا كېلىشى؛ ئېنىق هالەت ۋە ئېنىقسىز هالەتتە كېلىشى (تَذْكِيْرُ الأَسْمَاءِ وَتَأْنِيْثُهَا وَإِفْرَادُهَا وَتَثْنِيَّتُهَا وَجَمْعُهَا وَتَعْرِيْفُهَا وَتَنْكِيْرُهَا)

1. ئىسىملارنىڭ جىنسى تۈرى.

1.1 ئەرەب تىلىدىكى ئىسىملار ئەرلىك جىنسى تۈر ۋە ئاياللىق جىنسى تۈرگە بۆلۈنىدۇ.

ئادەتتىكىچە ئېيتقاندا، ئاخىرىدا« ة » ئېلىپ كەلگەن ئىسىملار ئاياللىق جىنسىي تۈردىكى ئىسىم (اَلإِسْمُ الْمُؤَنَّثُ) بولىدۇ. « ة » ئۇلانما « تا » (تَاءٌ مَرْبُوطَةٌ) دېيىلىدۇ.

أَمِيْنَةُ طَالِبَةٌ صَحِيْفَةٌ سَمِيْرَةُ مُدَرِّسَةٌ خَرِيْطَةٌ كَرِيْمَةُ مُمَرِّضَةٌ غُرْفَةٌ

2.1 بەزى ئاياللىق جىنسىي تۈردىكى ئىسىملاردا« ئۇلانما تا »بولمايدۇ.

سُعَادُ هِنْدَ نَجْوَى سَوْسَنُ

3.1 شەيئىلەرنىڭ ئىسمىنىڭ كۆپلۈك سانى ئاياللىق جىنسىي تۈردىكى ئىسمىنىڭ بىرلىك سانى دەپ قارالغانلىقتىن، بۇ ئىسىملار كۆرسىتىش ئالماشلار ياكى سۈپەتلەر بىلەن كۆرسىتىش ئالماشلىق بىرىكمە ياكى سۈپەتلىك بېرىكمە ھاسىل قىلغاندا، كۆرسىتىش ئالماش ياكى سۈپەت ئاياللىق جىنسىي تۈر بىرلىكساندا كېلىدۇ. مەسىلەن: هَذِهِ الْكُتُبُ تِلْكَ الأَفْلاَمُ كُتُبٌ مُفِيْدَةٌ دَفَاتِرُ كَثِيْرَةٌ

2. ئىسىملارنىڭ سانى .

ئەرەب تىلىدىكى ئىسىملار بىرلىك سان، ئىككىلىك سان ۋە كۆپلۈك سانغا بۆلىنىدۇ. (كۆرسىتىش ئالماش ۋە كىشىلىك ئالماشلارمۇ بۇنىڭ ئىچىدە). ئىككىلىك سان ۋە پۈتۈن كۆپلۈك ساننىڭ ئىپادىلىنىشى قانۇنىيەتلىك بولىدۇ. بىز بۇنى 9- دەرىستە سۆزلەيمىز. بەزى ئىسىملارنىڭ كۆپلۈك ساننىڭ قانۇنىيەتلىكى كۈچلۈك ئەمەس، تۈرگە ئايرىلىنىشى ئەستە تۇتۇشى لازىم بولىدۇ. مەسىلەن بۇ دەرىستە ئۆگەنگەنلىرىمىزدىن:

كِتَابٌ ج كُتُبٌ صُورَةٌ ج صُوَرٌ صَحِيْفَةٌ ج صُحُفٌ خَرِيْطَةٌ ج خَرَائِطُ

دَفْتَرٌ ج دَفَاتِرُ قَلَمٌ ج أَقْلاَمٌ

3. ئىسىملارنىڭ ئېنىقلىغى

ئەرەب تىلىدىكى ئىسىملار ئېنىق ھالەت ۋە ئېنىقسىز ھالەتكە ئايرىلىدۇ. ئېنىق ھالەتتىكى ئىسىملار ئادەتتە كىشى ئىسىملىرى ۋە يەر نامىلىرىنى بىلدۈرىدىغان خاس ئىسىملار، ئېنىقلىق ئالامىتى «اَلْ»بىلەن كەلگەن ئىسىم قاتارلىقلارنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ. مەسىلەن: خَالِدٌ، هِنْدُ، بَكِيْنُ، ۋەاَلدَّفْتَرُ ... قاتارلىقلار. ئېنىقسىز ھالەتىكى ئىسىم ئېنىقلىق ئالامىتى ئېلىپ كەلمىگەن ئۇمۇمىي ئىسىملاردۇر. مەسىلەن: كُتُبٌ ۋە مَدْرَسَةٌ ...

5. سۈپەت ۋە سۈپەتلەنگۈچى(اَلصِّفَةُ وَالْمَوصُوفُ)

تۆۋەندىكى سۆز بېرىكمىلەرگە قاراپ باقايلى:

– كِتَابٌ مُفِيْدٌ	پايدىلىق كىتاب	– خَرِيْطَةٌ مُفِيْدَةٌ	پايدىلىق خەرىتە
– دَفْتَرٌ جَدِيْدٌ	يېڭى دەپتەر	– صَحِيْفَةٌ جَدِيْدَةٌ	يېڭى گېزىت
– قَلَمٌ جَمِيْلٌ	چىرايلىق قەلەم	– صُورَةٌ جَمِيْلَةٌ	پىرايلىق سۈرەت
– زَمِيْلٌ قَدِيْمٌ	كونا ساۋاقداش	– طَالِبَةٌ جَدِيْدَةٌ	يېڭى ئوقۇغۇچى
– كُتُبٌ مُفِيْدَةٌ	پايدىلىق كىتابلار	– دَفَاتِرُ كَثِيْرَةٌ	نۇرغۇن دەپتەرلەر

بۇ بىر قىسىم سۆز بېرىكمىلىرىنىڭ ھەممىسى ئېنىقلىغۇچى- ئېنىقلانغۇچى سۆز بىرىكمىسى (سۈپەتلىك سۆز بېرىكمىسى). ئەرەب تىلىدا ئېنىقلىغۇچى(سۈپەت) سۈپەتلەنگۈچىدىن كېيىن

ئېنىقلىق(ئېنىق ھالەت، ئېنىقسىزھالەت)جەھەتتىن سۈپەتلەنگۈچى بىلەن بىردەك كېلىدۇ. لېكىن شەيئىلەر نامىنىڭ كۆپلۈكى ئايالللىق جىنسي تۈر بىرلىك ساندىكى ئىسىم دەپ قارالغانلىقتىن ئېنىقلىغۇچى ئايالللىق جىنسي تۈر بىرلىك ساندا كېلىدۇ. مەسىلەن، يۇقىرىدىكى مىساللارنىڭ بەشىنچىسىگە ئوخشاش.

اَلْخَطُّ (قولىيازما شەكلى)

قوشۇمچە مەشقلەر(اَلتَّدْرِيْبَاتُ الإِضَافِيَّةُ)

1. ئۇنىئالغۇغا ئەگىشىپ ھەرىپلەرنى ئوقۇڭ، ئۆلچەملىك تەلەپپۇز قىلىشقا ئىنتىلىڭ، ئاندىن ئۈنئالغۇغا سىلىشتۇرۇڭ.

2. ئۈنئالغۇغا ئەگىشىپ **1-8** مەشىقلەرنى ئۈنلۈك ئوقۇڭ ۋە **7**- مەشق ۋە **8**- مەشقتىكى پېئىلللارنىڭ تۈرلىنىشىنى يادلاڭ.

3. تۆۋەندىكى يەككە سۆز ۋە سۆز بىرىكمىلىرىنى ئۈنلۈك ئوقۇڭ ئېنىقلىق ئالامىتى « ال » نىڭ ئوقۇلۇشىغا دىققەت قىلىڭ.

طَالِبٌ — اَلطَّالِبُ طَالِبَةٌ — اَلطَّالِبَةُ
مُهَنْدِسٌ — اَلْمُهَنْدِسُ مُمَرِّضَةٌ — اَلْمُمَرِّضَةُ
كِتَابٌ — اَلْكِتَابُ صُورَةٌ — اَلصُّوْرَةُ
قَلَمٌ — اَلْقَلَمُ خَرِيْطَةٌ — اَلْخَرِيْطَةُ
دَفْتَرٌ — اَلدَّفْتَرُ صَحِيْفَةٌ — اَلصَّحِيْفَةُ
زَمِيْلٌ — اَلزَّمِيْلُ غُرْفَةٌ — اَلْغُرْفَةُ
كُتُبٌ — اَلْكُتُبُ أَقْلاَمٌ — اَلأَقْلاَمُ

هَذَا الْكِتَابُ هَذِهِ الصُّورَةُ ذَلِكَ الْمُدَرِّسُ تِلْكَ الْكُتُبُ
هَذَا الْقَلْمُ هَذِهِ الصَّحِيْفَةُ ذَلِكَ الْمُهَنْدِسُ تِلْكَ الأَقْلاَمُ
هَذا الدَّفْتَرُ هَذِهِ الْخَرِيْطَةُ ذَلِكَ الطَّبِيْبُ تِلْكَ الدَّفَاتِرُ

4. ئۈنئالغۇغا ئەگىشىپ بۇ دەرىستىكى جۈملە شەكلى ۋە دىئالوگنى ئۈنلۈك ئوقۇڭ.

5. تۆۋەندىكى رەسىمگە ئاساسەن سوئالLارغا جاۋاب بېرىڭ، ۋە رەسىمدىكى نەرسىلەر ئاساسىدا سۆزلىشىش مەشقى ئېلىپ بېرىڭ.

مَا هَذَا ؟ مَا تِلْكَ ؟

مَا ذَلِكَ ؟ مَا تِلْكَ ؟

مَا هَذَا ؟ مَا هَذَا ؟

6. تۆۋەندىكىلەردە ئىپادىلەنگەن مەنىنى پەرىقلەندۈرۈڭ.

هَذَا كِتَابٌ . هَذَا الْكِتَابُ .

هَذَا كِتَابٌ مُفِيْدٌ .　　　　　هَذَا الْكِتَابُ مَفِيْدٌ .

هَذَا الْكِتَابُ لِى.　　　　　هَذَا الْكِتَابِى .

7. تۆۋەندىكى جۈملىلەرنى مۇناسىپ كۆرسىتىش ئالماشلار بىلەن تولدۇرۇڭ

________ كِتَابٌ .　　________ نَبِيْلٌ .　　لِمَنْ ________ الدَّفْتَرُ ؟

________ غُرْفَةٌ .　　________ هِنْدٌ .　　لِمَنْ ________ الصُّحُفُ ؟

________ قَلَمٌ .　　________ سَمِيْرٌ .　　لِمَنْ ________ الكُتُبُ ؟

________ خَرِيطَةٌ .　　________ سَمِيْحَةٌ .　　لِمَنْ ________ الغُرْفَةُ ؟

8. تۆۋەندىكى ئىسىملارغا مۇناسىپ سۈپەتلەرنى كەلتۈرۈڭ.

كِتَابٌ　　　غُرْفَةٌ　　　قَلَمٌ　　　صُورَةٌ

اَلدَّفْتَرُ　　　اَلطَّالِبُ　　　اَلكُتُبُ　　　اَلصُّحُفُ

9. تەلەپپۇز مەشىقى ①ۋە تۆۋەندىكى يەككە سۆز ۋە جۈملىنى ئاڭلاپ يېزىڭ. (سۆز- جۈملە بار)

كُتُبٌ　　أَقْلَامٌ　　دَفَاتِرُ　　صُورَةٌ　　صُحُفٌ　　خَرَائِطٌ

هَذَا كِتَابٌ .　　　هَذَا كِتَابِي .　　　هَذَا كِتَابٌ مُفِيْدٌ .

هَذِهِ صُورَةٌ .　　　هَذِهِ صُورَتُهُ.　　　هَذِهِ صُورَةٌ جَمِيْلَةٌ .

10. قولىيازما شەكلىنى بەش قېتىم يېزىڭ.

كُتُبٌ

اَلدَّرْسُ السَّابِعُ

مَرْحَبًا بِكَ

اَلْمُذَاكَرَةُ الْعَامَّةُ

اَلتَّرْكِيْبَاتُ الْجُمْلِيَّةُ :

– كَيْفَ حَالُكَ

اَلْحِوَارُ : مَرْحَبًا بِكَ

اَلْقَوَاعِدُ النَّحوِيَّةُ 6. اَلْجُمْلَةُ الاِسْمِيَّةُ

ھەرپلەرنىڭ تەلەپپۇز ئورنى رەسىمى

ئەرەب ئېلىپەسىدىكى ھەرپلەرنىڭ تەلەپپۇز جەدۋىلى (جَدْوَلُ الْحُرُوفِ الأَبْجَدِيَّةِ)

اَلأَلِفُ	أْ	أَ إِ أُ	آ ئِى أُو	أَىْ أَوْ	أً إٍ أٌ

اَلْبَاءُ	بْ	بَ بِ بُ	بَا بى بُو	بَىْ بَوْ	بًا بٍ بٌ
اَلتَّاءُ	تْ	تَ تِ تُ	تَا تِى تُو	تَىْ تَوْ	تًا تٍ تٌ
اَلثَّاءُ	ثْ	ثَ ثِ ثُ	ثَأ ثِى ثُو	ثَىْ ثَوْ	ثًا ثٍ ثٌ
اَلْجِيْمُ	جْ	جَ جِ جُ	جَا جِى جُو	جَىْ جَوْ	جًا جٍ جٌ
اَلْحَاءُ	حْ	حَ حِ حُ	حَا حِى حُو	حَىْ حَوْ	حًا حٍ حٌ
اَلْخَاءُ	خْ	خَ خِ خُ	خَا خِى خُو	خَىْ خَوْ	خًا خٍ حٌ
اَلدَّالُ	دْ	دَ دِ دُ	دَا دِى دُو	دَىْ دَوْ	دًا دٍ دٌ
اَلذَّالُ	ذْ	ذَ ذِ ذُ	ذَا ذِى ذُو	ذَىْ ذَوْ	ذًا ذٍ ذٌ
اَلرَّاءُ	رْ	رَ رِ رُ	رَا رِى رُو	رَىْ رَوْ	رًا رٍ زٌ
اَلزَّاىُ	زْ	زَ زِ زُ	زَا زِى زُو	زَىْ زَوْ	زًا زٍ زٌ
اَلسِّيْنُ	سْ	سَ سِ سُ	سَا سِى سُو	سَىْ سَوْ	سًا سٍ سٌ
اَلشِّيْنُ	شْ	شَ شِ شُ	شَا شِى شُو	شَىْ شَوْ	شًا شٍ شٌ
اَلصَّادُ	صْ	صَ صِ صُ	صَا صِى صُو	صَىْ صَوْ	صًا صٍ صٌ
اَلضَّادُ	ضْ	ضَ ضِ ضُ	ضَا ضِى ضُ	ضَىْ ضَوْ	ضًا ضٍ ضٌ
اَلطَّاءُ	طْ	طَ طِ طُ	طَا طِى طُو	طَىْ طَوْ	طًا طٍ طٌ
اَلظَّاءُ	ظْ	ظَ ظِ ظُ	ظَا ظِى ظُو	ظَىْ ظَوْ	ظًا ظٍ ظٌ
اَلْعَيْنُ	عْ	عَ عِ عُ	عَا عِى عُو	عَىْ عَوْ	عًا عٍ عٌ
اَلْغَيْنُ	غْ	غَ غِ غُ	غَا غِى غُو	غَىْ غَوْ	غًا غٍ غٌ
اَلْفَاءُ	فْ	فَ فِ فُ	فَا فِى فُو	فَىْ فَوْ	فًا فٍ فٌ
اَلْقَافُ	قْ	قَ قِ قُ	قَا قِى قُو	قَىْ قَوْ	قًا قٍ قٌ
اَلْكَافُ	كْ	كَ كِ كُ	كَا كِى كُو	كَىْ كَوْ	كًا كٍ كٌ
اَللاَّمُ	لْ	لَ لِ لُ	لاَ لِى لُو	لَىْ لَوْ	لاً لٍ لٌ
اَلْمِيْمُ	مْ	مَ مِ مُ	مَا مِى مُو	مَىْ مَوْ	مًا مٍ مٌ
اَلنُّونُ	نْ	نَ نِ نُ	نَا نِى نُو	نَىْ نَوْ	نًا نٍ نٌ
اَلْهَاءُ	هْ	هَ هِ هُ	هَا هِى هُو	هَىْ هَوْ	هًا هٍ هٌ
اَلْوَاوُ	وْ	وَ وِ وُ	وَا وِى وُو	وَىْ وَوْ	وًا وٍ وٌ
اَلْيَاءُ	ىْ	ىَ ىِ ىُ	يَا يِى يُو	يَىْ يَوْ	يًا يٍ يٌ

	سىرلاڭغۇ تاۋۇھ		پارتلاڭغۇ تاۋۇش		تىترەڭگۈ تاۋۇش	قۇۋۇز تاۋۇشى	دىماغ تاۋۇشى

		و		ب			م
	ف						
	ث	ذ (ظ)					
							ن
	س	ز	ت	د			
					ر	ل	
	ش	ج، ى					
	ص	ظ	ط	ض			
	ك	ق					
	خ	غ					
	ح	ع					
	ه		أ				

يۇقۇردىكى ھەرپلەرنىڭ تەلەپپۇزىدا ئۇلارنىڭ بىر قىسمىنىڭ تەلەپپۇزى ئۇيغۇر تىلىدىكى مۇناسىپ ھەرپلەرنىڭ تەلەپپۇزىغا يېقىن بولغاندىن باشقا، بوغۇز تاۋۇشى، تىل ئۇچى- كۆتۈرۈلمە تاۋۇشى، چىش ئارىلىق تاۋۇشىدىن ئىبارەت 9 ھەرپىنىڭ تەلەپپۇزى ئۇيغۇر تىلىدا يوق. بۇ تاۋۇشلارنىڭ تەلەپپۇزىدىكى ئالاھىدىلىكىگە دىققەت قىلىش لازىم. كۆڭۈل قويغاندىلا بۇ تاۋۇشلارنى ياخشى تەلەپپۇز قىلغىلى بولىدۇ.

★ دىققەت:«ظ» چىش ئارىلىقى- كۆتۈرۈلمە تاۋۇش، شۇڭا ئۇ ھەم چىش ئارىلىقى تاۋۇشى ھەم كۆتۈرۈلمە تاۋۇش.

«أ»جاراڭسىزمۇ بولمىغان ۋە جاراڭلىقمۇ بولمىغان پارتىلىغۇچى تاۋۇش.

اَلأَلِفُ	ء أ		ـئـ	ئ ؤ ـأ
اَلْبَاءُ	ب	بـــ	ــبــ	ـــب
اَلتَّاءُ	ت	تـــ	ــتــ	ـــت
اَلثَّاءُ	ث	ثـــ	ــثــ	ـــث
اَلْجِيْمُ	ج	جـــ	ــجــ	ـــج
اَلْحَاءُ	ح	حـــ	ــحــ	ـــح
اَلْخَاءُ	خ	خـــ	ــخــ	ـــخ
اَلدَّالُ	د			ـــد
اَلذَّالُ	ذ			ـــذ
اَلرَّاءُ	ر			ـــر
اَلزَّايُ	ز			ـــز

اَلسِّيْنُ	س	ســـ	ـــســـ	ـــس
اَلشِّيْنُ	ش	شــــ	ـــشــ	ـــش
اَلصَّادُ	ص	صــــ	ـــصــ	ـــص
اَلضَّادُ	ض	ضــــ	ـــضــ	ـــض
اَلطَّاءُ	ط	طــــ	ـــطــ	ـــص
اَلظَّاءُ	ظ	ظــــ	ـــظــ	ـــظ
اَلْعَيْنُ	ع	عــــ	ـــعــ	ـــع
اَلْغَيْنُ	غ	غــــ	ـــغــ	ـــغ
اَلْفَاءُ	ف	فــــ	ـــفــ	ـــف
اَلْقَافُ	ق	قــــ	ـــقــ	ـــق
اَلْكَافُ	ك	كــــ	ـــكــ	ـــك
اَللاَّمُ	ل	لــــ	ـــلــ	ـــل
اَلْمِيْمُ	م	مــــ	ـــمــ	ـــم
اَلنُّونُ	ن	نــــ	ـــنــ	ـــن
اَلْهَاءُ	ه	هــــ	ـــهــ	ـــه
اَلوَاوُ	و			ـــو
اَلْيَاءُ	ى	يــــ	ـــيــ	ـــي

اَلتَّدْرِيْبَاتُ عَلَى النُّطْقِ(تەلەپپۇز مەشىقلىرى):

1

بِئْرٌ قَبْرٌ مِتْرٌ اِثْمٌ حَجْرٌ بَحْرٌ دَخْلٌ

1

أ			غ	أ	ى	أ	و
شَأْنٌ	شُغْلٌ	سُؤَالٌ	بُغَالٌ	نَائِمٌ	نَايِفٌ	أَرْضٌ	وَلَدٌ
أَلَمٌ	غَنَمٌ	لِئَامٌ	لُغَاتٌ	أَبٌ	يَدٌ	أُصُولٌ	وُصُولٌ
اِسْمٌ	غَرْسٌ	زَئِيْرٌ	صَغِيْرٌ	أَيْمَنُ	يَيْأَسُ	أُسْرَةٌ	وُصْلَةٌ
أُوَدٌ	غُرَفٌ	مَسْؤُولٌ	مَشْغُولٌ	رَئِسٌ	صِينِيٌّ	مَاءٌ	وَاوٌ

3

أُسْتَاذٌ – الأُسْتَاذُ بَيْتٌ – اَلْبَيْتُ	تِلْفُونٌ – اَلتِّلْفُونُ ثَامِنٌ – اَلثَّامِنُ
جَامَعَةٌ – اَلْجَامِعَةُ حَدِيْقَةٌ – اَلْحَدِيْقَةُ	دُرْجٌ – اَلدُّرْجُ ذَاهِبٌ – اَلذَّاهِبُ
خَرِيْطَةٌ – اَلْخَرِيْطَةُ عَامِلٌ – اَلْعَامِلُ	رَفٌّ – اَلرَّفُّ زَمِيْلٌ – اَلزَّمِيْلُ
غُرْفَةٌ – اَلْغُرْفَةُ فَصْلٌ – اَلْفَصْلُ	سُوقٌ – اَلسُّوقُ شِتَاءٌ – اَلشِّتَاءُ
قَلَمٌ – اَلْقَلَمُ كِتَابٌ – اَلْكِتَابُ	صَدِيْقٌ – اَلصَّدِيْقُ ضَعِيْفٌ – اَلضَّعِيْفُ
مَسْكَنٌ – اَلْمَسْكَنُ هُدُوءٌ – اَلْهُدُوءُ	طُلاَّبٌ – اَلطُّلاَّبُ ظُهْرٌ – اَلظُّهْرُ
وَلَدٌ – اَلْوَلَدُ يَمَنٌ – اَلْيَمَنُ	لُغَةٌ – اَللُّغَةُ نَحْوٌ – اَلنَّحْوُ

4

فِى الْغُرْفَةِ عَلَى الْمَائِدَةِ بَعْدَ الْغَدَاءِ قَبْلَ الْعَشَاءِ
أَمَامَ السَّبُّورَةِ وَرَاءَ الْعِمَارَةِ قُرْبَ النَّافِذَةِ بَيْنَ الْمَلْعَب وَالْمَسْكَنِ
أَيْنَ الْحَدِيْقَةُ أَيْنَ الْمَجَلاَّتُ أَيْنَ السُّوقُ أَيْنَ الصُّورَةُ

5

سَاعَدَ	سَاعَدَتْ	سَاعَدْتَ	سَاعَدْتِ	سَاعَدْتُ
سَاعَدَا	سَاعَدَتَا	سَاعَدْتُمَا	سَاعَدْتُمَا	
سَاعَدُوا	سَاعَدْنَ	سَاعَدْتُمْ	سَاعَدْتُنَّ	سَاعَدْنَا
يُسَاعِدُ	تُسَاعِدُ	تُسَاعِدُ	تُسَاعِدِيْنَ	أُسَاعِدُ
يُسَاعِدَانِ	تُسَاعِدَانِ	تُسَاعِدَانِ	تُسَاعِدَانِ	
يُسَاعِدُونَ	يُسَاعِدْنَ	تُسَاعِدُونَ	تُسَاعِدْنَ	نُسَاعِدُ

6

غَادَرَ	غَادَرَتْ	غَادَرْتَ	غَادَرْتِ	غَادَرْتُ
غَادَرَا	غَادَرَتَا	غَادَرْتُمَا	غَادَرْتُمَا	
غَادَرُوا	غَادَرْنَ	غَادَرْتُمْ	غَادَرْتُنَّ	غَادَرْنَا
يُغَادِرُ	تُغَادِرُ	تُغَادِرُ	تُغَادِرِيْنَ	أُغَادِرُ
يُغَادِرَانِ	تُغَادِرَانِ	تُغَادِرَانِ	تُغَادِرَانِ	
يُغَادِرُونَ	يُغَادِرْنَ	تُغَادِرُونَ	تُغَادِرْنَ	نُغَادِرُ

اَلتَّرْكِيْبَاتُ الْجُمْلِيَّةُ :

أَيْنَ	كِتَابِى ؟	كِتَابُكَ هُنَا .
	قَلَمِى ؟	قَلَمُكَ هُنَاكَ .
	اَلصُّورَةُ ؟	اَلصُّورَةُ عَلَى الْجدَارِ .
	اَلتِّلْفُونُ ؟	اَلتِّلْفُونُ عَلَى الدُّرْجِ .
	اَلْمُجَلاَّتُ ؟	اَلْمَجَلاَّتُ عَلَى الرَّفِّ .

اَيْنَ	مَاجِدٌ ؟	هُوَ فِى الْحَدِيْقَةِ .
	سَمِيْحَةُ ؟	هِىَ فِى الْمَكْتَبَةِ .
	الزُّمَلاَءُ ؟	هُمْ فِى الْمَسْكَنِ .

أَيْنَ	اَلْمَكْتَبَةُ ؟	هِىَ أَمَامَ الْمَسْكَنِ .
	اَلْمَسْكَنُ ؟	هُوَ وَرَاءَ الْحَدِيْقَةِ .
	الْحَدِيْقَةُ ؟	هِىَ بَيْنَ الْمَسْكَنِ وَالْمَكْتَبَةِ .
	السُّوقُ ؟	هِىَ قُرْبَ الْجَامِعَةِ .

اَلْحِوَارُ : (دئالوگ)

أَيْنَ عَامِرٌ

سَمِيْرَةُ – مَسَاءَ الْخَيْرِ !

اَلْمُوَظَّفَةُ – مَسَاءَ الْخَيْرِ .

س – لَوْ سَمَحْتِ، هَلْ هَذَا مَسْكَنُ الطُّلاَّبِ ؟

أ –   لاَ ، هَذَا مَسْكَنُ الطَّالِبَاتِ .

س – أَيْنَ مَسْكَنُ الطُّلاَّبِ ؟

أ –   هُوَ هُنَاكَ .

س – لَوْ سَمَحْتِ، أَيْنَ مَسْكَنُ الطُّلاَّبِ ؟

اَلْمُوَظَّفَةُ – هَا هُوَ .

س – هَلْ أَنْتَ زَمِيْلُ عَامِرٍ ؟

كَرِيْمٌ – نَعَمْ ، أَنَا زَمِيْلُهُ. اِسْمِى كَرِيْمٌ .

س – أَنَا سَمِيْرٌ ، صَدِيْقُ عَامِرٍ . أَنَا مَسْرُورٌ بِلِقَائِكَ .

ك – أَهْلاً وَسَهْلاً . يَا سَمِيْرُ !

س – أَهْلاً بِكَ . أَيْنَ عَامِرٌ؟

ك – هُوَ فِى الْمَكْتَبَةِ الْجَامِعَةِ .

س – أَيْنَ مَكْتَبَةُ ، لَوْ سَمَحْتَ ؟

ك – هِيَ قُرْبَ الْحَدِيْقَةِ .

س – أَيْنَ الْحَدِيْقَةِ ؟

ك – هِيَ هُنَاكَ ، وَرَاءَ مَسْكَنِ الطُّلاَّبِ .

س – شُكْرًا جَزِيْلاً !

ك – لاَشُكْرًا عَلَى وَاجِبٍ .

اَلْكَلِمَاتُ الْجَدِيْدَةُ	(يېڭى سۆزلەر)
أَيْنَ	نەدە (سوئال ئۆلانمسى)
هُنَا	بۇ يەردە
هُنَاكَ	ئاۋۇ يەردە
عَلَى	نىڭ ئۈستىدە،...دە
أَمَامَ	...نىڭ ئالدىدا
وَرَاءَ	....نىڭ كەينىدە
جِدَارٌ جــ جُدُرٌ و جُدْرَانٌ	تام
تِلْفُونٌ جــ تِلْفُونَاتٌ	تېلىفون
دُرْجٌ جــ أَدْرَاجٌ	جوزا، تارتما
مَجَلَّةٌ جــ مَجَلاَّتٌ	ژورنال
رَفٌّ جــ رُفُوفٌ	كىتاب جازىسى
حَدِيْقَةٌ جــ حَدَائِقُ	باغچا

مَكْتَبَةٌ جـــ مَكَاتِبُ و مَكْتَبَاتٌ	كۇتۇپخانا، كىتابخانا، مەدەنى بويۇملار دۇكىنى
مَسْكَنٌ جـــ مَسَاكِنُ	ياتاق
بَيْنَ	... نىڭ ئۇتتۇرىسدا، ئارىلىقدا
قُرْبَ	...گە يېقىن جايدا
سُوقٌ جـــ أَسْوَاقٌ	بازار
مَسَاءَ الْخَيْرِ	خەيرلىك كەچ، كەچلىكىڭىز خەيلىك بولسۇن
مُوَظَّفٌ م مُوَظَّفَةٌ	خىزمەتچى
لَوْ سَمَحْتَ	كەچۈرسىز
طَالِبٌ جـــ طُلاَّبٌ وطَلَبَةٌ	ئۇقۇغۇچى
طَالِبَةٌ جـــ طَالِبَاتٌ	قىز ئوقۇغۇچى
شُكْرًا جَزِيْلاً	كۆپ رەھمەت

قَوَانِينُ النُّطْقِ والقِرَاءَةِ (تەلەپپۇز ۋە ئوقۇش قائىدىلىرى)

قِرَاءَةُ الْجُمْلَةِ الإسْتِفْهَامِيَّةِ بأَسْمَاءِ الإسْتِفْهَام

5ـ سۇئال ئالماشلىرى بىلەن كەلگەن سۇئاللىق جۈملىلەرنى ئوقۇش

بىز ئۆگىنىپ ئۆتكەن « هل » ئىشلىتىپ سورالغان جۈملە ـــ ئادەتتىكى سۇئال جۈملە بولۇپ، ئوقۇغاندا ئىنتوناتسىيە يۇقىرى كۆتۈرىلىدۇ. مەخسۇس سۇئال جۈملە- جۈملىنىڭ مەلۇم بىر بۆلىكىگە نىسبەتەن سورالغان سوراق جۈملە بولۇپ، جۈملىنىڭ ئالدىدا سۇئال ئالماشلىرىدىن«مِنْ، مَا، أيْنَ، كَيفَ»قاتارلىقلار قوللىنىلىدۇ. بۇ خىل جۈملىدە ئىنتوناتسىيە تۆۋەنلەيدۇ.

تۆۋەندىكىلەرنى كۆرۈپ باقايلى:

①مَا اسْمُكَ؟ ↙ (ئىسمىڭىز نېمە؟)

②مَنْ هُوَ؟ ↙ (ئۇ كىم؟)

③مَا هَذَا؟ ↙ (بۇ نېمە؟)

④كَيفَ حَالُكَ؟ ↙ (ئەھۋالىڭ قانداق؟)

⑤أيْنَ الْمَكْتَبَةُ؟ ↙ (كۇتۇپخانا قەيەردە؟)

القواعد النحوية (گىراماتىكىلىق قائىدىلەر)

7- إعْرَابُ الأسْمَاءِ (ئىسىملارنىڭ تۈرلىنىش ئالامىتى)

ئالدى بىلەن مۇنۇ جۈملىلەرنى كۆرۈپ باقايلى:

①نَبِيلٌ طَالِبٌ جَدِيدٌ (نەبىل يېڭى ئوقۇغۇچى)

②الكِتَابُ مُفِيدٌ (ھېلىقى كىتاپ پايدىلىق)

③هَذَا الْقَلَمُ جَمِيلٌ (بۇ قەلەم چىرايلىق)

④مَاجدٌ فِى الْحَدِيقَةِ (ماجىد باغچىدا)

⑤اَلتِّلْفُونُ على الدُّرْجِ (تېلفۇن جوزا ئۈستىدە)

⑥اَلْمَكْتَبَةُ أَمَامَ الْمَسْكَنِ (كۇتۇپخانا ياتاقنىڭ ئالدىدا)
⑦السُّوقُ قُرْبَ الْجَامِعَةِ (بازار ئۇنىۋېرسىتتىغا يېقىن)
⑧هَذِهِ صُورَةُ حَافِظٍ (بۇ ھاپىزنىڭ سۈرئىتى)

يۇقىرىقى جۈملىلەردىن كۆرۈۋالالايمىزكى ئەرەب تىلىدىكى ئىسىملار جۈملىدىكى گىراماتكىلىق ئورنىنىڭ ئوخشىمىغان تەلەپپۇز قىلىنىشىدا ئىپادىلىنىدۇ. ئىسىملار ئۈچ خىل كېلىشتە كېلەلەيدۇ. ئۇلار: باش كېلىش، ئىگىلىك كېلىش، چۈشۈم كېلىش قاتارلىقلار. باش كېلىشنىڭ بەلگىسى دەممە، يەنى « ُ ـ » ياكى « ٌ ـ »چۈشۈم كېلىشنىڭ بەلگىسى پەتھە، يەنى « َ ـ » ياكى « ً ـ ». ئىگىلىك كېلىشنىڭ بەلگىسى كەسرە،يەنى « ـ » ياكى« ـ ». ئىسىملىق جۈملىنىڭ مۇبتەداسى (ئىگىسى)، خەۋىرى ۋە بىز كېيىن ئۆگەنمەكچى بولغَان پېئىللىق ًجۈملىنىڭ فائىلى قاتارلىق بۆلەكلەرنىڭ ھەممىسى باش كېلىشتە بولۇپ، دەممە ئوقۇلىدۇ. ھال كەلتۈرۈلگەن جۈملىدىكى« أَمِينٌ، طَالِبٌ، جَدِيدٌ، الكِتَابُ، مُفِيدٌ، القَلَمُ، جَمِيلٌ، مَاجِدٌ، التِّلْفُونُ، المَكْتَبَةُ، السُّوقُ، صُورَةٌ» قاتارلىقلارغا ئوخشاش.

بۇ دەرىستە ئۆگەنگەن «أَمَامَ، وَرَاءَ، بَيْ نَ، قُرْبَ »- ئورۇن- تەرەپ ئىسىملىرى بولۇپ، ئۇ كەينىدىكى ئىسىم بىلەن سۆز بىرىكمىسى تۈزەيدۇ ۋە ئىزاپەتلىك بىرىكمە دەپ ئاتىلىدۇ. بۇ ئورۇن- تەرەپ ئىسىملىرى ئىزاپەتلىك بىرىكمىنىڭ بىرىنچى ئەزاسى (مُضَافٌ) بولىدۇ. كەينىدىكى ئىسىم ئىزاپەتلىك بىرىكمىنىڭ ئىككىنچى ئەزاسى (مُضَافٌ إِلَيهِ) بولىدۇ. بۇ خىل ئىزاپەتلىك بىرىكمە جۈملىدە ئادەتتە ۋاقىت- ئورۇن رەۋىشى بولۇپ كېلىپ، ئورۇن جەھەتتە چۈشۈم كېلىشتە كېلىدۇ ۋە سۆز ئاخىرى پەتھە ئوقۇلىدۇ. شۇنداقلا بىز كېيىن ئۆگەنمەكچى بولغان پېئىللىق جۈملىنىڭ تولدۇرغۇچىسى، ھالەت قاتارلىقلار چۈشۈم كېلىش بولۇپ سۆز ئاخىرىسىنىڭ ئالامىتى پەتھەلىك كېلىدۇ.

2- شۇنىڭ بىلەن بىللە ئالدىقوشۇلغۇچىنىڭ كەينىدىكى ئىسىم، ئىزاپتلىك بىرىكمىنىڭ ئەزاسى بولىدىغان ئىسىمنىڭ ھەربىرى ئىگىلىك كېلىشتە بولۇپ، سۆز ئاخىرىنىڭ ئالامىتى كەسرىلىك كېلىدۇ. مىسالغا ئېلىنغان **4-5-6-7-8**- جۈملىدىكى « حَافِظٍ، الجَامِعَةِ، المَسْكَنِ، الجِدَارِ، الحَدِيقَةِ » گە ئوخشاش.

الخَطُّ (قولىيازما)

التَّدْرِيبَاتُ الإِضَافِيَّةُ (قوشۇمچە مەشىقلەر)

1- ئۈنئالغۇغا ئەگىشىپ تەلەپپۇز مەشقلىرىنىڭ **1- 6** گىچە يۇقىرى ئاۋاز بىلەن ئوقۇڭ. ھەمدە ئۈنئالغۇغا سېلىشتۇرۇپ، تەلەپپۇزى يېقىن تاۋۇشلارنى پەرقلەندۈرىشكە دىققەت قىلىڭ.

2- ئۈنئالغۇغا ئەگىشىپ بۇ دەرىستىكى جۈملە شەكلى ۋە دىئالوگلارنى ئۈنلۈك ئاۋازدا ئوقۇڭ.

3- « أَيْنَ » نى ئىشلىتىپ ساۋاقداشلار بىلەن دىئالوگ ئېلىپ بېرىڭ، ھەربىر كىشى ئەڭ ئاز دېگەندە بەش سۇئال قويسۇن.

4- ئۆگىنىپ ئۆتكەن سۇئال ئالماشلارنى ئىشلىتىپ رەسىمگە قاراپ سۇئال قويۇڭ ھەم جاۋاب بېرىڭ.

5- تۆۋەندىكى جۈملىلەرنى ئۈنلۈك ئوقۇڭ، مەخسۇس سۇئال جۈملىسىنىڭ ئىنىيوناتسىيىسىگە دىققەت قىلىڭ.

- مَا اِسْمُكَ ؟	- أَيْنَ كِتَابِى ؟
- مَا هَذَا ؟	- أَيْنَ السُّوقُ ؟

– مَا جِنْسِيَّتُكَ ؟ – كَيْفَ حَالُكُمْ ؟

– مَنْ هُوَ ؟ – كَيْفَ صِحَّتُكُمْ ؟

– أَيْنَ سَمِيْرٌ ؟ – كَيْفَ جَامِعَتُكُمْ ؟

– أَيْنَ مَسْكَنُ الطُّلاَّب ؟ – كَيْفَ دِرَاسَتُهَا ؟

6ـ ئەرەب تىلىدىكى دەممە، كەسرە، پەتھەلەرنىڭ ۋەكىلللىك قىلىدىغان مەنىسىنى چۈشەندۈرۈڭ.

7ـ تۆۋەندىكى يەككە سۆز، سۆز بىرىكمىسى ۋە جۈملىلەرنى ئاڭلاپ يېزىڭ.

أَلَمٌ عِلْمٌ أُسْرَةٌ عُسْرَةٌ ضَئِيْلٌ ضَعِيْفٌ

مَسْؤُولٌ مَشْغُولٌ أُصُولٌ وُصُولٌ نَائِمٌ نَايِفٌ

أَمَامَ الدُّرْجِ وَرَاءَ الْحَدِيْقَةِ قُرْبَ الْمَكْتَبَةِ

اَلْمَجَلاَّتُ عَلَى الرَّفِّ . اَلتِّلْفُونُ هُنَاكَ. هُنَا مَسْكَنُ الطُّلاَّبِ .

8ـ قولىيازما مەشىقىنى ئۈچ قېتىم كۆچۈرۈپ يېزىڭ.

اَلدَّرْسُ التَّاسِعُ **توققۇزىنچى دەرس**

مَكْتَبَتُنَا بىزنىڭ كۇتۇپخانىمىز

اَلْمُقَارَنَةُ وَالتَّمْيِيْزُ للأَصْوَاتِ ذَاتِ الْمَخَارِجِ الْمُتَقَارِبَةِ .

ل – ن ل – ر ق – ك

اَلتَّرْكِيْبَاتُ الْجُمْلِيَّةُ :

– مَنْ فِى حُجْرَةِ الدَّرْسِ ؟

– مَاذَا فِى حُجْرَةِ الدَّرْسِ ؟

– مَا الْيَّومُ فِى الأُسْبُوعِ ؟

اَلْحِوَارُ : مَكْتَبَتُنَا .

قَوَانِيْنُ النُّطْقِ والْقِرَاءَةِ 2 : اَلتَّفْخِيْمُ

قَوَانِيْنُ النُّطْقِ والْقِرَاءَةِ 7 : نُونُ الإِظْهَارِ

الْمُقَارَنَةُ والتَّمْيِيزُ لِلأَصْوَاتِ ذَاتِ الَمخَارِجِ الْمُتَقَارِبَةِ:

تەلەپپۇز ئورنى يېقىن تاۋۇشلارنى سېلىشتۇرۇش ۋە پەرىقلەندۈرۈش :

لْ	نْ	رْ	كْ	قْ	لَ	رَ	نَ	كَ	قَ
لِ	نِ	رِ	كِ	قِ	لُ	نُ	رُ	كُ	قُ
لاَ	نَا	رَا	كَا	قَا	لِي	نِي	رِى	كِي	قِي
لَوْ	نُو	رُو	كُو	قُو	لَيْ	نَيْ	رَىْ	كَىْ	قَىْ
لَوْ	نَوْ	رُو	كَوْ	قَوْ	لاً	نًا	رًا	كًا	قًا
لٍ	نٍ	رٍ	كٍ	قٍ	لٌ	نٌ	رٌ	كٌ	قٌ

اَلتَّدْرِيْبَاتُ عَلَى النُّطْقِ (تەلەپپۇز مەشىقلىرى) :

ن	ل	ر
خِنْفٌ	حِلْفٌ	حَرْفٌ
عِنَبٌ	عَلَمٌ	عَرَبٌ
نِيَابَةٌ	لِيَاحَةٌ	رِيَاحٌ
نُطْقٌ	لُطْفٌ	رُطْبَةٌ
عَنَى	لُطْفٌ	أَرَى
نِيْلٌ	عَلَى	رِيْفٌ
نَالَ	لِيْنٌ	رَامَ
مَمْنُونٌ	لاَنَ	مَمْرُورٌ
نَيْلٌ	مَمْلُولٌ	رَيْبٌ
نَوْعٌ	لَيْلٌ	رَوْعَةٌ
مَعْنًى	لَوْعَةٌ	مَعْرًى
مَعَانٍ	مُعَلًّى	مَعَارٍ
لَوْنٌ	مَعَال	نَوْرٌ
	نَوْلاً	

2

ك	ق
رُكْنٌ	رَقْمٌ
كَمْ	قَدْ
كِيَانٌ	قِيَامٌ
كُلْ	قُلْ
كَائِنٌ	قَائِدٌ
رَكِيْكٌ	دَقِيْقٌ
مَشْكُوكٌ	مَعْقُولٌ
كَيْدٌ	قَيْدٌ
كَوْنٌ	قَوْلٌ
دَكًّا	دَقًّا

بِلاَ شَكٍّ حَكٌّ	عَلَى حَقٍّ رَقٌّ

3

مُعَلِّمٌ	مُعَلِّمَانِ	مُعَلِّمُونَ	مَقْعَدٌ	مَعْقَدَانِ	مَعَاعِدُ
مُدَرِّسٌ	مُدَرِّسَانِ	مُدَرِّسُونَ	مَكْتَبٌ	مَكْتَبَانِ	مَكَاتِبُ
مُعَلِّمَةٌ	مَعَلِّمَتَانِ	مَعلِّمَاتٌ	لَوْنٌ	لَوْنَانِ	أَلْوَانٌ
مُدَرِّسَةٌ	مَدَرِّسَتَانِ	مُدَرِّسَاتٌ	نَوْعٌ	نَوْعَانِ	أَنْوَاعٌ

نَهْرٌ – أَنْهَارٌ	كَأْسٌ – كُؤُوسٌ	رَفِيْقٌ – رُفَقَاءُ
لَحْنٌ – أَلْحَانٌ	قَرْنٌ – قُرُونٌ	شَرِيْكٌ – شُرَكَاءُ

4

اَلْجِبَالُ والأَنْهَارُ	اَلْمُدُونُ والأَرْيَافُ	اَلْقُوَّادُ والْجُنُودُ
اَللَّيْلُ والنَّهَارُ	اَلْقُطْنُ والأَلْيَافُ	اَلْكِتَابُ والقِرَاءَةُ

5

صَدَقَ	ضَرَبَ	طَلَبَ	ظَلَمَ	قَطَفَ	رَسَمَ	ظَهَرَ	رَبَطَ
صَارِمٌ	ضَابِطٌ	طَاهِرٌ	ظَاهِرٌ	خَارِفٌ	غَائِمٌ	رَادِيُو	قَاضٍ
فَصْلٌ	نَصْرٌ	مَطَرٌ	بَطَلٌ	مَرَضٌ	مَطَّاطٌ	فُصُولٌ	فَخُورٌ
مَصِيْرٌ	مَضِيْقٌ	لَطِيْفٌ	نَظِيْرٌ	بَطِيْءٌ	مَرِيْضٌ	صَيْفٌ	ضَيْفٌ

6

دَرَّسَ	دَرَّسَتْ	دَرَّسْتَ	دَرِّسْتِ	دَرَّسْتُ
دَرَّسَا	دَرَّسَتَا	دَرَّسْتُمَا	دَرَّسْتُمَا	
دَرَّسُوا	دَرَّسْنَ	دَرَّسْتُمْ	دَرَّسْتُنَّ	دَرَسْنَا
يُدَرِّسُ	تُدَرِّسُ	تُدَرِّسُ	تُدَرِّسِينَ	أَدَرِّسُ
يُدَرِّسَانِ	تُدَرِّسَانِ	تُدَرِّسَانِ	تُدَرِّسَانِ	
يُدَرِّسُونَ	يُدَرِّسْنَ	تُدَرِّسُونَ	تُدَرِّسْنَ	نُدَرِّسُ

7

عَلَّمَ	عَلَّمَتْ	عَلَّمْتَ	عَلَّمْتِ	عَلَّمْتُ
عَلَّمَا	عَلَّمَتَا	عَلَّمْتُمَا	عَلَّمْتُمَا	
عَلَّمُوا	عَلَّمْنَ	عَلَّمْتُمْ	عَلَّمْتُنَّ	عَلَّمْنَا

يُعَلِّمُ	تُعَلِّمُ	تُعَلِّمُ	تُعَلِّمِينَ	أُعَلِّمُ
يُعَلِّمَانِ	تُعَلِّمَانِ	تُعَلِّمَانِ	تُعَلِّمَانِ	
يُعَلِّمُونَ	يُعَلِّمْنَ	تُعَلِّمُونَ	تُعَلِّمْنَ	نُعَلِّمُ

اَلتَّرْكِيْبَاتُ الْجُمْلِيَّةُ (جۈملە شەكىللىرى) :

مَنْ فِى
حُجْرَةُ الدَّرْسِ ؟ فِى حُجْرَةُ الدَّرْسِ طَلَبَةٌ .
مَكْتَبِ الْكُلِّيَةِ ؟ فِى مَكْتَبِ الْكُلِّيَةِ أَسَاتِذَةٌ .
غُرْفَةِ النَّوْمِ ؟ فِى غُرْفَةِ النَّوْمِ طَالِبَابٌ.

مَاذَا فِى غُرْفَةِ النَّوْمِ ؟
فِيْهَا أَسِرَّةٌ وَمَكَاتِبُ .

مَاذَا فِى الْحَقِيْبَةِ ؟
فِيْهَا كُتُبٌ وَدَفَاتِرُ .

مَاذَا فِى مَطْعَمِ الطَّلَبَةِ ؟
فِيْهِ مَوَائِدُ وَمَقَاعِدُ .

مَاذَا فِى مَطْعَمِ الطَّلَبَةِ ؟
فِيْهَا مَوَائِدُ وَمَقَائِدُ .

مَاذَا عَلَى الْمَكْتَبِ ؟
عَلَيْهِ تِلْفُونٌ و كُومْبِيُوتَرْ .

مَاذَا عَلَى الْجِدَارِ ؟
عَلَيْهِ سَاعِةٌ وَخَرِيْطَةٌ .

يَوْمُ السَّبْتِ .
يَوْمُ الأَحَدِ.
يَوْمُ الاِثْنَيْنِ .

مَا الْيَوْمُ (أَمْسِ ، اَلْغَدُ) فِى الأُسْبُوعِ ؟ اَلْيَوْمُ يَوْمُ الثُّلاَثَاءِ .
يَوْمُ الأَرْبَعَاءِ .
يَوْمُ الْخَمِيْسِ .
يَوْمُ الْجُمْعَةِ .

اَلْحِوَارُ: (دىئالوگ)

مَكْتَبَتُنَا

نَبِيْلٌ – نَهَارُكَ سَعِيْدٌ !
لَيْلَى – نَهَارُكَ سَعِيْدٌ .
ن – لَوْسَمَحْتِ، يَا لَيْلَى، مَا الْيَوْمُ فِى الأُسْبُوعِ ؟
ل – اَلْيَوْمُ يَوْمُ الأَرْبَعَاءِ .
ن – هَلْ فِى حُجْرَةِ دَرْسِنَا أَحَدٌ ؟
ل – لاَ، لَيْسَ فِيْهَا أَحَدٌ .
ن – أَيْنَ زُمَلاَؤُنَا الآنَ ؟
ل – هُمْ فِى الْمَكْتَبَةِ .
ن – فِى مَكْتَبَةِ الْجَامِعَةِ ؟
ل – لاَ، فِى مَكْتَبَةِ الْجَامِعَةِ .
ن – هَلْ فِى كُلِّيَتِنَا مَكْتَبَةٌ ؟
ل – نَعَمْ، فِيْهَا مَكْتَبَةٌ صَغِيْرَةٌ جَمِيْلَةٌ .
ن – مَاذَا فِيْهَا ؟
ل – فِيْهَا كُتُبٌ عَرَبِيَّةٌ وَصُحُفٌ عَرَبِيَّةٌ ومَجَلاَّتٌ عَرَبِيَّةٌ .
ن – هَلْ فِيْهَا كُتُبٌ وصُحُفٌ ومَجَلاَّتٌ عَرَبِيَّةٌ فَقَطْ ؟
ل – لاَ فِيْهَا كُتُبٌ وَمَجَلاَّتٌ صِيْنِيَّةٌ أَيْضًا .
ن – هَلْ فِيْهَا مَكَاتِبُ وَمَقَاعِدُ ؟
ل – طَبْعًا ، فِيْهَا مَكَاتِبُ وَمَقَاعِدُ .
ن – طَيِّبٌ ، شُكْرًا ، اِلَى اللِّقَاءِ .
ل – اِلَى اللِّقَاءِ .

اَلْكَلِمَاتِ الْجَدِيْدَةُ : (يېڭى سۆزلەر)

حُجْرَةُ الدَّرْسِ	دەرسخانا
مَكْتَبُ الكُلِّيَةِ	پاكولتېت ئىشخانىسى

غُرْفَةُ النَّوْمِ	ياتاق، ئۇخلاش بۆلۈمى
سَرِيْرٌ جـ أَسِرَّةٌ	كارۋات
مَكْتَبٌ جـ مَكَاتِبُ	ئىشخانا، يېزىق ئۈستىلى
حَقِيْبَةٌ جـ حَقَائِبُ	سومكا
مَطْعَمٌ جـ مَطَاعِمُ	ئاشخانا
مَائِدَةٌ جـ مَوَائِدُ	تاماق شىرەسى- جوزا
مَقْعَدٌ مَقَاعِدُ	ئورۇندۇق
كُمْبِيُوتَرْ أَوْ كُومْبِيُوتَرْجـ كُمْبِيُوتَرَاتٌ أَوْ كُومْبِيُوتَرَاتٌ	كومپيۇتېر
سَاعَةٌ جـ سَاعَاتٌ	سائەت- ۋاقىت، چاغ
يَوْمٌ جـ أَيَّامٌ	كۈن- بىر كۈن
اَلْيَوْمُ	بۈگۈن
أُسْبُوْعٌ جـ أَسَابِيْعُ	ھەپتە
أَمْسِ	تۈنۈگۈن
اَلْغَدُ وَ غَدًا	ئەتە
يَوْمُ السَّبْتِ	شەنبە
يَوْمُ الأَحَدِ	يەكشەنبە
يَوْمُ الإِثْنَيْنِ	دۈشەنبە
يَوْمُ الثُّلاَثَاءِ	سەيشەنبە
يَوْمُ الأَرْبَعَاءِ	چارشەنبە
يَوْمُ الْخَمِيْسِ	پەيشەنبە
يَوْمُ الْجُمْعَةِ	جۈمە
نَهَارُكَ سَعِيْدٌ	كۈنلىرىڭىز خوشال ئۆتسۇن
لَيْلَى	لەيلى (قىزنىڭ ئىسمى)
أَحَدٌ م إِحدَى	بىر
لَيْسَ (لَيْسَتْ)	ئۇ ئەمەس، يوق (تولۇقسىز پېئىل)
اَلآنَ	ھازىر
عَرَبِيٌّ م عَرَبِيَّةٌ	ئەرەب، ئەرەبچە
فَقَطْ	پەقەت، پەقەت...لا
طَبْعًا	ئەلۋەتتە

قَوَانِينُ النُّطْقِ والقِرَاءَةِ — تەلەپپۇز ۋە ئوقۇش قائىدىلىرى

6. اَلتَّفْخِيمُ   توم تەلەپپۇز قىلىنىدىغان ئۈزۈك تاۋۇشلار

1. ئەرەب تىلىدا ص- ض- ط- ظ- ر- ق- خ- غ قاتارلىقلار توم تەلەپپۇز قىلىنىدىغان ئۈزۈك تاۋۇشلار دېيىلىدۇ. ئۇلارنىڭ ئۆزىگە خاس تەلەپپۇز ئالامەتلىرى بولۇپ پەتهە تەلەپپۇز قىلىنغاندا تەلەپپۇزدا بەزى ئۆزگىرىشلەر بولىدۇ. بۇلار خەلقئارا تىرىنسكىرىپسىيەدە [**a**:] ياكى[^]گە يېقىن.

ئۇلارنىڭ ئىچىدىكى ص- ض- ط- ظ قاتارلىقلار پۈتۈنلەي توم تەلەپپۇز قىلىنىدىغان ئۈزۈك تاۋۇشلاردۇر. مەسىلەن:

طَالِبٌ — طَبِيبٌ — صَاحِبٌ — ضَابِطٌ — ظَاهِرَةٌ

غ — خ — ق — ر قاتارلىقلار قىسمەن توم تەلەپپۇز قىلىنىدىغان ئۈزۈك تاۋۇشلار دۇر. مەسىلەن:

خَارِجٌ — غَائِمٌ — رَائِدٌ

2. مەلۇم بىر ھەرىپ توم تەلەپپۇز قىلىنىدىغان ئۈزۈك تاۋۇشنىڭ ئالدىدا پەتهەلىك تەلەپپۇز قىلىنغاندا ئۇنىڭ تەسىرىگە ئۇچرايدۇ ۋە بۇ ھەرىپمۇ بىر ئاز توم تەلەپپۇز قىلىنىدۇ. بۇ خەلقئارا تىرىنسكىرىپسىيەدە[^]گە يېقىن تەلەپپۇز قىلىنىدۇ. بۇ ئەھۋال تەلەپپۇزنىڭ توملىشىش دېيىلىدۇ. مەسىلەن:

بَطٌّ — نَصٌّ — فَصْلٌ — بَطْلٌ — مَطَرٌ — مَرَضٌ — فَاطِمَةٌ — لَطِيفٌ

3. «ﷲ»سۆزىدىكى«لام»مۇ توم تەلەپپۇز قىلىنىدىغان ئۈزۈك تاۋۇش.

إِقْرَأْ«**5**»فِي« التَّدْرِيبَاتُ على النُّطْقِ »

«تەلەپپۇز مەشىقى» دىكى **5**- نى ئوقۇڭ.

قَوَانِينُ النُّطْقِ والقِرَاءَةِ   (تەلەپپۇز ۋە ئوقۇش قائىدىلىرى)

نُونُ الإِظْهَارِ **7**. ئاشكارا تەلەپپۇز قىلىنىدىغان «نۇن»

سۇكۇنلۇق«نۇن» نىڭ كەينىدە أ- ه- ح- خ- ع- غ قاتارلىق ئالتە ئۈزۈك تاۋۇش ھەرىپىنىڭ ھەر قانداق بىرسى كەلگەن ۋاقىتتا« نْ»دىماغلاشتۇرۇلماي ئاشكارا تەلەپپۇز قىلىنىدۇ. بۇنداق ئەھۋال ئاشكارا تەلەپپۇز قىلىش دېيىلىدۇ. مەسىلەن:

مَنْ أَنْتَ؟   أَنْهَارٌ   أَنْحَاءٌ   أَنْخَابٌ

مَنْ هُوَ؟   مِنْهَاجٌ   صُنْعَاءُ   أَنْغَامٌخَارِجٌ — غَائِمٌ — قَائِمٌ — رَائِدٌ .

بَطٌّ — نَصٌّ — فَصْلٌ — بَطْلٌ — مَطَرٌ — مَرَضٌ — فَاطِمَةُ — لَطِيْفٌ .

تۆۋەندىكىلەرنى ئوقۇڭ. (إِقْرَأْ مَا يَلِي)

أَنْهَارٌ	مَنْ أَنْتِ ؟	مِنْ أَيْنَ جئْتَ ؟
مَنْزِلٌ	مَنْ هُوَ ؟	مِنْ هُنَاكَ .
أَنْحَاءٌ	مَنْ حضَرَ ؟	مِنْ حُجْرَةِ الدَّرْسِ .
أَنْسَابٌ	مَنْ خرَجَ ؟	مِنَ الْخَارِجِ الْمَدِيْنَةِ .

صَنْفَاءُ مَنْ عَرَفَ ؟ مِنَ العِمَارَةِ الإدَارَةِ .

الخَطُّ (قولىيازما)

قوشۇمچە مەشىقلەر (التَّدْرِيبَاتُ الإِضَافِيَّةُ)

1. ئۈنئالغۇغا ئەگىشىپ تەلەپپۇز مەشىقىنىڭ **1**ـ**7** گىچە ئۈنلۈك ئاۋازدا ئوقۇڭ ھەمدە ئۈنئالغۇ بىلەن سېلىشتۇرۇپ، بۇ دەرستىكى تەلەپپۇزى يېقىن تاۋۇشلارنى پەرقلەندۈرۈشكە دىققەت قىلىڭ.

2. **5**ـ ۋە **6**ـ مەشىقتىكى پېئىللارنىڭ تۈرلىنىشىنى يادلاڭ.

3. ئۈنئالغۇغا ئەگىشىپ بۇ دەرستىكى جۈملە شەكىللىرى ۋە دىئالوگنى ئۈنلۈك ئوقۇڭ.

4. ئۆز ياتىقىڭىزدىكى بۇيۇملار بىلەن دىئالوگ ئېلىپ بېرىڭ.

5. تۆۋەندىكى رەسىمدىكى مەزمۇن بىلەن ئۆگەنگەن سۆز ۋە جۈملە شەكىللىرىنى قوللىنىپ دىئالوگ ئېلىپ بېرىشىڭىز مۇمكىن.

6. تۆۋەندىكى سۆز ۋە جۈملىلەرنى ئاڭلاپ يېزىڭ.

عَلَمٌ	عِنَبٌ	عَرَبٌ	مَمْرُورٌ	مَمْنُونٌ	مَمْلُولٌ
دَقِيْقٌ	رَكِيْكٌ	مَعْقُولٌ	مَشْكُوكٌ	لُطْفٌ	نُطْقٌ

عَلَى الْمَكْتَبِ تِلْفُونٌ وَكُومْبِيُوتَرْ .

فِي مَطْعَمِ الطَّلَبَةِ مَوَائِدُ وَمَقَاعِدُ .

7ـ قولىيازما مەشىقىنى ئۈچ قېتىم كۆچۈرۈپ يېزىڭ.

اَلدَّرْسُ الْعَاشِرُ   **ئونىنچى دەرس**

لَى أَخٌ   مېنىڭ بىر قېرىندىشىم بار

اَلْمُقَارِنَةُ والتَّمْيِيْزُ لِلأَصْوَاتِ ذَاتَ الْمَخَارِجِ الْمُتَقَارِبَةِ :

خ — ح   خ — غ   ح — ه   غ — غ

اَلتَّرْكِيْبَاتُ الْجُمْلِيَّةُ :

- لِى أَخٌ
- هَلْ لَكَ أَخٌ

اَلْحِوَارُ : غُرْفَتَنَا

قَوَانِيْنُ النُّطْقِ وَالقِرَاءَةِ 8. قِرَاءَةُ " إِلَى " أَوْ " عَلَى " + اَلضَّمَائِرُ الْمُتَّصِلَةُ

اَلْقَوَاعِدُ النَّحْوِيَّةُ 8. اَلْجُمْلَةُ الاِسْمِيَّةُ

(تەلەپپۇز ئورنى يېقىن تاۋۇشلارنى سېلىشتۇرۇش ۋە پەرىقلەندۈرۈش)

اَلْمُتَقَارِنَةُ والتَّمْيِيْزُ للأَصْو اتِ ذَاتِ الْمَخَارِجِ الْمُتَقَارِبَةِ .

1

خْ   حْ   غْ   عْ   هْ   خ   ح   غ   ع   هَ

خَ   حِ   غِ   عِ   هِ   خُ   حُ   غُ   عُ   هُ

خَا   حَا   غَا   عَا   هَا   خِي   حِي   غِي   عِي   هِي

خُو   حُو   غُو   عُو   هُو   خَيْ   حَيْ   غَيْ   عَيْ   هَيْ

خَوْ   حَوْ   غَوْ   عَوْ   هَوْ   خًا   حًا   غًا   عًا   هًا

خٍ   حٍ   عٍ   غٍ   هٍ   خٌ   حٌ   غٌ   عٌ   هٌ

التَّدْرِيبَاتُ على النُّطْقِ   (تەلەپپۇز مەشىقلىرى)

خ	غ	ع	ح	ه
شَخْصٌ	شَغْفٌ	شَعْبٌ	شَحْنٌ	سَهْلٌ
خَلَطٌ	غَلَطٌ	عَلَمٌ	حَرْفٌ	هَرْبٌ
خِلاَفٌ	غِلاَفٌ	عِقَابٌ	حِلاَقَةٌ	هِلاَلٌ
خُرْدَةٌ	غُرْفَةٌ	عُطْلَةٌ	حُلْمٌ	هُلْكٌ
خَال	غَال	عَال	حَالٌ	هَالٌ
رَخِيْصٌ	رَغِيْفٌ	سَعِيْدٌ	رَحِيْبٌ	رَهِيْبٌ
فَخُورٌ	شَغُوفٌ	صُعُودٌ	مَرْحُومٌ	مَلْهُوفٌ
خَيْرٌ	غَيْرٌ	عَيْنٌ	حَيْرَةٌ	هَيْئَةٌ
خَوْفٌ	غَوْرٌ	عَوْنٌ	حَوْلٌ	هَوْلٌ

2

عَامِلٌ	عَامِلُونَ	عَامِلِيْنَ	فَلاَّحٌ	فَلاَّحُونَ	فَلاَّحِيْنَ
غَاعِبٌ	غَائِبُونَ	غَائِبِيْنَ	طَبَّاخٌ	طَبَّاخُونَ	طَبَّاخِيْنَ
عَامِلَةٌ	عَامِلاَتٌ	عَامِلاَتٍ	فَلاَّحَةٌ	فَلاَّحَاتٌ	فَلاَّحَاتٌ
غَائِبَةٌ	غَائِبَاتٌ	غَائِبَاتٍ	طَبَّاخَةٌ	طَبَّاخَاتٌ	طَبَّاخَاتٍ

عُضْوٌ – أَعْضَاءٌ	شَخْصٌ – أَشْخَاصٌ	أُسْبُوعٌ – أَسَابِيْعُ
غُصْنٌ – أَغْصَانٌ	شُغْلٌ – أَشْغَالٌ	مِصْبَاحٌ – مَصَابِيْحُ
لَحْمٌ – لُحُومٌ	سَهْلٌ – سُهُولٌ	شَعْبٌ – شُعُبٌ

3

غُرْفَةُ النَّوْمِ	مَكْتَبُ الكُلِّيَةِ	خَرِيْطَةُ الصِّيْنِ
حُجْرَةُ الدَّرْسِ	مَطْعَمُ الطَّلَبَةِ	خَرِيْطَةُ العَالَمِ
قَلَمُ الْحِبْرِ	جَامِعَةُ بَكِيْنَ	أَسَاتِذَةُ الكُلِّيَةِ
قَلَمُ الرَّصَاصِ	جَامِعَةُ الشَّعْبِ	طُلاَّبُ الْجَامِعَةِ
اَلْبَحْرُ الأَحْمَرُ	اَلْعُشْبُ الأَخْضَرُ	اَلْغُوْلُ الأَسْوَدُ
اَلنَّهْرُ الأَصْفَرُ	اَلْمِعْطَفُ الأَزْرَقُ	اَلْوَجْهُ الأَبْيَضُ

4

أَخْرَجَ	أَخْرَجَتْ	أَخْرَجْتَ	أَخْرَجْتِ	أَخْرَجْتُ
أَخْرَجَا	أَخْرَجَتَا	أَخْرَجْتُمَا	أَخْرَجْتُمَا	
أَخْرَجُوا	أَخْرَجْنَ	أَخْرَجْتُمْ	أَخْرَجْتُنَّ	أَخْرَجْنَا

يُخْرِجُ	تُخْرِجُ	تُخْرِجُ	تُخْرِجِينَ	أُخْرِجُ
يُخْرِجَانِ	تُخْرِجَانِ	تُخْرِجَانِ	تُخْرِجَانِ	
يُخْرِجُونَ	يُخْرِجْنَ	تُخْرِجُونَ	تُخْرِجْنَ	نُخْرِجُ

5

أَغْضَبَ	أَغْضَبَتْ	اَغْضَبْتَ	أَغْضَبْتِ	أَغْضَبْتُ
أَغْضَبَا	أَغْضَبَتَا	أَغْضَبْتُمَا	أَغْضَبْتُمَا	
أَغْضَبُوا	أَغْضَبْنَ	أَغْضَبْتُمْ	أَغْضَبْتُنَّ	أَغْضَبْنَا

يُغْضِبُ	تُغْضِبُ	تُغْضِبُ	تُغْضِبِينَ	أُغْضِبُ
يُغْضِبَانِ	تُغْضِبَانِ	تُغْضِبَانِ	تُغْضِبَانِ	
يُغْضِبُونَ	يُغْضِبْنَ	تُغْضِبُونَ	تُغْضِبْنَ	نُغْضِبُ

التَّرْكِيبَاتُ الجُمَلِيَّةُ (جۆملە شەكىللىرى)

لِى (لَكَ، لَهُ، لَهَا)
- قَامُوسٌ .
- مُسَجِّلٌ .
- هَاتِفٌ نَقَّالٌ .
- أَخٌ .
- أُخْتٌ .

عَلَى
- اَلْجِدَارِ خَرِيْطَةٌ . عَلَيْهِ خَرِيْطَةٌ .
- اَلْمَكْتَبِ مِقْلَمَةٌ . عَلَيْهِ مِقْلَمَةٌ .
- اَلْمَائِدَةِ كُوبٌ . عَلَيْهَا كُوبٌ .

فِى
- الْحَقِيْبَةِ هَاتِفٌ نَقَّالٌ وَحَاسِبَةٌ . فِيْهَا هَاتِفٌ نَقَّالٌ وحَاسِبَةٌ .
- حُجْرَةُ الدَّرْسِ طَلاَّبٌ وَطَالِبَاتٌ . فِيْهَا هَاتِفٌ نَقَّالٌ وَحَاسِبَةٌ .
- غُرْفَةُ النَّوْمِ أَسِرَّةٌ وَمَكَاتِبُ وَمَقَاعِدُ . فِيْهَا أَسِرَّةٌ وَمَكَاتِبُ ومَقَاعِدُ .

هَلْ
- لَكَ أَخٌ ؟ نَعَمْ ، لِى أَخٌ. لاَ، لَيْسَ لِى أَخٌ .
- لَكَ أُخْتٌ ؟ نَعَمْ ، لِى أُخْتٌ. لاَ، لَيْسَتْ لِى أُخْتٌ .
- عَلَى الْمَائِدَةِ كُوبٌ ؟ نَعَمْ عَلَيْهَا كُوبٌ . لاَلَيْسَ عَلَيْهَا كُوبٌ.
- فِى حُجْرَةُ الدَّرْسِ طَالِبَاتٌ ؟ نَعَمْ ، فِيْهَا طَالِبَاتٌ . لاَ، لَيْسَ فِيْهَا طَالِبَاتٌ .

فِى غُرْفَةِ النَّوْمِ أَسِرَّةٌ وَمَكَاتِبُ ؟ نَعَمْ ، فِيْهَا أَسِرَّةٌ وَمَكَاتِبُ. لاَ لَيْسَتْ فِيْهَا أَسِرَّةُ وَمَكَاتِبُ

اَلْحِوَارُ : (دىئالوگ)

غُرْفَتُنَا

- مَسَاءَ الْخَيْرِ !
- مَسَاءَ الْخَيْرِ !
- كَيْفَ الْحَالُ ؟
- اَلْحَمْدُ لله ، أَنَا بخَيْرٍ . وَأَنْتَ ؟
- بِخَيْرٍ ، وَشُكْرًا. هَلْ هَذِهِ غُرْفَتُكُمْ .
- نَعَمْ، هَذِهِ غُرْفَتُنَا .
- تَفَضَّلْ اِجْلِسْ .
- مَنْ يَسْكُنُ فِيْهَا مَعَكَ ؟
- يَسْكُنُ فِيْهَا مَعِي أَمِيْنٌ وحَافِظٌ وَمَاجِدٌ وَعَامِرٌ .
- أَيْنَ سَرِيْرُكَ ؟
- هُوَ فَوقَ سَرِيرِ حَافِظٍ .
- أَيْنَ مَكْتَبُكَ ؟
- هُوَ هُنَاكَ . وَعَلَيْهِ كُوبٌ ومِصْبَاحُ الْمَكْتَبِ .
- هَلْ فِى غُرْفَتِكُمْ رَفُّ الْكُتُبِ ؟
- نَعَمْ، فِيْهَا رَفُّ الْكُتُبِ ، وَهُوَ وَرَاءَ الْبَابِ. وَعَلَيْهِ كُتُبٌ وَقَوَامِيْسُ وَمَجَلاَّتٌ .
- وَهَلْ فِى غُرْفَتُكُمْ كُمْبِيُوتَرْ ؟
- نَعَمْ ، هُوَ قُرْبَ النَّافِذَةِ .
- هَلْ عِنْدَكُمْ تِلْفُونٌ ؟
- طَبْعًا ، هُوَ عَلَى الْمَكْتَبِ .
- هَلْ عِنْدَكُمْ تِلْفِيظِيُونٌ أَيْضًا؟
- أَسِفٌ، لَيْسَ عِنْدَنَا تِلْفِيْزِيُونٌ. ولَكِنْ عِنْدَنَا رَادِيُو ومُسَجِّلٌ .
- غُرْفَتُكُمْ غُرْفَةٌ جَمِيْلَةٌ نَظِيْفَةٌ .
- شُكْرًا .

الكَلِمَاتُ الجَدِيدَةُ (يېڭى سۆزلەر)

قَامُوسٌ جــ قَوَامِسُ	لوغەت، قاموٛس
مُسَجِّلاَتٌ	ئۈنئالغۇ

هَاتِفٌ نَقَّالٌ جــ هَوَاتِفُ نَقَّالَةٌ	يان تېلېفون، قول تېلېفون
أَخٌ جــ إِخْوَةٌ وإِخْوَانٌ	ئوغۇل قېرىنداش
أُخْتٌ جــ أَخَوَاتٌ	قىز قېرىنداش
مِقْلَمَةٌ جــ مَقَالِمُ	قەلەمدان، قەلەم قۇتىسى
كُوبٌ جــ أَكْوَابٌ	ئىستاكان
حَاسِبَةٌ جــ حَاسِبَاتٌ	ھېسابلاش ماشىنىسى
تَفَضَّلْ	مەرھەمەت قىلىڭ ـ ئەر
إِجْلِسْ	ئولتۇر ـ (ئەر)
سَكَنَ يَسْكُنُ سَكَنًا	تۇردى، ئولتۇراقلاشتى
مَعَ	... بىلەن؛ ...بىلەن بىللە
فَوْقَ	... نىڭ ئۈستىدە
نَافِذَةٌ جــ نَوَافِذُ	دەرىزە
مِصْبَاحٌ جــ مَصَابِيحُ	چىراق
بَابٌ جــ أَبْوَابٌ	ئىشىك
عِنْدَ (كَ، هُ، هَا، نَا، كُمْ...)	...نىڭ (سىنىڭ، ئۇنىڭ ئۇ (ئايال) نىڭ، بىزنىڭ سىلەرنىڭ يېنىدا بار.
تِلْفِزْيُونٌ جــ تِلْفِزْيُونَاتٌ	تېلېۋىزور
آسِفٌ م آسِفَةٌ	ئەفسۇس، ئەپسۇسلانغۇچى خىجىلمەن
لَكِنْ	لېكىن
رَادِيُو جــ رَادِيُوهَاتٌ	رادىيو
نَظِيفٌ م نَظِيفَةٌ	پاكىزە

قَوَانِينُ النُّطْقِ والقِرَاءَةِ   تەلەپپۇز ۋە ئوقۇش قائىدىلىرى

8. قِرَاءَةِ« إل ى» و« على » عِنْدَاتِّصَالِهَا بِضَمَائِرِ الْجَرِّ الْمُتَّصِلَةِ.

«إلى»ۋە«على»نى ئىگىلىك كېلىشتىكى قوشۇلغۇچى كىشىلىك ئالماشقا قوشۇشقان چاغدىكى ئوقۇلۇشى .

1. ئالدىقوشۇلغۇچى « إلى » ۋە « على » ئىگىلىك كىلىشتىكى قوشۇلغۇچى كىشىلىك ئالماش بىلەن قوشۇلغان چاغدا، ئۇنىڭ ئوقۇلۇشىدا ئۆزگىرىش يۈز بېرىدۇ. ئەسلىدىكى سوزۇلما سوزۇق تاۋۇش قوشما سوزۇق تاۋۇشقا ئۆزگىرىدۇ. مەسىلەن:

عَلَى (اِلَى) + هُ ⟵ عَلَيْهِ (إِلَيْهِ)

عَلَى (اِلَى) + هَا ⟵ عَلَيْهَا (إِلَيْهِ)

عَلَى (إِلَى) +كُمْ ⟵ عَلَيْكُمْ (إِلَيْهِ)

عَلَى (إِلَى) + نَا ←—— عَلَيْنَا (إِلَيْنَا)

عَلَى (إِلَى) + يَ ←—— عَلَيَّ (إِلَيَّ)

هُ ـــ ، هُمَا ـــ ، هُمْ ـــ ، هُنَّ ـــ .

2. ئىگىلىك كېلىشتىكى قوشۇلغۇچى كىشىلىك ئالماش هُ — هُمَا — هُمْ — هُنَّ نىڭ ئالدىدا ئەگەر كەسرە« ـِ »ياكى سۈكۇنلۇق« يْ » كەلگەن ۋاقىتتىمۇ ئۆزگىرىش يۈز بېرىدۇ. ئەسلىدىكى« هُ » - « هِ »ئوقۇلىدۇ. مەسىلەن:

بِهِ	بِهِمَا	بِهِمْ	بِهِنَّ
عَلَيْهِ	عَلَيْهِمَا	عَلَيْهِمْ	عَلَيْهِنَّ
فِيْهِ	فِيْهِمَا	فِيْهِمْ	فِيْهِنَّ
كِتَابِهِ	كِتَابُهُمَا	كِتَابُهُمْ	كِتَابُهُنَّ
فِي حَقِيْبَتِهِ	فِي مَكْتَبِهِمَا	فِي حُجْرَتِهِمْ	فِي غُرْفَتِهِنَّ

تۆۋەندىكىلەرنى ئوقۇڭ. (إِقْرَأْ مَا يَلِي)

– عَلَيْهِ كُتُبٌ وَدَفَاتِرُ .
– عَلَيْهَا صُحُفٌ وَخَرَائِطُ .
– اَلسَّلَامُ عَلَيْكُمْ .
– أَنَا ذَاهِبَةٌ إِلَيْكَ الآنَ.
– فِي بَيْتِهِ تِلْفُونٌ وتِلْفِزْيُونٌ و كُومْبِيُوتَرْ .
– فِي مَكْتَبِهِمَا كُتُبٌ كَثِيْرَةٌ .
– فِي غُرْفَتِهِمْ مَقَاعِدُ وأَسِرَّةٌ وَمَكَاتِبُ.
– عَلَى أَدْرُجِهِنَّ صُوَرٌ جَمِيْلَةٌ.

القَوَاعِدُ النَّحْوِيَّةُ گىراماتىكىلىق قائىدىلەر

8. الجُمْلَةُ الإِسْمِيَّةُ المَقْلُوبَةُ (تەتۈر ئىسىملىق جۈملە)

تۆۋەندىكى جۈملىلەرنى كۆرۈپ باقايلى:

①لِي قَلَمٌ (مېنىڭ بىر قەلىمىم بار)

②لِي أَخٌ (مېنىڭ بىر قېرىندىشىم بار)

③فِي حُجْرَةِ الدَّرْسِ طَلَبَةٌ (دەرىسخانىدا ئوقۇغۇچىلار بار)

④فِي مَكْتَبَةِ الْكُلِّيَّةِ أَسَاتِذَةٌ (فاكولتېت ئىشخانىسىدا ئوقۇتقۇچى بار)

⑤عَلَى الجِدَارِ خَرِيطَةٌ (تامدا بىر پارچە خەرىتە بار)

⑥عَلَى الْمَكْتَبِ تِلْفُونٌ (ئۈستەلدە بىر تېلفۇن بار)

⑦أَمَامَ السَّبُّورَةِ أُسْتَاذٌ (دوسكا ئالدىدا مۇئەللىم بار)

⑧وَرَاءَ الْحَدِيقَةِ مَكْتَبَةٌ (باغچا ئالدىدا كىتاپخانا بار)

يۇقۇرىقى جۈملىلەر تەتۈر ئىسىملىق جۈملە دەپ ئاتىلىدۇ. «بار، مەۋجۇد» دېگەن مەنىنى بىلدۈرىدۇ. ئالدىدىكى ئالدىقوشۇلغۇچىلىق بىرىكمە ياكى ئورۇن- ۋاقىت رەۋىشلىك سۆز بىرىكمىسى ئىلگىرى كەلگەن خەۋەر (خَبَرُ مُقَدَّمٌ) دېيىلىدۇ. كەينىدىكى ئېنىقسىز ھالەتتىكى ئىسىم كېيىن كەلگەن مۇبتىدا (مُبْتَدَأٌ مُؤَخَّرٌ) دېيىلىدۇ.

سۆز تەرتىپىنىڭ تىزىلىشى مۇنداق:

ئىلگىرى كەلگەن خەۋەر	+	كېيىن كەلگەن ئىگە
فِي حُجْرَةِ الدَّرْسِ	+	طُلاَّبٌ

تەرۈر ئىسىملىق جۈملە بىلەن ئادىىىي ىىسىملىق جۈملىنىڭ ئوخشاشمايدىغان تەرەپلىرى بار بولۇپ، تەتۈر ئىسىملىق جۈملە«بار، مەۋجۇد» دېگەن مەنىنى بىلدۈرسە ئادەتتىكى ئىسىملىق جۈملە«...دە،...ئىچىدە»دېگەن مەنىنى بىلدۈرىدۇ. مەسىلەن:

فِي حُجْرَةِ الدَّرْسِ طَلَبَةٌ (دەرىسخانىدا ئوقۇغۇچىلار بار)

اَلطَّلَبَةُ فِي حُجْرَةِ الدَّرْسِ (ئوقۇغۇچىلار دەرىسخانىدا)

تەتۈر ئىسىملىق جۈملە بولۇشسىز مەنانى ئىپادىلىگەن چاغدا «لَيسَ» ئىشلىتىلىدۇ. ئەگەر كېيىن كەلگەن مۇبتىدا ئەرلىك جىنسي تۈردىكى ئىسىم بولسا « لَيسَ »ئىشلىتىلىدۇ، ئاياللىق جىنسي تۈردىكى ئىسىم بولسا«لَيسَتْ» ئىشلىتىلىدۇ. مەسىلەن:

لَيسَ لِي أَخٌ (مېنىڭ قېرىندىشىم)

لَيسَتْ لِي أُخْتٌ(مېنىڭ ھەمشىرەم يوق)

لَيسَتْ فِي حُجْرَةِ الدَّرْسِ (دەرىسخانىدا كارۋات ۋە ئۈستەللەر يوق)

لَيسَ فِي غُرْفَةِ النَّومِ طُلاَّبٌ (ياتاقتا ئوقۇغۇچىلار يوق):

قوشۇمچە مەشىقلەر (التَّدْرِيبَاتُ الإِضَافِيَّةُ)

1. ئۈنىئالغۇغا ئەگىشىپ تەلەپپۇز مەشىقلىرىنىڭ **1-5** گىچە ئۈنلۈك ئاۋازدا ئوقۇڭ، ھەمدە ئۈنئالغۇدىكىگە سېلىشتۇرۇپ بۇ دەرىستىكى تەلەپپۇز ئورنى يېقىن سۆزلەرنى پەرقلەندۈرۈشكە دىققەت قىلىڭ.

2. **4**- ۋە **5**- مەشىقدىكى پېئىللارنىڭ تۈرلىنىشىنى يادلاڭ.

3. تۆۋەندىكى جۈملىلەرنى ئۈنلۈك ئوقۇڭ ۋە خ – غ، غ – ع، ح – ه نى پەرقلەندۈرۈشكە دىققەت قىلىڭ

خ — غ ، غ — ع ، ح — ه

هُوَ خَبِيْرٌ اِسْمُهُ خَالِدٌ.

هِيَ حَبِيْبَةُ خَالِدٍ اِسْمُهَا الْعَرَبِيُّ خَدِيْجَةُ .

هَذَا أَخِي الْحَبِيْبُ . هِيَ أُخْتِي الْحَبِيْبَةُ .

أَنَا أَخٌ لَهُمَا .

هُوَ خَالِي اِسْمُهُ حُسَيْنٌ .

هِيَ خَالَتِي اِسْمُهَا الْعَرَبِيُّ تَغْرِيْدُ .

4. ئۈنئالغۇغا ئەگىشىپ بۇ دەرستىكى جۈملە شەكىللىرى ۋە دىئالوگنى ئۈنلۈك ئوقۇڭ.

5. تەتۈر ئىسىملىق جۈملىنىڭ مەنىسىنى سۆزلەڭ ھەمدە ئون تەتۈر ئىسىملىق جۈملە تۈزەڭ.

6. **8** ــ دەرس، **9** ــ دەرس، **10** ــ دەرستە ئۆگەنگەن مەزمۇنلار بىلەن **10** مىنۇت ئەتراپىدىكى بىر دىئالوگ تۈزەڭ ۋە ساۋاقداشلار بىلەن بىرگە ئورۇنداڭ.

7. تۆۋەندىكى سۆز ۋە جۈملىلەرنى ئاڭلاپ يېزىڭ

أَخٌ	اِخْوَانٌ	أُخْتٌ	أَخَوَاتٌ
كُوبٌ	أَكْوَابٌ	نَافِذَةٌ	نَوَافِذُ
رَخِيْصٌ	رَغِيْفٌ	سَعِيْدٌ	حَوْلٌ
هَوْلٌ	شَحْنٌ	سَهْلٌ	شَخْصٌ
حَدِيْقَةُ الْجَامِعَةِ	صَحِيْفَةُ الْيَوْمِ	أَسَاتِذَةُ الْكُلِّيَةِ	مِصْبَاحُ الْمَكْتَبِ

لِي سَاعَةٌ جَمِيْلَةٌ .　　　عِنْدَنَا غُرْفَةٌ نَظِيْفَةٌ .

8. قولىيازما شەكلىنى ئۈچ قېتىم يېزىڭ.

اَلدَّرْسُ الْحَادِيَ عَشَرَ　　**ئون بىرىنچى دەرس**

هَذَانِ مُوَظَّفَانِ　　بۇ ئىككىسى خىزمەتچى

اَلْمُقَارَنَةُ والتَّمْيِيْزُ لِلأَصْوَاتِ الْمَخَارِجِ الْمُتُقَارِبَةِ:

ت – ط　　د – ض　　ذ – ز　　ذ – ظ

اَلتَّرْكِيْبَاتُ الْجُمْلِيَّةُ :

- هَذَانِ مُوَظِّفَانِ . هَاتَانِ مُوَظَّفَتَانِ .
- هَؤُلاَءِ مُوَظَّفُونَ . هُوُلاَءِ مُوَظَّفَاتٌ .

اَلْحِوَارُ : كُلِّيَّتُنَا

اَلْقَوَاعِدُ النَّحْوِيَّةُ 9: مُثَنَّى الأَسْمَاءِ وجَمْعُ الْمُذَكَّرِ السَّالِمُ والْمُؤَنَّثِ السَّالِمُ

تەلەپپۇز ئورنى يېقىن تاۋۇشلارنى سېلىشتۇرۇش ۋە پەرىقلەندۈرۈش :

اَلْمُقَارَنَةُ وَالتَّمْيِيْزُ للأَصْوَاتِ ذَاتِ الْمَخَارِجِ الْمُتَقَارِبَةِ :

تْ ظْ دْ ضْ ذْ زْ ظْ تَ طَ دَ ضَ ذَ زَ ظَ

تِ طِ دِ ضِ ذِ زِ ظِ تُ طُ دُ ضُ ذُ زُ ظُ

تَا طَا دَا ضَا ذَا زَا ظَا تِيْ طِي دِي ضِي ذِي زِي ظِي

تُو طُو دُو ضُو ذُو زُو ظُو تَيْ طَيْ دَيْ ضَيْ ذِي زِي ظِي

تَوْ طَوْ دَوْ ضَوْ ذَوْ زَوْ ظَوْ تًا طًا دًا ضًا ذًا زًا ظًا

تٍ طٍ دٍ ضٍ ذٍ وٍ ظٍ تٌ طٌ دٌ ضٌ ذٌ زٌ ظٌ

التَّدْرِيبَاتُ على النُّطْقِ (تەلەپپۇز مەشىقلىرى)

ت	ط
مَتْنٌ	بَطْنٌ
تَمْرٌ	طَمْسٌ
تِسْعٌ	طِسْتٌ
تُفَّاحٌ	طُلاَّبٌ
تَاسِعٌ	طَابِعٌ
تِيْنٌ	طِيْنٌ
قُتُورٌ	خُطُورٌ

د	ض
وَدَعَ	وَضَعَ
دَلاَلٌ	ضَلاَلٌ
نَادِرٌ	نَاضِرٌ
بُرُودٌ	بُرُوضٌ
أَعْدَاءٌ	أَعْضَاءٌ
تَوْدِيْعٌ	تَوْضِيْحٌ
عَدُوٌّ	فُصُولٌ

تَيَّارٌ	طَيَّارٌ
تَوْرٌ	طَوْرٌ
بَتَاتًا	بَطَّاطًا
سِتٌّ	بَطٌّ

دَيْنٌ	ضَيْفٌ
دَوْرٌ	ضَوْءٌ
أَبَدًا	أَيْضًا
نَادٍ	فَاض

3

ز	ذ	ظ
يَزْهَرُ	يَذْهَبُ	يَظْهَرُ
زَلِيْلٌ	ذَلِيْلٌ	ظَلِيْلٌ
زَرَاعَةٌ	ذِرَاعٌ	ظِرَافٌ
زُهُورٌ	ذُهُولٌ	ظُهُورٌ
زَاهِرٌ	ذَاهِبٌ	ظَاهِرٌ
عَزِيْزٌ	لَذِيْذٌ	نَظِيْفٌ
نُزُولٌ	مَنْذُورٌ	مَنْظُورٌ
حَزًّا	لَذًّا	حَظًّا
مَغَاز	مُحَاذٍ	بحَظٍّ

4

عَضْوٌ - أَعْضَاءٌ　　طَيْرٌ - طُيُورٌ　　مَظْهَرٌ - مَظَاهِرُ

عَدُوٌّ - أَعْدَاءٌ　　ضَيْفٌ - ضُيُوفٌ　　مَذْهَبٌ - مَذَاهِبُ

عَزِيْزٌ - أَعْزَّاءُ　　لَطِيْفٌ - لُطَفَاءُ　　ذَوْقٌ - أَذْوَاقٌ
ذَلِيْلٌ - أَذِلاَّءُ　　عَتِيْقٌ - عُتَقَاءُ　　زَوْجٌ - أَزْوَاجٌ

تَعْبَانٌ - طَيْرَانٌ　　تَابِعٌ - طَالِبٌ　　ذَلِكَ - ظَالِمٌ
زَائِرٌ - ذَاهِبٌ　　دَائِرَةٌ - ضَابِطٌ　　مَتِيْنٌ - لَطِيْفٌ

5

اِجْتَهَدَ　　اِجْتَهَدَتْ　　اِجْتَهَدْتَ　　اِجْتَهَدْتِ　　اِجْتَدْتُ
اِجْهَدَا　　اِجْتَهَدَتَا　　اِجْتَهَدْتُمَا　　اِجْتَهَدْتُمَا
اِجْتَهَدُوا　　اِجْتَهَدْنَ　　اِجْتَهَدْتُمْ　　اِجْتَهَدْتُنَّ　　اِجْتَهَدْنَا

يَجْتَهِدُ	تَجْتَهِدُ	تَجْتَهِدُ	تَجْتَهِدِيْنَ	أَجْتَهِدُ
يَجْتَهِدَانِ	تَجْتَهِدَانِ	تَجْتَهِدَانِ	تَجْتَهِدَانِ	
يَجْتَهِدُونَ	يَجْتَهِدْنَ	تَجْتَهِدْنَ	تَجْتَهِدْنَ	نَجْتَهِدُ

6

تَظَاهَرَ	تَظَاهَرَتْ	تَظَاهَرْتَ	تَظَاهَرْتِ	تَظَاهَرْتُ
تَظَاهَرَا	تَظَاهَرَتَا	تَظَاهَرْتُمَا	تَظَاهَرْتُمَا	
تَظَاهَرُوا	تَظَاهَرْنَ	تَظَاهَرْتُمْ	تَظَاهَرْتُنَّ	تَظَاهَرْنَا

يَتَظَاهَرُ	تَتَظَاهَرُ	تَتَظَاهَرُ	تَتَظَاهَرِيْنَ	أَتَظَاهَرُ
يَتَظَاهَرَانِ	تَتَظَاهَرَانِ	تَتَظَاهَرَانِ	تَتَظَاهَرَانِ	
يَتَظَاهَرُونَ	يَتَظَاهَرْنَ	تَتَظَاهَرُونَ	تَتَظَاهَرْنَ	نَتَظَاهَرُ

التَّرْكِيبَاتُ الجُمَلِيَّةُ (جۆمله شەكىللىرى)

عَزِيْزٌ مُوَظَّفٌ مُجْتَهِدٌ . زَاهِرَةٌ مُوَظَّفَةٌ مُجْتَهِدَةٌ

عَزِيْزٌ وَهَيْكَلٌ
هَذَانِ } مُوَظَّفَانِ مُجْتَهِدَانِ .
هُمَا

زَاهِرَةٌ وَشَادِيَةٌ
هَاتَانِ } مُوَظَّفَتَانِ مُجْتَهِدَانِ .
هُمَا

أَحْمَدُ وَكَمَالٌ وَنِزَارٌ
هَؤُلَاءِ } مُوَظَّفَاتٌ مُجْتَهِدَاتٌ.
هُنَّ

الحِوَارُ (دئالوگ)

كُلِّيَّتُنَا

زَيْنَبُ – اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ !

عَزِيْزٌ – وعَلَيْكُمُ السَّلاَمُ .

ز – هَلْ أَنْتَ طَالِبٌ جَدَيْدٌ ؟

ع – نَعَمْ ، أَنَا طَالِبٌ جَدَيْدٌ فِى كُلِّيَةِ اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ . وَأَنْتَ ؟

ز – أَنَا طَالِبَةٌ قَدِيْمَةٌ فِى هَذِهِ الْكُلِّيَةِ . مَا اسْمُكَ ؟

ع – اِسْمِى عَزِيْزٌ . زَمَا اسْمُكِ ؟

ز – اِسْمِي زَيْنَبُ .

ع – أَنَا مَسْرُورٌ بِلِقَائِكِ .

ز – أَنَا كَذَلِكَ. مَنْ هُمَا ؟

ع – هُمَا أَحْمَدْ وَنَزَارٌ .

ز – هَلْ هُمَا طَالِبَانِ جَدِيْدَانِ أَيْضًا . هُمَا طَالِبَانِ نَشِيْطَانِ .

ز – مَنْ هُنَّ ؟

ع – هُنَّ زَاهِرَةُ وَدِيْمَةُ وَسُعَادُ . هُنَّ صَدِيْقَاتِي .

ز – هَلْ هُنَّ طَالِبَاتٌ جَدِيْدَاتٌ مِثْلُكَ ؟

ع – نَعَمْ، هُنَّ زَمِيْلاَتِي فِى الْفَصْلِ .

ز – فُرْصَةٌ صَعِيْدٌ .

زَاهِرَةُ وَدِيْمَةُ وَسُعَادُ – فُرْصَةٌ صَعِيدَةٌ .

ع – كَيْفَ كُلِّيَّةُ اللُّغَةُ الْعَرَبِيَّةِ ؟

ز – كُلِّيَةُ اللُّغَةُ الْعَرَبِيَّةِ كُلِّيَّةٌ صَغِيْرَةٌ وَلَكِنَّهَا كُلِّيَةٌ مُمْتَازٌ نَشِيْطَةٌ والأَسَاتِذَةُ فِيْهَا مُجْتَهِدُونَ نَشِيْطُونَ .

ع – كَمْ أُسْتَاذٌ فِى كُلِّيَتِنَا ؟

ع – هَلْ فِيْهَا مُوَظَّفٌ ؟

ز – نَعَمْ ، فِيْهَا مُوَظَّفَتَانِ مُجْتَهِدَتَانِ وَمُوَظِّفَتَانِ نَشِيْطَانِ .

ع – كَيْفَ اللُّغَةُ الْعَرَبِيَّةُ ؟

ز – هِيَ لُغَةٌ مُفِيْدَةٌ جَمِيْلَةٌ .

ع – شُكْرًا جزِيْلاً !

ز – اَلْعَفْوُ .

ع – مَعَ السَّلاَمَةِ .

ز - مَعَ السَّلاَمَةِ .

الكَلِمَاتُ الجَدِيدَةُ (يېڭى سۆزلەر)

عَزِيْزٌ	ئەزىز (ئەرنىڭ ئىسمى)
زَاهِرَةٌ	زاھىرە (قىزنىڭ ئىسمى)
هَيْكَلٌ	ھەيكەل (ئەرنىڭ ئىسمى)
شَادِيَّةُ	شادىيە (قىزنىڭ ئىسمى)
هَذَانِ م هَاتَانِ	بۇ ئىككى
هُمَا	ئۇ ئىككىسى
أَحْمَدُ	ئەھمەد (ئوغۇلنىڭ ئىسمى)
كَمَالٌ	كامال (ئەرنىڭ ئىسمى)
نِزَارٌ	نىزار (ئەرنىڭ ئىسمى)
زَيْنَبُ	زەينەپ (قىزنىڭ ئىسمى)
فَاطِمَةُ	پاتىمە (قىزنىڭ ئىسمى)
دِيْمَةُ	دىيما (قىزنىڭ ئىسمى)
نَشِيطٌ جـــ نَشِيْطُونَ	تېتىك، ئاكتىپ
هُمْ	ئۇلار
هُنَّ	ئۇ (ئايال)لار
قَدِيْمٌ جـــ قُدَمَاءُ	كونا، قەدىمى
مِثْلُ ...	...گە ئوخشاش،...دەك
كَمْ	قانچە، نەچچە (سوئال ئالمىشى)
عِشْرُونَ	يىگىرمە
مُجِدٌّ جـــ مُجِدُّونَ	ئەستايىدىل، تىرىشچان
مُجْتَهِدٌ جـــ مُجْتَهِدُونَ	تىرىشقۇچى، تىرىشچان

القَوَاعِدُ النَّحْوِيَّةُ گىراماتىكىلىق قائىدىلەر :

9. مُثَنَّى الأَسْمَاءِ وجَمْعُ الْمُذَكَّرِ السَّالِمِ والْمُؤَنَّثُ السَّالِمِ

ئىككىلىك ساندىكى ئىسىملار، ئەرلىك جىنسىي تۇر پۈتۈن كۆپلۈك سان ۋە ئايالىلىق جىنس تۇر پۈتۈن كۆپلۈك سان.

1. ئىككىلىك ساندىكى ئىسىملارنىڭ باش كېلىشتىكى ئالامىتى:

زَمِيلٌ — زَمِيلاَنِ　　　　زَمِيلَةٌ — زَمِيلَتَانِ

مَكْتَبٌ — مَكْتَبَانِ　　　　غُرْفَةٌ — غُرْفَتَانِ

مُجْتَهِدٌ — مُجْتَهِدَانِ　　　　نَشِيطَةٌ – نَشِيطَتَانِ

ئەرەب تىلىدا ئىككى كىشى ياكى ئىككى شەيئىنى ئىپادىلىگەندە ئىككىلىك ساندىكى ئىسىم قوللىنىلىدۇ. ئىككىلىك ساندىكى ئىسىمنىڭ باش كېلىشتىكى ئالامىتى« الألف»، سۆز ئاخىرىغا« َ–ان» قوشۇلىدۇ.

2. ئىككىلىك ساندىكى ئىسىمنىڭ ئىگىلىك كېلىش ۋە چۈشۈم كېلىشتىكى ئالامىتى:

زَمِيلٌ — زَمِيلَيْنِ　　　　زَمِيلَةٌ — زَمِيلَتَيْنِ

مَكْتَبٌ — مَكْتَبَيْنِ　　　　غُرْفَةٌ — غُرْفَتَيْنِ

مُجْتَهِدٌ — مُجْتَهِدَيْنِ　　　　نَشِيطَةٌ – نَشِيطَتَيْنِ

ئىككىلىك ساندىكى ئىسىمنىڭ چۈشۈم كېلىش، ئىگىلىك كېلىشتىكى ئالامىتى « اَلْيَاءُ » بولۇپ، سۆز ئاخىرىغا « َ–يْنِ» قوشۇلىدۇ.

3- ئەرلىك جىنسي تۈر پۈتۈن كۆپلۈك ساندىكى ئىسىمنىڭ باش كېلىشتىكى ئالامىتى.

ئەرەب تىلىدا ئۇرغۇنلىغان ئىسىملارنىڭ كۆپلۈك سانى قانۇنىيەتلىك بولۇپ، ئۆزىگە خاس ئالامىتى بار. بۇ تۈردىكى ئىسىملار پۈتۈن كۆپلۈك ساندىكى ئىسىملار دېيىلىدۇ. ئەرلىك جىنسي تۈر پۈتۈن كۆپلۈك سانىنىڭ ئالامىتى « الواو »بولۇپ، سۆز ئاخىرىغا « ُ–ون»ھالىتىدە قوشۇلىدۇ.

بۇ تۈردىكى كۆپلۈك سانلارنىڭ تەڭدىن تولىسى ئادەمنى كۆرسىتىدۇ. مەسىلەن:

مُوَظَّفٌ — مُوَظَّفُونَ　　　　مُجْتَهِدٌ — مُجْتَهِدُونَ

مُدَرِّسٌ — مُدَرِّسُونَ　　　　نَشِيطٌ — نَشِيطُونَ

مُهَنْدِسٌ — مُهَنْدِسُونَ　　　　مُجِدٌّ — مُجِدُّونَ

4- ئەرلىك جىنسي تۈر پۈتۈن كۆپلۈك ساندىكى ئىسىمنىڭ چۈشۈم كېلىش، ئىگىلىك كېلىش ئالامىتى.

مُوَظَّفٌ — مُوَظَّفِينَ　　　　مُجْتَهِدٌ — مُجْتَهِدِينَ

مُدَرِّسٌ — مُدَرِّسِينَ　　　　نَشِيطٌ — نَشِيطِينَ

مُهَنْدِسٌ — مُهَنْدِسِينَ　　　　مُجِدٌّ — مُجِدِّينَ

ئەرلىك جىنسي تۈر پۈتۈن كۆپلۈك ساندىكى ئىسىملارنىڭ چۈشۈم كېلىش، ئىگىلىك كېلىشتىكى ئالامىتى «الْيَاءُ» بولۇپ، سۆز ئاخىرىغا « –ِين» ھالىتىدە قوشۇلىدۇ.

5- ئاياللىق جىنسي تۈر پۈتۈن كۆپلۈك ساندىكى ئىسىملارنىڭ باش كېلىش شەكلى:

مُوَظَّفَةٌ – مُوَظَّفَاتٌ(الموظفات)　　　　مُجْتَهِدٌ – مُجْتَهِدَاتٌ(اَلْمُجْتَهِدَاتُ)

طَالِبَةٌ – طَالِبَاتٌ(اَلطَّالِبَاتُ)　　　　نَشِيطَةٌ – نَشِيطَاتٌ(اَلنَّشِيطَاتُ)

طَبِيبَةٌ — طَبِيبَاتٌ (اَلطَّبِيبَاتُ)　　　　مُجِدَّةٌ — مُجِدَّاتٌ (اَلْمُجِدَّاتُ)

ئاياللىق جىنسىي تۇردىكى پۈتۈن كۆپلۈك ساندىكى ئىسىملارنىڭ باش كېلىش ئالامىتى « َ–ات» (الْ – اتٌ)

6. ئاياللىق جىنسىي تۇردىكى پۈتۈن كۆپلۈك ساندىكى ئىسىملارنىڭ چۈشۈم كېلىش، ئىگىلىك كېلىش شەكلى:

مُوَظَّفَةٌ – مُوَظَّفَاتٍ(اَلْمُوَظَّفَاتِ)　　مُجْتَهِدٌ – مُجْتَهِدَاتٍ(اَلْمُجْتَهِدَاتِ)

طَالِبَةٌ – طَالِبَاتٍ(اَلطَّالِبَاتِ)　　نَشِيطَةٌ – نَشِيطَاتٍ(اَلنَّشِيطَاتِ)

طَبِيبَةٌ — طَبِيبَاتٍ (اَلطَّبِيبَاتِ)　　مُجِدَّةٌ — مُجِدَّاتٍ (اَلْمُجِدَّاتِ)

ئاياللىق جىنسىي تۇردىكى پۈتۈن كۆپلۈك ساندىكى ئىسىملارنىڭ چۈشۈم كېلىش، ئىگىلىك كېلىشتىكى ئورتاق بەلگىسى ــ كەسرە:اتٍ(الْ – اتِ).

7. شەيئىلەرنى بىلدۈرىدىغان ئەرلىك جىنسىي تۇردىكى ئىسىملارنىڭ كۆپلۈك سانىنىڭ ئۇرغۇنلىرى بولۇپمۇ بىر قىسىم چەتتىن كىرگەن ئىسىملار ئاياللىق جىنس تۇر پۈتۈن كۆپلۈك ساندا ئىپادىلىنىدۇ. مەسىلەن:

تِلْفُونٌ — تِلْفُونَاتٌ　　كَومْبِيُوتَرْ — كَومْبِيُوتَرَاتٌ

تِلْفِزْيُونٌ — تِلْفِزْيُونَاتٌ　　مُسْتَشْفَى – مُسْتَشْفِيَاتٌ

الخَطُّ (قولىيازما)

قوشۇمچە مەشىقلەر (التَّدْرِيبَاتُ الإِضَافِيَّةُ)

1. ئۇنىئالغۇغا ئەگىشىپ تەلەپپۇز مەشىقىنىڭ **1**ـ **6** گىچە ئۇنلۇك ئوقۇڭ ھەمدە ئۇنىئالغۇ بىلەن سېلىشتۇرۇپ بۇ دەرستىكى تەلەپپۇزى يېقىن تاۋۇشلارنى پەرقلەندۇرۇشكە دىققەت قىلىڭ.

2. **5** ــ ۋە **6**ـ مەشىقتىكى پېئىللارنىڭ تۈرلىنىشىنى يادلاڭ.

3. ئۇنىئالغۇغا ئەگىشىپ تېكىستىكى جۈملە شەكىللىرى ۋە دىئالوگنى ئۈنلۈك ئوقۇڭ.

4. تۆۋەندىكى سۆزلەرنىڭ ئىككىلىك سانى ۋە كۆپلۈك سانىنىڭ باش كېلىش شەكلىنى كەلتۈرۈڭ.

مُدَرِّسٌ	مُهَنْدِسٌ	مُوَظَّفٌ	طَالِبَةٌ	مُمَرِّضَةٌ
مَسْرُورٌ	نَشِيْطٌ	صِيْنِيٌّ	مِصْرِيَّةٌ	مُجِدَّةٌ

5. تۆۋەندىكى سۆزلەرنىڭ ئىككىلىك سانىنىڭ باش كېلىش ۋە چۈشۈم كېلىش شەكلىنى كەلتۈرۈڭ.

كُوْبٌ	مَقْعَدٌ	طَالِبٌ	نَافِذَةٌ	أُسْتَاذٌ
مِصْبَاحٌ	سَاعَةٌ	كِتَابٌ	يَوْمٌ	قَلَمٌ
غُرْفَةٌ	تِلْفُونٌ	صُوْرَةٌ	مَطْعَمٌ	مَائِدَةٌ
مَسْكَنٌ	حَدِيْقَةٌ	مَجَلَّةٌ	مَجَلَّةٌ	مَكْتَبَةٌ

6. دىئالوگنى مەشق قىلىڭ. دىئالوگدا ئازدىگەندە بەش ئىككىلىك ساندىكى ئىسىم ۋە بەش پۈتۈن كۆپلۈك ساندىكى ئىسىمنى كەلتۈرۈڭ.

7. تۆۋەندىكى جۈملىلەر ۋە سۆزلەرنى ئاڭلاپ يېزىڭ.

تِيْنٌ	طِيْنٌ	تِسْعٌ	طِفْلٌ	ذَلِيْلٌ	زَلِيْلٌ
ظَلِيْلٌ	لَذِيْذٌ	عَزِيْزٌ	نَظِيْفٌ	اَلنَّادِرُ	اَلنَّاضِرُ

هُمَا أُسْتَاذَانِ مُجِدَّانِ.   عَزِيْزٌ وَنِزَارٌ مُوَظَّفَانِ مُجِدَّانِ .

هَذَانِ الطَّالِبَانِ نَشِيْطَانِ .   فَاطِمَةُ وَزَيْنَبُ مُمَرِّضَتَانِ مُمْتَازَتَانِ .

8. قولىيازما مەشىقىنى ئۈچ قېتىم كۆچۈرۈپ يېزىڭ.

اَلدَّرْسُ الثَّانِيَ عَشَرَ   **ئون ئىككىنچى دەرس**

كَمْ طَالِبًا فِى فَصْلِكُمْ   سىنىپىڭلاردا قانچە ئوقۇغۇچى بار

اَلْمُقَارَنَةُ والتَّمْيِيْزُ لِلأَصْوَاتِ ذَاتِ الْمَخَارِجِ الْمُتَقَارِبَةِ :

س – ش – ص – ث

اَلتَّرْكِيْبَاتُ الْجُمْلِيَّةُ :

– كَمْ قَلَمًا عِنْدَكَ

– كَمْ عَمْرُكَ

اَلْحِوَارُ : كَمْ طَالِبًا فِى فَصْلِكُمْ

اَلْقَوَاعِدُ النَّحْوِيَّةُ 10. كَيْفِيَّةُ اسْتِخْدَامُ " كَمْ " والأَعْدَادُ الأَصْلِيَّةُ 1-10

تەلەپپۇز ئورنى يېقىن تاۋۇشلارنى سېلىشتۇرۇش ۋە پەرىقلەندۈرۈش:

اَلْمُعَارَنَةُ والتَّمْيِيْزُ لأَصْوَاتِ ذَاتِ الْمَخَارِجِ الْمُتَقَارِبَةِ :

سْ	شْ	صْ	ثْ	سَ	شَ	صَ	ثَ
سِ	شِ	صِ	ثِ	سُ	شُ	صُ	ثُ
سَا	شَا	صَا	ثَا	سِي	شِي	صِي	ثِي
سُو	شُو	صُ	ثُو	سَيْ	شَيْ	صَيْ	ثَيْ
سَوْ	شَوْ	صَوْ	ثَوْ	سًا	شًا	صًا	ثًا
سٍ	شٍ	صٍ	ثٍ	سٌ	شٌ	صٌ	ثٌ

اَلتَّدْرِيبَاتُ على النُّطْقِ (تەلەپپۇز مەشىقلىرى)

1

س	ص	ش	ص	ث	ص
أَسْرَارُ	الإِصْرَارُ	اَلْقَشْرُ	اَلْقَصْرُ	اَلْوَثْبُ	اَلْوَصْفُ
اَلسَّعِيْدُ	اَلصَّعِيدُ	اَلشَّعْبُ	اَلصَّعْبُ	اَلثَّبَاتُ	الصَّبَاحُ
اَلسِّدْلُ	اَلصِّدْقُ	اَلشَّرَاءُ	الصِّرَاعُ	الثِّقَةُ	الصِّفَةُ
اَلسُّرَّةُ	اَلصُّرَّةُ	الشُّرْبُ	اَلصُّرْصُورُ	الثُّلْثُ	الصُّلْبُ
سَارَ	صَارَ	الشَّارِعُ	الصَّارِعُ	الثَّائِبُ	الصَّائِبُ
اَلْيَسِيْرُ	اَلْبَصِيْصُ	شَالَ	صَانَ	اَلْكَثِيْرُ	اَلْقَصِيْرُ

اَلسُّورَةُ	الصُّورَةُ	الشَّيْءُ	الصَّيْفُ	اَلثَّوْرَةُ	اَلصَّوْتُ
السَّيْفُ	اَلصَّيْفُ	الشَّوْطُ	الصَّوْتُ	اَلْبَثُّ	اَلنَّصُّ

2

س	ش	س	ث	ش	ث
أَسْرَافَ	أَشْرَفَ	اَلاِسْمُ	اِلاِثْمُ	أَشْيَاءُ	أَثْنَاءَ
سَطْرٌ	شَطْرٌ	سَمِيْنٌ	ثَمِيْنٌ	مِشْطٌ	مِثْلٌ
سَرِيْرٌ	شَرِيْرٌ	سِتَّةٌ	ثِقَةٌ	شَقَّقَ	مِثْلٌ
سَعْرٌ	شَعْرٌ	سِمٌّ	ثُمَّ	شِقَاءٌ	ثَقَّفَ
سُكَّرٌ	شُكْرٌ	سَائِرٌ	ثَائِرٌ	شُمٌّ	ثُمَّ
سَارَ	شَالَ	كَسِيْرٌ	كَثِيْرٌ	تَأْشِيْرٌ	تَأْثِيْرٌ
يَسِيْرُ	يَشِيلُ	سُوقٌ	ثُومٌ	تَأَثُّرٌ	تَأَشُّرٌ
سَيِّءٌ	شَيْءٌ	سُورَةٌ	ثَوْرَةٌ	مَرَاثٍ	مَوَاشٍ
سَوْطٌ	شَوْقٌ	حَارِسٌ	حَارِثٌ	أَثَاثٌ	هَشَاشٌ

3

اَلثَّلْجُ   الثِّمَارُ   الثُّلُوجُ   اَلْبُثَيْنَةُ   اَلثَّوْبُ   الثَّالِثُ
السَّبْعُ   السِّتُّ   السُّؤَالُ   السَّيْفُ   السَّوْطُ   السَّادِسُ
الشَّمْسُ   الشِّتَاءُ   الشُّرْفَةُ   الشَّيْءُ   الشَّوْطُ   الشَّاعِرُ
اَلصَّدْرُ   الصَّنَاعَةُ   الصُّدْفَةُ   الصَّيْدُ   الصَّوْتُ   الصَّاحِبُ

4

صَحِيْفَةُ الشَّعْبِ   شُرْفَةُ البَيْبِ   مَسْكَنُ الطَّالِبَاتِ
نَسِيْمُ الرَّبِيْعِ   قَسْوَةُ الشَّمْسِ   مُسْتَشْفَى الْجَامِعَةِ
حَدِيْثُ الْيَوْمِ   حَرَارَةُ الصَّيْفِ   مَصْلَحَةُ الْوَطَنِ
شَارِعٌ وَاسِعٌ   شَخْصٌ مَشْهُورٌ   سُؤَالٌ صَعْبٌ
ثَمَنٌ رَخِيْصٌ   إِنْسَانٌ مُخْلِصٌ   شَعْرٌ أَسْمَرُ

5

وَاحِدٌ   اِثْنَانِ   ثِلاَثَةٌ   أَرْبَعَةٌ   خَمْسَةٌ
سِتَّةٌ   سَبْعَةٌ   ثَمَانِيَّةٌ   تِسْعَةٌ   عَشَرَةٌ

وَاحِدَةٌ	اِثْنَانِ	ثَلاَثٌ	أَرْبَعٌ	خَمْسٌ
سِتٌّ	سَبْعٌ	ثَمَانٍ	تِسْعٌ	عَشْرٌ

6

تَسَلَّمَ	تَسَلَّمَتْ	تَسَلَّمْتَ	تَسَلَّمْتِ	تَسَلَّمْتُ
تَسَلَّمَا	تَسَلَّمَتَا	تَسَلَّمْتَا	تَسَلَّمْتُمَا	
تَسَلَّمُوا	تَسَلَّمْنَ	تَسَلَّمْتُمْ	تَسَلَّمْتُنَّ	تَسَلَّمْنَا

يَتَسَلَّمُ	تَتَسَلَّمُ	تَتَسَلَّمُ	تَتَسَلَّمِينَ	أَتَسَلَّمُ
يَتَسَلَّمَانِ	تَتَسَلَّمَانِ	تَتَسَلَّمَانِ	تَتَسَلَّمَانِ	
يَتَسَلَّمُونَ	يَتَسَلَّمْنَ	تَتَسَلَّمُونَ	تَتَسَلَّمْنَ	نَتَسَلَّمُ

7

تَأَثَّرَ	تَأَثَّرَتْ	تَأَثَّرْتَ	تَأَثَّرْتِ	تَأَثَّرْتُ
تَأَثَّرَا	تَأَثَّرَتَا	تَأَثَّرْتُمَا	تَأَثَّرْتُمَا	
تَأَثَّرُوا	تَأَثَّرْنَ	تَأَثَّرْتُمْ	تَأَثَّرْتُنَّ	تَأَثَّرْنَا

يَتَأَثَّرُ	تَتَأَثَّرُ	تَتَأَثَّرُ	تَتَأَثَّرِينَ	أَتَأَثَّرُ
يَتَأَثَّرَانِ	تَتَأَثَّرَانِ	تَتَأَثَّرَانِ	تَتَأَثَّرَانِ	
يَتَأَثَّرُنَ	يَتَأَثَّرْنَ	تَتَأَثَّرُونَ	تَتَأَثَّرْنَ	نَتَأَثَّرُ

التَّرْكِيبَاتُ الجُمَلِيَّةُ (جۇمله شەكىللىرى)

كَمْ
- قَلَمًا عِنْدَكَ ؟
- سَاعَةً عِنْدَكَ ؟

قَلَمٌ وَاحِدٌ.
قَلَمَانِ اِثْنَانِ .
ثَلاَثَةُ أَقْلاَمٍ.

عَشَرَةُ أَقْلاَمٍ .

عِنْدِی

سَاعَةٌ وَاحِدَةٌ .

سَاعَتَانِ اِثْنَانِ .

ثَلاَثُ سَاعَاتٍ .

عَشْرُ سَاعَاتٍ .

كَمْ

طَالِبًا فِی فَصْلِكَ ؟ — فِی فَصْلِی سَبْعَةُ طُلاَّب .

فَرْدًا فِی أُسْرَتِكَ ؟ — فِی أُسْرَتِی خَمْسَةُ أَفْرَادٍ .

أُسْتَاذًا فِی كُلِّيَتِكُمْ ؟ — فِی كُلِّيَتِنَا ثَمَانِيَّةُ أَسَاتِذَةٍ .

كُلِّيَةً فِی جَامِعَتِكُمْ ؟ — فِی جَامِعَتِنَا سِتُّ كُلِّيَاتٍ .

غُرْفَةً فِی بَيْتِكَ ؟ — فِی بَيْتِی أَرْبَعُ غُرَفٍ .

كَمْ عَمْرُكَ عُمرِي

سَبْعَ عَشَرَةَ سَنَةً .

ثَمَانِيَ عَشَرَةَ سَنَةً .

تِسْعَ عَشَرَةَ سَنَةً .

عِشْرُونَ سَنَةً .

الحِوَارُ (دیئالوگ)

كَمْ طَالِبًا فِی فَصْلِكَ ؟

- نَهَارُكِ سَعِيْدٌ .
- نَهَارُكَ سَعِيْدُ .
- كَيْفَ صِحَّتُكِ ؟
- صِحَّتِي جَيِّدَةٌ، وَكَيْفَ حَالُكَ ؟
- اَلْحَمْدُ لِلَّهِ، أَنَا بِخَيْرٍ وَشُكْرًا. هَلْ أَنْتَ طَالَبَةٌ جَدِيْدَةٌ ؟
- نَعَمْ ، أَنَا طَالِبَةٌ جَدَيْدَةٌ .
- مَاذَا تَدْرُسِيْنَ ؟
- أَدْرُسُ اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةَ .
- كَمْ طَالِبًا فِی فَصْلِكَ ؟
- فِی فَصْلِنَا ثَمَانِيَّةَ عَشَرَ طَالِبَةً مِنْهُمْ ؟
- كَمْ طَالِبًا مِنْهُمْ وَكَمْ طَالِبَةً مِنْهُمْ ؟
- مِنْهُمْ عَشَرَةُ طَلاَّبٍ وَثَمَانِي طَالِبَاتٍ .
- كَمْ أُسْتَاذًا لَكُمْ ؟

- لَنَا أُسْتَاذَانِ .
- مَنْ هُمَا ؟
- هُمَا الأُسْتَاذُ عَزِيْزٌ والأُسْتَاذَةُ زَاهِرَةٌ. هُمَا أُسْتَاذَانِ مُجِدَّانِ نَشِطَانِ .
- كَمْ حِصَّةً عِنْدَكُمْ كُلَّ يَوْمٍ ؟
- عِنْدَنَا أَرْبَعُ حَصَصٍ كُلَّ يَوْمٍ . حَانَ وَقْتُ الدَّرْسِ . إِلَى اللِّقَاءِ .
- إِلَى اللِّقَاءِ .

اَلْكَلِمَاتِ الْجَدِيْدَةُ : (يېڭى سۆزلەر)

وَاحِدٌ م وَاحِدَةٌ	بىر- بىر دانە
اِثْنَانِ م اِثْنَتَانِ	ئىككى- ئىككى دانە
ثَلاَثٌ م ثَلاَثَةٌ	ئۈچ
أَرْبَعٌ م أَرْبَعَةٌ	تۆت
خَمْسٌ م خَمْسُونَ	بەش
سِتٌّ م سِتَّةٌ	ئالتە
سَبْعٌ م سَبْعَةٌ	يەتتە
ثَمَانٍ م ثَمَانِيَةٌ	سەككىز
تِسْعٌ م تِسْعَةٌ	توققۇز
عَشْرٌ وعِشْرُونَ م عَشَرَةٌ وَعَشَرَةٌ جـ عَشَرَاتٌ	ئون
سَبْعَةَ عَشَرَ م سَبْعَ عَشَرَةَ	ئون يەتتە
ثَمَانِيَةَ عَشَرَ م ثَمَانِيَ عَشَرَةَ	ئون سەككىز
تِسْعَةَ عَشَرَ م تِسْعَ عَشَرَةَ	ئون توققۇز
فَصْلٌ جـ فُصُولٌ	سىنىپ
فَرْدٌ جـ أَفْرَادٌ	شەخس
أُسْرَةٌ جـ أُسَرٌ	ئائىلە
عُمْرٌ جـ أَعْمَارٌ	ياش
سَنَةٌ جـ سَنَوَاتٌ وَسِنُونَ	يىل
دَرَسَ يَدْرُسُ دِرَاسَةً	ئۆگەندى
لُغَةٌ جـ لُغَاتٌ	تىل
مِنْ	...دىن (ئالد قوشۇلغۇچى)
مِنْهُمْ	ئۇلاردىن- ئۇلارنىڭ ئارىسىدا
حِصَّةٌ جـ حِصَصٌ	سائەتلىك دەرس

كُلٌّ   ھەممە

حَانَ وَقْتُ الدَّرْسِ   دەرس ۋاقىت بولدى

القَوَاعِدُ النَّحْوِيَّةُ گىراماتكىلىق قائىدىلەر

10. كَيْفِيَّةُ اِسْتِخْدَامِ " كَمْ " والإعدَادُ الأَصْلِيَّةُ **1~10**

"كم" نىڭ قوللىنىشىنىڭ قانداقلىغى ۋە ساناق سانلار

1. "كم" نىڭ قوللىنىلىشى

①" كَمْ " – سوئال ئالمىشى بولۇپ، ئادەم ياكى شەيئىلەرنىڭ سانى ياكى مىقدارىنى سوراشتا قوللىنىلىدۇ. تۆۋەندە ئۇنىڭ ئۈچ خىل سوراش شەكلى بار:

"كَمْ" گە بىرلىك سان، ئېنىقسىز ھالەتتىكى چۈشۈم كېلىشتىكى ئىسىم قوشۇلۇپ، شۇ شەيئىنىڭ قانچە، نەچچە ئىكەنلىكى سورىلىدۇ. مەسىلەن:

كَمْ قَلَمًا عِندَكَ؟   (سەندە قانچە قەلەم بار؟)

(ئۇنىۋېرسىتېتىڭلاردا قانچە فاكولتېت بار؟)

②"كَمْ" گە " السَّاعَةُ " قوشۇلۇپ ۋاقىتنىڭ سائەتنىڭ قانچە بولغانلىقى سورىلىدۇ. مەسىلەن:

كَمِ السَّاعَةُ الآنَ؟   (ھازىر سائەت قانچە؟)

③"كم" گە "العُمْرُ" قوشۇلۇپ قانچە ياش ئىكەنلىگى سورىلىدۇ. مەسىلەن:

كَمْ عُمْرُكَ؟   (يېشىڭىز قانچە؟)

2ـ سانلارنىڭ ئىشلىتىلىشى:

ئەرەب تىلىدىكى سانلار- ساناق سان بىلەن دەرىجە سانغا ئايرىلىدۇ. بۇ يەردە بىز **1**- **10** غىچە بولغان ساناق سانلارنى ئۆگىنىمىز.

ساناق سانلارمۇ ئەر- ئاياللىق جىنسى تۈرىگە ئايرىلىدۇ. **1**- **10** غىچە بولغانلىرىنىڭ ئىشلىتىلىشى مۇنۇ بىر قائىدىگە ئەمەل قىلىدۇ:

بىر بىلەن ئىككى ئادەتتىكىدەك قوللىنىلىدۇ. ئۈچتىن ئونغىچە ئەر- ئاياللىق جەھەتتە ئەكسىچە قوللىنىلىدۇ. يەنى بىر بىلەن ئىككى سانالغۇچى ئىسمىنىڭ سۈپىتى بولۇپ ئۇنىڭ كەينىدىن كېلىدۇ. جىنس تۈردە سانالغۇچى ئىسىم بىلەن بىردەك بولىدۇ. مەسىلەن:

قَلَمٌ وَاحِدٌ (بىر قەلەم)   قَلَمَانِ إِثْنَانِ (ئىككى قەلەم)

صُورَةٌ وَاحِدَةٌ (بىر سۈرەت)   صُورَتَانِ إِثْنَتَانِ (ئىككى سۈرەت)

ئۈچتىن تارتىپ ئونغىچە بولغان ساناق سان بىلەن سانالغۇچى ئىسمىنىڭ كۆپلۈك شەكلى ئىزاپەتلىك بىرىكمە ھاسىل قىلىدۇ. شۇنىڭ بىلەن بىر ۋاقىتتا ساناق ساننىڭ جىنس تۈرى بىلەن سانالغۇچى ئىسمىنىڭ بىرلىك سانى قارمۇ- قارشى كېلىدۇ. مەسىلەن:

ثَلاَثَةُ طُلاَّبٍ (ئۈچ ئوغۇل ئوقۇغۇچى)   خَمْسَةُ أَسَاتِذَةٍ (بەش ئەر ئوقۇتقۇچى)

ثلاث طَالِبَاتٍ (ئۈچ قىز ئوقۇغۇچى)   خَمْسُ أُسْتَاذَاتٍ (بەش ئايال ئوقۇتقۇچى)

تۆۋەندىكى جەدۋەلگە قاراڭ.

سان	قَلَمٌ	صُورَةٌ
بىر	قَلَمٌ وَاحِدٌ	صُورَةٌ وَاحِدٌ
ئىككى	قَلَمَانِ (اِثْنَانِ)	صُورَتَانِ (اِثْنَتَانِ)
ئۈچ	ثَلاَثَةُ أَقْلاَمٍ	ثَلاَثُ صُوَرٍ
تۆت	أَرْبَعَةُ أَقْلاَمٍ	أَرْبَعُ صُوَرٍ
بەش	خَمْسَةُ أَقْلاَمٍ	خَمْسُ صُوَرٍ
ئالتە	سِتَّةُ أَقْلاَمٍ	سِتُّ صُوَرٍ
يەتتە	سَبْعَةُ أَقْلاَمٍ	سَبْعُ سُوَرٍ
سەككىز	ثَمَانِيَةُ أَقْلاَمٍ	ثَمَانِي سُوَرٍ
توققۇز	تِسْعَةُ أَقْلاَمٍ	تِسْعُ صُوَرٍ
ئون	عَشَرَةُ أَقْلاَمٍ	عَشْرُ صُوَرٍ

دىققەت: « ئون » نىڭ ئىككى خىل ئىشلىتىلىشى بار. مۇستەققىل ئىشلەتكەندە « عَشْرَةٌ » م « عَشْرٌ »ئىشلىتىلىدۇ. ئونلۇق سان قىلىپ ئىشلەتكەندە «عَشْرَةَ» بىلەن ئاياللىق جىنس تۈردىكى ئىسىم بىرلىكتە قوللىنىلىدۇ. « عَشَرَ » بىلەن ئەرلىك ساندىكى ئىسىم.

الخَطُّ (قوليازما)

قوشۇمچە مەشىقلەر (التَّدْرِيبَاتُ الإِضَافِيَّةُ)

1. ئۆنئالغۇغا ئەگىشىپ تەلەپپۇز مەشىقىنىڭ **1**ـ **7** گىچە ئۆنلۈك ئوقۇڭ ھەمدە ئۆنئالغۇ بىلەن سېلىشتۇرۇپ بۇ دەرستىكى تەلەپپۇزى يېقىن تاۋۇشلارنى پەرقلەندۈرۈشكە دىققەت قىلىڭ.

2. تەلەپپۇز مەشىقىنىڭ **6** ــ ۋە**7**ـ دىكى پېئىللارنىڭ تۈرلىنىشىنى يادلاڭ.

3. تۆۋەندىكى سۆزلەرنى ئۈنلۈك ئوقۇڭ ۋە تەلەپپۇزى يېقىن تاۋۇشلارنى پەرقلەندۈرۈشكە دىققەت قىلىڭ.

بَثَّ – يَبُثُّ – بَثًّا مَسَّ – يَمُسُّ – مَسًّا
سَدَّ – يَسُدُّ – سَدًّا رَشَّ – يَرُشُّ – رَشًّا
غَشَّ – يَغُشُّ – غَشًّا نَصَّ – يَنُصُّ – نَصًّا
ثَبَّتَ – يُثَبِّتُ – تَثْبِيْتًا سَجَّلَ – يُسَجِّلُ – تَسْجِيْلاً
صَدَّرَ – يُصَدِّرُ – تَصْدِيْرًا شَرَّفَ – يُشَرِّفُ – تَشْرِيْفًا
أَسَّسَ – يُؤَسِّسُ – تَأْسِيْسًا وَصَلَ – يُوَصِّلُ – تَوْصِيْلاً
تَمَشَّى – يَتَمَشَّى – تَمَشِّيًا تَنَاسَى – يَتَنَاسَى – تَنَاسِيًا

4. ئۈنئالغۇغا ئەگىشىپ بۇ دەرستىكى جۈملە شەكىللىرى ۋە دىئالوگنى ئۈنلۈك ئاۋازدا ئوقۇڭ ھەمدە دەرسخانىدىكى ياكى ياتاقتىكى بار بولغان نەرسىلەرنىڭ سانى بىلەن سۆزلىشىش ئېلىپ بېرىڭ.

5. رەسىمگە قاراپ تۆۋەندىكى سوئاللارغا جاۋاب بېرىڭ ھەمدە رەسىمنىڭ مەزمۇنىنى بايان قىلىڭ.

– كَمْ أُسْتَاذًا فِي هَذِهِ الصُّورَةِ ؟
– كَمْ طَالِبًا وَطَالِبَةً فِيْهَا؟
– كَمْ كُومْبِيُوتَرًا فِيْهَا ؟
– كَمْ دُرْجًا فِيْهَا ؟
– كَمْ مَكْتَبًا فِيْهَا ؟
– كَمْ مَعْقَدًا فِيْهَا ؟
– كَمْ رَفًّا فِيْهَا ؟
– كَمْ كُوبًا فِيْهَا ؟
– كَمْ نَافِذَةً فِيْهَا ؟
– كَمْ خَرِيْطَةً فِيْهَا ؟
– كَمْ سَاعَةً فِيْهَا ؟
– كَمْ مِصْبَاحًا فِيْهَا ؟
– كَمْ كِتَابًا فِيْهَا ؟

6. تۆۋەندىكى سۆز ۋە جۈملىلەرنى ئاڭلاپ يېزىڭ.

يَسِيْرٌ يَصِيْرٌ سَيْفٌ صَيْفٌ سَرِيْرٌ شَرِيْرٌ
قَصِيْرٌ كَثِيْرٌ تَأْشِيْرٌ تَأْثِيْرٌ سَمِيْنٌ ثَمِيْنٌ
فِي أُسْرَتِي خَمْسَةُ أَرَادٍ . فِي بَيْتِي ثَلَاثُ غُرَفٍ . عِنْدَنَا أَرْبَعُ حِصَصٍ كُلَّ يَوْمٍ .

7. قولىيازما مەشىقىنى ئۈچ قېتىم يېزىڭ.

اَلدَّرْسُ الثَّالِثَ عَشَرَ **ئون ئۈچىنچى دەرس**

مَا حَضَرْتُ الدَّرْسَ الْيَوْمَ مەن بۈگۈن دەرسكە قاتناشمىدىم

اَلتَّدْرِيْبَاتُ الْعَامَّةُ عَلَى النُّطْقِ

اَلتَّرْكِيْبَاتُ الْجُمَلِيَّةُ :

– خَضَرَ الأُسْتَاذُ

– هَلْ حَضَرَ الأُسْتَاذُ

– مَا حَضَرَ الأُسْتَاذُ

اَلْحِوَارُ : مَا حَضَرْتُ الدَّرْسَ الْيَوْمَ

قَوَانِيْنُ النُّطْقِ والقِرَاءَةِ 9. اَلْقِرَاءَةُ عِنْدَ الْتِقَاءِ السَّاكِنَيْنِ

اَلْقَوَاعِدُ النَّحْوِيَّةُ الْعَامَّةُ

التَّدْرِيبَاتُ الْعَامَّةُ على النُّطْقِ (تەلەپپۇز مەشىقلىرى)

1

شَأْنٌ	سَبْعٌ	مَتْنٌ	اِثْمٌ	حُجْرَةٌ	أَحْمَدُ	أُخْتٌ
صِدْقٌ	مَذْهَبٌ	فُرْصَةٌ	نُزْهَةٌ	أُسْرَةٌ	عَشْرٌ	مِصْبَاحٌ
مِضْرَبٌ	لُطْفٌ	مَظْهَرٌ	مَعْرِفَةٌ	أَغْصَانٌ	دَفْتَرٌ	مِقْلَمَةٌ
مَكْتَبٌ	مَلْعَبٌ	أَمْنٌ	مَنْزِلٌ	مَهْدٌ	مَوْسِمٌ	مَيْسُورٌ

2

ـَـ ـِـ ـُـ

أَخَذَ – يَأْخُذُ بَدَأَ – يَبْدَأُ تَبِعَ – يَتْبَعُ ثَمَرَ – يَثْمُرُ جَرَح – يَجْرَحُ

دَرَسَ – يَدْرُسُ ذَهَبَ – يَذْهَبُ رَجَعَ – يَرْجِعُ زَرَعَ – يَزْرَعُ سَمَحَ – يَسْمَحُ شَرَحَ – يَشْرَحُ

صَدَقَ – يَصْدُقُ طَلَبَ – يَطْلُبُ ظَهَرَ – يَظْهَرُ عَلِمَ – يَعْلَمُ غَسَلَ – يَغْسِلُ فَتَحَ – يَفْتَحُ

قَدِمَ – يَقْدُمُ لَعِبَ – يَلْعَبُ مَرِضَ – يَمْرَضُ نَزَلَ – يَنْزِلُ هَرَبَ – يَهْرِبُ وُجِدَ – يُوجَدُ

3

ـَا ـِى ـُو

سُؤَالٌ	رَئِيسٌ	كُؤُوسٌ	بَابٌ	حَبِيْبٌ	مَحْبُوبٌ
أُسْتَاذٌ	يَتِيمٌ	تُوتٌ	ثَالِثٌ	كَثِيْرٌ	ثُومٌ
جَامِعَةٌ	مَجِيْدٌ	مَوْجُودٌ	حَالٌ	صَحِيْحٌ	فَلاَّحُونَ
خَامِسٌ	بَخِيْلٌ	دُخُولٌ	دَارٌ	مَدِيْنَةٌ	دُونَ

ذَاهِبٌ	لَذِيْذٌ	ذُو	رَابِعٌ	سَرِيْرٌ	رُوحٌ
زَاهِرٌ	عَزِيْزٌ	نُزُولٌ	سَادِسٌ	نَسِيْمٌ	سُورٌ
شَارِعٌ	نَشِيْطٌ	قُشُورٌ	صَاحِبٌ	بَصِيْصٌ	نُصُوصٌ
ضَابِطٌ	ضَيِّقٌ	وُضُوحٌ	مَطَاعِمُ	لَطِيْفٌ	طُولٌ
ظَاهِرٌ	نَظِيْفٌ	مُحْفُوظٌ	عَامِلٌ	سَعِيْدٌ	سُعُودِيٌّ
غَائِبٌ	صَغِيْرٌ	غُوطَةٌ	فَارِسٌ	مُفِيْدٌ	فُولٌ
قَادِمٌ	حَقِيْبَةٌ	وُقُوفٌ	كَاتِبٌ	حَكِيْمٌ	كُوبٌ
لَاعِبٌ	سَلِيْمٌ	عُلُومٌ	مَاهِرٌ	جَمِيْلٌ	قَامُوسٌ
نَاسٌ	أَنِيْسٌ	نُورٌ	هَائِلٌ	شَهِيْرٌ	مَشْهُورٌ
وَاحِدٌ	تَصْوِيْتٌ	طَاوُوسٌ	يَابِسٌ	تَأْيِيْدٌ	رَادِيُو

4

ـَـوْ ـَـيْ

أَيْنَ	بَيْتٌ	تَيْمُورٌ	بُثَيْنَةُ	جَيْبٌ	حَيْثُ	خَيْرٌ
دَيْنٌ	ذَيْلٌ	رَيْبٌ	زَيْتٌ	سَيْفٌ	شَيْءٌ	صَيْفٌ
ضَيْفٌ	طَيِّبٌ	ظَيٌّ	عَيْنٌ	غَيْرٌ	فَيْضٌ	قَيْدٌ
كَيْفَ	لَيْلٌ	مَيْلٌ	نَيْلٌ	هَيْكَلٌ	وَيْلٌ	يَيْأَسُ
أَوْرَاقٌ	بَوْلٌ	تَوْبٌ	ثَوْبٌ	جَوْلَةٌ	حَوْلٌ	خَوْخٌ
دَوْلَةٌ	ذَوْقٌ	رَوْعَةٌ	زَوْرَقٌ	سَوْفَ	شَوْقٌ	صَوْتٌ
ضَوْءٌ	طَوْرٌ	يَحْظَوْنَ	عَوْدَةٌ	غَوْثٌ	شَوْقٌ	صَوْتٌ
كَوْكَبٌ	لَوْنٌ	مَوْتٌ	نَوْعٌ	هَوْلٌ	يَوْمٌ	لَوْحَةٌ

5

ـٌ ـٍ ـٌ

مَرْحَبًا عَفْوًا	أَيْضًا أَبَدًا	حَقًّا قَطْعًا
شُكْرًا جَزِيْلاً	أَهْلاً وَسَهْلاً	جَنَبًا إِلَى جَنْبٍ
يَوْمًا بَعْدَ يَوْمٍ	حِيْنًا بَعْدَ حِيْنٍ	وَاحِدًا تِلْوَ الآخَرِ
رُوَيْدًا رُوَيْدًا	شَيْئًا فَشَيْئًا	جُمْلَةً جُمْلَةً
بِبَهْجَةٍ وَسُرُورٍ	بِهِمَّةٍ وَنَشَاطٍ	بِفَرَحٍ وَمَرَحٍ
بِجِدٍّ وَاجْتِهَادٍ	فِى صِدْقٍ وَأَمَانَةٍ	مِنْ أَلِفٍ إِلَى يَاءٍ
كِبَارٌ وَصِغَارٌ	نِسَاءٌ وَرِجَالٌ	طُلَّابٌ وَطَالِبَاتٌ
بَابٌ وَشُبَّاكٌ	كُتُبٌ وَأَقْلَامٌ	صُحُفٌ وَصُوَرٌ

6

ـّ

طِبٌّ	سِتٌّ	جدٌّ	عَضٌّ	بَطٌّ	حَقٌّ	فَكٌّ
حُبٌّ	بَتٌّ	رَدٌّ	خَطٌّ	رقٌّ	صَكٌّ	شَكٌّ
حَثٌّ	ضَجٌّ	صَحٌّ	مُخٌّ	لَذٌّ	مُرٌّ	عِزٌّ
رَشٌّ	نَصٌّ	حَظٌّ	رَفٌّ	كُلٌّ	عَمٌّ	سِنٌّ
جَوٌّ	زِيٌّ	حَسٌّ	أَشِعَّةٌ	مُمَرِّضٌ	مُدَرِّسٌ	مُوَظِّفٌ

7

ال

الأَبُ	اَلبَيْتُ	اَلْجَامِعَةُ	اَلْحُجْرَةُ	اَلْخارِجُ	اَلْعَمَلُ	اَلْغُرْفَةُ
اَلْفِيلْمُ	اَلْقاهِرَةُ	اَلْكُلِّيَةُ	اَلمِصْبَاحُ	اَلْهَواءُ	اَلْواحِدُ	اَلْيَوْمُ
اَلتِّلْفُونُ	اَلثَّالِثُ	اَلدِّرَاسَةُ	اَلرَّابِعُ	اَلذَّاكِيُّ	اَلسُّوقُ	اَلزِّيارَةُ
اَلصِّيْنُ	اَلشَّعْبُ	اَلطَّالِبُ	الضَّابِطُ	اللُّغَةُ	الظُّهْرُ	النَّاسُ

8

تَناوَلَ	تَناوَلَتْ	تَناوَلْتَ	تَناوَلْتِ	تَناوَلْتُ
تَناوَلاَ	تَناوَلَتَا	تَناوَلْتُمَا	تَناوَلْتُمَا	
تَناوَلُوا	تَناوَلْنَ	تَناوَلْتُمْ	تَناوَلْتُنَّ	تَناوَلْنَا

يَتَناوَلُ	تَتَناوَلُ	تَتَناوَلُ	تَتَناوَلِيْنَ	أَتَناوَلُ
يَتَناوَلاَنِ	تَتَناوَلاَنِ	تَتَناوَلاَنِ	تَتَناوَلاَنِ	
يَتَناوَلُونَ	يَتَناوَلْنَ	تَتَناوَلُونَ	تَتَنَاوَلْنَ	نَتَنَاوَلُ

9

اِسْتَقْبَلَ	اسْتَقْبَلَتْ	اِسْتَقْبَلْتَ	اِسْتَقْبَلْتِ	اِسْتَقْبَلْتُ
اِسْتَقْبَلاَ	اِسْتَقْبَلَتَا	اِسْتَقْبَلْتُمَا	اِسْتَقْبَلْتُمَا	
اِسْتَقْبَلُوا	اِسْتَقْبَلْنَ	اِسْتَقْبَلْتُمْ	اِسْتَقْبَلْتُنَّ	اِسْتَقْبَلْنَا

يَسْتَقْبِلُ	تَسْتَقْبِلُ	تَسْتَقْبِلُ	تَسْتَقْبِلِيْنَ	أَسْتَقْبِلُ
يَسْتَقْبِلاَنِ	تَسْتَقْبِلاَنِ	تَسْتَقْبِلاَنِ	تَسْتَقْبِلاَنِ	
يَسْتَقْبِلُونَ	يَسْتَقْبِلْنَ	تَسْتَقْبِلُونَ	تَسْتَقْبِلْنَ	نَسْتَقْبِلُ

التَّرْكِيْبَاتُ الْجُمْلِيَّةُ :

جَاءَ

جَاءَتِ

حَضَرَ	الأُسْتَاذُ	حَضَرَتِ	الأُسْتَاذُ
جَلَسَ	جَلَسَتِ		
ذَهَبَ	ذَهَبَتِ		

هَلْ جَاءَ	الأُسْتَاذُ ؟
	الْمُوَظَّفُونَ ؟
	أَحْمَدُ وَكَمَالٌ ؟

نَعَمْ ، جَاءَ	الأُسْتَاذُ .	لاَ، مَا جَاءَ	الأُسْتَاذُ .
	اَلْمُوَظَّفُونَ.		الْمُوَظَّفُونَ .
	أَحْمَدُ وَكَمَالٌ.		أَحْمَدُ وَكَمَالٌ .

هَلْ ذَهَبَتِ	الأُسْتَاذَةُ ؟
	الْمُوَظَّفَاتُ ؟
	سَوسَنُ وسَمِيْحَةُ ؟

نَعَمْ ، ذَهَبَتِ	الأُسْتَاذَةُ.	لاَ ، مَا ذَهَبَتِ	اَلْمُوَظَّفَاتُ.
	الْمُوَظَّفَاتُ .		الْمُوَظَّفَاتُ.
	سَوسَنُ وَسَمِيْحَةُ .		سَوسَنُ وَسَمِيْحَةُ.

مِنْ أَيْنَ جَاءَ الأُسْتَاذُ ؟ جَاءَ الأُسْتَاذُ مِنَ الْبَيْتِ .

مِنْ أَيْنَ جَاءَتِ الأُسْتَاذَةُ ؟ جَاءَتِ الأُسْتَاذَةُ مِنَ الْمَكْتَبَةِ .

إِلَى أَيْنَ ذَهَبَ الْمُوَظَّفُ ؟ ذَهَبَ الْمُوَظَّفُ إِلَى الْمُسْتَشْفَى .

إِلَى أَيْنَ ذَهَبَ الْمُوَظَّفَةُ ؟ ذَهَبَتْ الْمُوظَّفَةُ إِلَى السُّوقِ .

الحِوَارُ (دىئالوگ)

مَا حَضَرْتُ الدَّرْسَ

- اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ !
- وَعَلَيْكُمُ السَّلاَمُ !
- كَيْفَ صِحَّةُ ؟
- أَنَا تَعْبَانٌ ، مَا حَضَرْتُ الدَّرْسَ صَبَاحَ الْيَوْمِ.

- أَنتَ مَذْكُومٌ ؟
- نَعَمْ ، أَنَا مَزْكُومٌ .
- أَنَا آسِفٌ . هَلْ ذَهَبْتُ إِلَي الْمُسْتَشْفَى ؟
- نَعَمْ ، ذَهَبْتُ إِلَيْهِ .
- هَلْ تَنَاوَلْتَ الدَّوَاءَ .
- لاَ ، مَا تَنَاوَلْتُهُ .
- لِمَاذَا ؟
- لأَنَّنِي أَخَذْتُ حُقْنَةً.
- آهْ، هَذَا أَحْسَنُ.
- عَلَى فِكْرَةٍ، جَاءَنَا خَبِيْرٌ عَرَبِيٌّ جَدِيدٌ وهُوَ جَاءَ مِنْ سُورِيَا . يُدَرِّسُنَا الْمُهَادَثَةِ .
- إِذًا أَيْنَ خَبِيْرُنَا الْمِصْرِيُّ ؟
- عَادَ إِلَى بَلَدِهِ .
- مَاذَا دَرَسْتُمْ الْيَوْمُ ؟
- دَرَسْنَا الْيَومَ كَلِمَاتٍ جَدِيْدَةً وَعِبَارَةً مُفِيْدَةً .
- مَا الْعِبَارَةُ ؟
- هِيَ " جَاءَ الأُسْتَاذُنَا " . وَهِيَ جُمْلَةٌ فِعْلِيَّةٌ مَا دَرَسْنَاهَا مِنْ قَبْلُ .

الكَلِمَاتُ الجَدِيدَةُ :	(يېڭى سۆزلەر)
جَاءَ يَجِيءُ مَجِيئًا	كەلدى
حَضَرَ يَحْضُرُ حُضُورًا الْمَكَانَ	قاتناشتى، كەلدى
جَلَسَ يَجْلِسُ جُلُوسًا	ئولتۇردى
ذَهَبَ يَذْهَبُ ذَهَابًا	باردى، كەتتى
سَوْسَنُ	سەۋسەن (ئايالنىڭ ئىسمى)
مِنْ	...دىن :تىن (ئالد قوشۇلغۇچى)
إِلَى	...غا، قا...گە، كە (ئالد قوشۇلغۇچى)
مُسْتَشْفًى جـــ مُسْتَشْفَيَاتٌ	دوختۇرخانا، شىپاخانا
تَعْبَانُ جـــ تَعَابَى (تَعْبَانٌ جـــ تَعْبَانُونَ)	چارچىغان، هارغان
دَرَسَ جـــ دُرُوسٌ	دەرس
مَزْكُومٌ جـــ مَزْكُومَةٌ	زۇكام بولۇپ قالغان، زۇكام تەككەن
تَنَاوَلَ يَتَنَاوَلُ تَنَاوُلاً الشَّيْءَ	يىدى، ئالدى، تاپشۇرۇپ ئالدى
دَوَاءٌ جـــ أَدْوِيَةٌ	دورا

لِمَاذَا	نىمە ئۈچۈن
لأَنَّنِي...	چۈنكى مەن، مەن... لىقتىن
أَخَذَ يَأْخُذُ أَخْذًا الشَّيْءَ	ئالدى،ئىرشتى، ئىگە بولدى
حُقْنَةٌ جــ حُقَنٌ	ئۇكۇل
أَخَذَ حُقْنَةً	ئۇكۇل سالدى
أَحْسَنُ	ئەڭ ياخشى
عَلَى فِكْرَةٍ	يەنە بىر گەپ
خَبِيرٌ جــ خُبَرَاءُ	مۇتەخەسس، ئۇستا، ماھىر
سُورِيَا	سۇرىيە (دۆلەت نامى)
دَرَّسَ يُدَرِّسُ تَدْرِيْسًا فُلاَنًا الشَّيْءَ	ئۆگەتتى، دەرس بەردى
مُحَادِثَةٌ	سىجزلىشىش، پاراڭلىشش
إذًا	ئۇنداقتا، ئەمىسە
عَادَ يَعُودُ عَوْدَةً إِلَى	...گە قايتتى، قايتىپ باردى
بَلَدٌ جــ بِلاَدٌ وَبُلْدَانٌ	دۆلەت، رايون، يۇرت
كَلِمَةٌ جــ كَلِمَاتٌ	سۆز، سۆزلۈك
عِبَارَةٌ عِبَارَاتٌ	ئىبارە، سۆز- ئىبارە
جُمْلَةٌ جــ جُمَلٌ	جۈملە
فِعْلِيٌّ م فِعْلِيَّةٌ	پئىلللىق
مِنْ قَبْلُ	ئىلگىرى، بۇنىڭدىن بورۇن، بورۇن
يا لَلْخَسَارَةِ	ئىست، بەك ئەپسۇس، پاھ بۇ ئوڭۇشسىزلىقنى، پاھ بۇ زىيانىنى!

قَوَانِينُ النُّطْقِ والقِرَاءَةِ   تەلەپپۇز ۋە ئوقۇش قائىدىلىرى

9. القِرَاءَةُ عِنْدَ الْتِقَاءِ السَّاكِنَين

(ئىككى سۇكۇنلۇق ھەرىپ ئۇچراشقان چاغدىكى ئوقۇش قائىدىسى)

ئەرەب تىلىدا ئىككى سۇكۇنلۇق ھەرىپ ئارقىمۇ- ئارقا كېلىدىغان ئەھۋال يوق. ئەگەر مەلۇم سەۋەب تۇپەيلىدىن مۇشۇنداق ئەھۋال يۈز بەرسە، تەلەپپۇز بەلگىنى ئۆزگەرتىپ ئوقۇش ئارقىلىق بۇ خىل ئەھۋالدىن ساقلىنىلىدۇ. ئىككى سۇكۇنلۇق ھەرىپنىڭ ئۆز- ئارا ئۇچرىشىپ قېلىشىنىڭ بىر نەچچە خىل ئەھۋالى بار. بۇ يەردە شۇنىڭ ئىچىدىكى بىر خىلىنى تونۇشتۇرىمىز. ئوقۇغان چاغدا ۋە تەلەپپۇز بەلگىسىنى قويغاندا ئەگەر ئىككى سۇكۇنلۇق ھەرىپ ئۆز – ئارا ئۇچرىشىپ قالسا، ئالدىدىكى سۇكۇننى سوزۇق تاۋۇش بەلگىسى پەتھە « ـَ »ياكى كەسرە« ـِ »ياكى دەممە « ـُ »گە ئۆزگەرتىمىز. بۇنىڭدا ئۇنىڭ ئالدىدىكى ھەرىپنىڭ بەلگىسىگە ئاساسەن بەلگىلەيمىز.

مِنْ+الْبَيْتِ ← من الْبَيْتِ ← جَاءَ أَمِينٌ مِنَ الْبَيتِ (پەتھە ئوقۇلىدۇ)

حَضَرَتْ+الأَسْتَاذَةُ ← حَضَرَتِ الأَسْتَاذَةُ (كەسرە ئوقۇلىدۇ)

هَلْ+الْمُوَظَّفُ ← هَلِ الْمُوَظَّفُ ← هَلِ الْمُوَظَّفُ مُجْتَهِدٌ(كەسرە ئوقۇلىدۇ)

عَلَيكُمْ+اَلسَّلاَمُ ← عَلَيكُمُ السَّلاَمُ (دەممە ئوقۇلىدۇ)

قَرَأْتُمْ + الْجُمْلَةَ قَرَأْتُمُ الْجُمْلَةَ (دەممە ئوقۇلىدۇ)

تۆۋەندىكىلەرنى ئوقۇڭ ۋە ئاستى سىزىلغانلىرىغا دىققەت قىلىڭ: إِقْرَأْ مَا يَلِى وَانْتَبِهِ إِلَى مَا تَحْتَهُ حَطٌّ.

–جَاءَتِ الْمُدَرِّسَةُ مِنَ الْبَيتِ .
– هَلِ الطَّالِبَاتُ جَمِيْلاَتٌ ؟
– هَلْ أَخَذْتُمُ الْكُتُبَ مَعَكُمْ ؟
– كَمِ السَّاعَةُ الآنَ ؟
– اَلْمُهَنْدِسُ كَمَالٌ جَاءَ مِنَ الصِّينِ.

اَلتَّدْرِيْبَةُ النَّحْوِيَّةُ الْعَامَّةُ : گىراماتىكىلىق قائىدىلەر

11. اَلْفِعْلُ الْمَاضِى وَالْفِعْلُ الْمُضَارِعُ ئۆتكەن زامان پېئىلى ۋە ھازىرقى زامان پېئىلى

1. ئەرەب تىلىدىكى پېئىللار ئۆتكەن زامان، ھازىرقى زامان، بۇيرۇق پېئىلىغا بۆلىنىدۇ، خۇددى بىز ئۆگىنىپ كەتكەن پېئىل« دَرَسَ، يَدْرُسُ،إِجْلِسْ،تَفَضَّلْ» گە ئوخشاش. بۇ تېكىستىكى جۈملە شەكلى ۋە دىئالوگدا ئىشلىتىلگەن پېئىللارنىڭ ھەممىسى ئۆتكەن زامان پېئىلى: جَاءَ،حَضَرَ،جَلَسَ،ذَهَبَ،جَاءَتْ،حَضَرَتْ،تَنَاوَلْتُ،أَخَذْتُ» بىز ئۆگەنگەن « إِجْلِسْ،تَفَضَّلْ »قاتارلىق بۇيرۇق پېئىللىرى. لېكسىكا جەدۋىلىدە ئادەتتە مەلۇم بىر پېئىل تۆۋەندىكى شەكىلدە بېرىلىدۇ:

دَرَسَ	يَدْرُسُ	دِرَاسَةً
ئۆتكەن زامان 3 شەخس ئەرلىك جىنسي تۈر بىرلىك سان	ھازىرقى زامان 3 شەخس ئەرلىك جىنسي تۈر بىرلىك سان	مەستەر

2. ئۆتكەن زامان پېئىلى ئىش – ھەركەتنىڭ ئاللىقاچان يۈز بېرىپ بولغانلىقىنى ئىپادىلەيدۇ. ئۇيغۇر تىلىدىكى« ...دى،تى»ۋاستىلىرى بىلەن كېلىدۇ. ھازىرقى زامان پېئىلى« ...ۋاتىدۇ» دېگەن ۋاستە بىلەن كېلىدۇ. ئۆتكەن زامان پېئىلى ۋە ھازىرقى زامان پېئىلى كىشىلىك ئالماشنىڭ بىرلىك، ئىككىلىك، كۆپلۈك سانى ۋە ئەر- ئاياللىق جىنسي تۈر بىلەن تۈرلىنىپ كېلىدۇ. يەنى پائىلىنىڭ ئۆزگىرىشكە ئاساسەن 14 خىل شەكىلدە تۈرلىنىدۇ. بىز« ذَهَبَ »(كەتتى) نى مىسالغا ئېلىپ، بۇ پېئىلىنىڭ تۈرلىنىشنى جەدۋەلدە كۆرسىتىپ ئۆتىمىز.
ئۆتكەن زامان پېئىلى جەدۋەلى:

ئىسمى جىنسى / سان	ئۈچىنجى شەخس		ئىككىنجى شەخس		بىرىنجى شەخس
	ئەرلىك	ئاياللىق	ئەرلىك	ئاياللىق	ئەرلىك ئاياللىققا ئوخشاش
بىرلىك	ذَهَبَ	ذَهَبَتْ	ذَهَبْتَ	ذَهَبْتِ	ذَهَبْتُ
ئىككىلىك	ذَهَبَا	ذَهَبَتَا	ذَهَبْتُمَا	ذَهَبْتُمَا	ذَهَبْنَا
كۆپلۈك	ذَهَبُوا	ذَهَبْنَ	ذَهَبْتُمْ	ذَهَبْتُنَّ	

هازىرقى زامان پېئىلى جەدۋەلى:

ئىسمى جىنسى / سان	ئۈچىنجى شەخس		ئىككىنجى شەخس		بىرىنجى شەخس
	ئەرلىك	ئاياللىق	ئەرلىك	ئاياللىق	ئەرلىك ئاياللىققا ئوخشاش
بىرلىك	يَذْهَبُ	تَذْهَبُ	تَذْهَبُ	تَذْهَبِينَ	أَذْهَبُ
ئىككىلىك	يَذْهَبَانِ	تَذْهَبَانِ	تَذْهَبَانِ	تَذْهَبَانِ	نَذْهَبُ
كۆپلۈك	يَذْهَبُونَ	يَذْهَبْنَ	تَذْهَبُونَ	تَذْهَبْنَ	

الخط (قولىيازما)

التَّدْرِيبَاتُ النَّحْوِيَّةُ الْعَامَّةُ: گىراماتىكىلىق ئومۇمىي مەشقلەر

1 -إِخْتَرْ كَلِمَةً مُنَاسِبَةً: (مۇۋاپىق سۆزنى تاللاڭ.)

كِتَابٌ . جَرِيْدَةٌ .

هَذَا مَجَلَّةُ. هَذِهِ دَفْتَرٌ.

سُعَادُ. طَلَبَةٌ.

خَرِيْطَةٌ . كَرِيْمٌ .

ذَلِكَ قَلَمٌ تِلْكَ كُوبٌ .

نَافِذَةٌ . صُوَرٌ .

مُدَرِّسَةٌ . طَبِيْبٌ .

أَنتَ　　مُجْتَهِدٌ　　أَنْتِ　　طَالِبَةٌ .

طَالِبٌ .　　سَمِيرٌ .

غُرْفَةٌ .　　جَمِيْلَةٌ .

هُوَ　　مَقْعَدَانِ .　　هِيَ　　لَطِيْفٌ .

نَشِيْطٌ .　　حُجْرَتَانِ .

دَفْتَرَانِ .　　مُدَرِّسَانِ .

هَذَانِ　　أَقْلامٌ.　　هَاتَانِ　　مَكْتَبَتَانِ .

حُجْرَاتٌ .　　نَوَافِذُ .

طُلاَّبٌ .　　مُمَرِّضَتَانِ .

أَنْتُمَا　　مُجْتَهِدَانِ.　　أَنْتُمَا　　سَوسَنُ.

أَسَاتِذَةٌ .　　نَشِيْطُونَ.

طُلاَّبٌ .　　طَالِبَاتٌ .

هُمَا　　طَالِبَانِ.　　هُمَا　　صِيْنِيٌّ .

طَالِبَةٌ .　　مُدَرِّسَتَانِ .

كُتُبٌ .　　جَمِيْلاَتٌ.

هَؤُلاَءِ　　مِصْرِيُّونَ .　　هَؤُلاَءِ　　طَالِبَانِ .

مَكَاتِبُ.　　أَدْرَاجُ.

مُدَرِّسُونَ .　　زُمَلاَءُ .

أَنْتُمْ .　　أُسْتَاذٌ.　　أَنْتُنَّ　　مُجْتَهِدَاتٌ .

أُسْتَاذَانِ .　　أَسَاتِذَةٌ .

طَبِيْبَانِ.　　مُجْتَهِدُونَ .

هُمْ　　جَامِعَاتٌ.　　هُنَّ　　نَشِيْطَانِ .

نَشِيْطُونَ .　　صُوَرٌ .

2 – اِمَلأْ كُلَّ فِرَاغٍ مِنَ الْفِرَاغَاتِ التَّالِيَةِ بِخَبَرٍ مُنَاسِبٍ :

مۇنۇ ھەربىر بوش ئورۇننى خەبەر بىلەن تولدۇرۇڭ.

هَذَا ______________.   هَذِهِ ______________________.

هُوَ ______________.   كَرِيْمَةُ ______________________.

شَادِيَةُ ______________.   أَخِيْ ______________________.

عَامِرٌ وَحَافِظٌ ___________.   أُسْتَاذُنَا ______________________.

أَنَا ______________.   هَذِهِ الْعِبَارَةُ ___________________.

اَلْمَكْتَبَةُ ______________.   ذَلِكَ الْكِتَابُ ______________+______.

نَحْنُ ______________.   أَمِيْنَةُ وَسَوْسَنُ ___________________.

أُخْتِي ______________.   قَلَمِي ______________________.

هَؤُلَاءِ الطَّلَبَةُ ___________.   أَنْتُنَّ ______________________.

هُمَا ______________.   ا لأَسَاتِذَةُ ______________________.

1 – اِمْلأْ كُلَّ فِرَا غٍ مِنَ الْفَرَاغَاتِ التَّالِيَةِ بِمُبْتَدَإٍ مُنَاسِبٍ :

مۇنۇ ھەربىر بوش ئورۇننى مۇبتەدا(ئىگە)بىلەن تولدۇرۇڭ.

____________ طَالِبٌ.   ____________________ سَمِيْرَةُ وَسَوْسَنُ وأَمِيْنَةُ .

____________ نَشِيْطٌ .   ____________________ أُسْتَاذَةٌ .

____________ طَبِيْبَانِ .   ____________________ مُجِدٌّ .

____________ حَقِيْبَةٌ .   ____________________ سَاعَةٌ .

____________ بَيْتُهُ .   ____________________ مَصَابِيْحُ .

____________ زُمَلاَءُ.   ____________________ جَامِعَتُنَا .

____________ مُجْتَهِدُونَ.   ____________________ طَالِبٌ نَشِيْطٌ .

____________ جَمِيْلَةٌ .   ____________________ قَلَمَانِ .

____________ قَدِيْمٌ .   ____________________ جُدُدٌ .

____________ حُجْرَةُ الدَّرْسِ   ____________________ مَسْرُورَاتٌ .

4– ضَعْ خَطًّا تَحتَ الْكَلِمَاتِ الْمَطْلُوبَةِ :

تەلەپ قىلىنغان سۆزنىڭ ئاستىغا بىر سىزىق سىزىڭ.

الْمَكْتَبِ .   حُجْرَةِ الدَّرْسِ .

لَيْلَى أَمَامَ   الْمَكْتَبُ   اَلطُّلاَّبُ   حُجْرَةِ الدَّرْسِ .

الْمَكْتَبَ .   حُجْرَةُ الدَّرْسِ .

الْمَطْعَمَ .   كُتُبٌ .
اَلْمَسْكَنُ وَرَاءَ   الْمَطْعَمِ .   فِى دُرْجِي   كُتُبًا .
الْمَطْعَمُ .   كُتُبٌ .

خَرِيْطَةٍ .   أَخًا كَبِيْرًا .
عَلَى الْجِدَارِ   خَرِيْطَةً .   لَكَ   أَخٌ كَبِيْرٌ .
خَرِيْطَةٌ .   أَخٍ كَبِيْرٍ .

دَفَاتِرِ جَدِيْدَةٍ.   السُّوقُ .
لَهَا   دَفَاتِرُ جَدِيْدَةٌ .   ذَهَبَ نَحوَى إِلَى   السُّوقَ .
دَفَاتِرَ جَدِيْدَةً.   السُّوقِ.

5- اِمْلأْ كُلَّ فِرَاغٍ مِنَ الْفَرَاغَاتِ التَّالِيَةِ بِمَا بَيْنَ الْقَوْسَيْنِ :

مۆنۇ ھەربىر بوش ئورۇننى تىرناق ئىچىدىكى سۆزلەر بىلەن تولدۇرۇڭ.

(فِى ، عَلَى ، أَمَامَ ، وَرَاءَ ، بَيْنَ ، قُرْبَ)

أَخِي ________الْمَكْتَبَةِ .   اَلْمَكْتَبُ ________ السَّرِيْرِ .

الصُّورَةُ ________ الْجِدَارِ .   اَلْمَقْعَدُ ________ الْمَائِدَةِ .

الأُسْتَاذُ ________ زُمَلاَءِ .   الْمَكْتَبَةُ ________ الْمَسْكَنِ .

اَلْجَامِعَةُ ________ الْمُسْتَشْفَى . اَلْمَسْكَنُ ________ الْمَطْعَمِ .

6- أَكْمِلْ الأَجْوِبَةَ الآتِيَةَ :

تۆۋەندىكى جاۋابلارنى تولۇقلاڭ.

هَلْ أَنْتَ طَالِبٌ ؟   نَعَمْ ، ________.   لاَ، ________ .

هَلْ هُوَ مُدَرِّسٌ ؟   نَعَمْ ، ________.   لاَ، ________ .

هَلْ هَذَا قَلَمٌ ؟   نَعَمْ ، ________.   لاَ، ________ .

هَلْ تِلْكَ كُتُبٌ ؟   نَعَمْ، ________.   لاَ ، ________ .

هَلْ فِى بَيْتِكَ شُرْفَةٌ ؟ نَعَمْ، ________.   لاَ ، ________ .

هَلْ فِى جَامِعَتِكُمْ مُسْتَشْفًى ؟ نَعَمْ ، ________.   لاَ ، ________ .

هَلْ لَكَ أَخٌ كَبِيْرٌ .   نَعَمْ ، ________.   لاَ ، ________.

هَلْ لَهُ كُومْبِيُوتَرْ ؟   نَعَمْ ، ________.   لاَ، ________.

هَلْ لَهَا أُخْتٌ ؟   نَعَمْ ، ________.   لاَ، ________.

هَلْ ذَهَبَ زَمِيْلُكَ عَامِرٌ؟ نَعَمْ ، ______________. لاَ، ______________.

هَلْ حَضَرَتْ أُخْتُكَ ؟ نَعَمْ ، ______________. لاَ، ______________.

هَلْ تَنَاوَلْتَ الدَّوَاءَ ؟ نَعَمْ ، ______________. لاَ، ______________.

هَلْ دَرَسْتُمُ الْجُمْلَةَ الْفِعْلِيَّةَ ؟ نَعَمْ ، ______________. لاَ، ______________.

7- أَكْمِلِ الْجُمَلَ الاِسْتِفْهَامِيَّةَ الآتِيَةَ :

تۆۋەندىكى سوئاللىق جۈملىلەرنى تولۇقلاڭ.

مَا ______________ ؟ أَيْنَ ______________ ؟

مَا ______________ ؟ كَيْفَ ______________ ؟

مَنْ ______________ ؟ كَيْفَ ______________ ؟

مَنْ ______________ ؟ هَلْ ______________ ؟

أَيْنَ ______________ ؟ هَلْ ______________ ؟

8- هَاتِ مُثَنًّى وَجَمْعًا لِكُلٍّ مِنَ الْكَلِمَاتِ التَّالِيَةِ :

تۆۋەندىكى سۆزلەرنىڭ ھەربىرىنىڭ ئىككىلىك سانى ۋە كۆپلۈك سانىنى كەلتۈرۈڭ.

9- هَاتِ مُؤَنَّثًا لِكُلٍّ مِنَ الْكَلِمَاتِ الآتِيَةِ .

تۆۋەندىكى سۆزلەرنىڭ ھەربىرىنىڭ ئاياللىق جىنسي تۈرىنى كەلتۈرۈڭ.

10- شَكِّلِ الْجُمَلَ الآتِيَةِ :

تۆۋەندىكى جۈملىلەرگە تەلەپپۇز بەلگىسى قويۇڭ.

- أمين طَالب مجدّ .
- أَمينة مُدرّسة .
- سميرة وسوسن موظّفان ممتازتان .
- هم أساتذة نشيطون .
- لي أخ كبير.
- له أخت صغيرة .
- ليست لِي صحيفة اليوم .
- هذا القاموس له .
- هذا هاتفها النقّال .
- هذا هاتفها على المكتب .

- الدفتر على الدرج .
- المستشفي قرب الجامعة.
- المكتبة أمام المسكن .
- في حجرة الدرس أساتذة وطلاّب.
- فى غرفة النوم رفّ وأسرّة وأجراج .
- على المكتب كتب ومجلات.
- قرب المسكن مكتبة ومطاعم .
- هل درستُم الدرس الجديد اليوم؟
- جَاء خَبِيْرهم من مصر .

11- صَرِّفِ الأَفْعَالَ التَّالِيَةِ حَسَبَ الْمَطْلُوبِ :

تەلەپ قىلغىنى بويىچە تۆۋەندىكى پېئىللارنى تۈرلەڭ.

اَلأَفْعَالُ	هِيَ	هُمَا	هُمْ	هُنَّ	أَنْتُمْ	أَنْتَ	أَنْتِ	أَنَا	نَحْنُ
حَضَرَ									
يَحْضُرُ									
دَرَسَ									
يَدْرُسُ									
كَتَبَ									
يَكْتُبُ									
ذَهَبَ									
يَذْهَبُ									
جَلَسَ									
يَجْلِسُ									

12- لَخِّصْ قَواعِدُ صَرّْفِ الأَفْعَالِ الثُّلاَثِيَّةِ الَّتِى دَرَسْتُمْ .

ئۆگەنگەن ئۈچ ھەرپلىك پېئىللارنىڭ تۈرلىنىش قائىدىلىرىنى خۇلاسىلاڭ.

الدَّرْسُ الرَّابِعَ عَشَرَ — **ئون تۆتىنچى دەرس**

تَحَيَّاتٌ وتَعَارُفٌ — سالاملىشىش ۋە تونۇشۇش

التَّرْكِيْبَاتُ الْجُمْلِيَّةُ :

- لَيْسَ
- سَمَحَ لفُلانٍ (ب) أَنْ
- بَعْضُهَا بَعْضًا

اَلْحِوَارُ:

- أَنَا سَعِيْدٌ بِمَعْرِفَتِكَ
- هُوَ لَيْسَ مُوجُودًا

النَّصُّ : فَصْلُنَا

اَلْقَوَاعِدُ النَّحْوِيَّةُ 12. اَلْجُمْلَةُ الْفِعْلِيَّةُ

اَلْحِوَارُ: (دىئالوگ)

1 أَنَا سَعِيْدٌ بِمَعْرِفَتِكَ

أَحْمَدُ – مَسَاءَ الْخَيْرِ ، يَا خَالِدُ .
خَالِدٌ – مَسَاءَ الْخَيْرِ ، يَا أَحْمَدُ .
أ – اِسْمَحْ لِي أَنْ أُقَدِّمَ لَكَ صَدِيْقَتِي شَادِيَةَ . (1)
خ – أَهْلاً وَسَهْلاً !
شَادِيَةُ – أَهْلاً بكَ !
أ – هَذَا خَالِدٌ ، زَمِيْلِي فِى فَصْلٍ وَاحِدٍ .
خ – أَنَا سَعِيْدٌ بِمَعْرِفَتِكِ.
ش – أَنَا مَسْرُورٌ بِلِقَائِكَ .
خ – مِنْ أَيِّ بَلَدٍ جِئْتِ ؟ (2)
ش – جِئْتُ مِنْ سُورِيَا . أَنَا سُورِيَّةٌ .
أ – شَادِيَةُ أُسْتَاذٌ سُورِيَّةٌ تُدَرِّسُ الآنَ فِى جَامِعَةِ بَكِيْنَ .
خ – هَلْ حَضْرَتُكِ مُسْلِمَةٌ؟ (3)
ش – نَعَمْ، أَنَا مُسْلِمَةٌ .
خ – مَرْحَبًا بكِ. فُرْصَةٌ سَعِيْدَةٌ .
ش – فُرْصَةٌ سَعِيْدَةٌ .

2- هُوَ لَيْسَ مَوْجُودًا

(يُرِيدُ خَالِدٌ مُقَابَلَةَ عَامِرٍ، عَمِيْدِ كُلِّيَةِ اللُّغَةِ العَرَبِيَّةِ بِالْجَامِعَةِ . فَذَهَبَ إِلَى مَكْتَبِهِ . واستَقْبَلَتْ خَالِدًا سِكْرِتِيْرَةُ الْمَكْتَبِ .)

اَلسِّكْرِتِيْرَةُ – السَّلاَمُ عَلَيْكُمْ !

خَالِدٌ – وَعَلَيْكُمْ السَّلاَمُ .

س – مَنْ حَضْرَتُكُمْ ؟

خ – أَنَا خَالِدٌ ، صَدِيْقُ الأُسْتَاذِ عَامِرٍ.

س – أَهْلاً وَسَهْلاً ! أَنَا سِكْرِتِيْرَةُ الْكُلِّيَةِ . أَيَّ خِدْمَةٍ ؟ (4)

خ – أَهْلاً بِكِ. أُرِيْدُ مُقَابَلَةَ الأُسْتَاذِ عَامِرٍ لأَمْرٍ مُهِمٍّ. (5) هَلْ هُوَ مَوْجُودٌ ؟

س – آسِفَةٌ، هُوَ لَيْسَ مَوْجُودًا الآنَ.

خ – لَو سَمَحْتِ، مُمْكِنٌ أَنْ تَقُولِيْ لَهُ : صَدِيْقُهُ خَالِدٌ يُرِيْدُ مُقَابَلَةُ ؟

س – آسِفَةٌ ، هُوَ لَيْسَ مَوْجُودًا الآنَ .

خ – لَو سَمَحْتِ، مُمْكِنٌ أَنْ تَقُولِي لَهُ : صَدِيْقُهُ خَالِدٌ يُرِيْدُ مُقَابَلَتَهُ ؟ (6)

س – حَسَنًا، مَتَى وَأَيْنَ ؟

خ – صَبَاحَ غَدٍ عِنْدَ مَكْتَبِهِ ، مُمْكِنٌ ؟

س – خَاضِرَةٌ . أُبَلِّغُهُ .

خ – شُكْرًا ، إِلَى اللِّقَاءِ .

س – لاَ شُكْرًا عَلَى وَاجِبٍ. إِلَى اللِّقَاءِ .

النَّصُّ (تيكست)

كَلِمَةُ طَالِبٍ

اَلأُسْتَاذَةُ الْمُحْتَرَمُونَ :

اَلزُّمَلاَءُ الأَعِزَّاءُ :

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ !

اِسْمَحُوا لِي أَنْ أُقَدِّمَ لَكُمْ أَسَاتِذَتِي وَزُمَلاَئِي.

الأُسْتَاذُ خَالِدٌ جَاءَ مِنْ مِصْرَ، وَهُوَ مِصْرِيٌّ. هُوَ خَبِيْرُ اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ . يُدَرِّسُ الْمُحَادَثَةَ والأَدَبَ الْعَرَبِيَّ .

الأُسْتَاذَةُ شَادِيَةُ جَاءَتْ مِنْ سُورِيَا ، هِيَ سُورِيَّةٌ. هِيَ أُسْتَاذَةٌ زَائِرَةٌ. تُدَرِّسُ التَّارِيْخَ الْعَرَبِيَّ.

اَلأُسْتَاذَةُ سُعَاذُ أُسْتَاذَةٌ صِيْنِيَّةٌ تُدَرِّسُ الْقِرَاءَةَ .

هَؤُلَاءِ أَسَاتِذَةُ مُمْتَازُونَ مُجِدُّونَ .

هَذَا سَمِيْرٌ . جَاءَ مِنْ دَالِيَانْ. وَهَذِهِ سَمِيْرَةُ . جَاءَتْ مِنْ شَانْغْهَاىْ . هُمَا زَمِيْلَانِ جَدِيْدَانِ نَشِيْطَانِ، اِلْتَحَقَا بِالْجَامِعَةِ قَبْلَ شَهْرٍ .

هَاتَانِ طَالِبَتَانِ مُتَفوِّقَانِ، اِلْتَحَقَتَا بِالْجَامِعَةِ قَبْلَ شَهْرٍ أَيْضًا .

هَؤُلَاءِ زُمَلَائِي كُلُّهُمْ طَيِّبُونَ. نَدْرُسُ فِي فَصْلٍ وَاحِدٍ .

فِي فَصْلِنَا تِسْعَةَ عَشَرَ طَالِبًا وَطَالِبَةً . مِنْهُمْ عَشَرَةُ طُلَّابٍ وَتِسْعُ طَالِبَاتٍ .

نَحْنُ طَلَبَةٌ جُدُدٌ. نَدْرُسُ اللُّغَةَ الْعَرَبِيَّةَ وَعُلُومًا أُخْرَى . نَجْتَهِدُ فِي دِرَاسَتِهَا . نَحْتَرِمُ أَسَاتِذَتَنَا . يُحِبُّ بَعْضُنَا بَعْضًا، وَيُسَاعِدُ بَعْضُهَا بَعْضًا. (7) فَصْلُنَا مِثْلُ أُسْرَةٍ سَعِيْدٍ كَبِيْرَةٍ .

شُكْرًا لَكُمْ !

الكَلِمَاتُ الجَدِيدَةُ (يېڭى سۆزلەر)

اَلرَّابِعَ عَشَرَ م اَلرَّابِعَةَ عَشْرَةَ	ئون تۆتىنچى
تَحِيَّةٌ جـ تَحِيَّاتٌ	ھۆرمەت، تەبرىك، سالام بېرش، سالىم يوللاش
تَعَارَفَ يَتَعَارَفُ تَعَارُفًا النَّاسُ	ئۆزئارا تونۇشتى
سَمَحَ يَسْمَحُ سَمَحًا لِفُلَانٍ (بِ) أَنْ يَفْعَلَ	...گە...نى رۇخسەت قىلدى
قَدَّمَ يُقَدِّمُ تَقْدِيْمًا الشَّيْءَ لِفُلَانٍ	...نى...گە تونۇشتۇردى، سۇندى
سَعِيدٌ جـ سُعَدَاءُ	بەختلىك، تەلەيلىك
عَرَفَ يَعْرِفُ مَعْرِفَةً الشَّيْءَ	تونۇدى، بىلدى، چۈشەندى
حَضْرَةٌ جـ حَضْرَاتٌ	جانابى، ئالى، ھەززەت،ئەپەندىم
مُسْلِمٌ جـ مُسْلِمُونَ	مۇسۇلمان
أَرَادَ يُرِيْدُ إِرَادَةً الشَّيْءَ	ئارزۇ قىلدى، خالىدى، ئىرادە قىلدى
قَابَلَ يُقَابِلُ مُقَابَلَةً فُلَانًا	كۆرۈشتى، ئۇچراشتى
عَمِيْدٌ جـ عُمَدَاءُ	فاكولتېت مۇدىرى، ئىنېستوت مۇدىرى
سِكْرِتِيرٌ م سِكْرِتِيْرَةٌ	كاتىپ
أَيٌّ م أَيَّةٌ	قايسى، ھەر قانداق
خِدْمَةٌ جـ خِدَمَاتٌ	خىزمەت، مۇلازىمەت
أَمْرٌ جـ أُمُورٌ	ئىش، مەسلە
مُهِمٌّ م مُهِمَّةٌ	مۇھىم، ئەھمىيەتلىك

مَوْجُودٌ جـــ مَوْجُوجُونَ	بار، مەۋجۇت
قَالَ يَقُولُ قَولاً الشَّيْءَ	دېدى، ئېيتتى
مَتَى	قاچان (سوئال ئالمىشى)
مُمْكِنٌ م مُمْكِنَةٌ	مۇمكىن، بولىدۇ
حَاضِرٌ جـــ حَاضِرُونَ	بولىدۇ، هازىر، كەلگەن
بَلَّغَ يُبَلِّغُ تَبْلِيْغًا فُلاَنًا الشَّيْءَ	يەتكۈزدى
مُحْتَرِمٌ جـــ مُحْتَرِمُونَ	هۆرمەتلىك، مۆهتىرەم
عَزِيْزٌ جـــ أَعِزَّاءُ	سۆيۈملۈك، قەدىرلىك
أَدَبٌ جـــ آدَابٌ	ئەدەبىيات، ئەدەپ- ئەخلاق
مِصْرُ	مىسىر
زَائِرٌ جـــ زَائِرُونَ وَ زُوَّارٌ	زىيارەتچى، زىيارەت قىلغۇچى، ئېكسكورسىيە قىلغۇچى
اَلتَّارِيْخُ	تارىخ
اَلْقِرَاءَةُ	ئوقۇش، ئوقۇشلۇق
مُتَفَوِّقٌ جـــ مُتَفَوِّقُونَ	ئىلغار، ئەلاچى
اِلْتَحَقَ يَلْتَحِقُ اِلْتِحَاقًا بِ	قاتناشتى...گە كىردى، قوشۇلدى
قَبْلَ	...دىن ئىلگىرى
شَهْرٌ جـــ شُهُورٌ أَوْ أَشْهُرٌ	ئاي
عِلْمٌ جـــ عُلُومٌ	بىلىم، ئىلىم-پەن
آخَرُ م أُخْرَى	يەنەبىر، باشقا
اِجْتَهَدَ يَجْتَهِدُ اِجْتِهَادًا فِي	تىرىشتى، تىرىشچانلىق كۆرسەتتى
اِحْتَرَمَ يَحْتَرِمُ اِحْتِرَامًا فُلاَنًا	هۆرمەتلىدى
أَحَبَّ يُحِبُّ إِحْبَابًا (وَ حُبًا) الشّيْءَ	ياخشى كۆردى، ياقتۇردى
بَعْضٌ	بەزى
ساعَدَ يُسَاعِدُ مُسَاعَدَةً فُلاَنًا فِي (عَلَى)	ياردەم بەردى

اَلْعِبَارَاتُ الْمُفِيْدَةُ : (جۈملە شەكىللىرى)

فُلاَنٌ سَعِيْدٌ بِكَذَا / فُلاَنٌ مَسْرُورٌ بِكَذَا :

- أَنَا سَعِيْدٌ بمَعْرِفَتِكَ.
- هِيَ سَعِيْدَةٌ بمُقَابلَتِكَ .
- نَحْنُ سُعُدَاءُ بِحُضُورِكُمْ .

- أَخِي سَعِيْدٌ بالاِلْتِحَاق بالْجَامِعَةِ .
- خَالِدٌ مَسْرُورٌ بِلِقَاءِ زُمَلاَئِهِ الْقُدَمَاءِ .
- فَاطِمَةُ مَسْرُوَةٌ بِمَجِيئِي.

لَيْسَ :

- هُوَ لَيْسَ مَوْجُودًا الآنَ.
- شَادِيَةُ لَيْسَتْ مَسْرُورَةً الْيَوْمَ .
- لَيْسَتْ طَبِيْبَةً بَلْ أَنَا مُحَاسِبَةٌ .
- لَيْسَ لِي كُومْبِيُوتَرْ .

سَمَحَ لِي أَنْ أُقَدِّمَ لَكَ صَدِيْقِي .

- اِسْمَحْ لِي أَنْ أُقَدِّمَ لَكَ صَدِيْقَتِيْ .
- اِسْمَحُوا لِي اَنْ أُقَدِّمَ لَكُمْ أَسَاتِذَتِي وَزُمَلاَئِيْ.
- اِسْمَحِيْ لِيْ أَنْ أُقَدِّمَ لَكِ أُخْتِي.
- هَلْ تَسْمَحُ لِيْ بِحُضُورِ دَرْسِكَ ؟

بَعْضُنَا بَعْضًا :

- يُحِبُّ بَعْضُنَا بَعْضًا .
- يُسَاعِدُ بَعْضُنَا بَعْضًا .
- يَحْتَرِمُ بَعْضُنَا بَعْضًا .
- يَجْرُسُ بَعْضُنَا مِنْ بَعْضٍ .

المُلاَحَظَاتُ ئىزاھاتلار

(1)إِسْمَحْ لى أنْ أُقَدِّمَ لَكِ صَدِيقَتِي. (سىزگە قىز دوستۇمنى تونۇشتۇرىشىمغا رۇخسەت قىلىڭ.)

بۇ يەردىكى« إِسْمَحْ » - « سَمَحَ »نىڭ بۇيرۇق شەكلى بولۇپ، «ماڭا رۇخسەت قىلىك»دېگەن مەنىنى ئىپادىلەيدۇ.« أنْ » بىلەن باشلانغان جۇملە « سَمَحَ »نىڭ ۋاستىلىق تولدۇرغۇچىسى. « أنْ » - ئۆزىدىن كېيىنكى پېئىلنىڭ پەتھەلىك كېلىشىنى تەلەپ قىلىدۇ.

مەسىلەن:

إِسْمَحِي لى أنْ أُقَدِّمَ لَكِ صَدِيقِي. (دوستۇمنى تۇنۇشتورۇشىمغا رۇخسەت قىلىڭ.)

إِسْمَحُوا لى أنْ أقَدِّمَ لَكُم زُمَلاَئِي. (سىلەرگە ساۋاقداشلىرىمنى تۇنۇشتورىشىمغا رۇخسەت قىلىڭلار.)

(2) مِنْ أَيِّ بَلَدٍ جِئْتِ؟ (سىز قايسى دۆلەتتىن كەلدىڭىز؟)

بۇ يەردىكى« أَيِّ » بولسا سوئال ئالمىشى بولۇپ، « قايسى » دېگەن مەنىنى ئىپادىلەيدۇ.

كەينىدىكى ئىسىم بىلەن ئىزاپەتلىك بىرىكمە ھاسىل قىلىدۇ. ئادەتتە ئىزاپەتلىك بىرىكمىنىڭ 2- ئەزاسى ئەرلىك جىنسي تۇردىكى ئىسىم بولسا«أَيُّ» قوللىنىلىدۇ، ئاياللىق جىنسي تۇردىكى ئىسىم بولسا«أَيَّةُ» قوللىنىلىدۇ. مەسىلەن:

أَيُّ طَالِبٍ مِنْكُم تَدْرُسُ اللُّغَةَ العَرَبِيَّةَ؟

(سىلەردىن قايسى ئوقۇغۇچى ئەرەب تىلىنى ئۆگىنىدۇ؟)

أَيَّةُ لُغَةٍ تَدْرُسُ فِى الجَامِعَةِ الآنَ؟

(سەن ئونۋىرسىتىتدا ھازىر قايسى تىلنى ئۆگىنىۋاتىسەن؟)

أَيَّ خِدْمَةٍ مِنِّى؟ (مەندىن قايسى خىزمەتنى تەلەپ قىلىسىز؟)

(3) هَلْ حَضْرَتُكِ مُسْلِمَةٌ (جانابىڭىز مۇسۇلمانمۇ؟)

بۇ يەردىكى «حَضْرَةٌ» (جاناپلىرى) — ھۆرمەتنى بىلدۈرىدىغان ئاتاش سۆزى بولۇپ، ئۇ ئوخشىمىغان كىشىلىك ئالماشلار بىلەن بىرلىكتە ئىشلىتىشكە بولىدۇ. مەسىلەن: حَضْرَتُكَ (جانابىڭىز)، حَضْرَتُهُ (ئۇ جاناپ)دېگەندەك. بۇ ئادەتتە ياشتا كىچىكلەر ياشتا چوڭلارغا ئىشلىتىلىدىغان ھۆرمەت سۆزى. لېكىن تونۇش كىشىلەر ياكى دوستلار ئارىسىدا ئۇنداق تەكەللۇپ قوللىنىلمايدۇ.

(4) أَيَّ خِدْمَةٍ؟ (قانداق خىزمەت؟ نېمە ئىش؟)

بۇ جۈملىدىكىسى ئېغىز تىلى بولۇپ كۆپىنچە دىئالوگدا ئۇچرايدۇ. مەسىلەن: مال سېتىۋالغاندا پىركاسچىك مۇشۇنداق دەيدۇ، بىرەرسىنى ئىزدىگەندە كۈتىۋالغۇچى مۇشۇنداق دەيدۇ، سىز ياردەم سورىغاندا ياردەم سورالغۇچى مۇشۇنداق دەيدۇ.

(5) أُرِيدُ مُقَابَلَةَ الأُسْتَاذِ عَامِرٍ لِأَمْرٍ مُهِمٍّ. (مەن بىر مۇھىم ئىش ئۇچۇن ئۇستاز ئامىر بىلەن كۆرۈشمەكچى.)

جۈملىدىكى« الأُسْتَاذُ » (ئۇستاز، پروفېسسور) بولسا « مُقَابَلَةَ »(كۆرۈشۈش) بىلەن ئىپادىلەنگەن ئىزاپەتلىك بىرىكمىنىڭ ئىككىنچى ئەزاسى. « عَامِرٍ » - « الأُسْتَاذُ » نىڭ ئورۇنداش ئىزاھلىغۇچىسى(بَدَلٌ). شۇڭا « پروفېسسور »سۆزى بىلەن ئوخشاش كېلىشتە كېلىدۇ.

(6) لَوْ سَمَحْتِ، مُمْكِنٌ أَنْ تَقُولِى لَهُ:صَدِيقُهُ خَالِدٌ يُرِيدُ مُقَابَلَتُهُ؟

(كەچۈرسىز، ئۇنىڭغا دوستى خالىدنىڭ ئۇنىڭ بىلەن كۆرۈشۈشنى خالايدىغانلىقىنى دەپ قويالارسىزمۇ؟)

جۈملىدىكى « لَوْ سَمَحْتِ » بىلەن « مِنْ فَضْلِكِ » نىڭ مەنىسى ئوخشاش. ھەممىسى بىرەرسىدىن مەلۇم بىر ئىشقا ياردەم قىلىشنى ئۆتۈنگەن چاغدا قوللىنىپ تەكەللۇپنى ئىپادىلەيدۇ. ئۇيغۇر تىلىدىكى «كەچۈرسىز،رەنجىمەي ... سىڭىز بوپتىكەن،ئېغىر كۆرمەي ... نى قىلالارسىزمۇ؟»دېگەنلەر بىلەن ئوخشاش مەنانى ئىپادىلەيدۇ. پەقەتلا ئالدىدىكىسى ئېغىز تىلىدا بەكرەك ئىشلىتىلىدۇ.

بۇ يەردىكى«مُمْكِنٌ أَنْ» - تەتۈر ئىسىملىق جۈملە بولۇپ، « مُمْكِنٌ » - ئىلگىرى كەلگەن خەۋەر، « أَنْ »ۋە ئۇنىڭدىن كېيىنكى جۈملە — كېيىن كەلگەن مۇبتىدا. بىز يەنە« مِنَ مُمْكِنِ » نى ئىلگىرى كەلگەن خەۋەر قىلىپ كۆپ قوللىنىمىز. مەسىلەن:

هل مُمْكِنٌ أنْ تَحْضُرَ الدَّرْسَ غَدًا؟ (ئەتىگەن دەرسكە قاتنىششىڭ مۇمكىنمۇ؟)

مِنَ الْمُمْكِنِ أنْ يُطَالِعَ الطُّلَّابُ الصُّحُفَ والْمَجَلَّاتِ فِى مَكْتَبَةِ الْكُلِّيَّةِ.

(ئوقۇغۇچىلار فاكولتېت كۇتۇپخانىسىدا گېزىت – ژورناللارنى ئوقۇيالىشى مۇمكىن.)

(7) يُحِبُّ بَعْضُنَا بَعْضًا ويُسَاعِدُ بَعْضُنَا بَعْضًا. (بىز بىر-بىرىمىزنى ياخشى كۆرىمىز، بىر-بىرىمىزگە ياردەم بېرىمىز.)

جۈملىدىكى « بَعْضُنَا » - پېئىلنىڭ پائىلى، « بَعْضًا » - تولدۇرغۇچىسى. بۇ بىز دائىم ئىشلىتىلىنىدىغان ئىپادىلەش شەكلى. ئۇ ئۆز – ئارا ئورتاق بولغان ھەركەتنى بىلدۈرىدۇ. مەسىلەن:

يَحْتَرِمُ بَعْضُنَا بَعْضًا. (بىز بىر- بىرىمىزنى ھۆرمەتلەيمىز.)

يَزُورُ بَعْضُنَا بَعْضًا. (بىز بىر- بىرىمىزنى يوقلايمىز.)

يُؤَيِّدُ بَعْضُهُم بَعْضًا. (ئۇلار بىر – بىرىنى قوللايدۇ.)

اَلْعِبَارَاتُ الْمُسْتَعْمَلَةُ أَثْنَاءَ الدَّرْسِ :

(دەرس جەريانىدا ئىشلىتىلىدىغان ئىبارىلەر)

– قِيَامًا !	– جُلُوسًا !
– اِفْتَحْ كِتَابَكَ !	– اِقْرَأْ !
– اِفْتَحِي كِتَابَكِ !	– اِقْرَئِي !
– اِفْتَحُوا كُتُبَكُمْ !	– اِقْرَأُوا مَعِي !
– اِقْرَأْ مَرَّةً أُخْرَى !	– اِقْرَأُوا مَعِي !

اَلتَّدْرِيْبَاتُ الشَّفَوِيَّةُ (ئېغىزچە مەشقلەر) :

1- اِقْرَأْ مَا يَلِيْ جَيِّدًا :

حَضْرَتُكَ		حَضْرَتُكُمَا		حَضْرَتُكُمْ
مِنْ فَضْلِكَ		مِنْ فَضْلِكُمَا		مِنْ فَضْلِكُنَّ
مَرْحَبًا بِكَ		مَرْحَبًا بِكُمَا		مَرْحَبًا بِكُمْ
شُكْرًا لَكَ		شُكْرًا لَكُمَا		شُكْرًا لَكُنَّ
عَلَيْهِ	عَلَيْهَا	عَلَيْكَ	عَلَيْكِ	عَلَيَّ
عَلَيْهِمَا	عَلَيْهَا	عَلَيْكُمَا	عَلَيْكُمَا	
عَلَيْهِمْ	عَلَيْهِنَّ	عَلَيْكُمْ	عَلَيْكُنَّ	عَلَيْنَا

أَنَا سَعِيْدٌ بِمَعْرِفَتِكَ . أَنَا سَعِيْدَةٌ بِمَعْرِفَتِكِ .

نَحْنُ سَعِيْدَانِ بِمَعْرِفَتِكُمَا .	نَحْنُ سَعِيْدَتَانِ بِمَعْرِفَتِكُمْ .
نَحْنُ سُعَدَاءُ بِمَعْرِفَتِكُنَّ .	نَحْنُ سَعِيْدَاتٌ بِمَعْرِفَتِكُمْ.
اَلْخَبِيْرُ السُّورِيُّ	الأُسْتَاذَةُ الزَّائِرَةُ
اَلزُّمَلاَءُ الأَعِزَّاءُ	اَلأَسَاتِذَةُ الْمُحْتَرِمُونَ

2- **أَجِبْ عَنِ الأَسْئِلَةِ التَّالِيَةِ**(تۆۋەندىكى سوئاللارغا جاۋاب بېرىڭ.):

- مِنْ أَيْنَ جَاءَ الأُسْتَاذُ خَالِدٌ ؟
- مَاذَا يُدَرِّسُ الأُسْتَاذُ خَالِدٌ ؟
- مَاذَا تُدَرِّسُ الأُسْتَاذَةُ شَادِيَةُ ؟
- مَاذَا تُدِرِّسُ الأُسْتَاذَةُ سُعَادُ ؟
- مِنْ أَيْنَ جَاءَ سَمِيْرٌ ؟
- مِنْ أَيْنَ جَاءَتْ سَمِيْرَةُ ؟
- مَتَى اِلْتَحَقَ الزُّمَلاَءُ بِالْجَامِعَةِ ؟
- كَمْ طَالِبًا فِى الْفَصْلِ ؟ وَكَمْ طَالِبًا مِنْهُمْ وَكُمْ طَالِبَةً مِنْهُمْ ؟
- مَاذَا يُدَرِّسُ الطَّلَبَةُ فِى الْجَامِعَةِ ؟
- كَيْفَ يَدْرُسُ الطَّلَبَةُ فِى الْجَامِعَةِ ؟
- كَيْفَ يَدْرُسُ الطَّلَبَةُ ؟
- هَلْ فَصْلُ الْكَاتِبِ مِثْلُ أُسْرَةٍ كَبِيْرَةٍ سَعِيْدَةٍ ؟ ولِمَاذَا ؟

3- **أَكْمِلِ الْحِوَارَ التَّالِيَةِ بِإِجَابَاتٍ صَحِيْحَةٍ** (تۆۋەندىكى دىئالوگنى توغرا جاۋاب بىلەن تولۇقلاڭ.) :

- اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ !	-
- مَنْ سَعِيدٌ بِمَعْرِفَتِكَ .	-
- أَنَا سَعِيْدٌ بِمَعْرِفَتِكَ .	-
- أَيَّ خِدْمَةٍ مِنِّي ؟	-
- آسِفٌ ، هِيَ لَيْسَتْ مَوْجُودَةً الآنَ .	-
- حَاضِرٌ ، أَقُولُ لَهَا ذَلِكَ	-
- عَفْوًا .	-
- مَعَ السَّلاَمَةِ	-

4 - **مَثِّلِ الْحِوَارَ مَعَ زُمَلاَئِكَ بِالْمَوْقِفِينِ التَّالِيَيْنِ :**

(ساۋاقداشلىرىڭىز بىلەن مۇنۇ ئىككى خىل ھالەتنى ئىپادىلەڭ.)

– تَقَابَلَ صَدِيْقَانِ وَيُقَدِّمُ أَحْدُهُمَا صَدِيْقَةُ للآخَرِ .

– طَلَبَةٌ جُدُدٌ يَتَعَارَفُونَ فِى الْحَفْلَةِ .

5- وَجِّهْ خَمْسَ أَسْئِلَةٍ حَوْلَ النَّصِّ .

(تېكىست ھەققىدە بەش سوئال كەلتۈرۈڭ.)

6- اِقْرأْ نَصَّ الدَّرْسِ جَيِّدًا واحفَظْهُ ثُمَّ سَجِّلْ قِرَائَتِكَ لِلنَّصِّ .

(دەرس تېكىستنى ياخشى ئوقۇڭ ۋە يادلاڭ ئاندىن تېكىستنى ئوقۇغىنىڭىزنى ئۈنئالغۇغا ئېلىڭ.)

التَّدْرِيْبَاتُ التَّحْرِيْرِيَّةُ : (يازما مەشق)

1- هَاتِ مُؤَنَّثَ كُلِّ اسْمٍ مِنَ الأَسْمَاءِ التَّالِيَةِ :

(تۆۋەندىكى ئىسىملارنىڭ ھەربىرىنىڭ ئاياللىق جىنسىي تۈرىنى كەلتۈرۈڭ.)

زَمِيْلٌ م	أُسْتَاذٌ م	سَعِيْدٌ م	خَبِيْرٌ م
زَائِرٌ م	مُدَرِّسٌ م	صَدِيْقٌ م	قَدِيْمٌ م
عَمِيْدٌ م	عَزِيْزٌ م	مَوْجُودٌ م	مُسْلِمٌ م
مُحْتَرِمٌ م	عَزِيْزٌ م	مَوْجُودٌ م	آسِفٌ م

2- هَاتِ الْمُثَنَّآ والْجَمْعً لِكُلِّ اِسْمٍ مِنَ الأَسْمَاءِ التَّالِيَةِ :

(تۆۋەندىكى ئىسىملار ئۈچۈن ھەربىرى ئۈچۈن ئىككىلىك سانى ۋە كۆپلۈك سان شەكلىنى كەلتۈرۈڭ.)

لُغَةٌ	كُلِّيَةٌ	زَمِيْلَةٌ	جَامِعَةٌ
سَنَةٌ	أُسْرَةٌ	فَصْلٌ	زَائِرَةٌ
أُسْتَاذٌ	عَمِيْدٌ	سَعِيْدٌ	خَبِيْرٌ
شَهْرٌ	عَزِيْزٌ	بَلَدٌ	مَوْجُودٌ

3- صَحِّحِ الأَخْطَاءَ الْوَارِدَةَ فِيْمَا يَلِي : (تۆۋەندىكىلەردە كەلگەن خاتالىقلارنى تۈزىتىڭ.)

اَلزَّمِيْلُ الْعَزِيْزَةُ   الأُسْتَاذَةُ السُّورِيُّ

الطُّلاَّبُ القَدِيْمُونَ   اَلزَّمِيْلاَتُ الْمُجْتَهِدُونَ

اَلْغُرْفَةُ الْمُرِيْحُ   الأُمُورُ الْمُهِمُّ
اَلْغُرْفَةُ الْمُرِيْحُ   اَلأُمَورُ الْمُهِمُّ
اَلْجَامَعَاتُ الْكَبِيْرَاتُ   الطَّالِبَاتُ السُّعَدَاءُ
اَلْفُرْصَةُ السَّعِيْدُ   اللُّغَاتُ الْجَمِيْلاَتُ

4- أَكْمِلْ الْجُمَلَ التَّالِيَةَ بِجَارٍّ وَمَجْرُورٍ :

(مۇنۇ جۈملىلەرنى ئالدى قوشۇلغۇچى ۋە ئۇنى قوبۇل قىلغۇچى بىلەن تولۇقلاڭ.)

- أَنَا سَعِيْدٌ ...
- أَنْتَ مَسْرُورٌ ...
- نَحْنُ سُعَدَاءُ ...
- هِيَ طَالِبَةٌ ...
- اَلأُسْتَاذَةُ لَيْسَتْ مَوْجُودَةً ...
- جَاءَ الْخَبِيْرُ عَامِرٌ ...
- اِلْتَحَقَ سَمِيْرٌ ...
- يَجْتَهِدُ الطَّلَبَةُ ...
- يَذْهَبُ الزُّمَلاَءُ ...

5- أَكْمِلِ الْجُمَلَ التَّالِيَةَ بِمَا يُنَاسِبُهَا :

(تۆۋەندىكى جۈملىلەرنى ئۇنىڭغا مۇناسىپ كېلىدىغانلىرى بىلەن تولۇقلاڭ.)

- اِسْمَحْ لِيْ أَنْ ...
- اِسْمَحُوا لِيْ أَنْ ...
- أَخِي الْكَبِيْرُ لَيْسَ ...
- هَذِهِ الْجَامِعَةُ لَيْسَتْ ...
- دِرَاسَتُهَا لَيْسَتْ ...
- لَوْ سَمَحْتَ ...
- يُحِبُّ زُمَلاَئِي ...

6- ضَعْ حَرْفَ جَرٍّ مُنَاسِبٍ فِى كُلِّ فَرَاغٍ مِنَ الْفِرَاغَاتِ التَّالِيَةِ :

(مۇناسىپ كېلىدىغان ئالدى قوشۇلغۇچىنى مۇنۇ بوش ئورۇنلارنىڭ ھەربىرىگە قويۇڭ.)

- أَنَا _____ مِصْرَ ، أَنَا مِصْرِيَّةٌ .
- أَحْمَدُ _____ سُورِيَا، هُو سُورِيٌّ .

- نَحْنُ ______ فَصْلٍ وَاحِدٍ . فَصْلُنَا مِثْلُ أُسْرَةٍ سَعِيْدَةٍ كَبِيْرَةٍ .
- اَلطَّالِبَاتُ يَدْرُسْنَ ______ الْجَامِعَةِ .
- اِلْتَحَقَتْ سَمِيْرَةُ ______ الْجَامِعَةِ قَبْلَ سَنَةٍ .
- نَجْتَهِدُ ______ دِرَاسَةِ اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ .
- اِسْمَحْ _____ ي أَنْ أُقَدِّمَ _____ كَ صَدِيْقِي .

7 - **اِمْلأْ كُلَّ فَرَاغٍ مِنَ الْفَرَاغَاتِ التَّالِيَةِ حَسَبَ الْمَطْلُوبِ :**

(تەلەپ قىلغىنى بويىچە مۇنۇ بوش ئورۇنلارنى تولدۇرۇڭ.)

	هُمَا	هُمْ	هِيَ	هُنَّ	أَنْتَ	أَنْتِ	أَنَا
سَمَحَ							
دَرَسَ							
قَدَّمَ							
دَرَّسَ							
اِجْتَهَدَ							

8- ضَعْ سُؤَالاً لِمَا تَحْتَهُ خَطٌّ : (ئاستىدا بىر سىزىق بار سۆزلەرگە سوئال قويۇڭ.)

- اَلأُسْتَاذُ عَزِيْزُ جَاءَ مِنْ سُورِيَا .
- نَدْرُسُ عُلُومًا كَثِيْرَةً فِي الْجَامِعَةِ .
- يَجْتَهِدُ أَحْمَدُ فِي دِرَاسَةِ اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةَ .
- اِلْتَحَقَ سَمِيْرٌ بِالْجَامِعَةِ قَبْلَ شَهْرٍ .
- فِي فَصْلِنَا تِسْعَةَ عَشَرَ طَالِبًا

9- شَكِّلِ الْجُمَلَ التَّالِيَةَ : (تۆۋەندىكى جۈملىلەرگە تەلەپپۇز بەلگىسى قويۇڭ.)

- اسمحي لي أَنْ اقدّم لك أصدقائي.
- الأسْتاذ محمّد يدرس
- التحقت فاطمة بالجامعة قبل سنة.
- يحترم بعضنا بعضا ويساعد بعضنا بعضا .
- فصلنا مثل أسرة سعيدة كبيرة .

10- تَرْجِمْ مَايَلِي إِلَى اللُّغَةِ الصِّيْنِيَّةِ : تۆۋەندىكىلەرنى ئۇيغۇرچىگە تەرجىمە قىلىڭ.

- أَنَا عَامِرٌ، عَمِيْدُ كُلِّيَةِ اللُّغَاتِ بِجَامِعَةِ بِكِيْنَ .
- قَدْ دَرَسْتُ هَذِهِ اللُّغَةُ خَمْسَ سَنَوَاتٍ.

- اِسْتَقْبَلَتْنِى فَاطِمَةُ عِنْدَ الْجَامِعَةِ صَبَاحَ الْيَوْمِ .
- اَلزُّمَلاَءُ فِى فَصْلِي يُسَاعِدُ بَعْضُهُمْ بَعْضًا فِى الدِّرَاسَةِ .
- تُحِبُّ أُخْتِي الصغِيْرَةُ أَنْ تَدْرُسَ الأَدَبَ الصِّيْنِيَّ ، وتَجْتَهِدُ فِى دِرَاسَةِ .

11- تَرْجِمْ مَا يَلِى إِلَى الْعَرَبِيَّةِ :

تۆۋەندىكىلەرنى ئەرەپچىگە تەرجىمە قىلىڭ.

1 . سۆز بىرىكمىسى

- بىر مىسىرلىق مۇتەخەسسىس.
- جۇڭگو تىللىرى فاكولتېتىنىڭ فاكولتېت مۇدىرى.
- مېنىڭ ئوقۇتقۇچۇم ۋە ساۋاقداشلىرىم.
- سۇرىيەلىك بىر ئوقۇتقۇچى.
- بېيجىڭ ئۇنىۋېرسىتېتى دوختۇرخانىسى

2. جۈملە

- ئۇستاز خالىد شاڭخەيدىن.
- فاكولتېت مۇدىرى ئىشخانىدا يوق.
- ساۋاقداشلار ئەرەب تىلىنى تىرىشىپ ئۆگىنىۋاتىدۇ.
- سىز ماڭا دوستلىرىمنى سىزگە تونۇشتۇرۇشۇمغا رۇخسەت قىلىڭ.
- مېنىڭ ئائىلەم بەختلىك بىر ئائىلە،ئائىلە كىشىلىرى بىر- بىرىنى ھۆرمەتلەيدۇ ۋە بىر- بىرىنى ياخشى كۆرىدۇ.

الخَطُّ : قوليازما

اَلْمُطَالِعَةُ: مۇتالىئە قىلىپ ئوقۇش

مَنْ هَؤُلاَءِ

مَنْ هَؤُلاَءِ؟

هُوَ مُدَرِّسٌ، اِسْمُهُ مَحْمُودٌ. يُدَرِّسُ التَّارِيْخُ الْعَرَبِيَّ فِى الْجَامِعَةِ .

هِيَ مُدَرِّسَةٌ ، اِسْمُهَا عَبْلَةُ، تَدَرِّسُ الْمُحَادِثَةَ فِى الْجَامِعَةِ.

هُمَا مُدَرِّسَانِ مُجِدَّانِ نَشِيْطَانِ .

هُوَ طَالِبٌ، اِسْمُهُ مُحُمَّدٌ. يَدْرُسُ مُحَمَّدٌ فِى كُلِّيَةُ اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ فِى جَامَعَةِ الدِّرَاسَاتِ الأَجْنَبِيَّةِ بِبَكِيْنَ. هِيَ طَالِبَةٌ، اِسْمُهَا فَاطِمَةُ . جَاءَتْ فَاطِمَةُ مِنْ مَدِيْنَةِ شيآنْ . تَدْرُسُ فَاطِمَةُ فِى كُلِّيَةِ اللُّغَاتِ الأَجْنَبِيَّةِ بِجَامَعَةِ بَكِيْنَ. هُمَا طَالِبَانِ جَدِيْدَانِ يَدْرُسَانِ اللُّغَةُ الْعَرَبِيَّةُ وآدَابَهَا فِى الْجَامِعَةِ.

هُمْ طُلاَّبٌ جُدُدٌ، يَدْرُسُونَ بِجدٍّ واجتِهَادٍ .

هَؤُلاَء طُلاَّبٌ قُدَمَاءُ، قَدْ دَرَسُوا اللُّغَةَ الْعَرَبِيَّةَ فِى الْجَامِعَةِ سَنَةً .

أُوْلاَئِكَ طَالِبَاتٌ مُتَفَوِّقَاتٌ، يَدْرُسْنَ اللُّغَةَ الإِنْجلِزِيَّةَ وآدَبَهَا فِى الْجَامِعَةِ .

هُنَّ مُوَظَّفَاتٌ نَشِيطَاتٌ، يَعْمَلْنَ فِى مَكْتَبَةِ الْجَامَعَةِ .

اَلْكَلِمَاتِ الإِضَافِيَّةُ :قوشۇمچە سۆزلەر

أَجْنَبِيٌّ م أَجْنَبِيَّةٌ چەت ئەللىك، چەت ئەلچە

بِجِدٍّ وَاجْتِهَادٍ ئەستايىدىل ۋە تىرىشچانلىق بىلەن

إِنْجِلِزِيٌّ م إِنْجِزِلِيَّةٌ ئەنگىلىيلىك ، ئىنگىلىزچە

عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً ئىشلىدى ، ئەمگەك قىلدى

اَلتَّدْرِيْبُ عَلَى الاِسْتِمَاعِ(ئاڭلاش مەشىقى) :

أَجِبْ عَنِ الأَسْئِلَةِ التَّالِيَةِ ، مُسْتَعِيْنًا بِمَا سَمِعْتَ :

(ئاڭلىغانلىرىڭىزدىن پايدىلىنىلىپ مۇنۇ سۇئاللارغا جاۋاب بېرىڭ)

- مَنْ هُوَ نَبِيْلٌ ؟
- أَيْنَ يَدْرُسُ نَبِيْلٌ ؟
- مَا اِسْمُ صَدِيْقِهِ ؟
- أَيْنَ يَدْرُسُ صَدِيْقُهُ ؟
- مَاذَا يَدْرُسُ صَدِيْقُهُ ؟
- مِنْ أَيِّ بَلَدٍ جَاءَتِ الأُسْتَاذَةُ زَاهِرَةُ فِى الْجَامِعَةِ ؟
- هَلْ لَهَا خَطِيْبٌ ؟
- مِنْ أَيْنَ جَاءَ خَطِيْبُهَا ؟
- مَاذَا يُدَرِّسُ الأُسْتَاذَةُ زَاهِرَةُ ؟ و؟أَيْنَ يُدَرِّسُ ؟
- كَيْفَ خَطِيْبُ الأُسْتَاذَةِ زَاهِرَةَ ؟

اَلتَّدْرِيْبَاتِ النَّحْوِيَّةُ : (گىراماتىكىلىق قائىدىلەر)

12. پېئىللىق جۈملە (الجُمْلَةُ الْفِعْلِيَّةُ)

1)جَاءَ الأَسْتَاذُ سُلَيمَانُ مِنَ السَّعُودِيَّةُ

(ئۇستاز سۇلايمان سەئۇدىدىن كەلدى)

2)عَادَ الطَّلَبَةُ إِلَى بُيُوتِهِمْ

(ئوقۇغۇچىلار ئۆيلىرىگە قايتتى)

3)نَدْرُسُ اللُّغَةَ الْعَرَبِيَّةَ فى هَذِهِ الجَامِعَةِ

(بىز بۇ ئۇنىۋېرستىتا ئەرەب تىلى ئۆگىنىمىز)

4)نَحْتَرِمُ الأَسَاتِذَةَ

(بىز ئۇستازلارنى ھۆرمەتلەيمىز)

5)يُحِبُّ بَعْضُنَا بَعْضًا.

(بىز بىر- بىرىمىزنى ياخشى كۆرىمىز)

6)تُدَرِّسُنَا الأُسْتَاذَةُ شَادِيَةُ التَّارِيخَ العَرَبِيَّ.
(ئۇستاز شادىيە بىزگە ئەرەب تارىخى دەرسىنى بېرىدۇ.)
7)إِسْمَحْ لِى أَنْ أُقَدِّمَ لَكَ صَدِيقَتِى.
(سىز ماڭا قىز دوستۇمنى سىزگە تونۇشتۇرشۇمغا رۇخسەت قىلىڭ.)
يۇقۇردىكى جۈملىلەرنىڭ ھەممىسى پېئىل بىلەن باشلانغان بولۇپ، ئۇلارنىڭ ھەممىسى پېئىللىق جۈملىلەردۇر.
پېئىللىق جۈملىلەرنىڭ ئاساسلىق بۆلەكلىرى پېئىل (الفِعلُ) ۋە پائىل (الفَاعِلُ) دىن ئىبارەت. پائىلنىڭ جۈملىدىكى ئورنى باش كېلىش بولىدۇ. ئومۇمي ئىسىملار پائىل بولغاندا سۆز ئاخىرى دەممەلىك كېلىدۇ. پېئىل پەقەت ئەرلىك جىنسي ياكى ئاياللىق جىنسي تۈر بىرلىك سان شەكلىدە قوللىنىلىدۇ. پېئىلنىڭ پائىلى كىشىلىك ئالماش بولغاندا، پېئىل يوشۇرۇن پائىلغا ئىگە بولغانلىقى ياكى باش كېلىشتىكى قوشۇلغۇچى كىشىلىك ئالماش پائىل بولغانلىقتىن شەكىل جەھەتتىن ئۆزگىرىش يۈز بېرىدۇ. ئۇنىڭ ئۆزگىرىشى 13- دەرسنىڭ گىراماتكىسىدا سۆزلەپ ئۆتكەن پېئىلنىڭ تۈرلىنىشىدۇر.
پېئىل شەخس، جىنس تۈر، سان، ۋاقىت ھالىتى جەھەتتىن ئۆزگىرىشكە ئىگە. شۇڭا بىر پېئىل شۇ پېئىلنىڭ مەنىسىگە ۋە كىللىك قىلىدۇ ھەم ۋاقىت ھالىتى شەخس، جىنس تۈر ۋە سانغىمۇ ۋەكىللىك قىلىدۇ. خۇددى« نَدْرُسُ » پېئىلىنىڭ « بىز ئۆگىنىۋاتىمىز » دېگەن مەنىنى بىلدۈرگەنگە ئوخشاش.
دىققەت: 1. پېئىل ئۆزىنىڭ ئىسمىدىن بولغان پائىلى بىلەن جىسىي تۈردە بىردەك كېلىشى لازىم. ئۇنىڭ پائىلى ئاياللىق جىنس تۈردىكى ئىسىم بولغاندا ئۆتكەن زامان پېئىلىنىڭ ئاخىرىغا ئاياللىق جىنس تۈر ئالامىتى « ت » قوشۇلىدۇ. پېئىلىنىڭ ھازىرقى زامان شەكلىنىڭ ئالامەتلىرى « ي، ت، أ، ن » دىن ئىبارەت بولۇپ، ئاددىيلاشتۇرۇپ « أنيت » دېيىلىدۇ. مەسىلەن:
ذَهَبَتْ فَاطِمَةُ إِلَى غُرْفَةِ النَّومِ.
(پاتىمە ياتاققا باردى.)
تَذْهَبُ الطَّالِبَاتُ إلى المَكْتَبَةِ كُلَّ يَومٍ.
(قىز ئوقۇغۇچىلار ھەر كۈنى كۈتۈپخانىغا بارىدۇ.)
يَدْرُسُ أَمِينٌ فِى جَامِعَةِ بَكِينَ.
(ئەمىن بېيجىڭ ئۇنىۋېرستېتىدا ئۆگىنىدۇ.)
أَدْرُسُ اللُّغَةَ العَرَبِيَّةَ.
(مەن ئەرەب تىلى ئۆگىنىۋاتىمەن.)
نُحِبُّ أَسَاتِذَتَنَا.
(بىز ئۇستازلىرىمىزنى ياخشى كۆرىمىز.)
2.پېئىلنىڭ پائىلى ئومۇمي ئىسىم بولغاندا، پېئىلنىڭ پەقەت جىنسي تۈر جەھەتتىكى ئۆزگىرىشلا بولىدۇ. پائىلنىڭ سانىنىڭ تەسىرىگە ئۇچرىمايدۇ. مەسىلەن:
حَضَرَ خَالِدٌ (خالىد كەلدى)
حَضَرَ خَالِدٌ وسَمِيرٌ (خالىد ۋە سەمىر كەلدى)
حَضَرَ الطُّلاَّبُ (ئوقۇغۇچىلار كەلدى)

حَضَرَتْ سُعَادُ (سۇئاد كەلدى)

حَضَرَتْ سُعَادُ وسَوْسَنُ (سۇئاد ۋە سەۋسەن كەلدى)

حَضَرَتِ الْمُوَظَّفَاتُ (ئايال خىزمەتچىلەر كەلدى)

3. پېئىل ئۆتۈمسىز پېئىل بولۇشى، بىر ئۆتۈملۈك پېئىل ياكى ئىككى ئۆتۈملۈك پېئىل ياكى ئۈچ ئۆتۈملۈك پېئىل بولۇشى مۇمكىن. ئەگەر ئۇ ئۆتۈملۈك پېئىل بولسا، ئۇنىڭ تولدۇرغۇچىسى (اَلْمَفْعُولُ بِهِ) بولىدۇ. تولدۇرغۇچىنىڭ جۈملىدىكى ئورنى چۈشۈم كېلىشتە بولىدۇ.

ئومۇمي ئىسىملار تولدۇرغۇچى بولغاندا پەتھە ئوقۇلىدۇ. مەسىلەن:

تُدَرِّسُ الأَسْتَاذَةُ سُعَادُ الْقِرَاءَةَ.

(ئۇستاز سۇئاد ئوقۇش كىتابى دەرسى بېرىدۇ.)

يَدْرُسُ الطَّلَبَةُ اللُّغَةَ الصِّيْنِيَّةَ.

(ئوقۇغۇچىلار خەنزۇ تىلى ئۆگىنىدۇ.)

يُسَاعِدُ الطَّلَبَةُ الْقُدَمَاءُ الطَّلَبَةَ الجُدُدَ.

(كونا ئوقۇغۇچىلار يېڭى ئوقۇغۇچىلارغا ياردەم بېرىدۇ.)

التَّدْرِيبَاتُ النَّحْوِيَّةُ : گىراماتىكىلىق مەشقلەر

1- بَيِّنْ مِمَّا يَلِي الجُمْلَةَ الفِعْلِيَّةَ والجُمْلَةَ الإِسْمِيَّةَ:

(تۆۋەندىكىلەردىن پېئىللىق جۈملە ۋە ئىسىملىق جۈملىنى ئايرىڭ.)

- يَجْلِسُ أَحْمَدْ هُنَاكَ .
- تُحِبُّ فَاطِمَةُ أُخْتَهَا كَثِيْرًا.
- اَلطَّلَبَةُ يَجْتَهِدُونَ فِى دِرَاسَةِ اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ .
- فِى حُجْرَةِ الدَّرْسِ طَالِبٌ .
- اَلأُسْتَاذُ هَيْكَلٌ يُدَرِّسُنَا.
- اَلأُسْتَاذُ هَيْكَلٌ يُدرِّسُنَا .
- صَدِيْقُ الأُسْتَاذِ لَيْسَ مَوْجُودًا فِى الْبَيْتِ .
- قُلْتُ لَهُ : تَفَضَّلْ، اِجْلِسْ .
- جِئْتُ إِلَيْكَ لأَمْرٍ مُهِمٍّ .

2- كَوِّنْ خَمْسَ جُمْلَةٍ فِعْلِيَّةٍ.

(بەش پېئىللىق جۈملە تۈزەڭ.)

3- ضَعْ فى كُلِّ فَرَاغٍ تَالٍ صِيْغَةً مُنَاسِبَةً لِمَا بَينَ القَوسَينِ مِنَ الأَفْعَالِ.

(مۇنۇ ھەربىر بوش ئورۇنغا ئىككى تىرناق ئارىسىدىكى پېئىللاردىن مۇناسىپ شەكلىنى قويۇڭ.)

- مِنْ أَيْنَ ____________ صَدِيْقُكَ خَالَدٌ، يَا أَحْمَدُ ؟ (جَاءَ) .
- مَتَى ____________ أُخْتُكَ ؟ (ذَهَبَ) .

- مَاذَا ___________ يَا أُسْتَاذَةُ ؟ (دَرَسَ) .
- هَلْ ___________ أَحْمَدُ وَأَمِيْنٌ فِى هَذِهِ الْجَامِعَةِ ؟ (دَرَسَ) .
- هَلْ ___________ سَمِيْرٌ وَأَصْدِقَاؤُهُ فِى الدِّرَاسَةِ ؟ (اِجْتَهَدَ) .
- مَتَى ___________ سُعَادُ بِهَذَا الْجَامِعَةِ ؟ (اِلْتَحَقَ) .

4- حَوِّلِ الْجُمَلَ الاِسْمِيَّةَ التَّالِيَةَ إِلَى جُمَلٍ فِعْلِيَّةٍ مَعَ إِدْخَالِ تَغَيُّرَاتٍ لاَزِمَةٍ :

(مۇنۇ ئىسىملىق جۈملىلەرنى زۆرۈر ئۆزگەرتىشلەر بىلەن پېئىللىق جۈملىلەرگە ئايلاندۇرۇڭ.)

- دِيْمَةُ جَاءَتْ مِنْ مِصْرَ .
- أَحْمَدُ يَجْتَهِدُ فِى الدِّرَاسَةِ .
- سَمِيْرَةُ تُرِيْدُ أَنْ تَدْرُسَ اللُّغَةَ الإِنْجِلِزِيَّةَ فِى الْجَامِعَةِ .
- خَالِدٌ وَ سَمِيْرٌ ذَهَبَا إِلَى مَكْتَبَةٍ بَكِيْنَ الْجَدِيْدَةِ .
- سُعَادُ وَلَيْلَى اسْتَقْبَلَتَاني عِنْدَ بَاب الْكُلِّيَةِ .
- اَلْمُوَظِّفُونَ يُقَدِّمُونَ خَدَمَاتٍ كَثِيْرَةً.

5 - بَيِّنْ مِنَ الْجُمَلِ التَّالِيَةِ الْفِعْلَ والْفَاعِلَ والْمَفْعُولَ بِهِ :

(مۇنۇ جۈملىلەردىن پېئىل، پائىل ۋە تولدۇرغۇچىنى ئايرىڭ.)

- يَدْرُسُ الطَّلَبَةُ اللُّغَةَ الإِنْجِلِزِيَّةَ بِمُسَاعَدَةِ الأَسَاتِذَةِ .
- يُسَاعِدُ زُمَلاءُ أَحْمَدَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا فِى الدِّرَاسَةِ .
- كَيْفَ عَرَفَهُ مُحَمَّدٌ ؟
- أُحِبُّ جَامِعَتَنَا .
- يُدَرِّسُنَا الأُسْتَاذُ الْمُحَادِثَةَ .

اَلدَّرسُ الْخَامِسَ عَشَرَ   **ئون بەشـنچی دەرس**

اَلزِّيَارَةُ   یوقلاش

اَلتَّرْكِيْبَاتُ الْجُمْلِيَّةُ :

تَفَضَّلْ بكَذَا

لاَيَفْعَلُ

شُكْرًا عَلَى

أنَّ

أ... أَمْ ... ؟

اَلْحِوَارُ :

تَفَضَّلْ بالدُّخُول

زِيَارَةُ صَدِيْقَةٍ فِى بَيْتِهِ

اَلنَّصُّ : زِيَارَةُ صَدِيْقٍ فِى بَيْتِهِ

قَوَانيْنُ النُّطْقِ والْقِرَاءَةِ 10. قِرَاءَةُ الْهَمْزَةِ

اَلْقَوَاعِدُ النَّحْوِيَّةُ 13. فِعْلُ الأَمْرِ

اَلْحِوَارُ : (دىئالوگ)

1 – تَفَضَّلْ بِالدُّخُولِ

نَبِيْلٌ – اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ !

صَالِحٌ – وَعَلَيْكُمُ السَّلاَمُ . تَفَضَّلْ بِالدُّخُولِ، (1) كَيْفَ الْحَالُ ؟

ن – اَلْحَمْدُ للهِ ، بخَيْر، وَكَيْفَ أَنْتَ ؟

ص – كُلُّ شَيْءٍ عَلَى مَا يُرَامُ. (2) تَفَضَّلْ، اِجْلِسْ. تَفَضَّلْ اِشْرَبِ الشَّاىَ .

ن – شُكْرًا !

ص – تَفَضَّلْ بالسِّجَارَةِ .

ن – عَفْوًا ، لاَأُدَخِّنُ الآنَ .

2- زَيَارَةُ صَدِيْقَةٍ فِى بَيْتِهَا

(تَزُورُ نَجْوَى صَدِيْقَتَهَا فَاطِمَةَ فِى بَيْتِهَا . فَدَقَّتْ بَابَ بَيْتِ فَاطِمَةَ، واستَقْبَلَتْهَا فَاطِمَةُ وأَفْرَادُ أُسْرَتِهَا .)

فَاطِمَةُ – مَرْحَبًا بكِ، يَا نَجْوَى، تَفَضَّلِي .

نَجْوَى – أَنَا مَسْرُورَةٌ بزِيَارَتِكِ وبزِيَارَةِ أَهْلِكِ .

ف – أَهْلاً وسَهْلاً ! اِسْمَحِي لِي أَنْ أُقَدِّمَ لَكِ أَهْلِي . هٰذِهِ أُمِّى الْعَزِيْزَةُ .

ن – أَهْلاً وَسَهْلاً !

اَلأُمُّ – شَرَّفْتُمُونَا ! (3)
ن – اللهُ يُشَرِّفُكُمْ .
ف – وهَذَا أَبِي الْعَزِيْزُ .
ن – أَهْلاً وَسَهْلاً ، أَنَا سَعِيْدَةٌ بِمَعْرِفَتِكُمْ .
اَلأَبُ – مَرْحَبًا بِزِيَارَتِكِ. نَوَّرْتِ الْبَيْتَ .
ن – الله يُنَوِّرُكُمْ .
ف – هَذَا أَخِي الْكَبِيْرُ، وَهُوَ طَبِيْبٌ نَشِيْطٌ . وَهَذِهِ أُخْتِي الصَّغِيْرَةُ ، وَهِيَ تِلْمِيْذَةٌ فِى الْمَدْرَسَةِ .
ن – أَهْلاً وَسَهْلاً !
أَخُو فَاطِمَةَ وأُخْتُهَا – أَهْلاً بِكِ، نَحْنُ مَسْرُورُونَ بِلِقَائِكِ.
ف – تَفَضَّلِي بِالْجُلُوسِ. تَفَضَّلِي بِالشَّاى والْحَلْوَى .
ن – شَكْرًا لَكِ ولأَهْلِكِ عَلَى هَذِهِ الْحَفَاوَةِ .
ف – لاَكُلْفَةُ بَيْنَنَا . (4) نَحْنُ سُعَدَاءُ بِرُؤْيَتِكِ .

اَلنَّصُّ : (تيكىست)

زَيَارَةُ صَدِيْقٍ فِي بَيْتِهِ

اِنْتَقَلَ مَحْمُودٌ إِلَى بَيْتٍ إِلَى بَيْتٍ جَدِيْدٍ . فَدَعَا حَسَنًا وَمُخْتَارًا إِلَى زِيَارَتِهِ فِي بَيْتِهِ الْجَدِيْدِ. فَذَهَبَا إِلَيْه .

مَحْمُودٌ – أَهْلاً وَسَهْلاً ! تَفَضَّلْ بِالدُّخُولِ . هَذَا بَيْتِي الْجَدِيْدُ .
حَسَنٌ وَمُخْتَارٌ – بَيْتُكَ مُرِيْحٌ جَمِيْلٌ . مَبْرُوكٌ . (5)
م – اللَّهُ يُبَارِكُ فِيكُمْ . هَذِهِ زَوْجَتِي دِيْمَةُ .
دِيْمَةُ – شَرَّفْتُمُونَا !
ح – اللهُ يُشَرِّفُكُمْ . مَتَى اِنْتَقَلْتُمْ إِلَى الْبَيْتِ الْجَدِيْدِ ؟
م – اِنْتَقَلْنَا إِلَيْهِ قَبْلَ شَهْرٍ .
ح – هَذِهِ هِدِيَّةٌ مُتُوَاضِعَةٌ لَكُمْ .
م – يَا سَلاَمُ ! (6) إِنَّهَا هَدِيَّةٌ جَمِيْلَةٌ . (7) أَلْفُ شُكْرٍ.
ح – لاَكُلْفَةَ بَيْنَنَا . نَحْنُ أَصْدِقَاءُ .
م – تَفَضَّلاَ، اِجْلِسَا. مَاذَا تُحِبَّان، اَالشَّاىَ أَمِ الْقَهْوَةَ ؟ (8)
ح – اَلشَّاىَ ، لَو سَمَحْتَ .
م – اَلأَخْضَرَ أَمِ الأَسْوَدَ ؟
ح – اَلأَسْوَدَ مَعَ سُكَّرٍ خَفِيْفٍ .
م – وَأَنْتَ، يَا مُخْتَارُ ؟
مُخْتَار – أَنَا كَذَلِكَ .

فَجَلَسَ مَحْمُودٌ مَعَهُمَا فِي الصَّالَةِ. وَقَدَّمَتْ زَوْجَتُهُ دِيمَةُ لَهُمَا الشَّاىَ وَالْحَلْوَى والفَاكِهَةَ . وَعَمِلَتْ لَهُمَا طَعَامًا لَذِيْذًا. فَأَكَلُوا مَسْرُورِيْنَ . (9)

بَعْدَ سَاعَتَيْنِ اِسْتَأْذَنَ حَسَنٌ وَ مُخْتَارٌ زَمِيْلَهُمَا وزَوجَتَهُ ، فَوَدَّعَهُمَا مَحْمَودٌ عِنْدَ بَابِ بَيْتِهِ ، وَقَالَ لَهُمَا : شَكْرًا عَلَى زَيَارَتِكُمَا، مَعَ السَّلاَمَةِ .

الكَلِمَاتُ الجَدِيدَةُ	(يېڭى سۆزلەر)
اَلْخَامِسَ عَشَرَ م اَلْخَامِسَةَ عَشَرَةَ	ئون بەشىنچى
تَفَضَّلَ يَتَفَضَّلُ تَفَضُّلاً بِ	...گە مەرھەمەت قىلدى
دَخَلَ يَدْخُلُ دُخُولاً	كىردى
كُلُّ شَيْءٍ عَلَى مَا يُرَامُ	ھەممە ئىش كۆڭۈلدىكىدەك
شَرِبَ يَشْرَبُ شُرْبًا الشَّيْءَ	ئىچتى
شَايٌ	چاي
سِيجَارَةٌ جـــ سَجَائِرُ	تاماكا، پاپىروس
دَخَّنَ يَدَخِّنُ تَدْخِيْنًا	تاماكا چەكتى
زَارَ يَزُورُ زِيَارَةً فُلاَنًا أَوْ مَكَانًا	ئىكسكورسىيە قىلدى، زىيارەت قىلدى
فَ	...دە ئارقىنىڭ (باغلىغۇچى)
أَهلٌ جـــ أَهَال وَأَهْلُونَ	ئائىلە كىشلىرى ئۇرۇق تۇققان
أُمٌّ جـــ أُمَّهَاتٌ	ئانا
أَبٌ جـــ آبَاءٌ	دادا
شَرَّفَ يُشَرِّفُ تَشْرِيْفًا فُلاَنًا	شەرەپكە ئىگە قىلدى،...گەشان ـ شەرەپ
اَللّٰهُ	ئاللاھ
نَوَّرَ يُنَوِّرُ تَنْوِيْرًا اللهُ مَكَانًا أَوْ فُلاَنًا	نۇرلۇق قىلدى، يورۇق قىلدى
تِلْمِيذٌ جـــ تَلاَمِيذُ	ئوقۇغۇچى، شاگىرت
مَدْرَسَةٌ جـــ مَدَارِسُ	مەكتەپ، مەدرىس
حَلْوَى \ حَلْوَيَاتٌ	تاتلىق يىمەكلىك، قەنت ـ كېزەك
شَكَرَ يَشْكُرُ شُكْرًا فُلاَنًا عَلَى كَذَا	رەھمەت ئېيتتى
اَلْحَفَاوَةُ	قارشى ئېلش، كۈتۈۋېلىش، ئىلتىپات
رَأَى يَرَى رُؤْيَةً الشَّيْءَ	كۆردى
اِنْتِقَلَ يَنْتَقِلُ اِنْتِقَالاً إِلَى	يۆتكەلدى، كۆچتى
دَعَا يَدْعُو دَعْوَةً فُلاَنًا إِلَى (لِ)	تەكلىپ قىلدى
مَبْرُوكٌ	مۇبارەك بولسۇن، مۇبارەك

بَارَكَ يُبَارِكُ مُبَارِكَةً اللهُ فِى	بەرىكەت ئاتاقىلدى، بەرىكەتلىك قىلدى
زَوْجٌ جـــ أَزْوَاجٌ	جۈپ، ئەر
هَدِيَّةٌ جـــ هَدَايَا	سوۋغا، ھەدىيە
مُتَوَاضِعٌ م مُتَوَاضِعَةٌ	كەمتەر، ئاددى، ئەرزىمەس
إِنَّ	ھەقىقەتەن، چوقۇم (تەكىت قوشۇمچىسى)
أَلْفٌ جـــ آلاَفٌ و أُلُوفٌ	مىڭ
قَهْوَةٌ	قەھۋە
أَخْضَرُ م خَضْرَاءُ	يېشىل
أَسْوَدُ م سَوْدَاءُ	قارا
سُكَّرٌ	شېكەر
خَفِيْفٌ م خَفِيْفَةٌ	يەڭگىل، يېنىك، ئازغىنە
صَالَةٌ جـــ صَالاَتٌ	زال، مېھمانخانا
عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلاً الشَّيْءَ	قىلدى
بَعْدَ	... دىن كېيىن
اِسْتَأْذَنَ يَسْتَأْذِنُ إِسْتِئْذَانًا فُلاَنًا	رۇخسەت قىلدى
وَدَّعَ يُوَدِّعُ تَوْدِيْعًا فُلاَنًا	ئۇزۇتۇپ قويدى، خوشلاشتى

اَلْعِبَارَاتُ الْمُفِيْدَةُ : (جۈملە شەكىللىرى)

تَفَضَّلْ بِكَذَا :

- تَفَضَّلْ بالدُّخُولِ .
- تَفَضَّلِي بِالْجُلُوسِ .
- تَفَضَّلْ، ادْخُلْ .
- تَفَضَّلُوا واجْلِسُوا .
- تَفَضَّلاَ، اِشْرَبَا الشَّاىَ .

لاَيَفْعَلُ :

- لاَأُدَخِّنُ الآنَ .
- لاَأُحِبُّ الْحَلْوِيَّاتِ .
- لاَتَعْمَلُ دِيْمَةُ فِى الْمَسَاءِ .
- لاَأَذْهَبُ مَعَهُمْ .

شُكْرًا لَهُ عَلَى كَذَا :

- شُكْرًا لَهُ عَلَى كَذَا :

- شُكْرًا لَكُمَا عَلَى زِيَارَتِكُمَا .
- شُكْرًا لَكَ عَلَى حُضُورِكَ .
- شكْرًا لَكَ عَلَى مُسَاعِدَتِكَ .

إِنَّ :

- إِنَّهَا هَدِيَّةٌ جَمِيْلَةٌ .
- إِنَّهَا هَدِيَّةٌ جَمِيْلَةٌ .
- إِنَّهُ أُسْتَاذٌ كَبِيْرٌ .
- إِنَّنِي أُحِبُّ هٰذِهِ اللُّغَةَ .
- إِنَّهُمْ يَجْتَهِدُونَ فِي الدِّرَاسَةِ .

أَ ... أَمْ ... :

- مَاذَا تُحِبَّانِ، أ الشَّاىَ أَمِ الْقَهْوَةَ ؟
- أَ تُرِيْدُ أَنْ تَدْرُسَ اللُّغَةَ الْعَرَبِيَّةَ أَمِ اللُّغَةِ الْفَرَنْسِيَّةَ ؟
- أَ تَزُورُ الأُسْتَاذَ أَمِيْنًا فِي يَوْمِ السَّبْتِ أَمِ الأَحِدِ ؟
- أ أَكَلْتَ الطَّعَامَ أَمْ لاَ ؟

المُلاَحَظَاتُ   ئىزاھاتلار

(1) تَفَضَّلْ بِالدُّخُولِ   (كىرىشكە مەرھەمەت قىلىڭ.)

بۇ يەردىكى « تَفَضَّلْ » (مەرھەمەت قىلىڭ) بۇيرۇق پېئىلى بولۇپ، كەمتەرلىك ۋە تەكەللۇپلىقنى ئىپادىلەيدۇ. ئۇ« من فضلك » بىلەن ئوخشىمايدۇ. كېيىنكى تېكىستىكى «ئولتۇرۇشقا مەرھەمەت قىلىڭ، چاي ئىچىشكە مەرھەمەت قىلىڭ، قېنى تاماكا چېكىڭ » قاتارلىقلارنىڭ ھەممىسى ئوخشاش بىر خىل ئىپادىلەش شەكلى. مەسىلەن:

تَفَضَّلْ بِالدُّخُولِ   ئولتۇرۇشقا مەرھەمەت

تَفَضَّلْ، إِشْرَبِ الشَّاىَ   قېنى چاي ئىچىڭ

تَفَضَّلْ بالحَلَوِيَّاتِ   قەن ــ گېزەكلەرگە مەرھەمەت قىلىڭ

(2) كُلُّ شَيءٍ عَلَى مَا يُرَامُ   (ھەممە ئىش كۆڭۈلدىكىدەك)

بۇ جۈملە ئەرەبلەرنىڭ ئادەت سۆزى بولۇپ، «ھەممە ئىش كۆڭۈلدىكىدەك، كۆڭۈل رازى بولغۇدەك» دېگەن مەنىدە.

(3)شَرَّفْتُمُونَا   (سىلەر بىزگە شان ــ شەرەپ ئېلىپ كەلدىڭلار.)

بۇ جۈملە ساھىبخان مېھماننى كۈتىۋالغاندا ئىشلىتىلىدىغان ئىبارە، جۈملىنىڭ تولدۇرغۇچىسى كىشىلىك ئالماش«نا» جۈملىدىكى « شرّف» پېئىلىنىڭ ئوقۇلۇشى ۋە يېزىلىشىدا ئۆزگىرىش يۈز بەرگەن. يەنى ئەسلىدىكى «شَرَّفْتُمْ» - «شَرَّفْتُمُونَا » غا ئۆزگەرگەن. سۆز مەنىسى تەسىرگە ئۈچىرىمىغان. بۇ جۈملىدىكى مەنە ئۇيغۇرچىدىكى «سىلەرنىڭ كېلىشىڭلار

بىزنى شان – شۆھرىتىمىزنى ئاشۇردى»، «سىلەرنىڭ كېلىشىڭلار بىزنى خوشاللاندۇردى» بىلەن ئوخشاش. بۇ چاغدا قارشى تەرەپ «اللهُ يُشَرِّفُكُمْ» دەپ جاۋاب قايتۇرىدۇ. بۇ «ئاللاھ سىلەرنى شەرەپلىك قىلسۇن»دېگەن مەنىنى بىلدۈرىدۇ. بۇ مۇسۇلمانلارنىڭ ئادەت سۆزى. كېيىنكى تېكىستىكى «نَوَّرْتَ البَيْتَ» دېگەنمۇ ئوخشاش مەنا بولۇپ، جاۋاب قايتۇرغاندا« اللهُ يُنَوِّرُكُمْ» دېيىلىدۇ.

سىز ئەرەپ دۆلەتلىرىگە بارسىڭىز، ساھىبخانلارنىڭ ھەممىسى ئىنتايىن مېھماندوست بولۇپ، قارشى ئېلىش سۆزلىرى قۇلاق تۈۋىڭىزدىن كەتمەيدۇ.

(4) لاَ كُلْفَةَ بَيْنَنَا (ئارىمىزدا ھېچبىر تەكەللۇپ قىلىش يوق)

بۇ يەردىكى«لا» - جىنسىي ئوقۇمنى ئىنكار قىلغۇچى «لا» (لاَ النَّافِيَّةُ لِلْجِنْسِ) بولۇپ، ئۇنىڭ ئىنكار قىلىدىغىنى پۈتۈن ئادەم ياكى شەيئىلەر. ئۇنىڭ ئارقىسىدىن سۆز ئاخىرى پەتھە«ـَ» لىك كەلگەن بىرلىك ساندىكى ئىسىم كېلىدۇ. مەسىلەن:

لاَ أَحَدَ فِى حُجْرَةِ الدَّرْسِ.

(دەرىسخانىدا ھېچقانداق بىر كىشى يوق.)

لاَ كِتَابَ عَلَى المَكْتَبِ.

(ئۈستەل ئۈستىدە ھېچقانداق بىر كىتاب يوق.)

(5) مَبْرُوكٌ (مۇبارەك بولسۇن)

بۇ ئەرەبلەر دائىم قوللىنىدىغان ئادەت خارەكتىرلىك ئىپادىلەش شەكلى بولۇپ، ئۇ «مۇبارەك بولسۇن، تەبرىكلەيمەن، قۇتلۇق بولسۇن» دېگەن مەنىلەرنى بىلدۈرىدۇ. يېڭى ئۆي كۆچكەندە، مەنسىپى ئۆسكەندە، ئىشلىرىدا غەلبە قازانغاندا، ئابرويى ئاشقاندا، مۇسابىقىدە غەلبە قازانسا نەتىجىسى ئالدىنقى قاتاردا بولغاندا، توي قىلغاندا ۋە باشقا خوشاللىنارلىق ئەھۋاللاردا قوللىنىلىدۇ.جاۋاب قايتۇرغاندا «اللهُ يُبَارِكُ فِيكَ» دېيىلىدۇ.

(6) يَا سَلاَمُ! (ۋاي خۇدايىم، يا ئاللاھ)

ئېغىز تىلىدا ئىشلىتىلىدۇ، ھەيرانلىق، ئۆكۈنۈش، خوشاللىقنى ئىپادىلەيدۇ. مەسىلەن:

يا سَلاَمُ! كَيفَ عَرَفْتَهُ؟ (ۋاي خۇدايىم، ئۇنى قانداق بىلدىڭ؟)

يا سلام!إِنَّهَا بِلاَدٌ عَظِيمَةٌ. (يا ئاللاھ! ئۇ ھەقىقەتەن ئۇلۇغ بىر دۆلەت.)

(7) إنها هَدِيَّةٌ جَمِيلَةٌ (ئۇ ھەقىقەتەن بىر چىرايلىق سوۋغا)

بۇ يەردىكى «إِنَّ»- تەكىد قوشۇمچىسى بولۇپ، «ئەلۋەتتە، ھەقىقەتەن»دېگەن مەنانى ئىپادىلەيدۇ. جۈملىنىڭ بېشىدا كېلىدۇ. ئارقىسىدىن ئىسىملىق جۈملە كېلىدۇ. ئىسىملىق جۈملىنىڭ مۇبتەداسى چۈشۈم كېلىشتە، پەتھەلىك كېلىدۇ. مەسىلەن:

إِنَّهَا مُجْتَهِدَةٌ . (ئۇ ھەقىقەتەن بىر تىرىشچان قىز.)

إِنَّ خَالِدًا طَالِبٌ مُمْتَازٌ. (خالىد ئەلۋەتتە ئىلغار ئوقۇغۇچى.)

إِنِّنِى أُحِبُّهَا. (مەن ھەقىقەتەن ئۇنى ياخشى كۆرىمەن.)

إِنَّ اللُّغَةَ العَرَبِيَّةَ جَمِيْلَةٌ مُفِيدَةٌ. (ئەرەب تىلى ھەقىقەتەن گۈزەل، پايدىلىق بىر تىل.)

(8) مَاذَا تُحِبَّانِ؟ أَالشَّاىَ أَمِ الْقَهْوَةَ؟ (ئىككىڭلار نېمىنى ياخشى كۆرىسىلەر؟ چايمۇ ياكى

قەھۋەمۇ؟)
ئەرەپلەر دائىم تاتلىق ئۈزۈم، قىزىل چاي ياكى قەھۋە بىلەن مېھماننى كۈتىۋالىدۇ.
ئەرەپلەر ئادەتتە يېشىل چاي ئىچمەيدۇ. قىزىل چايغا دائىم شېكەر قوشىدۇ. مېھماننىڭ ئېھتىياجىغا قاراپ ئازايتىدۇ ياكى كۆپەيتىدۇ. قەھۋە يېڭىدىن قاينىتىلغان بولىدۇ. بۇ «ئەرەب قەھۋەسى» دەپ ئاتىلىدۇ. ئۇ ئۆزگىچە ئالاھىدىلىككە ئىگە.
بۇ يەردىكى« أ...أم...»- تاللىما سوئال جۈملە بولۇپ، «...مۇ...ياكى...؟» دېگەن مەنىنى ئىپادىلەيدۇ. مەسىلەن:
مَاذَا تُحِبُّ أنْ تَقْرَأ؟اَلْكُتُبَ الأدَبِيَّةَ أَم التَّارِيْخِيَّةَ؟
(سىز قايسىنى ئوقۇشنى ياخشى كۆرىسىز؟ ئەدەبىي كىتاپلارنىمۇ ياكى تارىخ كىتاپلارنىمۇ؟)
مَتَى تَزُورُهُ؟ أَالْيَومَ أَمْ غَدًا؟
(ئۇنى قاچان يوقلايسىز؟ بۈگۈنمۇ ياكى ئەتىمۇ؟)
بۇنىڭدىكى « أ » بولسا ئەرەب تىلىدىكى ئىككى سوئال ئۆلانمىسىنىڭ بىرى. يەنە بىرى « هل » بولۇپ، « أ » نىڭ ئىشلىتىلىشى ئۇنىڭغا قارىغاندا تېخىمۇ كەڭ. ئۇنى بولۇشلۇق جۈملىنىڭ ئالدىدا ئىشلىتىشكىمۇ، بولۇشسىز جۈملىنىڭ ئالدىدا ئىشلىتىشكىمۇ بولىدۇ.
بولۇشسىز جۈملىنىڭ ئالدىدا كەلگەندە ئادەتتە قايتۇرما سوراقنى بىلدۈرىدۇ. مەسىلەن:
أهُوَ طَالِبٌ؟ (ئۇ ئوقۇغۇچىمۇ؟)
أَلَيسَ مُوَظَّفًا مُجِدًّا؟ (ئۇ تىرىشچان خىزمەتچى ئەمەسمۇ؟)
ألاَ تُرِيدُ أنْ تَذْهَبَ مَعَنَا؟ (سىز بىز بىلەن بېرىشنى خالىمامسىز؟)
(9) وأكَلُوا مَسْرُورِينَ. (ئۇلار خوشال — خورام ھالدا يېيىشتى)
جۈملىدىكى « مَسْرُورِينَ » - تاماق يېگۈچىنىڭ شۇۋاقىتتىكى ھالىتىنى ئىپادىلەيدۇ. ئۇ ھالەت دەپ ئاتىلىدۇ. جۈملىدىكى ئورنى چۈشۈم كېلىشتە بولىدۇ. سۈپەت — ھالەت بولغاندا ئۇنىڭ جىنس تۈرى، سانى، بايان قىلىنغۇچىنىڭ جىنسي تۈرى، سانى بىلەن بىردەك كېلىدۇ.
مەسىلەن:
يَدْرُسُ مُحَمَّدٌ مُجْتَهِدًا. (مۇھەممەد تىرىشىپ ئۆگىنىدۇ.)
تَدْرُسُ فَاطِمَةُ مُجْتَهِدَةً. (پاتىمە تىرىشىپ ئۆگىنىدۇ.)
يَدْرُسُ هَيكَلٌ وسَمِيرٌ مُجْتَهِدِينَ. (ھەيكەل بىلەن سەمىر تىرىشىپ ئۆگىنىدۇ.)
يَدْرُسُ الطَّلَبَةُ مُجْتَهِدِينَ. (ئوقۇغۇچىلار تىرىشىپ ئۆگىنىدۇ.)
قَوَانِينُ النُّطْقِ والْقِرَاءَةِ (تەلەپپۇز ۋە ئوقۇش قائىدىلىرى)
10. قِرَاءَةُ الْهَمْزَةِ
10. ھەمزىنىڭ ئوقۇلۇشى
« الْهَمْزَةُ » نىڭ ئوقۇلۇشى ئىككى خىل: قوشۇپ ئوقۇلىدىغان ھەمزە ۋە ئايرىپ ئوقۇلىدىغان ھەمزە. قوشۇپ ئوقۇلىدىغان ھەمزە جۈملىدە قوشۇپ ئوقۇلغاندا ئوقۇلمايدۇ، بىراق جۈملىنىڭ بېشىدا ئوقۇلىدۇ. ئايرىپ ئوقۇلىدىغان ھەمزە بولسا ئوقۇلۇشى لازىم بولىدۇ. قوشۇپ ئوقۇلىدىغان ھەمزە تۆۋەندىكىچە ئوقۇلىدۇ:

هَمْزَةُ الْوَصْلِ:

← تَفَضَّلْ وَادْخُلْ تَفَضَّلْ وَدْخُلْ

← تَفَضَّلِي وَاشْرَبِي تَفَضَّلِي وَشْرَبِي

← بِجِدٍّ وَاجْتِهَادٍ بِجِدٍّ وَجْتِهَادٍ

← وَانْتَقَلَ إِلَى بَيْتٍ جَدِيدٍ وَنْتَقَلَ إِلَى بَيتٍ جَدِيدٍ

← فَاسْتَأْذَنَهُ فَسْتَأْذَنَهُ

مَا اسْمُكَ ؟ --- مَاسْمُكَ ؟

اَلِاسْمُ --- أَلِسْمُ

يَوْمُ الاثْنين --- يوم لِثْنَينِ

ئايرىپ ئوقۇلىدىغان ھەمزە تۆۋەندىكىچە بولىدۇ :

هَمْزَةُ الْفَصْلِ :

أُسْرَةٌ --- اَلأُسْرَةُ

أَهْلٌ --- اَلأَهْلُ

إِسْلاَمٌ --- اَلإِسْلاَمُ

إِقْبَالٌ --- اَلإِقْبَالُ

اَلْعِبَارَاتُ الْمُسْتَعْمَلَةُ أَثْنَاءَ الدَّرْسِ :

(دەرس ۋاقتىدا ئىشلىتىلىدىغان ئىبارىلەر)

- اِقْرَأِ الدَّرْسَ !	- اِقْرَئِي الدَّرْسَ !
- اِقْرَأِ الدَّرْسَ مِنْ أَوَّلِهِ !	- اِقْرَؤُوا الدَّرْسَ !
- اِقْرَأْ بِصَوْتٍ عَالٍ!	
- أَعِدْ قِرَاءَتَكَ مِنْ فَضْلِكَ !	
- أَكْمِلْ قِرَاءَتَكَ مِنْ فَضْلِكَ !	

اَلتَّدْرِيبَاتُ الشَّفَوِيَّةُ : (ئېغىزچە مەشقلەر)

1- اِقْرَأْ مَا يَلِي مُنْتَبِهًا إِلَى قِرَاءَةِ الْهَمْزَةِ :

تۆۋەندىكىلەرنى ھەمزىسىنىڭ ئوقۇلۇشىغا دىققەت قىلغان ھالدا ئوقۇڭ.

اِسْمَحْ	اِسْمَحِي	اِسْمَحُوا
اِجْلِسْ	اِجْلِسِي	اِجْلِسُوا
أُدْخُلْ	أُدْخُلِي	أُدْخُلُوا

اِشْرَبْ	اِشْرَبي	اِشْرَبُوا	
اِفْتَحْ	اِفْتَحِي	اِفْتَحُوا	
اِقْرَأْ	اِقْرَئِي	اِقْرَؤُوا	
أُكْتُبْ	أُكْتُبِي	أُكْتُبُوا	
كُلْ	كُلِي	كُلُوا	
زُرْ	زُورِي	زُورُوا	
أَجِبْ	أَجِيْبِي	أَجِيْبُوا	
أَعِدْ	أَعِيْدِي	أَعِيْدُوا	
تَفَضَّلْ	تَفَضَّلِي	تَفَضَّلُوا	
تَفَضَّلْ وادْخُلْ	بجدٍّ واجْتِهَادٍ	يَوْمُ الاِثْنَيْنِ	أَفْرَادُ الأُسْرَةِ
تَفَضَّلْ واشْرَبْ	بَعْدَ انْتِقَال	صَالَةُ الإِسْتِقْبَالِ	دِيْنُ الإِسْلاَمِ
تَفَضَّلْ واجْلِسْ	ثُمَّ استَأْذَنَهُ	غُرْفَةُ ابْنِهِ	اَلْمَدْرَسَةُ الأَهْلِيَّةُ
شَرَّفْتُمُونَا .	نَوَّرْتَ الْبَيْتَ .	مَبْرُوكٌ .	
اللهُ يُشَرِّفُكُمْ	اللهُ يُنَوِّرُكُمْ.	اللهُ يُبَارِكُ فِيْكَ .	

2- أَجِبْ عَنِ الأَسْئِلَةِ التَّالِيَةِ :

تۆۋەندىكى سوئاللارغا جاۋاب بېرىڭ.

- لَمَاذَا دَهَبَ حَسَنٌ وَمُخْتَارٌ إِلَى بَيْتِ زَمِيْلِهِمَا مُحْمُودٍ.
- مَتَى دَهَبَ حَسَنٌ وَمُخْتَارٌ إِلَى بَيْتِهِ الْجَدِيْدِ ؟
- مَتَى انْتَقَلَ مَحْمُودٌ إِلَى بَيْتِهِ الْجَدِيْدِ ؟
- هَلْ زَارَ حَسَنٌ وَمُخْتَارٌ بَيْتَهُ وَمَعَهُمَا هَدِيَّةٌ ؟
- مَاذَا يُحِبُّ حَسَنٌ وَمُخْتَارٌ أَنْ يَشْرَبَا ؟
- أَيْنَ جَلَسَ مُحْمُودٌ مَعَ حَسَنٍ وَمُخْتَار ؟
- مَاذَا قَدَّمَتْ لَهُمَا زَوْجَةُ مَحْمُودٍ دِيْمَةً ؟
- مَاذَا عَمِلَتْ دِيْمَةُ لَهُمَا ؟
- كَيْفَ أَكَلَ مَحْمُودٌ عِنْدَ تَوْدِيْعِ زَمِيْلِهِمَا ؟
- مَاذَا يَقُولُ الْمُضِيْفُ إِذَا زَارَهُ أَحَدٌ ؟ وَمَاذَا يُجِيْبُ الضَّيْفُ ؟
- مَاذَا نَقُولُ للصَّدِيْقِ إِذَا انْتَقَلَ إِلَى بَيْتٍ جَدِيْدٍ أَوْ نَجَحَ فِى الدِّرَاسَةِ ؟ وَمَاذَا يُجِيْبُ الصَّدِيْقُ ؟

3- أَكْمِلِ الْحِوَارَ التَّالِيَ :

تۆۋەندىكى دىئالوگنى تولدۇرۇڭ.

- أَهْلاً وَسَهْلاً . —
- شَرَّفْتُمُونَا. —
- كَيْفَ حَالُكَ ؟ —
- تَفَضَّلْ، اِجْلِسْ . —
- أ الشَّاىَ أَمِ الْقَهْوَةَ ؟ —
- هَذَا بَيْتِي الْجَدِيْدُ. — مَبْرُوكٌ ، اِنَّهُ جَمِيْلٌ مُرِيْحٌ .
- — هَذِهِ هُدِيَّةٌ مُتَوَاضِعَةٌ لَكَ .
- — لاَ كُلْفَةَ بَيْنَنَا . نَحْنُ أَصْدِقَاءُ .

4- اِسْأَلْ زَمِيْلَكَ خَمْسَةَ أَسْئِلَةٍ حَوْلَ النَّصِّ مُسْتَعِيْنًا بِ " هَلْ " وخمسة أسئلة ب " أ ... أم ...".
ساۋاقداشلىرىڭىزدىن تېكىست ھەققىدە « هَلْ » نى ئىشلىتىپ بەش سوئال، « أ...أم... » نى ئىشلىتىپ بەش سوئال قويۇڭ.

5- حَوِّلْ أَدْوَرَ النَّصِّ إِلَى " فَاطِمَةَ، لَيْلَى وسُعَادَ " واقْرَأْ النَّصَّ مَعَ إِدْخَالِ التَّغْيِيْراتِ اللاَّزِمَةِ .
تېكىستتىكى رولل‍ارنى « فَاطِمَةَ، لَيْلَى، وسُعَادَ » گە ئۆزگەرتىڭ ۋە زۆرۈر ئۆزگەرتىش بىلەن تېكىستنى ئوقۇڭ.

6 -مَثِّلْ مَعَ زُمَلاَئِكَ الْمَوْقِفَيْنِ التَّالِيَيْنِ :
ساۋاقداشلىرىڭىز بىلەن مۇنۇ ئىككى ھالەتنى ئورۇنلاڭ .

- زَيَارَةُ صَدِيْقٍ فِى بَيْتِهِ الْجَدِيْدِ .
- زَيَارَةُ خَبِيْرٍ عَرَبِيٍّ فِى بَيْتِهِ .

7 -اِقْرَأْ نَصَّ الدَّرْسِ واحْفَظْهُ ثُمَّ سَجِّلْ قِرَاءَتَكَ للنَّصِّ .
دەرسنىڭ تېكىستىنى ئۈنلۈك ئوقۇڭ ۋە يادلاڭ ئاندىن تېكىستنى ئوقۇغۇنىڭىزنى ئۈنئالغۇغا ئېلىڭ.

اَلتَّدْرِيْبَاتُ التَّحْرِيْرِيَّةُ : (يازما مەشقلەر)

1 - هَاتِ مُثَنَّى كلّ اِسمٍ مِنَ الأَسْمَاءِ التَّالِيَةِ فِى حَالاَتِ الرَّفْعَةِ والنَّصْبِ والْجَرِّ :
تۆۋەندىكى ئىسىملارنىڭ ھەربىرىنىڭ ئىككىلىك سانىنى باش كېلىش، چۈشۈم كېلىش ۋە

ئىگىلىك كېلىشتە كەلتۈرۈڭ.

زَمِيْلٌ	صِدِيْقٌ	أُمٌّ	أَبٌ
فَرْدٌ	أُخْتٌ	تِلْمِيْذٌ	زَوْجٌ
حُجْرَةٌ	غُرْفَةٌ	بَيْتٌ	بَابٌ
مَدْرَسَةٌ	صَالَةٌ	سِيْجَارَةٌ	سَاعَةٌ

2- ضَعْ صِفَةً مُنَاسِبَةً لِكُلٍّ مِنَ الأَسْمَاءِ التَّالِيَةِ :

تۆۋەندىكى ھەربىر ئىسىمغا مۇناسىپ سۈپەت قويۇڭ.

خَبِيْرٌ	تِلْمِيْذَةٌ	مُدَرِّسَانِ	اَلطَّبِيْبُ
شُكْرٌ	اَلصَّالَةُ	صَدِيْقَانِ	جَامِعَتُنَا
أَطْعِمَةٌ	زُمَلاَئِي	اَلشَّايُ	اَلْمَدْرَسَةُ

3- صَرِّفِ الأَفْعَالَ التَّالِيَةَ حَسَبَ الْمَطْلُوبِ :

تۆۋەندىكى پېئىللارنى تەلەپ قىلغىنى بويىچە تۈرلەڭ.

	هُمَا	هُمْ	هِيَ	أَنْتِ	أَنَا	نَحْنُ
يَدْخُلُ						
يَشْرَبُ						
يَأْكُلُ						
يَعْمَلُ						
يَنْتَقِلُ						
يَسْتَأْذِنُ						

4- هَاتِ مَصْدَرًا لِكُلِّ فِعْلٍ مِنَ الأَفْعَالِ التَّالِيَةِ :

تۆۋەندىكى ھەربىر پېئىلنىڭ مەسدىرىنى كەلتۈرۈڭ.

عَمِلَ –	دَرَسَ –	ذَهَبَ –	شَكَرَ –
عَرَفَ –	زَارَ –	جَاءَ –	سَاعَدَ –
اِجْتَهَدَ –	اِحْتَرَمَ –	اِسْتَقْبَلَ –	اِسْتَأْذَنَ –

5- أَكْمِلِ الْجُمَلَ التَّالِيَةَ بِفِعْلٍ مِنَ الأَفْعَالِ التَّالِيَةِ :

تۆۋەندىكى جۈملىلەرنى مۇناسىپ پېئىل بىلەن تولۇقلاڭ .

(شَكَرَ، شَرِبَ ، أَحَبَّ، اِنْتَقَلَ ، عَمِلَ ، أَكَلَ ، زَارَ)

- صَدِيْقِي مُحْمُودٌ __________ إِلَى بَيْتٍ جَدِيْدٍ .
- مُخْتَارٌ وَحَسَنٌ __________ الآنَ الشَّاىَ أَمِ الْقَهْوَةَ ؟
- يَا أَحْمَدُ، مَاذَا __________، أ الشَّاىَ أَمِ الْقَهْوَةَ ؟
- __________ فَاطِمَةُ صَدِيْقَتَهَا شَادِيَةَ عَلَى زِيَارَتَهَا فِى بَيْتِهَا .
- __________ مَحْمُودٌ وزُمَلاَؤُهُ الأُسْتَاذَ أَحْمَدَ غَدًا .

6 -رَتِّبِ الْكَلِمَاتِ التَّالِيَّةَ لِكُلِّ مَجْمُوعَةٍ لِتَكُونَ جُمْلَةً مُفِيْدَةً :

مۇنۇ ھەربىر يۇرۇش سۆزلەرنى ئاياقلاشقان بىر جۈملە قىلىپ رەتلەڭ .

- شَيْءٍ -- مَا -- عَلَى -- كُلُّ -- يُرَامُ
- هَذِهِ -- عَلَى -- شُكْرًا -- اَلْحَفَاوَةِ -- لَكَ
- اَلآنَ -- أَخِي -- يَدْرُسُ -- لاَ -- هَذِهِ -- فِي -- اَلْجَامِعَةِ
- عِبَارَةَ -- نَقُولُ -- لاَ -- كُلْفَةَ -- مَتَى -- بَيْنَنَا
- والْحَلْوَى -- زَوْجَتُهُ -- دِيْمَةُ -- قَدَّمَتْ -- الشَّاىَ -- والْفَاكِهَةَ -- لَهُمَا
- فَاطِمَةُ -- اَكَلْنَ -- لَذِيْذَةً -- وَزَمِيْلاَتُهَا -- مَسْرُورَاتٍ

7 -ضَعْ أَسْئِلَةً لِمَا تَحْتَهُ خَطٌّ :

ئاستىدا سىزىق بار سۆزلەرگە سوئال قويۇڭ.

- زَارَ أَيْمَنُ وَنَبِيْلٌ أُسْتَاذَهُمَا فِى بَيْتِهِ الْجَدِيْدِ .
- قَدَّمْتُ لِصَدِيْقَاتِي الْفَوَاكِهَ جَدِيْدٍ قَبْلَ شَهْرٍ .
- اِنْتَقَلَتْ هِنْدَ فِى حَدِيْقَةِ الْجَامِعَةِ .
- يَعْمَلُ الْمُوَظِّفُونَ مُجْتَهِدُونَ نَشِيْطِيْنَ .

8 -صَحِّحِ الأَخْطَاءَ الْوَارِدَةَ فِى الْجُمَلِ التَّالِيَّةِ :

تۆۋەندىكى جۈملىلەردىكى خاتالىقلارنى توغرىلاڭ.

- يَذْهَبُ فَاطِمَةُ إِلَى ذَلِكَ الْمَدْرَسَةِ فِى الصَّبَاحِ .
- يَدْرُسُونَ الطُّلاَّبُ فِى الْحُجْرَةِ الدَّرْسِ .
- اَلطَّالِبَاتُ تَسْكُنُ فِى هَذِهِ الأُسْرَتِهَا .
- سَوْسَنُ سَعِيْدٌ بِلِقَاءِ أَفْرَادِ الأُسْرَتِهَا .
- صِحَّةُ مَحْمُودٍ لَيْسَ جَيِّدًا .
- صِحَّةُ مَحْمُودٍ لَيْسَ جَيِّدًا .
- يُرِيْدُ دِيْمَةُ يَزُورُ الْخَبِيْرَةَ السُّورِيَّةَ مَسَاءَ الْيَوْمِ .

9 شَكِّلِ الْجُمَلِ التَّالِيَةَ :

تۆۋەندىكى جۈملىلەرگە تەلەپپۇز بەلگىسى قويۇڭ.

- يُرِيْدُ مُخْتَارٌ أَنْ يَدْرُسَ الْكُومْبِيُوتَرْ فِى الْجَامِعَةِ .
- لاتحب سوسن أن تشرب القهوة .
- ودع مختار زميليه عند باب بيته .
- أشكركم على مجيئكم.
- يذهب محمود إلى المستشفى لزيارة الطبيب.
- تذهب نجوى إلى المدرسة مع صديقاتها العزيزات مسرورة .

10- تَرْجِمْ مَا يَلِي إِلَى اللُّغَةِ الصِّيْنِيَّةِ :

تۆۋەندىكىلەرنى ئۇيغۇرچىغا تەرجىمە قىلىڭ.

- لاأَعْرِفُ اسْمَهَا وبَيْتَهَا وَعَمَلَهَا .
- أُحِبُّ أَنْ أَشْرَبَ الشَّاىَ الأَسْوَدَ مَعَ سُكَّرٍ خَفِيْفٍ.
- اَلْمُهَنْدِسُ نَبِيْلٌ مُجِدٌّ نَشِيْطٌ يَعْمَلُ كُلَّ يَوْمٍ عَشَرَ سَاعَاتٍ .
- ودَّعْنِي أَبِي عِنْدَ بَابِ الْجَامِعَةِ وَقَالَ لَي : اِجْتَهِدْ فِى الدِّرَاسَةِ .
- اِحْتَرَمِي أَسَاتِذَتَكِ وَزُمَلاَءِكِ ، يَا لَيْلَى .

11- تَرْجِمْ مَا يَلِي إِلَى اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ:

تۆۋەندىكىلەرنى ئەرەپچىگە تەرجىمە قىلىڭ.

1. سۆز بىرىكمىلىرى

- سۈيۈملۈك ئانا
- بەختلىك ئۇچرىشىش
- مېنىڭ يېڭى خوشنام
- بىر ئاي ئىلگىرى
- ئاددى سوۋغا
- تەملىك تاماق.

2. جۈملىلەر

- ھەممە ئىش كۆڭۈلدىكىدەك
- قەھۋە ئىچىشكە مەرھەمەت قىلىڭ
- رەھمەت، مەن ئىچىشنى خالىمايمەن .
- مەھمۇد، كىرىشكە مەرھەمەت قىلىڭ.
- مېنىڭ ئىنىم بۇ مەكتەپتە ئوقۇمايدۇ.
- سىز ماڭا ئائىلەمدىكىلەرنى سىلەرگە تونۇشتۇرۇشۇمغا رۇخسەت قىلىڭ.
- سىز ئۇنى بۇگۈن يوقلاپ بارماقچىمۇ ياكى ئەتىمۇ ؟

اَلْخَطُّ : (قولىيازما)

اَلْمُطَالِعَةُ :　　　　　　　　　　　　　　　　(مۇتالىئە قىلىپ ئوقۇش)

خَالِدٌ

لِي صَدِيْقٌ، اِسْمُهُ خَالِدٌ .

جَاءَ خَالِدٌ مِنْ مَدِيْنَةِ شِيآنْ . يَدْرُسُ الآنَ اللُّغَةَ الْعَرَبِيَّةَ والتَّارِيْخَ الْعَرَبِيَّ فِى جَامِعَةِ بَكِيْنَ .

خَالِدٌ طَالِبٌ نَشِيْطٌ مُجْتَهِدٌ. نَحْنُ صَدِيْقَانِ عِزِيْزَانِ. بَيْتِي فِى الْمَدِيْنَةِ، وَخَالِدٌ يَزُورُنِي دَائِمًا قَبْلَ أَيَّامٍ عَادَ خَالِدٌ إِلَى بَلَدَتِهِ لِزِيَارَةِ أَهْلِهِ .

كَيْفَ حَالُهُ ؟ وَكَيْفَ حَالُ أَهْلِهِ الآنَ ؟

آسِفٌ، لاأَعْرِفُ . مَا عَادَ خَالِدٌ مِنْ بَلَدَتِهِ .

لَيْلَى

لَيْلَى طَالِبَةٌ جَدِيْدَةٌ، اِلْتَحَقَتْ بِالْجَامِعَةِ قَبْلَ شَهْرَيْنِ .

لَيْلَى طَالِبَةٌ مُجْتَهِدَةٌ، تَدْرُسُ الآنَ اللُّغَةَ الْعَرَبِيَّةَ وآدَبَهَا فِى الْجَامِعَةِ . تَحْضُرُ الدَّرْسَ كُلَّ يَوْمٍ .

أَبُوهَا مُهَنْدِسٌ، يَعْمَلُ فى مَكْتَبِ الْبَرِيْدِ قُرْبَ جَامِعَتِهَا .

وأُمُّهَا لاتَعْمَلُ ، هِيَ تَبْقَى فِى الْبَيْتِ الآنَ، لأَنَّ صِحَّتَهَا لَيْسَتْ جَيِّدَةً.

لَيْلَى بِنْتٌ مُهَذَّبَةٌ، تَحْتَرِمُ أَسَاتِذَتَهَا وَزُمَلاَءَهَا، فَيُحِبُّونَهَا كَثِيْرًا. إِنَّهَا صَدِيْقَتِي الْعَزِيْزَةُ، وَأَنَا سَعِيْدَةٌ بِهَا .

الكَلِمَاتُ الإِضَافِيَّةُ :	(قوشۇمچە سۆزلۈكلەر)
مَدِينَةٌ ج مُدُنٌ	(شەھەر)
دَائِمًا	(دائىم،ھەمىشە)
بَلْدَةٌ ج بِلاَدٌ	(شەھەر، شەھەر- بازار)
مَكْتَبُ البَرِيدِ	(پوچتىخانا)
بَقِى يَبْقَى بَقَاءً	(تۇردى، تۇرۇپ قالدى)
لأَنَّ	(چۈنكى...)
مُهَذَّبٌ م مُهَذَّبَةٌ	(تەربىيە كۆرگەن، ئەدەپلىك)
التَّدْرِيبُ عَلَى الإِسْتِمَاعِ :	(ئاڭلاش مەشقلىرى)

أَجِبْ عَنِ الأَسْئِلَةِ التَّالِيَةِ مُسْتَعِينًا بِمَا سَمِعْتَ :

ئاڭلىغانلىرىڭىزدىن پايدىلىنىپ مۇنۇ سوئاللارغا جاۋاب بېرىڭ.

- أَيْنَ تَدْرُسُ سُعَادُ ؟

- كَيْفَ دِرَاسَةُ سَعادَ ؟
- مِنْ أَيْنَ جَاءَتْ سُعَادُ ؟
- أَيْنَ بَيْتُ سُعَادُ ؟
- كَيْفَ الْعَلاَقَةُ بَيْنَ سُعَادَ والْكَاتِبَةِ ؟
- مَتَى الْتَحقَتْ سُعَادُ بِجَامعَةِ تِشْيْنْغهوَا ؟
- أَيَّةُ جَامِعَةٍ الْتَحقَتْ بِهَا الْكَاتِبَةُ ؟
- لِمَاذَا تَكُونُ الْكَاتِبَةُ سَعِيْدَةً بِصَدِيْقَتِهَا سُعَادَ ؟

القَوَاعِدُ النَّحْوِيَّةُ : (گىراماتىكىلىق قائىدىلەر)

13. فِعْلُ الأَمْرِ (بۇيرۇق پېئىل)

إِجْلِسْ (ئولتۇر)

إِجْلِسِي (سىز ئولتۇرۇڭ)

إِجْلِسَا (ئىككىڭلار ئولتۇرۇڭلار)

إِجْلِسُوا (سىلەر ئولتۇرۇڭلار)

إِجْلِسْنَ (سىلەر ئاياللار ئولتۇرۇڭلار)

تَفَضَّلْ بِالْجُلُوسِ! (ئولتۇرۇشقا مەرھەمەت قىلغىن!)

إِشْرَبِي الشَّايَ ! (چاي ئىچىڭ!)

إِفْتَحُوا كُتُبَكُمْ مِنْ فَضْلِكُمْ ! (قېنى كىتابلىرىڭلارنى ئېچىڭلار)

إِقْرَأْ هَذِهِ الْعِبَارَةَ ! (بۇ جۈملەر شەكلىنى ئوقۇڭ)

يۇقۇرقى جۈملىلەرنىڭ ھەممىسى بۇيرۇق پېئىللىق جۈملە بولۇپ، بۇيرۇق پېئىلنىڭ تۆۋەندىكىدەك ئالاھىدىلىكى بار.

1. بۇيرۇق پېئىللىق جۈملىدە بۇيرۇقنى قوبۇل قىلغۇچىدىن مەلۇم بىر ئىشنى قىلىش تەلەپ قىلىنىدۇ.
2. بۇيرۇق پېئىل 2- شەخسكە بىسبەتەن قوللىنىلىدۇ.
3. بۇيرۇق پېئىل ھازىرقى زامان پېئىلىدىن كېلىپ چېقىدۇ. ئۇنىڭ قائىدىسى مۇنداق:

①ھازىرقى زاماننى ئىپادىلىگۈچى ئالامەت « ن، أ، ت، ي » نى چىقىرىۋاتىمىز. ئەگەر بىرىنچى ھەرپى سۈكۈنلۇق بولسا بۇيرۇق شەكلىگە « اَلْهَمْزَةُ » قوشۇلىدۇ. ئەگەر بىرىنچى ھەرپى ھەركىلىك بولسا « اَلْهَمْزَةُ » قوشۇلمايدۇ. ئۈچ ھەرپلىك پېئىللارغا بۇيرۇق پېئىلنىڭ ھەمزىسى قوشۇلغاندا ئۇنىڭ قائىدىسى مۇنداق بولىدۇ: ئەگەر بۇ پېئىلنىڭ ئاخىرىدىن سانىغاندا ئىككىنچى ھەرپى دەممىلىك بولسا، ئۇنىڭغا قوشۇلغان ھەمزە دەممىلىك ئوقۇلىدۇ. ئەگەر بۇ پېئىلنىڭ ئاخىرىدىن سانىغاندا ئىككىنچى ھەرپى پەتھەلىك بولسا ياكى كەسرىلىك بولسا قوشۇلغان ھەمزە كەسرىلىك بولىدۇ.

②پېئىلنىڭ ئاخىرى سۈكۈنغا ئۆزگەرتىلىدۇ. مەسىلەن :

اَلْفِعْلُ	أَنْتَ	أَنْتُمَا	أَنْتُمْ	أَنْتِ	أَنْتُمَا	أَنْتُنَّ
دَخَلَ يَدْخُلُ	أُدْخُلْ	أُدْخُلاَ	أُدْخُلُوا	أُدْخُلِي	أُدْخُلاَ	أُدْخُلْنَ
شَرِبَ يَشْرَبُ	اِشْرَبْ	اِشْرَبَا	اِشْرَبُوا	اِشْرَبِي	اِشْرَبَا	اِشْرَبْنَ
جَلَسَ يَجْلِسُ	اِجْلِسْ	اِجْلِسَا	اِجْلِسُوا	اِجْلِسِي	اِجْلِسَا	اِجْلِسْنَ
قَدَّمَ يُقَدِّمُ	قَدِّمْ	قَدِّمَا	قَدِّمُوا	قَدِّمِي	قَدِّمَا	قَدِّمْنَ
اِجْتَهَدَ يَجْتَهِدُ	اِجْتَهِدْ	اِجْتَهِدَا	اِجْتَهِدُوا	اِجْتَهِدِي	اِجْتَهِدَا	اِجْتَهِدْنَ
تَفَضَّلَ يَتَفَضَّلُ	تَفَضَّلْ	تَفَضَّلاَ	تَفَضَّلُوا	تَفَضَّلِي	تَفَضَّلاَ	تَفَضَّلْنَ
اِسْتَقْبَلَ يَسْتَقْبِلُ	اِسْتَقْبِلْ	اِسْتَقْبِلاَ	اِسْتَقْبِلُوا	اِسْتَقْبِلِي	اِسْتَقْبِلاَ	اِسْتَقْبِلْنَ

التَّدْرِيبَاتُ النَّحْوِيَّةُ : (گىرامماتىكىلىق مەشىقلەر)

1- هَاتِ أَفْعَالَ الأَمْرِ مِنَ الْجُمَلِ التَّالِيَةِ :

تۆۋەندىكى جۈملىلەردىن بۇيرۇق پېئىلىنى كەلتۈرۈڭ.

يَكْتُبُ يَسْمَحُ يَذْهَبُ يُقَدِّمُ يَجْتَهِدُ يَحْتَرِمُ يَسْتَقْبِلُ

2- بَيِّنْ أَفْعَالَ الأَمْرِ مِنَ الأَفْعَالِ الْمُضَارِعَةِ التَّالِيَةِ :

تۆۋەندىكى جۈملىلەردىن بۇيرۇق پېئىللارنى ئايرىڭ .

- اُدْرُسِي اَلْكُمْبِيُوتَرْ يَا سَمِيْحَةُ !
- أُكْتُبْ رِسَالَةً إِلَى أَهْلِكَ يَا خَالِدُ !
- قَدِّمْ لَنَا أَصْدِقَاءَكَ !
- اِسْتَقْبِلِي الطَّلَبَةَ الْجُدُدَ عِنْدَ بَابَ الْكُلِّيَةِ، يَا لَيْلَى !
- تَفَضَّلُوا، وادْخُلُوا، واجْلِسُوا فِى الصَّالَةِ ، يَا إِخْوَانِيْ !

3- ضَعْ فِعْلَ أَمْرٍ مُنَاسِبًا فِى كُلِّ فَرَاغٍ مِنَ الفَرَاغَاتِ التَّالِيَةِ :

مۇنۇ ھەربىر بەش ئورۇنلارنىڭ ھەممىسىگە مۇناسىپ كېلىدىغان بۇيرۇق پېئىلنى كەلتۈرۈڭ.

- يَا أَمِيْنَةُ ، ________ (سَمَحَ) لِي أَنْ أُقَدِّمَ لَكِ أَسَاتِذَتِي.
- ________ (تَفَضَّلَ) ________ (شَرِبَ) الشَّاىَ، يَا حَسَنُ ومُخْتَارٌ .
- يَا زُمَلاَئِي، ________ (اِجْتَهَدَ) فِى الدِّرَاسَةِ .
- ________ (كَتَبَ) هَذِهِ الْعِبَارَاتِ فِى دَفْتَرِكَ حَالاً .
- ________ (ذَهَبَ) يَا لَيْلَى إِلَى غُرْفَتِكِ فَأُمُّكِ تَنْتَظِرُكِ .

4- حَوِّلِ الأَفْعَالَ الْمُضَارِعَةَ فِي الْجُمَلِ التَّالِيَةِ إِلَى أَفْعَالِ الأَمْرِ :

تۆۋەندىكى جۈملىلەردىكى ھازىرقى زامان پېئىلىنى بۇيرۇق پېئىلىغا ئايلاندۇرۇڭ.

- تَشْرَبُ الْقَهْوَةَ .
- تَعْمَلُونَ بِجِدٍّ واجْتِهَادٍ.
- تَدْرُسْنَ فِي حُجْرَةِ الدَّرْسِ .
- تَحْتَرِمَانِ الْكِبَارَ.
- تَذْهَبِيْنَ إِلَى الْمُسْتَشْفَى حَالاً!

اَلدَّرْسُ السَّادِسَ عَشَرَ **ئون ئالتىنچى دەرس**

أُسْرَةُ كَمَالٍ كامىلنىڭ ئائىلىسى

اَلتَّرْكِيْبَاتُ الْجُمْلِيَّةُ :

- كَانَ يَفْعَلُ
- لَمْ يَفْعَلْ (بَعْدُ)
- يَسُرُّ فُلاَنًا الأَمْرُ
- أَمَّا ... فَ ...

اَلْحِوَارُ :

- كَيْفَ أَهْلُكَ
- يَسُرُّنِي أَنْ أَزُورَكَ

اَلنَّصُّ :

قَوَانِيْنُ النُّطْقِ والْقِرَاءَةِ 11. اَلْوَقْفُ

اَلْقَوَاعِدُ النَّحْوِيَّةُ 14. أَحْرُفُ النَّفْيِ : مَا، لاَ، لَمْ

اَلْحِوَارُ : دىئالوگ

1- كَيْفَ أَهْلُكَ

- مِنْ زَمَانٍ مَا شُفْتُكَ . (1) كَيْفَ الْحَالُ ؟
- بخَيْرٍ، شُكْرًا .
- أَيْنَ كُنْتَ فِى هَذِهِ الأَيَّامِ ؟ (2)
- سَافَرْتُ إِلَى بَلَدَتِي .
- كَيْفَ أَهْلُكَ ؟
- كُلُّهُمْ مُوجُودُونَ فِى الصُّورَةِ ؟
- فِى أُسْرَتِي سِتَّةُ أَفْرَادٍ .
- هَلْ كُلُّهُمْ مَوْجُودُونَ فِى الصُّورَةِ ؟
- نَعَمْ ، اُنْظُرْ، هَذَا جَدِّي، وَهُوَ مُوَظَّفٌ مُتَقَاعِدٌ . وَهَذَا جَدَّتِى، كَانَتْ تَشْتَغِلُ فِى الْمَدْرَسَةِ الثَّانَوِيَّةِ، والآنَ رَبَّةُ الْبَيْتِ . وَهَذَا أَبِي، وَهُوَ مُدِيْرُ شَرِكَةِ الطَّيْرَانِ. وَهَذِهِ اُمِّي، وَهِيَ طَبِيْبَةٌ . وَهَذِهِ أُخْتِي الْكَبِيْرَةُ، وَهِيَ مُحَاسِبَةٌ .
- أُسْرَتُكَ أُسْرَةٌ سَعِيْدٌ كَبِيْرَةٌ. لَوْ سَمَحْتَ، هَلْ أُخْتُكَ مُتَزَوِّجَةٌ ؟

- نَعَمْ، تَزَوَّجَتْ قَبْلَ سَنَتَيْنِ . زَوْجُهَا مُهَنْدِسُ الْكُومْبِيُوتَرْ .
- أَيْنَ يَشْتَغِلُ ؟
- يَشْتَغِلُ فِي شَرِكَةِ الطَّيَرَانِ .
- لَوْ سَمَحْتَ، هَلْ أَنْتَ مُتَزَوِّجٌ ؟
- لاَ، لَمْ أَتَزَوَّجْ بَعْدَ، (4) وَلَكِنْ لِي خَطِيْبَةٌ، هِيَ تَدْرُسُ الآنَ فِى الْجَامِعَةِ .

2- يَسُرُّنِي أَنْ أَزُورُكِ

زَيْنَبُ – أَهْلاً بِكِ، يَا سُعَادُ. تَفَضَّلِي، أُدْخُلِي.

سُعَادُ – يَسُرُّنِي أَنْ أَزُورُكِ وَأَهْلَكِ . (5)

ز – أَهْلاً وَسَهْلاً، شَرَّفْتُمُونَا .

س– اللهُ يُشَرِّفُكُمْ .

ز – يَسُرُّنِي أَنْ أُقَدِّمَ لَكِ أَفْرَادَ أُسْرَتِي. هَذِا جَدِّي وَهَذِهِ جَدَّتِي وَهَذَا عَمِّي وَهُوَ يَسْكُنُ مَعَنَا. (6)

اَلْجَدَّةُ وَالْعَمُّ – أَهْلاً وَسْهلاً ! نَوَّرْتِ الْبَيْتَ .

س – اَللهُ يُنَوِّرُكُمْ .

ز – أَبِي وَأُمِّي وَأَخِي الْكَبِيْرُ الآنَ لَيْسُوا مَوْجُودِيْنَ فِي الْبَيْتِ . تَعَالِيْ مَعِي إِلَى غُرْفَتِي .

س – عَنْ إِذْنِكُمْ .

اَلْجَدَّةُ وَالْعَمُّ – تَفَضَّلاَ .

س – مَاذَا يَعْمَلُ أَهْلُكِ ؟

ز – كَانَ جَدِّي يَشْتَغِلُ فِى الْجَامِعَةِ وَالآنَ مُتَقَاعِدٌ فِى الْبَيْتِ إِنَّهُ أُسْتَاذٌ كَبِيْرٌ .

س – هَلْ تَعْمَلُ جَدَّتُكِ ؟

ز – لاَ، لاَتَعْمَلْ الآنَ . لأَنَّهَا كَبِيْرَةٌ فِى السِّنِّ، (7) كَانَتْ تُدَرِّسُ اللُّغَةَ الصِّيْنِيَّةَ فِى الْمَدْرَسَةِ الثَّانَوِيَّةِ . يَشْتَغِلُ أَبِي فِى الشَّرِيكَةِ ، وَهُوَ مُهَنْدِسٌ. تَشْتَغِلُ أُمِّي فِي فِي مَكْتَبِ الْبَرِيْدِ وَهِيَ مُوَظَّفَةٌ. أَمَّا أَخِي الْكَبِيْرُ فَهُوَ صَحَفِيٌّ. (8) إِنَّ أُسْرَتِي أُسْرَةٌ سَعِيْدَةٌ، يُسَاعِدُ بَعْضُنَا بَعْضًا، وَيَحْتَرِمُ الصِّغَارُ الْكِبَارَ وَيُحِبُّ الْكِبَارُ الصِّغَارَ .

اَلنَّصُّ : تيكست

أُسْرَةِ كَمَالٍ

تَعِيْشُ أُسْرَةُ كَمَالٍ فِي مَدِيْنَةِ الْمُهَنْدِسِيْنَ. فِى أُسْرَتِهِ خَمْسَةُ أَفْرَادٍ : جَدَّتُهُ وَأَبُوهُ وَأُمُّهُ وَأُخْتُهُ الْكَبِيْرُ وَهُوَ .

جَدَّتُهُ كَبِيْرَةٌ فِى السِّنِّ، وَهِيَ مُوَظَّفَةٌ مُتَاعِدَةٌ، كَانَتْ تَشْتَغِلُ فِى مَكْتَبِ الْبَرِيْدِ بِالْمَدِيْنَةِ . أَبُوهُ طَبِيْبٌ، (9) عُمْرُهُ ثَمَانٍ وَأَرْبَعُونَ سَنَةً، يَشْتَغِلُ فِي مُسْتَشْفَى الصَّدَاقَةِ. أُمُّهُ مُدَرِّسَةٌ، عُمْرُهَا سِتٌّ

وَأَرْبَعُونَ سَنَةً ، تُدرِّسُ فِى إِحْدَى الْمَدَارِسِ الثَّانَوِيَّةِ بِالْمَدِيْنَةِ . (10) إِنَّهَا نَشِيْطَةٌ مُجِدَّةٌ مُتَحَمِّسَةٌ فِي الْعَمَلِ. يُحِبُّهَا الطَّلَبَةُ وَيَحْتَرِمُونَهَا .

وَأُخْتُهُ مُتَرْجِمَةٌ، تَجِيْدُ اللُّغَةَ الإنْجلِزِيَّةَ واللُّغَةَ الْفَرَنْسِيَّةَ، وَتَشْتَغِلُ فِى مَصْلَحَةِ السِّيَاحَةِ بِالْمَدِيْنَةِ . إِنَّهَا مُتَزَوِّجَةٌ . يَشْتَغِلُ زَوْجُهَا فِى فُنْدُوق الصَّدَاقَةِ .

اَمَّا هُوَ، فَيَدْرُسُ فِى كُلِّيَةِ الْكُومْبيُوتَرْ بِالْجَامِعَةِ. إِنَّهُ طَالِبٌ نَشِيْطٌ مُتَفَوِّقٌ .

أُسْرَتُهُ أُسْرَةٌ سَعِيْدَةٌ ، فَيُحِبُّهَا كَمَالٌ حُبًّا جَمًّا . (11)

إِنَّهُ سَعِيْدٌ بِأُسْرَتِهِ ، وَيَعِيْشُ فِيْهَا عِيْشَةً سَعِيْدَةً.

الكَلِمَاتُ الجَدِيدَةُ	(يېڭى سۆزلەر)
السَّادِسَ عَشَرَ م السَّادِسَةَ عَشَرَةَ	ئون ئالتىنچى
زَمَانٌ جـــ أَزْمِنَةٌ	ۋاقىت، زامان
شَافَ يَشُوفُ شَوْفًا الشَّيْءَ	قارىدى، كۆردى
كَانَ يَكُونُ كَوْنًا	...ئىدى، بولدى
سَافَرَ يُسَافِرُ مُسَافَرَةً الشَّخْصُ إِلَى	سەپەر قىلدى، يولغا چىقتى
نَظَرَ يَنْظُرُ نَظْرًا إِلَى	قارىدى
أَخَذَ يَأْخُذُ أَخذًا الشَّيْءَ (أَخَذَ الصُّورَةَ)	ئالدى، تۇتتى (سۈرەتكە چۈشتى)
جَدٌّ جـــ أَجْدَادٌ م جدَّةٌ جـــ جَدَّاتٌ	چوڭ دادا، چوڭ ئانا
مُتَقَائِدٌ م مُتَقَائِدَةٌ	دەم ئېلىشقا چىققان
اِشْتَغَلَ يْشْتَغِلُ اشْتِغَالاً فِى (ب)	ئىشلىدى، ...بىلەن مەشغۇل بولدى
ثَانَوِىٌّ م ثَانَوِيَّةُ	ئىككىنچى، ئىككىنچى دەرىجىلىك، ئوتتۇرا دەرىجە
اَلْمَدْرَسَةُ الثَّانَوِيَّةُ	ئوتتۇرا مەكتەپ
رَبَّةُ الْبَيْتِ	ئائىلە ئايالى
مُدِيْرٌ جـــ مُدِيْرُونَ وَمُدَرَاءُ	مۇدىر، باشلىق، دىرېكتور، باشقۇرغۇچى
شَرِكَةٌ جـــ شَرِكَاتٌ	شىركەت
الطَّيَرَانُ	ئاۋىئاتسىيە، هاۋاترانسپورتى
مُحَاسِبٌ م مُحَاسِبَةٌ	بوغالتىر
مُتَزَوِّجٌ جـــ مُتَزَوِّجُونَ	توي قىلغان، ئۆيلەنگەن
تَزَوَّجَ يَتَزَوَّجُ تَزَوُّجًا مِنْ	توي قىلدى
لَمْ يَفْعَلْ بَعْدُ	تېخى...مىدى
خَطِيْبٌ م خَطِيْبَةٌ	لايىقى، يىگىتى
سَرَّ يَسُرُّ سُرُورًا فُلاَنًا أَنْ	خوشال قىلدى

عَمٌّ جـ أَعْمَامٌ م عَمَّةٌ جـ عَمَّاتٌ	تاغا، هاما
تَعَالَ (تَعَالَىْ، تَعَالَوْا)	بۇ يەرگە كەل
عَنْ	...دىن، تىن ھەققىدە، ئورنىدا (ئالدى قوشۇلغۇچى)
عَنْ إِذْنِكُمْ	كەچۈرۈڭ، رۇخسەت بەرسىڭىز
سِنٌّ جـ أَسْنَانٌ	ياش، چىش
مَكْتَبُ الْبَرِيْدِ	پوچتىخانا
مَصْلَحَةُ السِّيَاحَةِ	ساياھەت ئىدارىسى
مَدِيْنَةٌ جـ مُدُنٌ	شەھەر
مُتَرْجِمٌ جـ مُتَرْجِمُونَ	تەرجىمان
أَمَّا... ف...	ئەمما...گە كەلسە (بولسا)
صَحَفِيٌّ جـ صَحَفِيُّونَ	مۇخبىر
كَبِيْرٌ جـ كِبَارٌ	چوڭ، كاتتا
صَغِيْرٌ صِغَارٌ	كىچىك
ثَمَانٍ وأَرْبَعُونَ	قىرىق سەككىز
اَلصَّدَاقَةُ	دوستلۇق
سِتٌّ وأَرْبَعُونَ	قىرىق ئالتە
مُتَحَمِّسٌ	قىزغىن
أَجَادَ يُجِيْدُ إِجَادَةً الشَّيْءَ	ياخشى قىلدى، ياخشى ئىگىلىدى
اِنْجِلِيْزِيٌّ م اِنْجِلِيْزِيَّةٌ	ئەنگىلىنىڭ، ئەنگىلىيىلىك، ئىنگىلىزچە
فَرَنْسِيٌّ م فَرَنْسِيَّةٌ	فىزانسىپوزچە، فىرانسىيەلىك
فُنْدُوقٌ فَنَادِقُ	مېھمانخانا، رېستۇران
تَعَلَّمَ يَتَعَلَّمُ تَعَلُّمًا الشَّيْءَ	ئۆگەندى
جَمٌّ جَمَّةٌ	كۆپ
عَاشَ يَعِيْشُ عِيْشَةً	تۇرمۇش كەچۈردى، ياشىدى

اَلْعِبَارَاتُ الْمُفِيْدَةُ :

كَانَ يَفْعَلُ :

- كَانَتْ جَدَّتُهُ تَشْتَغِلُ فِي الْمَدْرَسَةِ الثَّانَوِيَّةِ .
- كَانَ حَافِظٌ يَحِبُّ الْكُمْبِيُوتَرْ كَثِيْرًا.

- كُنَّا نَدْرُسُ فِي هَذِهِ الْجَامِعَةِ مَعًا .
- اَلأَصْدِقَاءُ الْعَرَبُ كَانُوا يَعِيْشُونَ فِي بَكِيْنَ عِيْشَةً سَعِيْدَةً .

لَمْ يَفْعَلْ :

- لَمْ أَتزَوَّجْ بَعْدُ .
- لَمْ أَقْرَأْ هَذَا الدَّرْسَ بَعْدُ .
- لَمْ يَأْكُلْ فَاضِلٌ الطَّعَامَ حَتَّى الآنَ .
- لَمْ تَذْهَبْ لَيْلَى إِلَى الْمَدْرَسَةِ الْيَوْمَ .

يَسُرُّ فُلاَنًا أَنْ :

- يَسُرُّنِي أَنْ أَزُرَكِ .
- يَسُرُّنَا أَنْ يَجْتَهِدَ طُلاَّبُنَا فِي الدِّرَاسَةِ .
- يَسُرُّهَا أَنِ الْتَحَقَ أَخُوهَا بِهَذِهِ الْجَامِعَةِ الْمَشْهُورَةِ.
- يَسُرُّ أَفْرَادَ الأُسْرَةِ أَنْ يَعُودَ حَسَنٌ إِلَى الْبَيْتِ فِي الْعُطْلَةِ .

أَمَّا ... ف ... :

- أُمِّي تَشْتَغِلُ فِي مَكْتَبِ الْبَرِيْدِ، أَمَّا أَبِي فَهُوَ مُهَنْدِسٌ فِي شَرِكَةِ الطَّيَرَانِ .
- بَكِيْنُ مَدِيْنَةٌ كَبِيْرَةٌ مُزْدَحِمَةٌ ، أَمَّا بَلَدَتِي فَهِيَ مَدِيْنَةٌ صَغِيْرَةٌ جَمِيْلَةٌ .
- أُخْتٌ كَرِيْمَةٌ قَدْ تَزَوَّجَتْ، أَمَّا هِيَ فَلَمْ تَتَزَوَّجْ بَعْدُ ، وَلَكِنَّهَا مَخْطُوبَةٌ .
- يَعِيْشُ جَدُّهُ مَعَ أُسْرَتِهِ، أَمَّا جَدَّتُهُ فَتَعِيْشُ مَعَ أُسْرَةِ عَمِّهِ .

المُلاَحَظَاتُ : (ئىزاھاتلار)

1. مِنْ زَمَانٍ مَا شُفْتُكَ .

ئۇزۇندىن بېرى سىنى كۆرمىدىم.

بۇ جۈملە قاھىرەنىڭ دىئالېكتى، لېكىن ھازىر ئەرەپ دۆلەتلىرىنىڭ ھەممىسىدە كەڭ ئومۇملاشقان. ئۇنىڭ ئەدەبىي شەكلى: لم أرَكَ مُنْذُ وَقْتٍ طَوِيلٍ . مەسىلەن :

مِنْ زَمَانٍ مَا ضَرَبْتُ التِّلِفُونَ إِلى أَهْلِي .

مەن ئۇزۇندىن بېرى ئۆيۈمدىكىلەرگە تېلفۇن ئۇرمۇدۇم.

مِنْ زَمَانٍ مَا زُرْتُهُ .

مەن ئۇزۇندىن بېرى ئۇنى يوقلىمىدىم.

2. أَيْنَ كُنْتَ فِي هَذِهِ الأَيَامِ ؟

بۇ كۈنلەردە قەيەردە بولدۇڭ.

جۈملىدىكى « كَانَ » ـ تولۇقسىز پېئىل بولۇپ، «بولدى، ئىدى» دېگەننى ئىپادىلەيدۇ، كەينىدىن بىر ھازىرقى زامان پېئىللىق جۈملىسى كېلىپ ئۆتكەن زامان ئىزچىل تۈسنى بىلدۈرىدۇ. يەنى ئۆتۈپ كەتكەن مەلۇم بىر ۋاقىت ئىچىدە

ھەمىشە يۈز بېرىپ تۇرغان ئىش-ھەركەت ياكى داۋاملىشىۋاتقان ھالەتنى ئىپادىلەيدۇ. مەسىلەن :
كَانَتْ تَشْتَغِلُ فى دَارِ الْبَرِيدِ .

ئۇ پوچتىخانىدا ئىشلەۋاتاتتى.

كَانَ يَجْلِسُ فى الصَّالَةِ .

ئۇ مېھمانخانىدا ئولتۇرىۋاتاتتى.

كُنْتُ أَدْرُسُ فى كُلِّيَّةِ الأَعْلاَمِ بِهَذِهِ الجَامِعَةِ .

مەن بۇ ئۇنىۋېرسىتېتنىڭ ئاخبارات فاكولتېتىدا ئوقۇيمەن.

3. هَذِهِ الصُّوْرَةُ أَخَذْتُهَا مَعَ أَهْلِى .

بۇ سۈرەتكە ئائىلەمدىكىلەر بىلەن چۈشتۇم.

بۇ بىر ئىسىملىق جۈملە بولۇپ، «أَخَذْتُهَا مَعَ أَهْلِى » - خەۋەر، يەنى پېئىللىق جۈملە خەۋەر بولغان. «ها» - قايتقۇچى ئالماش بولۇپ، خەۋەر «هَذِهِ الصُّوْرَةُ » غا قايتىدۇ. مەسىلەن :

هَذِهِ الحَدِيقَةُ زُرْتُهَا قَبْلَ سَنَةٍ .

بۇ باغچىنى مەن بىر يىل ئىلگىرى ئېكىسكورسىيە قىلدىم.

هَذَا الطَّالِبُ دِرَاسَتُهُ مُمْتَازَةٌ .

بۇ ئوقۇغۇچىنىڭ ئۆگىنىشى ئەلا.

4. لَم أَتَزَوَّجْ بَعْدُ .

مەن تېخى توي قىلمىدىم.

جۈملىدىكى « لَم يَفْعَلْ بَعْدُ » - «تېخى.... مىدى»، «ھازىرغا قەدەر .... قىلىپ باقمىدى» دېگەن مەنىلەرنى ئىپادىلەيدۇ. « لَم » - ھازىرقى زامان پېئىلىنى بولۇشسىز شەكىلگە ئۆزگەرتىدۇ ۋە بۇ پېئىلنىڭ ئاخىرىسىنى سۈكۇن قىلىدۇ. ئەگەر بۇ پېئىل ئىككىلىك ساندا، ئەرلىك جىنسى تۈر پۈتۈن كۆپلۈك ساندا ياكى ئاياللىق جىنسي تۈر 2- شەخس بىرلىك ساندا بولسا سۆز ئاخىرىدىكى ئىش- ھەركەت ياكى ھالەتنىڭ ھازىرغا قەدەر مەيدانغا كەلمىگەنلىكىنى ئىپادىلەيدۇ.

لَم أَقْرَأْ هَذَا الدَّرْسَ بَعْدُ .

مەن بۇ دەرسنى تېخى ئوقۇمىدىم.

لَم يَزُورُوا هَذِهِ الحَدِيقَةَ بَعْدُ .

ئۇلار بۇ باغچىنى تېخى ئېكىسكورسىيە قىلمىدى.

لَم يَتَنَاوَلاَ الطَّعَامَ بَعْدُ .

ئۇلار ئىككىسى تېخى تاماق يېمىدى.

لِمَاذَا لَم يَذْهَبِى إِلى الْكُلِّيَّةِ إِلى الآنَ ؟

نېمە ئۈچۈن تېخىچە فاكولتېتقا بارمىدىڭىز؟

5. يَسُرُّنِى أَنْ أَزُورَكَ وَأَهْلَكَ .

سىزنى ۋە ئائىلىڭىزنى يوقلىشىم مېنى خوشال قىلىدۇ.

بۇ پېئىللىق جۈملە بولۇپ، پېئىللىق جۈملە ئىگىسى «أَنْ » بىلەن باشلانغان تارماق جۈملە. بۇ بىر پۈتۈن تارماق جۈملە ئەرلىك جىنس تۇر بىرلىك ساندىكى « هُوَ » گە تەڭ دەپ قارىلىدۇ. شۇڭا پېئىل « سَرَّ » پەقەت ئەرلىك جىنس تۇر بىرلىك سان شەكلىدە يەنى «يَسُرُّ» شەكلىدە قوللىنىلىدۇ. «نى» - تولدۇرغۇچى. بۇ جۈملە شەكلىدىكى ئىگە ــ تولدۇرغۇچىلىق مۇناسىۋېتى بىلەن ئۇيغۇر تىلىدىكى ئىگە ــ تولدۇرغۇچى مۇناسىۋېتى ماس كەلمەيدۇ. ساۋاقداشلارنىڭ بۇنى قوللانغاندا دىققەت قىلىشنى ئۈمۈد قىلىمىز. « أن » نىڭ كەينىدىكى پېئىل پەتھەلىك كېلىدۇ. ئەگەر بۇ پېئىل ئىككىلىك سان ، ئەرلىك جىنس تۇر كۆپلۈك سان، ئايالـلىق جىنس تۇر[2] شەخس بىرلىك سان بولغان ۋاقىتتا « ن » چۈشۈپ قالىدۇ. مەسىلەن :

يَسُرُّنِى أَنْ أُسَافِرَ إِلى بَلَدَتِى .

يۇرتۇمغا قايتىش مېنى خوشال قىلىدۇ.

يَسُرُّهُمْ أَنْ يَعِيشُوا مَعَنَا .

ئۇلارنىڭ بىز بىلەن بىرگە ياشىشى ئۇلارنى خوشال قىلىدۇ.

يَسُرُّهُمَا أَنْ تَخْدُمَاكَ .

بۇ ئىككى قىزنىڭ ساڭا خىزمەت قىلىشى ئۇلارنى خوشال قىلىدۇ.

6. هَذَا جَدِّى وَهَذِهِ جَدَّتِى وَهَذَا عَمِّى وَهُوَ يَسْكُنُ مَعَنَا .

بۇ بوۋام، بۇ مومام، بۇ تاغام، ئۇ بىز بىلەن بىرگە تۇرىدۇ.

ئەرەب ئائىلىرىنىڭ تۇققانلارنى ئاتىشى بىر قەدەر ئاددى بولۇپ، مەسىلەن ئاتا تەرەپ ياكى ئانا تەرەپ بوۋىسىنى «جَدٌّ»، ئاتا تەرەپ ياكى ئانا تەرەپ مومىسىنى «جَدَّةٌ» دەپ ئاتايدۇ. ئاكا ياكى ئىنىسىنىڭ ھەممىسىگە «أَخٌ»، ئاچا ياكى سىڭلىسىنىڭ ھەممىسىگە «أُخْتٌ» ئىشلىتىلىدۇ. ئاتا تەرەپ ياكى ئانا تەرەپ تاغىسىنى «عَمٌّ»، ئاتا تەرەپ ياكى ئانا تەرەپ ھاممىسىنى «عَمَّةٌ» دەپ ئاتايدۇ.

ئوغۇل ــ قىزلارنىڭ ياش تەرتىپىنىڭ ئايرىلىشى ئانچە چوڭ ئەمەس : ئاكا- ئۇكا، ئاچا- سىڭىل ئارىسىدا ئادەتتە ئۇدۇللا ئىسمى چاقىرىلىدۇ. نەۋرە ئاكا- سىڭىللار ئارا «اِبْنُ عَمٍّ» ياكى «اِبْنَةُ عَمٍّ» ئاتىلىشى كۆپ، نەۋرە ئاكا- سىڭىللار يەنى «اِبْنُ خَالٍ» ياكى «اِبْنَةُ خَالٍ» بىلەنمۇ ئىپادىلىنىدۇ.

7. لأَنَّهَا كَبِيرٌ فِى السِّنِّ .

چۈنكى ئۇ ياشتا چوڭ.

بۇ يەردىكى «لأَنَّ» - « أَنَّ » تۈردىكى قوشۇمچىلاردىن بولۇپ، سەۋەب- مەقسەدنى ئىپادىلەيدۇ. ئۇنىڭدىن كېيىن بىر ئىسىملىق جۈملە كېلىدۇ. ئىسىملىق

جۈملىنىڭ مۇبتەداسى چۈشۈم كېلىشتە كېلىپ پەتھە ئوقۇلىدۇ. مەسىلەن :
لاَ تَعْمَلُ أُمُّهَا الآنَ ، لأَنَّ صِحَّتُهَا لَيْسَتْ جَيِّدَةً .
ئۇنىڭ ئانىسى هازىر ئىشلىمەيدۇ، چۈنكى ئۇنىڭ سالامەتلىكى ياخشى ئەمەس.
سَافَرَ سَالِمٌ إِلى بَلَدَتِهِ ، لأَنَّ جَدَّتَهُ مَرِيضٌ .
سالىم يۇرتىغا ماڭدى. چۈنكى ئۇنىڭ بوۋىسى ئاغرىق.

8. أَمَّا أَخِى الكَبِيرِ ، فَهُوَ صَحَفِيٌّ .

ئەمما ئاكام بولسا بىر مۇخبىر.
جۈملىدىكى « أَمَّا... فَ » - بۇرۇلۇش ۋە تەكىتلەشنى بىلدۈرىدىغان جۈملە شەكلى.
مەسىلەن :
أُحِبُّ أَنْ أَشْرَبَ الشَّاىَ الأَخْضَرَ ، أَمَّا زَمِيلِى فَهُوَ يُحِبُّ الشَّاىَ الأَسْوَدَ .
مەن يېشىل چاي ئىچىشنى ياخشى كۆرىمەن، ئەمما ساۋاقدىشىم بولسا قارا چاي ئىچىشنى ياخشى كۆرىدۇ.
كَانَ أَبِى يُدَخِّنُ كَثِيرًا ، أَمَّا الآنَ ، فَلاَ يُدَخِّنُ شَيْئًا .
دادام ئىلگىرى كۆپ تاماكا چېكەتتى، ئەمما هازىر ئازراقمۇ چەكمەيدۇ.

9. أَبُوهُ طَبِيبٌ ، عُمْرُهُ ثَمَانٍ وَأَرْبَعُونَ سَنَةً .

ئۇنىڭ دادىسى دوختۇر، يېشى قىرىق سەككىز ياش.
ئىسىم « أَبٌ » ئىزاپەتلىك بىرىكمىنىڭ 1- ئەزاسى بولغاندا، شەكلىدە بىر ئاز ئۆزگۈرۈش يۈز بېرىدۇ. قېرىنداش دېگەن مەنىدىكى «أَخٌ » سۆزىنىڭ ئۆزگىرىشىمۇ ھەم مۇشۇنداق بولىدۇ. ئۇنىڭ باش كېلىش، چۈشۈم كېلىش، ئىگىلىك كېلىشتىكى شەكلى تۆۋەندىكىدەك :

ئىگىلىك كېلىش		چۈشۈم كېلىش		باش كېلىش		
أَبِيهِ	أَبٍ	أَبَاهُ	أَبًا	أَبُوهُ	أَبٌ	أَبٌ
أَخِيهِ	أَخٍ	أَخَاهُ	أَخًا	أَخُوهُ	أَخٌ	أَخٌ

10. تُدَرِّسُ فى إِحْدَى المَدَارِسِ الثَّانَوِيَّةِ .
ئۇ ئوتتۇرا مەكتەپلەرنىڭ بىرىدە دەرس بېرىدۇ.

أَحَدُ المُسْتَشْفَيَاتِ (دوختۇرخانىلارنىڭ بىرى)

إِحْدَى الجَامِعَاتِ (ئۇنىۋېرسىتېتلارنىڭ بىرى)

أَحَدُ الْفَنَادِقِ (مېھمانخانىلارنىڭ بىرى)

إِحْدَى الحَدَائِقِ (باغچىلارنىڭ بىرى)

11. يُحِبُّهَا حُبًّا جَمْعًا .

ئۇ ئائىلىسىنى ئىنتايىن ياخشى كۆرىدۇ.

جۈملىدىكى « حُبًّا جَمْعًا » ـ دەرىجە تولدۇرغۇچىسى بولۇپ، ئۇ ھەركەتنىڭ دەرىجىسىنى ئىپادىلەيدۇ. دەرىجە تولدۇرغۇچىسى ئادەتتە جۈملە تەركىبىدە قوللىنىلغان پېئىلنىڭ مەستىرى بولۇپ، ئېنىقسىز ھالەت چۈشۈم كېلىشتە بولىدۇ. « جَمْعًا » بولسا دەرىجە تولدۇرغۇچىسى، « حُبًّا » نىڭ ئېنىقلىغۇچىسى.

مەسىلەن :

إِسْتَقْبَلَ حَسَنٌ أَصْدِقَائَهُ إِسْتِقْبَالاً حَارًّا .

ھەسەن دوسلىرىنى قىزغىن كۈتىۋالدى.

قِرَأَتْ لَيلَى قِرَاءَةً صَحِيحَةً .

لەيلا توغرا ئوقۇدى.

أَشْكُرُكَ شُكْرًا جَزِيلاً .

مەن سىزگە كۆپ راھمەت ئېيتىمەن.

تۆۋەندىكى « يَعِيشُ فِيهَا عِيشَةً سَعِيدَةً »دېگەن جۈملىدىكى « عِيشَةً سَعِيدَةً » مۇ دەرىجە تولدۇرغۇچى بولۇپ، «ئۇ ئۇنىڭدا بەختلىك ياشايدۇ» دېگەن مەنىنى ئىپادىلەيدۇ.

قَوَانِينُ النُّطْقِ وَالْقِرَاءَةِ : اَلْوَقْفُ

11. تەلەپپۇز قائىدىسى: توختاش قائىدىلىرى:

ئەرەب تىلىدا سۆزلەشكەندە ۋە ئوقىغاندا جۈملىنىڭ ئوتتۇرىسىدا ۋە جۈملىنىڭ ئاخىرىدا توختاش لازىم بولىدۇ. توختىغان ۋاقىتتا جۈملىنىڭ ئاخىرىسى يەڭگىللەشتۈرۈلۈپ تەلەپپۇز قىلىنىدۇ. بۇنىڭ كونكرېت قائىدىلىرى تۆۋەندىكىچە:

1) ئەگەر سۈكۈنلۇق ھەرەپ بىلەن ياكى سوزۇلما سوزۇق تاۋۇش بىلەن ئاخىرلاشقان سۆزلەردە توختىغاندا تەلەپپۇزدا ئۆزگىرىش يۈز بەرمەيدۇ. مەسىلەن:

كَيْفَ حَالُكُمْ ؟

تَفَضَّلْ اِجْلِسْ .

اِقْرَائِي، يَا فَاطِمَةُ .

تَفَضَّلُوا اِجْلِسُوا .

2) ئەگەر ھەركەتلىك ھەرىپ بىلەن ئاخىرلاشقان سۆزدە توختىغاندا ھەركەتنى سۈكۈنغا ئۆزگەرتىپ ئوقۇش لازىم مەسىلەن:

هَلْ قَرَأْتَ الدَّرْسَ الْجَدِيْدَةَ (الْجَدِيد) ؟

وَالآنَ تَدْرُسُ لَيْلَى فِي هَذَا الْفَصْلِ (اَلْفَصْلْ) .

3) ئەگەر ئاخىرىدا « ة » بولغان سۆزلەردە توختىغاندا، شۇ « ة » « ةْ » ياكى « هْ » گە ئۆزگەرتىلىپ ئوقىلىدۇ. مەسىلەن:

اِقْرَأْ هَذِهِ الْعِبَارَةَ الْمُفِيْدَةَ (الْمُفِيْدَةْ) .

نَعِيْشُ فِي هَذِهِ الْجَامِعَةِ (الْجَامِعَةْ) .

إِنَّ أُسْرَتَهَا أُسْرَةٌ سَعِيْدَةٌ (سَعِيْدَهْ) .

4) ئەگەر ئاخىرى تۈنلاشقان سۆزلەردە توختىغاندا شۇ تۈنلىشىشنى ئېلىپ كەلگەن سۆز ھەرپىنى ئىككى خىل ئۇقۇش ئۇسۇلى بىلەن ئوقۇيمىز.

①**4**. ئەگەر سۆز ئاخىرى تۈنلاشقان دەممەلىك ياكى تۈنلاشقان كەسرەلىك ھەرپ سۇكۇنغا ئۆزگەرتىپ ئوقۇلىدۇ.

②**4**. ئەگەر ئاخىرى تۈنلاشقان پەرھەلىك سۆزدە توختىغاندا شۇ تۈنلاشقان پەتھەلىك ھەرپىنى تۈنلاشقان ھالىتىدە ياكى يەككە پەتھە ھالىتىدە ئوقۇساقمۇ بولىدۇ.

دىققەت: ئۇقۇغان ۋاقىتتا پەش ۋە توختاشقا بولىدۇ. ئەگەر باشقا جايلاردا توختاش توغرا كەلگەندە چوقۇم مەنىنى ئۆزگەرتكەن ئاساستا توختاپ ئوقۇلىدۇ.

إِقْرَأْ مَا يَلِي جَيِّدًا وَانْتَبِهْ إِلَى قَوَانِينِ الْوَقْفِ.

تۆۋەندىكىلەرنى ياخشى ئوقۇڭ ۋە توختاپ ئوقۇش قائىدىسىگە دىققەت قىلىڭ.

اِقْرَأْ مَا يَلِي جَيِّدًا وانْتَبِهْ إِلَى قَوَانِيْنِ الْوَقْفِ :

اِقْرَأْ	أُكْتُبُوا
تَعَالَوْا	هُنَا
إِلَى الْمُسْتَشْفَى	فِي قُلُوبِنَا
أَيْنَ تَدْرُسُ ؟	نَتَعَلَّمُ اللُّغَةَ الْعَرَبِيَّةَ .
جِئْنَا مِنَ الْمَلْعَبِ .	هِيَ طَالِبَةٌ .
كَيْفَ حَالُكَ ؟	أَذْهَبُ إِلَى الْمَكْتَبَةِ .
هَذِهِ بِنْتٌ .	مَرْحَبًا .
شُكْرًا جَزِيلًا .	هَلْ بَيْتُكَ مُرِيحٌ ؟
قَابَلْتُ طَالِبَاتٍ .	هَذَا جَمِيلٌ جِدًّا .

اَلْعِبَارَاتُ الْمُسْتَعْمَلَةُ أَثْنَاءَ الدَّرْسِ :

دەرسخانىدا قوللىنىلىدىغان ئىبارىلەر

- يَا أُسْتَاذُ لَو سَمَحْتَ، مَا مَعْنَى هَذِهِ الْكَلِمَةِ ؟
  مَعْنَاهَا بِالصِّيْنِيَّةِ ...
- يَا أُسْتَاذُ، كَيْفَ نَقُولُ بِالْعَرَبِيَّةِ ... ؟
  نَقُولُ بِالْعَرَبِيَّةِ ...
- هَلْ فَهِمْتَ هَذِهِ الْجُمْلَةَ ؟
  نَعَمْ ، فَهِمْتُ .   لَا، لَمْ أَفْهَمْ .

التَّدْرِيبَاتُ الشَّفَوِيَّةُ :   ئېغىزچە مەشىقلەر

1- **اِقْرَأْ مَا يَلِي جَيِّدًا :** تۆۋەندىكىلەرنى ياخشى ئوقۇڭ.

جَدِّى	جَدَّتِي	أَبِي	أُمِّي	عَمِّي	أَخِي
جَدُّهُ	جَدَّتُهُ	أَبُوهُ	أُمُّهُ	عَمُّهُ	أَخُوهُ

أُسْتَاذٌ كَبِيْرٌ	مُوَظَّفٌ مُتَقَاعِدٌ	أَخِي الصَّغِيْرُ
مَكْتَبُ الْبَرِيْدِ	مَصْلَحَةُ السِّيَاحَةِ	شَرِكَةُ الطَّيْرَانِ
مُدَرِّسٌ مُتَحَمِّسٌ	طَالِبٌ مُتَفَوِّقٌ	أُخْتِي الْمُتَزَوِّجَةُ
كُلِّيَةُ الْهَنْدَسَةِ	فُنْدُقُ السَّلاَمِ	مُسْتَشْفَى الصَّدَاقَةِ
اَلْمَدْرَسَةُ الثَّانَوِيَّةُ	اللُّغَةُ الْفَرَنْسِيَّةُ	اَللُّغَةُ الْيَبَانِيَّةُ

2- **أَجِبْ عَنِ الأَسْئِلَةِ التَّالِيَةِ :** تۆۋەندىكى سوئاللارغا جاۋاب بېرىڭ.

- أَيْنَ تَسْكُنُ أُسْرَةُ كَمَالٍ.
- كَمْ فَرْدًا فِي أُسْرَتِهِ ؟
- أَيْنَ كَانَتْ جَدَّتُهُ تَشْتَغِلُ ؟
- كَمْ عُمْرُ أَبِيهِ ؟
- فِى أَيِّ مُسْتَشْفًى يَشْتَغِلُ أَبُوهُ ؟
- هَلْ أُمُّهُ طَبِيْبَةٌ أَيْضًا ؟
- أَيْنَ تَشْتَغِلُ أُمُّهُ ؟
- هَلْ تُحِبُّ أُمُّهُ عَمَلَهَا ؟
- كَيْفَ أُخْتُهُ ؟
- هَلْ أُخْتُهُ مُتَزَوِّجَةٌ ؟
- أَيْنَ يَشْتَغِلُ زَوْجُهَا ؟
- أَيْنَ يَدْرُسُ كَمَالٌ ؟
- هَلْ يُحِبُّ كَمَالٌ أُسْرَتَهُ ؟ ولِمَاذَا ؟
- كَيْفَ أُسْرَتُكَ ؟ هَلْ تُحِبُّهَا حُبًّا جَمًّا ؟

3- **هَاتِ صُورَةً جَمَاعِيَّةً لأُسْرَتِكَ وَعَرِّفْ زُمَلاَءَكَ بِكُلِّ مَنْ فِى الصُّوْرَةِ .**

ئائىلىڭىزنىڭ كوللېكتىپ پارچە سۈرىتىنى ئېلىپ ساۋاقداشلىرىڭىزغا ئۇنىڭدىكى ھەربىر كىشىنى تونۇشتۇرۇڭ.

4- **حَوِّلْ بَطَلَ النَّصِّ مِنْ كَمَالٍ " إِلَى " الْمُتَكَلِّمِ " ، ثُمَّ اقْرَأْهُ .**

تېكىستنىڭ قەھرىمانى «كامال» نى بىرىنچى شەخسكە ئايلاندۇرۇڭ، ئاندىن ئۇنى ئوقۇڭ.

5- **مَثِّلْ مَعَ زُمَلاَئِكَ الْموْقِفَيْنَ التَّالِيَيْنِ :**

ساۋاقداشلىرىڭىز بىلەن مۇنۇ ئىككى ھالەتنى ئورۇنلاڭ.

– اِلْعَبْ مَعَ زُمَلاَئِكَ أَدْوَارَ أُسْرَةٍ وَاحِدَةٍ بِمَا فِيْهَا مِنْ جَدٍّ وَأَبٍ وَأُمٍّ وَأُخْتٍ وَأَخٍ ومَا إِلَى ذَلِكَ .

ساۋاقداشلىرىڭىز بىلەن بىرلىكتە (بوۋا، موما، دادا، ئاپا، ئاكا- ئۇكا، ئاچا- سىڭىل) قاتارلىق بىلەن بىر ئائىلە ئەزالىرىنىڭ رولىنى ئېلىڭ.

– تَحَدَّثْ مَعَ أَحَدِ أَصْدِقَائِكَ لِمَعْرِفَةِ أَحْوَالِ أُسْرَتِهِ .

دوستىڭىزنىڭ بىرى بىلەن ئۇنىڭ ئائىلە ئەھۋالىنى بىلىش ئۈچۈن پاراڭلىشىڭ.

6- **اِقْرَأْ نَصَّ الدَّرْسَ جَيِّدًا واحْفَظْهُ وسَجِّلْ قِرَاءَتَكَ للنَّصِّ.**

تېكىستنى ياخشى ئوقۇڭ ۋە يادلاڭ. تېكىستنى ئوقۇغىنىڭىزنى خاتىرلەڭ.

اَلتَّدْرِيْبَاتُ التَّحْرِيرِيَّةُ : يازمىچە مەشقلەر

1– هَاتِ لِلْجَمْعِ مُفْرَدًا ولِلْمُفْرَدِ جَمْعًا مِنَ الأَسْمَاءِ التَّالِيَةِ:

تۆۋەندىكى ئىسىملارنىڭ كۆپلۈكىنىڭ بىرلىكىنى، بىرلىكىنىڭ كۆپلۈكىنى كەلتۈرۈڭ.

تەلەپ قىلغىنى بويىچە مۇنۇ بوش ئورۇنلارنىڭ ھەربىرىنى تولدۇرۇڭ.

جَدٌّ	أَيَّامٌ	حَالٌ	شَرِكَاتٌ
أَسْنَانٌ	صِحَفِيٌّ	أَفْرَادٌ	مُتَرْجِمٌ
أُسْرَةٌ	مُدِيْرٌ	فُنْدُقٌ	أَطِبَّاءُ
مُدُنٌ	مَدْرَسَةٌ	مُسْتَشْفَيَاتٌ	عَمَلٌ

2 – إِمْلأْ كُلَّ فَرَاغٍ مِنَ الْفَرَاغَاتِ التَّالِيَةِ حَسَبَ الْمَطْلُوبِ :

تەلەپ قىلغىنى بويىچە مۇنۇ بوش ئورۇنلارنىڭ ھەربىرىنى تولدۇرۇڭ.

هُوَ	هُمْ	هِيَ	هُنَّ	أَنْتُمْ	أَنْتَ	أَنْتِ	فِعْلُ الأَمْرِ
يَنْظُرُ							
	يَعْمَلُونَ						
		تَأْخُذُ					
			يُدَخِّنَّ				
				تُسَافِرُونَ			
					تَشْتَغِلِينَ		

						نَعَلَّمُ	
							اِحْتَرِمْ

3 - أَكْمِلْ كُلَّ جُمْلَةٍ مِنَ الْجُمَلِ التَّالِيَةِ بِمُبْتَدَإٍ مُؤَخَّرٍ :

مۇنۇ جۈملىلەردىن ھەربىرىنى كېيىن كەلگەن مۇبتەدا بىلەن تولۇقلاڭ.

- فِي أُسْرَةِ الأُسْتَاذِ سَالِمٍ ...
- فِى فَصْلِهِمْ ...
- فِي كُلِّيَةِ الْكُومْبِيُوتَرْ ...
- فِي مَدِيْنَةِ شَانْغهَاىْ ...
- فِي شَرِكَةِ الطَّيْرَانِ ...
- فِي فُنْدُوقِ الصَّدَاقَةِ ...

4- أَكْمِلِ الْجُمَلَ التَّالِيَةَ بِمَا يُنَاسِبُهُ :

مۇنۇ جۈملىلەرنى ئۇنىڭغا مۇناسىپ بولغانلىرى بىلەن تولۇقلاڭ.

- تَشْتَغِلُ هِنْدُ فِي شَرِيْكَةِ السَّجَائِرِ، أَمَّا أَخُوهَا فَ...
- أَعْمَلُ مِنْ يَوْمِ الاِثْنَيْنِ إِلَى يَومِ الْجُمْعَةِ فِي فُنْدُقِ الصَّدَاقَةِ أَمَّا فِي يَوْمِ السَّبْتِ وَيَوْمِ الأَحَدِ ف...
- يَسُرُّنَا أَنْ ...
- يَسُرُّهُمَا أَنْ ...
- يَسُرُّ فَاطِمَةَ أَنْ ...
- لَمْ أَحْضُرِ الدَّرْسِ الْيَوْمَ، لأَنَّ ...
- أُحِبُّ أُسْرَتِي حُبًّا جَمًّا، لأَنَّ ...
- كَانَ جَدُّ كَمَالٍ ...
- كَانَتِ الْمُوَظَّفَاتُ ...
- كُنَّا ...

5- حَوِّلِ الْجُمْلَةَ الاِسْمِيَّةَ إِلَى الْجُمْلَةِ الْفِعْلِيَّةِ إِلَى الاِسْمِيَّةِ :

تۆۋەندىكى ئىسىملىق جۈملىنى پېئىللىق جۈملىگە، پېئىللىق جۈملىنى ئىسىملىق جۈملىگە ئايلاندۇرۇڭ.

- عَمَّتُهُ تَشْتَغِلُ فِى مَكْتَبِ الْبَرِيْدِ بِالْمَدِيْنَةِ .
- وَدَّعَنِي أَهْلِي عِنْدَ الْمَطَارِ .

- اَلطَّلَبَةُ يَجْتَهِدُونَ فِى الدِّرَاسَةِ ويُسَاعِدُ بَعْضُهُمْ بَعْضًا .
- تَشْرَبُ مُنَى كُوبًا مِنَ اللَّبَنِ كُلَّ صَبَاحٍ .
- سَالِمٌ ومُصْطَفَى يُرِيْدَانِ أَنْ يَحْضُرَ الْحَفْلَةَ مَسَاءَ غَدٍ .
- تَعِيْشُ الْبَنَاتُ فِي هَذِهِ الأُسْرَةِ الْكَبِيْرَةِ سَعِيْدَاتٍ .
- يُجِيْدُ مُهَنْدِسُو الْكُومْبِيُوتَرْ اللُّغَةَ الإِنْجِلِزِيَّةَ .
- سُعَادُ وأُخْتُهَا قَدِ الْتَحَقَتَا بِكُلِّيَةِ الطِّبِّ بِجَامِعَةِ بَكِيْنَ فِى السَّنَةِ الْمَاضِيَةِ .

6- ضَعْ سُؤَالاً لِمَا تَحْتَهُ خَطٌّ:

ئاستىدا بىر سىزىق بارلىرىغا سوئال قويۇڭ.

- فِى أُسْرَةِ الأُسْتَاذِ ثَلاَثَةُ أَفْرَادٍ .
- كَانَتْ أُمُّ سَمِيْرٍ تَشْتَغِلُ فِى مَدِيْنَةِ دَالِيَانْ .
- أَخُو مُحَمَّدٍ مُتَرْجِمٌ يُجِيدُ اللُّغَةَ الصِّيْنِيَّةَ والإِنْجِلِزِيَّةَ .
- لاَيَزَالُ خَالِدٌ يَدْرُسُ فِى كُلِّيَةِالْهَنْدَسَةِ بِالْجَامِعَةِ .
- يَعِيشُ نَبِيلٌ فِى أُسْرَتِهِ عِيْشَةً سَعِيْدَةً .
- سَافَرَتْ زَيْنَبُ إِلَى بَلَدَتِهَا قَبْلَ أُسبُوعٍ.
- جَدُّهُ مُوَظَّفٌ مُتَقَاعِدٌ.
- عُمْرُ أَبِي فَاضِلٍ ثَمَانٍ وَأَرْبَعُونَ سَنَةً .

7- صَحِّحِ الأَخْطَاءَ الْوَارِدَةَ فِى الْجُمَلِ التَّالِيَةِ :

مۇنۇ جۈملىلەردە كەلگەن خاتالىقلارنى توغرىلاڭ.

- فِى أُسْرَةِ الأُسْتَاذِ أَرْبَعُ أَفْرَادٍ .
- أُمِّى كَبِيْرٌ فِي السِّنِّهَا.
- كَانَتْ سَمِيْحَةُ يَدْرُسُ فِى هَذَا الْمَدْرَسَةِ .
- نِزَارٌ مُدَرِّسٌ نَشِيْطٌ يُحِبُّهَا تَلاَمِيْذُهَا وَيَحْتَرِمُهَا .
- عَادَ يُوسُفُ وَكَمَالٌ إِلَى الْبَيْتِ مَسْرُورَانِ .
- أُخْتُهُ تَعْمَلُ فِى إِحْدَى الْمُسْتَشْفَيَاتِ .
- كَانَ الْمُدِيْرُ مُتَحَمِّسٌ نَشِيْطٌ فِى الْعَمَلِ .
- اِجْتَهِدْ فِى دِرَاسَةِ اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ، لأَنَّ هِىَ لُغَةٌ جَمِيْلَةٌ مُفِيْدَةٌ .
- أُمُّهُ مُتَقَاعِدَةٌ، أَمَّا أَبُهُ مُدِيْرٌ فِى إِحْدَى الشَّرِكَاتِ .

8 - شَكِّلِ الْجُمْلَةِ التَّالِيَةَ :

تۆۋەندىكى جۈملىلەرگە سوزۇق تاۋۇش بەلگىلىرى قويۇڭ.

- ماذا تعمل الآن يا محمّد ؟
- في فصل كمال ستّ عشرة طالبة.
- انظر، هذه الصورة أخذتها مع أصدقائي في مدينة داليان.
- قد ذهبت أمس إلى ذلك المستشفى الكبير لزيارة الطبيب .
- زوجها مترجم ممتاز يجيد ثلاث لغات أجنبية .
- اِنّ أباه مدير شركة السيارة .

9 - تَرْجِمْ مَا يَلِي إِلَى اللُّغَةِ الصِّيْنِيَّةِ:

مۇنۇلارنى ئۇيغۇرچىگە تەرجىمە قىلىڭ.

- أُرِيْدُ أَنْ أَكُونَ مُتَرْجِمَةً تَشْتَغِلُ فِي مَصْلِحَةِ السِّيَاحَةِ بَعْدَ أَرْبَعِ سَنَواتٍ .
- أُخْتِي الْكَبِيْرَةُ لَمْ تَتَزَوَّجْ بَعْدُ، ولكنْ لَهَا خَطِيْبٌ يَشْتَغِلُ فِي إِحْدَى الشَّرِكَاتِ الصِّيْنِيَّةِ فِي مِصْرَ .
- سَافَرَتْ زَاهِرَةُ مَعَ أُسْرَتِهَا إِلَى سُورِيَا قَبْلَ أَيَّامٍ لِلسِّيَاحَةِ .
- إِنَّ أَبَاهَا مُدَرِّسٌ مُمْتَازٌ يُدَرِّسُ اللُّغَةَ الصِّيْنِيَّةَ وَآدَبَهَا، وَيُحِبُّهُ تَلاَمِيْذُهُ وَيَحْتَرِمُونَهُ.
- اِنَّ الْجَامِعَةَ عَزِيْزَةٌ عَلَيْنَا ، أَعِيْشُ فِيْهَا عِيْشَةً سَعِيْدَةً .

10- تَرْجِمْ مَا يَلِي إِلَى اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ :

مۇنۇلارنى ئەرەبچىگە تەرجىمە قىلىڭ.

1. سۆز بىرىكمىسى : -

- شىركەت مۇدىرى
- ساياھەت ئىدارىسى
- پىنسىيەگە چىققان ئايال خىزمەتچى
- قىزغىن مۇئەللىم
- بىر ئوتتۇرا مەكتەپ
- دوستلۇق دوختۇرخانىسى
- ئىلغار ئوقۇغۇچى

2. جۈملىلەر:

- ئۇنىڭ ئائىلىسىدە ئالتە كىشى بار.
- سۇئادنىڭ ئاپىسى دوختۇرخانىدا ئىشلىگەنىدى.
- كامىلنىڭ سىڭلىسى شەھەردىكى ئوتتۇرا مەكتەپلەرنىڭ بىرىدە ئوقۇيدۇ.
- ئۇ تېخى توي قىلمىدى، چۈنكى ئۇنىڭ يېشى كىچىك.
- سىلەرنىڭ بۇ چىرايلىق ئۇنىۋېرستىتنى ئىكسكۇرسىيە قىلغىنىڭلار بىزنى خوشاللاندۇردى.
- زەينەپ كۇتۇپخانىدا ئىشلەيدۇ، ئەمما ئۇنىڭ يولدىشى پوشتىخانىدا ئىشلەيدۇ.

اَلْمُطَالَعَةُ : مۇتالىئە قىلىپ ئوقۇش

أُسْرَةُ مُحَمَّدٍ

مۇھەممەدنىڭ ئائىلىسى

بَيْتُ مُحَمَّدٍ فِى الرِّيْفِ . زُرْنَاهُ أَمسِ، وَقَابَلْنَا فِيْهِ أَفْرَادَ أُسْرَتِهِ .

أُسْرَةُ مُحَمَّدٍ أُسْرَةٌ كَبِيْرَةٌ سَعِيْدَةٌ . فِى أُسْرَتِهِ ثَمَانِيَةُ فِي أُسْرَتِهِ ثَمَانِيَّةُ أَفْرَادٍ، هُمْ جَدُّهُ وَجَدَّتُهُ وَأَبُوهُ وأُمُّهُ وَأَخُوهُ الْكَبِيْرُ وَزَوجَةُ أَخِيْهِ وَأُخْتُهُ الصَّغِيْرَةُ وَهُوَ .

جَدُّهُ وَجَدَّتُهُ كَبِيْرَانِ فِى السِّنِّ . هُمَا مُتَقَاعِدَانِ عَنِ الْعَمَلِ، ويَتَقَيَانِ فِي الْبَيْتِ . أَبُوهُ طَبِيبٌ، يَشْتَغِلُ فِي مُسْتَشْفَى صَغِيْرٍ فِي الرِّيْفِ . أُمُّهُ لاتَعْمَلُ، هِىَ رَبَّةُ الْبَيْتِ. أَخُوهُ سَاعِي الْبَرِيدِ يَتَنَقَّلُ بَيْنَ الْمَدِيْنَةِ والرِّيْفِ. زَوْجَتُهُ عَامِلَة فِى إِحْدَى الشَّرَكَاتِ فِي ضَاحِيَةِ الْمَدِيْنَةِ. أُخْتُهُ الصَّغِيْرَةُ تَدْرُسُ الآنَ فِى إحْدَى الْمَدَارِسِ الْقَرِيْبَةِ مِنْ بَيْتِهِ . أَمَّا هُوَ فالْتَحَقَ بجَامِعَةِ الْهَنْدَسَةِ والْكُومْبيُوتَرْ بالْمَدِيْنَةِ قَبْلَ سَنَةٍ، إِنَّهُ طَالِبٌ مُجْتَهِدٌ نَشِيْطٌ مُتُفَوِّقٌ. يَسُرُّهُ أَنْ يُسَاعِدَ زُمَلاَءُهُ فِي الدِّرَاسَةِ والْعَمَلِ دائِمًا، فَيُحِبُّهُ أَساتِذَتُهُ وزُمَلاَؤُهُ كَثِيْرًا، وَيَعِيْشُ مَعَهُمْ فِى الْجَامِعَةِ عِيْشَةً سَعِيْدَةً .

مُحَمَّدٌ مِنْ أَبْنَاءِ الرِّيْفِ هُوَ يَعُودُ إِلَى بَيْتِهِ كُلَّ شَهْرٍ.

اَلْكَلِمَاتُ الإِضَافِيَّةُ : قوشۇمچە سۆزلۈكلەر

رِيفٌ جـــ أَرْيَافٌ

سَاعِي الْبَرِيْدِ

تَنَقَّلَ يَتَنَقَّلُ تَنَقُّلاً

عَامِلٌ جـــ عَمَّالٌ

ضَاحِيَةٌ جـــ ضَوَاحٍ

قَرِيْبٌ مِنْ

اِبْنٌ جـــ أَبْنَاءٌ

اَلتَّدْرِيبُ على الإسْتِمَاعِ: ئاڭلاش مەشقى

أجب عن الأسئلة التالية مستعينا بما سمعت:

تۆۋەندىكى سوئاللارغا ئاڭلىغىنىڭىزدىن پايدىلىنىپ جاۋاب بېرىڭ.

القواعد النحوية 14. أحرف النفي: ما، لا، لم،

گىرامماتىكىلىق قائىدىلەر 14 . بولۇشسىز قوشۇمچە : ما، لا، لم، بۇ بىرنەچچە بولۇشسىز قوشۇمچىسى پېئىللارنىڭ ئالدىدا بولۇشسىز مەنا رولىدا كېلىدۇ. بۇنىڭ ئىچىدىكى « ما » ئادەتتە ئۆتكەن زامان پېئىلىنىڭ ئالدىدا كېلىپ بولۇشسىز ئۆتكەن زامانىنى ئىپادىلەيدۇ.

مەسىلەن:

مَا حَضَرَتْ فَاطِمَةُ الدَّرْسَ أَمْسِ.

پاتىمە تۈنۈگۈن دەرسكە كەلمىدى.

مَا أَكَلْتُ الطَّعَامَ صَبَاحَ الْيَومِ.

مەن بۇگۈن ئەتىگەن تاماق يېمىدىم.

مِنْ زَمَانٍ مَا شُفْتُكَ.

ئۇزۇندىن بېرى مەن سىنى كۆرمىدىم.

« لا » هازىرقى زامان پېئىلىنىڭ ئالدىدا كېلىپ، بولۇشسىز ۋە كەلگۈسى زامان مەنانى ئىپادىلەيدۇ. مەسىلەن:

لاَ يَدْرُسُ مُحَمَّدٌ فِى حُجْرَةِ الدَّرْسِ.

مۇھەممەد دەرىسخانىدا ئۆگەنمەيدۇ.

أَبُوهُ لاَ يُدَرِّسُ فِى هَذِهِ الْمَدْرَسَةِ الآنَ.

ئۇنىڭ دادىسى هازىر بۇ مەكتەپتە دەرس بەرمەيدۇ.

لاَ يُحِبُّ إِسْمَاعِيلُ أنْ يَأْكُلَ الحَلَوِيَّاتِ.

ئىسمايىل تاتلىق يېمەكلىكنى يېيىشنى ياخشى كۆرمەيدۇ.

لاَ يَحْضُرُ الاِجْتِمَاعَ غَدًا.

ئۇ ئەتە يىغىنغا قاتناشمايدۇ.

« لم » هازىرقى زامان پېئىلىنىڭ ئالدىدا كېلىپ، بۇ پېئىلىنىڭ سۆز ئاخىرىسىنى كېسىك فورمىغا ئۆزگەرتىدۇ. ۋە هازىرغىچە ئىش- هەركەتنىڭ مەيدانغا كەلمىگەنلىكىنى ئىپادىلەيدۇ. بەزىدە « بَعْدَ » بىلەن قوللىنىلىدۇ. مەسىلەن:

لم يَتَزَوَّجْ بَعْدُ. ئۇ تېخى توي قىلمىدى.

لم يَحْضُرْ أَحْمَدُ الدَّرْسَ. ئەهمەد تېخى دەرىسكە كەلمىدى.

لم يُسَافِرْ إلى بَلَدَتِهِ. ئۇ تېخى يۇرتىغا قايتمىدى.

التَّدْرِيبَاتُ النَّحْوِيَّةُ (گىراماتىكىلىق مەشقلەر)

1 . ضَعْ عَدَدًا مُنَاسِبًا فِى كُلِّ فَرَاغٍ مِنَ الْفَرَاغَاتِ التَّالِيَةِ.

تۆۋەندىكى بوش ئورۇنلارنىڭ هەربىرىگە مۇناسىپ سانلارنى قويۇڭ.

- فِي كُلِّ أُسْبُوعٍ ________________ أَيَّامٍ .
- فِي كُلِّ سَنَةٍ ________________ فُصُولٍ .
- فِي فَصْلِنَا ________________ طَالِبَاتٍ .
- فِي كُلِّيَتِنَا ________________ مُدَرِّسِيْنَ .
- فِي هَذِهِ الْمَدِيْنَةِ ________________ حَدَائِقَ .
- قَرَأْتُ ________________ دُرُوس .
- زُرْتُ حَدِيْقَةً ________________ فَقَطْ فِي بَكِيْنَ .

2 . صَحِّحِ الأَخْطَاءَ الْوَارِدَةَ فِى الجُمَلِ التَّالِيَةِ.

تۆۋەندىكى جۈملىلەردە كەلگەن خاتالىقلارنى توغرىلاڭ.

- تَعَلَّمْتُ وَاحِدَ دَرْس فَقَطْ فِي هَذَا الشَّهْرِ .
- كَتَبْتُ اثْنَتَيْنِ عِبَارَتَيْنِ الْيَوْمَ .

– قَرَأْنَا ثَمَانِيَةَ كِتَاب .
– فِي هَذَا الْفَصلِ عَشْرَةُ طَالِبَاتٍ .
– نَأْخُذُ كُلَّ يَوْمٍ ثَلاَثَةَ حِصَصٍ لِلُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ .
– قَدْ عَمِلَ مُحَمَّدٌ فِي بَكِيْنَ تِسْعَةَ سَنَةً .

3. إملأ "دَرَسَ" فِيهَا يَلِي حَسَبَ المَطْلُوبِ.
تەلەپ قىلىنغىنى بويىچە مۇنۇلارغا «دَرَسَ»نى تولدۇرۇڭ.

(الْقَوَاعِدُ النَّحْوِيَّةُ 14: أَحُرُفُ النَّفِيِ : مَا، لاَ، لَمْ)

مَا حَضَرَتْ فَاطِمَةُ الدَّرْسَ أَمْسِ
مَا أَكَلْتُ الطَّعَامَ صَبَاحَ الْيَوْمِ .
مِنْ زَمَانٍ مَا شُفْتُكَ .
لاَيَدْرُسُ مُحَمَّدٌ فِى حُجْرَةِ الدَّرْسِ .
أَبُهُ لاَيَدْرُسُ فِي هَذِهِ الْمَدْرَسَةِ الآنَ .
لاَيُحِبُّ إِسْمَاعِيْلُ أَنْ يَأْكُلَ الْحَلْوَيَاتِ .
لاَيَحْضُرُ الاِجْتِمَاعَ غَدًا .
لَمْ يَتَزَوَّجْ بَعْدُ.
لَمْ يَحْضُرْ أَحْمَدُ الدَّرْسَ .
لَمْ يُسَافِرْ إِلَى بَلَدَتِهِ .

اَلتَّدْرِيْبَاتُ النَّحْوِيَّةُ :

1- ضَعْ عَدَدًا مُنَاسِبًا فِى كُلِّ فَرَاغٍ مَنَ الْفِرَاغَاتِ التَّالِيَةِ :

تۆۋەندىكى بوش ئورۇنلارنىڭ ھەربىرىگە مۇناسىپ سانلارنى قويۇڭ.

– فِي كُلِّ أُسْبُوعٍ ________ أَيَّامٍ .
– فِي كُلِّ سَنَةٍ ________ فُصُولٍ .
– فِي فَصْلِنَا ________ طَالِبَاتٍ .
– فِى كُلِّيَتِنَا ________ مُدَرِّسِيْنَ.
– قَرَأْتُ ________ دُرُوسٍ .
– زُرْتُ حَدِيْقَةً ________ فَقَطْ فِي بَكِيْنَ .

2- صَحِّحِ الأَخْطَاءَ الْوَارِدَةَ فِى الْجُمَلِ التَّالِيَةِ :

تۆۋەندىكى جۈملىلەردە كەلگەن خاتالىقلارنى توغرىلاڭ.

- تَعَلَّمْتُ وَاحِدًا دَرْسٍ فَقَطْ فِي هَذِهِ الشَّهْرِ .
- كَتَبْتُ اثْنَتَيْنِ عَبَارَتَيْنِ الْيومَ .
- فِي جَامِعَتِنَا سَبْعَ مَطَاعِمَ .
- قَرَأْنَا ثَمَانِيَةَ كِتَاب .
- فِي هَذِهِ الْفَصْلِ عَشْرَةُ طَالِبَاتٍ .
- نَأْخُذُ كُلَّ يَوْمٍ ثَلاَثَة حَصَصٍ لِلُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ .
- قَدْ عَمِلَ مُحَمَّدٌ فِي بَكِيْنَ تَسْعَةَ سَنَةً .

3- **إِمْلأْ " دَرَسَ " فِيْمَا يَلِي حَسَبَ الْمَطْلُوب :**

تەلەپ قىلغىنى بويىچە مۇنۇلارغا «دَرَسَ»نى تولدۇرۇڭ.

حُرُوفُ النَّفْي	هُوَ	هِيَ	هُمْ	أَنْتَ	أَنْتِ	أَنْتُمْ	أَنَا
مَا							
لاَ							
لَمْ							

4- **حَوِّلْ الْجُمَلَ الْمُشْبَتَةَ التَّالِيَةَ إِلَى جُمَلٍ مَنْفِيَّةٍ باستِعْمَالِ الْحُرُوفِ النَّافِيَةِ :**

تۆۋەندىكى بولۇشلۇق جۈملىلەرنى بولۇشسىزجۈملىلەرنى قوللىنىپ، بولۇشسىز جۈملىگە ئايلاندۇرۇڭ.

- قَرَأَ يُوسُفُ الدَّرْسَ .
- تَتَنَاوَلُ سَمِيْرَةُ الطَّعَامَ فِي الْبَيْتِ . حَضَرَ بَعْضُ الطُّلاَّبِ هَذَا الدَّرْسَ أَمْسِ .
- يَلْعَبُ أَخِي الصَّغِيْرُ فِي الْحَدِيْقَةِ .
- وَدَّعَ عَمِيْدُ الْكُلِّيَةِ الْخَبِيْرِ عِنْدَ بَابِ الْكُلِّيَةِ .
- اَلْعُمَّالُ يَعْمَلُونَ فِي فُنْدُوفِ الصَّدَاقَةِ .
- أَمِيْنٌ وَكَمَالٌ يَشْتَغِلاَنِ فِي مَصْلِحَةِ السَّيَاحَةِ .
- اَلطَّالِبَاتُ ذَهَبْنَ إِلَى الْمَكْتَبَةِ .

5- **كَوِّنْ جُمْلَتَيْنِ مُفِيْدَتَيْنِ بِكُلِّ مِنْ أَحْرُفِ النَّافِيَةِ " مَا ، لاَ، لَمْ "**

بۇلۇشسىز قوشۇمچە « ما، لا، لم، » لەرنىڭ ھەربىرى بىلەن ئىككى تولۇق جۈملە تۈرەڭ.

اَلدَّرْسُ السَّابِعَ عَشَرَ   **ئون يەتتىنجى دەرس**

بَيْتُ مُهَنْدِسٍ   ئىنژېنېرنىڭ ئۆيى

اَلتَّرْكِيْبَاتُ الْجُمْلِيَّةُ :

- مَا رَأْيُ فُلاَنٍ فِي (أَنْ)
- قَرِيْبٌ مِنْ ...
- يُمْكِنُهُ (لِفُلاَنٍ) أَنْ
- هُوَ مُتَكَوِّنٌ مِنْ ...
- أَحَدُهُمَا ... وَالآخَرُ ...

اَلْحِوَارُ :

- بَيْتُ الأُسْتَاذَةِ
- بَيْتِي فِي ضَاحِيَةِ الْمَدِيْنَةِ

اَلنّصُّ : بَيْتُ مُهَنْدِسٍ

اَلْقَوَاعِدُ النَّحْوِيَّةُ 15. اَلأَعْدَادُ الأَصْلِيَّةُ 11- 99

اَلْحِوَارُ :   دىئالوگ

1- بَيْتُ الأُسْتَاذَةِ

- أَيْنَ كُنْتِ يَا نَادِيَةُ ؟
- كُنْتُ فِي بَيْتِالأُسْتَاذِ ؟
- بَيْتُهَا فِى الْمَدِيْنَةِ .
- مَا رَأْيُكَ فِي بَيْتِهَا ؟ (1)
- بَيْتُهَا نَظِيْفٌ مُرِيْحٌ أَنِيْقٌ .
- كَمْ غُرْفَةً فِيْهِ ؟

- فِيْهِ خَمْسُ حُجرَاتٍ : صَالَةٌ وَمَكْتَبَةٌ وَثَلاَثُ غُرَفٍ لِلنَّوْمِ : غُرْفَتَانِ كَبِيْرَتَانِ وغُرْفَةٌ صَغِيْرَةٌ .
- وَكَيْفَ الْمَطْبَخُ وَالْحَمَّامُ ؟
- فِيْهِ مَطْبَخٌ وحَمَّامَانِ. أَلْمَطْبَخُ بِجَانِبِ الصَّالَةِ ، وَأَحَدُ الْحَمَّامَيْنِ بِجَانِبِ الْمَطْبَخِ والآخرُ قَرِيْبٌ مِنْ غُرْفَةِ النَّومِ . (2)
- فِعْلاً، إِنَّ بَيْتَهَا وَاسِعٌ مُرِيْحٌ . (3)

2- **بَيْتِي فِي ضَاحِيَةِ الْمَدِيْنَةِ**

- أَيْنَ بَيْتُكَ يَا أَحْمَدُ ؟
- بَيْتِي فِي ضَاحِيَةِ الْمَدِيْنَةِ .
- فِىالرِّيْفِ ؟ هَلْ هُوَ قَرِيْبٌ مِنَ الْمَدِيْنَةِ ؟
- نَعَمْ، قَرِيْبٌ جدًّا. اِنَّهُ فِي بِنَايَةٍ سَكِيْنَةٍ جَدِيْدَةٍ تَقَعُ فِي ضَاحِيَةِ الْمَدِيْنَةِ الشِّمَالِيَّةِ .
- عَظِيْمٌ . كَمْ طَابقًا فِيْهَا؟
- فِيْهَا اِثْنَانِ وَعِشْرُونَ طَابقًا.
- كَمْ شِقَّةً فِي كُلِّ طَابقٍ ؟
- فِي كُلِّ طَابقٍ حَوَلَيْ أَرْبَعَ عَشَرَةَ شِقَّةً . (4)
- فِي أيِّ طَابقٍ تَسْكُنُ ؟
- أَسْكُنُ فِى الطَّابقِ السَّادِسِ .
- كَمْ غُرْفَةً فِي شِقَّتِكَ ؟
- فِيْهَا صَالَةٌ وَثَلاَثُ غُرَفٍ لِلنَّوْمِ . مَتَى تُشَرِّفُني بِزِيَارَتِكَ ؟ (5)
- هَلْ يُمْكِنُني أَنْ أَزُورَكَ مَعَ خَطِيْبَتِي ؟ (6)
- أَهْلاً وَسَهْلاً . أَتَشَرَّفُ بِزِيَارَتِكُمَا. (7)
- إِذَنْ، مَا رَأْيُكَ أَنْ نَزُورَكَ فِي مَسَاءِ يَوْمِ السَّبْتِ الْقَادِمِ ؟
- بِكُلِّ سُرُورٍ، سَأَنْتَظِرُكُمْ إِنْ شَاءَ الله. (8)

اَلنَّصُّ : تيكس‍ت

بَيْتُ مُهَنْدِسٍ

جَاسِمٌ مُهَنْدِسٌ كَهْرَبَائِيٌّ فِي شَرِكَةِ الْمَدِيْنِيِّ. إِنَّهُ مُهَنْدِسٌ لَطِيْفٌ نَشِيْطٌ. عُمْرُهُ تِسْعٌ وَثَّلاَثُون سَنَةً .

بَيْتُهُ فِي ضَاحِيَةِ الْمَدِيْنَةِ ، وَهُوَ شَقَّةٌ مُتَكَوِّنَةٌ مِنْ صَالَتَيْنِ: صَالَةٌ لِلْجُلُوسِ وَصَالَةٌ لِلطَّعَامِ، وَثَلاَثِ

غُرَفٍ : غُرْفَتَان الأُخْرَيَانِ ، فَهُمَا للنَّومِ، اَلْمَطْبَخُ خَلْفَ الصَّالَةِ والْحَمَّامُ بِجَانِبِهِ، وَفِيْهِ عَسَّالَةٌ وَسَخَّانَةٌ. اَلشُّرْفَةُ فِي الْجِهَةِ الْجَنُوبِيَّةِ أَمَامَ غُرْفَةِ النَّوْمِ الْكَبِيْرَةِ .

بَيْتُ الْمُهَنْدِسِ وَاسِعٌ أَنِيْقٌ مُرِيْحٌ .

اَلْكَلِمَاتُ الْجَدِيْدَةُ : يېڭى سۆزلەر

اَلسَّابِعَ عَشَرَ م اَلسَّابِعَةَ عَشْرَةَ	ئون يەتتىنچى
رَأْيٌ جــ آرَاءٌ (فِي)	پىكىر، قاراش
أَنِيْقٌ م أَنِيْقَةٌ	نەپىس، گۈزەل، چىرايلىق، كېلىشكەن
مَطْبَخٌ جــ مَطَابِخُ	ئاشخانا
حَمَّامٌ جــ حَمَّامَاتٌ	مۇنچا، هاممام
جَانِبٌ جــ جَوَانِبُ	يان، يان تەرەپ
آخَرُ م أُخْرَى	باشقا، يەنە بىرسى
قَرِيْبٌ م قَرِيْبَةٌ	يېقىن
فِعْلاً	ئەمەلىيەتتە، راستتىن، دەرۋەقە
وَاسِعٌ م وَاسِعَةٌ	كەڭرى
ضَاحِيَّةٌ جــ ضَوَاحٍ	شەھەر ئەتراپى رايون
رِيْفٌ جــ أَرْيَافٌ	يېزا
بِنَايَةٌ جــ بِنَايَاتٌ / عِمَارَةٌ	بىنا، ئىمارەت
سَكَنِيٌّ م سَكَنِيَّةٌ	ئولتۇراق، تۇرالغۇ
وَقَعَ يَقَعُ وُقُوعًا (فِي)	جايلاشتى
شِمَالِيٌّ م شَمَالِيَّةٌ	شىمالى، شىمالى تەرەپ
عَظِيْمٌ عَظِيْمَةٌ	ئۇلۇغ، قالتىس، ھەيۋەتلىك
طَابِقٌ طَوَابِقُ	قەۋەت
شَقَّةٌ شُقَقٌ	بىر يۈرۈش ئۆي
حَوَالَيْ كَذَا	...نىڭ ئەتراپىدا، تەخمىنەن
سَادِسٌ م سَادِسَةٌ	ئالتىنچى
أَمْكَنَهُ يُمْكِنُ إِمْكَانًا (لِفُلاَنٍ) أَنْ	...گە... مۇمكىن بولدى
تَشَرَّفَ يَتَشَرَّفُ تَشَرُّفًا بِـ	...بىلەن شەرەپلىك ھېس قىلدى، شەرەپ دەپ بىلدى
قَادِمٌ م قَادِمَةٌ	كەلگەن، كىلەر
اِنْتَظَرَ يَنْتَظِرُ اِنْتِظَارًا فُلاَنًا	كۈتتى، ساقلىدى، ئىنتىزار بولدى

إِنْ شَاءَ اللّٰهُ	ئاللا خالسا
كَهْرَبَائِيٌّ م كَهْرَبَائِيَّةٌ	ئېلېكترلىق، توكلۇق
مَدَنِيٌّ م مَدَنِيَّةٌ	شەھەرلىك، خەلىقنىڭ، مەدەنى
لَطِيْفٌ جـــ لُطَفَاءُ	ئىللىق، مۇلايىم، چىقىشقاق
مُتَكَوِّنٌ م مُتَكَوِّنَةٌ مِنْ	...دىن تەركىب تاپقان
أَحَاطَ يُحِيطُ إِحَاطَةً الشَّيْءُ بِ	...نى قوسىدى، ئوراپ تۇردى
كُرْسِيٌّ جـــ كَرَاسٍ	ئورۇندۇق
نَافِذَةٌ جـــ نَوَافِذُ	دەرىزە
ثَلاَّجَةٌ جـــ ثَلاَّجَاتٌ	توڭلاتقۇ
أَرِيْكَةٌ جـــ أَرَائِكُ	ساپا، كىرسىلو
سَجَّادَةٌ جـــ سَجَاجِيْدُ	گىلەم
د.ف.د	دي، ۋىي، دى
دُولاَبٌ جـــ دَوَالِيْبُ	ئىشكاپ
جِهَازٌ جـــ أَجْهِزَةٌ جِهَازٌ	ئۈسكۈنە، ئاپپارات، سىستېما، ئورگان
فَاكْسْ	فاكىس ئاپپاراتى
قَضَى يَقْضِي قَضَاءً الْوَقْتَ	ۋاقىت ئۆتكۈزدى
بَعْدَ الدَّوَامِ	خىزمەتتىن كېيىن، ئىشتىن چۈشكەندىن كېيىن
اِبْنٌ جـــ أَبْنَاءٌ	ئوغۇل پەرزەنت
خَلْفَ / وَرَاءَ	...نىڭ ئارقىسىدا
غَسَّالَةٌ جـــ غَسَّالاَتٌ	كىرئالغۇ
سَخَّانَةٌ جـــ سَخَّانَاتٌ	سۇ ئىسىتقۇ، سۇ ئىسىتىش ئەسۋابى
جِهَةٌ جـــ جِهَاتٌ	تەرەپ
جَنُوبِيٌّ م جَنُوبِيَّةٌ	جەنۇبى، جەنۇپ تەرەپتىكى

اَلْعِبَارَاتُ الْمُفِيْدَةُ : جۈملە شەكىللىرى

مَارَأْيُ فُلاَنٍ فِي (أَنْ) :

- مَا رَأْيُكَ فِي بَيْتِهَا ؟
- مَا رَأْيُكُمْ فِي هَذَا الْجِهَازِ ؟
- مَا رَأْيُكَ أَنْ أَزُرَكُمْ فِي مَسَاءِ يَوْمِ السَّبْتِ الْقَادِمِ ؟
- مَا رَأْيُكُنَّ أَنْ نُسَافِرَ إِلَى دَالِيَانْ فِي الاِجَازَةِ ؟

قَرِيْبٌ مِنْ ... :

- بَيْتِي قَرِيْبٌ مِنَ الْمَدِيْنَةِ .
- كُنْتُ أَسْكُنُ فِي بنَايَةٍ قَرِيْبَةٍ مِنَ الْحَدِيْقَةِ .
- ذَهَبْتُ إِلَى مَكْتَبِ الْبَرِيْدِ الْقَرِيْبِ مِنْ جَامِعَتِنَا .
- جَامِعَةُ الشَّعْبِ قَرِيْبَةٌ مِنْ فُنْدُوقِ الصَّدَاقَةِ .

يُمْكِنُهُ (لِفُلاَنٍ) أَنْ :

- هَلْ يُمْكِنُنِي أَنْ أَزُورَكَ مَعَ خَطِيْبَتِي ؟
- يُمْكِنُنَا أَنْ نَنْتَظِرَكَ هُنَا فِي يَوْمِ الأَحَدِ الْقَادِمِ .
- لاَيُمْكِنُ للطُّلاَّبِ أَنْ يَدْخُلُوا مَدِيْنَةِ الطَّالِبَاتِ .
- يُمْكِنُكِ أَنْ تَعْمَلِي فِي شَرِكَةِ الطَّيْرَانِ الْمَدَنِيِّ مِنَ الشَّهْرِ الْقَادِمِ .

مُتَكَوِّنٌ مِنْ :

- وَهِيَ شَقَّةٌ مُتَكَوِّنَةٌ مِنْ صَالَتَيْنِ وَثَلاَثِ غُرَفٍ .
- فَصْلُنَا مُتَكَوِّنٌ مِنْ ثَمانِيَ عَشْرَةَ طَالِبَةً وَسِتَّةِ طُلاَّبٍ .
- هَذَا الْكِتَابُ مُتُكَوِّنٌ مِنْ إِحْدَى عَشْرَةَ كُلِّيَةً .

أَحَدَهُمَا ... وَالآخَرُ (إِحْدَاهُمَا ... وَالأُخْرَى) :

- أَمَّا الْغُرْفَتَانِ الأُخْرِيَانِ فَهُمَا للنَّوْمِ، إِحْدَاهُمَا صَغِيْرَةٌ لاِبْنَتِهِ والأُخْرَى كَبِيْرَةٌ لَهُ ولِزَوْجَتِهِ .
- لَهُ كُمْبِيُوتَرَانِ، أَحَدُهُمَا كُمْبِيُوتَرْ الْمَكْتَبِ والآخَرُ الْكُمْبِيُوتَرْ الْمَحْمُولُ .
- لِي أَخَوَانِ، أَحَدُهُمَا يَشْتَغِلُ فِى شَرِكَةِ الطَّيْرَانِ الْمَدَنِيِّ والآخَرُ فِي مُسْتَشْفَي الصَّدَاقَةِ .
- بِجَانِبِ بَيْتِهِ حَدِيْقَتَانِ، إِحْدَاهُمَا حَدِيْقَةُ الشَّعْبِ والأُخْرَى حَدِيْقَةُ السَّلاَمِ .

الْمُلاَحَظَاتُ: (ئىزاھاتلار)

(1) مَا رَأْيُكَ فِى بَيْتِهَا؟ سىنىڭ ئۇنىڭ ئۆيىگە قارىشىڭ قانداق؟

جۈملىدىكى « مَا رَأْيُكَ فِى » بولسا «...گە قارىشىڭ قانداق؟» «...گە نىسبەتەن پىكرىڭ نىمە؟» دىگەن مەنىنى ئىپادىلەيدۇ. « فِى » چۈشۈپ قالسىمۇ بولىدۇ. مەسىلەن:

مَا رَأْيُكَ فِى هَذَا الْكِتَابِ؟ — سىنىڭ بۇ كىتاپقا قارىشىڭ قانداق؟

مَا رَأْيُكُمْ فِى الْفِيلِمِ؟ — سىلەرنىڭ بۇ فىلىمغا قارىشىڭلار قانداق؟

مَا رَأْيُكُمْ أنْ نَزُورَهُ مَسَاءَ الْيَومِ؟ — سىلەرنىڭ بۈگۈن كەچ ئۇنى يوقلىشىمىزغا قارىشىڭلار قانداق؟

(2) أَحَدُ الحَمَّامَينِ بِجَانِبِ المَطْبَخِ والآخَرُ قَرِيبٌ مِنْ غُرْفَةِ النَّوْمِ

ئىككى تازىلىق ئۆيىنىڭ بىرى ئاشخانىنىڭ يېنىدا، يەنە بىرى ياتاقىا يېقىن.

جۈملىدىكى « أَحَدُهُمَا...والآخَرُ... » ئىككى تەڭداش مۇناسىۋەتتىكى شەيئىنى چۈشەندۈرۈپ

كېلىدىغان ئىپادىلەش شەكلى. ئەگەر بۇ ئىككى شەيئى ئاياللىق جىنسي تۈردىكى ئىسىم بولسا « أَحَدُهُمَا...والآخَرُ... » قوللىنىلىدۇ. مەسىلەن:

لَهُ أَخوَانِ، أَحَدُهُمَا يَشْتَغِلُ فِى مَكْتَبِ البَرِيدِ والآخَرُ فِى الْفُنْدُقِ.

ئۇنىڭ ئىككى ئوغۇل قېرىندىشى بار، بىرى پوچتىخانىدا، يەنە بىرى مېھمانخانىدا ئىشلەيدۇ.

بِجَانِبِ بَيتِهِ فُنْدُوقَانِ، أَحَدُهُمَافُنْدُقُ السَّلاَمِ وَالآخَرُ فُنْدُقُ الصَّدَاقَةِ.

ئۇنىڭ ئۆيىنىڭ يېنىدا ئىككى مېھمانخانا بار. بىرى تىنىچلىق مېھمانخانىسى، يەنە بىرى دوسلۇق مېھمانخانىسى.

هَاتَانِ غُرْفَتَانِ لِلنَّومِ، إِحْدَاهُمَا صَغِيرَةٌ لابْنَتِهِ وَالأُخْرَى كَبِيرَةٌ وَهِيَ لَهُ وَلِزَوجَتِهِ.

بۇلار ئىككى ئېغىز ياتاق، ئۇنىڭ بىرى كىچىك، ئۇنىڭ قىزىنىڭ. يەنە بىرى چوڭ، ئۇ ۋە ئۇنىڭ ئايالىنىڭ.

(**3**) فِعْلاً، إِنَّ بَيْتَهَا وَاسِعٌ مُرِيحٌ.

راست، ئۇنىڭ ئۆيى ھەقىقەتەن كەڭ ۋە ھوزۇرلۇق.

جۈملىدىكى « فِعْلاً » بولسا ھەيرانلىنىش مەنىسىنى ئىپادىلەيدۇ. ئۇيغۇرچە «راست، ھەقىقەتەن» دېگەن مەنىگە باراۋەر.

فِعْلاً، إِنَّهُ إِنْسَانٌ طَيِّبٌ.

ھەقىقەتەن ئۇ بىر ياخشى ئادەم.

فِعْلاً، إِنَّ هَذِهِ الحَدِيقَةَ جَمِيلَةٌ.

راست، بۇ غاغچا چىرايلىق.

(**4**) حَوَالَيْ أَرْبَعَ عَشْرَةَ شَقَّةً.

تەخمىنەن **14** يۈرۈش ئۆي.

جۈملىدىكى « حَوَالَيْ » بولسا ئىككىلىك سان چۈشۈم كېلىشتىكى ئىسىم بولۇپ، «تەخمىنەن، ئەتراپىدا» دېگەن مەنىلەرنى ئىپادىلەيدۇ. ئۇ كەينىدىكى ئىسىم بىلەن ئىزاپەتلىك بىرىكمە ھاسىل قىلىدۇ. مەسلەن:

حَوَالَيْ سَنَةً . تەخمىنەن بىر يىل.

حَوَالَيْ شَهْرَينِ . ئىككى ئاي ئەتراپىدا.

5. مَتَى تُشَرِّفْنِى بِزِيَارَتِكَ؟

سىز قاچان زىيارىتىڭىز بىلەن ماڭا شان – شەرەپ ئېلىپ كېلىسىز؟ (ئۇنىڭ ئىشلىتىلىشىنى **15**- دەرس ئىزاھاتىنىڭ **4**- دىن پايدىلىنىڭ)

6. هَلْ يُمْكِنُنِى أنْ أَزُورَكَ مَعَ خَطِيْبَتِى؟

مەن لايىقىم بىلەن سىزنى يوقلىشىمغا بولامدۇ؟

جۈملىدىكى « أَمْكَنَهُ، يُمْكِنُ، إِمْكَانًا (لِفُلاَنٍ) أنْ » ئوبىكتىپ جەھەتتە مەلۇم بىر كىشىنىڭ مەلۇم بىر ئىشنى قىلىشقا مۇمكىن بولىدىغانلىقىنى ئىپادىلەيدۇ . « يُمْكِنُ » پېئىلىنىڭ فائىلى « أنْ » بىلەن باشلانغان پېئىللىق جۈملە بولۇپ، « نِى » ئۇنىڭ تولدۇرغۇچىسىدۇر. ئەگەر تولدۇرغۇچىسى كىشىلىك ئالماشتىن كەلسە « يُمْكِنُهُ » شەكلىدە قوللىنىلىدۇ . ئەگەر

تولدۇرغۇچىسى ئومۇمىي ئىسىملاردىن كەلسە « يُمْكِنُ لِفُلاَنٍ » شەكلىدە قوللىنىلىدۇ. بۇ جۈملە شەكلىدىكى فائىل بىلەن تولدۇرغۇچى ئوتتۇرىسىدىكى مۇناسىۋەت ۋە ئۇيغۇر تىلىدىكى ئىگە تولدۇرغۇچى ئوتتۇرۇسىدىكى مۇناسىۋەت بىلەن تۈپتىن قارشى بولۇپ ساۋاقداشلار قوللانغاندا دىققەت قىلىشى لازىم. مەسىلەن:

يُمْكِنُ لِخَالِدٍ أنْ يَعِيشَ مَعَ جَدِّهِ وجَدَّتِهِ.

خالىدنىڭ بوۋىسى ۋە مومىسى بىلەن بىللە تۇرمۇش كەچۈرۈشگە مۇمكىن بولىدۇ .

يُمْكِنُهُمْ أنْ يَعْمَلُوا فى هَذِهِ الشَّرِكَةِ.

ئۇلارنىڭ بۇ شىركەتتە ئىشلىشى مۇمكىن بولىدۇ.

لاَ يُمْكِنُكِ أنْ تَتَزَوِّجِى مِنْ اِبْنِى عَمِّكَ.

سىز نەۋرە ئوغۇل تۇققۇنىڭىز بىلەن توي قىلىشىڭىزغا بولمايدۇ.

(7) أَ تَشَرَّفُ بِزِيَارَتِكُمَا .

سىلەر ئىككىڭلارنىڭ يوقلاپ كېلىشىدىن شەرەپ ھېس قىلىۋاتىمەن .

جۈملىدىكى « تَشَرَّفَ يَتَشَرَّفُ تَشَرُّفًا بِ » مۇ ئەرەپلىكلەرنىڭ مېھمانلارنىڭ قارشى ئالغاندا قوللىنىلىدىغان ئىپادىلەش شەكلى . دوستلار، ئېزىز مېھمانلار ۋەدىلەشكەن جاي، ئولتۇرۇشقا كەلگەن چاغدا، دائىم بۇ ئىپادىلەش شەكلى قوللىنىلىدۇ .

يَتَشَرَّفُ مُدِيرُ الشَّرِكَةِ بِحُضُورِ جَمِيعِ الْمُوَظَّفِينَ بِالشَّرِكَةِ لِحَفْلَةِ الشَّاىَ بَعْدَ ظُهْرِ الْيَومِ فى مَطْعَمِ الْمُوَظَّفِينَ.

شىركەتتىكى پۈتۈن ئىشچى خىزمەتچىلەرنىڭ بۈگۈن چۈشتىن كېيىن خىزمەتچىلەر تاماقخانىسىدا چاي مۇراسىمغا قاينىشىشتىن شىركەت مۇدىرى شان ـ شەرەپ ھېس قىلىدۇ.

(8) بِكُلِّ سُرُورٍ، سَأَنْتَظِرُوكُمْ إنْ شَاءَ اللّٰهُ.

پۈتۈنلەي خوشاللىق بىلەن، ئاللاھ خالىسا مەن سىلەرنى كۈتىمەن .

جۈملىدىكى « إنْ شَاءَ اللّٰهُ » بولسا، مۇسۇلمانلار جاۋاپ قايتۇرغاندا، بىرەر ئىشقا ۋەدە بەرگەندە قوللىنىلىدىغان ئىپادىلەش شەكلى بولۇپ، مەنىسى «ئاللاھ خالىسا»، لېكىن بۇ خىل ۋەدەنىڭ ئەمەلگە ئېشىشىنى قارارلاشتۇرغىلى بولمايدۇ، «ئاللاھنىڭ ئىرادىسىغا » باغلىق بولىدۇ . مەسىلەن:

سَأَذْهَبُ مَعَكَ إلى الْمُسْتَشْفَى بَعْدَ غَدٍ إنْ شَاءَ اللّٰهُ.

ئاللاھ خالىسا ئۆگۈنلۈككە مەن سەن بىلەن دوختۇرخانىغا بارىمەن .

سَافِرُ إلى مِصْرَ فى السَّنَةِ الْقَادِمَةِ إنْ شَاءَ اللّٰهُ.

ئاللاھ خالىسا كېلەر يىلى مەن مىسىرغا سەپەر قىلىمەن .

(9) فِيهَا مَائِدَةٌ تُحِيطُ بِهَا بَعْضَ الْكَرَاسِي.

ئۇنىڭ ئىچىدە بىر قانچە ئورۇندۇقلار ئەتراپىنى قورشاپ تۇرغان بىر تاماق جوزىسى بار.

جۈملىدىكى « أَحَاطَ، يُحِيطُ، إِحَاطَةً بِ » بولسا، ۋاستىلىق ئۆتۈملۈك پېئىل بولۇپ، ئۇنىڭ تولدۇرغۇچىسى ئالدى قوشۇلغۇچى «ب» نى ئېلىپ كېلىدۇ. مەسلەن:

تُحِيطُ بِالْبِنَايَةِ أَشْجَارٌ كَثِيرَةٌ.

ھېلىقى بىنانى بۈرغۈن دەرەخلەر قورشاپ تۇرىدۇ.

يُحِيطُ بَعْضُ الطَّلَبَةِ بالأُسْتَاذِ كَمَالٍ.

بىر قىسىم ئوقۇغۇچىلار ئۇستاز كامالنى ئورىۋېلىۋاتىدۇ.

اَلْعِبَارَاتُ الْمُسْتَعْمِلَةُ أَثْنَاءَ الدَّرْسِ :

دەرس داۋامىدا قوللىنىلىدىغان ئىبارىلەر:

- اِنْتَبِهْ !	- اِنْتَبِهُوا !
- اِنْتَبِهْ إِلَى الشِّدَّةِ فِي الْكَلِمَةِ !	
- اِتَّبِعْنِي فِي الْقِرَاءَةِ !	- اِتَّبِعُوا فِي الْقِرَاءَةِ !
- أُكْتُبْ هَذِهِ الْقِرَاءَةِ !	
- أُكْتُبْ هَذِهِ الْكَلِمَةَ عَلَى السَّبُّورَةِ مِنْ فَضْلِكَ !	
- أُكْتُبُوا هَذِهِ الْكَلِمَاتِ فِي دَفَاتِرِكُمْ مِنْ فَضْلِكُمْ !	

اَلتَّدْرِيبَاتُ الشَّفَوِيَّةُ : ئېغىزچە مەشقلەر:

1- اِقْرَأْ مَا يَلِي جَيِّدًا، وانْتَبِهْ إِلَى قِرَاءَةِ " اَلْ "

تۆۋەندىكىلەرنى ياخشى ئوقۇڭ، ۋە « اَلْ » نىڭ قوشۇلىشىغا دىققەت قىلىڭ؟

بَعْدَ الدَّوَامِ	بَعْضُ الصُّوَرِ	أَحَدُ الْحَمَّامَيْنِ
ضَاحِيَةُ الْمَدِينَةِ	صَالَةُ الْجُلُوسِ	بَعْضُ الْكَرَاسِي
صَالَةُ الطَّعَامِ	دَارُ الْبَرِيْدِ	بَيْتُ الْمُهَنْدِسِ
غُرْفَةُ الاِبْنِ	بِجَانِبِ الْمَطْبَخِ	كُلِّيَةُ الْهَنْدَسَةِ
طُولَ النَّهَارِ	بَعْدَ الظُّهْرِ	كُلَّ اللَّيْلِ
شَرِكَةُ الطَّيْرَانِ	مَصْلَحَةُ السِّيَاحَةِ	مَدِيْنَةُ الطَّالِبَاتِ
مُسْتَشْفَى الصَّدَاقَةِ	فُنْدُوقُ السَّلَامِ	اَلصَّالَةُ الأَنِيْقَةُ
اَلطَّابِقُ السَّادِسُ	اَلْمَطْبَخُ النَّظِيْفُ	اَلْهَدِيَّةُ الْمُتَوَاضِعَةُ
اَلْجِهَةُ الشِّمَالِيَّةُ	اَلْجِهَةُ الْجَنُوبِيَّةُ	يَوْمَ السَّبْتِ الْقَادِمِ

2- أَجِبْ عَنِ الأَسْئِلَةِ التَّالِيَةِ : مۇنۇ سوئاللارغا جاۋاب بېرىڭ.

- مَنْ هُوَ جَاسِمٌ ؟

- أَيْنَ يَشْتَغِلُ جَاسِمٌ ؟

- كَيْفَ الْمُهَنْدِسُ جَاسِمٌ ؟

- كَمْ عُمْرُهُ ؟
- أَيْنَ يَقَعُ بَيْتُهُ ؟
- كَمْ صَالَةً فِي بَيْتِهِ ؟
- كَمْ غُرْفَةً فِي بَيْتِهِ ؟
- كَيْفَ صَالَةُ الطَّعَامِ فِي بَيْتِهِ ؟ وَمَاذَا فِيْهَا ؟
- مَاذَا فِي صَالَةِ الْجُلُوسِ ؟
- هَلْ فِي بَيْتِهِ مَكْتَبَةٌ ؟ وَمَاذَا فِيْهَا ؟
- أَيْنَ الْمَطْبَخُ والْحَمَّامِ والشُّرْفَةُ ؟
- مَا رَأْيُكَ فِي بَيْتِ جَاسِمٍ ؟
- صِفْ لَنَا بَيْتَكَ .

3- اُذْكُرْ مَا فِي مَسْكَنِكَ . ياتىقىڭىزدىكى (نەرسىلەر)نى سۆزلەپ بېرىڭ؟

4 - زُرْ بَيْتَ أَحَدِ أَصْدِقَائِكَ ثُمَّ صِفْهُ لِزُمَلاَئِكَ .
دوستىرىڭىزنىڭ بىرىنىڭ ئۆيىنى يوقلاڭ، ئاندىن ساۋاقداشلىرىڭىزغا ئۆيىنى بايان قىلىڭ.

5 - حَوِّلْ دَوْرَ الْمُهَنْدِسِ فِي النَّصِّ إِلَى مُهَنْدِسَةٍ، ثُمَّ لَخِّصْ مَا فِيْهِ .
تېكىستتىكى «ئەر ئىنژېنېر» رولىنى «ئايال ئىنژېنېر» رولىغا ئايلاندۇرۇڭ، ئاندىن ئۇنىڭدىكىلەرنى قىسقىچە بايان قىلىڭ.

6 - مَثِّلْ مَعَ زُمَلاَئِكَ الْمُوقِفَيْنِ التَّالِيَيْنِ :
ساۋاقداشلىرىڭىز بىلەن مۇنۇ ئىككى ھالەتنى ئىپادىلەڭ.
- اُدْعُ بَعْضَ زُمَلاَئِكَ لِزِيَارَتِكَ فِيْ بَيْتِكَ وَوَضِّحْ لَهُمْ الْعُنْوَانَ وَمَوْعِدَ الزِّيَارَةِ .
سىز بەزى ساۋاقداشلىرىڭىزنى ئۆيىڭىزدە سىزنى زىيارەت قىلىشقا تەكلىپ قىلىڭ. ئۇلارغا ئادرېس، زىيارەت ۋاقتىنى چۈشەندۈرۈڭ.
- يَزُورُ الطَّلَبَةُ خَبِيْرَهُمْ الْعَرَبِيَّ وَيَصِفُونَ بَيْتَهُ .
ئوقۇغۇچىلار ئۆزىنىڭ ئەرەپ تىلى مۇتەخەسسىسىنى يوقلايدۇ ۋە ئۇلار ئۇنىڭ ئۆيىنى بايان قىلىدۇ.

7 - اِقْرَأْ نَصَّ الدَّرْسِ جَيِّدًا واحْفَظْهُ وَسَجِّلْ قِرَاءَتَكَ لِلنَّصِّ .
دەرس تېكىستىنى ياخشى ئوقۇڭ ۋە يادلاڭ. تېكىستىنى ئوقۇغىنىڭىزنى ئۈنئالغۇغا خاتىرلەڭ.

اَلتَّدْرِيْبَاتُ التَّحْرِيْرِيَّةُ :　　　　　يازما مەشىقلەر

1- هَاتِ الْجَمْعَ لِكُلٍّ مِنَ الْكَلِمَاتِ التَّالِيَةِ :

مۇنۇ سۆزلەرنىڭ ھەر بىرىنىڭ كۆپلۈكىنى كەلتۈرۈڭ.

رَأْيٌ	سَجَّادَةٌ	كُرْسِيٌّ	مَطْبَخٌ
طَابِقٌ	شَقَّةٌ	بِنَايَةٌ	جَانِبٌ
شُرْفَةٌ	ضَاحِيَةٌ	أَرِيْكَةٌ	جِهَازٌ
حَمَّامٌ	رِيْفٌ	اِبْنٌ	لِطِيْفٌ

1 - اِمْلأْ كُلَّ فَرَاغٍ مِنَ الْفِرَاغَاتِ التَّالِيَةِ حَسَبَ الْمَطْلُوبِ :

تەلەپ قىلغىنى بويىچە مۇنۇ بوش ئورۇنلارنىڭ ھەربىرىنى تولدۇرۇڭ.

هُوَ	هُمْ	هِيَ	هُنَّ	أَنْتُمْ	أَنْتِ	فِعْلُ الأَمْرِ
يَعْرِفُ						
	قَرَأُوا					
		وَدَّعَتْ				
			يَتَشَرَّفْنَ			
				تَتَنَاوَلْنَ		
					تَنْتَظِرِيْنَ	
						اِجْلِسْ

3- اِمْلأْ فَرَاغٍ مِنَ الْفَرَاغَاتِ التَّالِيَةِ بَأَدَاةِ الاِسْتِفْهَامِ الْمُنَاسِبَةِ :

مۇنۇ بوش ئورۇنلارنىڭ ھەربىرىنى مۇناسىپ سۇئال ۋاستىلىرى بىلەن تولدۇرۇڭ.

- ________ صِحَّتُكَ يَا مَحْمُودُ ؟
- ________ عُمْرُ الْمُهَنْدِسِ جَاسِمٍ ؟
- ________ تَنْتَظِرُنِي عِنْدَ بَابِ الْحَدِيْقَةِ ؟
- ________ مَكْتَبَةُ بَكِيْنَ الْجَدِيْدَةُ ؟
- ________ اِسْمُ أَبِيْكَ ؟
- ________ أُسْرَتُكَ أُسْرَةٌ سَعِيْدَةٌ ؟
- ________ بَلَدَةٍ جِئْتَ يَا خَالِدُ ؟

- ________ لَمْ تَحْضُرِ الدَّرْسَ الْيَوْمَ يَا عَامِرُ ؟
- مِنْ ________ بَلَدَةٍ جِئْتَ يَا خَالِدُ ؟
- ________ لَمْ تَحْضُرِ الدَّرْسَ الْيَوْمَ يَا عَامِرُ ؟
- فِي ______ طَابِقٍ تَسْكُنُ ؟
- ________ تُحِبِّيْنَ أَنْ تَشْرَبِيْ ، ________ الشَّاىَ ______ الْقَهْوَةَ، يَا مُنَى؟

4- اِخْتَرْ مِنْ كَلِمَاتِ الْعَمُودِ الثَّانِي مَا يُنَاسِبُهُ مِنْ كَلِمَاتِ الْعَمُودِ الأَوَّلِ :

ستونلىكى سۆزلەردىن، بىرىنچى ستونلىكى سۆزلەردىن ئۇنىڭغا مۇناسىپ بولغىنىنى تاللاڭ.

فِي صَالَةِ الْجُلُوسِ	خَرِيْطَةُ الصِّيْنِ
فَوْقَ الْمَائِدَةِ	ثَلاَجَةٌ كَبِيْرَةٌ
بِجَانِبِ الْمَدْرَسَةِ	مَكْتَبٌ وَدَوْلاَبٌ
فِي مَكْتَبَةِ الْمُهَنْدِسِ	حَدِيْقَةٌ صَغِيْرَةٌ
أَمَامَ الأَرَائِكِ	مِصْبَاحٌ جَمِيْلٌ
عَلَى الْجِدَارِ	بَعْضَ الأَرَائِكِ الْمُرِيْحَةِ
قُرْبَ الْحَمَّامِ	سَجَّادَةٌ عَرَبِيَّةٌ
فِي الْحَمَّامِ	سَخَّانَةٌ كَهْرَبَائِيَّةٌ

5- اِمْلأْ كُلَّ فَرَاغٍ مِنَ الْفَرَاغَاتِ التَّالِيَةِ بِحَرْفِ جَرٍّ مُنَاسِبٍ :

مۇنۇ بوش ئورۇنلارنىڭ ھەربىرىنى مۇناسىپ ئالدى قوشۇلغۇچى بىلەن تولدۇرۇڭ.

- ________ جَانِبِ الثَّلاَّجَةِ مَائِدَةٌ .
- تَدْرُسُ دِيْمَةُ فِى الْمَدْرَسَةِ الْقَرِيْبَةِ ________ بَيْتِهَا .
- أَتَشَرَّفُ ________ حُضُورِكُم.
- تُحِيْطُ ________ جَامِعَةِ تَشَايْجِيَانْغْ أَشْجَارٌ ظَلِيْلَةٌ .
- تَشْتَغِلُ نَادِيَةُ ______ فِي شَرِكَةِ الطَّيْرَانِ الْمَدَنِيِّ ________ الْمَدِيْنَةِ .
- إِنَّنَا سُعَدَاءُ ________ أَصْدِقَائِنَا .
- اِلْتَحَقَ سَالِمٌ ________ كُلِّيَةِ الإِعْلاَمِ بِجَامِعَةِ الشَّعْبِ قَبْلَ سَنَةٍ .
- مَا رَأْىُ الأُسْتَاذِ ________ هَذِهِ الْمَقَالَةِ ؟

6- أَكْمِلْ كُلَّ جُمْلَةٍ مِنَ الْجُمَلِ التَّالِيَةِ بِعِبَارَةِ " أَحَدُهُمَا وَالآخَرُ " أَو " إِحْدَاهُمَا والأُخْرَى " :

مۇنۇ جۈملىلەرنىڭ ھەربىرىنى « أحدهما والآخر » ياكى « إحداهما والآخرى » ئىبارىسى بىلەن تولدۇرۇڭ.

- لَهَا أُخْتَانِ ، ...
- لَهُ كِتَابَانِ ، ...
- لِي سَاعِتَانِ، ...
- فِي بَيْتِهِ حَمَّامَانِ، ...
- عَلَى الْجِدَارِ صُورَتَانِ، ...
- بَيْتِي قَرِيْبٌ مِنْ جَامِعَتَيْنِ ، ...

7- كَوِّنْ جُمْلَةً مُفِيْدَةً بِكُلٍّ مِنَ الْعِبَارَاتِ التَّالِيَةِ :

لَمْ ... بَعْدُ، لَيْسَ، مَارَأْيُ: فِي (أَنْ)، يُمْكِنُ لِفُلاَنٍ أَنْ ، مُتَكَوِّنٌ مِنْ، قَرِيْبٌ مِنْ

8- صَحِّحِ الأَخْطَاءَ الْوَارِدَةَ فِي الْجُمْلَةِ التَّالِيَةِ :

مۇنۇ جۈملىلەردە كەلگەن خاتالىقلارنى توغرىلاڭ.

- اَلشُّرْفَةُ لَيْسَ فِى الْجِهَةِ الشِّمَالِيَّةِ .
- اَلْحَمَّامُ لَيْسَتْ نَظِيْفَةٌ .
- جَاسِمٌ يَشْتَغِلُ فِي شَرِكَةِ الطَّيْرَانِ الْمَدِيْنَةِ .
- بَيْتُ الأُسْتَاذِ الْبَيْتُ الْجَمِيْلُ الأَنِيْقُ .
- عُمْرُ جَدِّهِ تِسْعَةٌ وَسَبْعِيْنَ سَنَةً .
- هَلْ مَكْتَبَةُ بَكِيْنَ قَرِيْبَةٌ عَنْ جَامِعَتِنَا ؟
- كَمْ طَابِقًا لِهَذِهِ الْبِنَايَةِ، يَا حَسَنٌ ؟

9- شَكِّلِ الْجُمَلَ التَّالِيَةِ ثُمَّ تَرْجِمْهَا إِلَى اللُّغَةِ الصِّيْنِيَّةِ :

مۇنۇ جۈملىلەرگە سوزۇق تاۋۇش بەلگىلىرىنى قويۇڭ، ئاندىن ئۇنى ئۇيغۇر تىلىغا تەرجىمە قىلىڭ .

- نذهب دائما إلى الحديقة من الجامعة في يوم الأحد .
- بجانب المكتبة بناية جديدة للتدريس .
- يمكن لكلّ تلميذ أن يتعلّم الكومبيوتر في المدرسة .
- تقضى مديرة الشركة بعض أقاتها في المكتب في أيّام الإجازة .
- ما رأيك أن نزور خبيرنا العربيّ مساء اليوم ؟

- تقع جامعتهم في ضاحية بكين الجنوبية .

10 - تَرْجِمْ مَا يَلِي إِلَى الْعَرَبِيَّةِ :
مۇنۇلارنى ئەرەپچىگە تەرجىمە قىلىڭ.
1. سۆز بىرىكمىسى.
- شەھەر ئەتراپى. – زال.
- ئۇ ئەرنىڭ لايىقى. – ئولتۇراق بىنا.
- مۇلايىم ئايال مۇئەللىم. – كىلەر ھەپتىنىڭ سەيشەنبە كۈنى.
جۈملە.

1. كىلەر ھەپتىنىڭ جۈمە كۈنى كەچتە بىز سىزنى يوقلىشىمىزغا مۇمكىن بولامدۇ؟
2. دوستلۇق دوختۇرخانىسى مىنىڭ ئۆيۈمچە يىقىن.
3. بۇ بىنادا 58 يۈرۈش ئۆي بار.
4. بىزنىڭ ئوتتۇرا مەكتەپ شەھەرنىڭ شىمالى رايونىغا جايلاشقان.
5.
6. ئەرەپ دۆلىتىدە، ئوغۇل ئوقۇغۇچىلار قىز ئوقۇغۇچىلانىڭ ئۇنۋىرسىتىغا كىرىشكە بولمايدۇ.

الخَطُّ (قوليازما)

اَلْمُطَالِعَةُ : (مۇتالىئە قىلىپ ئوقۇش)

فِي بَيْتِ الْمُهَنْدِسِ كَمَالٍ

زُرْتُ أَمْسِ بَيْتَ الْمُهَنْدِسِ كَمَال .
اِسْتَقْبَلَنِي الْمُهَنْدِسُ اِسْتَقْبَالاً حَارًّا. وَجَلَسَ مَعِي بَعْضَ الْوَقْتِ فِي الصَّالَةِ، وَقَدَّمَ إِلَى الشَّاىَ والْحَلْوَى.
ثُمَّ قَدَّمَ إِلَىَّ أَفْرَادَ أَسْرَتِهِ .
قَالَ الْمُهَنْدِسُ كَمَالٌ :
" تَعَالَ، يَا صَدِيْقِي، أُعَرِّفُكَ بِأَفْرَادِ أُسْرَتِي. هَذَا أَبِي، وَهُوَ عَامِلٌ كَهْرَبَائِيٌّ، يَشْتَغِلُ فِي شَرِكَةِ الطَّيْرَانِ الْمَدَنِيِّ بِالْمَدِيْنَةِ. وعُمْرُهُ خَمْسٌ وَخَمْسُونَ سَنَةً .
وَهَذِهِ أُمِّي الْعَزِيْزَةُ ، وَهِيَ طَبِيْبَةٌ، تَشْتَغِلُ فِي مُسْتَشْفَى السَّلَامِ بِالْمَدِيْنَةِ. وعُمْرُهَا اثْنَتَانِ وَخَمْسُونَ سَنَةً. هِيَ طَبِيْبَةٌ لَطِيْبَةٌ مُتَحَمِّسَةٌ فِي الْعَمَلِ، فَيُحِبُّهَا زُمَلاؤُهَا وَمَرْضَاهَا وَيَحْتَرِمُونَهَا.
وَهَذَا أُمِّي الْعَزِيْزَةُ، وَهِيَ طَبِيْبَةٌ، تَشْتَغِلُ فِي مُسْتَشْفَى السَّلَامِ بِالْمَدِيْنَةِ. وعُمْرُهَا اِثْنَتَانِ وَخَمْسُونَ

سَنَةً . هِيَ طَبِيْبَةٌ لَطِيْبَةٌ مُتَحَمِّسَةٌ فِي الْعَمَلِ، فَيُحِبُّهَا زُمَلاَؤُهَا وَمَرْضِهَا وَيَحْتَرِمُونَهَا.
وَهَذَا أَخِي الصَّغِيْرُ، وَهُوَ طَالِبٌ جَامِعِيٌّ، يَدْرُسُ الآنَ فِي جَامِعَةِ الْهَنْدَسَةِ بِالْمَدِيْنَةِ، وعُمْرُهُ الآنَ وَاحِدَةٌ وَعِشْرُونَ سَنَةً .

أَمَّا زَوْجَتِي فَهِيَ لَيْسَتْ مَوْجُودَةٌ هُنَا، إِنَّهَا الآنَ فِي الْمَطْبَخِ، تَعْمَلُ لَنَا الْعَشَاءَ . هِيَ مُدَرِّسَةٌ فِي الْمَدْرَسَةِ الثَّانَوِيَّةِ الرَّابِعَةِ بِالْمَدِيْنَةِ، تُدَرِّسُ اللُّغَةِ الصِّيْنِيَّةِ. إِنَّهَا مُدَرِّسَةٌ نَشِيطَةٌ، يَحْتَرِمُهَا تَلاَمِيْذُهَا كَثِيْرًا . "

ثُمَّ عَرَّفَنِي الْمُهَنْدِسُ كَمَالٌ بِشِقَّتِهِ. إِنَّهَا فِي بَنَايَةٍ سَكَنِّيَةٍ حَدِيْثَةٍ تَقَعُ فِي صَاحِيَةِ الْمَدِيْنَةِ الْجَنُوبِيَّةِ. وَهِيَ مُتَكَوِّنَةٌ مِنْ غُرَفٍ وَصَالَتَيْنِ وَحَمَّامَيْنِ وَشُرْفَتَيْنِ وَمَطْبَخٍ وَاحِدٍ. بَيْتُ الْمُهَنْدِسِ كَمَالٍ وَاسِعٌ أَنِيْقٌ مُرِيْحٌ .

اَلْكَلِمَاتُ الإِضَافِيَّةُ : (قوشۇمچە سۆزلۈكلەر)

حَارٌّ م حَارَّةٌ
عَرَّفَ يُعَرِّفُ تَعْرِيْفًا فُلاَنًا بِ
مَرِيْضٌ جـ مَرْضَي
جَامِعِيٌّ م جَامِعِيَّةٌ
عَشَاءٌ
اَلرَّابِعُ م اَلرَّابِعَةُ
حَدِيْثٌ م حَدِيْثَةٌ

اَلتَّدْرِيْبُ عَلَى الاِسْتِمَاعِ : (ئاڭلاش مەشىقى)

أَجِبْ عَنِ الأَسْئِلَةِ التَّالِيَةِ مُسْتَعِيْنًا بِمَا سَمِعْتَ :
مۇنۇ سوئاللارغا ئاڭلىغىنىڭىزدىن پايدىلىنىپ جاۋاب بېرىڭ.

- أَيْنَ يَسْكُنُ الأُسْتَاذُ هَيْكَلٌ ؟
- كَيْفَ بَيْتُ الأُسْتَاذِ هَيْكَلٍ ؟
- فِي أَيِّ طَابَقٍ يَسْكُنُ الأُسْتَاذُ هَيْكَلٌ ؟ وَكَمْ حُجْرَةً فِي بَيْتِهِ ؟
- هَلْ فِي بَيْتِهِ صَالَةٌ كَبِيْرَةٌ ؟ مَاذَا فِيْهَا ؟
- أَيْنَ تَشْتَغِلُ زَوْجَتُهُ ؟ كَمْ عَمْرُ زَوْجَتِهِ ؟
- مَاذَا يَعْمَلُ اِبْنُهُ ؟ هَلْ يَعُودُ إِلَى الْبَيْتِ كُلَّ يَوْمٍ ؟

(قَوَاعِدُ النَّحْوِيَّةُ 10. الأَعْدَادُ الأَصْلِيَّةُ : 11–99)

گراماتكىلىق قائىدىلەر 15. 11- 99 غىچە بولغان ساناق سانلار، 11- 99 غىچە بولغان ساناق سانلار قۇرۇلمىسى سانالغۇچى جىنسىي تۈرى زىچ مۇناسىۋەتلىك، ئاساسى قائىدىسى مۇنداق: بىر ۋە ئىككى سانلىرى سانالغۇچى بىلەن جىنسىي تۈر جەھەتتە بىردەك كېلىدۇ. 3دىن 9 غىچە بولغان سانلار سانالغۇچى بىلەن جىنسىي تۈر جەھەتتە ئەكسىچە كېلىدۇ. ئونلۇق ساننىڭ جىنسىي تۈرى سانالغۇچى بىلەن بىردەك كېلىدۇ.

(دىققەت: بۇ يەردە «ئون» ساننىڭ قوللىنىلىشى يەككە هالدا قوللىنىلىشى بىلەن ئوخشىمايدۇ. سانالغۇچى بىرلىك سان، ئېنىقسىز هالەت، چۈشۈم كېلىشتە كېلىدۇ. ئاساسى قۇرۇلمىسى مۇنداق:

1. 11دىن 99 غىچە سانلار تۆۋەندىكى قۇرۇلما بويىچە بولىدۇ.

2. ھەربىر سۆز ئاخىرىنىڭ تەلەپپۇزى تۇراقلىق بولۇپ ئۆزگەرمەيدۇ.

بىرلەر خانىدىكى سان ئونلەر خانىدىكى سان سانالغۇچىسى.

بۇنىڭدا، 11 بىلەن 12نىڭ بىرلىك ۋە ئونلۇق سانالغۇچى بىلەن جىنسى تۈر جەھەتتە ماسلىشىپ كېلىدۇ. مەسىلەن:

اَحَدَ عَشَرَ كِتَابًا إِحْدَى عَشْرَةَ صُورَةً

إثنا عشر كتابا إِثْنَتَا عَشْرَةَ صُورَةً

دىققەت: 12نىڭ چۈشۈم كېلىش ۋە ئىگىلىك كېلىش شەكلى مۇنداق بولىدۇ:

مەسىلەن: إِثْنَىْ عَشَرَ كِتَابًا إِثْنَتَىْ عَشْرَةَ صُورَةً

13دىن 19غىچە بولغان سانلارنىڭ بىرلىكى سانالغۇچى جىنسىي تۈر جەھەتتە بىردەك كېلىدۇ. مەسىلەن:

ثَلاَثَةَ عَشَرَ كِتَابًا ثَلاَثَ عَشْرَةَ صُورَةً

أَرْبَعَةَ عَشَرَ كِتَابًا أَرْبَعَ عَشْرَةَ صُورَةً

خَمْسَةَ عَشَرَ كِتَابًا خَمْسَ عَشْرَةَ صُورَةً

سِتَّةَ عَشَرَ كِتَابًا سِتَّ عَشْرَةَ صُورَةً

... ...

تِسْعَةَ عَشَرَ كِتَابًا تِسْعَ عَشَرَةَ صُورَةً

(2) 20دىن 90غىچە پۈتۈن سانلارنىڭ بىرلىكى سانالغۇچى جىنسىي تۈرنىڭ تەسىرىگە ئۇچرىمايدۇ. پەقەت كېلىش جەھەتتىلا ئۆزگىرىش يۈز بېرىدۇ. باش كېلىشتە بولغاندا« - وُنَ» چۈشۈم كېلىشتە ۋە ئىگىلىك كېلىشتە كەلگەن ۋاقىتتا «اِيْنَ» بولىدۇ. مەسىلەن:

عِشْرُونَ كِتَابًا (صُورَةً) عِشْرِيْنَ كِتَابًا (صُورَةً)

ثَلاَثُونَ كِتَابًا (صُورَةً) ثَلاَثِيْنَ كِتَابًا (صُورَةً)

أَرْبَعُونَ كِتَابًا (صُورَةً) أَرْبَعِيْنَ كِتَابًا (صُورَةً)

خَمْسُونَ كِتَابًا (صُورَةً) خَمْسِيْنَ كِتَابًا (صُورَةً)

سِتُّونَ كِتَابًا (صُورَةً) سِتِّيْنَ كِتَابًا (صُورَةً)

سَبْعُونَ كِتَابًا (صُورَةً) سَبْعِيْنَ كِتَابًا (صُورَةً)

ثَمانُونَ كِتَابًا (صُورَةً)   ثَمَانِينَ كِتَابًا (صُورَةً)

تِسْعُونَ كِتَابًا (صُورَةً)   تِسْعِيْنَ كِتَابًا (صُورَةً)

(3) 12دىن 29غىچە ۋە 31دىن 39غىچە ... 91دىن 99غىچە بولغان سانلارنىڭ بىرلىكى ئوتتۇرىسى باغلىغۇچى «وَ» بىلەن باغلىنىدۇ. ئۇنىڭ باش كېلىشتىكى شەكلى تۆۋەندىكىدەك:

وَاحِدٌ وَعِشْرُونَ كِتَابًا   وَاحِدَةٌ وَعِشْرُونَ صُورَةً

اِثْنَانِ وَعِشْرُونَ كِتَابًا   اِثْنَتَانِ وعِشْرُونَ صُورَةً

ثَلاثَةٌ وعِشْرُونَ كِتَابًا   ثَلاُثٌ وعِشْرُونَ صُورَةً

أَرْبَعَةٌ وَعِشْرُونَ كِتَابًا   أَرْبَعٌ وعِشْرُونَ صُورَةً

خَمْسَةٌ وَعِشْرُونَ كِتَابًا   خَمْسٌ وَعِشْرُونَ صُورَةً

سِتَّةٌ وَعِشْرُونَ كِتَابًا   سِتٌّ وعِشْرُونَ صُورَةً

چۈشۈم كېلىش ۋە ئىگىلىك كېلىش شەكلى تۆۋەندىكىدەك:

سَبْعَةً وَعِشْرِيْنَ كِتَابًا   سَبْعًا (سَبْعٍ) وَعِشْرِيْنَ صُورَةً

ثَمَانِيَّةً وَعِشْرِيْنَ كِتَابًا   ثَمَانِيًا (ثَمَانٍ) وعِشْرِيْنَ صُورَةً

تِسْعَةً وَعِشْرِيْنَ كِتَابًا   تِسْعًا (تِسْعٍ) وعِشْرِيْنَ صُورَةً

وَاحِدًا (وَاحِدٍ) وَثَلاَثِيْنَ كِتَابًا   وَاحِدَةٍ وثَلاَثِيْنَ صُورَةً

... ...

تِسْعَةً وَتِسْعِيْنَ كِتَابًا   تِسْعًا (تِسْعٍ) وَتِسْعِيْنَ صُورَةً

التَّدْرِيبَاتُ النَّحْوِيَّةُ   گىراماتىكىلىق مەشقلەر

1 - بَيِّنْ كَيْفِيَّةً اِسْتِعْمَالِ الأَعْدَادِ الْعَرَبِيَّةِ 1- 99 مَعَ ضَرْبِ الأَمْثِكَةِ.

1دىن 99 غىچە بولغان ئەرەپچە سانلار قوللىنىشنىڭ قانداقلىقىنى، مىسال كەلتۈرۈش بىلەن بايان قىلىڭ.

2- عُدَّ مَعَ زُمَلاَئِكَ الأَعْدَادَ الأَصْلِيَّةَ مِنْ إلى 99 ويَكُونُ المَعْدُودُ مَرَّةً طَالِبًا ومَرَّةً طَالِبَةً.

1دىن 99 غىچە بولغان ساناق سانلارنى سانالغۇچى بىر قېتىم« طالب » بىر قېتىم« طالبة » بولغان ھالدا ساۋاقداشلىرىڭىز بىلەن ساناڭ.

3- أذكر عدد أفراد أسرتك ثم بين أعمارهم.

ئۆيىڭىزدىكى كىشىلەرنىڭ سانىنى ئېيتىڭ، ئاندىن ئۇلارنىڭ ياشلىرىنى بايان قىلىڭ.

4- إجب عن الأسئلة التالية .   مۇنۇ سوئاللارغا جاۋاب بېرىڭ.

- كَمْ دَقِيْقَةً فِي السَّاعَةِ ؟

- كَمْ سَاعَةً فِي الْيَومِ ؟

- كَمْ يَوْمًا فِي الأُسْبُوعِ ؟

- كَمْ يَوْمًا فِي الشَّهْرِ ؟
- كَمْ شَهْرًا فِي السَّنَةِ ؟
- كَمْ طَالِبًا فِي صَفِّكَ ؟
- كَمْ طَالِبَةً فِي صَفِّكَ ؟
- كَمْ أُسْتَاذًا فِي كُلِّيَتِنَا ؟
- كَمْ سَنَةً دَرَسْتَ فِي الْمَدْرَسَةِ الثَّانَوِيَّةِ ؟
- كَمْ سَنَةً سَتَدْرُسُ فِي الْجَامِعَةِ ؟
- كَمْ مَدِيْنَةً زُرْتَ ؟
- كَمْ مَطْعَمًا فِي جَامِعَتِكُمْ ؟

5- أَكْمِلْ كُلَّ جُمْلَةٍ مِنْ الجُمَلِ التَّالِيَةِ بعَدَدٍ مُنَاسِبٍ:
مۆنۇ جۈملىلەرنىڭ ھەربىرىنى مۇناسىپ سان بىلەن تولۇقلاڭ.
- فِي الْمَكْتَبَةِ ________ مُوَظَّفًا .
- فِي صَفِّنَا ________ طَالِبَاتٍ .
- فِي أُسْرَةِ الأُسْتَاذَةِ لَيْلَى ________ أَفْرَادٍ .
- فِي حَقِيْبَةٍ ________ دَفْتَرًا .
- عَلَى الْمَائِدَةِ ________ أَكْوَاب .
- عَلَى الْمَكْتَبَةِ ________ كُومْبُيُوتَرًا .
- فِي الصَّالَةِ ________ أَرَائِكَ.
دَرَسْتَ فِي هَذَا الأُسْبُوعِ ________ كَلِمَةً .

6- بَيِّنْ الأَعْدَادَ التَّالِيَةَ بالأَلْفَاظِ الْعَرَبِيَّةِ:
مۆنۇ سانلارنى ئەرەبچە سۆز بىلەن بايان قىلىڭ.

3 (ساعة)	4 (قاموس)	7 (أستاذ)	11 (طالبة)
10 (بناية)	21 (حاسبة)	32 (يوم)	57 (كلمة)
67 (طابقة)	72 (غسالة)	87 (جهاز)	99 (سنة)

اَلدَّرْسُ الثَّامِنَ عَشَرَ ئون سەككىزىنچى دەرس

رِسَالَةٌ عَلَى الاِنْتِرْنَتْ

اَلتَّرْكِيْبَاتُ الْجُمْلِيَّةُ :
- مَرَّةً كُلَّ أُسْبُوعٍ
- أَحْيَانًا ... وَأَحْيَانًا أُخْرَى
- أَكْمَلَ
- رَغِبَ
- لَعَلَّ

اَلْحِوَارُ :
- كَيْفَ تَتَصِّلِيْنَ بِأَهْلِكِ
- فِي جَامِعَةِ الْقَاهِرَةِ

اَلنَّصُّ : رَسَالَةٌ عَلَى الإِنْتِرْنَتْ

اَلْقَوَاعِدُ النَّحْوِيَّةُ 16. اَلأَدَوَاتُ الإِسْتِفْهَامِيَّةُ وَالْجُمْلَةُ الإِسْتِفْهَامِيَّةُ

اَلْحِوَارُ : دئالوگ

1- كَيْفَ تَتَّصِلِيْنَ بِأَهْلِكِ ؟

سَالِي - مَأذَا تَفْعَلُ الآنَ، يَا أَحْمَدُ ؟

أَحْمَدُ - أُرَاسِلُ صَدِيْقَتِي عَلَى الإِنْتِرْنَتْ .

س - هَلْ تَكْتُبُ رَسَائِلَ عَلَى الإِنْتِرْنَتْ دَائِمًا ؟

أ - نَعَمْ، أُحِبُّ أَنْ أَتَحَدَّثَ مَعَ أَصْدِقَائِي فِي غُرْفَةِ الدَّرْدَشَةِ مَرَّةً كُلَّ أُسْبُوعٍ، (1) وَكَذَلِكَ أُقْرَأُ عَلَيْهَا بَعْضَ الأَخْبَارِ كُلَّ يَوْمٍ.

س - جَمِيْلٌ. إِذًا، هَلْ تَعْرِفُ شَيْئًا عَنْ بَلَدِي الصِّيْنِ ؟

أ - لاأَعْرِفُ عَنْهَا كَثِيْرًا، وَلَكِنْ قَرَأْتُ شَيْئًا عَنْ تَارِيخِهَا وَأَحْوَالِهَا الْحَاضِرَةِ عَلَى الإِنْتِرْنَتْ . إِنَّهَا بَلَدٌ عَظِيْمٌ عَرِيْقٌ. وَأَنْتَ، يَا سَالِي، كَيْفَ تَتَصِلِيْنَ بِأَهْلِكَ وَأَصْدِقَائِكِ ؟

س - أَكْتُبُ رَسَائِلَ إِلَيْهِمْ أَحْيَانًا، وَأَحْيَانًا أُخْرَى أُكَالِمُهُمْ بِالتِّلْفُونِ . (2)

أ - عَلَى فِكْرَةٍ، لِمَاذَا جِئْتِ إِلَى الْقَاهِرَةِ ؟

س - ذَلِكَ لأَنَّنِي أُرِيْدُ أَنْ أُكْمِلَ كِتَابَةَ رِسَالَتِي لِلدُّكْتُورَاهُ فِي جَامَعَةِ الْقَاهِرَةِ. وَقَدْ جَمَعْتُ مَعْلُومَاتٍ وَافِرَةً حَوْلَهَا عَنْ طَرِيْقِ الإِنْتَرْنَتْ .

س - يُمْكِنُكَ أَنْ تُطَالِعِي بَعْضَ الْمَرَاجِعِ فِي مَكْتَبَةِ الْجَامِعَةِ .

س - هَلْ يُمْكِنُنِي أَنْ أَسْتَعِيْرَ مِنْهَا الْكُتُبَ ؟

أ - لا يُمْكِنُ . تُطَالِعِيْنَ فِي قَاعَةِ الْمُطَالِعَةِ فَقَطْ. يَسُرُّنِي أَنْ أُسَاعِدَكِ فِي ذَلِكَ.

س - أَلْفُ شُكْرٍ .

فَرِيْدُ الصِّيْنِيُّ – اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ !

حَازِمٌ الْمِصْرِىُّ – وَعَلَيْكُمْ اَلسَّلاَمُ !

ف – مِنْ فَضْلِكَ، أَيْنَ قِسْمُ اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ بكُلِّيَةِ الآدَابِ ؟

ح – تَعَالَ مَعِي، أَنَا ذَاهِبٌ إِلَيْهِ .

ف – شُكْرًا !

ح – اَلأَخُ مِنَ الْيَابَانِ ؟

ف – لاَ، أَنَا صِيْنِيٌّ .

ح – مَرْحَبًا بكَ ، وَمَا اِسمُ حَضْرَتكَ ؟

ف – اِسْمِي حَازِمٌ . وَمَاذَا تَتَعَلَّمُ فِي الْجَامِعَةِ ؟

ح – اِسْمِي حَازِمٌ. مَاذَا تَتَعَلَّمُ فِي الْجَامِعَةِ ؟

ف – أَتَعَلَّمُ اللُّغَةَ الْعَرَبِيَّةَ وأَدَبَهَا. وَأَنْتَ ؟

ح – أَنَا طَالِبٌ فِي قِسْمِ التَّارِيخِ بِكُلِّيَةِ الآدَابِ فِي هَذِهِ الْجَامِعَةِ. أَدْرُسُ التَّارِيْخَ الإِسْلاَمِيَّ .

ف – أَنَا مَسْرُورٌ بمَعْرِفَتِكَ .

ح – وَأَنَا سَعِيْدٌ بِلِقَائِكَ. أَيْنَ كُنْتَ تَدْرُسُ ؟

ف – كُنْتُ أَدْرُسُ فِي جَامِعَةِ بَكِيْنَ .

ح – آه ، أعْرِفُ تِلْكَ الْجَامِعَةِ الْعَظِيْمَةِ عَلَى الانْتَرْنَتْ. إِنَّهَا جَامِعَةٌ مَشْهُورَةٌ فِي الصِّيْنِ .

ف – صَحِيْحٌ، فِيْهَا كُلِّيَاتٌ كَثِيْرَةٌ، مِثْلُ اللُّغَةِ اللُّغَاتِ الأَجْنَبِيَّةِ وَكُلِّيَةِ اللُّغَةِ الصِّيْنِيَّةِ و كُلِّيَّةِ التَّارِيْخِ وكُلِّيَةِ السِّيَاسَاتِ الدُوْلِيَّةِ وألخ. كَيْفَ جَامِعَةُ الْقَاهِرَةِ ؟

ح – إِنَّهَا جَامِعَةٌ شَامِلَةٌ مِثْلُ جَامِعَةِ بَكِيْنَ، فِيْهَا أَكْثَرُ مِنْ عَشْرِ كُلِّيَاتٍ (3) . يُمْكِنُكَ أَنْ تَعْرِفَهَا مَعَ دِرَاسَتِكَ فِيْهَا. هَا قَدْ وَصَلْنَا بَنَايَةَ كُلِّيَةِ الآدَابِ، (4) تَفَضَّلْ .

ف – شُكرًا. فُرْصَةٌ سَعِيْدَةٌ .

ح – فُرْصَةٌ سَعِيْدَةٌ .

ف – إِنْ شَاءَ اللهُ أَشُوفُكَ مَرَّةً ثَانِيَةً فِى الْكُلِّيَةِ. مَعَ السَّلاَمَةِ .

ح – مَعَ السَّلاَمَةِ .

اَلنَّصُّ : تيكست

رِسَالَةٌ عَلَى الانْتَرْنَتْ

عَزِيْزِي فَرِيْدُ :

تَحِيَّةً طَيِّبَةً وَبَعْدُ . (5)

أَنْتَ تَرْغَبُ فِي أَنْ تُرَاسِلَ عَرَبِيًّا وَتُصَادِقَهُ (6) وَأَنَا سَعِيْدَةٌ بِأَنْ أُرَاسِلَكَ وَأُصَادِقَكَ اِسْمِي مُحَمَّدٌ الْبَغْدَادِيُّ، وَأَنَا مُهَنْدِسٌ فِي إِحْدَى الشَّرِكَاتِ الْبِتْرُولِيَّةِ قُرْبَ الرِّيَاضِ عَاصِمَةِ السُّعُودِيَّةِ. وَأَنَا حَاصِلٌ

عَلَى الْبَكَلُورِيُوسِ مِنْ جَامِعَةِ الْقَاهِرَةِ وَقَدْ دَرَسْتُ سَنَتَيْنِ فِي لَنْدَنَ لِي عَائِلَةٌ صَغِيْرَةٌ تَشْمِلُ ابْنًا وابْنَةً . أَنَا سَاكِنٌ مَعَ عَائِلَتِي فِي بَيْتٍ قَرِيْبٍ مِنَ الشَّرِكَةِ. اِبْنِي تِلْمِيذٌ فِي مَدْرَسَةٍ اِبْتِدَائِيَّةٍ وابْنَتِي صَغِيْرَةٌ فَهِيَ لاَتَدْرُسُ . زَوْجَتِي لُبْنَانِيَّةٌ، اِنْتَقَلَتْ مَعَ أَبَوَيْهَا إِلَى الرِّيَاضِ فِى الْخَامِسَةِ مِنْ عُمْرِهَا (7) وَعِنْدَمَا تَعَارَفْنَا كَانَتْ مُوَظَّفَةً فِي مَكْتَبِ شَرِكَةِ الطَّيْرَانِ الْمِصْرِيَّةِ بِالسُّعُودِيَّةِ .

أَنَا وَزَوْجَتِي نَعْرِفُنَا أَشْيَاءَ كَثِيْرَةً عَنْ بِلاَدِكُمْ وَعَنْ أَحْوَالِهَا الْحَاضِرَةِ، لأَنَّنَا نَقْرَأُ مَجَلَّةَ " الصِّيْنِ الْيَوْمَ " دَائِمًا. اِنَّهَا بَلَدٌ عَظِيْمٌ لَهُ تَارِيْخٌ طَوِيْلٌ وَحَضَارَةٌ عَرِيْقَةٌ وَشَعْبٌ نَشِيْطٌ مُجْتَهِدٌ لَعَلَّكَ فِي رِسَالَتِكَ الْقَادِمَةِ تَتَحَدَّثُ مَعِي عَنْ بَلَدِكَ أَكْثَرَ . (8)

اَلْكَلِمَاتُ الْجَدِيْدَةُ :	يېڭى سۆزلۈكلەر
الثَّامِنَ عَشَرَ م الثَّامِنَةَ عَشْرَةَ	ئون سەككىزىنچى
رِسَالَةٌ جــ رَسَائِلُ	سالام خەت
اَلإِنْتَرْنَتْ	ئىنتېرنېت
اِتَّصَلَ يَتَّصِلُ اِتِّصَالاً ب	ئالاقىلاشتى
رَاسَلَ يُرَاسِلُ مُرَاسَلَةً فُلاَنًا	خەت ئالاقىلاشتى، خەت ئەۋەتىشتى
كَتَبَ يَكْتُبُ كِتَابَةً	يازدى
تَحَدَّثَ يَتَحَدَّثُ تَحَدُّثًا عَنْ	سۆزلەشتى، پاراڭلاشتى
دَرْدَشَ يُدَرْدِشُ دَرْدَشَةً	قىسقىغىنە پاراڭلاشتى، پاراڭ سېلىشتى
مَرَّةٌ جــ مَرَّاتٌ	قېتىم، مەرره
خَبَرٌ جــ أَخْبَارٌ	خەۋەر، ئۇچۇر
شَيْءٌ جــ أَشْيَاءُ	نەرسە، ئىش، شەيئى
عَرِيْقٌ م عَرِيْقَةٌ	قەدىمى، كونا
حِيْنٌ جــ أَحْيَانٌ	چاغ، ۋاقىت
كَالَمَ يُكَالِمُ مُكَالَمَةً فُلاَنًا	سۆزلەشتى
أَكْمَلَ يُكْمِلُ إِكْمَالاً الأَمْرَ	پۈتتۈردى، تاماملىدى، تولۇقلىدى
الدُّكْتُورَاهْ	دوكتورلۇق
اَلْقَاهِرَةُ	قاھىرە
جَمَعَ يَجْمَعُ جَمْعًا الشَّيْءَ	يىغدى، جەملىدى، توپلىدى
مَعْلُومَةٌ مَعْلُومَاتٌ	مەلۇمات، ئۇچۇر، ماتېرىيال
وَافِرٌ م وَافِرَةٌ	يېتەرلىك، تولۇق، مول
عَنْ طَرِيْقِ كَذَا	...ئارقىلىق
طَالَعَ يُطَالِعُ مُطَالَعَةً الشَّيْءَ	كۆردى، كۆرۈپ چىقتى

مَرْجِعٌ جــ مَرَاجِعُ	پايدىلىنىش ماتېرىيالى
اِسْتَعَارَ يَسْتَعِيرُ اِسْتِعَارَةً الشَّيْءَ	ئارىيەت ئالدى
قَاعَةٌ جــ قَاعَاتٌ	زال، چوڭ ئۆي
قِسْمٌ جــ أَقْسَامٌ	بۆلۈم، پاكولتېت، كاپېدرا، قىسىم
ذَاهِبٌ م ذَاهِبَةٌ	بارغان، كەتكەن
الْيَابَانُ	ياپونىيە
إِسْلَامِيٌّ م إِسْلَامِيَّةٌ	مۇسۇلمانچە، ئىسلام دىنىغا ئائىت
آه	ھە...ھەي، ۋايىيەي، ئاھ
مَشْهُورٌ م مَشْهُورَةٌ	مەشھۇر، داڭلىق
صَحِيحٌ م صَحِيحَةٌ	توغرا، راست
أَجْنَبِيٌّ م أَجْنَبِيَّةٌ	چەتئەل، چەتئەللىك، ئەجنەبى
سِيَاسَةٌ جــ سِيَاسَاتٌ	سىياسەت
دُوَلِيٌّ م دُوَلِيَّةٌ (دَوْلِيٌّ م دَوْلِيَّةٌ)	خەلقئارا، خەلقئارلىق
شَامِلٌ شَامِلَةٌ	ئۆز ئىچىگە ئالغان، ئۇمۇمىي، ئونىۋېرسال
هَا	مانا، ئەنە، قاراڭ (ئاگاھلاندۇرۇش قوشۇمچىسى)
وَصَلَ يَصِلُ وُصُولاً الْمَكَانَ وإِلَيْهِ	يېتىپ كەلدى
ثَانٍ م ثَانِيَّةٌ	ئىككىنچى
رَغِبَ يَرْغَبُ رَغْبَةً فِى	قىزىقتى، ئارزۇ قىلدى، ئۈمىد قىلدى
صَادَقَ يُصَادِقُ مُصَادِقَةً فُلَانًا	دوستلاشتى
بِتْرُولِيٌّ م بِتْرُولِيَّةٌ	نېفىت، نېفىتلىك، نېفىتكە ئائىت
الرِّيَاضُ	ريياد،(سەئۇدى ئەرەبستانىنىڭ پايتەختى)
عَاصِمَةٌ م عَوَاصِمُ	پايتەخت
حَاصِلٌ م حَاصِلَةٌ	ئېرىشكەن، ئىگە بولغان
بَكَلُورِيُوسْ	باكلاۋورلۇق،(تەبىئى پەن ئىلمى ئۇنۋانى)
لَنْدَنُ	لوندون
عَائِلَةٌ جــ عَائِلَاتٌ	ئائىلە
شَمَلَ يَشْمُلُ شَمْلاً الشَّيْءَ	ئۆزئىچىگە ئالدى
سَاكِنٌ جــ سُكَّانٌ	تۇرغان، ئولتۇرغان، ئاھالە
اِبْتِدَائِيٌّ م اِبْتِدَائِيَّةٌ	ئىپتىدائى، باشلانغۇچ، دەسلەپكى
لُبْنَانِيٌّ م لُبْنَانِيَّةٌ	لىۋانلىق، لىۋاننىڭ

خَامِسٌ م خَامِسَةٌ بەشنچى
طَوِيْلٌ م طَوِيَلَةٌ ئۇزۇن، ئەگىز
حَضَارَةٌ جـــ حَضَارَاتٌ مەدەنيەت، هازارەت
شَعْبٌ شُعوبٌ خەلق
لَعَلَّ بەلكىم، ئەهتىمال، ئۇمىدكى
مُخْلِصٌ جـــ مُخْلِصُونَ ئەخلاسمەن، سەمىمى

اَلْعِبَارَاتُ الْمُفِيْدَةُ : جۈملە شەكىللىرى

مَرَّةً كُلَّ أُسْبُوعٍ :

- أُحِبُّ أَنْ أَتَحَدَّثَ مَعَ أَصْدِقَائِي فِي غُرْفَةِ الدَّرْدَشَةِ مَرَّةً كُلَّ أُسْبُوعٍ .
- نُشَاهِدُ الْفِيلْمَ مَرَّتَيْنِ كُلَّ شَهْرٍ .
- اِشْرَبْ هَذَا الدَّوَاءَ ثَلاثَ مَرَّاتٍ كُلَّ يَوْمٍ .
- نُنَظِّفُ حُجْرَةَ الدَّرْسِ مَرَّةً كُلَّ يَوْمٍ .

أَحْيَانًا ... وَأَحْيَانًا أُخْرَى :

- أُكْتُبُ رِسَالَتِي إِلَي أَهْلِي أَحْيَانًا أُخْرَى أُكَالِمُهُمْ بِالْتِلْفُونِ .
- أَحْيَانًا أُزَاكِرُ الدُّرُوسَ يَوْمَ الأَحَدِ، وَأَحْيَانًا أُخْرَى أَقْرَأُ الأَخْبَارَ عَلَى الإِنْتِرْنَتْ .
- أَحْيَانًا يَذْهَبُ فَرِيْدٌ إِلَى عَمَلِهِ بالسَّيَّارَةِ وَأَحْيَانًا أُخْرَى يَذْهَبُ إِلَيْهِ بالدَّرَّاجَةِ .
- أَتَمَشَّى بَعْدَ الْعَشَاءِ أَحْيَانًا وَأَحْيَانًا أُخْرَى أُشَاهِدُ التِّلْفِزِيُونَ فِي الْبَيْتِ .

أَكْمَلَ الأَمْرَ :

- ذَلِكَ لأَنَّني أُرِيدُ أَنْ أُكْمِلَ دِرَاسَتِي فِي جَامِعَةِ الْقَاهِرَةِ .
- يُمْكِنُكَ أَنْ تُكْمِلَ هَذَا الْعَمَلَ بَعْدَ غَدٍ .
- هَلْ أَكْمَلْتَ الْوَاجبَاتِ الْمَنْزِلِيَّةِ ؟
- أَكْمِلِي الْقِرَاءَةَ، يَا هِنْدُ .

رَغِبَ فِي :

- أَرْغَبُ فِي أَنْ أَعْرَفَ الْكُلِّيَاتِ الْمَوْجُودَةِ فِي جَامِعَتِكُمْ .
- يَرْغَبُ فِي أَنْ أَعْفَ الْكُلِّيَاتِ الْمَوْجُودَةِ فِي جَامِعَتِكُمْ .
- هَلْ تَرْغَبِيْنَ فِي أَنْ تَلْعَبِي كُرَةَ السَّلَّةِ مَعَنَا ؟
- عِنْدَهُ رَغْبَةٌ شَدِيْدَةٌ فِي إِتْقَانِ هَذِهِ اللُّغَةِ الْجَمِيْلَةِ .

لَعَلَّ :

- لَعَلَّكَ فِي رِسَالَتِكَ الْقَادِمَةِ تَتَحَدَّثُ عَنْ بَلَدِكَ أَكْثَرَ .

- لَعَلَّ صِحَّتَكَ جيِّدَةٌ .
- لَعَلَّ صَدِيْقَتَكَ تَنْتَظِرُكَ خَارِجَ الْقَاعَةِ .
- لَعَلَّ الأَسْتَاذَ كَامِلاً سَيَرْجِعُ إِلَي بَلَدِهِ قَرِيْبًا .

اَلْمُلاَحَظَاتُ :

(1) أُحِبُّ أَنْ أَتَحَدَّثَ مَعَ أَصْدِقَائِي فِي غُرْفَةِ الدَّرْدَشَةِ مَرَّةً كُلَّ أُسْبُوعٍ .

مەن چايخانىدا ھەرھەپتىدە بىر قېتىم دوستۇم بىلەن سۆزلىشىشنى ياخشى كۆرىمەن.

جۈملىدىكى « مَرَّةً كُلَّ أُسْبُوعٍ » « ھەرھەپتىدە بىر قېتىم » دېگەن مەنىنى بىلدۈرىدۇ . « مَرَّةً كُلَّ... » قۇرۇلمىسى ئىزچىل مەزگىلدىكى قېتىم ئۇقۇمىنى بىلدۈرىدۇ . مەسىلەن:

①أُنَظِّفُ الْغُرْفَةَ مَرَّةً كُلَّ يَوْمٍ .

①مەن ھەر كۈنى بىر قېتىم ياتاقنى تازىلايمەن.

أَذْهَبُ إِلى قَاعَةِ الْمُطَالَعَةِ مَرَّتَيْنِ كُلَّ أُسْبُوعٍ لِقَرَاءَةِ الصُّحُفِ وَالْمَجَلاَّتِ .

مەن ھەپتىدە ئىككى قېتىم قىرائەتخانىغا گېزىت ژورناللارنى ئوقۇش ئۈچۈن بارىمەن.

تُعْقَدُ الأَلْعَابُ الأُولِمْبِيَّةُ مَرَّةً كُلَّ أَرْبَعِ سَنَوَاتٍ .

ئولىمپىك تەنھەرىكەت يىغىنى **4** يىلدا بىر قېتىم ئۆتكۈزىلىدۇ.

(2) أَكْتُبُ رَسَائِلَ إِلَيْهِمْ أَحْيَانًا ، وَأَحْيَانًا أُخْرَى أُكَالِمُهُمْ بِالتِّلِفُونِ .

بەزىدە مەن ئۇلارغا خەت يازىمەن، بەزىدە ئۇلار بىلەن تېلېفوندا سۆزلىشىمەن.

بۇ يەردىكى « أَحْيَانًا...وَأَحْيَانًا » بولسا «بەزىدە...،بەزىدە» دېگەن مەنىنى بىلدۈرىدۇ. مەسىلەن:

أَحْيَانًا يَزُورُنِي وَأَحْيَانًا أُخْرَى أَزُورُهُ .

بەزىدە ئۇ مېنى يوقلايدۇ. بەزىدە مەن ئۇنى يوقلايمەن.

آخُذُ الدَّرْسَ فِي الصَّبَاحِ أَحْيَانًا وَأَحْيَانًا أُخْرَى آخُذُهُ بَعْدَ الظُّهْرِ .

مەن دەرسىمنى بەزىدە چۈشتىن بۇرۇن ئالىمەن يەنە بەزىدە ئۇنى چۈشتىن كېيىن ئالىمەن.

أَحْيَانًا أَدْرُسُ فِي حُجْرَةِ الدَّرْسِ مَسَاءً وَأَحْيَانًا أُخْرَى أُطَالِعُ الْكُتُبَ فِي قَاعَةِ الْمُطَالَعَةِ .

كەچتە مەن بەزىدە سىنىپتا دەرس ئۆگىنىمەن، يەنە بەزىدە قىرائەتخانىدا كىتاپ كۆرىمەن.

(3) فِي جَامِعَتِنَا أَكْثَرُ مِنْ عَشْرِ كُلِّيَاتٍ .

ئۇنىۋېرستىمىزدا **10** دىن كۆپ فاكولتېت بار.

بۇ يەردىكى « أَكْثَرُ مِنْ » سېلىشتۇرما دەرىجىدىكى قوللىنىش ئۇسۇلى بولۇپ «كۆپرەك، ئارتۇقراق» دېگەن مەنىدە . مەسىلەن:

قَدْ زُرْتُهُ أَكْثَرَ مِنْ مَرَّةٍ .

مەن ئۇنى كۆپ قېتىم يوقلىدىم.

يَشْمُلُ الْعَالَمُ الْعَرَبِيَّةُ أَكْثَرَ مِنْ عِشْرِيْنَ دَوْلَةً .

ئەرەپ دۇنياسى 20 دىن ئارتۇق دۆلەتنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ.

4) هَا قَدْ وَصَلْنَا بِنَايَةَ كُلِّيَّةَ الاَدَابِ .

مانا بىز ئەدەبىيات فاكولتىتىنىڭ بىناسىغا يېتىپ كەلدۇق.

بۇ يەردىكى « هَا » ئاگاھلاندۇرۇش قوشۇمچىسى بولۇپ، جۈملىنىڭ بېشىدا كېلىپ، « مانا ئەنە» دېگەن مەنىنى بىلدۈرىدۇ. مەسىلەن:

هَا جَاءَ الأُسْتَاذ كَمَال.

مانا ئۇستاز كامال كەلدى.

ها هو!　　مانا ئۇ　　ها كذا.　　مانا ئاشۇنداق!

(5) تَحِيَّةً طَيِّبَةً وَبَعْدُ سەمىمىي سالام يوللىغاندىن كېيىن

بۇ ئىپادە ئەرەپ خەت چەكلىرىنىڭ بېشىدا كېلىپ سالام يوللاشنى بىلدۈرىدۇ. «سەمىمىي سالام يوللىغاندىن كېيىن، سالامدىن كېيىن، سۆز شۇكى، مەقسەتكە كەلسەك» قاتارلىق مەنىنى ئىپادىلەيدۇ.

يۇقىرىقى ئىپادىدىن كېيىن ئەسلىي باشلانغاندا كۆپىنچە «ف» قوشۇلىدۇ. مۇقەددىمىنى تۆۋەندىكىدەك ئىپادىلەشكە بولىدۇ.

تحية وبعد　　　　تحية من صميم القلب وبعد

تحية خالقا وبعد　　　　أشواقى إليك وبعد

سَلاَمِي اليك وإلى الأُسْرَةِ الْعزيزة وبعد .

السَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ الله وَبَرَكَاتُهُ وَبَعْدُ.

(6) أَنْتَ تَرْغَبُ فِى أَنْ تُرَاسِيلَ عَرَبِيًّا وَتُصَادِتَهُ .

سەن ئەرەپ بىلەن خەت ئالاقىلىشىشقا ۋە ئۇنىڭ بىلەن دوست بولۇشقا قىزىقىۋاتىمەن.

جۈملىدىكى « رَغِبَ يَرْغَبُ رَغْبَةً فِى بولسا » «گە قىزىقىش ...نى ئارزۇ قىلدى، ...نى ياخشى كۆردى» دېگەن مەنىلەرنى بىلدۈرىدۇ. ئاشۇ مەنىنى ئىپادىلەيدىغان « عِنْدَ فُلاَنٍ رَغْبَةً فِى ...قوللىنىشىمىزغىمۇ بولىدۇ».

يَرْغِبُ أَمِيْنٌ فِى جَمْعِ الْمَعْلُومَاتِ عَنِ الْعَالَمِ العَرَبِيِّ .

ئەمىن ئەرەپ دۇنياسى ھەققىدىكى ئۇچۇرلارنى يىغىشقا قىزىقىدۇ.

يَرْغَبُ كَمَالٌ فِى أَنْ يُسَافِرَ إِلى مِصْرَ السِّيَاحَةِ يَوْمًا مَا .

كامىل كۈنلەرنىڭ بىرىدە مىسىرغا ساياھەت قىلىشنى ئارزۇ قىلىدۇ.

عِنْدِى رَغْبَةٌ شَدِيدَةٌ فِى زِيَارَةِ سُورِ الصِّيْنِ الْعَظِيمِ الْمَشْهُورِ .

مەندە مەشھۇر سەددىچىن سېپىلىنى زىيارەت قىلىشقا زور قىزىقىش بار.

(7) إِنْتَقَلَتْ مَعَ أَبْوَيهَا إِلى الرِّيَاضِ فِى الْخَامِسَةِ مِنْ عُمْرِهَا .

ئۇ بەش يېشىدا ئاتا- ئانىسى بىلەن رىيازغا كۆچۈپ كەلدى.

بۇ جۈملىدىكى « أَبْوَيهَا » بولسا « أَبٌ » نىڭ ئىككىلىك سانى ئىگىلىك كېلىشتىكى قوشۇلغۇچى ئالماش « هَا » بىلەن ئىزاپەتلىك بىرىكمە هاسىل قىلغان شەكلى. ئۇنىڭ ئۆزگىرىشى مۇنداق:

أَبَوَانِ + ها ←أَبوَاهَا ←أَبَوَيهَا .

بۇ يەردىكى « فِى الْخَامِسَةِ مِنْ عُمْرِهَا » «بەش يېشىدا» دېگەن مەنىنى بۇلدۇرىدۇ. بۇ ياشنى يەنە بىر خىل ئىپادىلەش شەكلى بولۇپ، « الْخَامِسَةِ » نىڭ ئالدىدا « اَلسَّنَةِ » چۈشۈپ قالغان جۈملىنىڭ مۇبتىداسى مەلۇم كىشى»

دىققەت: دەرىجە سان قوللىنىش لازىم. مەسىلەن:

هُوَ الآنَ فِى الثَّامِنَةِ مِنْ عُمْرِهِ .

ئۇ هازىر سەككىز ياش.

كَانَ سَعِيدٌ فِى السَّابِعَةِ عَشْرَةَ مِنَ الْعُمْرِ عِنْدَمَا اِلْتَحَقَ بِالْجَامِعَةِ .

سەئىد ئالىي مەكتەپكە كىرگەندە ئۇ يەتتە ياشتا ئىدى.

(8) لَعَلَّكَ فِى رِسَالَتِكَ الْقَادِمَةِ تَتَحَدَّثُ عَنْ بَلَدِكَ أَكْثَرَ .

ئېهتىمال كېلەركى خېتىڭىزدا دۆلىتىڭىز هەققىدە كۆپرەك سۆزلەرسىز.

بۇ يەردىكى « لَعَلَّ » بوسا « إِنَّ » تۈردىكى قوشۇمچىلار.

«سائىدى...ما ئىكەن، ئۇمىدىكى ...ئېهتىمال»مەنىلەرنى بىلدۈرىدۇ. ئۇنىڭ كەينىدىن بىر ئىسىملىق جۈملە كېلىدۇ. « لَعَلَّ » نىڭ ئىسمى چۈشۈم كېلىشتە «پەتهە» ئالامىتى بىلەن كېلىدۇ. «لَعَلَّ» نىڭ خەۋىرى باش كېلىش ئورنىدا كېلىدۇ.

مەسىلەن: لَعَلَّكَ عَلَى حَقٍّ .

ئېهتىمال سىنىڭ توغرا.

لَعَلَّ أُمَّكَ تَنْتَظِرُكَ فِى الْبَيْتِ .

بەلكىم ئاپاڭ سېنى ئۆيدە ساقلاۋاتقاندۇ.

لَعَلَّ مُسْتَقْبَلَكَ مُشْرِقٌ .

كەلگۈسىڭ پارلاق بولغۇدى.

اَلْعِبَارَاتُ الْمُسْتَعْمِلَةُ أَثْنَاءَ الدَّرْسِ :

دەرس داۋامىدا قوللىنىلىدىغان ئىبارىلەر.

– تَعَالَ إِلَى السَّبُّورَةِ واكْتُبْ كَلِمَةَ ...
– مَكَانَكَ !
– هَلْ أَنْتَ فَاهِمٌ ؟
– نَعَمْ، أَنَا فَاهِمٌ . لاَ، أَنَا غَيْرَ فَاهِمٍ.
– هَلْ هَذِهِ الْجُمْلَةُ مَفْهُومَةٌ ؟

- نَعَمْ، مَفْهُومَةٌ . لاَ، لَيْسَتْ مَفْهُومَةً .

اَلتَّدْرِيْبَاتُ الشَّفَوِيَّةُ : (ئېغىزچە مەشقلەر)

1- إِقْرَأْ مَا يَلِي جَيِّدًا وانْتَبِهْ إِلَى الشَّدَّةِ وَنَغَمَاتِ الإِرْتِفَاعِ والإِنْخِفَاضِ فِي آخِرِ الْجُمَلِ :

تۆۋەندىكىلەرنى ياخشى ئوقۇڭ ۋە شەددىنىڭ ئوقۇلۇشىغا ۋە جۈملە ئاخىرىدىكى

ئىنتونوتسىيەنىڭ كۆتۈرلىشى ۋە تۆۋەنلىشىگە دىققەت قىلىڭ

جَدَّةٌ ثَلاَّجَةٌ غَسَّالَةٌ سَخَّانَةٌ سُكَّانٌ قَارَّةٌ

أُمَّةٌ سَيَّارَةٌ جَيِّدٌ طَيِّبٌ طُلاَّبٌ عُمَّالٌ

مُمَثِّلٌ مُعَلِّمٌ مُفَكِّرٌ مُلَوِّنٌ مُجَرَّبٌ مُوَظَّفَةٌ

حَضَّرَ حَقَّقَ شَجَّعَ تَحَدَّثَ تَقَدَّمَ تَخَرَّجَ

تَغَمَاتُ الإِرْتِفَاعِ :

- هَلْ أَنْتَ طَالِبٌ ؟
- أَ زُرْتُمْ تِلْكَ الْحَدِيْقَةَ الْجَمِيْلَةَ فِي الأُسْبُوعِ الْمَاضِي ؟
- أَلاَ تَذْهَبُ مَعِي ؟
- أَ لَمْ تَفْهَمْ كَلاَمِي ؟
- أَنَا بِخَيْرٍ، وَأَنْتَ ؟
- مَاذَا تَفْعَلُ ؟ تَقْرَأُ رِوَايَةً ؟

نَغَمَاتُ الإِنْخِفَاضِ :

- مَا اسْمُهَا ؟
- مَا اِسْمُهَا ؟
- مَتَى اِسْتَمَعْتَ إِلَى صَوْتِ التَّسْجِيْلِ ؟
- أَيْنَ كُلِّيَّةُ الآدَابِ ؟
- كَيْفَ دِرَاسَتُكَ ؟
- أَيُّ كِتَابٍ تَرْغَبُ فِيْهِ ؟
- مَاذَا تَكْتُبُ الآنَ ؟
- كَمْ طَالِبًا فِي فَصْلِكُمْ ؟

2- أَجِبْ عَنِ الأَسْئِلَةِ التَّالِيَةِ :

مۇنۇ سوئاللارغا جاۋاب بېرىڭ.

- مَا اسْمُ كَاتِبُ الرِّسَالَةِ ؟
- أَيْنَ يَشْتَغِلُ كَاتِبُ الرِّسَالَةِ ؟
- أَيْنَ يَشْتَغِلُ الْكَاتِبُ ؟
- هَلْ هُوَ مُتَزَوِّجٌ ؟
- أَيْنَ يَسْكُنُ الْكَاتِبُ ؟
- هَلْ اِبْنَةُ الْكَاتِبِ وابْنُهُ تِلْمِيْذَانِ يَدْرُسَانِ فِى الْمَدْرَسَةِ ؟
- مَا جِنْسِيَّةُ زَوْجَةِ الْكَاتِب ؟
- مَتَى اِنْتَقَلَتْ زَوْجَةُ الْكَاتِب إِلَى السُّعُودِيَّةِ ؟
- أَيْنَ كَانَتْ تَشْتَغِلُ زَوْجَتُهُ عِنْدَمَا تَعَارفَ الاِثْنَانِ ؟
- لِمَاذَا عَرَفَ الْكَاتِبُ عَنِ الصِّيْنِ كَثِيْرًا ؟
- مَا هِيَ عَاصِمَةُ السُّعُودِيَّةِ ؟
- مَاذَا تَعْرِفُ عَنِ السُّعُودِيَّةِ والصِّيْنِ ؟

3- مَثِّلْ مَعَ زُمَلاَئِكَ الْمَوْقِفَيْنِ التَّالِيَيْنِ :

ساۋاقداشلار بىلەن تۆۋەندىكى ئىككى خىل ھالەتنى ئىپادىلەڭ.

- تَصْحَبُ مَنْ يَزُورُكَ فِي جَامِعَتِكَ وتُعَرِّفُهُ بِهَا .

سىز سىزنى ئۇنىۋېرسىتېتىقا يوقلاپ كەلگەن كىشىگە ھەمرا بولىسىز.

- تَحَدَّثْ مَعَ صَدِيْقٍ عَرَبِيٍّ، وَحَاوِلْ أَنْ تُعَرِّفَهُ بِأَحْوَالِ الْجَامِعَاتِ الصِّيْنِيَّةِ .

سىز بىر ئەرەب دوست بىلەن سۆزلىشىڭ ۋە ئۇنىڭغا جۇڭگو ئۇنىۋېرسىتېتلىرىنىڭ ئەھۋالىنى تونۇشتۇرۇڭ.

4- اِسأَلْ ثَلاَثَةَ أَسْئِلَةٍ بِكُلٍّ مِنَ الأَدَوَاتِ الاِسْتِفْهَامِيَّةِ التَّالِيَةِ :

(تۆۋەندىكى سوئال ۋاستىلىرىدىن ھەربىرى بىلەن ئۈچ سوئال سوراڭ.)

هَلْ، مَا، مَاذَا، مَنْ، لِمَاذَا، كَمْ، مَتَى، أ ... أَمْ...، أَيْنَ، أَيٌّ، كَيْفَ

5- حَوِّلْ صِيْغَةَ الْمُتَكَلِّ مِنَ النَّصِّ إِلَى صِيْغَةِ الْغَائِب، ثُمَّ اقْرَأْهُ جَيِّدًا .

(تېكىستىكى 1- شەخسنى 3- شەخسكە ئۆزگەرتىڭ ئاندىن ئۇنى ياخشى ئوقۇڭ.)

6- اِقْرأْ نَصَّ الدَّرْسِ واحْفَظْهُ .

(تېكىستنى ئوقۇڭ ۋە يادلاڭ.)

اَلتَّدْرِيْبَاتُ التَّحْرِيرِيَّةُ : (يازما مەشقلەر)

1- هَاتِ صِفَةً مُنَاسِبَةً لِكُلٍّ مِنَ الْكَلِمَاتِ أَوْ شِبْهِ الْجُمَلِ التَّالِيَةِ :

(تۆۋەندىكى ھەربىر سۆز ياكى تولۇقسىز جۈملىلەرگە مۇناسىپ سۈپەتلەرنى كەلتۈرۈڭ.)

حَضَارَةٌ   مَعْلُومَاتٌ   عَائِلَتُهَا   قَاعَةُ الْمُطَالَعَةِ

شَعْبٌ   رَأْيٌ   اِبْنَتُهُ   تَارِيْخُ الصِّيْنِ

مَدْرَسَةٌ   تَلاَمِيْذُ   أَصْدِقَائِي   مُوَظَّفُو الْمَكْتَبَةِ

2- هَاتِ الْمُثَنَّى والْجَمْعَ لِكُلِّ اِسْمٍ مِنَ الأَسْمَاءِ التَّالِيَةِ :

(تۆۋەندىكى بىرلىكتىكى ئىسىملارنىڭ ھەربىرىنىڭ ئىككىلىك ياكى كۆپلۈك سانىنى كەلتۈرۈڭ.)

اَلْمُفْرَدُ	اَلْمُثَنَّى	اَلْجَمْعُ	اَلْمُفْرَدُ	اَلْمُثَنَّي	اَلْجَمْعُ
رِسَالَةٌ			بَلَدٌ		
عَاصِمَةٌ			قِسْمٌ		
كُلِّيَّةٌ			عَرَبِيٌّ		
قَاعَةٌ			شَيْءٌ		
مَرَّةٌ			اِبْنٌ		

3- أَكْمِلِ الْجُمَلَ التَّالِيَةِ:

(تۆۋەندىكى جۈملىلەرنى تولۇقلاڭ.)

- هَلْ أَكْمَلْتِ ...
- سَافَرَ مُحَمَّدٌ إِلَى سُورِيَا لإِكْمَالِ ...
- يَرْغَبُ الطُّلاَّبُ فِي ...
- عِنْدَنَا رَغْبَةٌ شَدِيْدَةٌ فِي ...
- أَحْيَانًا يَتَنَاوَلُ الأُسْتَاذُ حَازِمٌ الطَّعَامَ فِي الْبَيْتِ، وَأَحْيَانًا أُخْرَى ...
- أَكْتُبُ الْوَاجِبَاتِ فِي الْمَسَاءِ أَحْيَانًا، وَأَحْيَانًا أُخْرَى ...
- أُسْرَتُهُ تَشْمُلُ ...
- اَللُّغَةُ الْعَرَبِيَّةُ تَشْمُلُ ...
- لَعَلَّنَا ...
- لَعَلَّ أَبَاهَا ...
- أَتَّصِلُ بِأَصْدِقَائِي عَنْ طَرِيْقِ ...

4- بَيِّنْ الأَعْدَادَ الأَصْلِيَّةَ التَّالِيَةَ بِالأَلْفَاظِ الْعَرَبِيَّةِ :

(تۆۋەندىكى ساناق سانلارنى ئەرەپچە سۆز بىلەن ئىپادىلەڭ.)

11 (رِسَالَةٌ)　　22 (تلفون)　　27 (مرّة)　　56 (عامل)

70 (قاعة)　　31 (قسم)　　27 (مدرسة)　　62 (أسبوع)

5- اِمْلأْ كُلَّ فَرَاغ مِنَ الفْرَاغَاتِ التَّالِيَةِ حَسَبَ الْمَطْلُوبِ :

(تەلەپ قىلغىنى بويىچە تۆۋەندىكى بوش ئورۇننى تولدۇرۇڭ.)

هِيَ	هُنَّ	هُمَا	أَنْتُمْ	أَنْتِ	نَحْنُ	فِعْلُ الأَمْرِ
تَرْجِعُ						
تُكْمِلُ						
تُطَالِعُ						
تَتَحَدَّثُ						
تَسْتَعِيْرُ						

6- اِمْلأْ كُلَّ فَرَاغٍ مِنَ الْفَرَاغَاتِ التَّالِيَةِ بِمَا بَيْنَ الْقَوسَيْنِ مِنَ الأَفْعَالِ مَعَ تَغْيِيْرٍ لاَزِمٍ :

(تۆۋەندىكى بوش ئورۇنلارنىڭ ھەربىرىنى ئىككى تىرناق ئارىسىدىكى پېئىللارنى ئۆزگەرتىش ئارقىلىق تولدۇرۇڭ.)

(رَغِبَ فِي، اِنْتَقَلَ إِلَى، سَكَنَ، قَرَأَ، أَكْمَلَ، رَاسَلَ، صَادَقَ، اِسْتَعَارَ، سَافَرَ إِلَى، تَعَلَّمَ، عَرَفَ، اِتَّصَلَ ب)

- مَتَى ________ بِي تِلْفُونِيًّا ؟

- ________ أُخْتِي الصَّغِيْرَةُ مُنَى فِي الْكِتَابَةِ والْقِرَاءَةِ كَثِيْرًا .

- هَلْ يُمْكِنُنَا أَنْ ________ الْمَجَلاَّتِ مِنْ مَكْتَبَةِ الْكُلِّيَةِ، يَا أُسْتَاذَةُ ؟

- ________ سَوْسَنُ مَعَ أُسْرَتِهَا إِلَى شَانْغْهَايْ عَامَ 1957، و ________ فِيْهَا أَكْثَرَ مِنْ أَرْبَعِيْنَ عَامًا.

- بَعْدَ أَنْ ________ مَجَلَّةَ " الصِّيْنِ الْيَوْمَ " شَيْئًا كَثِيْرًا عَنِ الصِّيْنِ .

- هَلْ ________ فِي أَنْ ________ نِي وَ ________ نِي يَا صَدِيْقِي الْعَزِيْزَ ؟ فَأَنَا سَعِيْدٌ بِأَنْ أُرَاسِلَكَ وَأُصَادِقَكَ .

- ________ حَازِمٌ اللُّغَةَ الْيَابَانِيَّةَ فِي جَامِعَةِ الدِّرَاسَاتِ الأَجْنَبِيَّةِ بِشَانْغْهَايْ سَنَتَيْنِ ، ثُمَّ ________ إِلَى الْيَابَانِ لِ ________ دِرَاسَتِهَا .

7- شَكِّلِ الْجُمَلَ التَّالِيَةِ وأَعْرِبْ مَا تَحْتَهُ خَطٌّ :

(تۆۋەندىكى جۈملىلەرگە تەلەپپۇز بەلگىسىنى قويۇڭ ۋە ئاستى سىزىلغان سۆزنىڭ

گىراماتىكىلىق ئورنىنى بەلگىلەڭ.)

– هل تدرس أختك الآن في المدرسة الابتدائيّة ؟

– إنّ الصّين بلد تاريخه طويل وحضارته عريقة .

– رجعت إلى بلدي بعد إكمال الدّراسة في القاهرة سنة .

– في فصلنا أكثر من عشرين طالبا.

– هل يمكنني أن أستعير الكتب من مكتبة بكين ؟

– إن شاء الله أشوفك مرّة ثانية فى الكلّيّة .

– تشمل كلّيّتنا تسعة وثمانين طالبا وطالبة .

– كانت أمينة موظّفة فى شركة الطيران الصينّة بمصر.

– لعلّ أخاك يعود الي البلد قريبا.

8 – تَرْجِمْ مَا يَلِى إِلَى اللُّغَةِ الصِّيْنِيَّةِ :

(تۆۋەندىكىلەرنى ئۇيغۇرچىغا تەرجىمە قىلىڭ.)

– يُمْكِنُكَ أَنْ تَتَّصِلَ بالأُسْتَاذِ شَرِيْفٍ تِلْفُونِيًا قَبْلَ زِيَارَتِكَ لَهُ.

– قَدْ اسْتَعَرْتُ بَعْضَ الْكُتُبِ الأَدَبِيَّةِ والتَّارِيْخِيَّةِ والسِّيَاسِيَّةِ مِنْ مَكْتَبَةِ بَكِيْنَ الْجَدِيْدَةِ .

– إِنَّ جَامِعَةَ دِمَشْقَ جَامِعَةٌ شَامِلَةٌ مَشْهُورٌ فِي الْعَالَمِ الْعَرَبِيِّ، تَشْمُلُ أَكْثَرَ مِنْ إِحْدَى عَشَرَةَ كُلِّيَةً .

– يَرْغَبُ الأُسْتَاذُ خَالِدٌ فِي أَنْ يُكْمِلَ دِرَاسَةً فِي تَارِيْخِ الْحَضَارَةِ الإِسْلاَمِيَّةِ .

– سَكَنَتْ سَمِيْحَةُ مَعَ عَائِلَتِهَا فِي لَنْدَنَ خَمْسَ عَشَرَةَ سَنَةً، ثُمَّ انْتَقَلَتْ إِلَى السُّعُودِيَّةِ ، لأَنَّ زَوْجَهَا يَشْتَغِلُ الآنَ فِي اِحْدَى الشَّرِيْكَاتِ الْبِتْرُولِيَّةِ بِالرِّيَاضِ .

9- تَرْجِمْ مَا يَلِي إِلَى اللُّغِةِ الْعَرَبِيَّةِ .

(تۆۋەندىكىلەرنى ئەرەبچىگە تەرجىمە قىلىڭ.)

1. سۆز بىرىكمىلىرى :

— دوكتورلۇق ئىلمىي ماقالىسى — تاشقى سىياسەت فاكولتىتى

— بىر نىفىت شىركىتى — مۇڭدىشىشخانا

— ئۇزۇن تارىخ — ئەمگەكچان، ئاقكۆڭۈل خەلق

— ئىسلام مەدەنىيىتى — كەڭ قىرائەتخانا

2. جۈملىلەر :

—ئۇ ئاخىرى ئۆزىنىڭ دوكتورلۇق ئىلمىي ماقالىسىنى تاماملىدى.

—ئۇ كۈنلەرنىڭ بىرىدە مىسىر قاھىرە ئۇنىۋېرستىتىنىڭ ئەدەبىيات فاكولتىتىدا بىلىم ئۇشۇرۇشنى ئارزۇ قىلىدۇ.

—بىز ھەرھەپتىدە بىر قېتىم ھېلىقى پىشقەدەم پىروففىسورنى يوقلايمىز.

ئۇ ئون نەچچە كىشى بار بىر چوڭ ئائىلىدە ياشايدۇ.
سىنىڭ تۆت يىل ئۆگەنگەندىن كېيىن بىر كۆزگە كۆرۈنگەن تەرجىمان بولۇشۇڭنى ئۈمىد قىلىمەن.

اَلْخَطُّ :	(قولىيازما مەشقى)

اَلْمُطَالِعَةُ :	(مۇتالىئە قىلىپ ئوقۇش)

اَلسَّيِّدُ مَحْمُودٌ

لِي صَدِيْقٌ، اِسْمُهُ مَحْمُودُ فَرِيْدٍ اَلسَّيِّدُ مَحْمُودُ فَرِيْدٍ رَجُلٌ مَشْهُورٌ فِي السُّعُودِيَّةِ أَكْمَلَ الدِّرَاسَةِ الثَّانَوِيِّةِ فِي مَدْرَسَةٍ حُكُومِيَّةٍ فِي الرِّيَاضِ، ثُمَّ سَافَرَ إِلَى مِصرَ لِدِرَاسَةِ الْكُومْبِيُوتَرْ فِي جَامِعَةِ الْقَاهِرَةِ .

حَصَلَ السَّيِّدُ مَحْمُودٌ عَلَى الْبَكْلُورِيُسْ فِي الْكُومْبِيُوتَرْ مِنْ جَامِعَةِ الْقَاهِرَةِ بَعْدَ أَرْبَعِ سَنَوَاتٍ ثُمَّ سَافَرَ إِلَى لَنْدَنَ لِإِكْمَالِ الدِّرَاسَةِ هُنَاكَ . بَعْدَ الْحُصُولِ عَلَى الدُّكْتُوراهْ، رَجَعَ السَّيِّدُ مَحْمُودٌ إِلَى بَلَدِهِ، وَعَمِلَ فِي الْجَامِعَةِ .

زَوْجَةُ السَّيِّدِ مَحْمُودٍ مِصْرِيَّةٌ . اِسْمُهَا فَرْيَالُ. سَافَرَتْ مَعَهُ إِلَى لَنْدَنَ. لَمْ تَحْصُلِ السَّيِّدَةُ فَرْيَالُ عَلَى شَهَادَةٍ مِنْ لَنْدَنَ، بَلْ عَمِلَتْ فِي مَكْتَبَةِ الْجَامِعَةِ هُنَاكَ. هِيَ الآنَ مُدَرِّسَةٌ فِى مَدْرَسَةٍ خاصَّةٍ. لَهُمَا اِبْنٌ وابْنَةٌ. اِبْنُهُمَا يَدْرُسُ فِى الْمَدْرَسَةِ الاِبْتِدائِيَّةِ، وابنَتُهُمَا فِي الرَّابعَةِ مِنَ الْعُمْرِ، لَمْ تَدْخُلِ الْمَدْرَسَةَ بَعْدُ، إِنَّهَا فِي رَوضَةِ الأَطْفَال.

نَتَحَادَثُ أَنَا وَالأُسْتَاذُ مُحْمُودٌ دَائِمًا عَلَى الاِنْتِرْنَتْ فَيُرَاسِلُنِي وأُرَاسِلُهُ، وأُعَرِّفُهُ بِأَحْوَالِ الصِّيْنِ الْحَاضِرَةِ كَمَا يُعَرِّفُنِي السُّعُودِيَّةِ الْحَالِيِّ. نَرْغَبُ فِي أَنْ نَتَقَابَلَ أَو فِي الرِّيَاضِ فِي يَوْمٍ مِنَ الأَيَّامِ .

اَلْكَلِمَاتُ الإِضَافِيَّةُ :	(قوشۇمچە سۆزلۈكلەر)

سَيِّدٌ ج سَيِّدَةٌ	ئەپەندىم

حُكُومِيٌّ م حُكُومِيَّةٌ	هۆكۈمەت تارمىقىدىكى

حَصَلَ يَحْصِلُ حُصُولاً عَلَى	ئېرىشتى

شَهَادَةٌ ج شَهَادَاتٌ	ئىسپات، گۇۋاهنامە

خَاصٌّ م خَاصَّةٌ	ئالاهىدە، شەخسى

رَوضَةُ الإِطْفَالِ	بالىلار باغچىسى

تَحَادَثَ يَتَحَادَثُ تَحَادُثًا النَّاسَ	ئۆز ــ ئارا سۆزلەشتى

اَلتَّدْرِيْبُ عَلَى الاِسْتِمَاعِ :	(ئاڭلاش مەشىقى)

أَجِبْ عَنِ الأَسْئِلَةِ التَّالِيَّةِ مُسْتَعِيْنًا مَا سَمِعْتَ :

ئاڭلىغانلىرىڭىزدىن پايدىلىنىپ، تۆۋەندىكى سوئاللارغا جاۋاب بېرىڭ.

- مِنْ أَيْنَ جَاءَ الْمُهَنْدِسُ مُصْطَفَى ؟ وَكَمْ عُمْرُهُ ؟
- أَيْنَ يَعْمَلُ الْمُهَنْدِسُ مُصْطَفَى ؟
- لِمَاذا يُحِبُّه زُمَلاَؤُهُ الصِّيْنِيُّونَ ؟
- كَمْ سَاعَةً يَعْمَلُ مُصْطَفَى كُلَّ يَوْمٍ ؟
- لِمَاذَا يُحِبُّ مُصْطَفَى الْعَمَلَ والْحَيَاةَ فِي الصِّيْنِ ؟
- مَتَى تَجِيءُ زَوْجَتُهُ إِلَى الصِّيْنِ ؟
- كَمْ وَلَدًا لَهُمَا ؟
- لِمَاذَا تَعْرِفُ زَوْجَتُهُ عَنِ الصِّيْنِ كَثِيْرًا ؟
- أَيَّةَ مَدْرَسَةٍ سَيَدْخُلُ اِبْنَاهُمَا ؟

القَوَاعِدُ النَّحْوِيَّةُ (گىراماتىكىلىق قائىدىلەر)

الأَدَوُاتُ الإِسْتِفْهَامِيَّةُ وَالجُمَلُ الإِسْتِفْهَامِيَّةُ

(سوئال ۋاستىلىرى ۋە سوئال جۈملىلەر)

ئالدى بىلەن مۇنۇ جۈملىلەرنى كۆرەيلى:

1) مَا هَذَا ؟ 2) مَا هَذِهِ ؟
3) مَنْ هُوَ ؟ 4) مَنْ هِيَ ؟
5) أَيْنَ هَاتِفُكَ النَّقَّالُ 6) أَيْنَ ذَهَبَ مُحَمَّدٌ ؟
7) مَاذَا عَلَى الْمَكْتَبِ ؟ 8) مَاذَا تَعْمَلُ الآنَ ؟
9) كَيْفَ أَهْلُكَ ؟ 10) كَيْفَ ذَهَبْتُمْ إِلَيْهِ ؟
11) كَمْ سَاعَةُ الآنَ ؟ 12) كَمْ صَفْحَةً قَرَأْتَ ؟
13) مَتَى يَرْجِعُ الْمُهَنْدِسُ كَمَالٌ إِلَى الْبَيْتِ كُلَّ يَوْمٍ ؟
14) لِمَاذَا تَرْغِبُ فِي أَنْ تُسَافِرَ إِلَى مِصْرَ ؟
15) أَيَّ كِتَاب قَرَأْتَ ؟
16) أَتَشْرِبُ الشَّاىَ أَمِ الْقَهْوَةَ ؟

يۇقۇردىكى جۈملىلەرنىڭ ھەممىسى سوئال جۈملە بولۇپ، ھەر بىر جۈملىنىڭ بېشىدا بىر سوئال ۋاستىسى، ھەربىر جۈملىنىڭ ئارقىسىدا بىر سوئال بەلگىسى بار.
ئەرەپ تىلىدا ئىككى خىل سوئال ۋاستىسى بار : بىر خىل سوئال ئالمىشى، يەنە بىرى، سوئال ئۇلانمىسى. دائىم ئىشلىتىلىدىغان سوئال ئالماشلىرىدىن توققۇزى بار:
ئۇلارنىڭ قوللىنىلىشى تۆۋەندىكىدەك :
ما — شەيئىلەرنى سوراشقا ئىشلىتىلىدۇ.

من – ئادەمنى سوراشقا ئىشلىتىلىدۇ.

أين – يەر– جاينى سوراشقا ئىشلىتىلىدۇ.

ماذا – نېمە قىلىدىغانلىقىنى سوراشقا ئىشلىتىلىدۇ.

كيف – ئەھۋالنى سوراشقا ئىشلىتىلىدۇ.

كم – سانىنى سوراشقا ئىشلىتىلىدۇ.

متى – ۋاقتىنى سوراشقا ئىشلىتىلىدۇ.

أى – نېمە، قايسى، قايسى خىل دېگەننى سوراشقا ئىشلىتىلىدۇ.

لماذا – سەۋەبنى سوراشقا ئىشلىتىلىدۇ.

سوئال ئۇلانمىسىدىن ئىككىسى بار : « أ، هل » بۇ ئىككى خىل سوئال ئۇلانمىسى ئىشلىتىلىپ، سوئال سورىغاندا، ئۇنىڭ جاۋاب جۈملىسىدە چوقۇم مۇئەييەنلەشتۈرۈش ياكى ئىنكار قىلىشنى ئىپادىلىشى كېرەك. مۇئەييەنلەشتۈرگەندە «نَعَمْ »، ئىنكار قىلغاندا « لاَ » ئىشلىتىلىدۇ. مەسىلەن :

هَلْ تُسَافِرُ غَدًا ؟ ئەتە سەپەرگە چىقامسەن ؟

نَعَمْ أُسَافِرُ غَدًا . ھەئە، ئەتە سەپەرگە چىقىمەن.

لاَ، لاَ أُسَافِرُ غَدًا . ياق، ئەتە سەپەرگە چىقمايمەن.

... ...

سوئال ئۇلانمىسى « أ » يەنە بولۇشسىز قوشۇمچە « لم ، لاَ، مَا » قاتارلىقلار بىرلىكتە ئىشلىتىلىدۇ. ۋە «...مىدىمۇ، ...مامدۇ،...ئەمەسمۇ» دېگەن مەنىنى ئىپادىلەيدۇ. بۇ ۋاقىتتا جاۋاب جۈملىدە قوشۇلماسلىقنى ئىپادىلىگەندە « بَلَى » ئىشلىتىلىدۇ. قوشۇلغاندا « نَعَمْ » قوللىنىلىدۇ. مەسىلەن :

تُحِبُّ الإِقَامَةَ فِى الرِّيفِ، أَلَيسَ كَذَلِكَ ؟

سىز يېزىدا تۇرۇشنى ياخشى كۆرىسىز ، شۇنداق ئەمەسمۇ ؟

بَلَى، أُحِبُّ ذَلِكَ . أَوْ وهُوَ كَذَلِكَ .

(ياق، مەن ئاشۇنى ياخشى كۆرىمەن) ياكى (ئۇ ئاشۇنداق)

نَعَمْ، لاَ أُحِبُّ ذَلِكَ. أَوْ وهُوَ لَيْسَ كَذَلِكَ .

(ھەئە، مەن ئاشۇنى ياخشى كۆرمەيمەن) ياكى (ئۇ ئاشۇنداق ئەمەس)

التَّدْرِيبَاتُ النَّحْوِيَّةُ (گىراماتىكىلىق مەشقلەر)

1– ضَعْ اَدَاةً مِنَ الأَدَوَاتِ الإِسْتِفْهَامِيَّةِ فِى كُلِّ فَرَاغٍ مِنَ الفَرَاغَاتِ التَّالِيَةِ :
(تۆۋەندىكى بوش ئورۇنلارنىڭ ھەربىرىگە سوئال ۋاستىلىرىنى قويۇڭ.)

– ________ يَومًا فِي الأُسْبُوعِ ؟ و ________ هِيَ ؟

- ________ اِلْتَحَقْتَ بِالْجَامِعَةِ ؟
- فِی ________ مَدْرَسَةٍ تَعَلَّمْتَ ؟
- ________ حَيَاتُكُمْ فِي الْجَامِعَةِ ؟
- ________ يَذْهَبُ مَعَكَ إِلَى الْمُسْتَشْفَى ؟
- ________ اسْمُ جَامِعَتِكُمُ الْكَامِلُ ؟
- ________ تَعْمَلُ فِي يَوْمِ السَّبْتِ ؟
- ________ لَمْ يَحْضُرْ مُحَمَّدٌ الدَّرْسَ ؟
- ________ هَلْ تُحِبُّ التَحَدُّثَ فِي غُرْفَةِ الدَّرْدَشَةِ ؟
- ________ قَرَأْتَ الدَّرْسَ أَمْ لاَ ؟

2- اِسأَلْ زُمَلاَءكَ خَمْسَةَ أَسْئِلَةٍ حَوْلَ كُلِّ مِنَ الْمَوضُوعَاتِ التَّالِيَةِ :
(تۆۋەندىكى تېمىلارنىڭ ھەربىرى ھەققىدە ساۋاقداشلىرىڭىزدىن بەش سوئال سوراڭ.)
اَللُّغَةُ الْعَرَبِيَّةُ، بَيْتُكَ، جَامِعَةُ بَكِين، أَسْرَتِي كُلِّيَتَنَا، مَسْكُنُ الطَّلَبَةُ، مَكْتَبَةُ الْجَامِعَةِ، أُسْتَاذُنَا

3- ضَعْ ثَلاَثَةَ أَسْئِلَةٍ لِكُلِّ جُمْلَةٍ مِنَ الْجُمَلِ التَّالِيَةِ :
(تۆۋەندىكى سوئاللارنىڭ ھەربىرى ئۈچۈن ئۈچتىن سوئال قويۇڭ.)
- يَتَعَلَّمُ أَخِي اللُّغَةَ الاِنْجلِزِيَّةَ فِي جَامِعَةِ بَكِيْنَ .
- أُحِبُّ أَنْ أُطَالِعَ الْمَجلاَّتِ الْعَرَبِيَّةِ فِی الْمَكْتَبَةِ .
- تَسْكُنُ أُسْرَةُ مُحَمَّدٍ بَغْدَادِيٌّ فِي مَدِيْنَةِ الرِّيَاضِ .
- دَرَسْنَا فِي هَذِهِ السَّنَةِ ثَمَانِيَّةَ عَشَرَ دَرْسًا .
- يُوسُوفُ مُهَنْدِسٌ يَشْتَغِلُ فِي شَرِكَةِ الْبِتْرُولِ .

4- تَرْجِمْ الْجُمَلِ التَّالِيَةِ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ :
(تۆۋەندىكى جۈملىلەرنى ئەرەپچىگە تەرجىمە قىلىڭ.)
- سىزنىڭ دادىڭىز نېمە خىزمەت قىلىدۇ ؟
- بىزنىڭ يېڭى مۇئەللىمىمىز كىم ؟

ئۇ (ئايال) نېمە ئۈچۈن بۈگۈن دەرسكە كەلمىدى ؟

بىر يىلدا نەچچە ئاي بار ؟
سىلەر قاچان ئىمىن مۇئەللىمنى يوقلايسىلەر ؟
بۇ كىتاب سىزنىڭمۇ ياكى ئۇنىڭمۇ ؟
سىز نەجىبەنى قايەردىن كۆردىڭىز ؟
سىز قايسى ئۆينى ياقتۇرسىز ؟

سىز ئەرەب تىلىنى قانداق ئۆگەندىڭىز ؟

اَلدَّرْسُ التَّاسِعَ عَشَرَ   ئون توققۇزىنچى دەرس

اِخْتَارُوا يَوْمًا

اَلتَّرْكِيْبَاتُ الْجُمْلِيَّةُ :

- مِنْ عَادَةِ فُلاَنٍ أَنْ ...
- لِيَفْعَلَ
- اِشْتَرَكَ فِي
- سَمِعَ أَنَّ ...

اَلْحِوَارُ :

- أَنَا مَشْغُولٌ
- اَلْيَوْمُ عِيْدُ مِيْلاَدِ سُعَادَ

اَلنَّصُّ : اِخْتَارُوا يَوْمًا

اَلْقَوَاعِدُ النَّحْوِيَّةُ 17. اَلإِضَافَةُ الْمَعْنَوِيَّةُ

اَلْقَوَاعِدُ النَّحْوِيَّةُ 18. اَلْمَفْعُولُ فِيْهِ

اَلْحِوَارُ : دىئالوگ

1- أَنَا مَشْغُولٌ

(يُرِيْدُ مُخْتَارٌ أَنْ يُقَابِلَ صَدِيْقَهُ جَاسِمًا، فَضَرَبَ لَهُ التِّلْفُونَ ...)

مُخْتَارٌ – أَلُو ، اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ .

جَاسِمٌ – وَعَلَيْكُمْ السَّلاَمُ . مَنِ الْمُتَكَلِّمُ ؟

م – أَنَا مُخْتَارٌ. هَلْ أَنْتَ جَاسِمٌ ؟

ج – نَعَمْ، أَيَّ خِدْمَةٍ ؟

م – هَلْ أَنْتَ فَاضٍ ؟

ج – آسِفٌ جِدًّا، أَنَا مَشْغُولٌ الْيَوْمَ . هَلِ الأَمْرُ مُهِمٌّ ؟

م – لَيْسَ مُهِمًّا، وَلَكِنْ ... هَلْ سَتَكُونُ فَضِيًا مَسَاءَ يَوْمِ السَّبْتِ ؟

ج – آسِفٌ، أَنَا عَلَى مَوْعِدٍ مَعَ الأُسْتَاذِ سَعِيْدٍ . (1)

م – وَيَوْمُ الآحَدِ ؟

ج – عِنْدِي دَرْسُ اللُّغَةِ الْفَرَنْسِيَّةِ أَيَّامَ الأَحَدِ والثُّلاَثَاءِ والْخَمِيْسِ .

م – وَالاِثْنَيْنِ ؟

ج – سَأُعَلِّمُ صَدِيْقِي الْعَرَبِيَّةِ .

م – والأَرْبَعَاءِ ؟

ج – أَكْتُبُ التَّقْرِيْرَ الأُسْبُوعِيَّ .

م – والْجُمْعَةِ ؟

ج – لِلأَسَفِ الشَّدِيْدِ، مِنْ عَادَتِي أَنْ أُسَافِرَ مَعَ الأُسْرَةِ إِلَى الْقَرْيَةِ وَنَقْضِي هُنَاكَ إِجَازَةَ نَهَايَةِ

الأُسْبُوعِ . (2)
م – والآنَ ؟
ج – عَفْوًا، عِنْدَنَا اِجْتِمَاعٌ بَعْدَ خَمْسِ دَقَائِقَ .
م – أَنْتَ مَشْغُولٌ فِعْلاً !
ج – أَنَا مُتَأَسِّفٌ جِدًّا، لَعَلَّنَا نَتَقَابَلُ ظُهْرَ يَوْمِ الاِثْنَيْنِ الْقَادِمِ فِي مَكْتَبَتِي .
م – طَيِّبٌ ، اِتَّفَقْنَا .

2– اَلْيَوْمُ عِيْدُ مِيلاَدِ سُعَادَ

يَاسِينُ – أَيْنَ كُنْتَ يَا كَمَالُ ؟
كَمَالٌ – كُنْتُ فِي بَيْتِ حَسَنٍ ، نُشَاهِدُ مُبَارَاةَ كُرَةِ الْقَادِمِ عَلِى التِّلْفِيْزِيُونِ .
ي – هَلْ تَعْرِفُ كَمِ السَّاعَةِ الآنَ ؟
ك – اَلسَّاعَةُ الآنَ السَّاعَةُ الْخَامِسَةَ بَعْدَ الظُّهْرِ .
ي – مَا الْيَومُ مِنَ الأُسْبُوعِ ؟
ك – اَلْيَوْمُ يَوْمُ الْجُمْعَةِ .
ي – وَمَاالْيَوْمُ مِنَ الشَّهْرِ ؟
ك – اَلْيَوْمُ ... اَلْيَوْمُ الْخَامِسُ مِنْ أُكْتُوبَرْ .
ي – اَلْيَوْمُ عِيْدُ مِيْلاَدِ سُعَادَ قَدْ دَعَتْنَا لِلْعِشَاءِ .
ك – آهْ، تَذَكَّرْتُ . هَيَّا هَدِيَّةً .
ي – وَلَكِنْ، لَمْ نَأْخُذْ مَعَنَا هَدِيَّةٌ .
ك – مَا رَأْيُكَ أَنْ نَشْتَرِىَ لَهَا بَاقَةً مِنَ الزُّهُورِ فِي الدُّكَانِ بِجَانِبِ بَيْهَا ؟
ي – فِكْرَةٌ جَمِيْلَةٌ. هَيَّا بِنَا .

اَلنَّصُّ : تيكست

اُخْتَارُ يَوْمًا

قَامَ رَئِيسُ الْفَصْلِ بَعْدَ الدَّرْسِ وَقَالَ : يَا زُمَلاَئِي، يُعْرَضُ الآنَ فِي السِّيْنَمَا فِيلمٌ مِصْرِىٌّ رَائِعٌ، فَمَا رَأْيُكُمْ أَنْ نُشَاهِدَهُ هَذَا الأُسْبُوعَ ؟
فَقَالَ مُحَمَّدٌ : حَسَنٌ جِدًّا .
وَقَالَ غَانِمٌ : أَنَا مُوَافِقٌ .
وَقَالَ حُسْنٌ : لَيْسَ عِنْدِي مَانِعٌ . (3)
فَقَالَ رَئِيْسُ الْفَصْلِ : إِذًا، اِخْتَارُوا يَوْمًا مِنَ الأَيَّامِ لِنَذْهَبَ فِيْهِ إِلَى السِّيْنَمَا . (4)
فَقَالَ سُهَيْلٌ : نَذْهَبُ الْيَوْمَ .
وَقَالَ عَزِيْزٌ : اَلْيَوْمَ لَيْسَ عِنْدِي وَقْتٌ، سَأَشْتَرِكُ فِي مُسَابَقَةِ الْخِطَابَةِ بَعْدَ الظُّهْرِ. فَمِنَ الأَحْسَنِ أَنْ

نَذْهَبَ إِلَيْهَا غَدًا . (5)
وَقَالَتْ سُعَادُ : أَنَا مَشْغُولَةٌ جِدًّا فِي هَذِهِ الأَيَّامِ، لأَنَّنِى سَأَشْتَرِكُ فِي الامْتِحَانِ لِلُّغَةِ الإِنْجلِزِيَّةِ بَعْدَ غَدٍ، فَأُرِيْدُ أَنْ أُذَاكِرَ الدُّرُوسَ .
وَقَالَتْ لَيْلَى : مِنْ رَأْيِي أَنْ نُشَاهِدَ الْفِيلْمَ الْيَوْمَ . قَدْ سَمِعْتُ أَنَّ هَذَا الْفِيلْمَ رَائِعٌ جِدًّا، (6) أَرْغِبُ فِي مُشَاهِدَتِهِ .
وَقَالَتْ مُنَى : مِنَ الأَحْسَنِ أَنْ نُشَاهِدَ الْفِيلمَ يَوْمَ السَّبْتِ الْقَادِمَ، لأَنَّنَا جَمِيْعًا مَشْغُولُونَ فِي الْمُذَاكَرَةِ والْمُسَابَعَةِ هَذَا الأُسْبُوعَ .
وَقَالَ الْجَمِيْعُ : هَذَا أَحْسَنُ .
هَكَذَا اتَّفَقَ الزُّمَلاَءُ عَلَى أَنْ يُشَاهِدُوا الْفِيلمَ فِي يَوْمِ السَّبْتِ الْقَادِمِ .

اَلْكَلِمَاتِ الْجَدِيْدَةُ :

اَلتَّاسِعَ عَشَرَ م اَلتَّاسِعَةَ عَشْرَةَ	ئون توققۇزىنچى
مَشْغُولٌ جــ مَشْغُولُونَ	ئالدىراش، ئىش بار
أَلُو	ۋەي، ئەلەۋ
مُتَكَلِّمٌ جــ مُتَكَلِّمُونَ	سۆزلىگۈچى، سۆزلەۋاتقان
فَاضٍ م فَاضِيَّةٌ	بىكار، قۇرۇق
مَوْعِدٌ جــ مَوَاعِدُ	ۋەدە، ۋەدىلەشكەن ۋاقىت
عَلَّمَ يُعَلِّمُ تَعْلِيْمًا فُلاَنًا الشَّيْءَ	ئۆگەتتى، بىلدۈردى
تَقْرِيْرٌ جــ تَقَارِيْرُ	دوكىلات، مەلۇمات،قارار
شَدِيْدٌ م شَدِيْدَةٌ	كۈچلۈك، قاتتىق
عَادَةٌ جــ عَادَاتٌ	ئەنئەنە، ئادەت
قَرْيَةٌ جــ قُرًى	يېزا، كەنت
إِجَازَةٌ جــ إِجَازَاتٌ	دەم ئېلىش، تەتىل، رۇخسەت، ئىجازەتنامە
نِهَايَةٌ	ئاخىرسى، تۈگەنچ
اِجْتِمَاعٌ جــ اِجْتِمَاعَاتٌ	يىغىلش، يىغىن
دَقِيْقَةٌ جــ دَقَائِقُ	مىنۇت
مُتَأَسِّفٌ جــ مُتَأَسِّفُونَ	ئەپسۇسلانغان، كەچۈرۈم سورىغۇچى
تَقَابَلَ يَتَقَابَلُ اتِّفَاقًا النَّاسُ عَلَى	ئۇچراشتى، كۆرۈشتى
ظُهْرٌ	چۈش ۋاقتى
اِتَّفَقَ	كېلىشتى، بىرلىككە كەلدى
عِيْدٌ جــ أَعْيَادٌ	بايرام، ھېيت

مِيْلاَدٌ	توغۇلغان كۈن
شَاهَدَ يُشَاهِدُ مُشَاهَدَةً الشَّيْءَ	كۆردى
مُبَارَاةٌ جــ مُبَارَايَاتٌ	مۇسابىقە
كُرَةٌ جــ كُرَاتٌ	توپ، شار
قَدَمٌ جــ أَقْدَامٌ	ئاياغ، پۇت، قەدەم
أُكْتُبَرْ	ئۆكتەبىر
تَذَكَّرَ يَتَذَكَّرُ تَذَكُّرًا الشَّيْءَ	ئەسكەئالدى، ئەسلىدى
اِشْتَرَى يَشْتَرِى اِشْتِرَاءً الشَّيْءَ	سېتىۋالدى
بَاقَةٌ جــ بَاقَاتٌ	بىر دەستە، بىر باغلام، تىزىق، تۇتام
زَهْرٌ جــ زُهُورٌ	گۈل
دُكَّانٌ جــ دَكَاكِيْنُ	دۇكان، ماگىزىن
اِخْتَارَ يَخْتَارُ اِخْتِيَارًا الشيْءَ	تاللىدى
قَامَ يَقُومُ قِيَامًا (ب)	ئىلىپ باردى، شوغۇللاندى
رَئِيسٌ جــ رُؤَسَاءُ	رەئىس، باشلىق
يُعْرَضُ	قويىلىدۇ، كۆرسىتىلىدۇ
فِيلْمٌ جــ أَفْلاَمُ السِّيْنَمَا	فىلىم، كىنو فىلمى
رَائِعٌ م رَائِعَةٌ	قىزىقارلىق
مُوَافِقٌ جــ مُوَافِقُونَ	قوشۇلغان، بىرلىككە كەلگەن
مَانِعٌ جــ مُوَانِعُ	توسالغۇ، قارشى پىكىر
لاَمُ التَّعْلِيْلِ (لِيَفْعَلَ)	سەۋەپ – مەخسەتنى بىلدۈرگۈچى« لِ »
اِشْتَرَكَ يَشْتَرِكُ اِشْتِرَاكًا فِى	قاتناشتى، مۇشتەرى بولدى
مُسَابَقَةٌ جــ مُسَابَقَاتٌ	مۇسابىقە
خِطَابَةٌ	نۇتۇق، بايانات، سۆز، خۇتبە
اِمْتِحَانٌ جــ اِمْتِحَانَاتٌ	ئىمتىهان
أَحْسَنَ	ئەڭ ياخشى
ذَاكَرَ يُذَاكِرُ مُذَاكَرَةً الشَّيْءَ	مۇزاكىرە قىلدى، تەكرارلىدى
سَمِعَ يَسْمَعُ سَمْعًا وَسَمَاعًا الشَّيْءَ	ئاڭلىدى
جَمِيْعٌ	ھەممە، بارلىق

اَلْمُلاَحِظَاتُ :

(1) أَنَا عَلَى مَوْعِدٍ مَعَ الأُسْتَاذِ سَعِيدٍ .

مەن ئۇستاز سەئىد بىلەن ۋەدىلەشكەن.

جۈملىدىكى « عَلَى مَوْعِدٍ مَعَ فُلاَنٍ » سۆز بىرىكمىسى —— «... بىلەن ۋەدىلەشكەن» «... بىلەن

كېلىشىپ قويغان» دېگەن مەنىلەردىن ئىپادىلىنىدۇ. بۇ خىل ئىپادىلەش شەكلى ئېغىز تىلىدا دائىم قوللىنىلىدۇ. مەسىلەن :

نَحْنُ عَلَى مَوْعِدٍ مَعَ الأُسْتَاذَةِ سَوْسَنَ .

بىز ئۇستاز سەۋسەن بىلەن كېلىشىپ قويغان.

هَلْ أَنْتَ عَلَى مَوْعِدٍ مَسَاءَ الْيَومِ ؟

سعز بذضىن كةحتة ۋةدعلةشكةنمذ ؟

(2) مِنْ عَادَتِى أَنْ نُسَافِرَ مَعَ الأُسْرَتِى إِلى الْقَرِيَةِ وَنَقْضِى هُنَاكَ إِجَازَةَ نِهَايَةِ الأُسْبُوعِ .

ئائىلەمدىكىلەر بىلەن يېزىغا بېرىپ، ئۇ يەردە ھەپتە ئاخىرىدىكى دەم ئېلىشنى ئۆتكۈزۈش مېنىڭ ئادىتىم.

جۈملىدىكى «مِنْ عَادَةِ فُلاَنٍ » ـــ «مەلۇم بىر كىشىنىڭ ئادىتىدىن بىرى» دېگەن مەنىنى ئىپادىلەيدۇ. ۋە ئىلگىرى كەلگەن خەۋەر « أَنْ » دىن كېيىنكى جۈملە كېيىن كەلگەن مۇبتەدا بولۇپ. « أَنْ » دىن كېيىنكى جۈملىنىڭ قوللىنىلىشى ھەققىدە 16 ـ دەرىستىكى «ئىزاھاتلار» دا چۈشەندۈرۈلۈشى بېرىلدى. شۇنىڭدىن پايدىلىنىڭ. مەسىلەن:

مِنْ عَادَتِهَا أَنْ تَقُومَ مِنَ النَّومِ فِى السَّاعَةِ السَّادِسَةِ صَبَاحًا .

ئەتىگەن سائەت ئالتىدە تۇرۇش ئۇنىڭ ئادىتى .

مِنْ عَادَتِهِ أَنْ يَذْهَبَ إِلى دَارِ الْكُتُب مَرَّةً كُلَّ أُسْبُوعٍ .

ھەر ھەپتىدە بىر قېتىم كىتابخانىغا بېرىش ئۇنىڭ ئادىتى.

مِنْ عَادَتِهِمْ أَنْ يَلْعَبُوا كُرَّةَ الْقَدَمِ فِى نِهَايَةِ الأُسْبُوعِ .

ھەپتە ئاخىرىدا پۇتبول ئويناش ئۇلارنىڭ ئادىتىدىن بىرى.

(3) لَيْسَ عِنْدِى مَانِعٌ .

مېنىڭ قارشى پىكرىم يوق .

بۇ يەردىكى « لَيْسَ » تەتۈر ئىسىملىق جۈملىنىڭ ئالدىدا قوللىنىلىدىغان، «يوق» دېگەن مەنىنى بىلدۈرىدۇ.

لَيْسَ عِنْدِى صَحِيْفَةُ الْيَوْمِ .

مەندە بۈگۈنكى گېزىت يوق.

لَيْسَ لَهُ أَخٌ .

ئۇنىڭ ئوغۇل قېرىندىشى يوق.

لَيْسَ عِنْدَنَا وَقْتٌ .

بىزنىڭ ۋاقتىمىز يوق.

بىز پىكىر ئېلىنىغۇچى بولغان ۋاقتىمىزدا ئەھۋالغا ئاساسەن مۇنۇ بىر قانچە پوزىتسىيەنى ئىپادىلەشكە بولىدۇ.

أَنَا مُوَافِقٌ . مەن قوشۇلىمەن.

لَسْتُ مُوَافِقًا . مەن قوشۇلمايمەن.

لَيْسَ عِنْدِى مَانِعٌ . مېنىڭ قارشى پىكرىم يوق.

رَأْيُكَ رَأْيِى . مېنىڭ قارشىم سېنىڭ قارشىڭغا ئوخشاش.

عَلَى كَيْفِكَ . مەيلىڭىز.

(4) إِذًا ، اِخْتَارُوا يَوْمًا مِنَ الأَيَّامِ لِنَذْهَبَ إِلى السِّيْنَمَا .

ئۇنداقتا، سىلەر بىز كىنوغا بېرىش ئۈچۈن بىر كۈننى تاللاڭلار.

جۈملىدىكى « لِ » ـــ سەۋەب ـ مەقسەتنى ئىپادىلىگۈچى بولۇپ « ...ش ئۈچۈن... غىلى... شىغا» دېگەن مەنىنى بىلدۈرىدۇ. ئۇنىڭ ئىشلىتىلىشى بىلەن بىز بۇرۇن ئۆگەنگەن « أنْ » نىڭ ئىشلىتىلىشى ئوخشاش. ئۇ ھازىرقى زامان پېئىلىنىڭ پەتھە ئوقۇلۇشىنى تەلەپ قىلىدۇ.
مەسىلەن :
ذَهَبَ إلى الْمُسْتَشْفَى لِيَزُورَ الْمَرِيضَ .
ئۇ كېسەل يوقلاش ئۈچۈن دوختۇرخانىغا باردى.
سَافَرَ حَازِمٌ وَفَرِيدٌ إلى سُوْرِيَا لِيُكْمِلاَ الدِّرَاسَةَ .
ھازىم بىلەن فەرىد بىلىم ئاشۇرۇش ئۈچۈن سۇرىيەگە سەپەر قىلدى.
اِنْتَظَرْنَا عِنْدَ بَاب الْكُلِّيَّةِ لِنَسْتَقْبِلَ رَئِيسَ جَامِعَةِ القَاهِرَةِ .
بىز قاھىرە ئۇنىۋېرسىتېتىنىڭ مۇدىرىنى كۈتۈۋېلىش ئۈچۈن فاكولتېت دەرۋازىسىنىڭ قېشىدا ئۇنى ساقلاپ تۇردۇق.
(5) مِنَ الأَحْسَنِ أَنْ نَذْهَبَ إِلَيْهَا غَدًا .
ئۇنىڭغا ئەتە بېرىشىمىز ئەڭ ياخشى بىر ئىش.
جۈملىدىكى « مِنَ الأَحْسَنِ » «ئەڭ ياخشى...غىنى، ئەڭ ياخشى ئىشتىن بىرى» دېگەن مەنىنى بىلدۈرۈپ ئىلگىرى كەلگەن خەۋەر بولىدۇ. «» دىن كېيىنكى جۈملە كېيىن كەلگەن مۇبتەدا بولىدۇ. ئۇنىڭ ئىشلىتىلىشى «» بىلەن ئوخشاش. مەسىلەن :
مِنَ الأَحْسَنِ أَنْ تَزُورَ الطَّبِيْبَ الآنَ .
ئەڭ ياخشىسى سەن دوختۇرنى ھازىرلا زىيارەت قىلغىن.
مِنَ الأَحْسَنِ أَنْ تَذْهَبِي مَعَهُمْ يَا مُنَى .
مۇنا، ئەڭ ياخشىسى سىز ئۇلار بىلەن بىرگە بېرىڭ.
مِنَ الأَحْسَنِ أَنْ تَقْضِيَا مَعَنَا إجَازَةَ نِهَايَةِ الأُسْبُوعِ .
سىلەر ئىككىڭلار بىز بىلەن بىرگە ھەپتە ئاخىرىدىكى دەم ئېلىشنى ئۆتكۈزۈشىڭلار ئەڭ ياخشى بىر ئىش.
(6) سَمِعْتُ أَنَّ هَذَا الْفِيلْمَ رَائِعٌ جِدًّا .
مەن بۇ فىلىمنى ئىنتايىن قىزىقارلىق دەپ ئاڭلىدىم.
جۈملىدىكى « سَمِعْتُ أَنَّ » ـــ «ئاڭلىشىمچە، ... دەپ ئاڭلىدىم» دېگەن مەنىنى بىلدۈرىدۇ. «أَنَّ»ـــ«إنَّ» تۆردىكى قوشۇمچىلاردىن بولۇپ، «إنَّ»ـــ جۈملىنىڭ ئالدىدا قوللىنىلىدۇ. «أَنَّ» جۈملىنىڭ ئوتتۇرىسىدا قوللىنىلىدۇ. ئۇنىڭ كەينىدىن كەلگەن ئىسىملىق جۈملە « سَمِعْتُ » نىڭ تولدۇرغۇچىسى بولىدۇ. «لأَنَّ» ـ سەۋەب ـ مەقسەتنى ئىپادىلەيدۇ. ئۇلارنىڭ ھەممىسىنىڭ كەينىدىن ئىسىملىق جۈملە كېلىدۇ. بۇ ئىسىملىق جۈملىنىڭ تەلىپىنى 15- دەرستىكى «ئىزاھاتلار» نىڭ يەتتىنچىسىدىن كۆرۈۋېلىڭ.
« سَمِعْتُ » ـ بىۋاستە تولدۇرغۇچىلىق پېئىل بولۇپ، تولدۇرغۇچىسى يەككە سۆز بولسىمۇ بولىدۇ. « أَنَّ » دىن كېيىنكى جۈملە بولسىمۇ بولىدۇ. ئىككىسىنىڭ مەنىسى ئوخشمايدۇ. ئالدىدىكىسى «ئاڭلىماق» دېگەن مەنىنى بىلدۈرسە، كېيىندىكىسى «ئاڭلىشىمچە ... دەپ ئاڭلىدىم» دېگەن مەنىنى ئىپادىلەيدۇ. مەسىلەن:
هَلْ سَمِعْتَ صَوتَهُ ؟
سەن ئۇنىڭ ئاۋازىنى ئاڭلىدىڭمۇ؟
لاَ، مَا سَمِعْتُهُ .

ياق، مەن ئۇنى ئاڭلىمىدىم.

(7) هَكَذَا اِتَّفَقَ الزُّمَلاَءُ عَلَى أَنْ يُشَاهِدُوا الْفِيلْمَ فِى يَوْمِ السَّبْتِ الْقَادِمِ .

ساۋاقداشلار شەنبە كۈنى كىنو كۆرۈشكە مانا مۇشۇنداق كېلىشتى.

جۈملىدىكى « هَكَذَا »ــــ «مانا مۇشۇنداق...»دېگەن مەنىنى بىلدۈرىدۇ. « هَا» ئاگاھلاندۇرۇش قوشۇمچىسى. بىز ئىلگىرىكى دەرسىنىڭ «ئىزاھاتلار» دا سۆزلەپ ئۆتتۇق. « اِتَّفَقَ عَلَى ...» ــــ «بىرلىككە كەلدى، قوشۇلدى، كېلىشتى» دېگەن مەنىنى بىلدۈرىدۇ. ئۇنىڭ فائىلى كۆپىنچە كۆپلۈك ساندىكى ئىسىم بولىدۇ. مەسىلەن:

اِتَّفَقْنَا عَلَى أَنْ نَزُورَ سُورَ الصِّيْنِ الْعَظِيمِ يَومِ السَّبْتِ الْقَادِمَ .

بىز كېلەر شەنبە كۈنى سەددىچىن سېپىلىنى ئېكىسكورسىيە قىلىشقا كېلىشتۇق.

اِتَّفَقَ الطَّلَبَةُ عَلَى أَنْ يَشْتَرُوا بَاقَةً مِنَ الزُّهُورِ هَدِيَّةً لِلأُسْتَاذِ .

ئوقۇغۇچىلار ئۇستازغا سوۋغا قىلىش ئۈچۈن بىر دەستە گۈل سېتىۋېلىشقا بىرلىككە كەلدى.

اَلْعِبَارَاتُ الْمُسْتَعْمَلَةُ أَثْنَاءَ الدَّرْسِ :

-مَا رَأْيُكُمْ فِي قِرَاءَتِهِ
قِرَاءَتُهُ جَيِّدَةٌ .   قِرَاءَتُهُ لَيْسَتْ جَيِّدَةً .
– هَلْ مُمْكِنٌ أَنْ نَقْرَأَ مَرَّةً أُخْرَى ؟
لأُحَاوِلْ .

اَلتَّدْرِيْبَاتُ الشَّفَوِيَّةُ :   ئېغىزچە مەشقلەر

1- إِقْرَأْ مَا يَلِي جَيِّدًا وانْتَبِهْ إِلَى هَمْزَةِ الْوَصْلِ وَهَمْزَةِ الْفَصْلِ :

تۆۋەندىكىلەرنى ياخشى ئوقۇڭ ۋە قوشۇپ ئوقۇلىدىغان ھەمزە بىلەن ئايرىپ ئوقۇلىدىغان ھەمزىگە دىققەت قىلىڭ.

قُمْ واقْرَأْ   قُومِي واقْرَئِي   خُذْ واذهَبْ   خُذِي واذْهَبِي

كُلْ واشْرَبْ   كُلِى واشرَبِي   اُدْخُلْ واجْلِسْ   اُدْخُلِي واجْلِسِي

اِجْتَهِدْ واسْتَرِحْ   اِجْتَهِدِي واستَرِيْحِي   اِخْتَرْ واشْتَرِ   اِخْتَارِي واشْتَرِي

تَفَضَّلْ وادْخُلْ   بِجدٍّ واجْتِهَادٍ   يَوْمَ الاِثْنَيْنِ   أَفْرَادُ الأُسْرَةِ

تَفَضَّلْ وَاشْرَبْ   بَعْدَ اِنْتِقَال   صَالَةُ الاِسْتِقْبَالِ   دِيْنُ الإِسْلاَمِ

تَفَضَّلْ وَاجْلِسْ   ثُمَّ اسْتَأْذَنَهُ   غُرْفَةُ اِبْنِهِ   اَلْمَدْرَسَةُ الأَهْلِيَّةُ

2- أَجِبْ عَنِ الأَسْئِلَةِ التَّالِيَةِ :

تۆۋەندىكى سوئاللارغا جاۋاب بېرىڭ .

– مَنْ قَامَ بَعدَ الدَّرْسِ ؟

– مَاذَا قَالَ رَئِيْسُ الْفَصلِ بَعْدَ الدَّرْسِ ؟

- مَا رَأْيُ مُحَمَّدٍ وَغَانِمٍ وحُسَيْنٍ فِي كَلاَمِ رَئِيسِ الْفَصْلِ ؟
- لِمَاذَا لاَيُرِيدُ عَزِيْزٌ أَنْ يُشَاهِدَ الْفِيلْمَ فِي ذَلِكَ الْيَوْمِ ؟
- بِمَ تَشْتَغِلُ سُعَادُ فِي تِلْكَ الأَيَّامِ ؟
- لِمَاذَا كَانَتْ لَيْلَى تُحِبُّ مُشَاهَدَةَ الْفِيلْمَ ؟
- عَلاَمَ اِتَّفَقَ الزُّمَلاَءُ أَخِيْرًا ؟
- كَيْفَ تَقْضِي إِجَازَةَ نَهَايَةِ الأُسْبُوعِ عَادَةً ؟

3- أَجِبْ عَنِ الأَسْئِلَةِ التَّالِيَةِ بِمَا يُنَاسِبُهُ :

تۆۋەندىكى سوئاللارغا مۇناسىپ كېلىدىغانلىرى بىلەن جاۋاب بېرىڭ.

- مَا رَأْيُكُمْ أَنْ نُشَاهِدَ الْفِيلْمَ مَسَاءَ الْيَوْمِ ؟
- مَا رَأْيُكَ أَنْ نَزُورَ الْحَدِيْقَةَ فِي نِهَايَةِ الأُسْبُوعِ ؟
- مَا رَأْيُكِ أَنْ نَدْعُو الْخَبِيْرَ إِلَى الْحَفْلَةِ ؟
- مَا رَأْيُكُمْ فِي هَذَا الْفِيلمَ الأَمْرِيكِيِّ ؟
- مَا رَأْيُكَ فِي بَيْتِهِ الْجَدِيْدِ ؟
- مَا رَأْيُكُنَّ فِي قِرَاءَتِهَا ؟

4- مَثِّلْ مَعَ زُمَلاَئِكَ الْمَوْقِفَيْنِ التَّالِيَيْنِ :

ساۋاقداشلىرىڭىز بىلەن تۆۋەندىكى ئىككى خىل ھالەتنى ئىپادىلەڭ .

- يُرِيْدُ أَحَدُ الْمُوَظَّفِيْنَ أَنْ يُقَابِلَ صَدِيْقَهُ الْمَشْغُولَ، فَيَشْكُو صَدِيْقُهُ مِنْ كَثْرَةِ أَشْغَالِهِ .
- تَحَدَّثْ مَعَ زُمَلاَئِكَ عَنْ كَيْفِيَّةِ قَضَاءِ نِهَايَةِ الأُسْبُوعِ عَادَةً مُرَاجِعًا لِلْكَلِمَاتِ التَّالِيَةِ :

قَامَ بِ	اِسْتَمَعَ إِلَى
غَسَلَ	لَعِبَ
نَظَّفَ	اَلرَّقْصُ والْغِنَاءُ
اِسْتَحَمَّ	اَلْمُوسِيْقَى

5- اِقْرَأْ نَصَّ الدَّرْسِ جَيِّدًا ولَخِّصْهُ بِكَلاَمِكَ .

تېكىستنى ياخشى ئوقۇڭ ۋە ئۆز تىلىڭىز بىلەن ئۇنى خۇلاسىلەڭ.

اَلتَّدْرِيْبَاتُ التَّحْرِيْرِيَّةُ : يازما مەشقلەر

1- هَاتِ لِلْمُفْرَدِ جَمْعًا والْجَمْعِ مُفْرَدًا مِنَ الأَسْمَاءِ التَّالِيَةِ :

تۆۋەندىكى ئىسىملارنىڭ ھەربىرىنىڭ بىرلىك سان ئۈچۈن كۆپلۈكىنى، كۆپلۈكى ئۈچۈن بىرلىكىنى كەلتۈرۈڭ.

عَادَاتٌ	تَقْرِيْرٌ	مَوَاعِدُ	قَدَمٌ
إِجَازَاتٌ	أُسْبُوعٌ	دَقَائِقُ	فِيلْمٌ
اِمْتِحَانَاتٌ	دُكَّانٌ	رُؤَسَاءُ	عِيْدٌ
بَاقَاتٌ	مُبَارَاةٌ	قُرًى	زَهْرٌ

2- اِمْلأْ كُلَّ فَرَاغٍ مِنَ الْفَرَاغَاتِ التَّالِيَةَ حَسَبَ الْمَطْلُوبِ :

تەلەپ قىلىنغىنىنى تۆۋەندىكى بوش ئورۇنغا تولدۇرۇڭ.

هُوَ	هُمْ	هِيَ	هُنَّ	أَنْتُمْ	أَنْتِ	فِعْلُ الأَمْرِ	اَلْمَصْدَرُ
يَسْمَعُ							
	عَلَّمُوا						
		تُشَاهِدُ					
			تَذَكَّرْنَ				
				تَتَقَابَلُونَ			
					تَشْتَرِكِيْنَ		

3- اِمْلأْ كُلَّ فَرَاغٍ الْفَرَاغَاتِ التَّالِيَةَ بِمَا بَيْنَ الْقَوْسَيْنِ مِنَ الأَفْعَالِ الْمُنَاسِبَةِ .

تۆۋەندىكى بوش ئورۇنلارنى ئىككى تىرناق ئارىسىدىكى مۇناسىپ ئىبلىللار بىلەن تولدۇرۇڭ .

(تَحَدَّثَ، اِشْتَرَكَ فِي، ضَرَبَ، قَضَى، ذَاكَرَ، شَاهَدَ، عَمِلَ، زَارَ)

- مِنَ الأَحْسَنِ أَنْ ____________ خَبِيْرَنَا فِي يَوْمٍ آخَرَ .
- مِنَ الأَحْسَنِ أَنْ ____________ فِي هَذِهِ الْمُسَابَقَةِ، يَا لَيْلَى .
- مِنَ الأَحْسَنِ أَنْ ____________ التِّلْفُونَ قَبْلَ أَنْ تَزُورُونِي .
- مِنَ الأَحْسَنِ أَنْ ____________ مَعَهُ بَعْدَ الاِجْتِمَاعِ .
- مِنْ عَادَتِي أَنْ ____________ عِيْدَ مِيْلاَدِي مَعَ أَصْدِقَائِي .
- مِنْ عَادَتِهِمَا أَنْ ____________ عِيْدَ مِيْلاَدِي مَعَ أَصْدِقَائِي .
- مِنْ عَادَتِهِنَّ أَنْ ____________ الْفِيلْمَ فِي نِهَايَةِ الأُسْبُوعِ فِي قَاعَةِ الْجَامِعَةِ .
- مِنْ عَادَتِهِمْ أَنْ ____________ خَمْسَةَ أَيَّامٍ كُلَّ أُسْبُوعٍ .

4- أَكْمِلِ الْجُمَلَ التَّالِيَةَ :

تۆۋەندىكى جۈملىلەرنى تولۇقلاڭ.

- جِئْتُ إِلَي هُنَا لِ ________________________________ .
- أَدْرُسُ هَذِهِ الْمَعْلُومَاتِ لِ ____________________________ .

- سَافَرَ كَمَالٌ إِلَى بَلَدَتِهِ لِ ______________________________ .
- ذَهَبَتْ سُعَادُ إِلَى السِّيْنَمَا لِ ______________________________ .
- اِشْتَرَى غَانِمٌ وَمُخْتَارٌ بَاقَةً مِنَ الزُّهُورِ لِ ______________________ .
- يَدْرُسُ الطَّلَبَةُ بجدٍّ واجْتِهَادٍ لِ ______________________________ .
- لَمْ يَرْجِعْ مَحْمُودٌ إِلَى بَيْتِهِ فِي نِهَايَةِ الأُسْبُوعِ لأَنَّ ______________ .
- تُرِيْدُ سَوْسَنُ أَنْ تُجِيْدَ الْكُومْبِيُوتَرِ لأَنَّ ____________________ .

5- كَوِّنْ جُمْلَةً مُفِيْدَةً مُسْتَعِيْنًا بِكُلٍّ مِنَ الْعِبَارَاتِ التَّالِيَةِ :

تۆۋەندىكى ئىبارىلەرنىڭ ھەربىرىدىن پايدىلىنىپ تولۇق ئاياغلاشقان بىر جۈملە تۈزەڭ.

لاَمُ التَّعْلِيْلِ، اِشْتَرَكَ فِي، سَمِعَ أَنَّ ... ، مِنْ عَادَةِ فُلاَنٍ أَنْ ...، مِنَ الأَحْسَنِ ...

6- رَتِّبِ الْكَلِمَاتِ لِكُلِّ مُجْمُوعَةٍ تَالِيَةٍ لِتَكُونَ جُمْلَةً مُفِيْدَةً :

تۆۋەندىكى ھەربىر يۈرۈش سۆزلەرنى ئاياغلاشقان جۈملە بولۇش ئۈچۈن رەتلەڭ.

- اَلْفَواكِهِ -- لِيَشْتَرِىَ -- غَانِمٌ -- ذَهَبَ -- السُّوق -- إِلَى -- بَعْضَ .
- تَشْتَرِكْ -- مُسَابَقَةِ -- الْقِرَاءَةِ -- فِي -- لِمَاذَا -- لَمْ -- أَمْسِ ؟
- أُشَاهِدُ --كُنْتُ -- كُرَةِ -- عَلَى -- التِّلْفِيزِيُونِ -- الْقَدَمِ -- مُبَارَاةَ .
- تَدْرُسُ -- سَمِعْتُ -- اللُّغَةَ -- جَامِعَةِ اللُّغَاتِ -- فِي -- الصِّيْنِيَّةِ -- أَنَّكَ -- الآنَ .
- اَلْجَمِيْعُ -- اِتَّفَقَ -- يُشَاهِدُوا -- عَلَى هَذَا -- الرَّائِعَ -- أَنْ -- الفِيلْمَ -- الْقَادِمَ -- يَوْمَ الْخَمِيْسِ .

7 - شَكِّلِ الْجُمَلِ التَّالِيَةَ وأَعْرِبْ مَا تَحْتَهُ خَطٌّ :

تۆۋەندىكى جۈملىلەرگە تەلەپپۇز بەلگىسى قويۇڭ ۋە ئاستىدا سىزىق بولغانلىرىنىڭ گىراماتىكىلىق ئورنىنى بەلگىلەڭ.

- ليست عنده سيارة خاصّة .
- سأكون فاضيا مساء غد .
- إنّ سعاد موظّفة مجدّة نشيطة في شريكة الطيران المدنيّ .
- هل يمكنني أن أدعوك إلى حفلة عيد ميلادي ؟
- اشتريت هديّة رائعة لأمّي في عيد الأمّهات .
- من عادة فاطمة أن تتّصل بأهلها في نهاية الأسبوع .

- سميت أنّ مدير الشركة السيّد فريدًا حضر هُوَ نفسه هذه الحفلة .

8 - بَيِّنِ الإضَافَةَ الْمَعْنَوِيَّةَ الْوَارِدَةَ فِي الْحِوَارِ والنَّصِّ وانْتَبِهْ إِلَيْهَا .
دىئالوگ ۋە تېكىستتە كەلگەن مەنىۋى ئىزاپەتلىك بىرىكمىنى بايان قىلىڭ ۋە ئۇنىڭغا دىققەت قىلىڭ.

9 - شَكِّلِ الْجُمَلَ التَّالِيَةَ ثُمَّ تَرْجِمْهَا إِلَى اللُّغَةِ الصِّيْنِيَّةِ :
تۆۋەندىكى جۈملىلەرگە تەلەپپۇز بەلگىسى قويۇڭ ۋە ئۇنى ئۇيغۇرچىگە تەرجىمە قىلىڭ.

- كلّنا نرغب في أن نشاهد مباراة كرة القدم .
- اكتبي يا ليلى تقرير الاجتماع وقدّمي إليّ قبل يوم يوم الخميس .
- من عادتها أن تأخذ معها ابنها لتزور حدائق بكين في إجازة نهاية الأسبوع .
- يا زملاء، إنّ الْقراءة مهمّة جدّا في دراسة اللغات الأجنبيّة، فأقرأوا كلّ يوم ساعة وأكثر.
- اختر هديّة لأمّك في عيد ميلادها. لأنّها عزيزة عليك .

10- تَرْجِمْ مَا يَلِي إِلَى اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ :
تۆۋەندىكىلەرنى ئەرەبچىگە تەرجىمە قىلىڭ.

1. سۆز بىرىكمىلىرى:

—— ئون مىنۇت —— يەكشەنبە كەچ
—— پوتبول مۇسابىقىسى —— ھەپتە ئاخىرى
—— مۇھىم يىغىن —— قىزىقارلىق كىنو فىلىم

2. جۈملىلەر :

—— مەن تۆت يىلدىن كېيىن ئەرەب تىلىنى پۇختا ئىگەللەش ئۈچۈن ئۇنى تىرىشىپ ئۆگىنىمەن.
—— سىز بىز بىلەن بىرگە ھەپتە ئاخىرىدىكى دەم ئېلىشنى ئۆتكۈزۈشكىز مۇمكىنمۇ؟
—— مېنىڭ بۇ قېتىمقى مۇسابىقىگە قاتنىشىشىم ئەڭ ياخشى بىر ئىش چۈنكى ئۇ ئىنتايىن مۇھىم.
—— مەن ئۇنىڭ ناھايىتى ئىلغار ئىنژىنىر ئىكەنلىكىنى ئاڭلىدىم.

ئون يىلدىن بېرى ئۇ بالدۇر ئۇخلاپ بالدۇر (سەھەر) ئورنىدىن تۇرۇش ئۇنىڭ ئادىتى.

اَلْخَطُّ : قولىيازما

اَلْمُطَالِعَةُ : مۇتالىگە قاراپ ئوقۇش.

اَلأُسْتَاذُ مَنْصُورٌ

مَنْصُورٌ مُدَرِّسٌ سُورِيٌّ مِنْ دِمَشْقَ ، عُمْرُهُ خَمْسٌ وَثَلاَثُونَ سَنَةً. يَعْمَلُ فِي قِسْمِ اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ بِكُلِّيَةِ اللُّغَاتِ الأَجْنَبِيَّةِ مِنْ جَامِعَةِ بَكِينَ. هُوَ خَبِيْرُ اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ وآدَابِهَا. يَسْكُنُ الأُسْتَاذُ مَنْصُورٌ فِي فُنْدُقِ الصَّدَاقَةِ . عِنْدَهُ سَيَّارَةٌ يَذْهَبُ بِهَا إِلَى الْجَامِعَةِ فِي السَّاعَةِ السَّابِعَةِ صَبَاحًا كُلَّ يَوْمٍ . يُعَلِّمُ الأُسْتَاذُ مَنْصُورٌ الْمُحَادَثَةِ لِطَلَبَةِ السَّنَةِ الثَّالِثَةِ كَمَا يُعَلِّمُ الطَّلَبَةَ الْبَاحِثِيْنَ الأَدَبَ الْعَرَبِيَّ الْحَدِثَ والتَّارِيْخَ الإِسْلاَمِيَّ. يَبْقَى الأُسْتَاذُ فِي الْكُلِّيَةِ أَرْبَعَ سَاعَاتٍ ، وَبَعْدَ ذَلِكَ يَرْجِعُ إِلَى الْبَيْتِ .

وَبَعْدَ الظُّهْرِ يَذْهَبُ إِلَى الْمَكْتَبَةِ لِيُطَالِعَ الأَخْبَارَ عَلَى الإنْتِرْنَتْ ويُرَاسِلُ أَهْلَهُ عَنْ طَرِيْقِ الْبَرِيْدِ الإِلَكْتُرُنِيِّ . وَفِى يَومِ الْخَمِيْسِ مِنْ كُلِّ أُسْبُوعٍ يَذْهَبُ الأُسْتَاذُ مَنْصُورٌ إِلَى السُّوقِ لِيَشْتَرِىَ الْحَاجَاتِ الْيَوْمِيَّةِ . أَمَّا فِي يَوْمِ الْجُمْعَةِ، فَيَذْهَبُ إِلَى الْمَسْجِدِ لِلصَّلاَةِ وَبَعْدَ ذَلِكَ يَزُورُ أَصْدِقَاءَهُ الْعَرَبَ أَوِ الصِّيْنِيِّيْنَ، وَفِي يَومِ السَّبْتِ يَأْخُذُ الأُسْتَاذُ أُسْرَتَهُ بِالسَّيَّارَةِ إِلَى الْقَرْيَةِ السِّيَاحِيَّةِ فِي ضَوَاحِي بَكِيْنَ لِيَقْضِيَ هُنَاكَ إِجَازَةَ نِهَايَةِ الأُسْبُوعِ. إِنَّ حَيَاةَ الأُسْتَاذِ مَنْصُورٍ فِي الصِّيْنِ سَعِيدَةٌ .

اَلْكَلِمَاتُ الإِضَافِيَّةُ : قوشۇمچە سۆزلۈكلەر

دِمَشْقُ دەمەشق

سَيَّارَةٌ ج سَيَّارَاتُ ماشىنا

طَلَبَةٌ بَاحِثُونَ / طَلَبَةُ الدِّرَاسَاتِ الْعُلْيَا تەتقىقاتچى ئوقۇغۇچى، ئاسپىرانت

اَلْبَرِيْدُ الإِلِكْتِرُوِينِيُّ ئېلېكتىرونلۇق پوچتا

حَاجَاتٌ يَوْمِيَّةٌ كۈندىلىك ئېھتىياجلىق بۇيۇملار

مَسْجِدٌ ج مَسَاجِدُ مەسچىت

صَلاَةٌ ج صَلَوَاتٌ ناماز

حَيَاةٌ تۇرمۇش، ھايات

اَلتَّدْرِيْبُ عَلَى الاِسْتِمَاعِ : (ئاڭلاش مەشىقى)

أَجِبْ عَنِ الأَسْئِلَةِ التَّالِيَةِ مُسْتَعِيْنًا بِمَا سَمِعْتَ :

ئاڭلىغانلىرىڭىزدىن پايدىلىنىپ تۆۋەندىكى سوئاللارغا جاۋاب بېرىڭ.

- مَنْ هُوَ عُمَرُ ؟
- أَيْنَ يَعْمَلُ عُمَرُ ؟
- كَمْ عُمْرُهُ ؟
- مَاذَا يُجِيْدُ عُمَرُ ؟
- لِمَاذَا يُجِيْدُ الْكَاتِبُ إِلَى الْمَكْتَبَةِ دَائِمًا ؟
- هَلْ يُجِيْبُ عُمَرُ الْعَمَلَ فِي الْمَكْتَبَةِ ؟

- لِمَاذَا لاَيَشْتَغِلُ عُمَرُ فِي مَصْلَحَةِ السِّيَاحَةِ أَوْ الشَّرِيْكَاتِ الأَجْنَبِيَّةِ ؟
- أَيْنَ كَانَ يَشْتَغِلُ أَبُو عَمَرَ ؟
- مَاذَا يَعْمَلُ عُمَرُ فِي اللَّيْلِ بَعْدَ الدَّوَامِ ؟

اَلْقَوَاعِدُ النَّحْوِيَّةُ : اَلإِضَافَةُ الْمَعْنَوِيَّةُ

مەنىۋى ئىزاپەتلىك بىرىكمە ئەرەب تىلىدىكى كەڭ قوللىنىلىدىغان بىر خىل سۆز بىرىكمىسى بولۇپ ئۇ ئىككى ياكى ئۇنىڭ ئارتۇق ئىسىمدىن تۈزۈلۈپ ۋە تېخىمۇ مۇكەممەل، تېخىمۇ كونكېرت بىر مەنىنى ئىپادىلەيدۇ. ئالدىكى ئىسىم ئىزاپەتلىك بىرىكمىنىڭ 1- ئەزاسى« المضاف »، كەينىدىكى بولسا ئىزاپەتلىك بىرىكمىنىڭ 2- ئەزاسى « المضاف أليه » دەپ ئاتىلىدۇ. « المضاف » ئېنىقسىز ھالەتتىكى ئىسىم بولىدۇ. « المضاف أليه » ئېنىق ھالەتتىكى ئىسىم بولىدۇ ياكى كىشىلىك ئالماش بولسىمۇ ياكى بىر ئېنىقسىز ھالەتتىكى ئىسىم بولسىمۇ ياكى بىر ئىزاپەتلىك بىرىكمە بولسىمۇ بولىدۇ. بۇ زەنجىرسىمان ئىزاپەتلىك بىرىكمە دەپ ئاتىلىدۇ. مەسىلەن:

حُجْرَةُ الدَّرْسِ (دەرىسخانا) غُرْفَةُ النَّوْمِ (ياتاق)
كِتَابُهُ (ئۇنىڭ كىتابى) أُسْتَاذُنَا (ئۇستازىمىز)
....
إجَازَةُ نِهَايَةِ الأُسْبُوعِ (ھەپتە ئاخىرىدىكى دەم ئېلىش)

ئىزاپەتلىك بىرىكمىنىڭ ئىشلىتىلىشى تۆۋەندىكىدەك:

1- ئىزاپەتلىك بىرىكمىنىڭ ئىشلىتىلىشى ئادەتتىكى ئىسىم بىلەن ئوخشاش. ئۇنىڭ جۈملىدىكى كېلىش ئورنى« المضاف » تا ئىپادىلىنىدۇ. « المضاف أليه » ئىگىلىك كېلىشتە بولىدۇ. ھەرگىز ئۆزگەرمەيدۇ. مەسىلەن:

هَذِهِ حُجْرَةُ الدَّرْسِ بۇ دەرىسخانا
يُنَظِّفُ الطُّلاَّبُ حُجْرَةَ الدَّرْسِ.
ئوقۇغۇچىلار دەرىسخانىنى تازىلاۋاتىدۇ.
يُدَرِّسُ الطُّلاَّبُ حُجْرَةَ الدَّرْسِ.
ئوقۇغۇچىلار دەرىسخانىدا دەرىس ئۆگىنىۋاتىدۇ.

2- ئىزاپەتلىك بىرىكمىنىڭ 1- ئەزاسى ئىككىلىك ساندىكى ئىسىم ياكى ئەرلىك جىنسي تۇر پۈتۈن كۆپلۈك ساندىكى ئىسىم بولغان چاغدا ئىسمىنىڭ ئاخىرىدىكى «ن» قالدۇرۇلىدۇ. مەسىلەن :

أَبَوَاهَا (أَبَوَانِ + هَا) مُوَظِّفُوا الْمَكْتَبَةِ (مُوَظِّفُونَ + الْمَكْتَبَةِ)

3- ئەگەر ئىككىلىك ساندىكى ئىسىم ياكى ئەرلىك جىنسي تۇر پۈتۈن كۆپلۈك ساندىكى ئىسىم « المضاف » بولغان ھەمدە چۈشۈم كېلىشتە ياكى ئىگىلىك كېلىشتە كەلگەن بولسا پەرقلىق ھالدا قوشما سۇزۇق ۋە سوزۇلما سوزۇق تاۋۇش قىلىپ ئوقۇلىدۇ.

رَأَيْتُ أَبَوَيْهَا (أَبَوَيْنِ + هَا)
هَذِهِ الْعِمَارَاتُ لِمُوَظَّفِي الشَّرِكَةِ . (مُوَظَّفِينَ + الشركة)

اَلْقَوَاعِدُ النَّحْوِيَّةُ (18. اَلْمَفْعُولُ فِيْهِ)

گىراماتىكىلىق قائىدىلەر : 18. ۋاقىت- ئورۇن تولدۇرغۇچىسى

ئىش – ھەركەت يۈز بەرگەن ۋاقىت، ئورۇننى بىلدۈرىدىغان جۈملە بۆلىكى ۋاقىت- ئورۇن تولدرۇغۇچىسى دېيىلىدۇ. ئۇ جۈملىدە چۈشۈم كېلىشتە كېلىدۇ. سۆز ئاخىرى پەتھە ئوقۇلىدۇ.

ۋاقىت- ئورۇن تولدۇرغۇچىسى بىر يەككە سۆز بولىدۇ، بىر ئىزاپەتلىك بىرىكمە بولسىمۇ ياكى بىر ئالدى قوشۇلغۇچىلىق ۋە ئۇنى قوبۇل قىلغۇچىلىق بىرىكمە بولسىمۇ بولىدۇ. مەسىلەن:

يَقْرَأُ مُحَمَّدٌ الدَّرْسَ صَبَاحًا .
مۇھەممەد دەرسنى ئەتىگەن ئوقۇيدۇ.
تَدْرُسُ فَاطِمَةُ فِى الْمَكْتَبِ مَسَاءً .
فاتىمە كۇتۇپخانىدا كەچتە ئۆگىنىدۇ.

....

يَعْمَلُ الْعُمَّالُ فِى اللَّيْلِ .
ئىشچىلار كەچتە ئىشلەيدۇ.

اَلتَّدْرِيبَاتُ النَّحْوِيَّةُ : (گىراماتىكىلىق قائىدىلەر)

1 – اِخْتَرْ مِنَ الْعَمُودِ الثَّانِى مَا يُنَاسِبُهُ مِنَ الْعَمُودِ الأَوَّلِ لِيَكُونَ اِضَافَةً مَعْنَوِيَّةً :
مەنىۋى ئىزاپەتلىك بىرىكمە بولۇش ئۈچۈن 2- ئىنك قاتاردىن 1- قاتاردىكىلەرگە مۇناسىپ كەلگەنلىرىنى تاللاڭ.

تَحْتَ	حَازِمٍ
عَشْرُ	اَلاِجْتِمَاعِ
جَامِعَةُ	السَّلَامِ
قِرَاءَةُ	الشَّرِكَةِ
فُنْدُوقُ	اَلأُسْبُوعِ
عِيدُ	الصُّحُفِ
مُهَنْدِسُو	بَنَايَاتٍ
إِجَازَةُ	أَلأُمَّهَاتِ
زَمِيلاَ	الدُّرْجِ
مَوْعِدُ	الشَّعْبِ

2– ضَعْ فِى كُلِّ جُمْلَةٍ مِنَ الْجُمَلِ التَّالِيَةِ مُضَافًا مُنَاسِبًا .
تۆۋەندىكى جۈملىلەرنىڭ ھەربىرىگە مۇناسىپ ئىزاپەتلىك بىرىكمىنىڭ 1- ئەزاسىنى قويۇڭ.

- يُحِبُّ صَالِحٌ أَنْ يَقْرَأُ الدَّرْسَ فِي __________ الدَّرْسِ .
- يَشْتَغِلُ ________ مُحَمَّدٍ فِي الشَّرِكَةِ .
- نَسْكُنُ فِي ________ الطَّلَبَةِ .
- __________ الْمُسْتَشْفَى مُتَحَمِّسَاتٍ .
- مِنَ الأَحْسَنِ أَنْ تَرْجِعَ إِلَى ________ كَ الآنَ .

مَا رَأْيُكُمْ فِي أَنْ نَلْعَبَ ________ الْقَدَمِ بَعْدَ الدَّرْسِ .

3– أَكْمِلْ كُلَّ جُمْلَةٍ مِنَ الْجُمَلِ التَّالِيَةِ بِإِضَافَةٍ مَعْنَوِيَّةٍ :

تۆۋەندىكى جۈملىلەرنىڭ ھەربىرىنى مەنىۋى ئىزاپەتلىك بىرىكمە بىلەن تولدۇرۇڭ.

- لَمْ يَكْتُبْ يُوسُفُ الرِّسَالَةِ إِلَى __________ .
- سَافَرَ __________ إِلَى الْقَاهِرَةِ .
- يَقَعُ بَيْتُهُ فِي __________ .
- نُشَاهِدُ مُبَارَاةَ كُرَةِ الْقَدَمِ هَذِهِ __________ .
- هُوَ ... الْمُحْتَرَمُ .

4- ضَعْ خَطًّ تَحْتَ ظَرْفِ الزَّمَانِ فى كُلِّ جُمْلَةٍ مِنَ الْجُمَلِ التَّالِيَةِ :

تۆۋەندىكى جۈملىلەرنىڭ ھەربىرىدىكى ئورۇن رەۋىشىنىڭ ئاستىغا سىزىڭ.

- مِنْ عَادَتِنَا أَنْ نُذَاكِرَ الدُّرُوسَ فِي الإِجَازَةِ الأُسْبُوعِيَّةِ .
- مِنَ الأَحْسَنِ أَنْ تَتَمَشَّى بَعْدَ الْعَشَاءِ .
- يَقْرَأُ مُحَمَّدٌ الصُّحُفَ كُلَّ مَسَاءٍ .
- يَلْعَبُ الطَّلَبَةُ الْكُرَةَ بَعْدَ الظُّهْرِ .
- أَيْنَ ذَهَبْتَ يَوْمَ السَّبْتِ الْمَاضِيَ، يَا أَمِيْنُ ؟
- هَلْ يُمْكِنُنَا أَنْ نَتَقَابَلَ يَوْمَ الثُّلاَثَاءِ الْقَادِمَ ؟

5- أَكْمِلْ جُمْلَةً مِنَ الْجُمَلِ التَّالِيَةِ بِظَرْفِ الزَّمَانِ أَوِ الْمَكَانِ الْمُنَاسِبِ :

تۆۋەندىكى جۈملىلەرنىڭ ھەربىرىنى مۇناسىپ ۋاقىت- ئورۇن رەۋىشى بىلەن تولۇقلاڭ.

- يَقِفُ أَبُو مُحَمَّدٍ أَمَامَ الْمَائِدَةِ .
- زَارَ الطُّلاَّبُ أُسْتَاذَهُمْ فِي بَيْتِهِ .
- يَعْمَلُ أَبُو يُوسُفَ فِي إِحْدَى الشَّرِكَاتِ .
- جَلَسَ الأُسْتَاذُ بَيْنَ الطُّلاَّبِ .
- اَلْمَطْبَخُ بِجَانِبِ صَالَةِ الإِسْتِقْبَالِ .
- يَقَعُ مَسْكَنُ الطَّلَبَةِ خَلْفَ الْمَكْتَبَةِ .

6- أَكْمِلْ جُمْلَةً مِنَ الْجُمَلِ التَّالِيَةِ بِظَرْفِ الزَّمَانِ أَوِ الْمَكَانِ الْمُنَاسِبِ :

- يَقْرَأُ أَبُوهَا الْجَرِيْدَةَ __________ .
- اِلْتَحَقْتُ بِالْجَامِعَةِ __________ .
- لَيْلَى وَشَادِيَةُ تَدْرُسَانِ __________ فِي الْمَكْتَبَةِ .
- عَمُّهُ يَعْمَلُ __________ .
- يَسْكُنُ الضُّيُوفُ __________ .
- اِسْتَقْبَلَ التَّلاَمِيْذُ مُدَرِّسِيهِمْ __________ .

اَلدَّرْسُ الْعِشْرُونَ   یـهكـرمـهنچى دەرس

نُزْهَةٌ مُمْتِعَةٌ

اَلتَّرْكِيْبَاتُ الْجُمْلِيَّةُ :

- لاَتَفْعَلْ
- لِنَفْعَلْ
- قَامَ بِ
- وَافَقَ عَلَى
- يَفْعَلُ ... وَهُوَ (اَلْوَاوُ الْحَالِيَّةُ)

اَلْحِوَارُ :

- لاَتُتْعِبْ نَفْسَكَ كَثِيْرًا
- تَحْدِيْدُ مَوْعِدِ نَشَاطٍ

اَلنَّصُّ : نُزْهَةٌ مُمْتِعَةٌ

اَلْقَوَاعِدُ النَّحْوِيَّةُ 16. اَلنَّعْتُ وَالْمَنْعُوتُ (2)

اَلْحِوَارُ دیالوگ

1- لاَتُتْعِبْ نَفْسَكَ كَثِيْرًا

- أَهْلاً وَسَهْلاً، يَا خَالِدُ .
- أَهْلاً وَسَهْلاً، مَرْحَبًا بِكَ، يَاأَحْمَدُ .
- يَسُرُّنِي كَثِيْرًا أَنْ تَزُورَنِي الْيَومَ. كَيْفَ حَالُكَ ؟ مِنْ زَمَانٍ مَا شُفْتُكَ .
- بِخَيْرٍ، كُنْتُ مَشْغُولاً بِالْعَمَلِ . وَكَيْفَ أَنْتَ ؟
- كَالْمُعْتَادِ . كُلَّ يَوْمٍ مَعَ الدُّرُوسِ وَالْمُحَاضَرَاتِ وَالْوَاجِبَاتِ. اَلدِّرَاسَةُ لاَتَنْتَهِي .
- أَنْتَ عَلَى حَقٍّ، ولَكِنْ لاَتُتْعِبْ نَفْسَكَ كَثِيْرًا. مَا رَأْيُكَ فِي أَنْ نَخْرُجَ لِلنُّزْهَةِ الْيَوْمَ ؟
- نُزْهَةٌ ؟ فِكْرَةٌ جَمِيْلَةٌ إِلَى أَيْنَ نَذْهَبُ ؟
- إِلَى الْقَصْرِ الصَّيْفِيِّ .
- بِكُلِّ سُرُورٍ. مِنْ زَمَانٍ مَا ذَهَبْتُ إِلَى الْحَدِيْقَةِ .
- وَأَنَا كَذَلِكَ .
- أَخْشَى أَنْ يَكُونَ فِي الْحَدِيْقَةِ زِحَامٌ شَدِيْدٌ . (3)
- لاَ، غَدًا سَيَكُونُ فِيْهَا زُوَّارٌ كَثِيْرُونَ ، لأَنَّ الْغَدَ يَوْمُ الإِجَازَةِ .

- كَيْفَ نَذْهَبُ إِلَيْهَا ؟ بالسَّيَّارَةِ أَمْ بالدَّرَّاجَةِ ؟
- لَيْسَتْ عِنْدِي دَرَّاجَةٌ. مَحَطَّةُ الأُوتُوبِيسْ قَرِيْبَةٌ مِنَّا، لِنَذْهَبْ بِالسَّيَّارَةِ . (4)
- هَيَّا بنَا .
- ولَكِنْ مَتَى نَرْجعُ ؟ قَبْلَ الْغَدَاءِ أَمْ بَعْدَهُ ؟
- مَا رَأْيُكَ أَنْ نَتَنَاوَلَ الْغَدَاءَ فِي الْحَدِيْقَةِ ؟
- لَيسَ عِنْدِي مَانِعٌ .

2- تَحْدِيدُ مَوْعِدِ نَشَاطٍ

رَئِيسُ الْفَصْلِ – يَا جَمَاعَةُ، قَدِ انْتَهَى الاِمْتِحَانُ، مَا رَأْيُكُمْ أَنْ نَقُومَ بِنَشَاطٍ فِي نِهَايَةِ الأُسْبُوعِ ؟
اَلْجَمِيْعُ – رَائِعٌ!
اَلرَّئِيْسُ – إِذًا، أَيُّ نَشَاطٍ نَقُومُ بِهِ ؟
مَحْمُودٌ – مِنْ رأْيِي أَنْ نَقُومَ بِنُزْهَةٍ إِلَى الْجَبَلِ الْعِطْرِيِّ لِنَتَسَلَّقَ الْجبَالَ ونَتَمَتَّعَ بالأَوْرَاقِ الْحَمْرَاءِ .
حَامِدٌ – أَرَى أَنْ نَذْهَبَ إِلَى حَدِيْقَةِ بِيْهَايْ لِنُجَدِّفَ الْقَوارِبَ. (5)
حَمِيْدٌ – عِنْدِي رَغْبَةٌ شَدِيْدَةٌ فِي أَنْ نَزُورَ سُورَ الصِّيْنِ الْعَظِيْمَ. لأَنَّنِي لَمْ أَزُرْهُ حَتَّى الآنَ .
أَحْمَدُ – رَأْيِي رَأْيُكَ يَا حَمِيْدُ . وفِي طَرِيْقِنَا إِلَيْهِ يُمْكِنُنَا أَنْ نَزُورَ الْمَقَابِرَ الثَّلاثَ عَشَرَةَ الْمَشْهُورَةَ لأُسْرَةِ مِينْغْ الْمَلَكِيَّةِ . (6)
زَيْنَبُ – فِكْرَةٌ جَمِيْلَةٌ .
اَلزُّمَلاَءُ – أَنَا مُوَافِقٌ ... أَنَا مُوَافِقٌ ...
حَمِيْدٌ – إِذًا، كَيْفَ نَذْهَبُ، بالسَّيَّارَةِ أَمْ بالدَّرَّجَةِ ؟
أَحْمَدُ – بِالسَّيَّارَةِ طَبْعًا، لأَنَّ سُورَ الصِّيْنِ العَظِيْمِ بَعِيْدٌ جدًّا عَنِ الْجَامِعَةِ .
أَحَدُ الزُّمَلاَءِ – وفِي أَيِّ يَوْمٍ نَذْهَبُ ؟
فَاطِمَةُ – فِي يَوْمِ السَّبْتِ الْقَادِمِ .
اَلرَّئِيْسُ – أُوافِقُ عَلَى رَأْيِكَ هَذَا، وَهَلْ عِنْدَكُمْ مَانِعٌ ؟
اَلْجَمِيْعُ – لاَ، لَيْسَ عِنْدَنَا مَانِعٌ .
حَامِدٌ – وفِي أَيَّةِ سَاعَةٍ نَنْطَلِقُ ؟
الرَّئِيْسُ – الأَحْسَنُ أَنْ نَنطَلِقَ مُبَكِّرَيْنِ، فَمَا رَأْيُكُمْ فِي السَّاعَةِ السَّابِعَةِ صَبَاحًا ؟
اَلْجَمِيْعُ – حَسَنٌ.
مَحْمُودٌ – وَأَيْنَ نَلْتَقِي ؟
اَلرَّئِيْسُ – عِنْدَ بَوَّابَةِ الْجَامِعَةِ .
اَلْجَمِيْعُ – طَيِّبٌ، اِتَّفَقْنَا .

اَلنَّصُّ : تبكست

نُزْهَةٌ مُمْتِعَةٌ

كَانَ أَمْسِ يَوْمًا جَمِيْلاً، وَكَانَ الْجَوُّ فِيْهِ صَافِيًّا مُعْتَدِلاً.
خَرَجْنَا مِنَ الْجَامِعَةِ فِي الصَّبَاحِ مُبَكِّرِيْنَ، وَذَهَبْنَا إِلَى الْقَصْرِ الصَّيْفِيِّ بالأُوتُوبِيس، بَعْضُهُمْ أَهْلُ الْمَدِيْنَةِ، (7) وَبَعْضُهُمْ ضُيُوفٌ أَجَانِبُ كَثِيْرٌ مِنْهُمْ قَادِمُونَ مِنْ أَنْحَاءِ الْبِلَادِ .
يَشْتَهِرُ الْقَصْرُ الصَّيْفِيُّ بِمَنَاظِرِهِ السَّاحِرَةِ . فِيْهِ بُحَيْرَةٌ وَاسِعَةٌ تُحِيْطُ بِهَا أَشْجَارٌ كَثِيْرَةٌ، وفِيْهِ جَبَلٌ جَمِيْلٌ تَقَعُ بِهِ قُصُورٌ صِيْنِيَّةٌ فَرِيْدَةٌ، وَكَذَلِكَ فِيْهِ الْمَمَرُّ الطَّوِيْلُ الْمُزَيَّنُ بِرُسُومٍ رَائِعَةٍ .
كُنَّا نَتَنَزَّهُ هُنَا وَ هُنَاكَ بِبَهْجَةٍ وَسُرُورٍ، يَتَسَلَّقُ بَعْضُهَا الْجَبَلَ وَيُجَدِّفُ بَعْضُهَا الآخَرُ الْقَوَارِبَ فِي الْبُحَيْرَةِ. (8) عِنْدَ الظُّهْرِ جَلَسْنَا فِي الْمَمَرِّ الطَّوِيْلِ، نَشْرَبُ وَنَأْكُلُ وَنَسْتَرِيْحُ .
فِي السَّاعَةِ الرَّابِعَةِ والنِّصْفِ مَسَاءً، خَرَجْنَا مِنَ الْقَصْرِ الصَّيْفِيِّ، وَرَجَعْنَا إِلَى الْجَامِعَةِ وَنَحْنُ سُعَدَاءُ بِذَلِكَ الْيَوْمِ الْجَمِيْلِ وَتِلْكَ النُّزْهَةِ الْمُمْتِعَةِ . (9)

اَلْكَلِمَاتُ الْجَدِيْدَةُ :	يېڭى سۆزلەر
كَالْمُعْتَادِ	ئادەتتىكىدەك، ئادەتتىكىگە ئوخشاش
مُحَاضَرَةٌ جــ مُحَاضَرَاتٌ	لېكسىيە، دوكلات، دەرس
وَاجِبٌ جــ وَاجِبَاتٌ	تاپشۇرۇق، ساۋاق، ۋەزىپە
اِنْتَهَى يَنْتَهِي اِنْتِهَاءً	ئاخىرلاشتى، تۈگىدى
عَلَى حَقٍّ	توغرا، راست
اللاَّمُ النَّاهِيَّةُ (لاتَفْعَلْ)	توسۇقنى ئىپادىلىگۈچى «لام»
أَتْعَبَ يُتْعِبُ إِتْعَابًا الأَمْرُ فُلاَنًا	چارچاتتى، ھارغۇزدى، تويغۇزۇۋەتتى
خَرَجَ يَخْرُجُ خُرُوجًا	چىقتى، سىرتقا چىقتى
نُزْهَةٌ	سەيلە، ساياھەت
قَصْرٌ جــ قُصُورٌ	ساراي، قەسىر، ئوردا
اَلْقَصْرُ الصَّيْفِيُّ	يازلىق ساراي
خَشِيَ يَخْشَى خَشْيَةً (عَلَى)	ئەنسىرىدى، قورقتى
زِحَامٌ	قىستىلاڭچىلىق، تىقىنچىلىق
سَيَّارَةٌ جــ سَيَّارَاتٌ	ماشىنا
دَرَّاجَةٌ جــ دَرَّاجَاتٌ	ۋېلسىپت
مَحَطَّةٌ جــ مَحَطَّاتٌ	بېكەت، ئىستانسا
أُوتُوبِيسْ	ئاپتوبۇس، ئاممىۋى ماشىنا
لاَمُ الأَمْرِ	بۇيرۇقنى ئىپادىلىگۈچى « لام »
رَجَعَ يَرْجِعُ رُجُوعًا	قايتتى
حَدَّدَ يُحَدِّدُ تَحْدِيْدًا الشَّيْءَ	چەكلىدى، بېكىتتى، بەلگىلىدى

نَشَاطٌ جـــ نَشَاطَاتٌ	پائالىيەت، ھەرىكەت
جَمَاعَةٌ جـــ جَمَاعَاتٌ	توپ، كوللېكتىپ، جامائەت
جَبَلٌ جـــ جِبَالٌ	تاغ
اَلْجَبَلُ الْعِطْرِيُّ	ئەتىر تېغى، خۇشپۇراق تاغ
تَسَلَّقَ يَتَسَلَّقُ تَسَلُّقًا الْجَبَلَ	چىقتى، ياماشتى
تَمَتَّعَ يَتَمَتَّعُ تَمَتُّعًا بِ	ھۇزۇرلاندى، بەھرى ئالدى، ئىگەبولدى
وَرَقَ جـــ أَوْرَاقٌ وَرَقَةٌ	قەغەز، يوپۇرماق
أَحْمَرُ م حَمْرَاءُ	قىزىل
جَدَّفَ يُجَدِّفُ تَجْدِيْفًا الْقَارِبَ	قولۋاق ھەيدىدى
قَارِبٌ جـــ قَوَارِبُ	قولۋاق، قېيىق
سُورُ الصِّيْنْ الْعَظِيْمُ	سەددىچىن سېپىلى
طَرِيْقٌ جـــ طُرُوقٌ	يول
مَقْبَرَةٌ جـــ مَقَابِرُ	قەبرە، قەبرىگاھ، قەبرىستانلىق
اَلْمَقَابِرُ الثَّلاَثَ عَشْرَةَ لِأُسْرَةِ مِينْغْ الْمَلَكِيَّةِ	مىڭ سۇلالىسىنىڭ ئون ئۈچ قەبرىسى
وَافَقَ يُوَافِقُ مُوَافِقَةً فُلاَنًا عَلَى	قوشۇلدى،...گە بىرلىككە كەلدى
اِنْتَلَقَى يَنْطَلِقُ اِنْطِلاَقًا	قوزغالدى، ماڭدى، يولغا چىقتى
مُبَكِّرٌ جـــ مُبَكِّرُونَ	بالدۇر، ئەتىگەن
اِلْتَقَى يَلْتَقِي اِلْتِقَاءً	ئۇچراشتى، يولۇقتى
بَوَّابَةٌ جـــ بَوَّابَاتٌ	قوۋۇق، دەرۋازا، شەھەر دەرۋازىسى
مُمْتِعٌ م مُمْتِعَةٌ	كۆڭۈللۈك، ھۇزۇرلۇق
جَوٌّ جـــ أَجْوَاءٌ	ھاۋا، كىلىمات، كەيپىيات
صَافٍ م صَافِيَّةٌ	ساپ، ئوچۇق
مُعْتَدِلٌ	ئىللىق، نورمال
تَنَزَّهَ جـــ يَتَنَزَّهُ تَنَزُّهًا	سەيلە قىلدى
رَجُلٌ جـــ رِجَالٌ	ئەر
مَرْأَةٌ وَامْرَأَةٌ جـــ نِسَاءٌ	ئايال
مِنْ أَنْحَاءِ الْبِلاَدِ	ھەرقايسى جايلاردىن، مەملىكەتنىڭ ھەر قايسى جايلىرىدىن
ضَيْفٌ جـــ ضُيُوفٌ	مېھمان
أَجْنَبِيٌّ جـــ أَجَانِبُ	چەتئەللىك
اِشْتَهَرَ يَشْتَهِرُ اِشْتِهَارًا بِ	...بىلەن مەشھۇر بولدى، تونۇلدى

مَنْظَرٌ جـــ مَنَاظِرُ	كۆرۈنۈش، مەنزىرە
سَاحِرٌ م سَاحِرَةٌ	سېھىرلىك،جەلىپ قىلارلىق
بُحَيْرَةٌ جـــ بُحَيْرَاتٌ	كۆل
شَجَرٌ جـــ أَشْجَارٌ (شَجَرَةٌ وَاحِدَةٌ)	دەرەخ
فَرِيْدٌ فَرِيْدَةٌ	تەڭداشسىز، يالغۇز، تەنها
مَمَرٌّ جـــ مَمَرَّاتٌ	كارىدور، خىيابان
مُزَيَّنٌ	بېزەلگەن، زىننەتلەنگەن
رَسْمٌ رُسُومٌ	رەسىم، ئادەت، يوسۇن، قائىدە
بِبَهْجَةٍ وَسُرُورٍ	شات- خۇرام ھالدا
اِسْتَرَاحَ يَسْتَرِيْحُ اِسْتِرَاحَةً	دەم ئالدى، ئارام ئالدى
نِصْفٌ	يېرىم، نىسپى

اَلْعِبَارَاتُ الْمُفِيْدَةُ : پايدىلىق جۈملىلەر

لاَتَفْعَلْ (اَللاَمُ النَّاهِيَةُ) :

- لاَتُتْعِبْ نَفْسَكَ كَثِيْرًا.
- لاَتَتَكَلَّمِي بِصُوتٍ عَالٍ فِي الْمُسْتَشْفَى يَا سَوسَنُ .
- يَا حَسَنُ وَمُخْتَارُ، لاَتَتَسَلَّقَا الشَّجَرَةَ.
- يَا إِخْوَانِي، لاَتَأْكُلُوا كَثِيْرًا فِى الْعِشَاءِ .

لِنَفْعَلْ (لاَمُ الأَمْرِ)

- لِنَذْهَبْ إِلَى الْحَدِيْقَةِ بالسَّيَّارَةِ .
- لِنَقْرَأْ الدَّرْسَ بِصَوْتٍ عَالٍ فِي الْحَدِيْقَةِ .
- لأُسَاعِدْكَ فِي هَذَا الْعَمَلِ.
- لِيَنْتَظِرُوا فِي صَالَةِ الاِسْتِقْبَال قَلِيْلاً .

قَامَ بِ :

- مَا رَأْيُكُمْ أَنْ نَقُومَ بِنَشَاطٍ فِي نِهَايَةِ الأُسْبُوعِ ؟
- مِنْ عَادَتِهِ أَنْ يَقُومَ بالرِّحْلَةِ فِي الإِجَازَةِ الصَّيْفِيَّةِ .
- مَتَى يَقُومُ رَئِيْسُ الْجَامِعَةِ بِزِيَارَةِ الْيَابَانِ ؟
- مِنَ الأَحْسَنِ اَنْ تَقُومُوا بِالرِّيَازَةِ الْبَدَنِيَّةِ كُلَّ صَبَاحٍ .

وَافَقَ عَلَى :

- أُوَافِقُ عَلَى رَأْيُكَ هَذَا .
- لاَتُوَافِقُ مُنَى عَلَى أَنْ تَتَزَوَّجَ مِنْ رَجُلٍ يَخْتَارُهُ أَبُوهَا .

- يَا جَمَاعَةُ، هَلْ تُوَافِقُونَ عَلَى هَذَا التَّقْرِيْرِ ؟
- لَسْتُ مُوَافِقَةً عَلَى الذِّهَابِ إِلَى السِّيْنَمَا مَسَاءَ الْيَوْمِ .

يَفْعَلُ ... وَهُوَ ... (اَلْوَاوُ الْحَالِيَّةُ)

- رَجَعْنَا إِلَى الْجَامِعَةِ وَنَحْنُ مَسْرُورُونَ بِهَذَا الْيَوْمِ الْجَمِيْلِ .
- حَضَرَ الطَّلَبَةُ الْمُحَاضِرَةَ وَهُمْ سُعَدَاءُ.
- جَلَسَ النَّاسُ تَحتَ الأَشْجَارِ وَهُمْ يَأْكُلُونَ وَيَشْرَبُونَ .
- تَرْجِعُ الطَّالِبَاتُ مِنَ الزِّيَارَةِ وهُنَّ مَسْرُورَاتٌ .

اَلْمُلاَحَظَاتُ : (ئىزاھاتلار)

(1) كُلَّ يومٍ مَعَ الدُّرُوسِ وَالْمُحَاضَرَاتِ وَالْوَاجِبَاتِ .
(ھەركۈنى دەرسلەر، لېكسىيلەر، تاپشۇرۇقلار بىلەن)
بۇ جۈملىدىكى پېئىل، فائىللارنىڭ ھەممىسى چۈشۈپ قالغان، ئەسلىدىكى جۈملىنى مۇنداق چۈشىنىشكە بولىدۇ.
أَعِيشُ كُلَّ يوم مَعَ الدُّرُوسِ وَالْمُحَاضَرَاتِ وَالْوَاجِبَاتِ .
(2) لاَ تُتْعِبْ نَفْسَكَ كَثِيْرًا .
ئۆزۈڭنى كۆپ چارچاتما.
بۇ يەردىكى « لاَ » بولۇشسىز بۇيرۇقنى ئىپادىلىگۈچى « لاَ » «... نى قىلما» دېگەن مەنىنى بىلدۈرىدۇ. پەقەت 2- شەخسكە سۆزلىنىدۇ. ئۇ ئۆزىنىڭ كەينىدىكى پېئىلنىڭ ئاخىرىنىڭ سۈكۈن ئوقۇلۇشىنى تەلەپ قىلىدۇ. (« لَمْ » دىن كېيىنكى پېئىلنىڭ ئۆزگىرىشى بىلەن ئوخشاش) كەينىدىكى پېئىل ئىككىلىك سان، ئەرلىك جىنسي تۈر كۆپلۈك سان، ئاياللىق جىنسي تۈر2- شەخس بىرلىك سان بولغان ۋاقىتتا « النون » چۈشۈپ قالىدۇ. مەسىلەن :
لاَ تَرْفَعْ صَوتَكَ وَأَنْتَ فِى قَاعَةِ الْمُطَالَعَةِ .
سەن قىرائەتخانىدا تۇرۇپ ئاۋازىڭنى كۆتۈرمە.
يَا أَوْلاَدُ، لاَ تَكْتُبُوا عَلَى الْجدَارِ .
ئى باللار، تامغا خەت يازماڭلار.
يَا لَيْلَى ، لاَ تَشْرَبِى الْقَهْوَةَ قَبْلَ النَّومِ .
ئى لەيلا، ئۇخلاشتىن بۇرۇن قەھۋە ئىچمەڭ.
(3) أَخْشَى أَنْ يَكُونَ فِى الْحَدِيقَةِ زِحَامٌ شَدِيدٌ اليَومَ .
مەن باغچىنىڭ بۈگۈن ئىنتايىن قىستاڭ بولۇشىدىن ئەنسىرەيمەن.
جۈملىدىكى « أَخْشَى » — «مەن ئەنسىرەيمەن، غەم قىلىمەن» دېگەن مەنىنى بىلدۈرىدۇ. ئالدى قوشۇلغۇچى « على » چۈشۈپ قالغان. « زِحَامٌ شَدِيدٌ » — « يَكُونَ » نىڭ كېيىن كەلگەن ئىسمى « فِى الْحَدِيقَةِ »— « يَكُونَ » نىڭ خەۋىرى بولىدۇ.
(4) لِنَذْهَبْ بالسَّيَّارَةِ .
بىز ماشىنىدا بارايلى.
جۈملىدىكى «ل»- بويرۇقنى ئىپادىلىگۈچى «اللام» دەپ ئاتىلىدۇ. 1- شەخس ۋە 3- شەخسدىكى پېئىلنىڭ ئالدىدا قوللىنىلىدۇ. «...ماي...مايلى...سۇن» دېگەن مەنىنى بىلدۈرىدۇ. پېئىلنىڭ

ئاخىرىنى سۇكۇنغا ئۆزگەرتىدۇ. ئۇنىڭ ئۆزگىرىش « لم» ۋە « اللام الناهية » بىلەن ئوخشاش.

لِيَذْهَبْ مُحَمَّدٌ مَعَنَا .

مۇھەممەد بىز بىلەن بارسۇن.

لِتَسْكُنْ فَاطِمَةُ مَعَ أُخْتِكَ الصَّغِيْرَةِ .

فاتىمە سىنىڭ سىڭلىڭ بىلەن بىرگە تۇرسۇن.

لأَكْمِلْ وَاجِبَاتِي أَوَّلاً .

ئاۋۋال تاپشۇرۇقنى تاماملىۋالاي.

(5) أَرَى أَنْ نَذْهَبَ إِلى حَدِيقَةِ بَيْهَاىْ لِنُجَدِّفَ الْقَوَارِبَ .

مەن قولۋاق ھەيدەش ئۈچۈن بېيخەي باغچىسىغا بارايلى دەپ قارايمەن.

جۈملىدىكى « أَرَى أَنْ » —— «مەن ... دەپ قارايمەن»«مەن ... بايلى دەپ قارايمەن، مىنىڭچە ...بايلى» دېگەن مەنىنى بىلدۈرىدۇ.ئەگەر پېئىل « أَرَى »نىڭ تولدۇرغۇچىسى بىر ئادەتتىكى ئىسىم بولسا، «كۆردى» دېگەن مەنىنى بىلدۈرىدۇ. ئەگەر بىر « أَنْ »ياكى« أَنَّ »دىن كېيىنكى جۈملە بولسا«... دەپ قارىدى» دېگەن مەنىنى بىلدۈرىدۇ. مەسىلەن:

رَأَيْتُ جَاسِمًا فِى الْمَلْعَبِ صَبَاحَ الْيَوْمِ .

مەن بۈگۈن ئەتىگەن تەنھەرىكەت مەيدانىدا جاسىمنى كۆردۈم.

أَرَى أَنَّكَ عَلَى حَقٍّ .

مەن سېنىڭ توغرا دەپ قارايمەن.

أَرَى أَنْ نَتَمَشى قليلا بعد العَشاءِ .

مەن كەچلىك تاماقتىن كېيىن بىر ئاز ماڭايلى دەپ قارايمەن .

نَرَى أَنَّ هَذِهِ السِّيَاسَةَ تُنَاسِبُ الْوَضَعَ الإقْتِصَادِيَّ الْحَالِيَّ لِبِلاَدِنَا .

بىز بۇ سىياسەتنى دۆلىتىمىزنىڭ ھازىرقى ئىقتىسادىي ۋەزىيىتىگە ماس كېلىدۇ دەپ قارايمەن.

(6) فى طريقنا إليه يمكننا أن نزور المعابر الثلاث عشرة المشهورة لاسرة مينع الملكية .

بىز ئۇنىڭغا بېرىش يولىمىزدا مىڭ سۇلالىسىنىڭ مەشھۇر 13 قەبرىسىنى ئېكىسكورسىيە قىلىشىمىزغا مۇمكىن بولىدۇ.

جۈملىدىكى « الثلاث عشرة » - ساناق سان ئېنىقلىغۇچى بولۇپ كېلىدىغان ئىپادىلەش شەكلى، ئۇنىڭ بىرلەر خانىسى سۈپەتلەنگۈچىنىڭ بىرلىك سانى بىلەن ئەر- ئاياللىق جىنسىي تۈردە قارىمۇ — قارشى كېلىدۇ. سۆز بېشىغا ئېنىقلىق ئالامىتى قوشۇلۇپ ئېنىق ھالىتىنى ئىپادىلەيدۇ. مەسىلەن :

قد اشترك هؤلاء الطلاب الاربعة فى مسابقة القراءة .

بىز تۆت ئوقۇغۇچى ئوقۇش مۇسابىقىسىگە قاتناشتۇق.

إِنَّ اللُّغَةَ الْعَرَبِيَّةَ وَالْفَرَنْسِيَّةَ وَالصِّيْنِيَّةَ وَالْعَرَبِيَّةَ وَالرُّوسِيَّةَ وَالأَسْبَانِيَّةَ هِيَ لُغَاتُ العَمَلِ السّن فى الامم المنعدة .

ئېنگلىز تىلى، فىرانسۇز تىلى، خەنزۇ تىلى، ئەرەب تىلى، روس تىلى، ئىسپان تىلى بىرلەشكەن دۆلەتلەر تەشكىلاتىدىكى ئالتە خىل خىزمەت تىلى .

(7) بَعْضُهُمْ أَهْلُ الْمَدِينَةِ .

ئۇلارنىڭ بەزىسى شەھەرلىك .

جۈملىدىكى « أَهْلُ » «ئائىلە كىشىلىرى، ئەھلى» سۆزى «يەرلىك، ...لىك» دېگەن مەنىدە قوللىنىلغان. « أَهْلُ » سۆزىنىڭ مەنىسى ئىنتايىن كۆپ. مەسىلەن :

أَهْلُ الرَّأْى (جامائەت ئەربابى، پىكىر بەلگۈلىگۈچى)
أَهْلُ الْخَيْرِ (ياخشىلىق قىلغۇچى، ساخاۋەتچى)
أَهْلُ الْعِلمِ (ئىلىم ئەھلى، بىلىملىك)
أَهْلُ بَكِينَ (بېيجىڭلىق)
(8) لِيَتَسَلَّقُ بَعْضُنَا الْجَبَلَ وَيُجَدِّفُ بَعْضُنَا الأَخَرُ الْقَوَارِبَ فِى الْبُحَيْرَةِ .
بەزىلىرىمىز تاققا چىقىمىز، يەنە بەزىلىرىمىز كۆلدە قولۋاق ھەيدەيمىز.
جۈملىدىكى « بَعْضُنَا ...بَعْضُنَا الأَخَرُ » - «بەزىمىز...يەنەبەزىمىز...» دېگەن مەنىنى ئىپادىلەيدۇ.
بۇ خىل ئىپادىلەش ئۇسۇلى دائىم قوللىنىلىدۇ. مەسىلەن :
فِى فَصْلِنَا طَلَبَةٌ كَثِيرُونَ، بَعْضُهُمْ جَاؤُوا مِنَ الْجُنُوب، وَبَعْضُهُمْ الآخَرُ مِنَ الشِّمَالِ .
سىنىپىمىزدا نۇرغۇن ئوقۇغۇچىلار بار. ئۇلارنىڭ بەزىسى جەنۇپتىن يەنە بەزىسى شىمالدىن.
أُولَئِكَ الطَّالِبَاتُ تُرِيدُ بَعْضُهُنَّ أَنْ يَكُنَّ مُدَرِّسَاتٍ، وَبَعْضُهُنَّ الآخَرُ يُرِدْنَ أَنْ يَكُنَّ صَحَفِيَّاتٍ .
ئاۋۇ قىز ئوقۇغۇچىلارنىڭ بەزىلىرى ئوقۇتقۇچى بولۇشنى خالايدۇ، يەنە بەزىلىرى مۇخبىر بولۇشنى خالايدۇ.
(9) رَجَعْنَا إِلى الْجَامِعَةِ وَنَحْنُ سُعَدَاءُ بِذَلِكَ الْيَومِ الْجَمِيلِ وَتِلكَ الدُّزْهَةِ الْمُمْتِعَةِ .
بىز ئاشۇ گۈزەل كۈندىن ۋە ئاشۇ ھوزۇرلۇق سەيلىدىن بەختىلىك ھالدا ئۇنۋېرستىتقا قايتتۇق.
جۈملىدىكى « وَنَحْنُ سُعَدَاءُ » ھالەت بولۇپ ئۆيگە قايتىش يولىدىكى كىشىلەرنىڭ كەيپىياتىنى چۈشەندۈرىدۇ. بۇ يەردىكى « الواو » - ھالەتنى ئىپادىلىگۈچى « الواو » (الواو الحالية) دەپ ئاتىلىدۇ. كەينىدىن ئىسىملىق جۈملە كېلىدۇ. مەسىلەن :
يَدْرُسُ حُسَينٌ وَهُوَ مُجْتَهِدٌ .
ھۈسەين تىرىشچان ھالدا ئۆگىنىدۇ.
رَجَعَ الطَّلَبَةُ إِلى بُيُوتِهِمْ وَهُوَ مَسْرُورُونَ .
ئوقۇغۇچىلار خوشال ھالدا ئۆيلىرىگە قايتتى.
قَضَتِ الطَّالِبَاتُ الإِجَازَةَ وَهُنَّ سَعِيدَاتٌ .
قىز ئوقۇغۇچىلار بەختىلىك ھالدا بۇ دەم ئېلىشنى ئۆتكۈزدى.

اَلْعِبَارَاتُ الْمُسْتَعْمِلَةُ أَثْنَاءَ الدَّرْسِ (دەرس جەريانىدا قوللىنىدىغان سۆزلەر)

- هَلْ عِنْدَكُمْ سُؤَالٌ ؟
- نَعَمْ، عِنْدِي سُؤَالٌ . لاَ، لَيْسَ عِنْدِي سُؤَالٌ .
- يَا أُسْتَاذَةُ ، هَلْ تَسْمَحِيْنَ لِي بِسُؤَالٍ ؟
- لَوْ سَمَحْتَ، يَا أُسْتَاذُ، اِشْرَحْ لِي هَذِهِ الْجُمْلَةَ مَرَّةً أُخْرَى .
- يَا أَحْمَدُ، أَعْرِبْ هَذِهِ الْجُمْلَةَ .

اَلتَّدْرِيْبَاتُ الشَّفَوِيَّةُ : (ئېغىزچە مەشىقلەر)

1- اِقْرَأْ مَا يَلِي جَيِّدًا : (مۇنۇلارنى ياخشى ئوقۇڭ)

فِكْرَةٌ جَمِيْلَةٌ زِحَامٌ شَدِيْدٌ بُحَيْرَةٌ وَاسِعَةٌ جَوٌّ مُعْتَدِلٌ
رَغْبَةٌ شَدِيْدَةٌ بِالأَوْرَاقُ الْحَمْرَاءُ الأَشْجَارُ الْخَضْرَاءُ نُزْهَةٌ مُمْتِعَةٌ

اَلْجَبَلُ الْعِطْرِيُّ	قَرْيَةٌ بَعِيْدَةٌ	يَوْمٌ جَمِيْلٌ	اَلصَّبَاحُ الْبَاكِرُ
اَلْقَصْرُ الصَّيْفِيُّ	اَلْممرُّ الطَّوِيْلُ	اَلْيَوْمُ السَّعِيْدُ	اَلْبُحَيْرَةُ الْوَاسِعَةُ
رُسُومٌ رَائِعَةٌ	مَنَاظِرُ سَاحِرَةٌ	جَبَالٌ عَالِيَةٌ	قُصُورٌ فَرِيْدَةٌ
زُوَّارٌ كَثِيْرُونَ	ضُيُوفٌ أَجَانِبُ	نَسَاءٌ سَعِيْدَاتٌ	رِجَالٌ نَشِيْطُونَ

كَتَبَ	يَكْتُبُ	كِتَابَةً	كَاتِبٌ	مَكْتُوبٌ	مَكْتَبٌ
ضَرَبَ	يَضْرِبُ	ضَرْبًا	ضَارِبٌ	مَضْرُوبٌ	مِضْرَبٌ
شَرِبَ	يَشْرَبُ	شُرْبًا	شَارِبٌ	مَشْرُوبٌ	مَشْرَبٌ
سَكَنَ	يَسْكُنُ	سَكَنًا	سَاكِنٌ	مَسْكُونٌ	مَسْكَنٌ
عَرَضَ	يَعْرِضُ	عَرَضًا	عَارِضٌ	مَعْرُوضٌ	مَعْرِضٌ
أَكَلَ	يَأْكُلُ	أَكْلاً	آكِلٌ	مَأْكُلٌ	مَأْكَلٌ

2- أَجِبْ عَنِ الأَسْئِلَةِ التَّالِيَةِ :

(تۆۋەندىكى سوئاللارغا جاۋاب بېرىڭ)

- كَيْفَ كَانَ الْجَوُّ يَوْمَ النُّزْهَةِ ؟
- مَتَى خَرَجَ الطَّلَبَةُ مِنَ الْجَامِعَةِ ؟
- كَيْفَ ذَهَبُوا إِلَى الْقَصْرِ الصَّيْفِيِّ ؟
- كَيْفَ كَانَ الزُّوَّارُ فِي الْقَصْرِ الصَّيْفِيِّ ؟
- مِنْ أَيْنَ قَدِمَ هَؤُلاَءِ الزُّوَّارُ ؟
- بِمَ يَشْتَهِرُ الْقَصْرُ الصَّيْفِيِّ ؟
- كَيْفَ مَنَاظِرُ الْقَصْرِ الصَّيْفِيُّ ؟
- مَاذَا فَعَلَ الطَّلَبَةُ فِي الْقَصْرِ الصَّيْفِيِّ ؟
- مَتَى رَجَعَ الطَّلَبَةُ مِنَ القَصْرِ الصَّيْفِيِّ إِلَى الْجَامِعَةِ ؟
- كَيْفَ أَحْوَالُ الطَّلَبَةِ عِنْدَمَا رَجَعُوا مِنَ الْقَصْرِ الصَّيْفِيِّ ؟

3- اِسْأَلْ عَشْرَةَ أَسْئِلَةٍ حَوْلَ النُّزْهَةِ.

(سەيلە ھەققىدە ئون سوئال سوراڭ)

4- صِفْ لِزُمَلاَئِكَ نُزْهَةً قُمْتَ بِهَا .

(ساۋاقداشلارغا سىز ئېلىپ بارغان سەيلىنى بايان قىلىپ بېرىڭ.)

5- مَثِّلْ حَاوِلْ أَنْ تَتَّفِقَ مَعَ زُمَلاَئِكَ عَلَى نُزْهَةٍ مَعَ تَحْدِيْدِ الْمَكَانِ الزَّمَانِ وَوَسِيْلَةِ الْمُوَاصِلاَتِ .

(ساۋاقداشلىرىڭىز بىلەن تۈۋەندىكى ئىككى خىل ھالەتنى ئىپادىلەڭ)

- حَاوِلْ أَنْ تَتَّفِقَ مَعَ زُمَلاَئِكَ عَلَى نُزْهَةٍ مَعَ تَحْدِيْدِ الْمِكَانِ والزَّمَانِ وَوَسِيْلَةِ الْمَوَاصِلاَتِ .
- تَحَدَّثْ مَعَ زُمَلاَئِكَ عَمَّا تَعْرِفُونَهُ مِنْ حَدَائِقِ بَكِيْنَ .

6- اِقْرَأْ نَصَّ الدَّرْسِ جَيِّدًا واحْفَظْهُ وَسَجِّلْ قِرَاءَتِكَ لِلنَّصِّ .

(تېكىستنى ياخشى ئوقۇڭ ۋە يادلاڭ ۋە تېكىستنى ئوقۇغۇنىڭىزنى ئۈنئالغۇغا ئېلىڭ)

7- لَخِّصْ نَصَّ الدَّرْسَ بِلِسَانِ الْغَائِبِ .

(دەرس تېكىستنى 3- شەخس تىلىدا قىسقىچە بايان قىلىڭ)

اَلتَّدْرِيْبَاتُ التَّحْرِيَّةُ : (يازما مەشقلەر)

1- إِملأْ كُلَّ فَرَاغٍ مِنَ الْفَرَاغَاتِ التَّالِيَةِ بِمَا بَيْنَ قَوْسَيْنِ مِنَ الأَفْعَالِ الْمُنَاسِبَةِ :

(تۆۋەندىكى بوش ئورۇنلارنىڭ ھەرنىرىنى ئىككى تىرناق ئارىسىدىكى مۇناسىپ پېئىللاردىن تولدۇرۇڭ)

- يَا سَمِيْحَةُ، لاَ ________ نَفْسَكِ كَثِيْرًا . (أَتْعَبَ)
- يَا أَوْلاَدُ، لاَ ________ التِّلْفِيْزِيُونَ وَقْتًا طَوِيْلاً . (شَاهَدَ)
- يَا أَشْرَفُ، لاَ ________ النَّصَّ بِسُرْعَةٍ . (قَرَأَ)
- يَا جَاسِمُ وَحَازِمُ، لاَ ________ السِّيْجَارَةَ كَثِيْرًا . (دَخَّنَ)
- يَا بَنَاتُ، لاَ ________ و الْوَقْتُ مُتَأَخِّرًا (خَرَجَ)
- لِ ________ فِي هَذِهِ الْحَدِيْقَةِ بَعْضَ الْوَقْتِ . (تَنَزَّهَ)
- لِ ________ مَعَكُمْ إِلَى تِلْكَ الْمَدِيْنَةِ السِّيَاحَةِ . (سَافَرَ)
- لِ ________ الضُّيُوفُ الْعَرَبُ الْعِشَاءَ فِي هَذَا الْمَطْعَمِ الإِسْلاَمِيِّ . (تَنَاوَلَ)
- لِ ________ فَرِيْدٌ وَمُصْطَفَى قَلِيْلاً. (اِسْتَرَاحَ)
- لِ ________ سَوْسَنُ فِي مُسَابَقَةِ الْخِطَابَةِ هَذِهِ . (اِشْتَرَاكَ)

2- أَكْمِلِ الْجُمَلَ التَّالِيَةَ بَالْوَاوِ الْحَالِيَّةِ :

(تۆۋەندىكى جۈملىلەرنى ھالەتنى ئىپادىلىگۈچى « وَاو » بىلەن تولۇقلاڭ)

- عَادَ مَحْمُودٌ مِنَ الْبَيْتِ وَ ...
- يَتَنَزَّهُ الزُّوَّارُ فِي الْجَبَلِ الْعِطْرِيِّ وَ ...
- دَخَلَ مُخْتَارٌ وَإِسْمَاعِيلُ حُجْرَةَ الدَّرْسِ وَ ...

- تَرْقُصُ الطَّالِبَاتُ وَ ...
- جَدَّفَتْ سُعَادُ الْقَارِبَ مَعَ أَهْلِهَا فِي الْبُحَيْرَةِ وَ ...
- يَتَقَابَلُ الأَصْدِقَاءُ فِي قَاعَةِ الاِجْتِمَاعِ و...

3- اِمْلأْ كُلَّ فَرَاغٍ مِنَ الفَرَاغَاتِ التَّالِيَةِ بِحَرْفِ جَرٍّ مُنَاسِبٍ :

تۆۋەندىكى بوش ئورۇنلارنىڭ ھەربىرىنى مۇناسىپ ئالدى قوشۇلغۇچى بىلەن تولدۇرۇڭ.

- أَرَى أَنَّ السَّيِّدَ عَامِرًا __________ الْحَقِّ .
- لاأُوَافِقُ __________ فِكْرَتِكَ هَذِهِ .
- أَلاتَعْرِفُ أَنَّ فُنْدُقَ الصَّدَاقَةِ قَرِيْبٌ __________ جَامِعَتِنَا ؟ الأَحْسَنِ أَنْ نَذْهَبَ __________ هِ __________ الدَّرَّاجَةِ .
- هَلْ تَقُومُونَ __________ الرِّيَاضَةِ الْبَدَنِيَّةِ دَائِمًا ؟
- سَأُسَافِرُ مَعَ أَهْلِي إِلَى الْقَرْيَةِ السِّيَاحَةِ __________ أَتَمَتَّعَ __________ مَنَاظِرِهَا السَّاحِرَةِ .
- تَبْقَى سَمِيْحَةُ __________ مَكْتَبِهَا عِنْدَ الظُّهْرِ، لأَنَّ بَيْتَهَا بَعِيْدٌ __________ الشَّرِكَةِ .

4- غَيِّرِ الْفَاعِلاَتِ فِي كُلِّ جُمْلَةٍ مِنَ الْجُمَلِ التَّالِيَةِ مِنْ مُذَكَّرٍ إِلَى مُؤَنَّثٍ مَعْ إِدْخَالِ تَغَيُّرَاتٍ لاَزِمَةٍ :

تۆۋەندىكى جۈملىلەر ھەربىرىدىكى پائىللانى ئەرلىك جىنسىي تۈردىن ئاياللىق جىنسي تۈرگە زۆرۈر ئۆزگەرتىش بىلەن ئۆزگەرتىڭ.

- يَكْتُبُ مُحَمَّدٌ وَاجِبَهُ مُجْتَهِدًا .
- رَجَعَ أَبُو لَيْلَى إِلَى الْبَيْتِ سَعِيْدًا .
- يُجَدِّفُ الطَّلَبَةُ الْقَوَارِبَ نَشِيْطِيْنَ .
- يَسْتَقْبِلُ كَمَالٌ وَعَامِرٌ الضُّيُوفَ الأَجَانِبَ مُتَحَمِّسَيْنِ .
- لِمَاذَا تَذْهَبُ إِلَى الْعَمَلِ مُبَكِّرًا ؟

5- كَوِّنْ جُمْلَةً مُفِيْدَةً مُسْتَعِيْنًا بِكُلِّ عِبَارَةٍ مِنَ الْعِبَارَاتِ التَّالِيَةِ :

تۆۋەندىكى ئىبارىلەرنىڭ ھەربىرىدىن پايدىلىنىپ تولۇق بىر جۈملە تۈزۈڭ.

اَللامُ النَّاهِيَةُ، لاَمُ الأَمْرِ، وَافَقَ عَلَى، قَامَ بِ، اَلوَاوُ الْحَالِيَّةُ، بَعْضُهُمْ ... وَبَعْضُهُمْ الآخَرُ

6- صَحِّحِ الأَخْطَاءَ الْوَارِدَةَ فِي الْجُمَلِ التَّالِيَةِ :

تۆۋەندىكى جۈملىلەردە كەلگەن جۈملىلەرنى توغۇرلاڭ.

- شَاهَدَتِ الطَّلَبَةُ فِيْلْمًا أَمْسِ .
- يَتَسَلَّقُونَ الطُّلاَبُ الْجَبَلَ نَشِيْطًا .

- كَانَ فِي بَيْتِهِ ضُيُوفٌ كَثِيْرِيْنَ .
- كَانَ الزُّوَّارُ مَسْرُورُونَ فِي النَّزْهَةِ .
- اَلْجَوُّ فِي بَلَدِي لَيْسَتْ مُعْتَدِلاً .
- يَشْتَهِرُ الْقَصْرُ الصَّيْفِيُّ مَنَاظِرُ سَاحِرٌ .
- تَسُرُّ زَيْنَبُ أَنْ تَخْرُجَ مَعَ أَبَوَيْهَا للنُّزْهَةِ فِي يَوْمِ الإِجَازَةِ .

7- شَكِّلِ الْجُمَلَ التَّالِيَةَ :

تۆۋەندىكى جۈملىلەرگە تەلەپپۇز بەلگىسى قويۇڭ.

- يكون الجوّ في بلدتي صافيا معتجلا دائما .
- نحن سعداء بالتقاء زملائنا القدماء .
- تشتهر الصين بتاريخها الطويل وحضارتها العريقة .
- تنزّهنا الصين المدينة السياحيّة أسبوعا كاملا .
- في فصلنا أربعة وعشرون طالبا، بعضهم قدموا من الشمال وبعضهم الآخر من الجنوب .
- هل توافقون على أن نجلس تحت تلك الشجرة لنستريح قليلا ؟

8- تَرجِمْ الْفَقَرَاتِ الثَّلاَثَ الأُوْلَى مِنْ نَصِّ الدَّرْسِ إِلَى الصِّيْنِيَّةِ .

تېكىستىكى ئالدىنقى ئۈچ ئابزاسنى ئۇيغۇرچىغا تەرجىمە قىلىڭ.

9- تَرْجِمْ مَا يَلِي إِلَى اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ :تۆۋەندىكىلەرنى ئەرەبچىگە تەرجىمە قىلىڭ.

1. سۆز بىرىكمىلىرى :

- سەددىچىن سېپىلى — دەم ئېلىش كۈنى
- يولغا چىقىش ۋاقتى — قىزىل گۈل ۋە يېشىل يوپۇرماق
- خوشال – خورام سەيلە — دۇنيادا تەڭداشسىز خان سارىيى
- ئۇزۇن كارىدور — پەت ئەللىك مېھمانلار

2. جۈملىلەر

- ئۇخلاشتىن ئىلگىرى قەھۋە ئىچمەڭلار
- ساۋاقداشلار بىر- بىرىمىزنى ھۆرمەتلەيلى، بىز بىر- بىرىمىزگە ياردەم بېرەيلى.
- بىز باغچىدا خوشال- خورام ھالدا ئىككى يېرىم سائەت ئوينىدۇق.
- ئەتىگەندە باغچىدا ئادەم كۆپ ئۇلارنىڭ ئارىسىدا ئەرلەر- ئاياللار، قىزلار- ياشلار بار. بەزىلىرى چېنىقىش بىلەن شۇغۇللىنىۋاتىدۇ. بەزىلىرى ئەتىگەندە كىتاپ ئوقۇۋاتىدۇ.

اَلْخَطُّ : (قوليازما)

اَلْمُطَالَعَةُ : (ئوقۇشلۇق)

اَلْبَبْغَاءُ فِي حَدِيْقَةِ الْحَيْوَانِ

ذَهَبَ صَدِيْقِي كَمَالٌ قَبْلَ أَيَّامٍ إِلَى حَدِيْقَةِ الْحَيْوَانِ مَعَ بَعْضِ الْضُّيُوفِ الأَجَانب . كَانَ الْجَوُّ فِي ذَلِكَ الْيَوْمِ جَمِيْلاً، وَكَانَ النَّاسُ فِي الْحَدِيْقَةِ كَثِيْرِيْنَ .

تَنَزَّهَ كَمَالٌ مَعَ الضُّيُوفِ الأَجَانِبِ فِي الْحَدِيْقَةِ مِنْ مَكَانٍ إِلَى آخرَ، وَهُمْ يَتَحَدَّثُونَ بِبَهْجَةٍ وَسُرُورٍ .

فُجْأَةً سَمِعَ صَوْتًا يُحَدِّثُهُ مِنْ قَرِيْبٍ : آلُو، أَهْلاً وَسَهْلاً، مِنْ أَيْنَ جِئْتَ يَا صَدِيْقِي ؟

كَانَ ذَلِكَ الصَّوْتُ بِاللُّغَةِ الإِنْجلِزِيَّةِ .

تَوَقَّفَ كَمَالٌ وَنَظَرَ يَمِيْنًا وَشِمَالاً، فَلَمْ يَرَ هُنَاكَ مَنْ يَقُولُ لِضُيُوفِهِ الأَجَانِبِ بِاللُّغَةِ الإِنْجلِزِيَّةِ .

" مَنْ هَذَا ؟ "

وَفِي هَذَا الْوَقْتِ ، جَاءَ الصَّوْتُ مَرَّةً ثَانِيَةً وَكَانَ الصَّوْتُ وَاضِحًا جِدًّا .

اِلْتَفَتَ كَمَالٌ إِلَى مَنْ حَوْلَهُ، فَرَأَى هُنَاكَ بَبْغَاءَ جَمِيْلاً. كَانَ بَبْغَاءُ يَنْظُرُ إِلَيْهِمْ يَتَكَلَّمُ بِاللُّغَةِ الإِنْجلِزِيَّةِ .

" آلُو ، أَهْلاً وَسَهْلاً. مِنْ أَيِّ بَلَدٍ جِئْتَ يَا صَدِيْقِي ؟ "

اَلْكَلِمَاتُ الإِضَافِيَّةُ : (قوشۇمچە سۆزلۈكلەر)

بَبْغَاءُ ج بَبْغَاوَاتٌ	شاتۇت
حَيَوَانٌ ج حَيَوَانَاتٌ	هايۋان
فُجْأَةٌ	تۇيۇقسىز، ئۇشتۇمتۇت
صَوتٌ ج أَصْوَاتٌ	ئاۋاز
تَوَقَّفَ، يَتَوَقَّفُ، تَوَقُّفًا الشَّخْصُ	توختىدى
يَمِينٌ	سول، سول تەرەپ
اِلْتَفَتَ، يَلْتَفِتُ، اِلْتِفَاتًا إِلَى	بۇرۇلۇپ قارىدى، دىققەت قىلدى، سەپسالدى

التَّدْرِيبُ عَلَى الإِسْتِمَاعِ (ئاڭلاش مەشىقلىرى)

أَجِبْ عَنِ الأَسْئِلَةِ التَّالِيَةِ مُسْتَعِينًا بِمَا سَمِعْتَ :

ئاڭلىغانلىرىڭىزدىن پايدىلىنىپ تۆۋەندىكى سوئاللارغا جاۋاب بېرىڭ.

- أَيْنَ يَقَعُ حَدِيْقَةُ السَّلَامِ ؟
- مَاذَا يُوجَدُ فِي الْحَدِيْقَةِ ؟
- مَنْ يَذْهَبُ إِلَى هَذِهِ الْحَدِيْقَةِ دَائِمًا ؟
- لِمَاذَا يَذْهَبُ إِلَيْهَا الكِبَارُ ؟

– لَمَاذَا يَذْهَبُ إِلَيْهَا الصِّغَارُ ؟
– لِمَاذَا يَذْهَبُ إِلَيْهَا الضُّيُوفُ الأَجَانِبُ ؟

القَوَاعِدُ النَّحْوِيَّةُ : گىراماماتكىلىق قائىدىلەر

19. اَلنَّعْتُ الْمَنْعُوتُ

جَوٌّ مُعْتَدِلٌ	اَلضَّيْفُ الْعَرَبِيُّ
رَغْبَةٌ شَدِيْدٌ	اَلنُّزْهَةُ الْمُمْتِعَةُ
دَرَّاجَتَانِ جَمِيْلَتَانِ	اَلأُسْتَاذَانِ اللَّطِيْفَانِ
مَنَاظِرُ سَاحِرَةٌ	اَلْحَدِيْقَتَانِ الْوَاسِعَتَانِ
زُوَّارٌ كَثِيْرُونَ	اَلنَّاسُ السُّعَدَاءُ
نسَاءٌ عَرَبِيَّاتٌ	أَبِي الْعَزِيْزُ

يۇقۇرقىلارنىڭ ھەممىسى سۈپەت- سۈپەتلەنگۈچىلىك بىرىكمە. سۈپەت سۈپەتلەنگۈچىدىن كېيىن كېلىدۇ. سۈپەت- سۈپەتلەنگۈچىنىڭ خارەكتىرى، رەڭگى، ھالىتى، سانى قاتارلىقلارنى چۈشەندۈرىدۇ. ئۇ سۈپەتلەنگۈچى بىلەن جىنسىي تۈر، سان، كېلىش جەھەتتىن ۋە ئېنىق- ئېنىقسىزلىق قاتارلىق تۆت تەرەپتىن بىردەك كېلىدۇ.
ئەرەب تىلىدا ئادەمدىن باشقا، كۆپلۈك ساندىكى ئىسىملار ئومۇمەن ئاياللىق جىنسىي تۈر بىرلىك سان مۇئامىلە قىلىنىدۇ. مەسىلەن:

حَدِيْقَةٌ جَمِيْلَةٌ	اَلْحَدِيْقَةُ الْجَمِيْلَةُ
حَدَائِقُ جَمِيْلَةٌ	اَلْحَدَائِقُ الْجَمِيْلَةُ
كِتَابٌ مُفِيْدٌ	اَلْكِتَابُ الْمُفِيْدُ

بىر سۈپەتلەنگۈچىنىڭ ئوخشاش بىر ۋاقىتتا بىردىن كۆپ سۈپىتى كېلەلەيدۇ. سۈپەت ئارىسىدا ئادەتتە « و » قوشۇلمايدۇ. مەسىلەن :
قُصُورٌ صِيْنِيَّةٌ فَرِيْدٌ
وَلَدٌ لَطِيْفٌ نَشِيْطٌ مَحْبُوبٌ
اَلْمَنَاظِرُ السَّاحِرَةُ الْجَمِيْلَةُ
بىر سۈپەت بىر ۋاقىتتا بىردىن ئارتۇق سۈپەتلەنگۈچىنى سۈپەتلەيدۇ. ھەر قايسى سۈپەتلەنگۈچىنىڭ ئارىسىغا « و » قوشۇلىدۇ. مەسىلەن :
كُتُبٌ وَصُحُفٌ وَمَجَلاَّتٌ صِيْنِيَّةٌ
الأَقْلاَمُ والدَّفَاتِرُ والأَوْرَاقُ الْجَدِيْدَةُ

التَّدْرِيبَاتُ النَّحْوِيَّةُ : (گىراماماتكىلىق قائىدىلەر)
1– ضَعْ خَطًّ تَحْتَ نَعْتٍ فِى كُلِّ جُمْلَةٍ مِنَ الْجُمَلِ التَّالِيَةِ :
تۆۋەندىكى جۈملىلەرنىڭ ھەربىرىدىكى سۈپەتنىڭ ئاستىغا سىزىڭ.

- اَلْمَنَاظِرُ فِي الْقَصْرِ الصَّيْفِيِّ مَنَاظِرُ سَاحِرَةٌ .
- أَخِي الْكَبِيْرُ مُهَنْدِسٌ مُجْتَهِدٌ .
- عَلَى جَانِبَيْ الطَّرِيْقِ أَشْجَارٌ كَثِيْرَةٌ .
- نَسْتَقْبِلُ الضُّيُوفَ الكِرَامَ اِسْتِقْبَالاً حَارًّا .
- كَانَتْ فَاطِمَةُ زَمِيْلَتِي الْعَزِيْزَةِ فِي الْمَدْرَسَةِ الثَّانَوِيَّةِ .
- يَشْتَهِرُ الْجَبَلُ الْعَطِرِيُّ بِالأَوْرَاقِ الْحَمْرَاءِ فِي الْخَرِيْفِ والثُّلُوجِ الْبَيْضَاءِ فِي الشِّتَاءِ .
- سَيُسَافِرُ سَعِيْدٌ إِلَى سُورِيَا فِي السَّنَةِ الْقَادِمَةِ .
- جَامِعَةُ بَكِيْنَ جَامِعَةٌ قَدِيْمَةٌ مَشْهُورٌ .

2- ضَعْ نَعْتًا مُنَاسِبًا لِكُلِّ اِسْمٍ مِنَ الأَسْمَاءِ التَّالِيَةِ

تۆۋەندىكى ئىسىملارنىڭ ھەربىرىگە مۇناسىپ سۈپەت قويۇڭ.

جَوٌّ	بُحَيْرَةٌ	مَمَرٌّ	أَوْرَاقٌ
رُسُومٌ	زِحَامٌ	قُصُورٌ	أَشْجَارٌ
نَاسٌ	نِسَاءٌ	طَلَبَةٌ	اَلضُّيُوفُ
أَخِي	أُخْتِي	اَلطَّالِبَانِ	اَلْمُوَظِّفَتَانِ

3- أَكْمِلْ الْجُمَلَ التَّالِيَةَ بِنُعُوتٍ وَمَنْعُوتَاتٍ مُنَاسِبَةٍ :

تۆۋەندىكى جۈملىلەرنى مۇناسىپ سۈپەت ۋە سۈپەتلەنگۈچى بىلەن تولۇقلاڭ.

- فِي بَكِيْنَ ...
- عَلَى الْجِدَارِ ...
- عِنْدِي ...
- أَمَامَ الْجَبَلِ ...
- عَلَى الْبُحَيْرَةِ ...
- بِجَانِبِ السَّيَّارَةِ ...
- لَهَا ...

4- صَحِّحِ الأَخْطَاءَ الْوَارِدَةَ فِي الْجُمَلِ التَّالِيَةِ :

تۆۋەندىكى جۈملىلەردە كەلگەن خاتالىقلارنى توغرىلاڭ.

- إِنَّ فِي الْقَصْرِ الصَّيْفِيَّةِ قُصُورٌ فَرِيْدٌ جَمِيْلٌ .
- هَذِهِ مَجَلاَّتٌ مُفِيْدَاتٌ .
- أَحْمَدُ وَحَمِيْدُ عَامِلاَنِ نَشِيْطٌ .
- سَمِيْحَةُ وَسَمِيْرَةُ مُدَرِّسَتَانِ مُتَحَمِّسَةٌ .

– هُمْ أَصْدِقَائِي الْعَرَبِيُّونَ .
– نَحْتَرِمُ الأَسَاتِذَةَ الْمُجْتَهِدَاتِ .

5- اِسْتَخْرِجْ مِنْ نَصِّ الدَّرْسِ اَلنَّعْتَ والْمَنْعُوتَ والإِضَافَةَ الْمَعْنَوِيَّةَ، ثُمَّ قَارِنْ بَيْنَهُمَا .

دەرس تېكىستىدىن سۈپەت، سۈپەتلەنگۈچى، مەنىۋى ئىزاپەتلىك بىرىكمىلەرنى چىقىرىپ، ئاندىن ئۇلارنى سېلىشتۇرۇڭ.

اَلدَّرْسُ الْحَادِي وَالْعِشْرُونَ يىگىرمىنچى دەرس

فِي الْمَطْعَمِ

اَلتَّرْكِيْبَاتُ الْجُمْلِيَّةُ :

- تَنَاوَلَ الشَّيْءَ
- أَعْجَبَ فُلاَنًا الأَمْرُ
- فَضَّلَ الشَّيْءَ
- دَعَا فُلاَنًا إِلَى
- عِنْدَمَا

اَلْحِوَارُ :

- فِي مَطْعَمِ الطَّلَبَةِ
- فِي مَطْعَمِ النَّيْلِ

اَلنَّصُّ : فِي مَطْعَمِ الْفُنْدُقِ

اَلْقَوَاعِدُ النَّحْوِيَّةُ 20. اَلأَعْدَادُ التَّرْتِيْبِيَّةُ

اَلْحِوَارُ : (دیئالوگ)

1- فِي مَطْعَمِ الطَّلَبَةِ

- مَا هَذَا الْمَبْنَى ؟
- هَذَا مَطْعَمُ الطَّلَبَةِ . فِي جَامِعَتِنَا أَرْبَعَةُ مَطَاعِمَ : اَلْمَطْعَمُ الأَوَّلُ وَالثَّانِي والثَّالِثُ والْمَطْعَمُ الإِسْلاَمِيُّ.
- وَفِي أَيِّ مَطْعَمٍ تَتَنَاوَلُ الطَّعَامَ عَادَةً؟
- مِنْ عَادَتِي أَنْ أَتَنَاوَلَ الطَّعَامَ فِي الْمَطْعَمِ الأَوَّلِ .
- هَلْ يُعْجِبُطَ الطَّعَامُ فِي هَذَا الْمَطْعَمِ ؟ (2)
- نَعَمْ، يُعْجِبُنِي كَثِيْرًا . فِيْهِ أَطْعِمَةٌ لَذِيْذَةٌ مُتَنَوِّعَةٌ .
- كَمْ وَجْبَةً تَتَنَاوَلُ فِيْهِ كُلَّ يَوْمٍ ؟
- أَتَنَاوَلُ فِيْهِ ثَلاَثَ وَجَبَاتٍ كُلَّ يَوْمٍ .
- مَتَى تَتَنَاوَلُ العِشَاءَ ؟
- أَتَنَاوَلُ الْعِشَاءَ فِي السَّاعَةِ السَّادِسَةِ والنِّصْفِ مَسَاءً .
- مَاذَا تُفَضِّلُ أَنْ تَأْكُلَ فِي الْفُطُورِ ؟

- فِي الْفُطُور آكُلُ الْخُبْزَ والْبَيْضَ وأَشْرَبُ كُوبًا مِنَ اللَّبَنِ . (4)
- مَاذَا تُفَضِّلُ أَنْ تَأْكُلَ فِي الْغَدَاء ؟
- فِي الْغَدَاءِ آكُلُ الأُرُزَّ واللَّحْمَ والسَّمَكَ والْخُضَارَ .
- هَلْ تَأْكُلُ الْفَوَاكِهَ بَعْدَ الْغَدَاءِ ؟
- نَعَمْ ، أُفَضِّلُ أَنْ آكُلَهَا كَثِيْرًا .
- هَلْ تُحِبُّ أَنْ تَأْكُلَ الْمَكَرُونَةَ ؟
- لاَ، لاَ أُحِبُّهَا، لأَنَّنِي جَنُوبِيٌّ .

2- فِي مَطْعَمِ النَّيْلِ

مَصْطَفَى – آلُو، اَلسَّيِّدُ حَمِيْدٌ مَوْجُودٌ ؟

حَمِيْدٌ – نَعَمْ، أَنَا هُوَ بِالذَّاتِ. مَنِ الْمُتَكَلِّمُ ؟

م – أَنَا مُصْطَفَى . أُحِبُّ أَنْ أَدْعُوكَ إِلَى الأَكْلِ الْمِصْرِيِّ فِي مَطْعَمِ النَّيْلِ (5)

ح – بِكُلِّ سُرُورٍ وشُكْرًا جَزِيْلاً .

م – إِذًا، سَأَمُرُّ عَلَيْكَ بِالسَّيَّارَةِ، اِنْتَظِرْنِي عِنْدَ بَوَّابَةِ مَدِيْنَةِ الطُّلاَّبِ فِي السَّاعَةِ السَّابِعَةِ مَسَاءَ الْيَوْمِ .

ح – حَاضِرٌ ، إِلَى اللِّقَاءِ .

م – إِلَى اللِّقَاء .

جَرْسُونٌ – أَهْلاً وَسَهْلاً! تَفَضَّلُوا .

مُصْطَفَى – شُكْرًا اِقْرَأْ يَا حَمِيْدُ فَاطِمَةَ الطَّعَامِ واخْتَرْ مَا يُعْجِبُكَ ، (6)

ج – مَاذَا تُفَضِّلاَنِ ؟

ح – أُرِيْدُ السَّمَكَ والسَّلَطَةَ والرُّزَّ .

م – أُفَضِّلُ الْفِرَاخَ أَوِ الْكَبَابَ مَعَ الْمَكَرُونَةِ.

ج – أَ تُرِيْدُنَ الْحَلَوِيَاتِ وَالْفَاكِهَةَ ؟ (7)

م – أُرِيْدُ أَيْسْ كَرِيْمْ، مَاذَا تُرِيْدُ يَا حَمِيْدُ ؟

ح – أُرِيْدُ الْقَهْوَةَ السَّادَهْ بَعْدَ الأَكْلِ . (8)

(بَعْدَ الأَكْلِ)

م – اَلْحِسَابُ مِنْ فَضْلِكَ .

جَ – هَا هِيَ ثَلاَثُونَ جُنَيْهًا .

م – هُوَ لَكَ . (10)

ج – مُتَشَكِّرٌ، أَنَا دَائِمًا فِي خِدْمَتِكَ .

اَلنَّصُّ : (تيكست)

فِي مَطْعَمِ الْفُنْدُوقِ

يُوسُفُ مَنْدُوبٌ شَرِكَةٍ تِجارِيَّةٍ . يُوسُفُ يُسافِرُ كَثِيْرًا، وَهُوَ يُسافِرُ مِنْ بَلَدٍ إِلَى آخرَ، وَمِنْ مَدِيْنَةِ إِلَى أُخرَى . (11)

عَنْدَمَا يُسَافِرُ يُوسُفُ يَنْزِلُ دَائِمًا فِي الْفُنْدُوقِ، (12) وَهُوَ يُفَضِّلُ أَنْ يَاكُلَ فِيْهِ. هَا هُوَ الآنَ فِي الْمَطْعَمِ الإِسْلاَمِيِّ بِفُنْدُوقِ النِّيْلِ فِي الْقَاهِرَةِ . السَّاعَةُ الآنَ الثَّامِنَةُ إِلاَّ الرُّبْعَ. الأَطْعِمَةُ جاهِزَةٌ وَهِيَ لَذِيْذَةٌ شَهِيَّةٌ مُتَنَوِّعَةٌ وَالزُبْدَةُ، يُمْكِنُهُ أَنْ يَخْتَارَ مَا يُعْجِبُهُ، فَالْوَجَبَاتُ فِي الْمَطْعَمِ هِيَ :

اَلْفُطُورُ مِنَ السَّاعَةِ السَّابِعَةِ إِلَى السَّاعَةِ الْعَاشِرَةِ صَبَاحًا، فِيْهِ الْعَصِيْرُ وَالْفَاكِهَةُ ، وَالْخُبْزُ وَاللَّبَنُ وَالْمُرَبَّى وَالزُّبْدَةُ،وَالشَّاىُ أَوِ الْقَهْوَةُ، وَالْبَيْضُ أَوِ الْجُبْنُ أَوِ الْفُولُ .

اَلْغَدَاءُ مِنَ السَّاعَةِ الْحَادِيَةِ عَشْرَةَ وَالنِّصْفِ إِلَى السَّاعَةِ الثَّالِثَةِ بَعْدَ الظُّهْرِ، فِيْهِ الْحَسَاءُ، وَالسَّلَطَةُ، وَاللُّحُومُ أَوِ السَّمَكُ، وَالْخُضَارُ، وَالْخُبْزُ وَالزُّبْدَةُ، وَالأُرُزُّ أَوِ الْمَكْرُونَةُ، وَالْفَاكِهَةُ أَوِ الْحَلْوَى، وَالشَّاىُ أَوِ الْقَهْوَةُ .

اَلْعَشَاءُ مِنَ السَّاعَةِ السَّادِسَةِ إِلَى السَّاعَةِ التَّاسِعَةِ مَسَاءً، وَفِيْهِ أَطْعِمَةٌ مِثْلُ الْغَدَاءِ.

وَعَلَى الْمَائِدَةِ شَوْكَاتٌ وَسَكَاكِيْنُ وَمَلاَعِقُ، وَأَطْبَاقٌ كَبِيْرَةٌ وَأَطْبَاقٌ صَغِيْرَةٌ، وَزُجَاجَاتٌ مَاءٍ .

قَرَأَ يُوسُوفُ قَائِمَةَ الطَّعَامِ . ثُمَّ قَالَ لِعَامِلِ الْمَطْعَمِ :

يُوسُوفُ – مِنْ فَضْلِكَ.

عَامِلُ الْمَطْعَمِ – نَعَمْ، أَيَّ خِدْمَةٍ ؟

ى – أُرِيْدُ حَسَاءَ طَمَاطِمَ، وَالسَّلَطَةَ، وَالْخُبْزَ وَالْكَبَابَ.

ع – أَ تُرِيْحُ الْحَلْوَى أَمِ الْفَاكِهَةَ ؟

ى – اَلْفَاكِهَةَ، الْمَوزَ وَالْبُرْتَقَالَ مِنْ فَضْلِكَ .

ع – مَاذَا تَشْرَبُ ؟

ى – عَصِيْرَ لَيْمُونْ مِنْ فَضْلِكَ.

شَرِبَ يُوسُوفُ الْعَصِيْرَ وَأَكَلَ الطَّعَامَ بِالشَّوْكَةِ وَالسِّكِّيْنِ وَالْمِلْعَقَةِ . (13) ثُمَّ قَالَ : فِنْجَانَ شَاىٍ مِنْ فَضْلِكَ . (14) فَقَدَّمَ لَهُ عَامِلُ الْمَطْعَمِ فِنْجَانًا مِنَ الشَّاىِ، فَشَرِبَهُ يُوسُوفُ. أَخِيْرًا قَرَأَ يُوسُوفُ الْفَاتُورَةَ وَدَفَعَ الثَّمَنَ وَشَكَرَ عَامِلَ الْمَطْعَمِ وَخَرَجَ .

اَلْكَلِمَاتِ الْجَدِيْدَةُ : (يەنگى سۆزلۈكلەر)

مَبْنًى جـــ مَبَانٍ / بِنَايَةٌ ، عِمَارَةٌ	بىنا، ئىمارەت
أَعْجَبَ يُعْجِبُ إِعْجَابًا فُلاَنًا الشَّيْءُ أَوِ الأَمْرُ	ھەيران قالدۇردى، ياقتى
مُتَنَوِّعٌ م مُتَنَوِّعَةٌ	ھەرخىل، تۈرلۈك
وَجْبَةٌ جـــ وَجَبَاتٌ	بىر ۋاخ تاماق، تاماق
فُطُورٌ	ئەتگەنلىك تاماق، ناشتا
رُبْعٌ جـــ أَرْبَاعٌ	تۆتتىن بىرى

غَدَاءٌ	چۈشلۈك تاماق
فَضَّلَ يُفَضِّلُ تَفْضِيْلاً الشيْءَ	ئارتۇق كۆردى، ياخشى كۆردى
خُبْزٌ (جُبْزَةٌ وَاحِدَةٌ)	نان، بولكا
بَيْضٌ (بَيْضَةٌ جـــ بَيْضَاتٌ)	توخۇم
لَبَنٌ	سۈت
أُرُزٌّ أَو رُزٌّ	گۈرۈچ، گۈرۈچ تامىقى
لَحْمٌ جـــ لُحُومٌ	گۆش
سَمَكٌ جـــ أَسْمَاكٌ (سَمَكَةٌ وَاحِدَةٌ)	بېلىق
خُضَارٌ جـــ خَضْرَوَاتٌ	كۆكتات
مَكْرُونَةٌ أَو مَكْرُونَةٌ	ماكرون، ئۈگرە
مَرَّ يَمُرُّ مُرُورًا بِ (عَلَى)	ئۆتتى، ماڭدى
اَلنِّيْلُ	نىل
قَائِمَةٌ جـــ قَوَائِمُ	تىزىملىك، تاماق تىزىملىكى
سَلَطَةٌ	سالات، سوغۇق سەي، خام سەي
فِرَاخٌ	باچكا، چۈجە
كَبَابٌ	كاۋاپ
أَيْس كَرِيمْ	مارۈژنا
قَهْوَةٌ سَادَهْ	ساپ قەھۋە، شېكەرسىز قەھۋە
فَاتُورَةٌ جـــ فَوَاتِيرُ	تالون، تىزىملىك
حِسَابٌ جـــ حِسَابَاتٌ	ھېساۋات، ھېساپ
جُنَيْحَةٌ جـــ جُنَيْهَاتٌ	جۈنەيىھ
اَلْبَاقِي	قالغىنى،ئېشىپ قالغىنى، قىلىپ قالغىنى
مُتَشَكِّرٌ	رەھمەت، تەشەككۈر
مَنْدُوبٌ جـــ مَنْدُوبُونَ	ۋەكىل
تِجَارِيٌّ م تِجَارِيَّةٌ	سودا، سودىغا ئائىت
عِنْدَمَا	...غان چاغدا،...غاندا
نَزَلَ يَنْزِلُ نُزُولاً الشَّيْءُ وَفُلَانٌ	چۈشتى
إِلاَّ	...دىن باشقا، سىرت، تاشقىرى
جَاهِزٌ م جَاهِزَةٌ	تەييار
شَهِيٌّ م شَهِيَّةٌ	مەزىلىك، ئىشتىھالىق، تېتىملىق
عَصِيْرٌ	مېۋە سۈيى

مُرَبَّي	مۇرابىا
زُبْدَةٌ	قايماق، سېرىق ماي
جُبْنٌ	پىشلاق، ئىرىمچىك
فُولٌ	پۇرچاق
حَسَاءٌ	شورپا
شَوكَةٌ جـ شَوْكَاتٌ	ۋىلكا، ئارا، قوشۇق
سِكِّينٌ جـ سَكَاكِيْنُ	پىچاق
مِلْعَقَةٌ جـ مَلاَعِقُ	قوشۇق
طَبَقٌ جـ أَطْبَاقٌ	تەخسە
زُجَاجَةٌ جـ زُجَاجَاتٌ	بوتولكا، شىشە
مَاءٌ جـ مِيَاهٌ	سۇ
طَمَاطِمُ	پەمىدۇر
مَوْزٌ	بانان
بُرْتُقَالٌ	ئاپېلسىن
لَيْمُونٌ	لىمۇن
فِنْجَانٌ جـ فَنَاجِينُ	ئىستاكان
دَفَعَ يَدْفَعُ دَفْعًا الشَّيْءَ	بەردى، تۆلىدى
ثَمَنٌ جـ أَثْمَانٌ	باھا، پۇلى

اَلْعِبَارَاتُ الْمُفِيْدَةُ : (جۈملە شەكىللىرى)

تَنَاوَلَ الشَّيْءَ :

- أَتَنَاوَلُ الطَّعَامَ فِي هَذَا الْمَطْعَمِ .
- نَتَنَاوَلُ ثَلاَثَ وَجَبَاتٍ كُلَّ يَوْمٍ .
- لَمْ أَتَنَاوَلِ الدَّوَاءَ الْيَوْمَ .
- اِجْتِمَاعُنَا الْيَوْمَ يَتَنَاوَلُ تَعْلِيْمَ اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ فِي الصِّيْنِ .

أَعْجَبَ فُلاَنًا الشَّيْءُ أَوْ الأَمْرُ :

- هَلْ يُعْجِبُكَ الطَّعَامُ فِي هَذَا الْمَطْعَمِ ؟
- يُمْكِنُهُ أَنْ يَخْتَارَ مَا يُعْجِبُهُ .
- هَلْ يُعْجِبُكَ الأَكْلُ الصِّيْنِيُّ ؟
- أَعْجَبَ فَاطِمَةَ أَنْ تَعْرِفَ اِبْنَتُهَا الْكِتَابَةَ والْقِرَاءَةَ وَهِيَ فِي السَّاعَةِ السَّادِسَةِ مِنَ الْعُمْرِ .

فَضَّلَ أَنْ :

- مَاذَا تُفَضِّلُ أَنْ تَأْكُلَ فِي الْفُطُورِ ؟
- أُفَضِّلُ أَنْ آكُلَ فِي الْبَيْتِ .
- مَاذَا تُفَضِّلُ، أَ الشَّايَ أَمِ الْقَهْوَةَ ؟
- أُفَضِّلُ السَّمَكَ والْخُضَارَ عَلَى اللُّحُومِ .

دَعَا فُلاَنًا إِلَى :

- أُحِبُّ أَنْ أَدْعُوكَ إِلَى الأَكْلِ الْمِصْرِيِّ فِي مَطْعَمِ النِّيْلِ .
- قَدْ دَعَتْنَا سُعَادُ إِلَى حُضُورِ حَفْلَةِ عِيْدِ مِيْلاَدِهَا .
- هَلْ دَعَوْتَ الأُسْتَاذَ أَمِينًا إِلَى اِجْتِمَاعِنَا هَذَا ؟
- سَنَدْعُو مَنْدُوبَ غُرْفَةِ التِّجَارَةِ الصِّيْنِيَّةِ إِلَى الاِشْتِرَاكِ فِي هَذَا النَّشَاطِ .

عِنْدَمَا :

- عِنْدَمَا يُسَافِرُ يُوسُوفُ يَنْزِلُ دَائِمًا فِى الْفُنْدُق.
- عِنْدَمَا عَرَفْتُ مُنَى كَانَتْ مُوَظِّفَةً فِي مَكْتَبِ شَرِكَةِ الطَّيْرَانِ الصِّيْنِيَّةِ لَدَى مِصْرَ .
- عِنْدَمَا دَخَلَ حَمِيْدٌ الْغُرْفَةَ، كَانَ أَبَاهُ نَائِمًا .
- عِنْدَمَا تَكْتُبُ سَمِيْرَةُ الرِّسَالَةَ إِلَى تُطَالِعُ زَاهِرَةُ الرِّوَايَةَ .

اَلْمُلاَحَظَاتُ : (ئىزاھاتلار)

(1) فَفِى أَىِّ مَطْعَمٍ تَتَنَاوَلُ الطَّعَامَ عَادَةً ؟

سەن ئادەتتە قايسى تاماقخانىدا تاماق يەيسەن ؟

بۇ يەردىكى پېئىل « » نىڭ ئەسلى مەنىسى «ئالدى» بولۇپ، ئۆزىدە «يېدى» دېگەن مەنە يوق . بۇ پېئىلنىڭ تولدۇرغۇچىسىنىڭ ئوخشىماسلىقىغا ئاساسەن مەنىسى ئۆزگىرىدۇ.

مەسىلەن :

قَدْ تَتَنَاوَلُ حَسَنٌ العَشَاءَ .

ھەسەن كەچلىك تاماق يەپ بولدى.

لم تَتَنَاوَلْ سَوْسَنُ الدَّوَاءَ .

سەۋسەن دورا يېمىدى.

تَتَنَاوَلُ هَذِهِ النُّدْوُةَ الوَضْعَ الإِقْتِصَادِىَّ فى الصِّيْنِ .

بۇ قېتىمقى مۇھاكىمە يىغىنى جوڭگودىكى ئىقتىسادى ۋەزىيەتنى تىلغا ئېلىپ ئۆتىدۇ.

(2) هَلْ يُعْجِبُكَ الطَّعَامُ فى هَذَا الْمَطْعَمِ ؟

بۇ تاماقخانىدىكى تاماق ساڭا ياقتىمۇ ؟

جۈملىدىكى « أَعْجَبَ يُعْجِبُ اِعْجَابًا » (قايىل قىلدى، ياقتى، ھەيران قالدۇردى) دېگەن مەنىدە، ئالدىدىكى « سَرَّ » (خوشاللاندۇردى) بىلەن ئوخشاش، يەنى پېئىلنىڭ فائىلى بىرەر ئىش ياكى شەيئى، بۇ ئىش مەلۇم ئادەمنى قايىللىق، مەمنۇنلۇق، ھەيرانلىق ھېس قىلدۇرىدۇ. مەسىلەن : هَلْ يُعْجِبُكَ هَذَا الْكِتَابُ ؟

بۇ كىتاب ساڭا ياقتىمۇ ؟

يُعْجِبُنِى الأَطْبَاقُ الصِّيْنِيَّةُ

جوڭگو سەيلىرى ماڭا ياقىدۇ.

يُعْجِبُ مُحَمَّدًا أَنْ أَتَقَدَّمَ سَرِيعًا .

مېنىڭ تېز ئىلگىرلىشىم مۇھەممەدنى قايىل قىلدۇرۋاتىدۇ.

يُعْجِبُ الطَّالِبات أَن تشترك أمهاتن معهن فى هذا النشطاط .

قىز ئوقۇغۇچىلارنىڭ ئانىلىرىنىڭ ئۇلار بىلەن بىرگە بۇ پائالىيەتكە قاتنىشىشى ئۇلارنى ھەيران قالدۇردى.

(3) أَتَنَاوَلُ الْفُطُورَ فى السَّاعَةِ السَّابِعَةِ وَالرُّبْعِ صَبَاحًا .

مەن ئەتىگەن سائەت يەتتىدىن ئون بەش ئۆتكەندە ئەتىگەنلىك تاماق يەيمەن.
أَتَنَاوَلُ الْعَشَاءَ فى السَّاعَةِ السَّادِسَةِ وَالنِّصْفِ مَسَاءً .
مەن كەچ سائەت ئالتە يېرىمدا كەچلىك تاماق يەيمەن.
بۇ ئىككى جۈملىگە ئەگەر « مَسَاءً » « صَبَاحًا » دىن ئىبارەت ۋاقىت رەۋىشى قوشۇلمىسا جۈملىدىكى ۋاقىت ئوقۇمى ئېنىق بولمايدۇ. « مَسَاءً » - سۆزى كۆرسىتىدىغان ۋاقىت بىر قەدەر ئۇزۇن، چۈشتىن كېيىنكى ۋاقىتتىن تارتىپ قاراڭغۇ چۈشكىچە بولغان ۋاقىتتا ئۇنى قوللىنىشقا بولىدۇ. ئۇ ئۇيغۇر تىلىدا «كەچ، كەچتە» بىلەن مەنە جەھەتتىن يېقىن.
جۈملىدىكى « الرُّبْع » ۋە « النِّصْفِ »ئايرىم- ئايرىم ھالدا « **15** مىنۇت» ۋە « **30** مىنۇت» نى ئىپادىلەيدۇ. ئەرەپ تىلىدىكى ۋاقىتنى (سائەتنى) ئىپادىلەشتە يەنە دائىم « الثُّلْثُ » (يەنى «**20**مىنۇت، ئۈچتىن بىر) دەپ قوللىنىلىدۇ. مىنۇتنى ئىپادىلەشتە «دَقِيْقَةً» قوللىنىلىدۇ. ئەگەر بىز « ...مىنۇت قالدى، ...مىنۇت كام» دېگەننى ئىپادىلىمەكچى بولساق چەتلەشتۈرۈش ۋاستىسى « إِلاَّ » نى قوللىنىمىز. كەينىدىكى چەتلىتىلگۈچى سۆز ئېنىقسىز ھالەت، چۈشۈم كېلىشتە بولىدۇ. مەسىلەن:

السَّاعَةُ الْخَامِسَةُ وَالنِّصْفُ سائەت بەش يېرىم

السَّاعَةُ السَّادِسَةُ وَالرُّبْعُ سائەت ئالتىدىن ئون بەش ئۆتكەن

السَّاعَةُ الثَّامِنَةُ وَالثُّلْثُ   سائەت سەككىزدىن يىگىرمە ئۆتكەن

السَّاعَةُ الثَّانِيَّةُ وَعِشْرُ دَقَائِقَ   سائەت ئىككىدىن ئون ئۆتكەن

السَّاعَةُ الثَّالِثَةُ إِلاَّ الرُّبْعَ   سائەت ئۈچكە ئون بەش مىنۇت كام

(4) وَ أَشْرَبُ كُوبًا مِنَ اللَّبَنِ .

مەن سۈتتىن بىر ئىستاكان ئىچىمەن.

جۈملىدىكى « مِنْ » بىر ئىستاكاننىڭ نىمە ئىكەنلىكىنى چۈشەندۈرۈپ بېرىدۇ. ئۇ بايان خاراكتىرلىك « مِنْ » دەپ ئاتىلىدۇ. ئۇ ئالدىدىكى باشلىنىش نۇقتىسىنى بىلدۈرىدىغان « مِنْ » بىلەن ئوخشىمايدۇ. مەسىلەن :

كَثِيْرُونَ مِنَ الشُّبَّانِ يُحِبُّونَ هَذَا الْكِتَابَ .

ياشلاردىن نۇرغۇنى بۇ كىتاپنى ياخشى كۆرىدۇ.

(5) أُحِبُّ أَنْ أَدْعُوكَ إِلى الأَكْلِ الْمِصْرِيِّ فِى مَطْعَمِ النِّيْلِ .

مەن سىزنى نىل تاماقخانىدا مىسىرچە يىمەكلىككە تەكلىپ قىلىشنى ياخشى كۆرىمەن.

جۈملىدىكى « دَعَا، يَدْعُو، دَعْوَةً فُلاَنًا إِلى » - «مەلۇم بىر كىشىنى مەلۇم بىر ئىشنى قىلىشقا تەكلىپ قىلىش» نى ئىپادىلەيدۇ. تەكلىپ قىلىنغۇچى كىشى بىۋاستە تولدۇرغۇچى بولىدۇ. مەلۇم بىر ئىشنى قىلىش چوقۇم ئالدى قوشۇلغۇچى « إِلى » ياكى « ل » بىلەن كېرەك. ئۇ ۋاستىلىك تولدۇرغۇچى بولىدۇ. مەسىلەن :

أَدْعُوكُمْ إِلى « ل » تَنَاوُلِ الْغَدَاءِ فِى بَيْتِى .

مەن سىلەرنى ئۆيۈمدە چۈشلۈك تاماق يېيىشكە تەكلىپ قىلىمەن.

قَدْ دَعَوْا السَّيِّدَ كَمَالاً إِلى « ل » حُضُورِ الْحَفْلَةِ .

ئۇلار كامال ئەپەندىمنى كەچلىك مۇراسىمغا قاتنىششقا تەكلىپ قىلدى.

(6) إِقْرَأْ يَا حَمِيدُ قَائِمَةَ الطَّعَامِ ، إِخْتَرْ مَا يُعْجِبُكَ .

ئى ھەمىد تاماق تىزىملىكىنى ئوقۇ، ئۆزۈڭگە ياقىنىنى تاللا.

جۈملىدىكى « مَا » - نىسبىي ئالماش بولۇپ، بىرەر ئىش ياكى شەيئىنى ئىپادىلەيدۇ. كەينىدىكى جۈملە ئۇلانما جۈملە دەپ ئاتىلىدۇ. ئۇلانما جۈملىدە ئادەتتە « مَا » غا قايتىدىغان بىر قايتقۇچى كىشىلىك ئالماش (ئەرلىك جىنسىي تۇر بىرلىك ساندىكى ئالماش) بولىدۇ. مەسىلەن :

هَذَا مَا رَأَيْتُهُ وَ سَمِعْتُهُ .

بۇ مېنىڭ كۆرگەن ۋە ئاڭلىغانلىرىم.

هَلْ وَجَدْتَ مَا تُرِيْدُهُ ؟

سەن خالىغانلىرىڭنى ئۇچراتتىڭمۇ ؟

(7) أَلاَ تُرِيْدَانِ الْحُلْوَى وَالْفَاكِهَةَ ؟

سىلەر ئىككىڭلار تاتلىق – تۇرۇم ۋە مېۋە – چېۋىلەرنى خالىمامسىلەر ؟

بۇ يەردىكى « أَلاَ » - قايتۇرما سوراقنى بىلدۈرىدۇ. قايتۇرما سوراق جۈملىدە ئادەتتە « أَ » نى

قوللىنىپ سورىلىدۇ. مەسىلەن :

أَلاَ تَذْهَبِى مَعِى ؟

سىز مەن بىلەن بىرگە بارماسىز ؟

أَلاَ تَحْضُرُ حَفْلَةَ عِيْدِ مِيْلاَدِى غَدًا ؟

ئەتە تۇغۇلغان خاتىرە كۈن مۇراسىمغا قاتناشماسەن ؟

(8) أُرِيدُ الْقَهْوَةَ السَّادَةْ بَعْدَ الأَكْلِ .

مەن تاماقتىن كېيىن شېكەرسىز قەھۋە ئىچىشنى خالايمەن .

بۇ يەردىكى « الْقَهْوَةَ السَّادَةْ » ـ نىڭ ئېيتىلىشى پارىژ تىلىنىڭ تەسىرىگە ئۇچرىغان بولۇپ « السَّادَةْ » نىڭ مەنىسى «ساپ، شېكەر قوشۇلمىغان» دېگەن مەنىدە. شۇڭا مىسىردا شېكەرسىز قەھۋە ئىچمەكچى بولسا « الْقَهْوَةَ السَّادَةْ » دەيدۇ. شېكەر قوشۇلغان قەھۋە ئىچمەكچى بولسا « قَهْوَةُ سُكَّرٍ زَائِدٍ » (شېكەر كۆپ سېلىنغان قەھۋە)، « قَهْوَةُ سُكَّرٍ شُوِىٍّ خَفِيفٍ » (شېكەر ئاز سېلىنغان قەھۋە)

(9) إِلَيْكَ الْبَاقِى .　　　　(ئاشقىنىنى ئېلىۋېلىڭ.)

بۇيەردىكى « إِلَيْكَ » پېئىل مەنىسىدىكى ئىسىم بولۇپ، كەينىدە تولدۇرغۇچى كېلىدۇ.

مەسىلەن :

إِلَيكَ سَاعَتَكَ .　　　　سائىتىڭىزنى ئېلىۋېلىڭ

إِلَيْكُمْ بَرَامِجَ السَّهْرَةَ الْيَومَ .

بۈگۈنكى كەچكى پىروگراما نومۇرلىرىدىن ھوزۇرلىنىڭلار.

(10) هُوَ لَكَ .　　　　(ئۇ سىزنىڭ)

ئەرەپ جەمىيىتىدە، خېرىدارلار ئادەتتە مۇلازىمەتچىگە بىرئاز پارچە خراجەت (بَقْشِيْشْ ـ چاي پۇلى) بېرىدۇ. مەسىلەن : رېستورانلار ياكى ئاشخانىلاردىكى مۇلازىمەتچىلەر، كوچىلاردىكى ماشىنا سۈرتىدىغان بالىلار، كىشىلەرگە ياردەم قىلىپ يولىنى كۆرسىتىپ قويىدىغان قىزغىن كىشىلەر قاتارلىقلار مۇلازىمىتىگە نىسبەتەن ھۆرمەتلەش ۋە مىننەتدارلىقنى ئىپادىلەش ئۈچۈن پارچە خىراجەت بېرىلىدۇ.

(11) هُوَ يُسَافِرُ مِنْ بَلَدٍ إِلى آخَرِ وَمِنْ مَدِيْنَةٍ إِلى أُخْرَى .

ئۇ بىر دۆلەتتىن يەنە بىر دۆلەتكە، بىر شەھەردىن يەنە بىر شەھەرگە سەپەر قىلىدۇ.

جۈملىدىكى « مِنْ بَلَدٍ إِلى آخَرِ » ـ «بىر شەھەردىن يەنە بىر شەھەرگە » دېگەن مەنىنى بىلدۈرىدۇ. مەسىلەن :

مِنْ مُقَاطَعَةٍ إِلى أُخْرَى .　　　　بىر ئۆلكىدىن يەنە بىرىگە

مِنْ قَرِيَةٍ إِلى أُخْرَى .　　　　بىر يېزىدىن يەنە بىرىگە

(12) عِنْدَمَا يُسَافِرُ يوسف ينزل دائما فى الفندوق .

يۈسۈپ سەپەر قىلسا دائىم مېھمانخانىغا چۈشىدۇ.

بۇ جۈملىدىكى « عِنْدَمَا » تارماق جۈملە « وَصَلْتُ البَيْتَ » بىلەن كېلىپ ۋاقىت رەۋىشى بولۇپ، «... غان چاغدا» دېگەن مەنىنى بىلدۈرىدۇ. باش جۈملە بىلەن تارماق جۈملىنىڭ ھەممىسىدە

پېئىللىق جۈملە قوللىنىلىدۇ. ۋاقىت ھالىتى ئۆتكەن زامان بولسىمۇ ياكى ھازىرقى زامان بولسىمۇ بولىدۇ. مەسىلەن :

عِنْدَمَا وَصَلْتُ الْبَيْتَ وَجَدْتُ البَابَ مَفْتُوحًا .

مەن ئۆيگە يېتىپ بارغان چېغىمدا ئىشىكنىڭ ئوچۇق ئىكەنلىكىنى بىلدىم.

عِنْدَمَا غَادَرَتْ دِيمَةُ بَلَدَتَهَا، كَانَتْ فِى الْحَادِيَةِ عَشْرَةَ مِنَ الْعُمْرِ .

دىيمە يۇرتىدىن ئايرىلغان چاغدا ئون بىر ياشتا ئىدى.

عِنْدَمَا أَكْبَرُ أُرِيدُ أَنْ أَكُونَ صَحَفِيًّا مُمْتَازًا .

مەن چوڭ بولغان چاغدا ئىلغار مۇخبىر بولۇشنى ئارزۇ قىلىمەن.

(13) يَأْكُلُ الطَّعَامَ بِالشَّوكَةِ وَالسِّكِّينِ وَالْمِلْعَقَةِ .

ئۇ پىچاق، ۋىلكا، قوشۇق بىلەن تاماق يەيدۇ.

بۇ يەردىكى ئالدى قوشۇلغۇچى « ب » - «ياردەمگە تايىنىش» مەنىسىنى بىلدۈرىدۇ. مەسىلەن :

مِنْ عَادَةِ الصِّيْنِيِّينَ أنْ يَتَنَاوَلُوا الطَّعَامَ بِالْعَوْدَيْنِ .

ئىككى چوكا بىلەن تاماق يېيىش جۇڭگولۇقلارنىڭ ئادىتى .

نَذْهَبُ إلى قَاعَةِ الشَّعْبِ الْكُبْرَى بِالسَّيَّارَةِ .

بىز خەلق چوڭ سارىيىغا ماشىنا بىلەن بارىمىز .

(14) فِنْجَانَ شَاى مِنْ فَضْلِكَ .

رەنجىمەي، بىر ئىستاكان چاي

جۈملىدىكى « فِنْجَانَ » - ئەرەبلەرنىڭ چاي، قەھۋە ئىچكەندە دائىم ئىشلىتىلىدىغان قاچا-قۇچىلىرىدىن بولۇپ، ئۇ « كُوبٌ » (ئىستاكان) نىڭ چوڭلۇقىدىن كىچىك بولۇپ، بىز ئىشلىتىدىغان قەدەھ بىلەن ئوخشاش. بۇ جۈملىدە پېئىل « أَعْطِنِى » ياكى « أُرِيدُ » چۈشۈپ قالغان. « فِنْجَانَ » - تولدۇرغۇچى شۈڭا پەتھە ئوقۇلغان.

اَلْعِبَارَاتُ الْمُسْتَعْمِلَةُ أَثْنَاءَ الدَّرْسِ :

(دەرس جەريانىدا ئىشلىتىدىغان ئىبارىلەر)

- أُسْكُتْ!　　- أُسْكُتِي !　　- أُسْكُتُوا !
- اِسْمَعْ جَيِّدًا !　　- اِقْرَأْ بِبُطْءٍ !
- اِقْرَأْ بِصَوْب عَال !
- أَخْرَجُوا الأَوْرَاقَ لِنَقُمْ بِالإمْلاَءِ .
- لاَأَسْمَعُ جَيَّدًا، اِرْفَعْ صَوْتَكَ مِنْ فَضْلِكَ .
- حَاضِرٌ !　　- حَاضِرَةٌ !

اَلتَّدْرِيْبَاتُ الشَّفَوِيَّةُ :　　(ئېغىزچە مەشقلەر)

1- اِقْرأْ مَا يَلِي جَيِّدًا :

تۆۋەندىكىلەرنى ياخشى ئوقۇڭ .

اَلدَّرْسُ الأَوَّلُ	اَلدَّرْسُ الثَّانِي	اَلدَّرْسُ الثَّالِثُ
اَلدَّرْسُ الرَّابِعُ	اَلدَّرْسُ الْخَامِسُ	اَلدَّرْسُ السَّادِسُ
اَلدَّرْسُ السَّابِعُ	اَلدَّرْسُ الثَّامِنُ	اَلدَّرْسُ التَّاسِعُ
اَلدَّرْسُ العَاشِرُ	اَلدَّرْسُ الْحَادِي عَشَرَ	اَلدَّرْسُ الثَّانِيَ عَشَرَ
اَلسَّاعَةُ الأُولَى	اَلسَّاعَةُ الثَّانِيَّةُ	اَلسَّاعَةُ الثَّالِثَةُ
اَلسَّاعَةُ الرَّابِعَةُ	اَلسَّاعَةُ الْخَامِسَةُ	اَلسَّاعَةُ السَّادِسَةُ
اَلسَّاعَةُ السَّابِعَةُ	اَلسَّاعَةُ الثَّامِنَةُ	اَلثَّاعَةُ التَّاسِعَةُ
اَلسَّاعَةُ الْعَاشِرَةُ	اَلسَّاعَةُ الْحَادِيَةَ عَشْرَةَ	اَلسَّاعَةُ الثَّانِيَّةَ عَشْرَةَ

2- أَجِبْ عَنِ الأَسْئِلَةِ التَّالِيَةِ :

تۆۋەندىكى سوئالللارغا جاۋاب بېرىڭ .

- مَنْ هُوَ يُوسُفُ ؟
- هَلْ يُسَافِرُ يُوسُوفُ دَائِمًا ؟
- فِي أَيِّ فُنْدُوفٍ نَزَلَ يُوسُوفُ هَذِهِ الْمَرَّةَ ؟
- كَيْفَ الأَطْعِمَةُ فِي مَطْعَمِ الْفُنْدُوقِ ؟
- مَا مَوْعِدُ الْفُطُورِ والْغَدَاءِ والْعِشَاءِ فِي هَذَا الْفُنْدُوفِ ؟
- اُذْكُرْ لَنَا بَعْضَ الأَطْعِمَةِ مِنَ الْوَاجِبَاتِ الثَّلاَثِ فِي مَطْعَمِ الْفُنْدُوقِ ؟
- مَاذَا أَرَادَ يُوسُوفُ أَنْ يَأْكُلَ ؟
- مَاذَا شَرِبَ يُوسُوفُ ؟
- كَمْ مَطْعَمًا فِي جَامِعَتِكُمْ ؟ وَكَيْفَ الطَّعَامُ فِيْهِ ؟
- مَاذَا تُفَضِّلُ أَنْ تَأْكُلَ ؟
- مَاذَا يُفَضِّلُ الصِّيْنِيُّونَ أَنْ يَأْكُلُوا فِي أَيَّامِ الأَعْيَادِ ؟
- بِمَ يَتَنَاوَلُ الصِّيْنِيُّونَ الطَّعَامَ ؟
- هَلْ تَعْرِفُ شَيْئًا عَنِ الأَكْلِ الْعَرَبِيِّ ؟
- هَلْ تَعْرِفُ بِمَ يَتَنَاوَلُ الْعَرَبُ الطَّعَامَ ؟

3- اِسأَلْ زَمِيْلَكَ عَشْرَ أَسْئِلَةٍ حَوْلَ مَطْعَمِ الطَّلَبَةِ .

ساۋاقداشلاردىن ئوقۇغۇچىلار تاماقخانىسى ھەققىدە ئون سوئال سوراڭ.

4- حَدِّثْ زُمَلاَءَكَ مَا تُفضِّلُ أَنْ تَأْكُلَهُ .

ساۋاقداشلىرىڭىزغا يېيىشنى ياخشى كۆرىدىغان نەرسىلەرنى سۆزلەپ بېرىڭ.

5- مَثِّلْ مَعَ زُمَلاَئِكَ الْمَوْقِفَيْنِ التَّالِيَيْنِ :

ساۋاقداشلىرىڭىز بىلەن تۆۋەندىكى ئىككى ھالەتنى ئىپادىلەڭ.

– قَدِّمْ لِلزُّمَلاَ الْجُدُدِ مَطْعَمَ الطَّلَبَةِ وَمَافِيْهِ .

– تَحَدَّثْ مَعَ صَدِيْقٍ عَرَبِيٍّ عَمَّا تَعْرِفُونَهُ مِنَ الأَكْلِ الصِّيْنِيِّ والْعَرَبِيِّ وَعَادَتِكُمُ الْخَاصَّةَ .

6- اِقْرَأْ الدَّرْسَ جَيِّدًا وَلَخِّصْهُ بِكَلاَمِكَ .

تېكىستنى ياخشى ئوقۇڭ، ۋە ئۆز تىلىڭىز بىلەن خۇلاسىلاڭ .

اَلتَّدْرِيْبَاتُ التَّحْرِيرِيَّةُ : (يازما مەشقلەر)

1- صِلْ كَلِمَاتِ الْعُمُودِ الأَوَّلِ بِالْكَلِمَاتِ الْمُنَاسِبَةِ فِي الْعُمُودِ الثَّانِي :

بىرىنچى تىك قاتاردىكى سۆزلەرنى ئىككىنچى تىك قاتاردىكى مۇناسىپ سۆزلەرگە ئۇلاڭ.

اَلْمَبَانِي	لَطِيْفَةٌ
اَطْعِمَةٌ	اَلرَّائِعَةُ
شَرِكَةٌ	شَهِيَّةٌ
اَلْخَضْرَوَاتُ	تِجَارِيَّةٌ
تَلاَمِيْذُ	اَلْمُتَنَوِّعَةُ
اَلْمُبَارَايَاتُ	اَلسَّاحِرَةُ
اَلْمَنَاظِرُ	اَلْمُهِمُّ
الاِجْتِمَاعُ	عَظِيْمٌ
إِمْرَأَةٌ	صِغَارٌ
بَلَدٌ	اَلأَنِيْقَةُ

2- أَكْمِلْ كُلَّ جُمْلَةٍ مِنَ الْجُمَلِ التَّالِيَةِ بِجُمْلَةٍ فِعْلِيَّةٍ مُنَاسِبَةٍ :

تۆۋەندىكى ھەربىر جۈملىنى مۇناسىپ فائىل بىلەن تولۇقلاڭ .

– يُفَضِّلُ خَالِدٌ أَنْ ...

– تُفَضِّلُ لَيْلَى أَنْ ...

– يُفَضِّلُ أَحْمَدُ ومُخْتَارٌ أَنْ ...

– عِنْدَمَا خَرَجْتُ مِنَ الْبَيْتِ ...

- عِنْدَمَا اِنْتَهتِ الْمُحَاضَرَةُ ...
- عِنْدَمَا وَصَلْنَا إِلَى مَحَطَّةِ الأُوتُوبِيسْ ...
- عِنْدَمَا رَجَعَتْ سَوْسَنُ إِلَى الْجَامِعَةِ ...

3 - أَكْمِلْ كُلَّ جُمْلَةٍ مِنَ الْجُمَلِ التَّالِيَةِ بِجُمْلَةٍ مُنَاسِبَةٍ :

تۆۋەندىكى ھەربىر جۈملىنى مۇناسىپ پېئىللىق جۈملە بىلەن تولۇقلاڭ .

- يُفَضِّلُ خَالِدٌ أَنْ ...
- تُفَضِّلُ لَيْلَى أَنْ ...
- يُفَضِّلُ أَحْمَدُ وَمُخْتَارٌ أَنْ ...
- عِنْدَمَا خَرَجْتُ مِنَ الْبَيْتِ ...
- عِنْدَمَا اِنْتَهَيْتِ الْمُحَاضَرَةُ ...
- عِنْدَمَا وَصَلْنَا إِلَى مُحَطَّةِ الأُوتُوبِيسْ ...
- عِنْدَمَا رَجَعَتْ سَوْسَنُ إِلَى الْجَامِعَةِ ...

4 - **إِمْلأْ كُلَّ فَرَاغٍ مِنَ الْفَرَاغَاتِ التَّالِيَةِ حَسَبَ الْمَطْلُوبِ :**

تۆۋەندىكى ھەربىر بوش ئورۇننى تەلەپ قىلغىنى بويىچە تولدۇرۇڭ.

	اَلأَفْعَالُ	هِيَ	هُمْ	أَنْتُمَا	أَنْتِ	نَحْنُ
لَمْ	يَنْزِلُ					
	يَدْفَعُ					
	يُوَافِقُ					
	يُفَضِّلُ					
	يَتَنَاوَلُ					
	يَسْتَرِيحُ					

5 - **كَوِّنْ جُمْلَةً مُفِيْدَةً مُسْتَعِينًا بِكُلِّ عِبَارَةٍ مِنَ العِبَارَاتِ التَّالِيَةِ :**

تۆۋەندىكى ھەربىر ئىبارىدىن پايدىلىنىپ تولۇق جۈملە تۈزەڭ .

تَنَاوَلَ، فَضَّلَ ، أَعْجَبَ فُلاَنًا الأَمْرُ، دَعَا فُلاَنًا إِلَى، عِنْدَمَا

6- **رَتِّبِ الْكَلِمَاتِ فِي كُلِّ سَطْرٍ مِنَ السُّطُورِ التَّالِيَةِ حَتَّى تَكُونَ جُمْلَةً مُفِيْدَةً :**

تۆۋەندىكى ھەربىر قۇردىكى سۆزلەرنى تولۇق بىر جۈملە بولۇش ئۈچۈن رەتلەپ چىقىڭ.

- يُسَافِرُ - عِنْدَمَا - فِي - الْفُنْدُوقِ - حَمِيدٌ - يَنْزِلُ
- لِلطَّلَبَةِ - يَأْكُلُوا - أَنْ - طَعَامٍ - يُمْكِنُ - أَيَّ - يُعْجِبُهُمْ

- أَتَنَاوَلُ - فِي - يَوْمٍ وَجَبَتَيْنِ - الإجَازَةِ - دَائِمًا
- لَذِيْذَةٌ - الأَطْعِمَةُ - مُتَنَوِّعَةٌ - الاجَازَةِ - دَائِمًا
- لَذِيْذَةٌ - الأَطْعِمَةُ - مُتَنَوِّعَةٌ - فِي - فُنْدُوق - الصَّدَاقَةِ - مَطْعَمِ
- اَلْجَنُوبِيُّونَ - الأَرُزَّ - وَالسَّمَكَ - وَالْخُضْرَوَاتُ - أَمَّا يُفَضِّلُ - الشِّمَالِيُونَ - فَيُفَضِّلُونَ أَنْ - يَأْكُلُوا - الْمَكْرُونَةَ - وَالْخُبْزَ

7- بَيِّنِ الأَسْمَاءَ الْمُذَكَّرَةَ والْمُؤَنَّثَةَ فِي نَصِّ الدَّرْسِ .

تۆۋەندىكى جۈملىلەردە كەلگەن خاتالىقلارنى تۈزىتىڭ .

8- صَحِّحِ الأَخْطَاءَ الْوَارِدَةَ فِي الْجُمَلِ التَّالِيَةِ :

تېكىستىكى ئەرلىك جىنسى ۋە ئايال جىنسى تۇردىكى ئىسىملارنى بايان قىلىڭ.

- عَلَى الْمَائِدَةِ خَمْسَةُ مَلاَعِقَ.
- فِي الصَّالَةِ الصُّوَرُ الْجَمِيْلُ.
- لاأُحِبُّ آكُلُ الْخُبْزَ .
- أَتَنَاوَلُ الطَّعَامَ مَعَ الْمِلْعَقَةِ .
- يُعْجِبُ مُحَمَّجٌ الطَّعَامَ اللَّذِيْذَ .
- تَتَنَاوَلُ الطَّلَبَةُ ثَلاَثَةَ وَاجبَاتٍ كُلُّ الْيَومِ .
- نَسْتَرِيْحُ فِي السَّاعَةِ عَاشِرَةٍ وَنُصْفٍ لَيْلاً .

9- شَكِّلِ الْجُمَلَ التَّالِيَةَ :

تۆۋەندىكى جۈملىلەرگە تەلەپپۇز بەلگىلىرى قويۇڭ.

- هل تعجب فاطمة هديّة زوجها ؟
- يسرّني أن تدعوني إلى زيارة جامعتكم .
- هل تفضلين أن تشربي عصير الفواكه ؟
- يحبّ مصطفى أن يسافر من بلد آخر ومن مدينة إلى أخرى ليتمتّع بمناظر جميلة في العالم .
- عندما رجعت ليلى إلى البيت، كانت الساعة الحادية عشرة إلاّ ربعا ليلا .

10- تَرْجِمْ مَايَلِى إِلَى الصِّيْنِيَّةِ :

تۆۋەندىكىلەرنى ئۇيغۇرچىغا تەرجىمە قىلىڭ.

- اَلْمَطْعَم الإِسْلاَمِيُّ وَاسِعٌ نَظِيْفٌ، والأَطْعِمَةُ فِيْهِ لَذِيْذَةٌ شَهِيَّةٌ مُتَنَوِّعَةٌ .

- مِنْ عَادَةِ حَافِظٍ أَنْ يَتَنَاوَلَ فِي الْفُطُور بَيْضَةً وَكُوبًا مِنَ اللَّبَنِ أَوْ خُبْزَةً مَعَ الْمُرَبَّى.
- يُفَضِّلُ الْعَرَبُ أَنْ يَأْكُلُوا الْفِرَاخَ والْكَبَابَ وَالذُّبْدَ والفَوْلَ والْحَلْوَيَاتِ كَثِيْرًا.
- يُمْكِنُنَا أَنْ نَشْتَرِيَ مَا يَأْكُلُوا الْفِرَاخَ والْكَبَابَ وَالزُّبْدَ والْفَوْلَ والْحَلْوَيَاتِ كَثِيْرًا .
- يُمْكِنُنَا أَنْ نَشْتَرِيَ مَا يُعْجِبُنَا فِي هَذَا الدُّكَّانِ الصَّغِيْرِ الْقَرِيْبِ مِنْ جَامِعَتِنَا .
- تَشْتَهِرُ سُورِيَا بِفَوَاكِهَ مُتَنَوِّعَةٌ، مِثْلِ الْبُرْتُقَالِ واللَّيْمُونْ والْمَوْزِ وَالخ .

11- تَرْجِمْ مَا يَلِي إِلَى اللُّغَةِ الصِّيْنِيَّةِ :

تۆۋەندىكىلەرنى ئەرەبچىگە تەرجىمە قىلىڭ

1- سۆز بىرىكمىلىرى

— تاماق تىزىملىكى — ئوقۇغۇچىلار تاماقخانىسى — بىر ئىستاكان سۈت
— تېتىملىق تائاملار — ئاپېلسىن شەربىتى
— گۈزەل ئىمارەت — سودا شىركىتى
— پاكىز تاماقخانا

2- جۈملىلەر

- ئىشچى- خىزمەتچىلەر تاماقخانىدا تاماق يېيىش مېنىڭ ئادىتىم.
- تېتىملىق تاماقلار ئەزىز مېھمانلارغا ئىنتايىن ياقتى.
- كۈتۈپخانىدا ھەرخىل كىتاپلارنى ئوقۇش ساڭا مۇمكىن بولىدۇ.
- ئەرەپلەر نەيچە چۆپ ۋە قەن- گېزەك يېيىشنى ياخشى كۆرىدۇ.
- سىلەر مۇتەخەسسىسنى بىرنىڭ بۇ قېتىمقى پائالىيىتىمىزگە قاتنىششقا تەكلىپ قىلىشقا قوشۇلامسىلەر، قوشۇلمامسىلەر؟

اَلْخَطُّ : (قولىيازما)

اَلْمُطَالِعَةُ :

مَطْعَمُنَا

بِجَانِب مَطْعَمِ الأَسَاتِذَةِ والْمُوَظَّفِيْنِ مَطْعَمٌ اِسْلَامِيٌّ . إِنَّهُ صَغِيْرٌ ولَكِنَّهُ نَظِيْفٌ أَتَنَاوَلُ فِيْهِ ثَلَاثَ وَجَبَاتٍ كُلَّ يَوْمٍ .

فِي السَّاعَةِ السَّابِعَةِ والنِّصْفِ صَبَاحًا أَتَنَاوَلُ فِيْهِ الْفُطُورَ، فآكُلُ بَيْضَةً وَكُوبًا مِنَ اللَّبَنِ أَحْيَانًا، وَأَحْيَانًا أُخْرَى آكُلُ خُبْزَةً وَأَشْرَبُ حَسَاءَ الأُرُزِّ . وَفِي حَوَالَيْ السَّاعَةِ الثَّانِيَةَ عَشْرَةَ ظُهْرًا أَتَنَاوَلُ الْغَدَاءَ . اَلأَطْعِمَةُ فِي الْغَدَاءِ مُتَنَوِّعَةٌ ، مِنْهَا الْخُضَارُ والأَسْمَاكُ واللُّحُومُ والأُرُزُّ والْخُبْزُ وَالْمَكْرُونَةُ وَالْفَوَاكِهُ، فَيُمْكِنُكَ أَنْ تَخْتَارَ مَا يُعْجِبُكَ. أُفَضِّلُ أَنْ آكُلَ الْخَضْرَاوَاتِ الْمُخْتَلِفَةَ مِثْلَ الْخِيَارِ والطَّمَاطِمِ والْبَطَاطِيْسِ والْبَاذِنْجَانِ والسَّبَانِخِ والْفُلْفُلِ والْكُوسَا وَمَا إِلَى ذَلِكَ فِي السَّاعَةِ الْخَامِسَةِ وَالرُّبْعِ أَتَنَاوَلُ الْعَشَاءَ، فَمِنْ عَادَتِي أَنْ آكُلَ عَنْدَ الْعَشَاءِ بَعْضَ الأَطْعِمَةِ الْخَفِيْفَةِ والْفَوَاكِهَ.

يَعْمَلُ فِي هَذَا الْمَطْعَمِ طَبَّاخَانِ مُجْتَهِدَانِ نَشِيْطَانِ، يُعِدَّانِ لَنَا أَطْعِمَةً إِسْلَامِيَّةً لَذِيْذَةً، فَيُمْكِنُنَا أَنْ

نَتَنَاوَلَ فِي الْمَطْعَم أَيَّ طَعَامٍ يُعْجِبُنَا. الطُّلاَّبُ أَنْ يَأْكُلُوا اللُّحُومَ كَثِيْرًا، وَلَكِنَّ الطَّالِبَاتِ لاَيُحْبِبْنَ اللُّحُومَ ، بَلْ يُفَضِّلْنَ الأَسْمَاكَ والْبَيْضَ وَالْخُضَارَ والْفَوَاكِهَ .

اَلْمَطْعَمُ الإِسْلاَمِيُّ يُعْجِبُنَا كَثِيْرًا .

اَلْكَلِمَاتِ الإِضَافِيَّةُ : (قوشۇمچە سۆزلۇكلەر)

خِيَارٌ

بَطَاطِسْ

بَاذِيجَانٌ

سَبَانِخْ

فِلْفِلٌ

كُوسَا

طَبَّاخٌ خـــ طَبَّاخُونَ

اَلتَّدْرِيْبُ عَلَى الإِسْتِمَاعِ : (ئاڭلاش مەشىقى)

أَجِبْ عَنِ الأَسْئِلَةِ التَّالِيَةِ مُسْتَعِيْنًا بِمَا سَمِعْتَ ؟

(تۆۋەندىكى سوئاللارغا جاۋاب بېرىڭ)

- مَعَ مَنْ جَلَسَ عَلِيٌّ ؟
- مَاذَا عَلَى الْمَائِدَةِ ؟
- مَا اِسْمُ صَدِيْقِهِ الصِّيْنِيِّ ؟
- بِمَ يَأْكُلُ أَصْدِقَاءُ عَلِيٍّ ؟
- هَلْ هَذِهِ مِنْ عَادَتِهِمْ ؟
- بِمَ يَأْكُلُ جَمَالٌ ؟
- هَلْ كَانَتِ الأَطْعِمَةُ صِيْنِيَّةً ؟
- مَا رَأْيُ جَمَالٍ فِي الأَطْعِمَةِ الْعَرَبِيَّةِ ؟

اَلْقَوَاعِدُ النَّحْوِيَّةُ : (گىراماتىكىلىق قائىدىلەر)

.2 الأَعْدَادُ التَّرْتِيْبِيَّةُ 20. دەرىجە سانلار (ئوقۇشلۇق)

دەرىجە سانلار ئەرەب تىلىدىكى يەنە بىر خىل سان بولۇپ ئۇ شەيئىلەرنىڭ رەت تەرتىپىنى بىلدۈرىدۇ.

دەرىجە سان ۋە سانالغۇچىنىڭ مۇناسىۋىتى سۈپەت ۋە سۈپەتلەنگۈچىنىڭ مۇناسىۋىتى بولۇپ، دەرىجە سان دائىم ئېنىق ھالەتتىكى ئىسمنى سۈپەتلەش ئۈچۈن قوللىنىلىدۇ.

.1 بىردىن ئونغىچە بولغان دەرىجە سان مۇنداق بولىدۇ:

اَلدَّرْسُ الأَوَّلُ اَلسَّاعَةُ الأُولَى

اَلدَّرْسُ الثَّانِي　　اَلسَّاعَةُ الثَّانِيَةُ

اَلدَّرْسُ الثَّالِثُ　　اَلسَّاعَةُ الثَّالِثَةُ

اَلدَّرْسُ الرَّابِعُ　　اَلسَّاعَةُ الرَّابِعَةُ

اَلدَّرْسُ الْخَامِسُ　　اَلسَّاعَةُ الْخَامِسَةُ

اَلدَّرْسُ السَّادِسُ　　اَلسَّاعَةُ السَّادِسَةُ

اَلدَّرْسُ الثَّامِنُ　　اَلسَّاعَةُ الثَّامِنَةُ

اَلدَّرْسُ التَّاسِعُ　　اَلسَّاعَةُ التَّاسِعَةُ

اَلدَّرْسُ الْعَاشِرُ　　اَلسَّاعَةُ الْعَاشِرَةُ

2- ئون بىردىن ئون توققۇزغىچە بولغان دەرىجە سان— دەرىجە ساننىڭ بىردىن ئونغىچە بولغانلىرى بىلەن ساناق ساننىڭ «ئون»ى نىڭ بىرلىشىدىن تۈزىلىدۇ. ئىككىسىنىڭ جىنسىي تۈرى بىردەك كېلىدۇ. مەيلى ئۇ باش كېلىش، چۈشۈم كېلىش ياكى ئىگىلىك كېلىشتە كەلسۇن ئوخشاشلا پەتھە ئوقۇلىدۇ. مەسىلەن :

اَلدَّرْسُ الْحَادِيَ عَشَرَ　　اَلسَّاعَةُ الْحَادِيَةَ عَشْرَةَ

اَلدَّرْسُ الثَّانِيَ عَشَرَ　　اَلسَّاعَةُ الثَّانِيَةَ عَشْرَةَ

اَلدَّرْسُ الثَّالِثَ عَشَرَ　　اَلسَّاعَةُ الثَّالِثَةَ عَشْرَةَ

اَلدَّرْسُ الرَّابِعَ عَشَرَ　　اَلسَّاعَةُ الرَّابِعَةَ عَشْرَةَ

اَلدَّرْسُ الْخَامِسَ عَشَرَ　　اَلسَّاعَةُ الْخَامِسَةَ عَشَرَةَ

اَلدَّرْسُ السَّادِسَ عَشَرَ　　اَلسَّاعَةُ السَّادِسَةَ عَشَرَةَ

اَلدَّرْسُ السَّابِعَ عَشَرَ　　اَلسَّاعَةُ السَّابِعَةَ عَشَرَةَ

اَلدَّرْسُ التَّاسِعَ عَشَرَ　　اَلسَّاعَةُ التَّاسِعَةَ عَشْرَةَ

3- سانلارنىڭ 21- 29 غىچە، 31- 39 غىچە ... قاتارلىق دەرىجە سان 1- 9 گىچە بولغىنى بىلەن ئايرىم- ئايرىم ھالدا 20 ۋە 30 قاتارلىقلارنىڭ ياندىشىپ كېلىشى ئۇنىڭ ئوتتۇرىغا «ۋ» قوشۇلىدۇ. ئېنىقلىق ئالامىتى ئايرىم- ئايرىم ھالدا بىرلەر خانىسى ۋە ئونلەر خانىسىدىكى سانغا قوشۇلىدۇ. بىرلەر خانىسىدىكى دەرىجە ساننىڭ جىنسىي تۈرى سانالغۇچى بىلەن بىردەكلىكىنى ساقلايدۇ. مەسىلەن :

اَلدَّرْسُ الْوَاحِدُ (الْحَادِي) وَالْعِشْرُونَ　　اَلسَّاعَةُ الْوَاحِدَةُ وَالْعشْرُونَ

اَلدَّرْسُ الثَّانِي وَالْعِشْرُونَ　　اَلسَّاعَةُ الثَّانِيَةُ وَالْعِشْرُونَ

اَلدَّرْسُ الثَّالِثُ والْعِشْرُونَ　　اَلسَّاعَةُ الثَّالِثَةُ والْعِشْرُونَ

... .

... ...

اَلدَّرْسُ التَّاسِعُ والتِّسْعُونَ　　اَلسَّفْحَةُ التَّاسِعَةُ والتِّسْعُونَ

اَلتَّدْرِيبَاتُ النَّحْوِيَّةُ :　　(گىراماتىكىلىق مەشىقلەر)

1– أُذْكُرْ دُرُوسَ هَذَا الْكِتَابِ مِنْ دَرْسِ الأَوَّلِ إِلى الدَّرْسِ الأَخِرِ .

بۇ كىتاپنىڭ بىرىنچى دەرستىن ئاخىرقى دەرسكىچە بولغان دەرسلەرنى ئېيتىپ بېرىڭ.

2- أُذْكُرْ سَاعَاتِ الْيَومِ مِنَ السَّاعَةِ الوَاحِدَةِ إلى السَّاعَةِ الرَّابِعَةِ وَالْعِشْرُونَ وَتَحدَّثْ عَمَّا تَفعَلُ حَسَبَ تَرْتِيب السَّاعَةِ .
بىر كۈننىڭ سائەت بىردىن سائەت يىگىرمە تۆتكىچە بولغان سائەتلىرىنى ئېيتىپ بېرىڭ ۋە سائەتنىڭ تەرتىپى بويىچە قىلىدىغانلىرىڭىز ھەققىدە سۆزلەڭ .

3- أَجِبْ عَنِ الأَسْئِلَةِ التَّالِيَةِ باسْتِعْمَالِ الأَعْدَادِ التَّرْتِيْبِيَّةِ .
تۆۋەندىكى سوئاللارغا ساناق ساندىن پايدىلىنىپ جاۋاب بېرىڭ.
- فِي أَيِّ فَصْلٍ تَدْرُسُ ؟
- فِي أَيَّةِ سَنَةٍ تَدْرُسُ ؟
- فِي أَيِّ مَبْنًى تَدْرُسُ ؟
- فِي أَيِّ طَابَقٍ تَسْكُنُ ؟
- فِي أَيِّ طَابَقٍ تَسْكُنُ ؟
- أَيَّ دَرْسٍ تَدْرُسُونَ فِي هَذَا الأُسْبُوعِ ؟
- مَا الْيَوْمُ فِي الشَّهْرِ ؟
- مَا أَمْسِ فِي الشَّهْرِ ؟
- مَا الْغَدُ فِي الشَّهْرِ ؟
- أَيُّ يَوْمٍ يَكُونُ عِيْدَ النِّسَاءِ الدُّوَلِيِّ ؟
- أَيُّ يَوْمٍ يَكُونُ عِيْدَ الْمُعَّالِ الدُّوَلِيِّ ؟
- أَيُّ يَوْمٍ يَكُونُ عِيْدَ مِيْلَادِكَ ؟

4- **اِمْلأْ كُلَّ فَرَاغٍ مِنَ الْفَرَاغَاتِ التَّالِيَةِ بِأَعْدَادٍ تَرْتِيْبِيَّةٍ مُنَاسِبَةٍ :**
تۆۋەندىكى ھەربىر بوش ئورۇننى مۇناسىپ دەرىجە سان بىلەن تولدۇرۇڭ .
- يَقُومُ أَحْمَدُ بالرِّيَاضَةِ الْبَدَنِيَّةِ فِي السَّاعَةِ __________ صَبَاحًا .
- تَبْدَأُ الْمُحَاضَرَةُ فِي السَّاعَةِ _________ صَبَاحًا .
- سَيَبْدَأُ الاِجْتِمَاعُ فِي السَّاعَةِ _________ مَسَاءً .
- مَوَاعِدُ الْوَجَبَاتِ فِي هَذَا الْمَطْعَمِ كَمَا يَلِي :
اَلْفُطُورُ مِنَ السَّاعَةِ _______ إِلَى السَّاعَةِ ________ .
اَلْغَدَاءُ مِنَ السَّاعَةِ _______ إِلَى السَّاعَةِ ________ .
اَلْعَشَاءُ مِنَ السَّاعَةِ _______ إِلَى السَّاعَةِ ________ .
- يَعْمَلُ الأُسْتَاذُ فِي اللَّيْلِ حَتَّى السَّاعَةِ _________ .
- قَرَأْتُ صَبَاحَ الْيَوْمِ مِنَ الدَّرْسِ _________ إِلَى الدَّرْسِ _________ .

5- بَيِّنِ الأَعْدَادَ التَّرْتِيبِيَّةَ حَسَبَ السَّاعَاتِ التَّالِيَةِ :
تۆۋەندىكى دەرىجە سانلارنى ئەرەپچە تىل تاۋۇشلىرى بىلەن ئىپادىلەڭ.

6- بَيِّنِ الأَعْدَاءَ التَّرْتِيبِيَّةَ التَّالِيَةَ بِالأَلْفَاظِ الْعَرَبِيَّةِ :
دەرىجە سان ۋە ساناق سان ئارىسىدىكى پەرقنى بايان قىلىڭ.

الساعة (5)	اَلسَّيَّارَةُ (9)	اللاعب (3)	الشهر (4)
اليوم (21)	الطابق (27)	الصورة (12)	الصفحة (98)

7- بَيِّنِ الْفَرْقَ بَيْنَ الأَعْدَادِ التَّرْتِيبِيَّةِ والأَعْدَادِ الأَصْلِيَّةِ .

اَلدَّرْسُ الثَّانِي والْعِشْرُونَ **يىگىرمە ئىككىنچى دەرس**

اَلْفُصْحَى والْعَامِيَّةُ

اَلتَّرْكِيْبَاتُ الْجُمْلِيَّةُ :

- أَلَيْسَ كَذَلِكَ
- صَعْبٌ عَلَى فُلاَنٍ أَنْ
- يَجِبُ عَلَى فُلاَنٍ أَنْ
- بِالنِّسْبَةِ إِلَى فُلاَنٍ
- مَازَالَ (لاَيَزَالُ)

اَلْحِوَارُ :

- أَنَا لُغَةُ الضَّادِ
- حِوَارٌ بَيْنَ أُسْتَاذٍ وَطَالِبٍ

اَلنَّصُّ : اَلْفُصْحَى وَالْعَامِيَّةُ

اَلْقَوَاعِدُ النَّحْوِيَّةُ 21. اَلْفِعْلُ اللاَّزِمُ الْمُتَعَدِّى والْمَفْعُولُ بِهِ

اَلْحِوَارُ : (دىئالوگ)

1- أَنَا لُغَةُ الضَّادِ

(فَدْوَى طَالِبَةٌ جَدِيْدَةٌ بَدَأَتْ دِرَاسَتَهَا لِلُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ مُنْذُ أَشْهُرٍ . ذَاتَ لَيْلَةٍ رَأْتْ فِي حُلْمِهَا عَرُوسًا سَأَلَتْهَا قَائِلَةً :)

- أَنْتِ طَالِبَةٌ جَدِيْدَةٌ، أَلَيْسَ كَذَلِكَ ؟
- بَلَى، وَهُوَ كَذَلِكَ. مَنْ أَنْتِ ؟
- أَنَا اللُّغَةُ الْعَرَبِيَّةُ لُغَةُ الضَّادِ .
- لُغَةُ الضَّادِ ؟ لِمَاذَا أَنْتِ لُغَةُ الضَّادِ ؟
- لأَنَّ حَرْفَ الضَّادِ حَرْفٌ وَحِيدٌ لاَيُوجَدُ فِي اللُّغَاتِ الأَخْرَى .
- كَمْ حَرْفًا لَكِ ؟
- لِي ثَمَانِيَّةٌ وَعِشْرُونَ حَرْفًا .
- كَيْفَ نُطْقُكِ ؟
- نُطْقِي رَنَّانٌ مُوسِقِيٌّ، رُبَّمَا نُطْقُ بَعْضِ الْحُرُوفِ صَعْبٌ عَلَى الْمُبْتَدِئِيْنَ، لأَنَّهَا لَيْسَتْ مَوْجُودَةً فِي اللُّغَاتِ الأُخْرَى .

- كَيْفَ قَوَاعِدُكِ ؟
- قَوَاعِدِي مُعَقَّدَةٌ قَلِيْلاً، مَثَلاً، لِكُلِّ اسْمٍ أَشْكَالٌ كَثِيرَةٌ، ولَكِنْ فِيْهَا نَظَامِيَّةٌ قَوِيَّةٌ، يُمْكِنُكُمْ أَنْ تَكْشِفُوهَا بَعْدَ فِتْرَةٍ مِنَ الدِّرَاسَةِ . إِنَّنِي لُغَةٌ جَمِيْلَةٌ وَمُفِيْدَةٌ .
- وَلِمَاذَا تَقُولِيْنَ إِنَّكَ مُفِيْدَةٌ ؟ (1)
- لأَنَّنِي لُغَةٌ تُسْتَخْدَمُ فِي اِثْنَتَيْنِ وَعِشْرِيْنَ دَوْلَةً عَرَبِيَّةً، وَكَذَلِكَ هِيَ لُغَةُ دِيْنِ الاِسْلاَمِ وَلُغَةٌ مِنْ لُغَاتِ الْعَمَلِ فِي الأُمَمِ الْمُتَحِدَةِ .
- للهِ مَا أَبْلَغَكِ !! (2)

2- حِوَارٌ بَيْنَ أُسْتَاذٍ وَطَالِبٍ

- مَسَاءَ الْخَيْرِ يَا أُسْتَاذُ .
- مَسَاءَ الْخَيْرِ يَا حَسَنُ .
- كَيْفَ حَالُكُمْ ؟
- أَنَا بِخَيْرٍ، وَأَنْتَ ؟
- لاَبَأْسَ بِهَا. ولَكِنْ ...
- مَاذَا بِكَ ؟
- تَأَخَّرْتُ فِي الدِّرَاسَةِ فِي هَذِهِ الأَيَّامِ .
- ولِمَاذَا ؟
- صَعْبٌ عَلَيَّ أَنْ أَحْفَظَ الْكَلِمَاتِ الْجَدِيْدَةَ .
- هَذَا الأَمْرُ طَبِيْعِيٌّ بِالنِّسْبَةِ إِلَى الْمُبْتَدِئِيْنَ، (3) كُلُّ شَيْءٍ فِي أَوَّلِهِ صَعْبٌ .
- مَاذَا أَفْعَلُ ؟
- يَجِبُ عَلَيْكَ أَنْ تَسْتَمِعَ إِلَى صَوْتِ التَّسْجِيْلِ دَائِمًا، (4) ثُمَّ تَقْرَأَ الدَّرْسَ مَرَّةً بَعْدَ أُخْرَى وَتَتَمَرَّنَ عَلَى الْمُحَادَثَةِ مَعَ زُمَلاَئِكَ كَثِيْرًا، وَتُحَاوِلَ أَنْ تَكْشِفَ وَتُلَخِّصَ نظَامِيَّةَ اللُّغَةِ ، بِهَذَا يُمْكِنُكَ أَنْ تَحْفَظَ الْكَلِمَاتِ الْجَدِيْدَةِ .
- شُكْرًا لَكَ يَا أُسْتَاذُ . سَأَعْمَلُ بِكَلاَمِكَ .
- لاَشُكْرَ عَلَى وَاجِبٍ .
- مَعَ السَّلاَمَةِ .
- مَعَ السَّلاَمَةِ .

اَلنَّصُّ : (تيكسست)

اَلْفُصْحَى وَالْعَامِيَّةُ

اَلْعَرَبِيَّةُ الْمُسْتَخْدِمَةُ الْيَوْمَ فِي الْعَالَمِ الْعَرَبِيِّ تَشْمُلُ اللُّغَةَ الْفُصْحَى وَاللَّهْجَاتِ الْعَامِيَّةَ . اَلْفُصْحَى هِيَ لُغَةُ الْقُرْآنِ ولُغَةُ أَعْمَالِ الأُدَبَاءِ الْعَرَبِ مُنْذُ بِدَايَةِ التَّارِيْخِ الأَدَبِيِّ . وَهِيَ لاَتَزَالُ إِلَى الْيَوْمِ اللُّغَةَ

الْمُسْتَخْدِمَةَ فِي الْمَجلاَّتِ وَالْمَجلاَّتِ وَالْجَرَائِدِ وَالْكُتُبِ والْمُحَاضَرَاتِ وَالإِضَاعَةِ وَغَيْرِهَا مِنَ الْمُنَاسِبَاتِ الرَّسْمِيَّةِ . (5) أَمَّا اللَّهْجَاتُ الْعَامِيَّةُ فَتُسْتَخْدَمُ للتَّخَاطُبِ فِي الْحَيَاةِ الْيَوْمِيَّةِ، فَهِيَ تُسْتَخْدَمُ مَثَلاً فِي الْبَيْتِ وَالشَّارِعِ .

لَقَدْ تَطَوَّرَتِ الْفُصْحَى والْعَامِيَّةُ خِلاَلَ تَارِيْخِهِمَا الطَّوِيْلِ تَطَوُّرًا كَبِيْرًا فَالْفُصْحَى قَدْ تَطَوَّرَتْ مُفْرَدَاتُهَا وَأَسَالِيبُهَا وَأَصْبَحَتِ اللُّغَةَ الْعَرَبِيَّةَ الْمُعَاصِرَةَ، (6) ولَكِنَّ قَوَاعِدَهَا لاَتَخْتَلِفُ عَنِ الْقَوَاعِدِ فِي الْقُرْآنِ الْكَرِيْمِ وَأَعْمَالِ الأَدَبِ الْعَرَبِيِّ الْقَدِيْمِ عَامَّةً . (7) أَمَّا الْعَامِيَّةُ فَقَدْ تَغَيَّرَتْ لَهَجَاتُهَا وَأَشْكَالُهَا الْقَدِيْمَةُ وَأَصْبَحَتْ تَخْتَلِفُ مِنْ بَلَدٍ إِلَى آخَرَ اِخْتِلاَفًا كَبِيْرًا : فَاللَّهْجَةُ الْمِصْرِيَّةُ مَثَلاً تَخْتَلِفُ عَنِ اللَّهْجَةِ الْعِرَاقِيَّةِ، واللَّهْجَةُ اللُّبْنَانِيَّةُ تَخْتَلِفُ عَنِ اللَّهْجَةِ السُّعُودِيَّةِ .

وكَثِيْرٌ مِنَ الأُدَبَاءِ الْعَرَبِ الْمُعَاصِرِيْنَ يَكْتُبُونَ الْقِصَّةَ بِالْفُصْحَى، وَلَكِنَّ الْبَعْضَ يُفَضِّلُونَ كِتَابَةَ الْحِوَارِ بِالْعَامِيَّةِ . إِنَّ اللُّغَةَ الْعَرَبِيَّةَ تَرْتَبِطُ بِلاَدَ الْعَالَمِ الْعَرَبِيِّ الْمُعَاصِرِ .

اَلْكَلِمَاتُ الْجَدِيْدَةُ :	(يېڭى سۆزلەر)
أَلْفُصْحَى	ئەدەبىي تىل
اَلْعَامِيَّةُ	يەرلىك تىل
بَدَأَ يَبْدَأُ بَدْأً وَبِدَايَةً	باشلىدى
حُلْمٌ جـ أَحْلاَمٌ	چۈش، خىيال، ئارزۇ
عَرُوسٌ جـ عَرَائِسُ	كېلىن، كېلىنچەك
سَأَلَ يَسْأَلُ سُؤَالاً	سورىدى
أَلَيْسَ كَذَلِكَ	شۇنداق ئەمەسمۇ
بَلَى	(جاۋاب قوشۇمچىسى، بولۇشسىزسوئالنى ئىنكار قىلىپ جاۋاب بىرىشتە قوللىنىدۇ)
حَرْفٌ جـ حُرُوفٌ	ھەرىپ، قوشۇمچە
وَحِيْدٌ م وَحِيْدَةٌ	يالغۇز، بىردىن بىر
وُجِدَ يُوْجَدُ وُجُودًا الشَّيْءُ	بار بولدى، مەۋجۇت بولدى
نُطْقٌ	تەلەپپۇز، تىل تاۋۇشى
رَنَّانٌ م رَنَّانَةٌ	جاراڭلىق، ساز، ياڭراق
مُوسِيقِيٌّ م مُوسِيقِيَّةٌ	مۇزىكىلىق، ئاھاڭلىق
رُبَّمَا	بەلكىم، ئېھتىمال
صَعْبٌ م صَعْبَةٌ	قىيىن، تەس
مُبْتَدِئٌ جـ مُبْتَدِئُونَ	باشلانغۇچ، يېڭى ئۆگەتكۈچى
قَائِدَةٌ جـ قَوَائِدُ	قائىدە، بازىس، ئاساس

مُعَقَّدٌ م مُعَقَّدَةٌ	مۇرەككەپ، چىگىك
مَثَلاً	مەسىلەن
شَكْلٌ جــ أَشْكَالٌ	شەكىل، تۈر، خىل
نِظَامِيَّةٌ	قانۇنىيەت
قَوِيٌّ م قَوِيَّةٌ	كۈچلۈك
كَشَفَ يَكْشِفُ كَشْفًا الشَيْءَ	ئاچتى، بايقىدى، ئاشكارلىدى
أُسْتُخْدِمَ يُسْتَخْدَمُ اسْتِخْدَامًا الشَّيْءُ	قوللىنىلدى،ئىشلىتىلدى
دَوْلَةٌ جــ دُوَلٌ	دۆلەت
دِيْنٌ جــ أَدْيَانٌ	دىن
أَلأُمَمِ الْمُتَّحِدَةُ	بىرلەشكەن دۆلەتلەر تەشكىلاتى
تَأَخَّرَ يَتَأَخَّرُ تَأَخُّرًا (عَنْ)	كېچىكتى، كېيىن قالدى، ئارقىدا قالدى
حَفِظَ يَحْفَظُ حِفْظًا الشَّيْءَ	ساقلىدى، ياداقا ئالدى
طَبِيْعِيٌّ م طَبِعِيَّةٌ	تەبئىي، نورمال
بِالنِّسْبَةِ إِلَى فُلاَنٍ	...گە نسبەتەن
وَجَبَ يَجِبُ وُجُوبًا عَلَى فُلاَنٍ أَنْ	...لازىم، لازىم بولدى
صَوتُ التَّسْجِيْلِ	خاتىرلەنگەن ئاۋاز
تَمَرَّنَ يَتَمَرَّنُ تَمَرُّنًا عَلَى	مەشىق قىلدى
حَاوَلَ يُحَاوِلُ مُحَاوِلَةً الشَيْءَ	ئۇرۇندى، قىلىپ باقتى
لَخَّصَ يُلَخِّصُ تَلْخِيصًا الشَّيْءَ	خۇلاسىلىدى، يەكۈنلىدى
مُسْتَخْدِمٌ م مُسْتَخْدِمَةٌ	ئىشلىتىگەن، قوللىنىلغان
اَلْقُرْآنُ	قۇرئان
لَهْجَةٌ جــ لَهْجَاتٌ	شىۋە، لەھجە، ئىنتوناتسىيە
أَدِيْبٌ جــ أُدَبَاءُ	يازغۇچى، ئەدىب
مَازَالَ / لاَيَزَالُ	ھېلىمۇ...،يەنىلا
إِذَاعَةٌ	ئاڭلىتىش، رادىئو
مُنَاسِبَةٌ جــ مُنَاسِبَاتٌ	سورۇن، پۇرسەت
رَسْمِيٌّ م رَسْمِيَّةٌ	رەسمى، قانۇنلۇق
تَخَاطَبَ يَتَخَاطَبُ تَخَاطُبًا النَّاسُ	ئۆزئارا سۆزلەشتى
شَارِعٌ جــ شَوَارِعٌ	يول، كوچا
تَطَوَّرَ يَتَطَوَّرُ تَطَوُّرًا	تەرەققى قىلدى، يۈكسەلدى
مُفْرَدٌ جــ مُفْرَدَاتٌ	يەككە سۆزلەر، بىرلىك سان، يالغۇز

أُسْلُوبٌ جـ أَسَالِيْبُ	ئۇسلۇپ، شەكىل، ئۇسۇل، جۈملە شەكلى
أَصْبَحَ يُصْبِحُ إِصْبَاحًا	...ئايلاندى، بولۇپ قالدى
مُعَاصِرٌ م مُعَاصِرَةٌ	ھازىرقى
اِخْتَلَفَ يَخْتَلِفُ اِخْتِلاَفًا عَنْ	پەرقلەندى، خىلمۇ- خىل بولدى
عَامَّةً	ئۇمۇمەن، ئۇمۇمىيۈزلۈك
تَغَيَّرَ يَتَغَيَّرُ تغَيُّرًا	ئۆزگەردى
عِرَاقِيٌّ م عِرَاقِيَّةٌ	ئىراقلىق، ئىراقنىڭ
قِصَّةٌ جـ قِصَصٌ	قىسسە، ھېكايە، ۋەقە
رَبَطَ يَرْبِطُ رَبْطًا الشَّيْءَ	باغلىدى، ئۇلىدى

اَلْعِبَارَاتُ الْمُفِيْدَةُ : (جۈملە شەكىللىرى)

أَلَيْسَ كَذَلِكَ :

- أَنْتِ طَالِبَةٌ جَدِيْدَةٌ، أَ لَيْسَ كَذَلِكَ ؟ – بَلَى وَهُوَ كَذَلِكَ .
- تَنَاوَلْتَ الْفُطُورَ فِي الْبَيْتِ، أَلَيْسَ كَذَلِكَ ؟ – نَعَمْ، وَهُوَ لَيْسَ كَذَلِكَ .
- عُمْرُ الأُسْتَاذِ خَمْسٌ وَخَمْسُونَ سَنَةً، أَلَيْسَ كَذَلِكَ ؟ – نَعَمْ، وَهُوَ لَيْسَ كَذَلِكَ .
- مَكْتَبَةُ بَكِيْنَ قَرِيْبَةٌ مِنْ جَامِعَتِنَا، أَ لَيْسَ كَذَلِكَ؟ – بَلَى، وَهُوَ كَذَلِكَ .

صَعْبٌ عَلَى فُلاَنٍ أَنْ :

- صَعْبٌ عَلَيَّ أَنْ أَحْفَظَ الْكَلِمَاتِ الْجَدِيْدَةَ .
- صَعْبٌ عَلَيْهِ أَنْ يَنْطِقَ حَرْفَ " الرَّاء " فِي بَدَايَةِ الدِّرَاسَةِ .
- إِنَّنِي مَشْغُولٌ جدًّا، فَصَعْبٌ عَلَيَّ أَنْ أُكْمِلَ هَذَا الْعَمَلَ خِلاَلَ أُسْبُوعٍ وَاحِدٍ .
- لَيْسَ صَعْبًا أَنْ نَقْرَأَ هَذَا النَّصَّ قِرَاءَةً صَحِيْحَةً .

يَجِبُ عَلَى فُلاَنٍ أَنْ :

- يَجِبُ عَلَيْكَ أَنْ تَسْتَمِعَ إِلَى صَوْتِ التَّسْجِيْلِ دَائِمًا .
- يَجِبُ عَلَى الطَّلَبَةِ أَنْ يَجْتَهِدُوا فِي الدِّرَاسَةِ .
- يَجِبُ عَلَيْنَا أَنْ نَتَمَرَّنَ عَلَى الْمُحَادَثَةِ كُلَّ يَومٍ .
- يَجِبُ عَلَيْكَ أَلاَّ تَتَأَخَّرِي عَنِ الْمَوعِدِ .

بِالنِّسْبَةِ إِلَى فُلاَنٍ :

- هَذَا الأَمْرُ طَبِيْعِيٌّ بِالنِّسْبَةِ إِلَى الْمُبْتَدِئِيْنَ .
- أَرَى أَنَّ الْقِرَاءَةَ مُهِمَّةٌ جدًّا بِالنِّسْبَةِ إِلَى الطَّلَبَةِ فِي السَّنَةِ الأُولَى .
- إِنَّ حُضُورَكُمْ شَرَفٌ كَبِيْرٌ بِالنِّسْبَةِ إِلَيْنَا .

- إِنَّهَا فُرْصَةُ الْعُمْرِ بِالنِّسْبَةِ إِلَيَّ .

مَا زَالَ / لاَيَزَالُ :

- وَهِيَ لاَتَزَالُ الْيَومَ اللُّغَةَ الْمُسْتَخْدَمَةَ فِي الْجَرَائِدِ والْمَجَلاَّتِ والْكُتُبِ .
- لاَيَزَالُ جَدُّهُ يَعِشُ فِي تِلْكَ الْقَرْيَةِ الآنَ .
- مَا زِلْتُ أَذْكُرُ زُمَلاَئِي الْقُدَمَاءِ فِي الْمَدْرَسَةِ الابْتِدَائِيَّةِ .
- مَا زَالَتْ دِيْمَةُ تَعِيشُ وَحْدَهَا بَعْدَ عَشَرَ سَنَوَاتٍ .

المُلاَحَظَاتُ : (ئىزاھاتلار)

(1) لِمَاذَا تَقُولِينَ إِنَّكِ مُفِيدَةً ؟

نېمە ئۈچۈن ئۆزىڭىزنى پايدىلىق تىل دەيسىز ؟

جۈملىدىكى « قَالَ، يَقُولُ، قَولاً » (دېدى، ئېيتتى) نىڭ تولدۇرغۇچىسى بىر ئىسىملىق جۈملە شۇڭا جۈملىنىڭ ئالدىغا ئۆزلەشتۈرمە مەنا ئىكەنلىكىنى تەكىتلەيدىغان « إِنَّ » قوشۇلىدۇ. دىققەت : پەقەت « قَالَ » نىڭ كەينىدىكى تولدۇرغۇچى يىغىندى جۈملىنىڭ ئالدىغا « إِنَّ » قوشۇلىدۇ. مەسىلەن :

قَالَتْ فَاطِمَةُ إِنَّهَا سَتَعْمَلُ فِى إِذَاعَةِ الصِّيْنِ الدَّوْلِيَّةِ .

پاتىمە ئۆزىنىڭ جوڭگو ـ خەلقئارالىق رادىئو ئىستانسىسىدا ئىشلەيدىغانلىقىنى ئېيتتى.

قَالَ أُسْتَاذُ إِنَّنَا سَنَحْفِظُ الكَلِمَاتِ الْعَرَبِيَّةَ بِسُهُولَةٍ مَعَ تَخْلِيصِ النِّظَامِيَّةِ وَالتَّمْرِينَاتِ الْكَثِيرَةَ .

ئۇستاز بىزنىڭ قانۇنىيەتلەرنى خۇلاسىلەش ۋە كۆپلىگەن مەشقلەر بىلەن ئەرەپچە سۆزلەرنى ئاسان يادلايدىغانلىقىمىزنى ئېيتتى.

(2) للهِ مَا أَبْلَغَكَ !

يا ئاللاھ، سەن نېمە دېگەن ناتىق !

بۇ يەردىكى « للهِ » ـ (يا ئاللاھ)، (ئەجەب ياخشى) دېگەن تەئەججۇپ مەنىنى بىلدۈرىدۇ. بۇ يەردىكى «ما» تەئەججۇپنى بىلدۈرىدىغان ئىسىم. «أَبْلَغَ » تەئەججۇپ پېئىلى، سۆز ئاخىرى پەتھەلىك كېلىدۇ. « كَ » تەئەججۇپ پېئىلىنىڭ تولدۇرغۇچىسى ئورۇن جەھەتتە چۈشۈم كېلىشتە كېلىدۇ. مەسىلەن :

مَا أَجْمَلَ هَذِهِ الصُّورَةَ .

بۇ رەسىم نېمە دېگەن چىرايلىق !

مَا أَحْسَنَ هَذِهِ الْفِكْرَةَ .

بۇ پىكىر نېمە دېگەن ياخشى !

(3) هَذَا الأَمْرُ طَبِيعِيٌّ بِالنِّسْبَةِ إِلى الْمُبْتَدِئِينَ .

بۇ ئىش يىڭى ئۆگەنگۈچىلەرگە نىسبەتەن تەبىئى.

بۇ يەردىكى « بِالنِّسْبَةِ إِلى فُلاَنٍ » (...گە نىسبەتەن) دىگەن مەنىدە كېلىدۇ. مەسىلەن :

إِنَّ هَذَا الأَمْرَ مُهِمٌّ جِدًّا بِالنِّسْبَةِ إِلى .

بۇ ئىش ھەقىقەتەن ماڭا نىسبەتەن ئىنتايىن مۇھىم .

إِنَّ هَذِهِ التَّمْرِينَاتِ مُفِيدَةٌ جِدًّا بِالنِّسْبَةِ إِلَيْكَ .

بۇ مەشقلەر ھەقىقەتەن ساڭا نىسبەتەن ئىنتايىن پايدىلىق .

(4) يَجِبُ عَلَيكَ أَنْ تَسْتَمِعَ إِلى الصَّوتِ التَّسْجِيلِ دَائِمًا .

سەن دائىم رادىئو ئاڭلىشىڭ لازىم .

(《》 .... 《》 .... 《》 ....)

3ـ شەخىستىكى ئەرلىك جىنسي تۈر بىرلىك سان شەكلىدە كېلىدۇ. مەسىلەن :

يَجِبُ عَلَيْكَ أَنْ تَتَمَرَّنَ عَلَى الحِوَارِ مَعَ زُمَلاَئِكَ دَائِمًا .

سەن دائىم ساۋاقداشلىرىڭ بىلەن سۆزلىشىشنى مەشق قىلىشىڭ لازىم.

يَجِبُ عَلَيكُمْ أَنْ تَتَنَاوَلُوا الْفُطُورَ مُفِيدٌ جِدًّا بِالنِّسْبَةِ إِلى صِحَّتِكُمْ .

سىلەر ئەتىگەنلىك تاماق يېيىشىڭلار لازىم چۈنكى ئەتىگەنلىك تاماق سىلەرنىڭ سالامەتلىكىڭلارغا نىسبەتەن ئىنتايىن مۇھىم .

يَجِبُ عَلَيكُنَّ أَنْ تحَاوِلْنَ مَرَّةً أُخْرَى .

سىلەر يەنە بىر قېتىم ئورۇنۇپ بېقىشىڭلار لازىم .

(5) وَهِيَ لاَ تَزَالُ إِلى الْيَومِ اللُّغَةَ الْمُسْتَخْدِمَةَ فى المَجَلاَّتِ وَالجَرَائِدِ وَالْكُتُبِ وَالْمُحَاضِرَاتِ وَالإِذَاعَةِ وَغَيْرِهَا مِنَ الْمُنَاسِبَاتِ الرَّسْمِيَّةِ .

ئۇ ھېلىمۇ بۈگۈنگىچە ژورناللاردا، گېزىتلەردە، كىتاپلار ۋە لېكسىيەلەردە، رادىئودا ئۈنىڭدىن باشقا رەسمىي سورۇنلاردا قوللىنىلىدىغان تىل .

جۈملىدىكى « لاَ تَزَالُ » ـ « كَانَ » تۈردىكى تولۇقسىز پېئىللاردىن بولۇپ، «ھېلىمۇ...»، «يەنىلا...» دىگەن مەنىدە كېلىدۇ. ئۇ باشقا تولۇقسىز پېئىللارغا ئوخشاش ئۇنىڭ كەينىدىن بىر ئىسىملىق جۈملە كېلىدۇ. بۇ ئىسىملىق جۈملىنىڭ خەۋىرىنىڭ ئورنى چۈشۈم كېلىشتە بولۇپ «پەتھە» ئالامىتى بىلەن كېلىدۇ. ئەگەر خەۋىرى پېئىللىق جۈملە بولسا ھازىرقى زامان پېئىلى قوللىنىلىدۇ. مەسىلەن :

مَا زَالَتِ الصِّيْنُ ضَعِيفَةً فِى مُبَارَاتِ كُرَّةِ الْقَدَمِ .

جوڭگو ھېلىمۇ پۇتبول مۇسابىقىلىرىدە ئاجىز .

مَا زِلْتُ أُحِبُّ تِلْكَ الْفَتَاةَ بَعْدَ خَمْسَ عَشَرَةَ سَنَةً .

مەن ئون بەش يىلدىن بۇيان يەنىلا ھېلىقى قىزنى ياخشى كۆرۈپ كەلدىم.

لاَ تَزَالُ أُمُّ مُنَى مُدَرِّسَةً لِلُّغَةِ الصِّيْنِيَّةِ فِى مَدْرَسَةِ الثَّانَوِيَّةِ .

مۇنانىڭ ئانىسى ھېلىمۇ ئوتتۇرا مەكتەپتە خەنزۇ تىلى ئوقۇتقۇچىسى .

جۈملىدىكى « غَيْرِهَا » ـ «...قاتارلىق» دېگەن مەنىنى بىلدۈرىدۇ. ئۇنىڭ كەينىدىن دائىم بايان مەنىسىدىكى « مِن » كېلىدۇ. مەسىلەن :

أُفَضِّلُ أَنْ أَكُلَ الْبُرْتُقَال وَالْمَوْزَ وَالتُّفاحَ وَغَيْرَهَا مِنَ الفَوَاكِهِ .

مەن ئاپېلسىن، بانان، ئالما قاتارلىق مېۋىلەرنى يېيىشنى ياخشى كۆرىمەن .

قَدْ زُرْتُ الْقَصْرَ الصِّيْنِيَّ والجَبَلَ الْعَطْرِيَّ وَسُورَ الصِّينِ الْعَظِيمِ وَالمَقَابِرَ الثُّلاثَ عَشَرَةَ لأُسْرَةِ مِنْغْ المَلَكِيَّةِ وَغَيْرَهَا مِنْ مَعَالِمِ وأَثَارِ بَكِينَ .

مەن يازلىق قەسىر، خوشپۇراق تاغ، سەددىچىن سېپىلى، مىڭ سۇلالىسىنىڭ ئون ئۈچ قەبرىسى قاتارلىق بېيجىڭنىڭ ئاسارە ـ ئەتىقىلىرىنى زىيارەت قىلدىم .

(6) أَصْبَحَتِ اللُّغَة الْعَرَبِيَّةَ المُعَاصِرَةَ .

ئۇ يېقىنقى زامان ئەرەپ تىلىغا ئايلىنىپ قالدى.

بۇ يەردىكى « أَصْبَحَ » ـ « ما زال » « كَانَ » بىلەن ئوخشاش تولۇقسىز پېئىل بولۇپ كەينىدىن « أَصْبَحَ » نىڭ ئىسمى ۋە خەۋىرى كېلىدۇ. خەۋىرىنىڭ ئورنى چۈشۈم كېلىشتە بولۇپ «پەتھە» لىك ئالامىتى بىلەن كېلىدۇ. ئەگەر خەۋىرى پېئىللىق جۈملە بولۇپ قالسا ھازىرقى زامان پېئىلى قوللىنىلىدۇ. مەسىلەن :

لَقَدْ أَصْبَحَتْ سُعَادُ الآنَ مُدِيرَةَ شَرِكَةٍ .

سۇئاد ھازىر بىر شىركەت مۇدىرى بولۇپ قالدى .

أَصْبَحَ أَحْمَدُ يَجْتَهِدُ فِى دِرَاسَةِ اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ مُنْذُ ذَلِكَ الْيَومِ .

ئەھمەد ئاشۇ كۈندىن بېرى ئەرەب تىلى دەرسىنە تىرىشچان بولۇپ قالدى.

(7) وَلَكِنَّ قَوَاعِدَهَا لاَ تَخْتَلِفُ عَنِ الْقَوَاعِدِ فِى الْقُرْآنِ الْكَرِيمِ وَأَعْمَالِ الأَدَبِ الْعَرَبِيِّ الْقَدِيمِ عَامَّةً.

لېكىن ئۇنىڭ قائىدىلىرى قۇرئان كەرىم ۋە قەدىمى ئەرەپ ئەدەبى ئىجادىيەتلىرىدىكى قائىدىلەر بىلەن ئومۇمەن پەرقلەنمەيدۇ.

بۇ يەردىكى « عَامَّةً » ھالەت (ئادەتتە...، ئومۇمەن...، ئومۇمىي جەھەتتىن...) دېگەن مەنىدە كېلىدۇ. بەزىدە بىز يەنە « بِوَجْهٍ عَامٍّ » نى قوللىنىشىمىز مۇمكىن .

مەسىلەن :

هَذِهِ اللَّهْجَةُ تُسْتَخْدَمُ فِى مِنْطَقَةِ جَنُوبِيِّ الصِّينِ عَامَّةً .

بۇ دىئالېكت ئومۇمەن جەنۇبى جۇڭگو رايونىدا قوللىنىلىدۇ.

قَدْ أَكْمَلْنَا الْعَمَلَ بِوَجْهٍ عَامٍّ .

بىز خىزمەتنى ئاساسى جەھەتتىن تاماملاپ بولدۇق .

اَلْعِبَارَاتُ الْمُسْتَعْمَلَةُ أَثْنَاءَ الدَّرْسِ :

(دەرس جەريانىدا ئىشلىتىدىغان ئىبارىلەر)

- اِجْتَهَدُوا فِي الدِّرَاسَةِ، يَا زُمَلاَءُ !
- حَاوِلْ نُطْقَ هَذَا الْحَرْفِ مَرَّةً أُخْرَى !
- لاَتَخَفْ مِنَ الصُّعُوبَاتِ فِي الدِّرَاسَةِ !
- تَكَلَّمْ بِالْعَرَبِيَّةِ !
- تَكَلَّمُوا بِصُوتٍ عَالٍ !
- اِنْتَبِهْ إِلَى النُّطْقِ فِي الْقِرَاءَةِ !
- اِنْتَبِهُوا إِلَيَّ !

1- اِقْرَأْ مَا يَلِي جَيِّدًا وَانْتَبِهْ إِلَى قِرَاءَةِ الْتِقَاءِ السَّاكِنَيْنِ وَنُونِ الإِظْهَارِ :

(مۇنۇلارنى ياخشى ئوقۇڭ ۋە ئىككى سۈكۇنلۇق ھەرپىنىڭ ئۇچراشقاندىكى ئوقۇلۇشى ۋە ئاشكارە تەلەپپۇز قىلىنىدىغان نۇننىڭ ئوقۇلۇشىغا دىققەت قىلىڭ.)

- جَاءَتِ الأُسْتَاذَةُ .
- هَلِ الأُسْتَاذُ مَوْجُودٌ ؟
- كَمِ السَّاعَةِ الآنَ ؟
- قَدِ انْتَقَلَ بَيْتُ أَحْمَدَ إِلَى ضَاحِيَةِ بَكِيْنَ .
- مَنِ الَّذِي يَذْهَبُ مَعِي ؟
- أُطْلُبِ الْعِلْمَ وَلَوْ فِي الصِّيْنِ .
- اِسْتَمَعْنَا إِلَى مُحَاضَرَةٍ عَنِ الْعَالَمِ الْعَرَبِيِّ .
- عَلَيْكُمُ السَّلاَمُ .
- هَلْ قَرَأْتُمُ الْجَرِيْدَةَ ؟

أَنْهَارٌ	مَنْ أَنْتَ ؟	مِنْ أَيْنَ جِئْتَ ؟
مِنْهَاجٌ	مَنْ هُوَ ؟	مِنْ هُنَاكَ .
أَنْحَاءٌ	مَنْ حَضَرَ ؟	مِنْ حُجْرَةِ الدَّرْسِ .
أَنْخَابٌ	مَنْ خَرَجَ ؟	مِنْ خَارِجَ الْمَدِيْنَةِ .
صَنْعَاءُ	مَنْ عَرَفَ ؟	مِنْ عِمَارَةِ الإِدَارَةِ .

2- أَجِبْ عَنِ الأَسْئِلَةِ التَّالِيَةِ :

(مۇنۇ سوئاللارغا جاۋاب بېرىڭ.)

- مَا هِيَ اللُّغَةُ الْفُصْحَى ؟
- مَتَى تُسْتَخْدِمُ اللُّغَةُ الْفُصْحَى ؟
- مَا هِيَ الْعَامِيَّةُ ؟

- أَيْنَ تُسْتَخْدَمُ اللُّغَةُ الْعَامِيَّةُ ؟
- لِمَاذَا نَقُولُ إِنَّ اللُّغَةَ الْعَرَبِيَّةَ لُغَةُ الضَّادِ ؟
- هَلِ اللُّغَةُ الْعَرَبِيَّةُ لُغَةُ الْقُرآنِ ؟
- هَلْ تَتَطَوَّرُ الْفُصْحَى وَالْعَامِيَّةُ تَطَوُّرًا كَبِيْرًا خِلاَلَ تَارِخِهِمَا الطَّوِيلِ ؟ وَكَيْفَ تَتَطَوَّرَ ؟
- مَا الْفَرْقُ بَيْنَ اللُّغَةِ الْفُصْحَى والْعَامِيَّةِ ؟
- مَا الْفَرْقُ بَيْنَ اللُّغَةُ الْفُصْحَى الْقَدِيْمَةِ والْمُعَاصِرَةِ ؟
- أَيَكْتُبُ الأُدَبَاءُ الْعَرَبُ الْمُعَاصِرُونَ الْقِصَّةَ بِالْفُصْحَى أَمْ بِالْعَامِيَّةُ ؟
- مَا أَهْمِيَّةُ اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ ؟
- كَيْفَ تَدْرُسُ اللُّغَةَ الْعَرَبِيَّةَ ؟
- هَلْ فِي اللُّغَةِ الصِّينِيَّةِ لَهْجَاتٌ مُخْتَلِفَةٌ ؟ بَيْنَ ذَلِكَ بِأَمْثِلَةٍ .

3- اِسْأَلْ عَشْرَةَ أَسْئِلَةٍ حَوْلَ اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ .
(ئەرەپ تىلى ھەققىدە ئون سوئال سوراڭ.)

4- مَثِّلْ مَعَ زُمَلاَئِكَ الْمَوْقِفَيْنِ التَّالِيَيْنِ :
(ساۋاقداشلىرىڭىز بىلەن مۇنۇ ئىككى خىل ھالەتنى ئىپادىلەڭ.)
- نَاقِشْ زُمَلاَءَكَ حَوْلَ الطَّرِيْقَةِ السَّلِيْمَةِ لِدِرَاسَةِ اللُّغَةِ الأَجْنَبِيَّةِ وَخَاصَّةً الْعَرَبِيَّةِ .
- نَاقِشْ أُسْتَاذَكَ وَزُمَلاَءَكَ حَوْلَ خَصَائِصِ اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ وَالْفَرْقِ بَيْنَ اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ واللُّغَاتِ الأُخْرَى .

6- اِقْرأْ نَصَّ الدَّرْسِ وَحْفَظْهُ .
(تېكىستنى ياخشى ئوقۇڭ ۋە ئۇنى يادلاڭ.)

7- لَخِّصْ نَصَّ الدَّرْسِ بِكَلاَمِكَ .
(دەرس تېكىستنى ئۆز تىلىڭىز بىلەن خۇلاسىلەڭ.)

اَلتَّدْرِيْبَاتُ التَّحْرِيْرِيَّةُ : (يازما مەشقلەر)

1- هَاتِ مُفْرَدًا لِكُلِّ اِسْمٍ مِنَ الأَسْمَاءِ التَّالِيَةِ :
(مۇنۇ ئىسىملارنىڭ ھەربىرىنىڭ بىرلىكىنى كەلتۈرۈڭ.)

لُغَاتٌ	لَهْجَاتٌ	عَرَبٌ	أُدَبَاءُ
قِصَصٌ	حُرُوفٌ	كَلِمَاتٌ	قَوَاعِدُ

أَحْلاَمٌ　　　أَسَالِبُ　　　دُرُوسٌ　　　أَدْيَانٌ

عَرَائِسُ　　　دُوَلٌ　　　أَشْكَالٌ　　　مُفْرَدَاتٌ

2- أَكْمِلِ الْجُمَلَ التَّالِيَةَ بِمَا يُنَاسِبُهُ :

(تۆۋەندىكى جۈملىلەرنى ئۇنىڭغا مۇناسىپ كېلىدىغانلىرى بىلەن تولۇقلاڭ.)

- صَعْبٌ عَلَيْكُمْ أَنْ ...
- صَعْبٌ عَلَيْكُمْ أَنْ ...
- لَيْسَ مِنَ الصَّعْبِ عَلَيْهَا أَنْ ...
- لَيْسَ صَعْبًا عَلَيْنَا أَنْ ...
- يَجِبُ عَلَيْكُمَا أَنْ ...
- يَجِبُ عَلَيْكُمَا أَنْ ...
- يَجِبُ عَلَيَّ أَنْ ...
- يَجِبُ عَلَيْهِمْ أَنْ ...
- مَا زِلْنَا ...
- لاَأَزَالُ ...
- مَا زَالَتْ بَلَدَتُهُ ...

3- اِملأْ كُلَّ فَرَاغٍ مِنَ الْفَرَاغَاتِ التَّالِيَةِ بِحَرْفِ جَرٍّ مُنَاسِبٍ :

(مۇنۇ بوش ئورۇنلارنىڭ ھەربىرىنى مۇناسىپ ئالدى قوشۇلغۇچى بىلەن تولدۇرۇڭ.)

- هَذَا الاِجْتِمَاعُ مُهِمٌّ جِدًّا ______ النِّسْبَةِ ______ كُمْ .
- مِنْ عَادَتِهِ أَنْ يَسْتَمِعَ ______ صَوْتِ التَّسْجِيلِ نِصْفَ سَاعَةٍ كُلَّ يَوْمٍ .
- هَلْ تَتَمَرَّنُ ______ الْحِوَارِ مَعَ زُمَلاَئِكَ دَائِمًا ؟
- شُكْرًا لَكَ يَا طَبِيبُ، سَأَعْمَلُ ______ كَلاَمِكَ .
- إِنَّ الْجَوَّ فِي بَكِّينَ يَخْتَلِفُ ______ الْجَوِّ فِي بَلَدَتِي .
- سَافَرْتُ إِلَى شَانْغْهَاىْ ______ أَشْتَرِكَ ______ نَشَاطَاتِ الأُسْبُوعِ الثَّقَافِيِّ .
- يُفَضِّلُ الصِّينِيُّونَ أَنْ يَتَنَاوَلُوا الطَّعَامَ ______ الْعُودَيْنِ .
- لِمَاذَا تَرْغَبُونَ ______ قِرَاءَةِ هَذَا الْقِصَّةِ ؟

4- اِسْتَخْرِجْ مِنَ الْجُمَلِ التَّالِيَةِ الْمُضَافَ وَالْمُضَافَ إِلَيْهِ والنَّعْتَ والْمَنْعُوتَ :

(مۇنۇ جۇملىلەردىن ئىزاپەتلىك بىرىكمىنىڭ بىرىنچى ئەزاسى ۋە ئىككىنچى ئەزاسى، ئېنىقلىغۇچى ۋە ئېنىقلانغۇچىنى ئايرىپ چىقىرىڭ.)

- اَللُّغَةُ الْعَرَبِيَّةُ لُغَةُ الْقُرْآنِ وَأَعْمَال الأُدَبَاءِ الْعَرَب .
- اَللُّغَةُ الْعَرَبِيَّةُ لُغَةُ دِيْنِ الإسْلاَمِ وَلُغَةٌ مِنَ لُغَاتِ الْعَمَلِ فِي الأُمَمِ الْمُتَّحِدَةِ .
- أَصْبَحَتِ اللُّغَةُ الْفُصْحَى اللُّغَةَ الْمُعَاصِرَةَ مَعَ تَطَوُّرِهَا فِي مُفْرَدَاتِهَا وَأَسَالِيبِهَا .
- كَثِيرٌ مِنَ الأُدَبَاءِ الْعَرَبِ الْمُعَاصِرِيْنَ يَكْتُبُونَ الْقِصَّةَ بِالْفُصْحَى، وَلَكِنَّ الْبَعْضَ يُفَضِّلُونَ كِتَابَةَ الْحِوَارِ بِالْعَامِيَّةِ .
- اَللُّغَةُ الْعَامِيَّةُ هِيَ لُغَةُ التَّخَاطُبِ بَيْنَ حَيَاتِهِمُ الْيَوْمِيَّةِ .

5- بَيِّنِ الأَعْدَادَ التَّرْتِيبِيَّةِ التَّالِيَةِ بِالأَلْفَاظِ الْعَرَبِيَّةِ :

(مۇنۇ دەرىجە سانلارنى ئەرەپچە سانلار بىلەن بايان قىلىڭ.)

الساعة (11)	الصورة (12)	الكتاب (13)	الشقة (21)
المجلّة (17)	الأسبوع (18)	الدَّفْتر (20)	المبنى (21)
الحجرة (22)	السيّارة (20)	الطَّابق (32)	المدرس (54)

6- هَاتِ صِيغَالأَمْرِ لأَفْعَالِ التَّالِيَةِ :

(مۇنۇ پېئىللارنىڭ بۇيرۇق پېئىل شەكلىنى كەلتۈرۈڭ.)

سَأَلَ حَفِظَ حَاوَلَ لَخَّصَ تَنَاوَلَ اِسْتَخْدَمَ

7- أَكْمِلْ كُلَّ جُمْلَةٍ مِنَ الْجُمَلِ التَّالِيَةِ بِمَا بَيْنَ الْقَوصَيْنِ مِنَ الأَفْعَالِ الْمُنَاسِبَةِ :

(مۇنۇ جۇملىلەرنىڭ ھەربىرىنى ئىككى تىرناق ئارىسىدىكى مۇناسىپ پېئىللار بىلەن تولدۇرۇڭ.)

(قَرَأَ ، حَضَرَ ، خَفِظَ ، يَجبُ، تَنَاوَلَ ، اِسْتَمَعَ اِلَى، سَأَلَ، اِخْتَلَفَ ، كَتَبَ ، فَضَّلَ)

- ________ رِيْمَةُ وَأَمِيْنَةُ الدَّرْسَ كُلَّ صَبَاحٍ .
- ________ نَا الْخَبِيْرُ كَثِيْرًا مِنَ الأَسْئِلَةِ عَنْ عَادَاتِ الشَّعْبِ الصِّيْنِيِّ .
- مَا ________ كَامِلٌ الْحَفْلَةَ لَيْلَةَ أَمْسِ .
- لَمْ ________ مُحَمَّدٌ الْكَلِمَاتِ الْجَدِيْدَةَ حَتَّى الآنَ .
- ________ عَلَيْكُمَا أَنْ تَتَمَرَّنَا عَلَى الْحِوَارِ كُلَّ يَومٍ .
- لَمْ ________ صَدِيْقَتِي الْفُطُورَ بَعْدُ .
- ________ مُنَى وَسُعَادُ وَزَيْنَبُ أَنْ ________ إِلَى الْمُوْسِقَي الْخَفِيْفَةِ .
- أَصْبَحَتِ اللُّغَةُ الْعَامِيَّةُ ________ مِنْ بَلَدٍ إِلَى آخَرَ .

- بَعْضُ الكُتَّابِ الْعَرَبِ ________ الْقِصَّةَ بِالْفُصْحَى وَبَعْضُهُمُ الآخَرَ ________
كِتَابَةَ الْحِوَارِ بِالْعَامِيَةِ .

8- كَوِّنْ جُمْلَةً مُفِيْدَةً بِكُلِّ عِبَارَةٍ مِنَ الْعِبَارَاتِ التَّالِيَةِ :
(مۇنۇ ئىبارىلەرنىڭ ھەربىرسى بىلەن تولۇق جۈملە تۈزەڭ.)
صَعْبٌ عَلَى ، بِالنِّسْبَةِ إِلَى فُلاَنٍ، مَا زَالَ قَالَ إِنَّ، أَلَيْسَ كَذَالِكَ ، يَجِبُ

9- صَحِّحِ الأَخْطَاءَ الْوَارِدَةَ فِي الْجُمَلِ التَّالِيَةِ :
(مۇنۇ جۈملىلەردە كەلگەن خاتالىقلارنى تۈزىتىڭ.)
- هَذِهِ الشَّقَّةُ وَاسِعٌ مُرِيْحٌ .
- قَالَ أَحْمَدُ هُوَ يَزُورُ صَدِيْقَهُ .
- ذَهَبَتْ لَيْلَي إِلَى قَصْرِ الصَّيْفِيِّ الصَّبَاحَ الْيَوْمِ .
- يَجِبُ عَلَيْكُمْ أَنْ تَحْتَرِمُونَ الأَسَاتِذَةَ .
- يَقْرَأُونَ الطُّلاَّبُ مَجَلَّةَ " الصِّيْنِ الْيَوْمَ " دَائِمًا ، أَلَيْسَ كَذَلِكَ ؟
- نَعَمْ، وَهُوَ كَذَلِكَ.
- كَانَ فِي كُلِّيَّتِنَا خَبِيْرَيْنِ عَرَبِيَّيْنِ .

10- تَرجِمِ الْفَقْرَتَيْنِ الأُولَى والثَّانِيَّةَ مِنْ نَصِّ الدَّرْسِ إِلَى الصِّيْنِيَّةِ :
(تېكىستنىڭ بىرىنچى ۋە ئىككىنچى ئابزاسىنى ئۇيغۇرچىغا تەرجىمە قىلىڭ.)

11- تَرْجِمْ مَا يَلِي إِلَى الْعَرَبِيَّةِ :
(تۆۋەندىكىلەرنى ئەرەپچىگە تەرجىمە قىلىڭ.)
1- سۆز بىرىكمىلىرى:
—— ئەرەپ ئەدەبى تىلى —— «قۇرئان كەرىم» نىڭ تىلى
—— رادىئو ۋە تېلېۋىزىيە —— گۈزەل ئاۋاز
—— بىرلەشكەن دۆلەتلەر تەشكىلاتى —— رەسمى زىيارەت
—— ئىسلام دىنى
2- جۈملىلەر:
- ئەرەپ تىلى قەدىمى، گۈزەل ۋە پايدىلىق تىل شۇنداق ئەمەسمۇ ؟
- ئەھمەد بۈگۈن ئەرەپ تىلى تېكىستلىك قائىدىلىرىنى خۇلاسىلەيدىغانلىقىنى ئېيتتى.
- ھەر ئىش بېشىدا تەس ھەر قانداق بىر يېڭى تىلنى ئۆگىنىش يېڭى ئۆگەنگۈچىلەرگە نىسبەتەن قىيىن.

- مەن خالىدە بىلەن دىئالوگنى مەشق قىلىۋاتقىنىمدا لەيلا تېكىست ئاڭلاۋاتاتتى.
- سىلەر ھەر كۈنى ئۈنلۈك ئاۋازدا تېكىست ئوقۇغۇچىلار لازىم.
- مەن ئۈنى يەنە بىر قېتىم كۆرگىنىمدە، ئۇ يەنىلا ھېلىقى ئوتتۇرا مەكتەپتە تارىخ دەرسىنى بېرەتتى.

اَلْخَطُّ : (قولىيازما)

اَلْمُطَالَعَةُ : (مۇتالىئە قىلىپ ئوقۇش)

أُحِبُّ اللُّغَةَ الإنْجلِزِيَّةَ أَيْضًا

فَاطِمَةُ فَتَاةٌ جَمِيْلَةٌ ، وَهِيَ طَبِيْبَةٌ نَشِيْطَةٌ مُجْتَهِدَةٌ بالْمُسْتَشْفَى الأَوَّل فِي شَانْغْهَاىْ . لَهَا خَطِيْبٌ اِسْمُهُ عَبْدُ الْعَزِيْز . يَشْتَغِلُ عَبْدُ الْعَزِيْزِ فِي مَصْلَحَةِ السِّيَاحَةِ بالْمَدِيْنَةِ، إِنَّهُ مُدِيْرُ إِدَارَةِ الاِسْتِقْبَالِ ، يُجِيدُ اللُّغَةَ الإِنْجلِزِيَّةَ واللُّغَةَ الْفَرَنْسِيَّةِ .

هَلْ تَعْرِفُ كَيْفَ تَعَرَّفَتْ فَاطِمَةُ عَلَى خَطِيْبِهَا ؟

قَدْ دَرَسَ عَبْدُ الْعَزِيْزِ اللُّغَةَ الإِنْجلِزِيَّةَ فِي جَامِعَةِ فُودَانْ بشانغْهَاىْ .

فِي يَوْمٍ مِنَ الأَيَّام زَارَ عَبْدُ الْعَزِيْز مَعَ بَعْضِ الضُّيُوفِ الأَجَانب الْمُسْتَشْفَى الأَوَّلَ بشَانْغْهَاى، فَتَعَرَّفَ عَلَى فَاطِمَةَ . اِسْتَقْبَلَتْ فَاطِمَةُ ذَلِكَ، فاقْتَرَبَتْ مِنْهُ وَقَالَتْ لَهُ مُتَحَمِّسَةً : لَقَدْ وَجَدَ صُعُوبَاتٍ كَثِيْرَةٍ فِي التَّرْجمَةِ، لأَنَّهُ لايَعْرِفُ كَثِيْرًا عَنِ الطِّبِّ .

وَجَدَتْ فَاطِمَةُ ذَلِكَ، فَاْقْتَرَبَتْ مِنْهُ وَقَالَتْ لَهُ مُتَحَمِّسَةٍ : كَيْفَ صِحَّتُكَ ؟ وَجَدْتُ أَنَّكَ تَعِبْتَ كَثِيْرًا فِي التَّرْجَمَةِ . مَا رأْيُكَ أَنْ تَسْتَرِيْحَ قَلِيْلاً وَأَنَا أُتَرْجِمُ للضُّيُوفِ، هَلْ يُمْكِنُ أَنْ أَكُونَ صَدِيْقًا لَكِ ؟

قَالَتْ فَاطِمَةُ : بِكُلِّ سُرُورٍ، لأَنَّنِي أُحِبُّ الإِنْجلِزِيَّةَ أَيْضًا .

الكَلِمَاتُ الإِضَافِيَّةُ (قوشۇمچە سۆزلۈكلەر)

فَتَاةٌ ج فَتَيَاةٌ قىز

إِدَارَةٌ ج إِدَارَاتٌ مەھكىمە، ئىدارە، تارماق، مەمۇرىيەت

صَحِبَ يَصْحَبُ صُحْبَةً فُلاَنًا ھەمرا بولدى

اَلطِّبُّ تىبابەت، مېدىتسىنا

صُعُوبَةٌ ج صُعُوبَاتٌ قىيىنچىلىق

إِقْتَرَبَ يَقْتَرِبُ إِقْتِرَابًا مِنْ يېقىنلاشتى

تَعِبَ يَتْعَبُ تَعْبًا ھاردى، چارچىدى

اَلتَّدْرِيْبَاتُ عَلَى الاِسْتِمَاعِ : (ئاڭلاش مەشقى)

أَجِبْ عَنِ الأَسْئِلَةِ التَّالِيَةِ مُسْتَعِينًا بِمَا سَمِعْتَ :

(ئاڭلىغانلىرىڭىزدىن پايدىلىنىپ مۇنۇ سوئاللارغا جاۋاب بېرىڭ.)

- مَنْ كَتَبَ هَذِهِ الرِّسَالَةَ ؟ وَإِلَى مَنْ كَتَبَهَا ؟
- مِنْ أَيْنَ كَتَبَ الْكَاتِب فِي الْجَامِعَةِ ؟
- مَتَى يَقُومُ مِنَ النَّوْمِ كُلَّ صَبَاحٍ ؟
- مَتَى يَحْضُرُ الْمُحَاضَرَاتِ ؟
- أَيْنَ يَسْكُنُ الْكَاتِبُ ؟
- مَتَى يَكُونُ مَوْعِدُ الْعِشَاءِ ؟
- هَلْ لَهُ كَثِيْرٌ مِنَ الأَصْدِقَاءِ الْعَرَبِ وَالأَجَانِبِ ؟ كَيْفَ يَتَعَامَلُ الكَاتِبُ مَعَهُمْ ؟
- كَيْفَ اللَّيْلُ فِي الْقَاهِرَةِ ؟

القَوَاعِدُ النَّحْوِيَّةُ (گىراماتىكىلىق قائىدىلەر)

22. ئۆتۈمسىز پېئىل ۋە ئۆتۈملۈك پېئىل ۋە تولدۇرغۇچى.

(22. الفِعْلُ اللاَّزِمُ وَالْفِعْلُ الْمُتَعَدِّى وَالْمَفْعُولُ بِهِ)

1. يَنَامُ الْوَلَدُ بالا ئۇخلاۋاتىدۇ

إِنْتَهَى الدَّرْسُ دەرس ئاياغلاشتى

يَسْتَرِيحُ الضُّيُوفُ فى الصَّالَةِ مېھمانلار زالدا ئارام ئېلىۋاتىدۇ

2. قَرَأَتْ فَاطِمَةُ الصَّحِيفَةَ پاتىمە گېزىت ئوقىدى

يَتَنَاوَلُ الأُسْتَاذُ الطَّعَامَ فى بَيْتِهِ ئۇستاز ئۆيدە تاماق يەۋاتىدۇ

يَكْتُبُ الطُّلاَّبُ وَاجِبَاتِهِمْ فى قَاعَةِ الْمُطَالَعَةِ

ئوقۇغۇچىلار قىرائەتخانىدا تاپشۇرۇقلىرىنى يېزىۋاتىدۇ

3. يُعَلِّمُنَا الأُسْتَاذُ اللُّغَةَ الْعَرَبِيَّةَ

ھېلىقى ئۇستاز بىزگە ئەرەپ تىلىنى ئۆگىتىدۇ

سَأَلْنَا الأُسْتَاذُ أَسْئِلَةً كَثِيرَةً ئۇستاز بىزدىن نۇرغۇن سوئال سورىدى

4. يَسْتَمِعُ أَشْرَفُ إِلى مَوْسِقَى دَائِمًا ئەشرەف دائىم مۇزىكا ئاڭلايدۇ

يَقُومُ مُحَمَّدٌ بِرِيَاضَةِ الصَّبَاحِيَّةِ كُلَّ يَومٍ .

مۇھەممەد ھەركۈنى ئەتىگەنلىك چېنىقىش بىلەن شۇغۇللىنىدۇ.

تَتَمَرَّنُ فَاطِمَةُ عَلَى الحِوَارِ مَعَ زُمَلائِهَا وَزُمِيلاَتِهَا كُلَّ مَسَاءٍ .
پاتىمە ھەركەچ ئوغۇل ۋە قىز ساۋاقداشلىرى بىلەن سۆزلىشىشنى مەشق قىلىدۇ.
يۇقۇردا ئېيتىلغان تۆت گۇرۇپپا جۈملىنىڭ ھەممىسى پېئىللىق جۈملە بولۇپ، ھەر قايسى جۈملىدىكى پېئىللارنىڭ ئۆزىگە خاس ئالاھىدىلىكى بار.
1- گۇرۇپپىدىكى جۈملىدىكى پېئىللارغا فائىلى كەلگەندىلا تولۇق مەنانى ئىپادىلەيدۇ. بۇ خىلدىكى پېئىللار ئۆتۈمسىز پېئىللار دېيىلىدۇ.
2- گۇرۇپپىدىكى پېئىللار فائىلغا موھتاج بولغاندىن سىرت يەنە بىر ئىش ھەركەتنى قوبۇل قىلغۇچىغا موھتاج بولىدۇ. شۇنداقلا تولۇق مەنانى ئىپادىلەيدۇ بۇ خىل پېئىللار ئۆتۈملۈك پېئىللار دېيىلىدۇ. ئىش ــ ھەركەتنى قوبۇل قىلغۇچى (تولدۇرغۇچى) « المَفْعُولُ بِهِ » دەپ ئاتىلىدۇ. تولدۇرغۇچى جۈملىدە چۈشۈم كېلىشتە كېلىدۇ.
3- گۇرۇپپىدىكى پېئىللارنىڭ ئوخشاشلا ئىككى تولدۇرغۇچىسى بار. بۇ خىل پېئىللار قوش ئۆتۈملۈك پېئىللار دەپ ئاتىلىدۇ.
4- گۇرۇپپىدىكى پېئىللار بولسا ئۆزىنىڭ تولدۇرغۇچىسىغا بىۋاستە ئۆتەلمەيدۇ ئۇ ئۆزىنىڭ ئالدى قوشۇلغۇچىسىغا ھاجەت بولىدۇ. بۇنداق پېئىللار ۋاستىلىق ئۆتۈملۈك پېئىل دەپ ئاتىلىدۇ. ئۇنىڭ تولدۇرغۇچىسى ئالدى قوشۇلغۇچىنىڭ تەسىرىنى قوبۇل قىلىپ ئىگىلىك كېلىشتە كېلىدۇ. ئالدى قوشۇلغۇچى ۋە ئۇنى قوبۇل قىلغۇچى ئورۇن جەھەتتە چۈشۈم كېلىشتە دەپ قارىلىدۇ. بىز بۇ پېئىللارنى ئەستە ساقلىغاندا چوقۇم ئۇنىڭغا ماسلىشىپ كېلىدىغان ئالدى قوشۇلغۇچىلارغىمۇ ئەستە تۇتىشىمىز لازىم.

التَّدْرِيبَاتُ النَّحْوِيَّةُ (گىراماتىكىلىق قائىدىلەر)

(1) مَا هُوَ الْفَرْقُ بَيْنَ الْفِعْلِ اللاَّزِمِ وَفِعْلِ الْمُتَعَدِّى ؟ بَيِّنْ ذَلِكَ بِالأَمْثِلَةِ .
(ئۆتۈنسىز پېئىل بىلەن ئۆتۈملۈك پېئىل ئوتتۇرىسىدىكى پەرىق نېمە؟ ئاشۇنى مىسال بىلەن بايان قىلىڭ.)

(2) إجْمَعْ كُلَّ الأَفْعَالِ المَدْرُوسَةِ وَبَوِّ بِهَا حَسَبَ مَا فِى الْقَوَاعِدِ .
(ئۆگىنىلگەن بارلىق پېئىللارنى توپلاڭ ۋە ئۇنى قائىدىلەرگە ئاساسەن بابلارنى ئايرىڭ.)

(3) إسْتَخْرِجْ مِنَ الجُمَلِ التَّالِيَةِ الْفِعْلَ المُتَعَدِّى وَالْفِعْلَ المُنَاسِبَةِ .
(مۇنۇ پېئىللاردىن ئۆتۈمسىز ۋە ئۆتۈملۈك پېئىللارنى ئايرىپ چىقىڭ.)
– لَقَدْ تَطَوَّرَتِ اللُّغَةُ الْعَرَبِيَّةُخِلاَلَ تَارِيْخِهَا الطَّوِيْلِ تَطَوَّرًا كَبِيْرًا .
– اِنْتَهَى الدَّرْسُ فَعَادَ الطَّلَبَةُ إِلَى الْمَسْكَنِ .
– حَاوِلْ أَنْ تَكْشِفَ وَتُلَخِّصَ نظَامِيَّةَ الْكَلِمَاتِ الْعَرَبِيَّةِ .
– اَلْعَرَبِيَّةُ الْمُسْتَخْدَمَةُ فِي الْعَالَمِ الْعَرَبِيِّ تَشْمُلُ الْفُصْحَى والْعَامِيَّةَ .

- تَعِبَتْ فَاطِمَةُ واسْتَرَاحَتْ فِي الْبَيْتِ .
- اِقْرَئِي الدَّرْسَ يَا فَاطِمَةُ .
- يَجِبُ عَلَيْكَ أَنْ تَحْفَظَ هَذِهِ الْعِبَارَاتِ قَبْلَ نِهَايَةِ الأُسْبُوعِ .

4- أَكْمِلِ الْجُمَلَ التَّالِيَةَ بِمَا بَيْنَ قَوْسَيْنِ مِنَ الأَفْعَالِ الْمُنَاسِبَةِ :
(مۇنۇ جۈملىلەرنى ئېككى تىرناق ئارىسىدىكى مۇناسىپ پېئىللار بىلەن تولۇقلاڭ.)
(يَجِبُ أَنْ ، اِشْتَرَكَ فِي، فُلاَنًا إِلَي، فَضَّلَ ، عَمِلَ، رَأَى، كَتَبَ ، قَرَأَ ، اِشْتَغَلَ ، عَرَفَ، تَنَزَّهَ ، تَخَاطَبَ)
- قَدْ ________ فَدْوَى كَثِيْرًا مِنَ الْمَعْلُومَاتِ عَنْ حَضَارَةِ النِّيْلِ الْعَرِيْقَةِ .
- أَبُوهُ ________ فِي مَحَطَّةِ الإِذَاعَةِ والتِّلْزِيُونِ بِبَكِيْنَ .
- مَا رَأْيُكِ فِي أَنْ ________ الْقَصْرَ الصَّيْفِيِّ ؟
- سُعَادُ تُحِبُّ أَنْ ________ الْمَجَلاَّتِ الأَجْنَبِيَّةِ .
- ________ بِكَلاَمِكَ يَا طَبِيْبُ .
- بَعْضُ الأُدَبَاءِ الْعَرَبِ ________ أَنْ ________ الْحِوَارَ بِالْعَامِيَّةِ .
- هَلْ يُمْكِنُكَ أَنْ ______ الأُسْتَاذَ سُلَيْمَانَ إِلَى ______ فِي نُزْهَتِنَا عِنْدَمَا ______هُ ؟
- ________ عَلَيْنَا أَنْ ________ بِاللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ مَعَ الْعَرَبِ دَائِمًا .

6 - أَكْمِلْ كُلَّ جُمْلَةٍ مِنَ الْجُمَلِ التَّالِيَةِ بِمَفْعُولٍ بِهِ مُنَاسِبٍ :
(مۇنۇ جۈملىلەردىن ھەربىرىنى مۇناسىپ تولدۇرغۇچى بىلەن تولۇقلاڭ.)
- كَتَبَ مُحَمَّدٌ ________ أَمْسِ .
- شَرِبَتْ نَادِيَةُ ________ فِي الْفُطُورِ .
- يُلَخِّصُ الطَّلَبَةُ ________ تَلْخِيصًا جَيِّدًا .
- يُدَرِّسُنَا الأُسْتَاذُ ________ .
- يَشْمُلُ هَذَا الدَّرْسُ ________ .
- اِحْفَظْ ________ جَيِّدًا يَا أَحْمَدُ .

6- كَوِّنْ ثَلاَثَ جُمَلٍ فِعْلِيَّةٍ بِكُلٍّ مِنَ الأَفْعَالِ اللاَّزِمَةِ والأَفْعَالِ الْمُتَعَدِّيَةِ .
(ئۆتۈمسىز پېئىللار ۋە ئۆتۈملۈك پېئىللارنىڭ ھەربىرى بىلەن ئۈچ پېئىللىق جۈملە تۈزەڭ.)

اَلدَّرْسُ الثَّالِثُ والْعِشْرُونَ

زَيَارَةُ وَزِيْرُ الْخَارِجِيَّةِ الصِّيْنِيِّ لِمِصْرَ

اَلتَّرْكِيْبَاتُ الْجُمْلِيَّةُ :

- لَيْسَ (مَا، لاَ، لَمْ) ... إِلاَّ
- كَمَا
- تَمَنَّى الأَمْرَ
- طَلَبَ مِنْ فُلاَنٍ أَنْ
- حَمَلَ الشَّيْءَ

اَلْحِوَارُ :

- أُحِبُّ قِرَاءَةَ الصُّحُفِ
- مُرَاسِلٌ جَامِعِيٌّ

اَلنَّصُّ : زِيَارَةُ وَزِيْرِ الْخَارِجِيَّةِ الصِّينِي لِمِصْرَ .

اَلْقَوَاعِدُ النَّحْوِيَّةُ 22. الأَفْعَالُ الْمُجَرَّدَةُ والأَفْعَالُ الْمَزِيْدَةُ وَمَصَادِرُهَا

اَلْحِوَارُ : (دىئالوگ)

1- أُحِبُّ الْقِرَاءَةَ الصُّحُفِ

هَيْفَاءُ - أَيْنَ كُنْتَ، يَا إِبْرَاهِيْمُ ؟
إِبْرَاهِيْمُ - فِي الْمَكْتَبَةِ .
ه - مَاذَا كُنْتَ تَفْعَلُ هُنَاكَ ؟
إ - كُنْتُ أَقْرَأُ بَعْضَ الْجَرَائِدِ .
ه - لِمَاذَا تَقْرَأُ الْجَرَائِدَ هُنَاكَ ؟ أَلَيْسَ فِي فَصْلِنَا جَرَائِدُ ؟
إ - نَعَمْ، لَيْسَتْ عِنْدَنَا إِلاَّ " جَرَائِدُ صَادِرَةٌ فِي مُخْتَلِفِ الْمُقَاطَعَاتِ كَمَا فِيْهَا بَعْضُ الْجَرَائِدِ والْمَجَلاَّتِ الأَجْنَبِيَّةِ. (2)
ه - مَعَكَ حَقٌّ . مَاذَا تُفَضِّلُ أَنْ تَقْرَأَ مِنْهَا ؟
إ - أُفَضِّلُ قِرَءَةَ " جَرِيْدَةِ كُرَةِ الْقَدَمِ فِي الصِّيْنِ " . لأَنَّنِي مِنْ هُوَاةِ كُرَةِ الْقَدَمِ . وأَنْتِ ؟
ه - أُحِبُّ أَنْ أَقْرَأَ مَجَلَّةَ " بَيْتِ الْعَرَبِ " . لَقَدِ اسْتَفَدْتُ مِنْهَا كَثِيْرًا، لأَنَّهَا مَجَلَّةٌ ثَقَافِيَّةٌ مَطْبُوعَةٌ بِلُغَتَيْنِ : اَللُّغَةُ الصِّيْنِيَّةُ واللُّغَةُ الْعَرَبِيَّةُ . فَيُمْكِنُنِي أَنْ أَتَعَلَّمَ اللُّغَةَ الْعَرَبِيَّةَ بِنَفْسِي مِنْ خِلاَلَ قِرَاءَتِهَا، كَمَا يُمْكِنُنِي أَنْ أَتَعَرَّفَ عَلَى أَحْوَالِ التَّبَادُلِ الثَّقَافِيِّ بَيْنَ الصِّيْنِ والدُّوَلِ الْعَرَبِيَّةِ .

إ – عَظِيْمٌ ! إِنَّكَ طَالِبَةٌ مُمْتَازَةٌ .

2- مُرَاسِلٌ جَامِعِيٌّ

جَاسِمٌ – يَا عَبْدَاللهِ ، إِلَى أَيْنَ تَذْهَبُ الآنَ ؟ (3)

عَبْدُ اللهِ – أَذْهَبُ إِلَى الْمَلْعَبِ لأَلْعَبَ مَعَ زُمَلاَئِي كُرَةَ السَّلَّةِ . هَلْ تَذْهَبُ مَعِي ؟

ج – عَفْوًا ، لَيْسَ عِنْدِي وَقْتٌ .

ع – مَاذَا تَفْعَلُ الآنَ ؟

ج – أَنَا مَشْغُولٌ جِدًّا بِكِتَابَةِ مُوجَزِ الأَخْبَارِ لِجَرِيْدَةِ الْجَامِعَةِ لأَنَّنِي مُرَاسِلٌ مِنْ مُرَاسِلِيْهَا . أُنْظُرْ إِلَى كَتَبْتُ .

ع – * رَجَعَ رَئِيسُ الْجَامِعَةِ أَمْسِ بِالطَّائِرَةِ بَعْدَ زِيَارَتِهِ لِكُلٍّ مِنْ جَامِعَةِ الْقَاهِرَةِ وَجَامِعَةِ الإِسْكَنْدَرِيَّةِ وَجَامِعَةِ دِمَشْقَ وَجَامِعَةِ صَنْعَاءَ . (4)

* نَشَرَتِ الْجَامِعَةُ كِتَابًا جَدِيْدًا بِعُنْوَانِ " لُغَتُنَا الْجُمَلِيَّةُ " .

* اِسْتَمْتَعَ الطُّلاَّبُ الْجُدُدُ إِلَى مُحَاضَرَةٍ بِعُنْوَانِ " السَّلاَمُ فِي الشَّرْقِ الأَوْسَطِ " ...

ع – جَمِيْلٌ جِدًّا . وَمَا هَذَا ؟

ج – هَذِهِ مَقَالَةٌ كَتَبَتْهَا إِحْدَى الطَّالِبَاتِ واسْمُهَا سُوزَانُ بِعُنْوَانِ " وَضْعُ الطُّلاَّبِ فِ الْجَامِعَةِ " .

ع – مَاذَا تَتَنَاوَلُ الْمَقَالَةُ ؟

ج – تَتَنَاوَلُ رَغْبَةَ الطُّلاَّبِ فِي مُشَارَكَتِهِمْ فِي شُؤُونِ إِدَارَةِ الْجَامِعَةِ . (5)

ع – عَظِيْمٌ ! إِنَّ عَمَلَكَ هَذَا مُهِمٌّ وَمُفِيْدٌ جِدًّا. أَتَمَنَّى لَكَ التَوْفِيْقَ وَالنَّجَاحَ. إِلَى اللِّقَاءِ.

ج – إِلَى اللِّقَاءِ .

اَلنَّصُّ : (تبكمست)

زِيَارَةُ وَزِيْرِ الْخَارِجِيَّةِ الصِّيْنِيِّ لِمِصْرَ (6)

كَتَبَ مُرَاسِلُ " الأَهْرَامِ " الْمِصْرِيُّ مَقَالَةً عَنِ الشَّرْقِ الأَوْسَطِ مُتَنَاوِلاً فِيْهَا زِيَارَةَ وَزِيْرِ الْخَارِجِيَّةِ الصِّيْنِيِّ لِمِصْرَ . (7) قَالَ الْكَاتِبُ فِي الْمَقَالَةِ :

وَصَلَ وَزِيْرُ الْخَارِجِيَّةِ الصِّيْنِيُّ إِلَى الْقَاهِرَةِ لَيْلَةَ أَمْسِ حَامِلاً رِسَالَةً مُهِمَّةً إِلَى الرَّئِيْسِ الْمِصْرِيِّ مِنَ الرَّئِيْسِ الصِّيْنِيِّ . وَفِي تِلْكَ الرِّسَالَةِ تَحَدَّثَ الرَّئِيْسُ الصِّيْنِيُّ عَنِ الْوَضْعِ فِي الشَّرْقِ الأَوْسَطِ، يُعَبِّرُ عَنِ اهْتِمَامِهِ الْخَاصِّ بِمَوْضُوعِ السَّلاَمِ فِي الْمِنْطَقَةِ، كَمَا جَاءَ فِي رِسَالَتِهِ أَنَّهُ قَدْ دَرَسَ مَعَ رِجَالِ الدَّوْلَةِ فِي مُشْكِلَةِ الشَّرْقِ الأَوْسَطِ دِرَاسَةً شَامِلَةً ، (8) وَطَلَبَ مِنْ وَزِيْرِ الْخَارِجِيَّةِ اَنْ يَنْقُلَ إِلَي الرَّئِيْسِ الْمِصْرِيِّ رَأْيَهُ فِيْهَا ، (9) وَأَنَّهُ مُتَأَكِّدٌ أَنَّ الشُّعُوبَ الْعَرَبِيَّةَ تَرْغَبُ فِي السَّلاَمِ وَتَبْذُلُ أَعْظَمَ الْجُهُودِ لِتَحْقِيْقِهِ وَالْمُحَافِظَةِ عَلَيْهِ . (10)

وَسَوْفَ يُغَادِرُ الْوَزِيْرُ الصِّيْنِيُّ مِصْرَ غَدًا لِزِيَارَةِ سُورِيَا وَسَيُقَابِلُ خِلاَلَ زِيَارَتِهِ لِلشَّرْقِ الأَوْسَطِ رُؤَسَاءَ الدُّوَلِ الأُخْرَى ، يَتَحَدَّثُ مَعَهُمْ عَنِ مَوْضُوعِ السَّلاَمِ ، وَهُوَ يَحْمِلُ إِلَى كُلٍّ مِنْهُمْ رِسَالَةً مِثْلَ

الرِّسَالَةِ إِلَى الرَّئِيْسِ الْمِصْرِيِّ .

اَلْكَلِمَاتُ الْجَدِيْدَةُ : (يېڭى سۆزلۈكلەر)

وَزِيْرٌ جـ وُزَرَاءُ	ۋەزىر، مىنىستىر
وَزِيْرُ الْخَارِجِيَّةِ	تاشقى ئىشلار مىنىسترى
يَوْمِيٌّ م يَوْمِيَّةٌ	كۈندىلىك
شَابٌّ جـ شُبَّانٌ و شَبَابٌ	ياش
صَادِرٌ م صَادِرَةٌ	چىقىدىغان، تارقىتىلىدىغان
مُقَاطَعَةٌ جـ مُقَاطَعَاتٌ	ئۆلكە
هَاوٍ جـ هُوَاةٌ	ھەۋەسكار
اِسْتَفَادَ يَسْتَفِيْدُ اِسْتِفَادَةً مِنْ	پايدىلاندى
ثَقَافِيٌّ م ثَقَافِيَّةٌ	مەدەنى، مەدەنىيەتلىك
مَطْبُوعٌ مَطْبُوعَاتٌ	بېسىلغان
خِلاَلَ	...نىڭ ئارىسىدا، ئىچىدە، ئارقىلىق
تَعَرَّفَ يَتَعَرَّفُ تَعَرُّفًا عَلَى	تونۇشتى
تَبَادَلَ يَتَبَادَلُ تَبَادُلاً النَّاسُ الشَّيْءَ	ئۆزئارا ئالماشتۇردى
مُرَاسِلٌ جـ مُرَاسِلُونَ	مۇخبىر، ئالاقىچى
جَامِعِيٌّ جـ جَامِعِيُّونَ	ستودېنت، ئالىي مەكتەپ ئوقۇغۇچىسى
لَعِبَ يَلْعَبُ لَعْبًا وَلُعْبَةً (الشَّيْءَ)	ئوينىدى، رول ئالدى
مُوجِزٌ م مُوجِزَةٌ	ئىخچام،قىسقىچە
طَائِرَةٌ جـ طَائِرَاتٌ	ئايروپىلان
الإِسْكَنْدَرِيَّةُ	ئىسكەندەرىيە
دِمَشْقُ	دەمەشىق
صَنْعَاءُ	سەنئا
نَشَرَ يَنْشُرُ نَشْرًا الشَّيْءَ	نەشر قىلدى، تارقاتتى
عُنْوَانٌ جـ عَنَاوِيْنُ	ئادرېس، ماۋزۇ، تېما
الشَّرْقُ الأَوْسَطُ	ئوتتۇرا شەرق
وَضْعٌ جـ أَوْضَاعٌ	ۋەزىيەت، ئەھۋال
مَقَالَةٌ جـ مَقَالاَتٌ	ماقالە
شَارَكَ يُشَارِكُ مُشَارَكَةً فُلاَنًا فِي	...بىلەن...گە قاتناشتى، ...بىلەن...بىرگەقىلدى

إِدَارَةٌ جـــ إِدَارَاتٌ	ئىداره، مەمۇرىيەت، ئورگان، باشقۇرۇش
شَأْنٌ جـــ شُؤُونٌ	ئىش، ئەھۋال
تَمَنَّى يَتَمَنَّى تَمْنيًا الأَمْرَ	ئۈمىد قىلدى، ئارزۇ قىلدى
وَفَّقَ يُوَفِّقُ تَوْفِيْقًا اللّٰهُ فُلاَنًا	مۇۋەپپەقىيەت ئاتاقىلدى، مۇۋەپپەق قىلدى
نَجَحَ يَنْجَحُ نَجَاحًا يَنْجَحُ نَجَاحًا	مۇۋاپپەقىيەت قازاندى، ئۇتۇق قازاندى
هَرَمٌ جـــ أَهْرَامٌ	ئەھرام
حَمَلَ يَحْمِلُ حَمْلاً الشَّيْءَ	كۆتۈردى، ئېلىپ باردى، ئۈستىگەئالدى، يۈدىدى
عَبَّرَ يُعَبِّرُ تَعْبِيْرًا عَنْ	ئىپادىلىدى
اِهْتَمَّ يَهْتَمُّ اِهْتِمَامًا بِ	كۆڭۈل بۆلدى، ئەھمىيەت بەردى
خَاصٌ م خَاصَّةٌ	خاس، مەخسۇس، خۇسۇس،ئالاھىدە
مَوْضُوعٌ جـــ مَوَاضِيْعُ	تېما، مەزمۇن، ماۋزۇ
مِنْطَقَةٌ جـــ مَنَاطِقُ	رايون
مُشْكِلَةٌ جـــ مَشَاكِلُ و مُشْكِلاَتٌ	مەسىلە، قىيىنچىلىق، مۇشكۇلات
طَلَبَ يَطْلُبُ طَلَبًا مِنْ فُلاَنٍ الأَمرَ	...دىن...نى تەلەپ قىلدى
نَقَلَ يَنْقُلُ نَقْلاً الشّيْءَ	يۆتكىدى، كۆچۈردى
مُتَأَكِّدٌ م مُتَأَكِّدَةٌ	مۇئەييەن، ئېنىق، جەزىملەشتۈرگەن
بَذَلَ يُبْذَلُ بَذْلاً الْجُهُودَ أَعْظَمُ	سەرەپ قىلدى، ئىشلەتتى
جَهْدٌ جـــ جُهُودٌ	ئەڭ ئۇلۇغ، ئەڭ زور تىرىشچانلىق، كۈچ
حَقَّقَ يُحَقِّقُ تَحْقِيْقًا الشَيْءَ	ئەمەلگە ئاشۇردى، ئىشقا ئاشۇردى
حَافَظَ يُحَافِظُ مُحَافَظَةً وَحِفَاظًا عَلَى	ئاسرىدى، رىئايە قىلدى، قوغدىدى
غَادَرَ يُغَادِرُ مُغَادِرَةً الْمَكَانَ	ئايرىلدى

اَلْعِبَارَاتُ الْمُفِيْدَةُ : (جۈملە شەكىللىرى)

لَيْسَ (مَا ، لاَ) ... إِلاَّ :

- لَيْسَتْ عِنْدَنَا إِلاَّ " جَرِيْدَةُ الشَّعْبِ الْيَوْمِيَّةُ "
- لاَ أَلْعَبُ كُرَةَ السَّلَّةِ إِلاَّ فِي يَوْمِ الْجُمْعَةِ .
- مَا جِئْتُ إِلَى بَكِيْنَ إِلاَّ لأَزُورَ آثَارَهَا الْعَرِيْقَةَ وَمَعَالِمَهَا الْحَدِيْثَةَ .
- لَيْسَتْ فِي حُجْرَةِ الدَّرْسِ إِلاَّ طَالِبَةٌ .

كَمَا :

- فَفِيْهَا كَثِيْرٌ مِنَ الْجَرَائِدِ الصَّادِرَةِ فِي الْمُقَاطَعَاتِ الْمُخْتَلِفَةِ كَمَا فِيْهَا بَعْضُ الْجَرَائِدِ والْمَجَلاَّتِ الأَجْنَبِيَّةِ .

- فَيُمْكِنُنِي أَنْ أَتَعَلَّمَ اللُّغَةَ الْعَرَبِيَّةَ بِنَفْسِي خِلاَلَ قِرَاءَتِهَا كَمَا يُمْكِنُنِي أَنْ أَتَعَرَّفَ عَلَى أَحْوَالِ التَّبَادُولِ الثَّقَافِيِّ بَيْنَ الصِّينِ والدُّوَلِ الْعَرَبِيَّةِ .
- يُحِبُّنِي أَبَوَايَ كَمَا أُحِبُّهُمَا .
- يُحِبُّ حَسَنٌ كُرَةَ الْقَدَمِ كَمَا يُحِبُّ كُرَةَ السَّلَةِ .

تَمَنَّى الأَمْرَ :

- أَتَمَنَّى لَكَ التَّوْفِيْقَ والنَّجَاحَ .
- أَتَمَنَّى لَكَ صِحَّةً وَعَافِيَةً .
- أَتَمَنَّى أَنْ نَتَقَابَلَ فِي أَسْرَعِ وَقْتٍ مُمْكِنٍ .
- مَعَ أَطْيَبِ تَمَنِّيَاتِي لَكَ وَلأَهْلِكَ .

طَلَبَ مِنْ فُلاَنٍ أَنْ :

- طَلَبَ الرَّئِيْسُ مِنْ وَزِيْرِ الْخَارِجِيَّةِ أَنْ يَنْقُلَ إِلَى الرَّئِيْسِ الْمِصْرِيِّ رَأْيَهُ فِيْهَا .
- يَطْلُبُ الأُسْتَاذُ مِنَ الطَّلَبَةِ أَنْ يَتَمَرَّنُوا عَلَى الْحِوَارِ بَيْنَهُمْ كُلَّ يَوْمٍ .
- تَطْلُبُ لَيْلَي مِنْ أُخْتِهَا أَنْ تُرَافِقَهَا إِلَى الْمُسْتَشْفَى لِزِيَارَةِ الطَّبِيْبِ .
- يَطْلُبُ الْمُوَظَّفُونَ مِنَ الْمُدِيْرِ اَنْ يَسْمَحَ لَهُمْ بِالْمُشَارِكَةِ فِي شُؤُونِ إِدَرَةِ الشَّرِكَةِ .

حَمَلَ الشَّيْءَ :

- يَحْمِلُ وَزِيْرُ الْخَارِجِيَّةِ الصِّيْنِيُّ رِسَالَةً مُهِمَّةً إِلَى الرَّئِيْسِ الْمِصْرِيِّ .
- تَحْمِلُ الصُّحُفُ إِلَيْنَا أَخْبَارًا مُخْتَلِفَةً كُلَّ يَوْمٍ .
- مُصْطَفَى رَجُلٌ يَحْمِلُ قَلْبًا طَيِّبًا .
- جَاءَ عَامِرٌ حَامِلاً حَقِيْبَةً ثَقِيْلَةً عَلَى ظَهْرِهِ .

المُلاَحَظَاتُ :   (ئىزاھاتلار)

(1) نَعَمْ، لَيْسَتْ عِنْدَنَا إِلاَّ "جَرِيدَةُ الشَّعْبِ الْيَومِيَّةِ" و "جَرِيدَةُ شَبَابِ بَكِينَ"

(ھەئە، بىزدە پەقەت «خەلق گېزىتى» ۋە «بېيجىڭ ياشلار گېزىتى» لا بار)

بۇ يەردىكى «لَيْسَ...إِلاَّ ...» قوش ئىنكار ۋاستىسى بولۇپ ئەمەلىيەتتە چەكلەش رولىدا «پەقەت» «پەقەتلا...» دېگەن مەنىدە كېلىدۇ. بىز يەنە كۆپىنچە مۇشۇنىڭغا ئوخشاش مەنادىكى «مَا...إِلاَّ ...» « لاَ ...إِلاَّ ...» جۈملە شەكلىنى ئۇچرىتىمىز .

مەسىلەن :

لاَ يَرْجِعُ إِلى الْبَيْتِ إِلاَّ فى يَومِى الرَّاحَةِ .

ئۇ پەقەت ئىككى دەم ئېلىش كۈنىدىلا ئۆيگە قايتىدۇ.

مَا جِئْتُ إِلى هُنَا إِلاَّ لأَتَعَرَّفَ عَلَى أَصْدِقَاءِ جُدُدٍ .

مەن بۇ يەرگە پەقەت يېڭى دوستلار بىلەن تونۇشۇش ئۈچۈن كەلدىم.

لَيْسَ لَهَا إِلاَّ أَخٌ وَاحِدٌ .
ئۇنىڭ پەقەتلا بىر قېرىندىشى بار.
(2) فَفِيهَا جَرَائِدُ صُادِرَةٌ فِى المَقَاطِعَاتِ المُخْتَلِفَةِ كَمَا فِيْهَا بَعْضُ الجَرَائِدِ وَالمَجَلاَّتِ الأَجْنَبِيَّةِ .
ئۇنىڭدا ھەرقايسى ئۆلكىلەردە چىقىرىلغان گېزىتلەر بار شۇنداقلا بەزى چەتئەل گېزىت ـ ژۇرناللىرى بار.
جۈملىدىكى « كَمَا » ـ «...گە ئوخشاش»، «شۇنداقلا...» دېگەن مەنىدە بولۇپ
كەينىدىكى جۈملىنى ئوخشىتىش مەنىسىدە ئالدىدىكى جۈملىنىڭ مەلۇم بۆ بۆلۈكىگە ئايلاندۇرىدۇ. مەسىلەن :
أُحِبُّ أَنْ أَلْعَبَ الْكُرَّةَ الطَّائِرَةَ كَمَا أُحِبُّ أَنْ أَلْعَبَ كُرَّةَ الطَّاوِلَةَ .
مەن ۋالىبول ئويناشنى ياخشى كۆرىمەن شۇنداقلا تىكتاك توپ ئويناشنىمۇ ياخشى كۆرىمەن .
لم يَفْعَلْ عَادِلُ كَمَا فَعَلَ زُمَلاَؤُهُ .
ئادىل ساۋاقداشلىرى قىلغانغا ئوخشاش قىلمىدى.
(3) يَا عَبْدَ اللهِ ، إِلَى أَيْنَ تَذْهَبُ الآنَ ؟
ئى ئابدۇللاھ، ھازىر قەيەرگە بارىسەن ؟
جۈملىدىكى « عَبْدَ اللهِ » چاقىرىلغۇچى بولۇپ چاقىرىلغۇچى ئىزاپەتلىك بىرىكمىنىڭ
بىرىنچى ئەزاسى بولغاندا پەتھەلىك كېلىدۇ. مەسىلەن :
يَا أَبَا مُحَمَّدٍ (ئى مۇھەممەدنىڭ دادىسى)
يَا أُمَّ لَيلَى (ئى لەيلانىڭ ئانىسى)
يَا أَبَوَيَّ (ئى ئاتا ـ ئانىلىرىم)
(4) رَجَعَ رَئِيسُ الجَامِعَةِ أَمْسِ بِالطَّائِرَةِ بَعْدَ زِيَارَةِ لِكُلِّ مِنْ جَامِعَةِ القَاهِرَةِ، وَجَامِعَةِ الإِسْكَنْدِرِيَّةِ، وَجَامِعَةِ دِمَشْقَ وَجَامِعَةِ سُنْعَاءَ .
ئۇنىۋېرسىتېت مۇدىرى قاھىرە ئۇنىۋېرستېتى، ئىسكەندەرىيە ئۇنىۋېرستېتى، دەمەشق ئۇنىۋېرستېتى ۋە سەنئا ئۇنىۋېرستېتىنىڭ ھەربىرىنى زىيارەت قىلغىنىدىن كېيىن تۈنۈگۈن ئايروپىلان بىلەن قايتتى .
بۇ يەردىكى « لِكُلِّ مِنْ » (...نىڭ ھەربىرى) دېگەن مەنىدە كېلىدۇ. مەسىلەن :
قَابَلَ رَئِيسُ مَجْلِسُ الدَّوْلَةِ كُلاًّ مِنْ وَزِيرِ الخَارِجِيَّةِ وَوَزِيرِ الثَّقَافَةِ وَوَزِيرِ الْعَمَلِ ووَزِيرِ التَّعْلِيمِ والتَّرْبِيَّةِ .
باش مىنىستىر تاشقى ئىشلار مىنىستىرى، مەدەنىيەت مىنىستىرى، ئەمگەك مىنىستىرى ۋە مائارىپ مىنىستىرىنىڭ ھەممىسى بىلەن كۆرۈشتى.
(5) تَتَنَاوَلُ رِغْبَةَ الطُّلاَّبِ فِى مُشَارَكَتِهِمْ فِى شُؤُونِ إِدَارَةِ الجَامِعَةِ .
ئۇ ئوقۇغۇچىلارنىڭ ئۇنىۋېرستېت مەمۇرى ئىشلىرىغا قاتنىشىشتىكى قىزغىنلىقنى تىلغا ئالدى.
جۈملىدىكى « تَتَنَاوَلُ » ـ (تىلغا ئالدى) (توختالدى) (سۆزلەپ ئۆتتى) دېگەن مەنىلەردە

كېلىدۇ . مەسىلەن :
تَتَنَاوَلُ النَّدْوَةُ مُشْكِلَةَ المُرُورِ فى المُدُونِ الكَبِيرَةِ .
سۆھبەت يىغىنى چوڭ شەھەرلەردىكى قاتناش مەسىلىسى ھەققىدە توختالدى.
يَتَنَاوَلُ الحِوَارِ خَمسَةَ مَوَاكِيىَ .
بۇ دىئالوگ بەش تېمىنى سۆزلەپ ئۆتىدۇ.
(6) زِيَارَةُ وَزِيرِ الخَارِجِيَّةِ الصِّيْنِيُّ لِمِصْرَ .
تاشقى ئىشلار مىنىستىرىنىڭ مىسىرنى زىيارەت قىلىشى.
بۇ يەردىكى « وَزِيرِ الخَارِجِيَّةِ » دە « شُؤُونِ » چۈشۈپ قالغان . ئەسلىدە « وَزِيرُ شُؤُونِ الخَارِجِيَّةِ » ، « الصِّيْنِيُّ » - « وَزِيرُ »نىڭ سۈپىتى. مەسىلەن :

وَزِيرُ الدَّاخِلِيَّةِ المِصْرِيُّ	مىسىر ئىچكى ئىشلار مىنىستىرى
وَزِيرُ الْعَمَلِ الصِّيْنِيُّ	جوڭگو ئەمگەك كادىرلار ئىشلىرى مىنىستىرى
وَزِيرُ الثَّقَافَةِ الصِّيْنِيُّ	جوڭگو مەدەنىيەت مىنىستىرى

(كَتَبَ مُرَاسِلُ "الأَهْرَامِ" المِصْرِىُّ مَقَالَةً عَنِ الشَّرْقِ الأَوْسَطِ مُتَنَاوِلاً فِيهَا زِيَارَةَ وَزِيرِ الخَارِجِيَّةِ الصِّيْنِىِّ لِمِصْرَ.)
(«ئەلئېھرام» گېزىتى مۇخبىرى ئۆزىنىڭدا جوڭگو تاشقى ئىشلار مىنىستىرىنىڭ مىسىرنى زىيارەت قىلغانلىقىنى تىلغا ئېلىپ ئوتتۇرا شەرق ھەققىدە بىر ماقالە يازدى.)
بۇ يەردىكى « مُتَنَاوِلاً » يەككە سۆزدىن كەلگەن ھالەت بولۇپ «زِيَارَةَ وَزِيرِ الخَارِجِيَّةِ الصِّيْنِىِّ لِمِصْرَ» ھالەتنىڭ تولدۇرغۇچىسى كېيىنكى تېكىستىكى « وَصَلَ وَزِيرُ الخَارِجِيَّةِ الصِّيْنِىُّ إِلى قَاهِرَةِ لَيْلَةَ أَمْسِ حَامِلاً رِسَالَةً مُهِمَّةً إِلى الرَّئِيسِ المِصْرِىِّ مِنَ الرَّئِيسِ الصِّيْنِىِّ » (جوڭگو تاشقى ئىشلار مىنىستىرى جوڭگو رەئىسىدىن مىسىر زوڭتۇڭىغا بىر مۇھىم خەتنى ئېلىپ تۈنۈگۈن كېچە قاھىرەگە يېتىپ كەلدى) دىكى « حَامِلاً رِسَالَةً » مۇ ھالەتنىڭ تولدۇرغۇچىسى بىلەن كەلگەن شەكلى بولۇپ، بۇ خىل قوللىنىش شەكلىدىن تۆۋەندە يەنە بار.
نَزَلَ اللاَّعِبُونَ فى المَلْعَبِ حَامِلِينَ الأَعْلاَمَ .
تەنھەرىكەتچىلەر تەنھەرىكەت مەيدانىغا بايراقلارنى كۆتۈرگەن ھالدا كىردى.
رَأَيتُ سَمِيرًا رَاكِبَا الدَّرَّاجَةِ .
مەن سەمىرنى ۋېلىسىپىت مىنگەن ھالەتتە كۆردۈم.
« الأَهْرَامُ » مىسىردىكى ئەڭ بالدۇر نەشىر قىلىنىشقا باشلانغان، تارقىلىش مىقدارى ئەڭ چوڭ ئەڭ كەڭ بولغان ئەرەپ تىلىدىكى ھۆكۈمەت گېزىتى ئۇ1870- يىلى مىسىرنىڭ پورت شەھىرى ئىسكەندىرىيەدە نەشىر قىلىنىشقا باشلانغان1890- يىلى مەتبۇئات باش شىتابى قاھىرەگە يۆتكەلگەن كېيىنكى بىر ئەسىردىن كۆپرەك ۋاقىت ئىچىدە بۇ گېزىتتە غايەت زور تەرەققىياتلار بولۇپ ئوتتۇرا شرق رايونى ھەتتا پۈتۈن

دۇنيادىكى ئەڭ مۇھىم گېزىتلەرنىڭ بىرى بولۇپ قالغان بىر قىسىم مۇھىم يازغۇچىلار. مەسىلەن 1988- يىلى نوبىل ئەدەبىيات موكاپىتىغا ئېرىشكەن نەجىب. مەھپۇز بۇ گېزىتنىڭ مەخسۇس ستون يازغۇچىلىق ۋەزىپىسىنى ئۆتىگەن .

(8) كَمَا جَاءَ فِى رِسَالَتِهِ أَنَّهُ قَدْ دَرَسَ مَعَ رِجَالِ الدُولَةِ فِى مُشْكِلَةِ الشَّرْقِ الأَوْسَطِ دِرَاسَةً شَامِلَةً .

شۇنداقلا يەنە ئۇ خېتىدە دۆلەت ئەربابلىرى بىلەن بىرگە ئوتتۇرا شەرق مەسىلىسىنى ئەتراپلىق تەتقىق قىلغانلىقىنى يېزىپتۇ.

بۇ يەردىكى « أَنَّ » بىلەن باشلانغان جۈملە - « جَاءَ » نىڭ پائىلى بولۇپ ئۇنىڭ خېتىدە «...غانلىقى دېيىلدى»، «...دا مۇنداق دەپ كەلدى» دېگەن مەنىدە كېلىدۇ. مەسىلەن :

جَاءَ فِى السِّجِلاَّتِ الصِّيْنِيَّةِ أَنْ أَوَّلَ عَرَبِيٍّ وَصَلَ إِلى الصِّيْنِ هُوَ تَاجِرٌ عُمَّانِىٌّ .

جۇڭگو خاتىرلىرىدە جۇڭگوغا كەلگەن تۇنجى ئەرەپ ئۇ بىر ئومانلىق سودىگەر ئىكەنلىكى دېيىلدى.

جۈملىدىكى « رِجَالِ الدُولَةِ » - (دۆلەت ئەربابى) دېگەن مەنىنى بىلدۈرىدۇ. « ...رِجَالُ » بىلەن تۈزۈلگەن بېرىكمە مەلۇم ساھەدىكى شەخسنى ئىپادىلەيدۇ. مەسىلەن :

رِجَالُ السِّيَاسَةِ	سىياسىئون
رِجَالُ الأَعْمَالِ	كارخانچى
رِجَالُ الدِّيْنِ	دىنىي زاد
رِجَالُ الشُّرْطَةِ	ساقچى

(9) طَلَبَ مِنْ وَزِيرِ الخَارِجِيَّةِ أَنْ يَنْقُلَ إِلى الرَّئِيسِ المِصْرِىِّ رَأْيَهُ فِيهَا .

ئۇ ياشقى ئىشلار مىنىستىرىدىن ئۆزىنىڭ ئۇ توغۇرىسىدىكى قارىشىنى مىسىر زۇڭتوڭىغا يەتكۈزۈپ قويۇشىنى تەلەپ قىلدى.

جۈملىدىكى « طَلَبَ مِنْ فُلاَنٍ أَنْ » - (...دىن...قىلىشىنى تەلەپ قىلدى) دېگەن مەنىدە كېلىدۇ. مەسىلەن :

تَطْلُبُ الأُسْتَاذَةُ مِنَّا أَنْ نَكْتُبَ الإِنْشَاءَ مَرَّةً كُلَّ أُسْبُوعَيْنِ .

ئايال ئۇستاز بىزدىن ھەر ئىككى ھەپتىدە بىر قېتىم ماقالە يېزىشىمىزنى تەلەپ قىلدى.

تَطْلُبُ الأُمُّ مِنْ لَيْلَى أَلاَّ تَخْرُجَ بَعْدَ السَّاعَةِ الْعَاشِرَةِ لَيلاً .

ئانا لەيلادىن كېچە سائەت10:00 دىن كېيىن سىرتقا چىقماسلىقىنى تەلەپ قىلدى.

(10) أَنَّهُ مُتَأَكِّدٌ أَنَّ الشُّعُوبَ الْعَرَبِيَّةَ تَرْغِبُ فِى السَّلاَمِ وَتَبْذُلُ أَعْظَمَ الجُهُودِ لِتَحْقِقِهِ وَالْمُحَافِظَةِ عَلَيهِ .

ئۇ ئەرەپ خەلقلىرىنىڭ تىنچلىقىغا ئىنتىلىدىغانلىقى ۋە ئۇنى ئەمەلگە ئاشۇرۇش ۋە قوغداشقا ئەڭ زور كۈچىنى سەرىپ قىلىدىغانلىقىغا ئىشىنىدۇ.

بۇ جۈملىدىكى « أَعْظَمَ الجُهُودِ » - (ئەڭ زور تىرىشچانلىق)، (ئەڭ زور كۈچ) دېگەن مەنىلەردە كېلىدۇ. بىز يەنە « أَقْصَى الجُهُودِ » شەكلى بىلەنمۇ بۇ مەنانى

ئىپادىلەيمىز. «تَحْقِيقِ» ۋە « الْمُحَافِظَةِ عَلَيهِ» دىكى «هُ» - « السَّلاَمُ » نى كۆرسىتىدۇ.

اَلْعِبَارَاتُ الْمُسْتَعْمَلَةُ أَثْنَاءَ الدَّرْسِ :

(دەرس جەريانىدا ئىشلىتىلىدىغان ئىبارىلەر)

- اِفْتَحُوا الْكُتُبَ إِلَى الصَّفْحَةِ الثَّامِنَةِ والْعِشْرِيْنَ بَعْدَ الْمِأَتِهِ . - أُنْظُرُوا إِلَى الْكَلِمَةِ الرَّابِعَةِ فِي السَّطْرِ السَّادِسِ . - اِنْتَبِهُوا إِلَى الْكَلِمَةِ الْخَامِسَةِ مِنَ الْيَسَارِ فِي السَّطْرِ الرَّابِعِ . - اِقْرَأ الْفِقْرَةَ الثَّالِثَةَ مِنَ النَّصِّ . - اِقْرَئِ الْفِقْرَةَ الثَّانِيَةَ مِنَ الأَسْفَلِ مِنَ النَّصِّ .

اَلتَّدْرِيْبَاتُ الشَّفَوِيَّةُ :   (ئېغىزچە مەشقلەر)

1 -اِقْرَأْ نَصَّ الدَّرْسِ جَيِّدًا وانْتَبِهْ إِلَى قَوَانِيْنِ الْوَقْفِ وَسَجِّلْ قِرَاءَتَكَ .

(دەرس تېكىستىنى ياخشى ئوقۇڭ ۋە توختاپ ئوقۇش قائىدىلىرىگە دىققەت قىلىڭ، ئوقۇغىنىڭىزنى ئۈنئالغۇغا ئېلىڭ.)

2 -أَجِبْ عَنِ الأَسْئِلَةِ التَّالِيَةِ :

(تۆۋەندىكى سوئاللارغا جاۋاب بېرىڭ.)

- مَنْ كَتَبَ مَقَالَةً عَنِ الشَّرْقِ الأَوْسَطِ ؟
- مَاذَا نَتَنَاوَلُ الْمَقَالَةُ ؟
- مَتَى وَصَلَ وَزِيْرُ الْخَارِجِيَّةِ الصِّيْنِيُّ إِلَى الْقَاهِرَةِ ؟ وَمَاذَا يَحْمِلُ مَعَهُ ؟
- عَمَّ تَتَحَدَّثُ رِسَالَةُ الرَّئِيْسِ الصِّيْنِيِّ إِلَى الْمِصْرِيِّ ؟
- هَلْ يَتَأَكَّدُ الرَّئِيْسُ الصِّيْنِيُّ مِنْ تَحْقِيْقِ السَّلاَمِ فِي الشَّرْقِ الأَوْسَطِ ؟ وَلِمَاذَا ؟
- أَيُّ دَوْلَةٍ سَيَزُورُهَا وَزِيْرُ الْخَارِجِيَّةِ الصِّيْنِيُّ خِلاَلَ زِيَارَتِهِ لِمِنْطَقَةِ الشَّرْقِ الأَوْسَطِ ؟
- أَيُّ جَرِيْدَةٍ تُفَضِّلُ قِرَاءَتَهَا ؟ وَلِمَاذَا ؟
- أَيُّ مَجَلَّةٍ تُفَضِّلُ قِرَاءَتَهَا ؟ وَلِمَاذَا ؟

3- أُذْكُرْ لِزُمَلاَئِكَ بَعْضَ الأَخْبَارِ الْمُوجَزَةِ فِى الأَيَّامِ الأَخِيرَةِ .

(ساۋاقداشلىرىڭىزغا يېقىنقى كۈنلەردىكى بەزى ۋەقەلەرنى سۆزلەپ بېرىڭ.)

4- اُذْكُرْ لِزُمَلاَئِكَ الْمَوْقِفَيْنِ التَالِيَيْنِ :
(ساۋاقداشلىرىڭىز بىلەن مۇنۇ ئىككى خىل ھالەتنى ئىپادىلەڭ.)

– حِوَارٌ بَيْنَ زَمِيلَيْنِ عَمَّا يُفَضِّلاَنِه مِنَ الصُّحُفِ والْمَجَلاَّتِ وَعَمَّا يَسْتَفِيْدَانِ مِنْهُ .

– حِوَارُ الطَّلَبَةِ عَنِ الزِّيَارَاتِ الْمُتَبَادِلَةِ بَيْنَ رِجَالِ الدَّوْلَةِ الصِّيْنِيَّةِ وَرِجَالِ الدُّوَلِ الْعَرَبِيَّةِ .

5 – حَوِّلِ دَوْرَ الْوَزِيْرِ والرِّئِيْسِ فِي النَّصِّ إِلَى الْوَزِيْرَةِ والرَّئِيْسَةِ ، ثُمَّ اِقْرَأْهُ .
(تېكىستىكى مىنىستىر ۋە رەئىسنىڭ رولىنى مىنىستىر ئايال رەئىسكە ئۆزگەرتىڭ ئاندىن ئۇنى ئوقۇڭ.)

التَّدْرِيْبَاتُ الْتَّحْرِيِّةُ : (يازما مەشقلەر)

1- هَاتِ الْمُضَارِعَ والْمَصْدَرَ لأَفْعَالِ التَّالِيَةِ وَحَاوِلْ أَنْ تُلَخِّصَ مَا بَيْنَهُ مِنَ الْقَوَاعِدِ :
مۇنۇ پېئىللارنىڭ ھازىرقى زامان شەكلىنى، مەسدىرىنى كەلتۈرۈڭ ئۇلارنىڭ ئارىسىدىكى قائىدىلەرنى خۇلاسىلەشكە ئورۇنۇپ كۆرۈڭ.

اَلْفِعْلُ الْمَاضِي	اَلْفِعْلُ الْمُضَارِعُ	اَلْمَصْدَرُ	اَلْفِعْلُ الْمَاضِي	اَلْفِعْلُ الْمُضَارِع	اَلْمَصْدَرُ
نَقَلَ			حَقَّقَ		
طَلَبَ			اِجْتَهَدَ		
بَذَلَ			اِنْتَقَلَ		
حَمَلَ			تَعَرَّفَ		
لَعِبَ			تَطَوَّرَ		
أَكْمَلَ			تَحَدَّثَ		
أَتْعَبَ			تَبَادَلَ		
غَادَرَ			تَعَاوَنَ		
حَافَظَ			اِسْتَقْبَلَ		
شَارَكَ			اِسْتَرَاحَ		
عَبَّرَ			اِسْتَفَادَ		

2- هَاتِ الْجَمِيْعَ لِكُلِّ اِسْمٍ مِنَ الأَسْمَاءِ التَّالِيَةِ وَحَاوِلْ أَنْ تُلَخِّصَ مَا بَيْنَهَا وَمَا يُمَاثِلُهَا مِنَ الْقَوَاعِدِ :

عِلْمٌ خَبَرٌ طَالِبٌ وَزِيْرٌ جَرِيْدَةٌ مِنْطَقَةٌ عُنْوَانٌ
جَهْدٌ هَدَفٌ عَامِلٌ أَدِيْبٌ خَرِيْطَةٌ مَدْرَسَةٌ مَوْضُوعٌ

شَأْنٌ	وَضْعٌ	كَاتِبٌ	رَئِيسٌ	مَكْتَبٌ	مَعْرِفَةٌ	دُولاَبٌ
حَقٌّ	عَمَلٌ	قَارِئٌ	خَبِيرٌ	مَقْعَدٌ	مُشْكِلَةٌ	أُسْلُوبٌ

3- اِمْلأْ كُلَّ فَرَاغٍ مِنَ الْفَرَاغَاتِ التَّالِيَةِ بِحَرْفِ جَرٍّ مُنَاسِبٍ :

(مۇنۇ بوش ئورۇنلارنىڭ ھەربىرىنى مۇناسىپ ئالدى قوشۇلغۇچىلار بىلەن تولدۇرۇڭ.)

- فِي مَكْتَبَةِ الْعَاصِمَةِ مَجَلاَّتٌ وَصُحُفٌ كَثِيْرَةٌ . بَعْضُهَا صَادِرَةٌ ______ فِي مُقَاطَعَاتِ الصِّيْنِ الْمُخْتَلِفَةِ ، وَبَعْضُهَا صَادِرَةٌ ________ الدُّوَلِ الأَجْنَبِيَّةِ .
- لَقَدِ اسْتَفَدْتُ _____ قِرَاءَةِ مَجَلَّةِ الْجَدِيْدَةِ " كَثِيْرًا . فَيُمْكِنُنِي مِنْ خِلاَلِ قِرَاءَتِهَا أَنْ أَتَعَرَّفَ ______ أَحْوَالِ التَّبَادُلِ الثَّقَافِيِّ بَيْنَ الصِّيْنِ وَالدُّوَلِ الْعَرَبِيَّةِ .
- عَفْوًا ، أَنَا مَشْغُولٌ جِدًّا فِي هَذِهِ الأَيَّامِ ______ زِيَارَةِ بَعْضِ الزُّمَلاَءِ الْمُتَخَرِّجِيْنَ فِي جَامِعَتِهَا . لأَنَّنِي ______ مُرَاسِلِي الْجَامِعَةِ .
- قَالَتْ عَمِيدَةُ الْكُلِّيَةِ إِنَّ ______ الطُّلاَّبِ حُقُوقًا وَ ______ هِمْ وَاجِبَاتٍ . فَالْكُلِّيَّةُ تَرْغَبُ ______ مُشَارَكَةِ الطُّلاَّبِ وَالاِسْتِمَاعِ ______ آرَائِهِمْ ______ تَحْسِيْنِ الشُّؤُونِ التَّدْرِيْسِيَّةِ .
- حَضَرْنَا أَمْسِ مُحَاضَرَةً تَحَدَّثَ فِيْهَا الأُسْتَاذُ سَلِيْمٌ ______ أَوْضَاعِ الشَّرْقِ الأَوْسَطِ وَاهْتِمَامِ بِلاَدِنَا الْخَاصِّ _____ مَوْضُوعِ السَّلاَمِ ______ هَذِهِ الْمِنْطَقَةِ .
- إِنَّ الشَّعْبَ الصِّينِيِّ يُحِبُّ سَلاَمَ الْعَالَمِ وَيَبْذُلُ جُهُودَهُ _____ تَحْقِيْقِهِ وَالْمُحَافَظَةِ ___ ه .

4- أَكْمِلِ الْجُمَلَ التَّالِيَةِ : (تۆۋەندىكى جۈملىلەرنى تولۇقلاڭ.)

- لَيْسَ لَهُ إِلاَّ ...
- لَيْسَتْ لَنَا إِلاَّ ...
- مَا حَضَرْتُ هَذِهِ الْحَفْلَةَ إِلاَّ ...
- لأَرْجِعُ إِلَى الْبَيْتِ إِلاَّ ...
- أَتَمَنَّى لَكُمْ أَنْ ...
- أَتَمَنَّى لَكِ أَنْ ...
- طَلَبَ أَبُو مُحَمَّدٍ مِنْهُ أَنْ ...
- طَلَبَتِ الْمُدِيْرَةُ مِنَ الْعُمَّالِ أَنْ ...
- سَوْفَ يَزُورُ وَزِيْرُ الثَّقَافَةِ الْمِصْرِيُّ الصِّيْنَ فِي الشَّهْرِ الْقَادِمِ كَمَا ...
- يَحْمِلُ التِّلْفِزْيُوُ إِلَيْنَا بَرَامِجَ رَائِعَةً كَمَا ...

5- كَوِّنْ جُمْلَةً مُفِيْدَةً بِكُلٍّ مِنَ الْعِبَارَاتِ التَّالِيَةِ :

(مۇنۇ ئىبارىلەرنىڭ ھەربىرى بىلەن تولۇق جۈملە تۈزەڭ.)

لَيْسَ ... إِلاَّ ، طَلَبَ مِنْ فُلاَنٍ أَنْ ، حَمَلَ ، تَمَنَّى ، كَمَا

6- شَكِّلْ الْجُمَلِ التَّالِيَةِ وَأَعْرِبْ مَا تَحْتَهُ خَطٌّ :

(تۆۋەندىكى جۈملىلەرگە تەلەپپۇز بەلگىلىرى قويۇڭ ۋە ئاستىدا سىزىق بارلىرىنىڭ گىرامىتكىلىق ئورنىنى بەلگىلەڭ.)

- ليست في حجرة الدرس إلاّ طالبة واحدة .
- يا أبا فاضل ، إلى أين أنت ذاهب ؟
- أتمنّىأن تحقق الشعوب العربيّة السلام في الشرق الأوسط قريبا .
- كتب زميلي رسالة إليّ تتناول فيها أحوال حياته في الجامعة .
- جاء في حديثة أنّه متأكّد من نجاحة في تحقق رغبته .
- قد درسنا في هذا الموضوع دراسة شاملة .
- يجب عليكم أن تبذلوا أعظم جهودكم لتكملوا هذا العمل في الموعد .
- اسمحي لي أن أعبّر عن شكري الجزيل لك ولأهلك .

7- تَرجِمْ مَا يَلِي إِلَى اللُّغَةِ الصِّينِيَّةِ :

(تۆۋەندىكىلەرنى ئۇيغۇرچىگە تەرجىمە قىلىڭ.)

- رُؤَسَاءُ الدُّوَلِ الْعَرَبِيَّةِ يَدْرُسُونَ فِي الْوَضْعِ الْحَاضِرِ فِي الْعَالَمِ الْعَرَبِيِّ خِلاَلِ لِقَائِهِمْ فشي دِمَشْقَ .
- رَجَعَ رَئِيسُ جَامِعَةِ الشَّرْقِ الْجَدِيْدَةِ أَمْسِ بِالطَّائِرَةِ بَعْدَ لَكُلِّ مِنْ جَامِعَةِ الإِسْكَنْدَرِيَّةِ وَجَامِعَةِ دِمَشْقَ وَجَامِعَةِ صَنْعَاءَ .
- اِلْتَقَى وُزَرَاءُ الْخَارِجِيَّةِ للدُّوَلِ الْعَرَبِيَّةِ فِي الْقَاهِرَةِ يَدْرُسُونَ الْوَضْعَ الْحَالِيَّ فِي هَذِهِ الْمِنْطَقَةِ .
- وَصَلَ بَعْض مُرَاسِلِي جَرِيْدَةِ " الأَهْرَامِ " وَمُرَاسِلاَتِهَا إِلَى الصِّيْنِ واستَقْبَلَهُمْ زُمَلاَؤُهُمْ الصِّيْنِيُّونَ .
- سَيَزُورُ مَرَاسِلُو" الأَهْرَامِ " خِلاَلَ بَقَائِهِمْ فِي الصِّيْنِ بَعْضَ الآثَارِ التَّارِيخِيَّةِ وَالْجَامِعَاتِ الصِّيْنِيَّةِ الْمَشْهُورَةِ .
- قَامَ وَزِيْرُ الْعَمَلِ الْيَابَانِيُّ بزِيَارَةِ الصِّيْنِ ثَلاَثَةَ أَيَّام وَسَيُقَابِلُهُ رَئِيسُ الدُّولَةِ الصِّيْنِيَّةِ وَوَزِيْرُ الْعَمَلِ الصِّيْنِيُّ وَغَيْرُهُمَا مِنْ رِجَالِ الدَّوْلَةِ وَرِجَالِ الأَعْمَالِ الصِّيْنِيْنَ .

8- تَرْجِمْ مَا يَلِي إِلَى اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ :

- بىزنىڭ سىنىپتا پەقەت ئىككىلا قىز ئوقۇغۇچى بار.
- بۇ قېتىملىق ئوتتۇرا شەرق ھەققىدىكى دوكلاتتىن زور پايدىغا ئېرىشتۇق.

- سىزگە بايرىمىڭىزدا خوشاللىق ۋە سالامەتلىك، ئىشلىرىڭىزدا مۇۋاپپەقىيەت تىلەيمەن.
- سومكىڭىزنى مەن كۆتۈرۈۋالاي، سىز بىردەم ئارام ئېلىۋېلىڭ.
- ئابدۇللاھ كىتاپ كۆرۈش، گېزىت ئوقۇشقا ئامراق، شۇنداقلا ئەدەبىيات سەنئەت پائالىيەتلىرىگە قاتنىششقا ئامراق.

9- حَاوِلْ أَنْ تَكْتُبَ خَمْسَةَ أَخْبَارٍ مُوجَزَةٍ فِي الأَيَّامِ الأَخِيْرَةِ .

يېقىنقى كۈنلەردىكى بەش تىما خەۋەرنى يېزىشقا ئورۇنۇپ كۆرۈڭ.

اَلْخَطُّ : (قوليازما)

اَلْمُطَالَعَةُ : (مۇتالىئە قىلىپ ئوقۇش)

كَلِمَةُ الْعَمِيْدِ

أَبْنَائِي الأَعِزَّاءَ :

حَضَرْتُمْ مِنْ مُقَاطِعَاتٍ مُخْتَلِفَةٍ لِتَدْرُسُوا اللُّغَةَ الْعَرَبِيَّةَ وَعُلُومًا أُخْرَى لِتَحْصِلُوا عَلَى شَهَادَاتٍ جَامِعِيَّةٍ . وَكَثِيْرٌ مِنْكُمْ يَسأَلُونَ : كَيْفَ نَنْجَحُ فِي دِرَاسَتِنَا وَفِي حَيَاتِنَا هُنَا ؟

أَبْنَائِي الأَعِزَّاءَ :

فَكِّرُوا أَنَّكُمْ قَدْ أَصْبَحْتُمْ طُلاَّبًا بَدَأُوا حَيَاةً جَدِيْدَةً - اَلْحَيَاةَ الَّتِي يَجبُ أَنْ تُنَظِّمُوهَا بِأَنْفُسِكُمْ وَهِيَ بَعِيْدٌ عَنِ حَيَاةٍ كَانَ يُنَظِّمُ آبَاؤُكُمْ وأُمَّهَاتُكُمْ كُلَّ شَيْءٍ فِيْهَا . فَعَلَيْكُمْ أَنْ تَعْتَمِدُوا عَلَى أَنْفُسِكُمْ، وَتُفَكِّرُوا كَثِيْرًا كَيْفَ تَقْضُونَ أَرْبَعَ سَنَوَاتٍ فِي الْجَامِعَةِ وَكَيْفَ تَسْتَفِيْدُونَ مِنْهَا، ولِيَكُنْ تَفْكِيْرُكُمْ وَعَمَلُكُمْ أَكْثَرَ مِنْ كَلاَمِكُمْ ، فالنَّجَاحُ لِلْمُجْتَهِدِيْنَ النَّشِيْطِيْنَ .

اِجْعَلُوا لِكُلِّ أَمْرٍ وَقْتًا : للدَّرْسِ وَقْتًا ولِلَّعْبِ وَقْتًا ولِلأَصْدِقَاءِ وَقْتًا وَلأَنْفُسِكُمْ وَقْتًا . لاَتُؤَخِّرُوا الدِّرَاسَةَ ولاَ تَجْعَلُوا الْوَقْتَ يَذْهَبُ فِي اللَّعْبِ واللَّهْوِ بلاَ فَائِدَةٍ .

يَا زُمَلاَءُ : لَكُمْ حُقُوقٌ وَعَلَيْكُمْ وَاجبَاتٌ ، وَلاَتَطْلُبُوا حُقُوقَكُمْ أَكْثَرَ مِنْ وَاجبَاتِكُمْ . اِحْتَرِمُوا أَسَاتِذَتَكُمْ وَأَصْدِقَاءَكُمْ فَالأَسَاتِذَةُ يُدَرِّسُونَكُمْ الْعُلُومَ وَيُعِدُّونَكُمْ لِتَكُونُوا رِجَالاً صَالِحِيْنَ ، أَمَّا الأَصْدِقَاءُ فَهُمْ أَهْلُ الْغَرِيْبِ الْبَعِيْدِ عَنِ الْبَلَدَةِ .

أَخِيْرًا أَتَمَنَّى لَكُمْ يَا أَبْنَائِي كُلَّ نَجَاحٍ .

وَشُكْرًا لَكُمْ !

اَلْكَلِمَاتِ الإِضَافِيَّةُ : (قوشۇمچە سۆزلۈكلەر)

فَكَّرَ يُفَكِّرُ تَفْكِيْرًا	ئويلاندى، تەپەككۇر قىلدى
اِعْتَمَدَ يَعْتَمِدُ اِعْتِمَادًا عَلَى	تاياندى، يۆلەندى
جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلاً الشَّيْءَ كَذَا	...نى...قىلىۋالدى، ...نى قىلىدىغان قىلدى

أَخَّرَ يُؤَخِّرُ تأْخِيْرًا الشَّيْءَ كَذَا   كېچىكتۈردى، ئارقىدا قالدۇردى

لَهَا يَلْهُو لَهْوًا   تاماشا قىلدى، كۆڭۈل ئاچتى

أَعَدَّ يُعِدُّ إِعْدَادًا الشَّيْءَ   تەييارلىدى، يېتىشتۈردى

صَالِحٌ م صَالِحَةٌ   ياخشى، يارامىلىق، ياخشى ئادەم

فَائِدَةٌ جـــ فَوَائِدُ   پايدا، ياخشى تەرەپ

اَلتَّدْرِيْبُ عَلَى الاِسْتِمَاعِ :   (ئاڭلاش مەشقلىرى)

أَجِبْ عَنِ الأَسْئِلَةِ التَّالِيَةِ :   (تۆۋەندىكى سوئاللارغا جاۋاب بېرىڭ.)

– مَنْ هُوَ سَمِيْرٌ ؟
– مَا اسْمُ أَبِيْهِ ؟ وَمَاذَا يَعْمَلُ ؟
– لِمَاذَا جَاءَ الأُسْتَاذُ فَرِيْدٌ إِلَى الصِّيْنِ ؟
– أَيْنَ نَزَلَ الأُسْتَاذُ فَرِيْدٌ عِنْدَمَا وَصَلَ إِلَى الصِّيْنِ ؟
– أَيْنَ زَارَ الأُسْتَاذُ فَرِيْدٌ فِي الصِّيْنِ بِصُحْبَةِ اِبْنِهِ ؟
– مَاذَا فَعَلَ الأُسْتَاذُ فَرِيْدٌ خِلاَلَ زِيَارَتِهِ لِلْجَامِعَاتِ والْمَعَاهِدِ الصِّيْنِيَّةِ ؟
– مَا رَأْيُ الأُسْتَاذُ فِي الصِّيْنِ ؟
– مَاذَا فَعَلَ الأُسْتَاذُ بَعْدَ عَوْدَتِهِ إِلَى بَلَدِهِ ؟

القَوَاعِدُ النَّحْوِيَّةُ   (گىراماتىكىلىق قائىدىلەر)

22. الأَفْعَالُ المُجَرَّدَةُ والأَفْعَالُ المَزِيدُ وَمَصَادِيرُهَا

(22. تۈپ پېئىللار ۋە ياسالما پېئىللار ۋە ئۇلارنىڭ مەسدەرلىرى.)

ئەرەپ تىلىدىكى پېئىللارنىڭ ھەرپلىرىنىڭ ھەممىسى ئەسلى ھەرىپ بولۇپ، زىيادە ھەرىپ قوشۇلمىغان بولسا تۈپ پېئىل دېيىلىدۇ. تۈپ پېئىلنىڭ ئۈچ ھەرپلىك تۈپ پېئىل ۋە تۆت ھەرپلىك تۈپ پېئىلدىن ئىبارەت ئىككى خىل بار. لېكىن تۆت ھەرپلىك تۈپ پېئىلنىڭ پەقەت بىر خىللا شەكلى بار، ئۈچ ھەرپلىك تۈپ پېئىلنىڭ ئالتە خىل شەكلى بار. بىز« لَ ، عَ ، فَ » دىن ئىبارەت ئۈچ ھەرپنى ئىشلىتىپ ھەرخىل پېئىللارنىڭ ئۆتكەن زامان شەكلىنى ئايرىم– ئايرىم ھالغا ئېلىپ كۆرسىتىمىز.

مەسدەر	ئېلىنغان مىسال	ھازىرقى زامان	ئۆتكەن زامان	تۈرى
كِتَابَةً	كَتَبَ يَكْتُبُ	يَفْعُلُ	فَعَلَ	ئۈچ ھەرپلىك تۈپ پېئىل
مَعْرِفَةً	عَرَفَ يَعْرِفُ	يَفْعِلُ	فَعَلَ	
سُؤَالاً	سَأَلَ يَسْأَلُ	يَفْعَلُ	فَعَلَ	
فَهْمًا	فَهِمَ يَفْهَمُ	يَفْعَلُ	فَعِلَ	

حُسْنًا	حَسُنَ يَحْسُنُ	يَفْعُلُ	فَعُلَ	
حِسَابًا	حَسبَ يَحْسبُ	يَفعِلُ	فَعِلَ	
تَرْجمَةً	تَرْجَمَ يُتَرْجمُ	يُفَعْلِلُ	فَعْلَلَ	تۆت ھەرپلىك تۈپ پېئىل

ئەگەر ئۈچ ھەرپلىك تۈپ پېئىل ياكى تۆت ھەرپلىك تۈپ پېئىلنىڭ ئاساسىغا بىر ياكى بىرقانچە ھەرىپ ئارتوق قوشۇلسا بۇ پېئىل ياسالما پېئىل دېيىلىدۇ. دائىم كۆرىلىدىغان ئۈچ ھەرپلىك ياسالما پېئىلنىڭ توققۇز تۈرى بار ئۇنىڭ ئىچىدە بىر ھەرىپ ئارتوق قوشۇلغىنىنىڭ ئۈچ تۈرى بار ئىككى ھەرىپ ئارتوق قوشۇلغۇنىنىڭ بەش تۈرى بار. ئۈچ ھەرىپ ئارتوق قوشۇلغىنىنىڭ بىر تۈرى بار. مونۇ جەدۋەلنى كۆرۈپ باقايلى :

ئىلىنغان مىسال	مەسدەر	ھازىرقى زامان	ئۆتكەن زامان	تۈرى
أَتْعَبَ يُتْعِبُ إتْعَابًا	اِفْعَالاً	يُفْعِلُ	أَفْعَلَ	
عَبَّرَ يُعبِّرُ تَعْبِيْرًا	تَفعِيْلاً	يُفَعِّلُ	فَعَّلَ	
حَافَظَ يُحَافِظُ مُحَافَظَةً وَحِفَاظًا	مُفَاعَلَةً وَفِعَالاً	يُفَاعِلُ	فَاعَلَ	
اِنْقَسَمَ يَنْقَسِمُ اِنْقِسَامًا	اِنْفِعَالاً	يَنْفَعِلُ	اِنْفَعَلَ	
اِشْتَغَلَ يَشْتَغِلُ اِشْتِغَالاً	اِفْتِعَالاً	يَفْتَعِلُ	اِفْتَعَلَ	
تَعَلَّمَ يَتَعَلَّمُ تَعَلُّمًا	تَفَعُّلاً	يَتَفَعَّلُ	تَفَعَّلَ	
تَبَادَلَ يَتَبَادَلُ تَبَادُلاً	تَفَاعُلاً	يَتَفَاعَلُ	تَفَاعَلَ	
اِحْمَرَّ يَحْمَرُّ اِحْمِرَارًا	اِفْعِلاَلاً	يَفْعَلُ	اِفْعَلَّ	
اِسْتَقْبَلَ يَسْتَقبِلُ اِسْتِقْبَالاً	اِسْتِفْعَالاً	يَسْتَفْعِلُ	اِسْتَفْعَلَ	

يۇقۇردىكى ئىككى جەدۋەلدىن كۆرىۋېلىشقا بولۇدۇكى ئۈچ ھەرپلىك پېئىللار مەسدىرىنىڭ قانونىيىتى كۈچلۈك ئەمەس. تۈرگە ئايرىپ، رەتلەپ ئەستە تۇتۇشىمىزغا توغرا كېلىدۇ. باشقا پېئىللار مەسدىرىنىڭ بولسا ئىنتايىن قانونىيەتلىك .

دائىم كۆرىلىدىغان تۆت ھەرپلىك بىر تۈرى بار

ئىلىنغان مىسال	مەسدەر	ھازىرقى زامان	ئۆتكەن زامان
تَدَهْوَرَ يَتَدَهْوَرُ تَدَهْوُرًا	تَفَعْلُلاً	يَتَفَعْلَلُ	تَفَعْلَلَ

دىققەت: « فَاعِلٌ » ۋەزىنىدىكى ياسالما پېئىلنىڭ بەزى بىر شەكلى ئوخشمايدىغان ئىككى خىل مەسدەر بار. يەنە « مُفَاعَلَةً وفِعَالاً » كۆپىنچىسىنىڭ پەقەت « مُفَاعَلَةً » شەكلىدىكى مەسدەرلا بار بولۇپ « فِعَالاً » شەكلىدىكى مەسدەر يوق. مەسىلەن :

شَاهَدَ يُشَاهِدُ مُشَاهَدَةً
شَارَكَ يُشَارِكُ مُشَارِكَةً

عَالَجَ يُعَالِجُ مُعَاجِلَةً

اَلتَّدْرِيبَاتُ النَّحْوِيَّةُ : (گىرامماتىكىلىق مەشىقلەر)

1- مَا الْفَرْقُ الْحُرُوفَ الأَصْلِيَّةَ مِنَ الأَفْعَالِ الْمَزِيْدَةِ التَّالِيَةِ :
تۈپ پېئىللار بىلەن ياسالما پېئىللار ئوتتۇرىسىدىكى پەرق نېمە ؟

2- عَيِّنِ الْحُرُوفَ الأَصْلِيَّةَ مِنَ الأَفْعَالِ الْمَزِيْدَةِ التَّالِيَةِ :
(مۇنۇ ياسالما پېئىللاردىن ئەسلى ھەرپلەرنى ئايرىڭ.)

أَتْعَبَ	سَاعَدَ	عَلَّمَ	اِجْتَهَدَ	تَحَدَّثَ	تَنَاوَلَ	اِسْتَقْبَلَ
أَصْبَحَ	حَافَظَ	عَرَّفَ	اِنْتَقَلَ	تَفَضَّلَ	تَعَاوَنَ	اِسْتَأْذَنَ
أَعْجَبَ	حَاوَلَ	قَدَّمَ	اِحْتَرَمَ	تَعَرَّفَ	تَبَادَلَ	اِسْتَرَاحَ

3- عَيِّنِ الْحُرُفَ الزَّائِدَةَ مِنَ الأَفْعَالِ التَّالِيَةِ :
(مۇنۇ پېئىللاردىن ئارتۇق ھەرپلەرنى ئايرىڭ.)

أَعْجَبَ	قَابَلَ	سَافَرَ	عَبَّرَ	رَحَّبَ	اِسْتَمَعَ
اِنْتَظَرَ	اِشْتَرَكَ	تَقَدَّمَ	تَزَوَّجَ	تَغَلَّبَ	اِسْتَخْدَمَ

4- اِجْعَلِ الأَفْعَالَ التَّالِيَةِ أَفْعَالاً مَزِيْدًا وَبَيِّنْ مَعَانِيْهَا :
(مۇنۇ پېئىللارنى ياسالما پېئىلغا ئايلاندۇرۇڭ ۋە ئۇلارنىڭ مەنىلىرىنى بايان قىلىڭ.)

دَرَسَ عَلِمَ قَدِمَ حَدَثَ سَمِعَ عَرَفَ شَرَكَ قَبَلَ

5- هَاتِ الْمُضَارِعَ والْمَصْدَرَ لِكُلِّ فِعْلٍ مِنَ الأَفْعَالِ التَّالِيَةِ :
(مۇنۇ پېئىللارنىڭ ھەربىرىنىڭ ھازىرقى زامان شەكلىنى ۋە مەسدىرىنى كەلتۈرۈڭ.)

اَلْمَاضِي	اَلْمُضَارِعُ	اَلْمَصْدَرُ	اَلْمَاضِي	اَلْمُضَارِعُ	اَلْمَصْدَرُ
خَرَجَ			قَالَ		
دَخَلَ			زَارَ		
أَعْجَبَ			دَعَا		
سَاعَدَ			أَحَبَّ		
عَبَّرَ			أَرَادَ		
تَعَلَّمَ			اِنْتَقَلَ		
اِشْتَرَكَ			اِسْتَخْدَمَ		
تَبَادَلَ			اِسْتَرَاحَ		

6- حَاوِلْ أَنْ تَجِدَ مِمَّا دَرَسْتَ أَفْعَالاً ثُلاَثِيَّةً وَأَفْعَالاً مَزِيْدَةً وَبَوِّبْهَا حَسَبَ مَا دَرَسْتِ فِى الْقَوَاعِدِ
(ئۆگەنگەنلىرىڭىزدىن ئۈچ ھەرپلىك پېئىللار ۋە ياسالما پېئىللارنى ئۇچۇرتۇپ بېقىڭ ۋە قائىدىلىرىدە ئۆگەنگەنلىرىڭىزگە ئاساسەن ئۇلارنى بابلارغا ئايرىڭ.)

اَلدَّرْسُ الرَّابِعُ والْعِشْرُونَ **يىگىرمە تۆتىنچى دەرس**

تَدْرِيْبَاتٌ عَامَّةٌ ئومۇمىي مەشقلەر

1- هَاتِ جَوَابًا مُنَاسِبًا لِكُلٍّ مِنْ عِبَارَاتِ التَّحِيَّةِ التَّالِيَةِ :
(مۇنۇ سالاملىشىش ئىبارىلىرىنىڭ ھەربىرىگە مۇناسىپ جاۋاب كەلتۈرۈڭ.)

- اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ .
- اَهْلاً وَسَهْلاً .
- مَسَاءَ الْخَيْرِ .
- كَيْفَ الْحَالُ ؟
- كَيْفَ صِحَّتُكَ ؟
- كَيْفَ أَهْلُكَ ؟
- شَرَّفْتُمُنَا .
- مَبْرُوكٌ .
- شُكْرًا جَزِيْلاً
- أَنَا سَعِيْدٌ بِمَعْرِفَتِكَ .

2- تَحَدَّثْ بِكَلاَمِكَ مَعَ زُمَلاَئِكَ عَنِ الْمَوَاضِيْعِ التَّالِيَةِ وَحَاوِلْ أَنْ تَسْأَلَ عَشَرَةَ أَسْئِلَةٍ حَوْلَ كُلِّ مَوْضُوعٍ مِنَ الْمَوَاضِيْعِ التَّالِيَةِ ثُمَّ تُجِيْبُ عَلَيْهَا :
(ساۋاقداشلىرىڭ بىلەن مۇنۇ تېمىلاردا ئۆز تىلىڭ بىلەن پاراڭلاشقىن ۋە مۇنۇ تېمىلارنىڭ ھەربىرى ھەققىدە ئون سوئال سوراپ باق. ئاندىن ئۇنىڭغا ئۆزەڭ جاۋاب بېرىسەن.)

أُسْرَتِي	صَدِيْقِي	جَامِعَتُنَا	بَيْتِي
اَللُّغَةُ الْعَرَبِيَّةُ	اَلاِنْتَرْنَتْ	بَكِيْنُ	اَلْعَالَمُ الْعَرَبِيُّ
حَيَاتِي فِي الْجَامِعَةِ	نُزْهَةٌ مُمْتِعَةٌ	مَطْعَمُ الطَّلَبَةِ	مَكْتَبَةُ الْكُلِّيَةِ

3- هَاتِ مُؤَنَّثَ الأَسْمَاءِ التَّالِيَةِ مَعَ تَشْكِيْلِ كُلِّ الْحُرُوفِ :

(مۇنۇ ئىسىملارغا تەلەپپۇز بەلگىسى قويۇش بىلەن بىرگە ئاياللىق جىنس تۇرىنى كەلتۈرۈڭ.)

مُوَظَّفٌ –   عَامِلٌ –   طَبِيْبٌ –   مُدِيْرٌ —

مُدَرِّسٌ –   طَالِبٌ –   زَمِيْلٌ –   صَدِيْقٌ —

مُهَنْدِسٌ –   فَلاَّحٌ –   عَمِيْدٌ –   مُتَرْجِمٌ —

مُهَذِّبٌ –   مُحَاسِبٌ –   ضَيْفٌ –   صَحَفِيٌّ —

4- هَاتِ مُثَنَّى الأَسْمَاءِ التَّالِيَةِ فِي حَالاَتِهَا الرَّفْعَةِ والنَّصْبِ والْجَرِّ مَعَ تَشْكِيْلِ كُلِّ حُرُوفِهَا :

(تۆۋەندىكى ئىسىملارغا تەلەپپۇز بەلگىسى قويۇش بىلەن بىرگە باش كېلىش، چۈشۈم كېلىش، ئىگىلىك كېلىش ھالىتىدىكى ئاياللىق جىنسي تۇردىكى ئىسىمنى كەلتۈرۈڭ.)

اَلاِسْمُ	اَلرَّفْعَةُ	اَلنَّصْبُ	اَلْجَرُّ
أَبٌ			
أَخٌ			
طَالِبٌ			
أُسْتَاذٌ			
قَلَمٌ			
دَفْتَرٌ			
بَابٌ			
نَافِذَةٌ			
مَكْتَبَةٌ			
سَيَّارَةٌ			

5- هَاتِ جَمْعَ الأَسْمَاءِ التَّالِيَةِ مَعَ تَشْكِيْلِ كُلِّ حُرُوفِهَا :

(تەلەپپۇز بەلگىسى قويۇش بىلەن تۆۋەندىكى ئىسىملارنىڭ كۆپلۈكىنى كەلتۈرۈڭ.)

اَلْمُفْرَدُ	اَلْجَمْعُ	اَلْمُفْرَدُ	اَلْجَمْعُ
مُجْتَهِدٌ		مَدْرَسَةٌ	
مُتَفَوِّقٌ		مَطْعَمٌ	
تِلْمِيْذٌ		مَلْعَبٌ	
صِيْنِيٌّ		حَقِيْبَةٌ	
طَالِبَةٌ		حَدِيْقَةٌ	

أُسْتَاذَةٌ		مَائِدَةٌ	
طَبِيْبَةٌ		بَيْتٌ	
زَائِرٌ		اِمْرَأَةٌ	
مُوَظَّفَةٌ		رَجُلٌ	
كُوبٌ		كَرِيْمٌ	
عَمَلٌ		جَرِيْدَةٌ	
قَلَمٌ		رِسَالَةٌ	
كِتَابٌ		مَدِيْنَةٌ	
زَمِيْلٌ		عَزِيْزٌ	
قَدِيْمٌ		صَدِيْقٌ	

6- هَاتِ صِفَةً مُنَاسِبًا لِكُلٍّ مِنَ الأَسْمَاءِ التَّالِيَةِ :

(مۇنۇ ئىسىملارنىڭ ھەربىرىگە مۇناسىپ سۈپەتلەرنى كەلتۈرۈڭ.)

مَطْعَمٌ مُهَنْدِسٌ صَدِيْقَةٌ حَيَاةٌ

بُحَيْرَةٌ طَلَبَةٌ زُوَّارٌ أَصْدِقَاءُ

أَسَاتِذَتُهُ زُمَلاَؤُهُ اَلْكُرَةُ اَلنُّزْهَةُ

اَلدَّرَّاجَةُ اَلدَّفَاتِرُ اَلأَطْعِمَةُ اَلْمَلاَعِقُ

الأَشْجَارُ اَلْعَالَمُ اَلْمُسْتَشْفَى اَلْمَلْعَبُ

كُتُبٌ صُحُفٌ أَكْوَابٌ مَبَانٌ

مَسَاكِنُ أَسْئِلَةٌ خَدَمَاتٌ مَعْلُومَاتٌ

أَخَوَاهَا مُوَظَّفُو الشَّرِكَةِ أُسْتَاذَاتُ الْكُلِّيَةِ حُجْرَةُ دَرْسِنَا

7- صَحِّحِ الأَخْطَاءَ الْوَارِدَةَ فِي الْعِبَارَاتِ والْجُمَلِ التَّالِيَةِ :

(تۆۋەندىكى ئىبارە ۋە جۈملىلەردە كەلگەن خاتالىقلارنى تۈزىتىڭ.)

- أَطْعِمَةٌ لَذِيْذٌ - عَنَاوِيْنُ جَدِيْدٌ
- صُوَرٌ جَمِيْلٌ - ضُيُوفٌ عَرَبِيُّونَ
- أُسْتَاذٌ زَائِرَةٌ - اَلكُتُبُ الْمَوجُودُ فِي الْمَكْتَبَةِ
- اَلْمَكْتَبَةُ الْوَاسِعُ - اَلطَّلَبَةُ الْمُجْتَهِدَةُ .
- أَخٌ الزَّمِيْلِي مُوَظَّفٌ. يَشْتَغِلُ فِي الْمَصْلِحَةِ السِّيَاحَةِ بِالْمَدِيْنَةِ .
- يُحِبُّ الطَّلَبَةُ أَنْ يُطَالِعَ الْكُتُبَ والصُّحُفَ والْمَجَلاَّتِ فِي قَاعَةِ الْمُطَالِعَةِ .
- كَانَتْ أُمِّي يَشْتَغِلُ فِي مَصْنَعِ السَّيَّارَاتِ .

- نَتَنَاوَلُونَ ثَلاَثَةَ وَجَبَاتٍ فِي هَذَا الْمَطْعَمِ كُلَّ يَوْمٍ .
- كَانَتْ فِي الْحَدِيْقَةِ زُوَّارٌ كَثِيْرًا ، مِنْهُمْ كِبَارٌ وصِغَارٌ، ومِنْهُمْ رِجَالٌ ونِسَاءٌ .
- يَتَمَرَّنُ لَيْلَى الْمُحَادَثَةَ مَعَ زُمَلاَئِهِ كُلَّ يَوْمٍ .
- عُمْرُ أَب مُحَمَّدٍ خَمْسَةٌ وَثَلاَثُونَ سَنَةً .
- تَتَنَاوَلُ الطَّلَبَةُ الْغَدَاءَ فِي السَّاعَةِ ثَانِيَةِ عَشَرَ عِنْدَ الظُّهْرِ .
- اَلضُّيُوفُ الأَجْنَبِيُّ لَمْ يَزُرْ مِنْطَقَةَ الشَّرْقِ الأَوْسَطِ بَعْدُ .

8- اِمْلأْ كُلَّ فَرَاغٍ مِنَ الْفَرَاغَاتِ التَّالِيَةِ بِحَرْفِ جَرٍّ مُنَاسِبٍ :
(مۇنۇ ھەربىر بوش ئورۇننى مۇناسىپ ئالدى قوشۇلغۇچى بىلەن تولدۇرۇڭ.)
- لَقَدْ اِسْتَفَدْتُ ________ هَذِهِ الْمَقَالَةِ كَثِيْرًا، لأَنَّنِي تَعَرَّفْتُ بَعْدَ قِرَاءَتِهَا ________ .
- التَّطَوُّرَاتِ الأَخِيْرَةِ فِي الشَّرْقِ الأَوْسَطِ .
- تَهْتَمُّ الصِّيْنُ ______ السِّيَاحَةِ كَثِيْرًا فِي السَّنَوَاتِ الأَخِيْرَةِ .
- اَلْقِرَاءَةُ بِصَوْتٍ عَالٍ مُهِمَّةٌ جِدًّا ______ النِّسْبَةِ ______ الطَّلَبَةِ فِي السَّنَةِ الأُوْلَى .
- أُحِبُّ أَنْ أَسْتَمِعَ ______ الْمُوْسِقَي الْخَفِيْفَةَ فِي وَقْتِ الْفِرَاغِ .
- تَخْتَلِفُ اللُّغَةُ الْفُصْحَى ________ الْعَامِيَّةِ فِي بَعْضِ الْمُفْرَدَاتِ والأَصْوَاتِ .
- تَرْغَبُ أُخْتِي الصَّغِيْرَةُ ________ الرَّسْمِ كَثِيْرًا .
- تَشْتَهِرُ بَلَدَتِي _______ حَضَارَتِهَا الْعَرِيْقَةِ .
- هَلْ تُوَافِقُونَ ____ الذَّهَابِ مَعَنَا ____ السِّيْنَمَا ____ نَتَمَتَّعُ ____ هَذَا الْفِيلمِ الرَّائِعِ؟
- سأَتَّصِلُ ______ كُمْ تِلْفُونِيًّا فِي نِهَايَةِ الأُسْبُوعِ .
- أَسْكُنُ فِي قَرْيَةٍ هَادِئَةٍ يُحِيْطُ ______ هَا بَعْضُ الْجِبَالِ .
- تَتَشَرَّفُ كُلِّيَّةُ اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ ________ حُضُورِ الضُّيُوفِ الْكِرَامِ ونَدْعُوهُمْ ________
مُشَارَكَتِهَا ______ نَشَاطَاتِ الأُسْبُوعِ الثَّقَافِيِّ .
- قَدِمَ أَحَدُهُمْ الضَّيْفَيْنِ ______ جَامِعَةِ الشَّعْبِ ، والآخَرُ ______ جَامِعَةِ بَكِيْنَ .
- لِنَذْهَبْ إِلَى الْحَدِيْقَةِ _______ الأُوتُوبِيس .
- رَجَعْتُ _____ الْبَيْتِ وَأَنَا سَعِيْدٌ ______ تِلْكَ الزِّيَارَةِ الْمُفِيْدَةِ .
- هَذِهِ الدُرُوسُ لَيْسَتْ صَعْبَةً ______ الطُّلاَّبِ فِي السَّنَةِ الثَّانِيَةِ .
- _____ جَانِبِ مَسَاكِنِ الْعُمَّالِ ______ الشَّرِكَةِ سُوقٌ كَبِيْرَةٌ .
- هَلْ يُمْكِنُ ______ الطَّلَبَةِ أَنْ يَسْتَعِيْرُ الكُتُبَ والصُّحُفَ والْمَجَلاَّتِ _____ الْمَكْتَبَةِ ؟

9- كَوِّنْ مِنَ الْكَلِمَاتِ التَّالِيَةِ إِضَافَاتٍ مَعْنَوِيَّةً :
(مۇنۇ سۆزلەردىن مەنىۋى ئىزاپەتلىك بىرىكمە تۈزەڭ.)

حُجْرَةٌ	اَلطَّلَبَةُ	حَدِيْقَةٌ	اَلْمَكْتَبِ
مَكْتَبَةٌ	اَلدَّرْسِ	مُدِيْرٌ	اَلْمَدِيْنَةِ
مَطْعَمٌ	اَلْجَامِعَةِ	أَهْلٌ	اَلشَّعْبِ
خَبِيْرٌ	اَلسَّجَائِرُ	مَبْنًى	اَلْعَالَمِ
مُشْكِلَةٌ	اَللُّغَةِ الصِّيْنِيَّةِ	مُوَظَّفَاتٌ	اَلتَّدْرِيْسِ
مَصْلِحَةٌ	اَلسِّيَاحَةِ	دُوَلٌ	اَلشَّرِكَةِ

10- صَرِّفِ الأَفْعَالَ التَّالِيَةَ :

(مۇنۇ پېئىللارنى تۈرلەڭ.)

	دَرَسَ	جَلَسَ	أَصْبَحَ	دَرَّسَ	يَتَعَلَّمَ	تَنَاوَلَ	اِشْتَرَى
هُوَ							
هُمَا							
هُمْ							
هِيَ							
هُمَا							
هُنَّ							
أَنْتَ							
أَنْتُمَا							
أَنْتُمْ							
أَنْتِ							
أَنْتُنَّ							
أَنْ							
نَحْنُ							

11- أَكْمِلْ كُلَّ جُمْلَةٍ مِنَ الْجُمَلِ التَّالِيَةِ بِخَبَرٍ مُنَاسِبٍ :

(مۇنۇ ھەربىر جۈملىنى مۇناسىپ خەۋەر بىلەن تولۇقلاڭ.)

- اَلطُّلاَّبُ ...
- عَمِيْدُ الْكُلِّيَةِ ...
- وَوَزِيْرَةُ الثَّقَافَةِ ...
- مُوَظَّفُو الشَّرِكَةِ ...
- مُمَرِّضَاتُ الْمُسْتَشْفَى ...

- عُمْرُهَا ...
- دِرَاسَةُ اللُّغَاتِ الأَجْنَبِيَّةِ ...
- اَلْحَيَاةُ فِي الْمَدِيْنَةِ ...
- اَلصِّيْنُ ...
- فُنْدُوقُ الصَّدَاقَةِ ...
- أُسْتَاذَاهَا ...

12- أَكْمِلْ كُلاًّ مِنَ الْجُمَلِ التَّالِيَةِ بِمَا يُنَاسِبُهَا حَتَّى تَكُونَ مُفِيْدَةً .

(مۆنۇ ھەربىر جۈملىنى تولۇق بىر جۈملە بولۇشى ئۈچۈن ئۇنىڭغا مۇناسىپ كېلىدىغانلىرى بىلەن تولۇقلاڭ.)

- فِي أُسْرَةِ نَبِيْلٍ ...
- يَجِبُ عَلَى الطَّالِبِ الْجَامِعِيِّ ...
- يُحِبُّ زُمَلاَئِي ...
- إِنَّ كُلِّيَةَ اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ ...
- لَيْسَتْ أُمُّهُ ...
- لَيْسَ أَحْمَدُ إِلاَّ ...
- كَانَتْ حَيَاتِي فِى الْقَاهِرَةِ ...
- كَانَ فِي الْقَصْرِ الصَّيْفِيِّ ...
- ذَهَبَتْ فَاطِمَةُ إِلَى مَكْتَبَةِ بَكِيْنَ لِ ...
- لَمْ تَسْتَرِحْ سَمِيْحَةُ فِي يَوْمِ الأَحَدِ الْمَاضِي لأَنَّهَا ...
- يُفَضِّلُ حَافِظٌ ...
- يُمْكِنُنَا أَنْ ...
- يُمْكِنُ لِلْمُدَّرِسِيْنَ أَنْ ...
- سَمِعْتُ أَنَّ ...
- مِنْ عَادَتِهَا أَنْ ...
- يَسُرُّهُمْ كَثِيْرًا أَنْ ...
- مَا رَأْيُكُمْ فِي أَنْ ...
- يُعْجِبُنِي أَنْ ...
- عِنْدَمَا عُدْتُ إِلَى غُرْفَةِ النَّوْمِ ...
- اِشْتَرَيْتُ أَمْسِ مِنْ مَعْرِضِ الْكُتُبِ كِتَابَيْنِ ، أَحَدُهُمَا ... وَالآخَرُ ...
- مَا زَالَ مُنِيْرٌ ...

- أَكْمَلْتُ الْعَمَلَ وَ...
- كَانَتْ زَوْجَتِي تَشْتَغِلُ فِي إِحْدَى الشَّرِكَاتِ ، أَمَّ الآنَ ...

13- أَدْخِلْ كُلاً مِنَ عِبَارَتَيْ " لَمْ " و " أَرَادَ عَلَى الْجُمَلِ التَّالِيَةِ مَعَ التَّغْيِيْرِ اللاَّزِمِ :
("لم" و" أَرَادَ أَنْ " ئىبارىسىنىڭ ھەربىرىنى زۆرۈر ئۆزگەرتىش بىلەن مۇنۇ جۈملىلەرگە كىرگۈزۈڭ.)

- يَشْرَبُ مُحَمَّدٌ الشَّايَ .
- تَحْضُرُ فَاطِمَةُ حَفْلَةَ الرَّقْصِ والْغِنَاءِ مَعَ زَمِيْلاَتِهَا .
- يَأْكُلُ الطَّلَبَةُ فِي هَذَا الْمَطْعَمِ .
- تَتَمَرَّنُ الطَّالِبَاتُ عَلَى الْمُحَادَثَةِ كُلَّ يَوْمٍ .
- اَلزُّوَّارُ يُحِبُّونَ أَنْ يَزُورُوا الْقَصْرَ الصَّيْفِيَّ .
- مُوَظَّفُو هَذِهِ الشَّرِكَةِ يَرْجِعُونَ إِلَى بُيُوتِهِمْ بَعْدَ اِنْتِهَاءِ الْعَمَلِ .
- تَشْتَغِلُ زَوْجَةُ أَحْمَدَ فِي مَكْتَبِ التِّجَارَةِ الصِّيْنِيِّ فِي السُّعُودِيَّةِ .
- نَتَنَزَّهُ فِي الْحَدِيْقَةِ بِبَهْجَةٍ وَسُرُورٍ .
- اَلنِّسَاءُ الصِّيْنِيَّاتُ يَشْتَرِكْنَ فِي مُبَارِيَاتِ كُرَةِ الْقَدَمِ لِكَأْسِ الْعَالَمِ .
- يَقُومُ صَدِيْقِي بِالرِّيَاضَةِ الْبَدَنِيَّةِ فِي هَذَا الْوَقْتِ .
- خَالِدٌ وَمُخْتَارٌ يَسْتَقْبِلاَنِ أَصْدِقَاءَهُمَا عِنْدَ بَابِ الْجَامِعَةِ .
- كَتَبَ الأُسْتَاذُ فَرِيْدٌ مَقَالَةً لَجَرِيْدَةِ الشَّعْبِ يَتَنَاوَلُ فِيْهَا مُشْكِلَةَ السُّكَّانِ .

14- إِقْرَأْ مَا يَلِي ، ثُمَّ شَكِّلْ كُلَّ حُرُفِهَا وَأَجِبْ عَنِ الأَسْئِلَةِ :
(مۇنۇلارنى ئوقۇڭ، ئاندىن ئۇنىڭ بارلىق ھەرپلىرىنىڭ تەلەپپۇز بەلگىسىنى قويۇڭ ۋە سوئاللارغا جاۋاب بېرىڭ.)

(1) أنا سعيد بصديقي أحمد

أحمد صديق لي ، يدرس معي في فصل واحد .

يجتهد أحمد في الدّراسة ، ويساعد زملاءه وزميلاته ، فيحبّه زملاءؤه ويحترمونه كثيرا .

أنا سعيد بصديقي أحمد ، أنا سعيد بوجوده معي .

جدّه كبير فى السّنّ ، متقاعد عن العمل ، فلا يعمل الآن . كان يعمل في وزارة الخارجية ، والآن يستريح في البيت .

أبوه مهندس ، يعمل في شركة السّيّارات . عمره خمس وأربعون سنة . يذهب إلى عمله في الصّباح ، ويعود إلى البيت في المساء . يحبّه أحمد حبّا جمّا .

أمّه محاسبة ، تشتغل في إحدى شرِكَاتِ الكُومْبِيُوتَرْ بالمدينة . عمرها ليس كبيرًا (اثنتان وأربعون

سنة) . ذهب إلى المكتب للعمل في أيّام الاثنين والثلاثاء والأربعاء كلّ أسبوع ، أمّا في الأيّام الأخرى فتدرّس الطلبة علم الحساب في المعهد . إنّها مجدّة في العمل .

أسرة صديقتي أحمد أسرة سعيدة. أنا سعيد بصديقي أحمد .

اَلأَسْئِلَةُ :

- مَاذَا تَعْرِفُ عَنْ أَحْمَدَ ؟
- كَمْ فَرْدًا فِي أُسْرَتِهِ ؟
- أَيْنَ يَشْتَغِلُ أَهْلُهُ ؟
- اُذْكُرْ لَنَا شَيْئًا عَنْ أَحَدِ أَصْدِقَائِكَ .

(2) جامعتنا

تقع جامعتنا قرب حديقة الشعب بالمدينة ، فيها مبانٍ كثيرة ، منها مساكن الطّلبة ومساكن المعلّمين والموظّفين ، ومنها مبنى التدريس العامّ ومبنى التديرس الخاصّ بكلّية اللغة الإنجلزية والعربية والصينية كما منها مبنى الإدارة ومكتبتان وأربعة مطاعم .

حجرات الدّرس في مبنى التّدريس . يأخذ الطّلاّب دروسهم فى هذه الحجراة كلّ يوم، بعد انتهاء الدّرس يذاكرون الدروس في قاعات المطالعات ، أو في حجرات الدّرس الكبيرة أو في مساكنهم .

مساكن الطلبة في داخل الجامعة، وهي قريبة من مبنى التدريس ، يسكن الطّلاّب في المبنى الخامس والمبنى السادس وتسكن الطّالبات في المبنى الثّالث والرّابع .

في الجامعة مكتبتان ، إحداهما قديمة لقسم الكتب الصينية والأخرى حديثة لقسم الكتب الأجنبية . يمكن للطّلبة أن يستعير منهما الكتب والمجلاّت يدرسوا في قاعات المطالعات في هاتين المكتبتين ، فيحبّوهما كثيرا .

الجامعة جميلة، والحياة فيها سعيدة .

اَلأَسْئِلَةُ :

- أَيْنَ تَقَعُ الْجَامِعَةُ ؟
- مَاذَا يُوجَدُ فِى الْجَامِعَةِ ؟
- أَيْنَ يَأْخُذُ الطُّلاَّبُ رُوسَهُمْ ؟
- مَاذَا يَعْمَلُونَ بَعْدَ اِنْتِهَاءِ الدَّرْسِ ؟
- أَيْنَ يَسْكُنُ الطُّلاَّبُ ؟ وَأَيْنَ تَسكُنُ الطَّالِبَاتُ ؟
- لَمَاذَا يُحِبُّ الطُّلاَّيُ مَكْتَبَةَ الْجَامِعَةِ كَثِيْرًا ؟

اَلْمُلْحَقُ الأَوَّلُ : تَصْرِيْفُ بَعْضِ الأَفْعَالِ غَيْرِ السَّالِمَةِ

قَالَ (زَارَ ، قَامَ عَادَ)

اَلْمُلْحَقُ الثَّانِي : اَلتَّدْرِيْبَاتُ عَلَى الاِسْتِمَاعِ

14- نَبيل وأستاذته زاهرة

نبيل طالب في الجامعة . يدرس اللغة العربية في جامعة بكين في الصين . له صديق اسمه عبد الله . يدرس عبد الله في الصين أيضا . يدرس عبد الله اللغة الإنجلزية في جامعة بكين .

الأستاذة زاهرة جاءت من سوريا. تدرس الآن فى الجامعة . تدرس الأستاذة زاهرة اللغة العربية في كلّيّة اللغات الأجنبيّة في جامعة بكين . هي أستاذة لنبيل وزملائه .

الاستاذة زاهرة لها خطيب . اسمه روبرت، جاء روبرت من أمريكا . هو خبير اللغة الإنجلزية في الجامعة . يدرّس الاستاذ جاسم اللغة الإنجلزية في الجامعة بكين . الأستاذ جاسم أستاذ نشيط مجتهد . يحبّه عبد الله زوملاؤه ويذهبون إلى بيته لزيارته .

15- أنا سعيدة بصديقتي سعاد

سعاد صديقة لي . تدرس الآن في جامعة تشسنغهوا .

تجتهد سعاد في الدراسة ، وتساعد زملاءها زميلاتها كثيرا .

جاءت سعاد من مدينة سيآن . كانت سعاد تدرس معي في المدرسة الثّانوية . بيتها قريب من بيتي. كانت تزورني دائما ، وكنت أيضا أزورها كثيرا كنّا ندرس معا نلعب معا . منا نذهب إلى المدرسة معا في الصباح ، ثم نرجع إلى بيوتنا مساء . كانت تساعدني كثيرًا ، لأنّها طالبة متفوقة في الدراسة .

التحقت صديقتي سعاد تشينغو قبل سنة ، وأنا كذلك التحقت بجامعة الدراسات الأجنبية ببكين قبل سنة .

ندرس ونعيش الآن في بكين . هي تزورني دائما ، وأنا سعيدة بصداقتها .

16- أسرة هند

هند مترجمة جديدة في مصلحة السياحة بالمدينة . تجيد اللغة الإنجلزية واللغة الغرنسية .

جاءت هند من مدينة شانغهاى . تعيش أسرتها في تلك المدينة .

أسرة هند أسرة كبيرة . في أسرتها ستّة أفراد ، هم جدّها وجدّتها وأبوها وأُمّها وأختها الكبيرة وهى .

جدّها كبير في السنّ ، متقاعد عن العمل ، فلا يشتغل الآن . كان يشتغل في مكتب البريد، والآن يستريح في البيت . وجدّتها ربّة البيت ، تقوم بالأعمال العائليّة في البيت .

أبوها مهندس ، يعمل في إحدى الشّركات ، يذهب إلى العمل في الصّباح ، ويعود الى البيت مساء . أمّها طبيبة ، تشتغل في مستشفى جامعة الدّراسات الدوليّة بشانغاى . هي نشطة متحمّسة في

العمل . يحبها الأطبّاء الممرّضون فى المستشفى ويحترمونها .

أختها موظّفة ، تعمل في مكتبة الجامعة . تزوّجت قبل سنتين ، ولها الآنَ ولد صغير . زوجها موظف أيضا ، يشتغل في أحد البنوك بالمدينة . تعيش أسرتها الصغيرة عيشة سعيدة .

تحب هند أسرتها كثيرا. لذلك تكتب إليهم دائما .

17- بيت الأستاذ

الأستاذ هيكل لايسكن في الجامعة . يذهب إلى الجامعة للتّدريس صباحا، ثمّ يعود إلى بيته بعد الدّرس .

يقع بيت الأستاذ هيكل في المدينة ، وهو في الطّابق الثّاني عشر . إنّه شقّة جميلة واسعة متكوّنة من صالة وثلاث غرف .

في بيت الأستاذ هيكل صالة كبيرة يجلس فيها دائما مع أهله وأصدقائه لتناول الطّعام أن لشرب الشّاي . أمّا الغرف الثلاث ، فإحداها مكتبة لأستاذ، والأخرى غرفة نوم للأستاذ وزوجته، والثّالثة غرفة نوم لابنه .

زوجة موظّفة ، تشتغل في مصلحة السياحة ، وعمرها اثنتان وخمسون سنة .

ابن الأستاذ مترجم ، يشتغل في شرمة الطيران المدنيّ ، يجيد اللغة الأسبانيّة . إنه مشغول بالعمل، فلا يعود إلى البيت إلاّ يوم الأحد من كل أسبوع .

18- المهندس مضطفى

المهندس مصطفى مجدّ . جاء من الرياض عاصمة السعوديّة . عمره خمس وثلاثون سنة . يعمل في إحدى الشركات البترلية بالصين . يحبه زملاؤه الصينيون كثيرا في الشركة . لأنّه شابّ لطيف مهذب متحمّس .

يعمل المهندس كل يوم أكثر من ثماني ساعات . انّه يحبّ العمل ويحبّ الإقامة مع الصينين ، فهو يقول لزملائه دائما : إنّني أحبّ الصين ، وأحبّ الشّعب الصينيّ ، وأحرص على الصداقة بين الشعبين الصينيّ والعربيّ. إنّ الصِّينَ بلد عظيم والشعب الصيني نشيط متحمّس مجدّ.

يقيم المهندس وحده في الصين الآن ، وستجيء إليه زوجته وابناه في الشهر القادم. وستقيم أسرة المهندس جميعا في الصين وقتا طويلا. زوجته سوزان تعرف اللغة الصينية ، لأنها كانت تدرس الصينية في كلّيّة الألسن بجامعة عين الشمس بالقاهرة ، كما تعرف أشياء كثيرة عن أحوال الصين الحاضرة عن طريق المراسلة على الانترنت مع زوجها .

أراد مصطفى وزوجته أن يدخلا ابنيهما إلى إحدى المدارس الابتدائيّة الدوليّة بالصين . ليدرسا فيها اللغة الصِّينيّة والانجلزيّة وعلوما أخرى نتمنّى لهم عيشة سعيدة في الصين .

يعمل صديقي عمر في المكتبة

لي صديق . اسمه عمر . يعمل عمر في مكتبة الجامعة .

عمر شابّ نشيط عمره خمس وعشرون سنة. يجتهد عمر في العمل ويساعد الطلبة والأساتذة

كثيرا .

أذهب إلى المكتبة دائما ، لأَنَّنِي أحبّ الدرسة في قاعة المطالعة . أجلس أحيانا أمام الكومبيوتر كثير .

أذهب إلى المكتبة ، لأنّني أحبّ الدارسة في قاعة المطالعة . أجلس أحيانا أمام الكومبيوتر لأقرأ الأخبار أو المعلومات الجديدة ، وأحيانا أخرى أدردش مع أصدقائي على الانترنت. وفي وقت الراحة ، أجلس مع صديقي عمر وأستمع إليه . يحب عمر أن يتحدّث معي في كلّ شيء مفيد .

سألته مرّة : يا عمر ، أنت تجيد اللغة الإنجلزيّة واللغة الغرنسية ، فلم لاتشتغل في مصلحة السيّاحة أو الشركات الأجنبية ، بل اخترت العمل في المكتبة ؟

قال لي عمر : أنا أحبّ العمل في المكتبة ، لأنّني أحبّ الكتب . كان أبي مدير المكتبة ، وقال لي كثيرا عن المكتبة . فبدأت أحبّ المكتبة شيئا فشيئا . الآن أعمل نهارا في المكتبة ، وفي الليل أقوم بالترجمة . أترجم ما أحبه من الكبت من اللغة الإنجلزية إلى اللّغة الصِّينية .

" كم كتابا قد ترجمت ؟ "

" خمسة "

" مبروك ، يا عمر ، أتمنّى لك النجاح "

20- حديقة السلام

حديقة السلام حديقة جميلة كبيرة ، تقع قرب جامعتنا. فيها بحيرة واسعة وأشجار كثيرة وقصور أنيقة .

يذهب إليها النّاس للنّزهة دائما. يذهب إليها الكبار والصغار ، كما يذهب إليها النساء .

يذهب الكبار إليها للرّاحة وللقيام بالرياضة الصَّباحية ، يذهب الصغار إليها ليلعبوا ويجدفوا القوارب في بحيرتها .

لذلك تزدحم الحديقة كلّ يوم بالزّوّار وخاصّة في نهاية الأسبوع ، فهم قادمون من كلّ مكان : بعضهم من المدينة وأنحاء البلاد وبعضهم الآخر من أرجاء العالم .

حديقة السّلام حديقة جميلة واسعة . يحبّ جميع النّاس أن يزوروها .

21- ناكل باليد

جلس عليّ مع أصدقائه إلى المائدة . كانت على المائدة أطعمة لذيذة منها اللّحم والسمك والخضروات ، والمشروبات المتنوّعة . من بين أصدقتاء عليّ صديقه الصّينيّ جمال .

بدأ الأكل ، فأكل أصدقاء عليّ باليد إلاّ جمالا. فسألهم جمال : هل من عادتكم أن تتناولوا الطعام باليد ؟ أجاب عليّ قائلا : نحب أن نأكل باليد في البيت أو مع الأصدقاء، ونأكل في المناسبات الرسميّة مثل الغربيّين بالشوكة والسكّين والملعقة . فقال لهم جمال آسفا : عفوا ، لاآكل باليد .

قال له عليّ : بم يأكل الصينيّون إذا ؟

قال جمال : نأكل بالعودين ، وكذلك شعوب دول شرقيّ آسيا اليابانيّون والكوريّون يأكلون

بالعودين . ولكن هنا يمكنني أن آكل بالسّكّين والشوكة والملعقة .

أخذ جمال شوكة وسكّينا وبدأ الأكل بهما .

كانت الأطعمة كلها عربيّة، وتتناول جمال بعضها منها.

بعد الأكل ، شرب جمال فنجانا من القهوة العربية . سأله عليّ : ما رأيك في هذه الأطعمة ؟

قال له جمال : لقد أعجبتني هذه الأطعمة كثيرا.

22- حياتي في جامعة القاهرة

أخي العزيز :

تحية وسلاما وبعد . فأشكرك عل رسالتك الجميلة وعنايتك الكبيرة . وأقول لك الآن شيئا عن حياتي الجديدة في الجامعة .

قوم من النّوم في السّاعة الخامسة والنّصف صباحا . فأذهب إلى الحمّام لأغسل وجهي ويديّ بعد ذلك أخرج إلى الملعب وأقوم ببعض النشاطات الرياضية .

الفطور في الساعة السادسة والنصف . بعد الفطور أذهب مبنى التدريس ، لأحضر المحاضرات، ولاأتأخّر عنها أبدا .

تنتهي المحاضرات في السّاعة الحادية عشرة قبل الظّهر . أذهب بعد ذلك إلى مكتبة الجامعة وأذاكر هناك ما قرأت ودرست من الكلمات الجديدة والعبارات والمفيدة وألخّص القواعد وأراجع بعض الكتب أحيانا ، وأحيانا أخرى أتحدّث مع زملائي العرب في حرم الجامعة عن أحوال الحياة وما إلى ذلِك . إنّهم أصدقاء طيّبون ، يساعدونني كثيرا في الدراسة .

في السّاعة الواحدة بعد الظّهر ، أعود إلى المدينة الجامعية، أتناول فيها الغداء ، ثم أستريح في المسكن ساعة أو ساعتين .

الدّراسة المسائيّة تبدأ في السّاعة الرّابعة مساء . أطالع بعض الصّحف والمجلاّت الجديدة ، أن أستمع إلى الإذَاعَةِ .

العشاء في السّاعة السّابعة . بعد العشاء أزور أصدقائي العرب أو أجَانب في مسكنهم ، فأتحدّث معهم كثيرا ، ونحن نشرب الشّاي أو القهوة .

اللّيل في القاهرة جميل ، لقد تعوّدت أن أخرج من غرفتي ، وأَبقى في حديقة المدينة الجامعيّة بعض وقت ، ثمّ أعود للنَّوم.

هذا شيء عن حياتي في جامعة القاهرة منذ شهر. صحّتي جيّدة ، سأَكْتُبُ إِلَيْكَ دائما .

والسلام عليكم .

23- سمير ووالده

سمير طالب يدرس في جامعة اللغات والثَّقافة ببكين ، ووالده أستاذ في كلّية الآداب بجامعة القاهرة . هو الدكتور فريد سرحان .

جاء الدكتور فريد في بكين صحبه ابنه استقبل سمير والده في المطار ، وبعد ذلك ذهب معه إلى

فندوق الصداقة .

خلال إقامة الدكتور فريد في بكين ابنه في زيارة بعض الآثار العريقة الحدائع الجميلة ببكين مثل سور الصين العظيم والقصر الصّيفيّ والقصر الامبراطوريّ ، كما صحبه ابنه في زيارة بعض الجامعات والمعاهد المشهورة ، تبادل الدكتور فريد مع الأساتذة والعلماء الآراء في شؤون التدريس والإدارة . فتعرّف على كثير من الأصدقاء الصّينيِّين كما تعرّف على الوضع الحالىّ الصِّيني فى المجال التّعلميّ والثّقافيّ . قال الدكتور بعد انتهاء زيارته : يعجبني كثيرا هذا البلد العظيم العريق وشعبه النّشيط المجدّ.

رجع الدكتور فريد إلى القاهرة وكتب في جريدة الأهرام عن زيارته للصين وما استفاد منه فيها.